

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων
και Αθλητισμού

Βοηθός Φυσικοθεραπευτή

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΣΑΕΚ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2026

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ

Βοηθός Φυσικοθεραπευτή

ΣΑΕΚ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2026

ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ «ΒΟΗΘΟΣ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ»

Συγγραφική ομάδα

Ελένη Καρανάσιου
Σπυρίδων Γαλανάκος
Ευαγγελία Κέντρου
Μαρίνα Σαλβαρά
Δημήτριος Τσίργης
Μαρία Χατζηπέτρου

Σύμβουλος μεθοδολογίας ανάπτυξης

του εκπαιδευτικού εγχειριδίου
Προκόπης Πανδής

Γλωσσική επιμέλεια

Εκδόσεις Σοκόλη

Σχεδιασμός-σελιδοποίηση

Mr. Moschos / WINK DESIGN

Το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού εγχειριδίου της ειδικότητας διαμορφώθηκε από τη συγγραφική ομάδα με βάση μεθοδολογικές προδιαγραφές και ειδικά πρότυπα που επεξεργάστηκε το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ στο πλαίσιο της Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)» (κωδικός ΟΠΣ [MIS] 5069281) του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020», που υλοποιήθηκε με σύμπραξη των κοινωνικών εταίρων και, ειδικότερα, από το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (επικεφαλής εταίρο της κοινοπραξίας), το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, το ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, το ΚΑΕΛΕ/ΕΣΕΕ, το ΙΝΣΕΤΕ και τον ΕΟΠΠΕΠ, και συγχρηματοδοτήθηκε από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Κ.Τ.). Το παρόν εκπαιδευτικό εγχειρίδιο αναπτύχθηκε με την ευθύνη του ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, τα επιστημονικά στελέχη του οποίου παρακολούθησαν και υποστήριξαν τον συντονισμό του έργου σε όλες του τις φάσεις.

Περιεχόμενα

1	Πρόλογος	7
2	Εισαγωγή	9
A	Περιγραφή ειδικότητας	11
1	Τίτλος της ειδικότητας και ομάδα προσανατολισμού	11
1 . 1	Τίτλος ειδικότητας	11
1 . 2	Ομάδα προσανατολισμού (επαγγελματικός τομέας)	11
2	Συνοπτική περιγραφή ειδικότητας	12
2 . 1	Ορισμός ειδικότητας	12
2 . 2	Αρμοδιότητες/Καθήκοντα	12
2 . 3	Προοπτικές απασχόλησης στον κλάδο ή τομέα	13
2 . 4	Πρόσθετες πηγές πληροφόρησης	14
B	Σκοπός και προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας	15
1	Σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας	15
2	Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης	16
Γ	Βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές και αναλυτικό περιεχόμενο του προγράμματος της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης	19
1	Ωρολόγιο πρόγραμμα	20
2	Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης	22
2 . 1	ΕΞΑΜΗΝΟ Α΄	22
2 . 1 . A	ANATOMIA	22
2 . 1 . B	ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ	30
2 . 1 . Γ	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΟΣΟΛΟΓΙΑΣ	38
2 . 1 . Δ	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΗΣ/ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ	46
2 . 1 . Ε	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΡΕΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ	53
2 . 1 . ΣΤ	ΚΙΝΗΣΙΟΛΟΓΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΚΟΡΜΟΥ	59
2 . 1 . Ζ	ΑΡΧΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ/ΒΙΟΗΘΙΚΗ ΣΤΗ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑ	65
2 . 1 . Η	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΜΑΛΑΞΗ	71
2 . 1 . Θ	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	78

2 . 2	ΕΞΑΜΗΝΟ Β΄	86
2 . 2 . Α	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥΣ/-ΕΣ	86
2 . 2 . Β	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑΣ/ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ	92
2 . 2 . Γ	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΗ ΗΛΙΚΙΑ	97
2 . 2 . Δ	ΚΙΝΗΣΙΟΛΟΓΙΑ ΑΚΡΩΝ	101
2 . 2 . Ε	ΑΣΚΗΣΗ: ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΟ ΜΥΟΣΚΕΛΕΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	110
2 . 2 . ΣΤ	ΚΙΝΗΣΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑ	117
2 . 2 . Ζ	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΜΑΛΑΞΗΣ	125
2 . 2 . Η	ΑΡΧΕΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ ΑΣΘΕΝΩΝ	130
2 . 2 . Θ	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	138
2 . 3	ΕΞΑΜΗΝΟ Γ΄	144
2 . 3 . Α	ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΜΑΛΑΞΗΣ	144
2 . 3 . Β	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ	150
2 . 3 . Γ	ΑΡΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ	158
2 . 3 . Δ	ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ/ΠΕΡΙΔΕΣΗ	167
2 . 3 . Ε	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΣΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ	174
2 . 3 . ΣΤ	ΑΣΚΗΣΗ: ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ	180
2 . 3 . Ζ	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	187
2 . 4	ΕΞΑΜΗΝΟ Δ΄	194
2 . 4 . Α	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	194
2 . 4 . Β	ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ ΒΑΔΙΣΗΣ, ΚΙΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ	200
2 . 4 . Γ	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ	208
2 . 4 . Δ	ΑΣΚΗΣΗ: ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ	215
2 . 4 . Ε	ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟΥ	222
2 . 4 . ΣΤ	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	230
3	Διδακτική μεθοδολογία	238
4	Υγεία και ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης	241
4 . 1	Βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας	241
4 . 2	Μέσα ατομικής προστασίας	242
Δ	Προδιαγραφές υλοποίησης πρακτικής άσκησης	243
1	Ο θεσμός της πρακτικής άσκησης	244
2	Οδηγίες για τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η	246
2 . 1	Προϋποθέσεις εγγραφής στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης	246
2 . 2	Δικαιώματα και υποχρεώσεις του/της πρακτικά ασκούμενου/-ης	246
2 . 3	Φορείς υλοποίησης πρακτικής άσκησης	248
3	Ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της πρακτικής άσκησης	249

4	Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της πρακτικής άσκησης	250
5	Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος πρακτικής άσκησης	255
5 . 1 . Α	ΥΠΟΔΟΧΗ ΚΑΙ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΑΣΘΕΝΩΝ	255
5 . 1 . Β	ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ	255
5 . 1 . Γ	ΥΠΟΒΟΗΘΗΣΗ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΘΟΔΩΝ ΚΑΙ ΜΕΣΩΝ	256
5 . 1 . Δ	ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ	257
5 . 2	Μεθοδολογία υλοποίησης πρακτικής άσκησης	258
	Βιβλιογραφία	260
A	Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με την ειδικότητα	261
B	Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με τη μεθοδολογία ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων	275
Γ	Σχετική εθνική νομοθεσία	278

1 | Πρόλογος

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο της ειδικότητας «Βοηθός Φυσικοθεραπευτής» αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)¹» [κωδικός ΟΠΣ (MIS) 5069281], η οποία υλοποιήθηκε με σύμπραξη των κοινωνικών εταίρων, και, ειδικότερα από το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (επικεφαλής εταίρο της κοινοπραξίας), το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, το ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, το ΚΑΕΛΕ/ΕΣΕΕ, το ΙΝΣΕΤΕ και τον ΕΟΠΠΕΠ, και συγχρηματοδοτήθηκε από το ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση».

Το έργο αυτό αποτέλεσε μια ολοκληρωμένη παρέμβαση για τη βελτίωση και την ενίσχυση του θεσμού της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης σε μια περίοδο κατά την οποία, περισσότερο από ποτέ, το αίτημα της διασύνδεσής του με την αγορά εργασίας είναι επιτακτικό και επίκαιρο. Ιδιαίτερα, μετά τη μακρά περίοδο οικονομικής κρίσης και ύφεσης την οποία αντιμετώπισε η ελληνική κοινωνία αλλά και τις συνέπειες από την πανδημική κρίση Covid-19, οι αναδυόμενες προκλήσεις καθιστούν αναγκαία στοχευμένα μέτρα εκσυγχρονισμού του θεσμού. Το συγκεκριμένο έργο αποτέλεσε μια συστηματική προσπάθεια αντιμετώπισης χρόνιων αδυναμιών του πεδίου, αναβάθμισης του επιπέδου των παρεχόμενων γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων και βελτίωσης των μαθησιακών αποτελεσμάτων που απορρέουν από την επαγγελματική κατάρτιση σε συγκεκριμένες ειδικότητες.

Εμπερικλείοντας μια καινοτόμο δέσμη αλληλοσυμπληρούμενων δράσεων, μεθόδων και πρακτικών, επιδίωξε να συμβάλει με πολλαπλασιαστικό τρόπο στην ενίσχυση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του πεδίου της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης. Ειδικότερα, στο πλαίσιο του έργου:

- Διεξήχθη ποιοτική έρευνα με στόχο τη διερεύνηση των χαρακτηριστικών και της δυναμικής που διέπει το πεδίο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης στη χώρα μας και στον ευρωπαϊκό χώρο, με στόχο τη διαμόρφωση σχετικών προτάσεων πολιτικής.
- Αναπτύχθηκαν:
 - Επικαιροποιημένοι «οδηγοί κατάρτισης» για 130 ειδικότητες αρχικής κατάρτισης,
 - Αντίστοιχα εκπαιδευτικά εγχειρίδια, για την υποστήριξη της κατάρτισης/εκπαίδευσης των σπουδαστών/-τριών,
 - Συναφείς τράπεζες θεμάτων για κάθε ειδικότητα.

1 Όπου αναφέρεται ο όρος «Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης» ή το αρκτικόλεξο «ΙΕΚ», νοούνται οι Σχολές Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης ή το αρκτικόλεξο «ΣΑΕΚ», αντίστοιχα, παρ. 2 άρθρο 3 του Ν. 5082/2024(Α' 9)

- Το σύνολο των παραπάνω στηρίχθηκε σε ένα ενιαίο μεθοδολογικό πλαίσιο, μέσω του οποίου επιδιώχθηκε η σύνδεση της κοινωνικής εμπειρίας της εργασίας, της εκπαίδευσης και της πιστοποίησής της, λαμβάνοντας υπόψη του το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, καθώς και τις ιδιαιτερότητες του πεδίου της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης.
- Τέλος, με γνώμονα την ενίσχυση της θετικής επενέργειας του έργου σε θεσμικό επίπεδο, αναπτύχθηκε μια μεθοδολογία ευέλικτης τακτικής επανεξέτασης και επικαιροποίησης των περιεχομένων των οδηγιών κατάρτισης, των εγχειριδίων και των τραπεζών θεμάτων, έτσι ώστε αυτά να βρίσκονται –κατά το δυνατόν– σε αντιστοιχία με τα νέα τεχνολογικά, οργανωσιακά, εργασιακά, περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και των εκπαιδευομένων.

2 | Εισαγωγή

Το παρόν εγχειρίδιο, εκκινώντας από την περιγραφή της ειδικότητας, εστιάζεται στο αναλυτικό περιεχόμενο και στις βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές ενός προγράμματος κατάρτισης στην ειδικότητα «Προπονητής Κλασικού Αθλητισμού». Στοχεύει στην ενημέρωση του συνόλου των συντελεστών του, λαμβάνοντας υπόψη τα περιεχόμενα των καθηκόντων και τις ιδιαιτερότητές της, καθώς και τους ισχύοντες θεσμικούς περιορισμούς στο πεδίο.

Απευθύνεται κυρίως στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες αλλά και στους/στις εκπαιδευτές/-τριες των προγραμμάτων αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης. Επιπλέον, αποτελεί ένα χρήσιμο εγχειρίδιο για τα στελέχη σχεδιασμού, τους σχετικούς φορείς υλοποίησής τους –τις Σχολές Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης–, αλλά και για το σύνολο των υπόλοιπων δυνάμει συντελεστών ενός προγράμματος αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, ιδιαίτερα για όσους/-ες συμμετέχουν στην υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Το εγχειρίδιο αυτό αποτελεί μια συστηματική βάση η οποία περιλαμβάνει βασικά στοιχεία για την κατανόηση του πεδίου της συγκεκριμένης ειδικότητας, αλλά κυρίως επικεντρώνεται στην ανάλυση των μαθησιακών ενοτήτων και των εκπαιδευτικών προδιαγραφών της θεωρητικής και της εργαστηριακής κατάρτισης, καθώς και την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Στην κατεύθυνση αυτή, για το κάθε πρόγραμμα αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης το οποίο δύναται να υλοποιηθεί, είναι απαραίτητο να ληφθούν συστηματικά υπόψη τα εκπαιδευτικά περιεχόμενα αλλά και οι μεθοδολογικές προδιαγραφές που περιλαμβάνονται.

Ειδικότερα, το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο αποτελείται από τέσσερα (Α΄-Δ΄) Μέρη.

- **Το Μέρος Α΄ παρέχει συνοπτικά τις πληροφορίες που αφορούν την περιγραφή της ειδικότητας.**

Περιλαμβάνει την περιγραφή της ειδικότητας, των κύριων εργασιακών καθηκόντων της, των προοπτικών απασχόλησης σε αυτήν, ενώ γίνεται αναφορά σε βασικές πηγές πληροφόρησης σε σχέση με την ειδικότητα.

- **Το Μέρος Β΄ εστιάζεται στον καθορισμό των ευρύτερων αλλά και των επιμέρους ενοτήτων προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων του προγράμματος κατάρτισης.**

Αναφέρεται στις δραστηριότητες που θα είναι σε θέση να επιτελέσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μετά το πέρας της συνολικής κατάρτισής τους στη συγκεκριμένη ειδικότητα.

- Το Μέρος Γ΄ εστιάζεται στο περιεχόμενο και στη διάρθρωση του προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης, καθώς και σε βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές υλοποίησής του.

Το Μέρος Γ΄ περιλαμβάνει το ωρολόγιο πρόγραμμα καθώς και την περίληψη, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, τις ώρες διδασκαλίας ανά εβδομάδα, τις βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά, ένα κείμενο αναφοράς και τις προτεινόμενες πηγές μελέτης κάθε μαθησιακής ενότητας. Επιπλέον, αναφέρεται στην προτεινόμενη διδακτική μεθοδολογία, καθώς και σε σημαντικές πληροφορίες που αφορούν την υγεία και την ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης.

- Το Μέρος Δ΄ εστιάζεται στην περιγραφή του περιεχομένου, των χαρακτηριστικών και των προδιαγραφών υλοποίησης της πρακτικής άσκησης.

Περιλαμβάνεται η περιγραφή του θεσμού της πρακτικής άσκησης και παρέχονται χρήσιμες οδηγίες για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες και τους/τις εκπαιδευτές/-τριες στον χώρο εργασίας. Στα περιεχόμενα συγκαταλέγονται, επίσης, οι ενότητες μαθησιακών αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης, ενδεικτικές εργασίες που θα εκτελέσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες, καθώς και οι ειδικές προδιαγραφές υλοποίησης που αφορούν τον εξοπλισμό. Αναλύονται οι ενότητες μαθησιακών αποτελεσμάτων, ενώ προτείνονται βασικές μεθοδολογικές αρχές για την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο και η τράπεζα θεμάτων της ειδικότητας συνδέονται οργανικά με τον αντίστοιχο οδηγό κατάρτισης της ειδικότητας.²

Για τη συγγραφή της μεθοδολογίας ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων συνεργάστηκαν οι Ρένα Βαρβιτσιώτη, Ελένη Θεοδωρή, Κωνσταντίνος Μαρκίδης και Δέσποινα Μπαμπανέλου, η οποία ανέλαβε και τη συντακτική της επιμέλεια. Αυτή εκπονήθηκε στο πλαίσιο της «Οριζόντιας Εκπαιδευτικής Μεθοδολογίας» της εν λόγω Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)» και με βάση μία κατάλληλη προσαρμοσμένη εκδοχή του προτύπου ανάπτυξης εκπαιδευτικών υλικών του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (Γούλας, Μαρκίδης & Μπαμπανέλου, 2021).

2 Σαλβαρά, Μ., Μπούρος, Ε. & Κέντρου, Ε. (2024). Οδηγός κατάρτισης: «Βοηθός Φυσικοθεραπευτή» (Κωδικός ειδικότητας: 27-00-01-1; Σύμβουλος μεθοδολογίας: Φ. Φλαμπούρη). Αθήνα: Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης – ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

A

Περιγραφή ειδικότητας

1 | Τίτλος της ειδικότητας και ομάδα προσανατολισμού

1.1 • Τίτλος ειδικότητας

«Βοηθός Φυσικοθεραπευτή».³

1.2 • Ομάδα προσανατολισμού (επαγγελματικός τομέας)

Η ειδικότητα ανήκει στην ομάδα προσανατολισμού «Υγείας και Πρόνοιας».

3 Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης και Νεολαίας. (2023). *Τροποποίηση της υπ' αριθμ. 5954/23-6-2021 απόφασης περί καθορισμού τίτλων ειδικοτήτων ΙΕΚ* [ΦΕΚ Β' 2955/04.05.2023]. Εθνικό Τυπογραφείο.

2 | Συνοπτική περιγραφή ειδικότητας

2.1 • Ορισμός ειδικότητας

Ο/Η «Βοηθός Φυσικοθεραπευτή» εργάζεται υπό την επίβλεψη πτυχιούχου φυσικοθεραπευτή/-τριας σε εργαστήρια φυσικοθεραπείας και λοιπούς χώρους όπου παρέχεται φυσικοθεραπεία, και ενσωματώνεται σε ειδικές μονάδες και ομάδες όπου εφαρμόζονται τεχνικές αποκατάστασης ασθενών. Ο/Η «Βοηθός Φυσικοθεραπευτή» είναι σε θέση να υποδέχεται και να τοποθετεί τον/την ασθενή στον χώρο θεραπείας, να προετοιμάζει τον χώρο του εργαστηρίου της φυσικοθεραπείας, να υποβοηθά τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στην εφαρμογή φυσικοθεραπευτικών μεθόδων και να συμμετέχει στη γραμματειακή υποστήριξη του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας.

2.2 • Αρμοδιότητες/Καθήκοντα

Ο/Η «Βοηθός Φυσικοθεραπευτή» ασκεί (ενδεικτικά και όχι περιοριστικά) τις παρακάτω αρμοδιότητες/καθήκοντα:

- Υποδέχεται τον/την ασθενή στον χώρο θεραπείας,
- Τοποθετεί ή/και μεταφέρει τον/την ασθενή στην κατάλληλη θέση για την εφαρμογή θεραπείας,
- Μεριμνά για τη σωστή, λειτουργική και αναπαυτική θέση του/της ασθενούς στο κρεβάτι,
- Καταγράφει (ελέγχει αδρά) τη γενική κατάσταση της υγείας του/της ασθενούς για παράδειγμα πίεση, σφίξεις, θερμοκρασία σώματος) πριν από την εφαρμογή θεραπείας,
- Ενημερώνει τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια για το ιστορικό-κάρτα του/της ασθενούς,
- Υποβοηθά τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια:
 - στην εκτέλεση κινήσεων και ασκήσεων των ασθενών,
 - στην εφαρμογή μέσων ηλεκτροθεραπείας, θερμοθεραπείας και ακτινοθεραπείας,
 - στην αντιμετώπιση ορθοπεδικών και αθλητικών κακώσεων,
 - στην εφαρμογή φυσικοθεραπευτικών μεθόδων για την αντιμετώπιση αναπνευστικών, καρδιαγγειακών, ρευματικών και νευρολογικών παθήσεων,
 - στην κινητοποίηση βαρέως πασχόντων ασθενών (πολυκαταγματιών, ημιπληγικών, τετραπληγικών) και μετεγχειρητικών ασθενών,
 - στην εφαρμογή προγραμμάτων ομαδικών και ατομικών δραστηριοτήτων για άτομα τρίτης ηλικίας/υπερήλικες,
 - στην ηθική και ψυχολογική στήριξη σε ακρωτηριασμένους/-ες ασθενείς, σε επώδυνες θεραπευτικές προσεγγίσεις και σε άτομα τρίτης ηλικίας,

- κατά την εκπαίδευση και προσαρμογή του ατόμου με αισθητικοκινητικά προβλήματα (ΑμεΑ) σε παραγωγικές δραστηριότητες, μέσα σε ένα περιβάλλον σχεδιασμένο από ειδικούς/-ές φυσικοθεραπευτές/-τριες για τις ανάγκες εγκεφαλικής δυσλειτουργίας.
- Προετοιμάζει τα απαραίτητα υλικά για κάθε φυσικοθεραπευτική πράξη,
- Ελέγχει την καλή λειτουργία και τη συντήρηση των μηχανημάτων,
- Εποπτεύει τη διακίνηση των αναλώσιμων υλικών,
- Μεριμνά για την καθαριότητα, την απολύμανση και την υγιεινή του χώρου,
- Εξασφαλίζει τους κανόνες ατομικής προστασίας των προσώπων που κινούνται στον χώρο του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας,
- Διεκπεραιώνει την τηλεφωνική επικοινωνία και την ηλεκτρονική αλληλογραφία του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας,
- Ενημερώνει την κάρτα του/της ασθενούς (παρουσιολόγιο),
- Διατηρεί αρχείο με στατιστικά στοιχεία σχετικά με το είδος και τον αριθμό των επισκέψεων φυσικοθεραπείας,
- Ταξινομεί τα παραπεμπτικά των ασφαλιστικών ταμείων και φροντίζει τη διεκπεραίωσή τους,
- Χειρίζεται τα ηλεκτρονικά προγράμματα που διαθέτει το εργαστήριο φυσικοθεραπείας.

2.3 • Προοπτικές απασχόλησης στον κλάδο ή τομέα

Ο/Η κάτοχος διπλώματος της ειδικότητας «Βοηθός Φυσικοθεραπευτή» μπορεί να εργαστεί στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, σε όλους τους χώρους όπου παρέχεται φυσικοθεραπεία, υπό την επίβλεψη πτυχιούχου φυσικοθεραπευτή/-τριας.

Ειδικότερα, οι κάτοχοι διπλώματος της ειδικότητας μπορούν να εργαστούν ως παραγωγικά στελέχη σε:

- Εργαστήρια φυσικοθεραπείας,
- Ιδρύματα και κέντρα αποθεραπείας και αποκατάστασης ΑμεΑ (κινητικές αναπηρίες),
- Κέντρα Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ),
- Ιατρεία θεραπευτικών λουτροπηγών,
- Ειδικά κέντρα αποκατάστασης,
- Νοσοκομεία, κλινικές, θεραπευτήρια που διαθέτουν ανάλογα τμήματα,
- Αθλητικά κέντρα και χώρους άθλησης.

Στους ανωτέρω χώρους απασχόλησης, απαιτείται η νόμιμη άδεια λειτουργίας εργαστηρίου φυσικοθεραπείας και η παρουσία-επίβλεψη πτυχιούχου φυσικοθεραπευτή/-τριας, με άδεια άσκησης επαγγέλματος.

2.4 • Πρόσθετες πηγές πληροφόρησης

- ΦΕΚ 476 (18/03/2008):
<https://physionewsongr.blogspot.com/2016/07/4762008.html>
- Πανελλήνιος Σύλλογος Φυσικοθεραπείας – Νομοθετικό Πλαίσιο:
<https://psf.org.gr/nomothesia.php?page=7&id=1>
- Οδηγός σπουδών ειδικότητας (2017):
<https://www.dypa.gov.gr/storage/katartisi/iek/odighi-spoydwn-2023-2024/6-bohthos-fysikotherapias.pdf>
- O*NET Resource Center. *Nation's primary source of occupational information. Physical Therapist Assistants:*
<https://www.onetonline.org/link/summary/31-2021.00>

B

Σκοπός και προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας

1 | Σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας

Ο βασικός σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας είναι να προετοιμάσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία στην ειδικότητα «Βοηθός Φυσικοθεραπευτή».

2 | Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης

Οι γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που θα αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατά τη διάρκεια της κατάρτισής τους οργανώνονται σε ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζονται τα επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα ανά ενότητα.

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
A. «Υποδοχή και προετοιμασία ασθενών»	• Υποδέχονται τον/την ασθενή στον χώρο θεραπείας με ευγένεια και σεβασμό, • Τοποθετούν ή/και να μεταφέρουν τον/την ασθενή στην κατάλληλη θέση για την εφαρμογή θεραπείας, ακολουθώντας τους κανόνες ασφαλούς μετακίνησης ασθενών, • Καταγράφουν επαρκώς (να ελέγχουν αδρά) τη γενική κατάσταση της υγείας του/της ασθενούς (για παράδειγμα πίεση, σφίξεις) πριν από την έναρξη της φυσικοθεραπείας, • Ενημερώνουν εμπεριστατωμένα με τους κατάλληλους επιστημονικούς όρους τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια για το ιστορικό-κάρτα του/της ασθενούς, • Παρέχουν διακριτικά ηθική και ψυχολογική στήριξη στους/στις ασθενείς, σύμφωνα με τις αρχές της συμπερίληψης, • Διασφαλίζουν τους όρους ατομικής προστασίας των προσώπων που κινούνται στον χώρο του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας.
B. «Προετοιμασία εργαστηρίου φυσικοθεραπείας» συνέχεια >>	• Οργανώνουν το εργαστήριο φυσικοθεραπείας με βάση τις καθημερινές ανάγκες του προγράμματος, • Προετοιμάζουν τα απαραίτητα αναλώσιμα υλικά και τα κατάλληλα μέσα για κάθε φυσικοθεραπευτική πράξη, • Επιμελούνται τη διακίνηση των αναλώσιμων υλικών και την προμήθεια των απαραίτητων σε ποσότητα και των κατάλληλων σε ποιότητα υλικών,

συνέχεια >>

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
« συνέχεια Β. «Προετοιμασία εργαστηρίου φυσικοθεραπείας»	• Ελέγχουν την καλή λειτουργία και συντήρηση των φυσικοθεραπευτικών μηχανημάτων, • Φροντίζουν για την υγιεινή του χώρου, του εξοπλισμού και των υλικών, σύμφωνα με τα ισχύοντα υγειονομικά πρωτόκολλα.
Γ. «Υποβοήθηση του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας κατά την εφαρμογή φυσικοθεραπευτικών μεθόδων και μέσων»	• Υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια κατά την εκτέλεση κινήσεων και ασκήσεων, • Υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια κατά την εφαρμογή μέσων ηλεκτροθεραπείας, θερμοθεραπείας και ακτινοθεραπείας, • Υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια κατά την αντιμετώπιση ορθοπεδικών και αθλητικών κακώσεων, • Υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια κατά την εφαρμογή φυσικοθεραπευτικών μεθόδων για την αντιμετώπιση αναπνευστικών, καρδιαγγειακών, ρευματικών και νευρολογικών παθήσεων, • Υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια κατά την εφαρμογή προγραμμάτων ομαδικών και ατομικών δραστηριοτήτων για υπερήλικες/τρίτη ηλικία, • Υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια κατά την εκπαίδευση και προσαρμογή του ατόμου με αισθητικοκινητικά προβλήματα (ΑμεΑ) σε παραγωγικές δραστηριότητες, μέσα σε περιβάλλον σχεδιασμένο από ειδικούς/-ές φυσικοθεραπευτές/-τριες για τις ανάγκες εγκεφαλικής δυσλειτουργίας, • Υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια κατά την κινητοποίηση βαρέως πασχόντων ασθενών (πολυκαταγματιών, ημιπληγικών, παραπληγικών, τετραπληγικών) και μετεγχειρητικών ασθενών, • Υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στη χρήση βοηθημάτων κίνησης, βάδισης και αυτοεξυπηρέτησης, • Υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια κατά την παροχή πρώτων βοηθειών σε άτομα που βρίσκονται σε επείγουσα κατάσταση, • Μεριμνούν για την αποφυγή κατακλίσεων και για τη σωστή, λειτουργική και αναπαυτική θέση του/της ασθενούς στο κρεβάτι, • Φροντίζουν για την ομαλή λειτουργία των συσκευών οξυγονοθεραπείας.

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
Δ. «Γραμματειακή υποστήριξη εργαστηρίου φυσικοθεραπείας»	- Ενημερώνουν κάθε φορά την κάρτα του/της ασθενούς (παρουσιολόγιο) και να διατηρούν επικαιροποιημένο το αρχείο, - Τηρούν στατιστικά στοιχεία σχετικά με το είδος και τον αριθμό των επισκέψεων φυσικοθεραπείας με τρόπο αξιοποιήσιμο από τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια, - Διεκπεραιώνουν επαρκώς την τηλεφωνική επικοινωνία του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας, - Τηρούν την αλληλογραφία του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας, - Ταξινομούν ορθά τα παραπεμπτικά των ασφαλιστικών ταμείων και να φροντίζουν για την έγκαιρη διεκπεραίωσή τους, υπό τις οδηγίες του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας.

Βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές και αναλυτικό περιεχόμενο του προγράμματος της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης

1 | Ωρολόγιο πρόγραμμα

Παρατίθεται το ωρολόγιο πρόγραμμα της ειδικότητας «Βοηθός Φυσικοθεραπευτή», με παρουσίαση των εβδομαδιαίων ωρών θεωρίας (Θ), εργαστηρίων (Ε) καθώς και του συνόλου (Σ) αυτών ανά μάθημα και ανά εξάμηνο:

Πίνακας 2 /// Ωρολόγιο πρόγραμμα

ΕΞΑΜΗΝΟ		Α			Β			Γ			Δ		
Α/Α	ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ
1	ΑΝΑΤΟΜΙΑ	2		2									
2	ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ	2		2									
3	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΟΣΟΛΟΓΙΑΣ	2		2									
4	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΗΣ/ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ	2		2									
5	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΡΕΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ	2		2									
6	ΚΙΝΗΣΙΟΛΟΓΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΚΟΡΜΟΥ		2	2									
7	ΑΡΧΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ/ ΒΙΟΗΘΙΚΗ ΣΤΗ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑ	2		2									
8	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΜΑΛΑΞΗ	1	2	3									
9	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ		3	3		3	3		3	3		3	3
10	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥΣ/-ΕΣ				2		2						
11	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑΣ/ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ				2		2						
12	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΗ ΗΛΙΚΙΑ				2		2						
13	ΚΙΝΗΣΙΟΛΟΓΙΑ ΑΚΡΩΝ				2		2						
14	ΑΣΚΗΣΗ: ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΟ ΜΥΟΣΚΕΛΕΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ				2		2						
15	ΚΙΝΗΣΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑ					3	3						
16	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΜΑΛΑΞΗΣ					2	2						
17	ΑΡΧΕΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ ΑΣΘΕΝΩΝ					2	2						
18	ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΜΑΛΑΞΗΣ								2	2			
19	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ							2		2			

συνέχεια >>

Πίνακας 2 /// Ωρολόγιο πρόγραμμα

ΕΞΑΜΗΝΟ		Α			Β			Γ			Δ		
Α/Α	ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ
20	ΑΡΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ							2	2	4			
21	ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ/ ΠΕΡΙΔΕΣΗ							2	2	4			
22	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΣΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ							2		2			
23	ΑΣΚΗΣΗ: ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ								3	3			
24	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ										2		2
25	ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ ΒΑΔΙΣΗΣ, ΚΙΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ										2	3	5
26	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ										2		2
27	ΑΣΚΗΣΗ: ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ										2	3	5
28	ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟΥ											3	3
ΣΥΝΟΛΟ		13	7	20	10	10	20	8	12	20	8	12	20

2 | Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης

2.1 • ΕΞΑΜΗΝΟ Α΄

2.1.A • ANATOMIA

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της συγκεκριμένης μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στη μελέτη της ανατομικής δομής του ανθρώπινου σώματος, ώστε να αναγνωρίζουν τα ανατομικά μέρη που το απαρτίζουν και να εξοικειωθούν μαζί τους. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή με την ανατομική ορολογία και τους διάφορους ανατομικούς όρους σχέσεων, θέσεων και περιοχών του ανθρώπινου σώματος. Στην ενότητα αυτή, περιγράφονται αναλυτικά η δομή, η μορφολογία, η τοπογραφία και η αρχιτεκτονική οργάνωση των ιστών, των οργάνων και των συστημάτων του ανθρώπινου οργανισμού, καθώς και η αλληλεπίδραση και η σχέση που έχουν τα συστήματα μεταξύ τους. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ανατομία των οστών και των αρθρώσεων (οστεολογία, αρθρολογία – συνδεσμολογία), καθώς και στην ανατομία των βασικών μυών (μυολογία). Τέλος, γίνεται αναφορά σε ανατομικές διαταραχές και στα αίτια εμφάνισής τους, καθώς και στο πώς αυτές συνδέονται με την εκδήλωση συγκεκριμένων παθολογικών καταστάσεων. Η εμβάθυνση στις σχέσεις ανάμεσα στις ανατομικές δομές του ανθρώπινου οργανισμού ενισχύει την κατανόηση πολλών λειτουργικών προβλημάτων που παρουσιάζουν οι ασθενείς.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Προσδιορίζουν τα ανατομικά μέρη του ανθρώπινου σώματος,
- Κατονομάζουν τα οστά, τα μαλακά μόρια και τα νεύρα που απαρτίζουν μια ανατομική περιοχή,
- Αναλύουν τα μέρη που συνθέτουν κάθε ένα σύστημα του ανθρώπινου οργανισμού,
- Περιγράφουν τη λειτουργία των διαφόρων συστημάτων του ανθρώπινου οργανισμού (ερειστικού και μυϊκού συστήματος, αναπνευστικού, καρδιαγγειακού, πεπτικού, ουροποιητικού, γεννητικού και νευρικού συστήματος, ενδοκρινών αδένων και αισθητηρίων οργάνων),
- Επιδεικνύουν τα ανατομικά μέρη και όργανα του ανθρώπινου σώματος επί προπλάσμάτων,
- Εντοπίζουν τα ανατομικά οδηγά ψηλαφητά σημεία στο ανθρώπινο σώμα,

- Ψηλαφούν συγκεκριμένες ανατομικές δομές (μυς, τένοντες, συνδέσμους, οστά) στο ανθρώπινο σώμα,
- Ερμηνεύουν ανατομικούς χάρτες των διαφόρων συστημάτων του ανθρώπου,
- Συσχετίζουν ανατομικές αποκλίσεις που εμφανίζονται στο ανθρώπινο σώμα με αντίστοιχες παθολογικές καταστάσεις,
- Συμμετέχουν σε ομάδες εργασίας με χρήση προπλασμάτων,
- Συνεργάζονται με τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια, κάνοντας χρήση της κατάλληλης ιατρικής ορολογίας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Μυοσκελετικό σύστημα / Κυκλοφορικό σύστημα / Αίμα / Νευρικό σύστημα / Γαστρεντερικό σύστημα / Αναπνευστικό σύστημα / Ενδοκρινικό σύστημα / Ουροποιητικό σύστημα / Γεννητικό σύστημα / Αισθητήρια όργανα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΑΡΧΕΣ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΠΙΠΕΔΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ – ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ
2	ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΣΤΟΙΧΕΙΟΙ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΙ Η ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥΣ – ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ
3	ΤΟ ΜΥΟΣΚΕΛΕΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
4	ΤΟ ΠΕΠΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
5	ΤΟ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΤΟ ΑΙΜΑ
6	ΤΟ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
7	ΤΟ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟ – ΓΕΝΝΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
8	ΤΟ ΝΕΥΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
9	ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΩΝ ΕΝΔΟΚΡΙΝΩΝ ΑΔΕΝΩΝ
10	ΤΑ ΑΙΣΘΗΤΗΡΙΑ ΟΡΓΑΝΑ

Κείμενο αναφοράς

2.1.A.1 | ΑΡΧΕΣ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΠΙΠΕΔΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ – ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την έννοια της επιστήμης της Ανατομικής, ως εκείνης που μελετά την κατασκευή ολόκληρου του οργανισμού εξωτερικά και εσωτερικά. Θα αναλυθεί η διαμόρφωση της βασικής μονάδας ζωής, του κυττάρου, των ιστών, των οργάνων και των οργανικών συστημάτων

του ανθρώπου. Θα περιγραφούν τα δομικά στοιχεία του κυττάρου (εξωτερική μορφολογία και εσωτερική διαμόρφωση), η σύσταση της κυτταρικής μεμβράνης, η δομή των εσωτερικών οργανιδίων του (ενδοπλασματικό δίκτυο, ριβοσώματα, συσκευή Golgi, μιτοχόνδρια, λυσοσώματα, μικροσωληνίσκοι και μικροϊνίδια, εκκριτικά κοκκία, πυρήνας). Επίσης, θα αναλυθεί τοπογραφικά η μορφολογία του σώματος, δηλαδή η κεφαλή, ο τράχηλος, ο κορμός, ο θώρακας, η κοιλία, ο πύελος, τα άνω και κάτω άκρα. Θα οριστεί τι ονομάζεται ανατομική θέση, θα προσδιοριστούν τα επίπεδα και οι άξονες του ανθρώπινου σώματος, καθώς και οι γενικοί όροι της εντόπισης και της κατεύθυνσης. Θα γίνει αναφορά σε τοπογραφικά σημεία (π.χ. σφαγιτιδική εντομή, στερνική γωνία), σε γραμμές αναφοράς (πρόσθια μέση γραμμή, μεσοκλειδική) και θα προσδιοριστεί η ανατομική συσχέτιση και οριοθέτηση με τις υποκείμενες αντίστοιχες δομές.

Με την ολοκλήρωση της υποεπένδυσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα χρησιμοποιούν βασικούς επιστημονικούς περιγραφικούς ανατομικούς όρους, θα γνωρίζουν βασικά μορφολογικά χαρακτηριστικά των διαφόρων οργανικών συστημάτων και θα αναγνωρίζουν τοπογραφικά στο σώμα βασικά ανατομικά – κλινικά οδηγά σημεία και περιοχές. Θα είναι σε θέση να επικοινωνούν με άλλους/-ες επαγγελματίες υγείας χρησιμοποιώντας ευρέως αποδεκτή διεπιστημονική γλώσσα.

Το μαθησιακό αποτέλεσμα μπορεί να εμπλουτιστεί μέσω παρουσιάσεων ανατομικών χαρτών ή διαφανειών, ζητώντας παράλληλα από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να ονοματίζουν και να προσδιορίζουν ανατομικές περιοχές σε ανατομικούς άτλαντες ή προπλάσματα.

2.1.A.2 | ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΙΣΤΟΙ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΚΑΙ Η ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥΣ – ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ

Η εισαγωγή στην κυτταρική βάση της ζωής και, κατ' επέκταση, η αναγνώριση και η σύγκριση της σύνθεσης των ιστών και της δημιουργίας των ανθρώπινων συστημάτων αποτελεί θεμελιώδη προϋπόθεση για την περαιτέρω αφομοίωση των βασικών λειτουργιών του ανθρώπινου οργανισμού ως συνόλου. Στη συγκεκριμένη υποεπένδυση, θα περιγραφεί η δομή των τεσσάρων κύριων ιστών του ανθρώπινου σώματος (επιθηλιακός ή επιθήλιο [καλυπτικός και αδενικός], ερειστικός, μυϊκός και νευρικός ιστός). Θα αναλυθούν τα είδη των κυττάρων που αποτελούν και συνθέτουν τον κάθε ιστό και θα αναφερθούν αντίστοιχα παραδείγματα με προσδιορισμό της θέσης του καθενός στο ανθρώπινο σώμα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα διακρίνουν ότι τα όργανα του ανθρώπινου οργανισμού αποτελούνται από διαφορετικούς ιστούς και επιτελούν ορισμένες λειτουργίες. Θα είναι σε θέση να αναγνωρίζουν από ποια επιμέρους όργανα αποτελείται το κάθε σύστημα (π.χ. αναπνευστικό σύστημα: ρίνα, στοματική κοιλότητα, λάρυγγας, πνεύμονες, τραχεία, βρόγχοι, κυψελίδες) και θα προσδιορίζουν τοπογραφικά τη θέση του κάθε συστήματος.

Οι αποκκτηθείσες γνώσεις και δεξιότητες από την παρούσα υποεπένδυση θα καταστήσουν τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες ικανούς/-ές να αναγνωρίζουν τους σημαντι-

κότερους ιστούς του ανθρώπου, τα όργανα και τα συστήματα που τους συνθέτουν, να τα εντοπίζουν σε ανατομικούς χάρτες, διαφάνειες, προπλάσματα ή σε διαθέσιμα ψηφιακά μέσα και να εξοικειωθούν με τυχόν ανατομικές παραλλαγές. Τέλος, με την ολοκλήρωση της υποεπάρκειας, θα μπορούν να περιγράφουν και να παραθέτουν παραδείγματα ιστών, οργάνων, συστημάτων του ανθρώπου κάνοντας χρήση της κατάλληλης ορολογίας, ώστε να αποκτήσουν επιστημονικό λόγο, στοιχείο απαραίτητο για τη συνεργασία με συναδέλφους/-ισσες στον επαγγελματικό τους χώρο.

2.1.A.3 | ΤΟ ΜΥΟΣΚΕΛΕΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Στη συγκεκριμένη υποεπάρκεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα διδαχθούν, αρχικά, να περιγράφουν και να αναγνωρίζουν τον αξονικό σκελετό και τον σκελετό των άνω και κάτω άκρων. Θα αναλυθεί η μικροσκοπική και η μακροσκοπική δομή των οστών, θα ταξινομηθούν τα οστά με βάση το σχήμα τους και θα προσδιοριστούν ο τρόπος διάπλασής τους και οι ρόλοι που επιτελούν. Θα οριστεί τι σημαίνει άρθρωση και, με βάση τη μορφολογία τους, οι αρθρώσεις θα ταξινομηθούν σε δύο μεγάλες κατηγορίες, τις συνarthρώσεις και τις διαarthρώσεις, με παράθεση παραδειγμάτων της καθεμίας στον ανθρώπινο σκελετό. Θα εξηγηθούν τα κύρια και επικουρικά ή συμπληρωματικά στοιχεία μιας άρθρωσης, θα επισημανθεί η ιδιαίτερη δομή του αρθρικού χόνδρου και θα προσδιοριστεί η βασική αρθροκινηματική των αρθρώσεων, με πληροφορίες για το εύρος τροχιάς κίνησης των σημαντικότερων από αυτές (ώμος, αγκώνας, πηχεοκαρπική, ισχίο, γόνατο, ποδοκνημική). Στη συνέχεια, θα εξηγηθεί η μορφολογία και η δομή των μυών (μυϊκή ίνα-κύτταρο, μυοϊνίδιο, σαρκείλημα, σαρκόπλασμα, σαρκόπλασματικό δίκτυο), δηλαδή των σκελετικών ή γραμμωτών, των λείων (σπλάγχνα, αγγεία) και του καρδιακού μυός. Θα ταξινομηθούν οι σκελετικοί με βάση τη μορφολογία τους και θα παρουσιαστούν παραδείγματα ενδεικτικά του πού βρίσκονται, πώς συνδέονται με τα οστά και πώς λειτουργούν ως συναγωνιστές ή ανταγωνιστές. Επιπλέον, θα δοθούν παραδείγματα των σημαντικότερων σκελετικών μυών, συνδέσμων και οστών στις περιοχές του ανθρώπινου σώματος.

Οι αποκτιθείσες γνώσεις και δεξιότητες θα καταστήσουν τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες ικανούς/-ές να κατηγοριοποιούν τα οστά που αντιστοιχούν σε κάθε περιοχή του σώματος, καθώς και όλους τους τύπους μυών στον ανθρώπινο οργανισμό, δείχνοντας τις ανωτέρω δομές σε προπλάσματα και ανατομικούς χάρτες.

2.1.A.4 | ΤΟ ΠΕΠΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Στην υποεπάρκεια αυτή, θα αναλυθεί η κατασκευή του γαστρεντερικού σωλήνα και η τοπογραφική θέση και συσχέτιση των οργάνων μεταξύ τους. Ειδικότερα, η ανατομική του κοίλου του στόματος, του φάρυγγα, του οισοφάγου, του στομάχου, του λεπτού και του παχέος εντέρου. Στο κοίλο του στόματος θα περιγραφεί το προστόμιο και το ιδίως κοίλο με την υπερώα, ο ισθμός που επικοινωνεί με τον φάρυγγα και τη γλώσσα και οι σιελογόνοι αδένες. Θα προσδιοριστεί, στη συνέχεια, τοπογραφικά ο οισοφά-

γος (μοίρες, στενώματα) καθώς μεταπίπτει στον στόμαχο, του οποίου θα αναλυθούν τα τμήματα από τα οποία αποτελείται. Θα καθοριστούν τα τμήματα του λεπτού και του παχέος εντέρου και θα εξηγηθεί αναλυτικά η κατασκευή του ήπατος και της χοληδόχου κύστης. Θα αναλυθεί η ανατομική του παγκρέατος, τόσο της εξωκρινούς όσο και της ενδοκρινούς μοίρας, και με βάση τα ανωτέρω θα οριστεί η κατασκευή των εξωηπατικών χοληφόρων αγγείων. Αν και ο σπλήνας αποτελεί λεμφικό όργανο και ηθμό για τα γηρασμένα ή ανώμαλα ερυθρά αιμοσφαίρια και δεν αποτελεί τμήμα του πεπτικού συστήματος, θα περιγραφεί στην υποενότητα αυτή, επειδή ανήκει στα κοιλιακά σπλάγχνα. Ιδιαίτερη μνεία θα γίνει στη δομή του περιτοναίου, έναν διαφανή υμένα που επενδύει την κοιλιο-πυελική κοιλότητα και τα περιεχόμενα σε αυτή σπλαγχνικά όργανα. Κατ' επέκταση, θα καθοριστεί η περιτοναϊκή κοιλότητα ως σχισμοειδής χώρος μεταξύ τοιχωματικού και περισπλάχνιου πετάλου του περιτοναίου. Χρειάζεται να αναλυθεί το μυϊκό τοίχωμα ολόκληρου του γαστρεντερικού σωλήνα, καθώς επίσης η αγγείωση και η νεύρωσή του.

Θα επιδιωχθεί εμπλουτισμένη διδασκαλία μέσω εποπτικού/ψηφιακού υλικού, με εικόνες από ανατομικούς άτλαντες, διαφάνειες, βίντεο ή προπλάσματα.

2.1.A.5 | ΤΟ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΤΟ ΑΙΜΑ

Στην παρούσα υποενότητα, θα αναλυθεί ανατομικά η καρδιά και η τοπογραφική της θέση στον θώρακα (μεσοθωράκιο). Στην εξωτερική της μορφολογία, θα περιγραφούν η πρόσθια επιφάνεια, η οπίσθια (βάση της καρδιάς), η κατώτερη (φρενική ή διαφραγματική), η αριστερή ή πνευμονική επιφάνεια (αριστερή κοιλία, κόλπος, ωτίο), τα χείλη (δεξιό, αριστερό, οπίσθιο) και η στεφανιαία ή κολποκοιλιακή αύλακα. Επίσης, θα γίνει αναφορά στα περιβλήματα, το περικάρδιο, το ενδοκάρδιο και, ανάμεσά τους, το παχύτερο τοίχωμα της καρδιάς, το μυοκάρδιο. Θα αναλυθούν, ειδικότερα, τα καρδιακά τμήματα του οργάνου (δεξί, αριστερό/κόλποι, κοιλίες), οι καρδιακές βαλβίδες και τα στεφανιαία αγγεία. Θα προσδιοριστεί η μικρή (ή πνευμονική), η μεγάλη (ή συστηματική) και η στεφανιαία κυκλοφορία της καρδιάς. Θα αναλυθεί η δομή των αγγείων (αρτηρίες, φλέβες, τριχοειδή) του σώματος, θα περιγραφούν ανατομικά και λειτουργικά τα λεμφαγγεία, η λέμφος και θα αναλυθούν τα πρωτογενή και τα δευτερογενή λεμφικά όργανα. Θα γίνει αναφορά στις κυριότερες αρτηρίες και φλέβες του σώματος και θα προσδιοριστούν ποιες είναι οι ομοιότητες και οι διαφορές τους. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη σύσταση του αίματος (υγρό στοιχείο και κύτταρα) και θα αναλυθούν μορφολογικά τα έμμορφα συστατικά του πλάσματος (ερυθροκύτταρα, λευκά αιμοσφαίρια, αιμοπετάλια). Θα γίνει υπενθύμιση ότι το αίμα αποτελεί είδος «ρευστού» ιστού, θα προσδιοριστεί η σύνθεση του πλάσματος και θα οριστεί η έννοια του ορού.

Η παρουσίαση εικόνων από ανατομικούς άτλαντες ή βίντεο με απεικόνιση του καρδιαγγειακού, του λεμφοφόρου και των κυττάρων του αίματος από εικόνες μικροσκοπίου θα υποκινήσουν τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να συζητήσουν την ανατομική κατασκευή των ανωτέρω δομών.

2.1.A.6 | ΤΟ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Στην παρούσα υποενότητα, θα αναλυθεί περιγραφικά και τοπογραφικά η ανατομική των οργάνων του αναπνευστικού συστήματος. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν τη δομή των οργάνων του ανώτερου (ανώτερη αεροφόρος οδός): ρίνα, ρινική κοιλότητα (βλεννογόνος), στοματική κοιλότητα, και του κατώτερου αναπνευστικού (κατώτερη αεροφόρος οδός): λάρυγγας, τραχειοβρογχικό δέντρο (τραχεία, βρόγχοι, βρογχιόλια, κυψελίδες), πνεύμονες. Θα αποσαφηνισθεί η έννοια του θωρακικού τοιχώματος από τη θωρακική κοιλότητα, θα προσδιοριστεί το άνω και κάτω θωρακικό στόμιο, καθώς και η διάκριση του μεσοθωρακίου σε ανώτερο και κατώτερο. Θα περιγραφεί ο κύριος αναπνευστικός μυς, το διάφραγμα (κατασκευή, αγγείωση, νεύρωση), καθώς και τα τρήματά/στόμιά του. Θα υπογραμμιστεί η δομή του λάρυγγα, η αγγείωση και η νεύρωσή του και η συνέχειά του, η τραχεία, η οποία θα προσδιοριστεί τοπογραφικά μέχρι τον διχασμό της στους κύριους βρόγχους (δεξιό και αριστερό). Στη συνέχεια, θα αναλυθούν οι περαιτέρω διακλαδώσεις τους στους λοβαίους και τμηματικούς, μέχρι τα τελικά (αναπνευστικά) βρογχιόλια. Με αυτόν τον τρόπο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με το βρογχικό δέντρο. Θα επισημανθεί η τοπογραφία των πνευμόνων και θα γίνει αναφορά στις επιφάνειες, τα χείλη, τις πύλες, τους λοβούς, ενώ θα προσδιοριστούν τα αγγεία, τα νεύρα και η λεμφική παροχέτευση της τραχείας, του βρογχικού δέντρου και των πνευμόνων. Επίσης, θα αναλυθεί η κατασκευή του υπεζωκότα και της υπεζωκοτικής κοιλότητας.

Στο τέλος της υποενότητας, κρίνεται χρήσιμο να συζητηθούν ενδιαφέρουσες περιπτώσεις παραλλαγών της κατασκευής του θωρακικού τοιχώματος, όπως ο τροπιδοειδής και ο σκαφοειδής θώρακας, αλλά και οι παρεμβάσεις που γίνονται σε περίπτωση κρικοθυρεοειδοτομής, τραχειοστομίας και θωρακικής παροχέτευσης.

2.1.A.7 | ΤΟ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟ – ΓΕΝΝΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τα όργανα που αποτελούν το ουροποιητικό και γεννητικό σύστημα. Θα προσδιοριστεί η τοπογραφική θέση των νεφρών στον οπισθοπεριτοναϊκό χώρο, οι δύο επιφάνειές τους, μια πρόσθια και μια οπίσθια, οι δύο πόλοι τους, ο άνω και ο κάτω, και τα δύο χείλη, το έσω και το έξω. Θα αναλυθεί η φλοιώδης τους μοίρα με τους νεφρικούς στύλους, και η μυελώδης με τις νεφρικές πυραμίδες και τις νεφρικές κάλυκες, οι οποίες σχηματίζουν τη νεφρική πύελο, της οποίας το εύρος, καθώς σταδιακά μειώνεται, σχηματίζει τον ουρητήρα. Θα επισημανθεί η ανατομική και βασική λειτουργική μονάδα του νεφρού, ο νεφρώνας, καθώς και η αγγείωση και η νεύρωσή του. Στη συνέχεια, θα περιγραφούν οι ουρητήρες (μοίρες, πορεία, αγγείωση, νεύρωση), οι οποίοι αποτελούν μυώδεις σωλήνες που μεταφέρουν τα ούρα από τους νεφρούς στην ουροδόχο κύστη, η οποία αποτελεί κοίλο όργανο που βρίσκεται στο έδαφος της πύελου, πίσω από την ηβική σύμφυση. Σημασία έχει η ανάλυση του τοιχώματος της κύστης, όπως επίσης η αγγείωση και η νεύρωσή της. Συνέχειά της αποτελεί η ουρήθρα, η οποία συνιστά

μυώδη αγωγό για τα ούρα στη γυναίκα και για τα ούρα και το σπέρμα στον άνδρα. Θα γίνει αναφορά στα γεννητικά όργανα της γυναίκας: κόλπος (κολεός), μήτρα, σάλπιγγες (ωαγωγοί), ωothήκες, και του άρρενος: όρχεις, εκφορητική οδός του σπέρματος (επιδιδυμίδα, σπερματικός πόρος, σπερματοδόχος κύστη, εκσπερματικός πόρος), πέος, προστάτης.

Ομοίως και εδώ, θα επιδιωχθεί εμπλουτισμένη διδασκαλία μέσω εποπτικού/ψηφιακού υλικού, με εικόνες από ανατομικούς άτλαντες, διαφάνειες, βίντεο ή προπλάσματα.

2.1.A.8 | ΤΟ ΝΕΥΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα ορίσουν μορφολογικά την οργάνωση του νευρικού συστήματος, δηλαδή το Εγκεφαλονωτιαίο (Κεντρικό [εγκέφαλος και νωτιαίος μυελός], Περιφερικό [εγκεφαλικά νεύρα ή εγκεφαλικές συζυγίες, νωτιαία νεύρα, νευρικά γάγγλια]) και το Αυτόνομο ή Φυτικό (Συμπαθητικό, Παρασυμπαθητικό). Θα ονομάσουν και θα προσδιορίσουν τις μήνιγγες του εγκεφάλου, ενώ θα οριστούν η παραγωγή, η σύσταση και η κυκλοφορία του εγκεφαλονωτιαίου υγρού. Θα προσδιοριστούν τα κύτταρα του νευρικού ιστού (νευρικά κύτταρα ή νευρώνες και νευρογλοιακά κύτταρα) και θα γίνει αναφορά στους σημαντικότερους νευροδιαβιβαστές (διεγερτικοί, ανασταλτικοί) ως διαμεσολαβητές της μετάδοσης του νευρικού ερεθίσματος. Στη συνέχεια, θα περιγραφούν αναλυτικά οι κύριες περιοχές του εγκεφάλου: ο τελικός εγκέφαλος, ο διεγέφαλος, το εγκεφαλικό στέλεχος (μεσεγκέφαλος, γέφυρα, προμήκης) και η παρεγκεφαλίδα, ενώ θα εντοπιστούν τοπογραφικά και θα επισημανθούν οι εγκεφαλικές αρτηρίες και φλέβες. Ο νωτιαίος μυελός αποτελεί τμήμα του κεντρικού νευρικού συστήματος που μεταβιβάζει πληροφορίες μεταξύ του εγκεφάλου και του σώματος, συνιστά συνέχεια του προμήκη μυελού του εγκεφάλου και, για τον λόγο αυτόν, εξετάζεται μετά τον τελευταίο. Εξωτερικά, περιγράφονται οι τρεις στιβάδες των μηνίγγων του νωτιαίου μυελού που αποτελούν συνέχεια των μηνίγγων που περιβάλλουν τον εγκέφαλο, ενώ ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η δομή του. Το περιφερικό νευρικό σύστημα συντίθεται από τα εγκεφαλικά νεύρα-συζυγίες, τα νωτιαία νεύρα και τα νευρικά γάγγλια. Θα προσδιοριστούν τα νευρικά πλέγματα (αυχενικό, βραχιόνιο, οσφυϊκό, ιερό, κοκκυγικό), καθώς και η έννοια του δερμοτομίου, του μυελοτομίου και του μυστομίου.

Η εμπλουτισμένη διδασκαλία μέσω ψηφιακού υλικού, με εικόνες από ανατομικούς άτλαντες, διαφάνειες, βίντεο ή προπλάσματα, κρίνεται ιδιαίτερα βοηθητική.

2.1.A.9 | ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΩΝ ΕΝΔΟΚΡΙΝΩΝ ΑΔΕΝΩΝ

Στην παρούσα υποενότητα, θα αναλυθεί η ανατομική κατασκευή των οργάνων που απαρτίζουν το ενδοκρινικό σύστημα. Θα γίνει ταξινόμηση των αδένων σε ενδοκρινείς, εξωκρινείς και μεικτούς, καθώς και των ορμονών τους με βάση τη χημική τους σύσταση, δίνοντας και αντίστοιχα παραδείγματα. Θα αναπτυχθούν αναλυτικά οι

αδένες σε ό,τι αφορά την ανατομική (κυτταρική δομή, αγγείωση, νεύρωση) και την τοπογραφική τους θέση και συγκεκριμένα: α) ο υποθάλαμος και η υπόφυση, β) η επίφυση, γ) ο θυρεοειδής αδένας, δ) οι παραθυρεοειδείς αδένες, ε) ο θύμος, στ) τα επινεφρίδια (φλοιός και μυελός), ζ) το πάγκρεας (εξωκρινής και ενδοκρινής μοίρα), η) οι όρχεις και οι ωοθήκες (σύντομη επανάληψη, γιατί έχουν ήδη αναφερθεί στο ουροποιητικό). Θα τονιστεί η θέση της υπόφυσης στο τουρκικό εφίππιο και η σχέση της με το οπτικό χίασμα. Ο θυρεοειδής αποτελεί τον μεγαλύτερο ενδοκρινή αδένά του σώματος και θα προσδιοριστεί η θέση του σε σχέση με τα αγγεία, τα νεύρα και τους μυς στην πρόσθια τραχηλική χώρα. Θα προσδιοριστούν οι αριθμητικές παραλλαγές των παραθυρεοειδών αδένων που, ενώ φυσιολογικά παρατηρούνται τέσσερις αδένες, δύο άνω και δύο κάτω, ο αριθμός μπορεί να ποικίλλει από δύο έως έξι. Θα αναλυθεί η τοπογραφία των επινεφριδίων, ο εξωτερικός φλοιός και ο εσωτερικός μυελός, η θέση του παγκρέατος, οι τέσσερις μοίρες του, ενώ θα οριστούν τα κύτταρα των γονάδων που παράγουν τις αντίστοιχες ορμόνες.

Με την ολοκλήρωση της υποεπέντητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίζουν τις βασικές έννοιες για τη δομή των αδένων του ανθρώπινου σώματος, καθώς και την τοπογραφική σχέση τους. Ιδιαίτερα χρήσιμη κρίνεται η αναγνώριση των ανωτέρω δομών σε προπλάσματα και ανατομικούς χάρτες.

2.1.A.10 | ΤΑ ΑΙΣΘΗΤΗΡΙΑ ΟΡΓΑΝΑ

Στην υποεπέντητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αρχικά θα εξοικειωθούν με τα ειδικά κύτταρα – υποδοχείς (χημειοϋποδοχείς, θερμοϋποδοχείς, φωτοϋποδοχείς, μηχανοϋποδοχείς), υπεύθυνα να συλλέγουν κατάλληλες πληροφορίες τις οποίες μεταφέρουν μέσω των αισθητικών οδών στο αντίστοιχο κέντρο του κεντρικού νευρικού συστήματος. Θα γίνει διάκριση των αισθήσεων σε σωματικές ή γενικές (πόνος, αφή και πίεση, θερμοκρασία) και σε ειδικές αισθήσεις (όραση, ακοή, ισορροπία, γεύση, όσφρηση). Θα περιγραφεί η ανατομία του οφθαλμού, η οποία περιλαμβάνει τον οστέινο οφθαλμικό κόγχο, τα βλέφαρα και τη δακρυϊκή συσκευή, τον οφθαλμικό βολβό (αποτελείται από τρεις συγκεντρικούς χιτώνες που σχηματίζουν τα εξωτερικά του τοιχώματα: τον σκληρό, τον χοριοειδή και τον αμφιβληστροειδή) και τους έξι εξοφθάλμιους μυς. Θα επισημανθούν οι έννοιες που αφορούν την οπτική θηλή, την ωχρά κηλίδα και το κεντρικό βοθρίο του αμφιβληστροειδούς, ενώ παράλληλα θα περιγραφούν τα αγγεία και τα νεύρα του οφθαλμικού κόγχου. Θα οριστεί το αυτί, το οποίο περιέχει τα όργανα της ακοής και της ισορροπίας και διαχωρίζεται σε έξω, μέσο και έσω τμήμα. Ειδικότερα, το έσω αυτί περιέχει το όργανο της ακοής (ακουστική συσκευή) και το όργανο της ισορροπίας (αιθουσαία συσκευή), και περικλείεται στη λιθοειδή μοίρα του κροταφικού οστού. Θα περιγραφεί η θέση και η κατασκευή της γλώσσας, δηλαδή ο ινώδης της σκελετός, οι μύες που την κινούν, οι θηλές της, η αγγείωση και η νεύρωσή της. Επιπλέον, θα περιγραφούν ανατομικά η ρίνα (ρινική θαλάμη, ρινικό διάφραγμα, ρινικές κόγχες) και οι παραρρίνιοι κόλποι (ιγμόρεια άντρα, μετωπιαίοι κόλποι).

Ιδιαίτερα βοηθητική κρίνεται η εμπλουτισμένη διδασκαλία μέσω ψηφιακού υλικού, με εικόνες από ανατομικούς άτλαντες, διαφάνειες, βίντεο ή προπλάσματα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Κατρίτση, Ε. Δ., Κελέκη, Δ. Α. & Κούβελα, Η. Δ. (2007). *Στοιχεία ανατομίας. Στοιχεία φυσιολογίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Ιδρύματος Ευγενίδου. Ανακτήθηκε από: https://www.eef.edu.gr/media/2196/e_f00020.pdf
2. Gilroy, A. M. (2020). *Ανατομία του ανθρώπου* (2η έκδοση), (μτφρ. Γ. Τριανταφυλλόπουλος). Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

Συμπληρωματικές

1. Waschke, J., Böckers, T. M. & Paulsen, F. (2021). *Sobotta ανατομία με έγχρωμο άτλαντα* (2η γερμ. έκδοση), (μτφρ. Δ. Ι. Ζερβουδάκης). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
2. Netter, F. H. (2016). *Άτλας ανατομίας του ανθρώπου* (3η έκδοση), (μτφρ. Γ. Βαράκης & Θ. Μαριόλης-Σαψάκος). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.

2.1.B • ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας «Φυσιολογία» είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν βασικές γνώσεις φυσιολογίας, ώστε να κατανοήσουν την πολυσύνθετη λειτουργία του ανθρώπινου οργανισμού. Ειδικότερα, στην ενότητα αυτή, αναπτύσσονται οι βασικές θεωρίες και αρχές που διέπουν τη φυσιολογική λειτουργία του ανθρώπινου οργανισμού, από το επίπεδο του κυττάρου και του ιστού έως το επίπεδο των οργάνων και των πολυδιάστατων και πολύπλοκων συστημάτων του. Αναπτύσσεται, επίσης, η λειτουργική αλληλεξάρτηση, η σχέση συνεργασίας – ανταγωνισμού και η αλληλεπίδραση των συστημάτων μεταξύ τους. Πιο συγκεκριμένα, αναλύονται οι θεμελιώδεις αρχές/έννοιες που συναντώνται στην ολοκληρωμένη λειτουργία του ανθρώπινου σώματος, συμπεριλαμβανομένων των φυσικών, χημικών και μοριακών νόμων που καθορίζουν την κυτταρική λειτουργία, καθώς και των ομοιοστατικών μηχανισμών του ανθρώπινου οργανισμού. Τέλος, γίνεται αναφορά σε παραδείγματα απόκλισης και διαταραχής της φυσιολογικής λειτουργίας του ανθρώπινου οργανισμού και των συστημάτων του, με αποτέλεσμα τη δημιουργία παθολογικών και επιβλαβών καταστάσεων για τον άνθρωπο.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Ονομάζουν τους ιστούς και τις δομές που αποτελούν κάθε σύστημα του ανθρώπου,
- Αναλύουν τις διεργασίες που γίνονται σε κυτταρικό επίπεδο στον ανθρώπινο οργανισμό,
- Αναγνωρίζουν τις φυσιολογικές λειτουργίες του ανθρώπινου οργανισμού σε επίπεδο κυττάρου, ιστού, οργάνου και λειτουργικού συστήματος (νευρικό, μυϊκό, αναπνευστικό, κυκλοφορικό, πεπτικό, ερειστικό, ανοσοποιητικό, ουροποιητικό, αναπαραγωγικό),
- Περιγράφουν τον τρόπο με τον οποίο κάθε σύστημα συμμετέχει στις λειτουργίες του οργανισμού συνολικά,
- Αναλύουν τους ρυθμιστικούς μηχανισμούς των συστημάτων του ανθρώπινου σώματος,
- Διακρίνουν τη φυσιολογική λειτουργία ενός συστήματος σε σχέση με την παθολογική,
- Αναπαριστούν τη δομή και την οργάνωση ενός κυττάρου σε έναν συγκεκριμένο ιστό του ανθρώπου,
- Σχεδιάζουν τη μορφολογία των κυττάρων κάθε ιστού του ανθρώπινου οργανισμού (επιθηλιακού, συνδετικού, νευρικού, μυϊκού),
- Υπολογίζουν τις ζωτικές ενδείξεις του ανθρώπινου οργανισμού,
- Αναλύουν την αλληλεπίδραση και τη συνεργασία μιας ομάδας οργάνων που εξυπηρετούν μια ανθρώπινη λειτουργία και συνιστούν την έννοια του συστήματος,
- Συζητούν με ιατρικούς όρους για θέματα φυσιολογίας με τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Κύτταρο / Ιστός / Ομοιόσταση / Μυοσκελετικό σύστημα / Κυκλοφορικό σύστημα / Νευρικό σύστημα / Πεπτικό σύστημα / Αναπνευστικό σύστημα / Ανοσοποιητικό σύστημα / Ουροποιητικό σύστημα / Αναπαραγωγικό σύστημα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΑΡΧΕΣ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΠΙΠΕΔΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ – ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΙ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΚΥΤΤΑΡΟΥ
2	ΤΟ ΝΕΥΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
3	ΤΟ ΜΥΟΣΚΕΛΕΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
4	ΤΟ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
5	ΤΟ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
6	ΤΟ ΠΕΠΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
7	ΤΟ ΑΝΟΣΟΠΟΙΗΤΙΚΟ Ή ΑΝΟΣΙΑΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
8	ΤΟ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
9	ΤΟ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Κείμενο αναφοράς

2.1.B.1 | ΑΡΧΕΣ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΠΙΠΕΔΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ – ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΙ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΚΥΤΤΑΡΟΥ

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την έννοια της Φυσιολογίας ως επιστήμης που διερευνά τον τρόπο λειτουργίας των έμβιων οργανισμών. Θα επισημανθούν αφενός οι διεργασίες που διέπουν τη φυσιολογική λειτουργία του κυττάρου και αφετέρου οι πολύπλοκες διεργασίες που βασίζονται στις ενοποιημένες και συνδυαστικές λειτουργίες των οργάνων του σώματος, καθώς και πώς επιτελείται η αλληλεπίδραση μεταξύ των συστημάτων του ανθρώπινου οργανισμού. Θα εξηγηθεί η έννοια της κυτταρικής διαφοροποίησης, προκειμένου να αναγνωρίσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τη διαδικασία μετατροπής ενός μη εξειδικευμένου σε ένα εξειδικευμένο κύτταρο. Στη συνέχεια, θα αναφερθούν τα σωματικά υγρά, δηλαδή το ενδοκυττάριο υγρό, το πλάσμα, το μεσοκυττάριο ή διάμεσο υγρό, ενώ από κοινού το πλάσμα και το μεσοκυττάριο υγρό συνιστούν το εξωκυττάριο υγρό του σώματος, και θα δοθούν παραδείγματα σχετικά με τους χώρους όπου βρίσκονται τα ανωτέρω. Θα προσδιοριστεί η ομοιοστάση όχι δεσμευτικά ως μια στατική διαδικασία διατήρησης ενός σταθερού εσωτερικού περιβάλλοντος, αλλά ως μια δυναμική διαδικασία και ακόμα περισσότερο ως μια δυναμικής σταθερότητας κατάσταση. Θα τονιστεί ιδιαίτερα πως οι φυσιολογικοί μηχανισμοί λειτουργούν και αλληλεπιδρούν στο επίπεδο των κυττάρων, των ιστών, των οργάνων και των συστημάτων και πως τα διαφορετικά συστήματα οργάνων του ανθρώπινου σώματος δεν λειτουργούν ανεξάρτητα το ένα από το άλλο. Υπό αυτές τις προϋποθέσεις, θα διδαχθεί, μέσω εισήγησης και μελέτης περιπτώσεων, πως κάθε σύστημα αλληλεπιδρά συνήθως με ένα ή άλλα περισσότερα για τον έλεγχο μιας ομοιοστατικής μεταβλητής. Ως ενδεικτικό παράδειγμα θα μπορούσε να αναφερθεί η συντονισμένη δραστηριότητα του κυκλοφορικού και του ουροποιητικού συστήματος για τη ρύθμιση της πίεσης του αίματος.

2.1.B.2 | ΤΟ ΝΕΥΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αναγνωρίσουν τον κεντρικό ρόλο που διαδραματίζει το νευρικό σύστημα στον συντονισμό και στη διασφάλιση της κατάλληλης αντίδρασης όλων των επιπέδων οργάνωσης του σώματος στις αλλαγές του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος. Θα εξηγηθεί ότι, παρά τη σχεδόν καθολική εξάπλωση της δράσης τους, τα νευρικά κύτταρα μπορούν να διεγείρουν, εκτός από άλλα νευρικά κύτταρα, μόνο δύο κυτταρικούς τύπους, τα μυϊκά και τα αδενικά. Αυτό σημαίνει ότι ο επηρεασμός της λειτουργίας όλων των συστημάτων από το νευρικό σύστημα πραγματοποιείται μέσω της διέγερσης των μυϊκών ή/και αδενικών στοιχείων. Θα καθοριστεί ότι το νευρικό σύστημα αποτελείται από δύο βασικές κατηγορίες κυττάρων, τα νευρικά κύτταρα ή νευρώνες και τα νευρογλοιακά, καθώς και από αιμοφόρα αγγεία που διατρέχουν τον μεσοκυττάριο χώρο και επιτρέπουν την επιλεκτική μεταφορά ουσιών από το αίμα προς τον νευρικό ιστό. Θα γίνει ερμηνεία της έννοιας του δυναμικού ηρεμίας της κυτταρικής μεμβράνης ενός νευρώνα και της νευρικής ώσης. Στη συνέχεια, θα γίνει λειτουργική διαίρεση των νευρώνων, ανάλογα με το είδος του ερεθίσματος που μεταφέρουν, και θα προσδιοριστεί ο ρόλος όλων των δομών που απαρτίζουν το κεντρικό (τελικός, διάμεσος, μέσος, οπίσθιος, έσχατος, νωτιαίος μυελός) και περιφερικό νευρικό σύστημα (νωτιαία νεύρα, κινητικά/αισθητικά/μεικτά) καθώς και ο ρόλος του αυτόνομου. Θα τονιστεί η λειτουργία του πυραμιδικού, εξωπυραμιδικού, και η εκδήλωση των αντανακλαστικών (μονοσυναπτικών, πολυσυναπτικών) σε φυσιολογικές και παθολογικές καταστάσεις.

Με την τεχνική της οργανωμένης συζήτησης, θα αναλυθούν περιπτώσεις νευρολογικών προβλημάτων στις οποίες οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορεί να έχουν εμπλακεί, ώστε να μεταφέρουν στην ολομέλεια τη δική τους εμπειρία.

2.1.B.3 | ΤΟ ΜΥΟΣΚΕΛΕΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, θα τονιστεί ότι, αφενός, κοινό γνώρισμα όλων των μυϊκών κυττάρων είναι η παραγωγή μηχανικής δύναμης (σκελετικοί μύες – κίνηση, λείοι – αγγειοδιαστολή, αγγειοσυστολή, προώθηση της τροφής στον γαστρεντερικό σωλήνα, καρδιακός μυς – καρδιακή λειτουργία) και, αφετέρου, ότι εξυπηρετούν και άλλες λειτουργίες όπως η ρύθμιση της θερμοκρασίας του σώματος. Θα μελετηθεί λεπτομερώς η διαδικασία της συστολής των σκελετικών μυών, με επισήμανση του μηχανισμού διολίσθησης των νηματίων. Επιπρόσθετα, είναι απαραίτητο να αναφερθεί η αλληλουχία των γεγονότων που συνδέουν την απελευθέρωση του νευροδιαβιβαστή (ακετυλοχολίνης) μέσω της νευρομυϊκής σύναψης, με την ηλεκτρική διέγερση των μυϊκών κυττάρων και την επακόλουθη μυϊκή σύσπαση και χάλαση. Θα αναφερθούν οι τρεις κύριοι τύποι συστολής, η ισοτονική, η ισοκινητική και η ισομετρική, και εμβαθύνοντας θα ταξινομηθούν οι σκελετικές μυϊκές ίνες σε τρεις τύπους με βάση τις διαφορές τους στην υδρόλυση και τη σύνθεση τριφωσφορικής αδενοσίνης (ATP), δηλαδή στις βραδείες οξειδωτικές (τύπου I), τις ταχείες οξειδωτικές (τύπου IIa) και τις

ταχείες γλυκολυτικές (τύπου IIx) ίνες. Σε ό,τι αφορά τον οστίτη ιστό, αρχικά θα επισημανθούν οι ρόλοι των οστών και, έχοντας ήδη διδαχθεί τη μικροσκοπική δομή τους, στην παρούσα υποενότητα θα αναλυθεί περαιτέρω η λειτουργία του ανόργανου και του οργανικού τμήματος, ο μεταβολισμός των οστών (οστική απορρόφηση – ανακατασκευή, ρόλοι ασβεστίου – φωσφόρου, ορμονική επίδραση [παραθορμόνη, καλσιτονίνη, βιταμίνη D]), καθώς και η λειτουργία του αρθρικού υγρού και χόνδρου.

Μέσω της τεχνικής των ομάδων εργασίας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εμβαθύνουν στη συνεργατική δράση οστών και μυών και στη δημιουργία μοχλών και υπομοχλίων γύρω από τις αρθρώσεις.

2.1.B.4 | ΤΟ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις λειτουργίες των οργάνων του ανώτερου (ανώτερη αεροφόρος οδός): ρίνα, ρινική κοιλότητα (βλεννογόνος), στοματική κοιλότητα, και του κατώτερου αναπνευστικού (κατώτερη αεροφόρος οδός): λάρυγγας, τραχειοβρογχικό δέντρο (τραχεία, βρόγχοι, βρογχιόλια, κυψελίδες), πνεύμονες. Στη συνέχεια, θα αναλυθούν οι τέσσερις σημαντικές συνδυαστικές λειτουργίες του συστήματος (προστασία από παθογόνους μικροοργανισμούς και ουσίες, ανταλλαγή αναπνευστικών αερίων, ομοιοστατική ρύθμιση pH αίματος, φώνηση). Θα περιγραφούν με απλό τρόπο οι όγκοι και οι χωρητικότητες των πνευμόνων, ο πνευμονικός αερισμός ή αναπνοή, ο αναπνευστικός κύκλος, η μηχανική της αναπνοής και ποιοι αναπνευστικοί μύες συμμετέχουν σε αυτή. Παράλληλα, θα προσδιοριστεί ο ρόλος του επιφανειοδραστικού παράγοντα στη μείωση του έργου της αναπνοής και θα εξηγηθεί το σύνδρομο αναπνευστικής δυσχέρειας στα πρόωρα νεογνά. Θα αναλυθεί ο τρόπος που πραγματοποιείται η ανταλλαγή των αναπνευστικών αερίων, η σύστασή τους στο αίμα καθώς και ο ρόλος της αιμοσφαιρίνης στη μεταφορά τους μέσω του αίματος. Θα τονιστεί ο τρόπος ρύθμισης της αναπνοής και ο ρόλος του αναπνευστικού κέντρου. Θα αναλυθεί η έννοια του υπεζωκότα, της υπεζωκοτικής κοιλότητας και πώς προκύπτει μια υπεζωκοτική ή πλευριτική συλλογή. Θα γίνει σύγκριση της αποφρακτικής πνευμονοπάθειας με τις περιοριστικού τύπου πνευμονοπάθειες και θα εξηγηθεί για ποιον λόγο οι άνθρωποι με χρόνια βρογχίτιδα έχουν ένα υψηλότερο ποσοστό από το κανονικό για αναπνευστικές λοιμώξεις.

Η χρήση της τεχνικής της εισήγησης, των μελετών περίπτωσης, του καταγισμού ιδεών, των ομάδων εργασίας όπου τίθεται προς συζήτηση ο τρόπος λειτουργίας, προσαρμογής και ανταπόκρισης του αναπνευστικού κατά την άσκηση, σε συνθήκες υπομέτρου ή κατάδυσης, κρίνονται ιδιαίτερα βοηθητικές.

2.1.B.5 | ΤΟ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Στην παρούσα υποενότητα, θα αναλυθούν οι λειτουργίες του κυκλοφορικού (μεταφορά χρήσιμων συστατικών και προϊόντων μεταβολισμού, ρύθμιση της οξεοβασικής, διατήρηση της υδατικής ισορροπίας) και θα εξηγηθεί ο μηχανισμός ροής του αίματος

μέσω του καρδιαγγειακού συστήματος. Θα επισημανθεί πως ο καρδιακός μυς, όπως οι σκελετικοί μύες και οι νευρώνες, είναι ένας διεγέρσιμος ιστός με την ικανότητα να παράγει δυναμικά ενέργειας. Με βάση αυτό, θα προσδιοριστεί η διαφορά μεταξύ του δυναμικού των κυττάρων του μυοκαρδίου με το αντίστοιχο των σκελετικών μυών και των νευρώνων. Επιπλέον, θα περιγραφεί το ερεθισματοπαγώ σύστημα της καρδιάς, το οποίο αποτελείται από εξειδικευμένα κύτταρα, τα οποία, όπως και το υπόλοιπο μυοκάρδιο, διαθέτουν χαρακτηριστικές ηλεκτροφυσιολογικές ιδιότητες (διεγερσιμότητα, αγωγιμότητα, ικανότητα αυτόματης παραγωγής δυναμικού δράσης, ανερέθιστη περίοδο). Επιπρόσθετα, θα αναλυθεί ο καρδιακός κύκλος (συστολική φάση [καρδιακή συστολή]/διαστολική [χαλάρωση]) και παράλληλα θα οριστούν οι έννοιες της καρδιακής συχνότητας, του όγκου παλμού, του κλάσματος εξώθησης και της καρδιακής παροχής. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αναγνωρίσουν τους ομοιοστατικούς μηχανισμούς της καρδιακής παροχής μέσω αλλαγών της καρδιακής συχνότητας, του όγκου παλμού ή και των δύο, και θα διατυπωθεί η επίδραση του αυτόνομου νευρικού συστήματος και του ενδοκρινικού στην καρδιακή λειτουργία. Θα προσδιοριστεί η συστολική/διαστολική πίεση, ο παλμός, η πίεση παλμού, και θα διαπιστωθεί ότι η αρτηριακή πίεση αποτελεί μια ισορροπία μεταξύ της καρδιακής παροχής και των περιφερικών αντιστάσεων, δηλαδή της αντίστασης των αρτηριδίων στη ροή του αίματος.

Η χρήση οπτικού υλικού θα υποκινήσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να συζητήσουν τα φυσιολογικά και παθολογικά φαινόμενα που διέπουν την καρδιακή λειτουργία.

2.1.B.6 | ΤΟ ΠΕΠΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Στην υποενότητα αυτή, θα αναλυθεί η λειτουργία των οργάνων που αφορούν το πεπτικό σύστημα. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν, αρχικά, με τη λειτουργία του κοίλου του στόματος και συγκεκριμένα τη γλώσσα, την υπερώα και τους σιελογόνους αδένες. Θα γίνει αναφορά στον μηχανισμό της κατάποσης, στον ρόλο των οισοφαγικών εκκρίσεων, στις λειτουργίες του στομάχου, των γαστρικών αδένων, των ορμονών και των πεπτικών υγρών. Θα αναγνωρίσουν τον ρόλο του ενδογενούς παράγοντα στην απορρόφηση της βιταμίνης B12 και με απλό τρόπο θα επισημανθεί η λειτουργία του δωδεκαδακτύλου, του λεπτού και του παχέος έντερου, καθώς και ο ρόλος που διαδραματίζει η εντερική μικροβιακή χλωρίδα στην προστασία από παθογόνους παράγοντες. Θα εξηγηθεί ο νευρικός έλεγχος του γαστρεντερικού σωλήνα, ποιοι παράγοντες επηρεάζουν τη γαστρική κινητικότητα, ενώ θα προσδιοριστούν παράλληλα οι λειτουργικές κινήσεις, όπως οι προωθητικές (περισταλτισμός) και οι κινήσεις ανάμειξης (περισταλτικές κινήσεις – τοπικές συστολές σύσφιγξης). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αναγνωρίσουν τη λειτουργική σημασία του ήπατος ως πολυδύναμου οργάνου, της χοληδόχου κύστης ως αποθηκευτικού διαμερίσματος του χοληφόρου δέντρου, και θα προσδιοριστεί η σύσταση και ο ρόλος της χολής. Θα αναλυθεί ο λειτουργικός ρόλος του παγκρέατος στην πέψη και τη ρύθμιση του σακχάρου του αίματος. Θα αναφερθούν ποια είναι τα κύρια θρεπτικά συστατικά, ποιοι είναι οι

μηχανισμοί ρύθμισης της πρόσληψης της τροφής και πώς επιτελείται η πέψη, η απορρόφηση και ο μεταβολισμός των υδατανθράκων, των λιπών και των πρωτεϊνών.

Θετική επίδραση στα εκπαιδευτικά αποτελέσματα έχει η εμπλουτισμένη διδασκαλία με χρήση ψηφιακού υλικού, η παρουσίαση διαφανειών και βίντεο όπου απεικονίζεται η διαδικασία των μηχανισμών (φυσιολογικών και παθολογικών) των οργάνων του πεπτικού συστήματος.

2.1.B.7 | ΤΟ ΑΝΟΣΟΠΟΙΗΤΙΚΟ Ή ΑΝΟΣΙΑΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Στην παρούσα υποενότητα, αρχικά, θα προσδιοριστεί η διαμόρφωση του ανοσοποιητικού συστήματος κατά την εμβρυϊκή περίοδο και η εξέλιξή του στη βρεφική και την παιδική ηλικία. Θα οριστεί η έννοια της ανοσίας και θα αναλυθεί το σύνολο των φυσιολογικών μηχανισμών που δίνουν στον οργανισμό την ικανότητα να αναγνωρίζει κάθε ξένη ουσία, να την εξουδετερώνει και να την αποβάλλει. Το σύνολο των μηχανισμών αυτών συγκροτούν την ανοσολογική απόκριση του οργανισμού, η οποία διακρίνεται στην έμφυτη ανοσία και την προσαρμοστική ή επίκτητη ανοσία. Η πρώτη διαθέτει φυσικούς (δέρμα, προστατευτική βλέννα γαστρεντερικού, ουροποιητικού), μηχανικούς (κροσσωτό επιθήλιο αναπνευστικής οδού) και χημικούς φραγμούς (λυσόζυμη, εκκρίσεις αναπνευστικού, δάκρυα, ιδρώτας, χαμηλό pH στομάχου). Η φυσιολογική χλωρίδα (γυναικείος κόλπος) ανήκει στον λεγόμενο μικροβιακό φραγμό. Θα αναφερθούν τα κύτταρα και τα μόρια που εμπλέκονται στην έμφυτη και την επίκτητη ανοσολογική αντίδραση. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αναγνωρίζουν τις ουσίες που πυροδοτούν την ανοσολογική απόκριση του σώματος που ονομάζονται ανοσογόνα. Τα ανοσογόνα που αντιδρούν με τα προϊόντα της ανοσολογικής απόκρισης είναι γνωστά ως αντιγόνα. Στη συνέχεια, θα προσδιοριστεί η διαδικασία με την οποία ο οργανισμός αναπτύσσει αντι σώματα μέσω της παθητικής και της ενεργητικής ανοσοποίησης (φυσική – τεχνητή/εμβόλια). Πέραν των μηχανισμών άμυνας εναντίον των εξωκυττάρων βακτηρίων (φαγοκυττάρωση, ενεργοποίηση συμπληρώματος, χυμική ανοσία), οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αναγνωρίσουν ανάλογους μηχανισμούς για τα ενδοκυττάρια βακτήρια, τους ιούς και τα παράσιτα.

Η χρήση ψηφιακού υλικού (διαφάνειες, βίντεο) που οπτικοποιεί τη διαδικασία των μηχανισμών του ανοσιακού συστήματος κρίνεται βοηθητική στην κατανόηση των βασικών χαρακτηριστικών των τύπων της ανοσίας, αλλά και στο πώς το ανοσιακό σύστημα αλληλεπιδρά με το νευρικό και το ενδοκρινικό.

2.1.B.8 | ΤΟ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Στην υποενότητα του ουροποιητικού συστήματος, αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να καταγράφουν και να περιγράφουν τις λειτουργίες των νεφρών, δηλαδή τη ρύθμιση του όγκου του εξωκυττάρου υγρού και της πίεσης του αίματος, τη ρύθμιση της ωσμωτικότητας, τη διατήρηση της ισορροπίας των ιόντων (K^+ , Na^+ , Ca^{2+}), την ομοιοστατική ρύθμιση του pH, την απέκκριση άχρηστων προϊόντων και την παραγω-

γή ορμονών. Θα οριστεί ο ρυθμός σπειραματικής διήθησης, θα δοθούν παραδείγματα της ενεργής και παθητικής επαναρρόφησης, καθώς και σχετικά υποδείγματα για τη σημασία της σωληναριακής έκκρισης. Στο πλαίσιο της ομοιόστασης των υγρών και των ηλεκτρολυτών, θα αναλυθεί ο ρόλος των τριών κύριων συστημάτων που διασφαλίζουν το συγκεκριμένο ισοζύγιο (νεφροί, αναπνευστικό, καρδιαγγειακό). Με αφορμή τους ανωτέρω μηχανισμούς, θα περιγραφεί ο λόγος που οι συμπεριφορικές αποκρίσεις είναι σημαντικές στην ισορροπία άλατος και νερού. Περαιτέρω εξήγηση θα δοθεί στην επίδραση των ορμονικών παθήσεων στην ισορροπία των υγρών του σώματος. Επίσης, θα προσδιοριστεί το ακούσιο αντανακλαστικό της ούρησης και η εκούσια οδός ελέγχου που προέρχεται από τα ανώτερα εγκεφαλικά κέντρα. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αντιληφθούν ότι οι νεφροί αποτελούν την κυριότερη οδό απέκκρισης πολλών φαρμάκων και θα κατανοήσουν τους παράγοντες που ευαισθητοποιούν τα όργανα αυτά στην τοξική δράση των φαρμακευτικών ουσιών.

Η τεχνική της εισήγησης με παράλληλη χρήση ψηφιακού εποπτικού υλικού μπορεί να αποτελέσει έναυσμα για συζήτηση τόσο στην ολομέλεια όσο και στις ομάδες εργασίας σχετικά με τη νεφρική ανεπάρκεια και τον τρόπο με τον οποίο η αιμοκάθαρση ή η περιτοναϊκή κάθαρση μπορούν να υποκαταστήσουν τη λειτουργία των νεφρών έπειτα από σοβαρή βλάβη τους.

2.1.B.9 | ΤΟ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Στην παρούσα υποενότητα, αρχικά, θα περιγραφεί ο ρόλος συγκεκριμένων χρωμοσωμάτων στον καθορισμό του ανθρώπινου φύλου. Στη συνέχεια, θα αποτυπωθεί ο κοινός ορμονολογικός έλεγχος (υποθάλαμος – πρόσθια υπόφυση – περιφερικοί αδένες) και οι οδοί ανατροφοδότησης της αναπαραγωγικής λειτουργίας. Θα γίνει αναφορά σε εξωγενείς παράγοντες (πλαστικά, εντομοκτόνα, βιομηχανικά χημικά, φαρμακευτικές ουσίες) που επηρεάζουν τη φυσιολογία του αναπαραγωγικού. Θα εξηγηθούν η διαδικασία, το χρονοδιάγραμμα της σπερματογένεσης καθώς και το αντίστοιχο χρονοδιάγραμμα για την ανάπτυξη των ωοθυλακίων από το αρχέγονο ωοθυλάκιο μέχρι το ωχροό σωματίο. Θα αναπτυχθούν τα στάδια του καταμήνιου κύκλου (ορμονικός έλεγχος, πρότυπα ανατροφοδότησης), θα περιγραφούν τα πρωτογενή και δευτερογενή χαρακτηριστικά των φύλων, καθώς και οι ορμόνες που επηρεάζουν την ανάπτυξή τους. Θα γίνει αναφορά στα αίτια της ανδρικής και της γυναικείας υπογονιμότητας, στην ορμονική λειτουργία της κύησης και στη διαδικασία της εμβρυϊκής ανάπτυξης από τη γονιμοποίηση και την εμφύτευση στο ενδομήτριο. Θα ταξινομηθούν οι διαταραχές της φυλετικής ανάπτυξης (φυλετικών χρωμοσωμάτων [σύνδρομο Klinefelter, Turner], του γοναδικού φύλου (αμιγής γοναδική δυσγενεσία, σύνδρομο απουσίας των όρχεων], του φαινοτυπικού φύλου [θήλυς – άρρην ψευδερμαφροδιτισμός]), καθώς και διαταραχές του αναπαραγωγικού συστήματος του θήλεος, όπως η αμηνόρροια, ο δασυτριχισμός, το σύνδρομο πολυκυστικών ωοθηκών, αλλά και οι διαταραχές της λειτουργίας και του σχηματισμού των γεννητικών οργάνων του άρρεος.

Εκπαιδευτική επίσκεψη σε εργαστήριο γενετικής και συνάντηση με ειδικό (γενετιστή/-τρια), θα καταστήσει ικανούς/-ές τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να εξοικειωθούν με τη φυσιολογική λειτουργία των οργάνων του αναπαραγωγικού συστήματος και τις παθολογικές καταστάσεις που το χαρακτηρίζουν (υπογονιμότητα, διαταραχές διαφοροποίησης φύλου, συγγενείς ανωμαλίες, αμηνόρροια).

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Κατρίτση, Ε. Δ., Κελέκη, Δ. Α. & Κούβελα, Η. Δ. (2007). *Στοιχεία ανατομίας. Στοιχεία φυσιολογίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Ιδρύματος Ευγενίδου. Ανακτήθηκε από: https://www.eef.edu.gr/media/2196/e_f00020.pdf
2. Costanzo, L. S. (2021). *Φυσιολογία* (6η έκδοση). Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Λαγός Δ.

Συμπληρωματικές

1. Silverthorn, D. U. (2018). *Φυσιολογία του ανθρώπου* (μτφρ. Μ. Σ. Κωνσταντοπούλου & Στ. Κουναλάκης). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.

2.1.Γ • ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΟΣΟΛΟΓΙΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας «Στοιχεία Νοσολογίας» είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις βασικές γνώσεις αναφορικά με τα σημαντικότερα νοσήματα και μηχανισμούς παθοφυσιολογίας που εμφανίζονται στα συστήματα του ανθρώπινου οργανισμού. Ειδικότερα, στην ενότητα αυτή, παρουσιάζονται τα αντιπροσωπευτικότερα νοσήματα των συστημάτων του ανθρώπινου οργανισμού και περιγράφονται τα κυριότερα συμπτώματα και η αναμενόμενη κλινική εικόνα των ασθενών. Επιπλέον, αναλύονται τα αίτια και το υπόστρωμα για την εμφάνιση-εκδήλωση των νοσηρών αυτών καταστάσεων. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη λειτουργία, τη δομή και την παθολογία του αιμοποιητικού, του καρδιαγγειακού, του λεμφικού, του πεπτικού, του αναπνευστικού και του ουροποιητικού συστήματος. Αναλύονται, επίσης, και άλλες παθήσεις του ανθρώπινου οργανισμού, όπως μεταβολικά νοσήματα, παθήσεις του δέρματος, αλλεργίες, αλλεργικές αντιδράσεις και νοσήματα του κολλαγόνου, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν την απαραίτητη θεωρητική κατάρτιση. Αναφέρονται, τέλος, τα μέτρα πρόληψης, καθώς και οι συνηθέστερες και οι νεότερες θεραπείες (συντηρητικές, φαρμακευτικές, επεμβατικές) για την αντιμετώπιση κάθε νοσολογικής κατάστασης.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν τα αντιπροσωπευτικότερα νοσήματα των συστημάτων του ανθρώπινου οργανισμού (παθήσεις αιμοποιητικού, κυκλοφορικού, αναπνευστικού, πεπτικού, ουροποιητικού συστήματος, καθώς και άλλες παθήσεις, όπως παθήσεις του αίματος, σακχαρώδη διαβήτη, αλλεργίες και αλλεργικές αντιδράσεις, νοσήματα κολλαγόνου, δερματικά νοσήματα),
- Διατυπώνουν τα κυριότερα συμπτώματα κάθε νόσου,
- Ονομάζουν τις συνηθέστερες θεραπείες για κάθε πάθηση (συντηρητικές, φαρμακευτικές, χειρουργικές),
- Διακρίνουν διάφορες νόσους που εμφανίζουν κοινά συμπτώματα,
- Συσχετίζουν σημεία και συμπτώματα με αντίστοιχες νόσους,
- Μετρούν τις ζωτικές ενδείξεις των ασθενών (ρυθμό αναπνοής, καρδιακή συχνότητα, θερμοκρασία σώματος, αρτηριακή πίεση),
- Αναλύουν τις αιτίες των σημαντικότερων νοσημάτων,
- Εκτιμούν τη σημασία της πρώιμης διάγνωσης των συμπτωμάτων μιας νόσου για τη μετέπειτα αποκατάσταση του/της ασθενούς,
- Ενθαρρύνουν –κατά την άσκηση των καθηκόντων τους– τους/τις ασθενείς που πάσχουν από κάποιο νόσημα ή σύνδρομο,
- Επιδεικνύουν σεβασμό στα προβλήματα υγείας των ασθενών,
- Ευαισθητοποιούνται ως προς τις ομάδες ατόμων που νοσούν.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Αιμοποιητικό σύστημα / Καρδιαγγειακό σύστημα / Λεμφικό σύστημα / Πεπτικό σύστημα / Αναπνευστικό σύστημα / Ουροποιητικό σύστημα / Μεταβολικά νοσήματα / Παθήσεις δέρματος / Νοσήματα του κολλαγόνου / Αλλεργία.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΙΜΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΛΕΜΦΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
2	ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΡΔΙΑΓΓΕΙΑΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
3	ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΕΠΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
4	ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
5	ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
6	ΜΕΤΑΒΟΛΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ
7	ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΔΕΡΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΡΓΙΚΕΣ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ
8	ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΟΛΛΑΓΟΝΟΥ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Γ.1 | ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΙΜΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΛΕΜΦΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, αρχικά, θα εξοικειωθούν με τη διαμόρφωση και τη λειτουργία του αιμοποιητικού συστήματος. Θα επισημανθεί η λειτουργία του λεμφικού συστήματος στην προστασία του σώματος από αντιγόνα και παθογόνους μικροοργανισμούς, και θα περιγραφούν ανατομικά και λειτουργικά τα λεμφαγγεία, οι λεμφαδένες, η λέμφος, ενώ θα αναλυθούν τα πρωτογενή (μυελός των οστών, θύμος αδένας) και τα δευτερογενή (λεμφαδένες, σπλήνας, αμυγδαλές, λεμφικός ιστός συνδεδεμένος με βλεννογόνους στο πεπτικό, αναπνευστικό) λεμφικά όργανα. Θα είναι σε θέση να γνωρίζουν με απλό τρόπο τον μηχανισμό πήξης του αίματος και τον μηχανισμό ινωδόλυσης. Θα αναλυθούν οι διαταραχές των ερυθροκυττάρων (αναιμίες) και οι κληρονομικές διαταραχές της σύνθεσης της αιμοσφαιρίνης (δρεπανοκυτταρική νόσος, θαλασσαιμίες), του αριθμού των λευκών αιμοσφαιρίων (λευκοκυττάρωση, λευκοπενία) και των αιμοπεταλίων (θρομβοκυττάρωση, θρομβοπενίες), και οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με ειδικές παθολογικές καταστάσεις, όπως τις λευχαιμίες και τα λεμφώματα. Είναι ευκαιρία να γίνει αναφορά στην πρωτογενή λοίμωξη του συνδρόμου επίκτητης ανοσολογικής ανεπάρκειας, η οποία εκδηλώνεται με πυρετό, κεφαλαλγία, αρθραλγίες, μυαλγίες, φαρυγγίτιδα, ναυτία, ανορεξία, εξάνθημα. Επίσης, είναι σημαντικό να αναφερθούν ορισμένες διαταραχές του πηκτικού μηχανισμού, η έλλειψη βιταμίνης Κ, τα αιμορροφιλικά σύνδρομα, η έννοια της διάχυτης ενδαγγειακής πήξης και η θρομβοφιλία. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν τους λόγους για τους οποίους οι λεμφαδένες διογκώνονται και θα εξοικειωθούν με την έννοια του λεμφοιδήματος και, συγκεκριμένα, με τα αίτια, την κλινική εικόνα και τους τρόπους αντιμετώπισής του.

Η παρουσίαση μέσω οπτικοακουστικού υλικού αντιπροσωπευτικών παθήσεων των ανωτέρω συστημάτων όπου αποτυπώνεται η χαρακτηριστική κλινική εικόνα

των ασθενών, αποτελεί σημαντικό βοήθημα στην κατανόηση των συγκεκριμένων παθολογικών καταστάσεων.

2.1.Γ.2 | ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΡΔΙΑΓΓΕΙΑΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, αρχικά, ορίζουν την παθολογική οντότητα της καρδιακής ανεπάρκειας σε ό,τι αφορά τις κλινικές μορφές με τις οποίες εκδηλώνεται, τη συχνότητα, την αιτιολογία, την παθοφυσιολογία, τη διαγνωστική της προσέγγιση, την εκτίμηση της βαρύτητάς της, τις πιθανές επιπλοκές και την αντιμετώπισή της. Πέραν της φαρμακευτικής αγωγής, σημαντική βοήθεια προσφέρει η διαμόρφωση κατάλληλου φυσικοθεραπευτικού προγράμματος, το οποίο προάγει ωφέλιμες προσαρμογές του οργανισμού, χωρίς να εγκυμονεί κινδύνους. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη νόσο των στεφανιαίων αγγείων και αναλύονται η έννοια της αθηροσκλήρωσης, οι παράγοντες κινδύνου ανάπτυξής της και οι μορφές της στηθάγχης, δηλαδή του πόνου, της δυσφορίας στο στήθος ή στις γειτονικές περιοχές που προκαλείται από την ισχαιμία του μυοκαρδίου. Σημασία αποδίδεται στην κυριότερη αιτία θανάτου από καρδιακά αίτια, αυτή του εμφράγματος του μυοκαρδίου. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ευαισθητοποιούνται στην έγκαιρη αναγνώριση των υποκειμενικών ενοχλημάτων που το χαρακτηρίζουν και υιοθετούν θετική στάση για την αναγκαιότητα της άμεσης εκτίμησης και αντιμετώπισης. Επιπλέον, γίνεται αναφορά στις καρδιακές αρρυθμίες και στην καρδιακή ανακοπή, με έμφαση στους αιτιολογικούς της παράγοντες. Περιγράφονται οι σημαντικότερες βαλβιδικές παθήσεις της καρδιάς, η λοιμώδης ενδοκαρδίτιδα, οι μυοκαρδιοπάθειες, οι περικαρδίτιδες και οι συγγενείς καρδιοπάθειες. Γίνεται αναφορά στις κυριότερες παθήσεις των αρτηριών (ανευρύσματα) και των φλεβών (ανεπάρκεια, θρόμβωση) του σώματος.

Ιδιαίτερα βοηθητική κρίνεται η παρουσίαση μέσω οπτικού υλικού αναγνωρισμένων και θεσπισμένων πρωτοκόλλων φυσικοθεραπείας που αφορούν τις καρδιαγγειακές παθήσεις. Με τον τρόπο αυτόν, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα υιοθετήσουν θετική στάση απέναντι στην ορθή εφαρμογή της αποκατάστασης που σχετίζεται με παθήσεις του καρδιαγγειακού συστήματος.

2.1.Γ.3 | ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΕΠΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Στην υποενότητα αυτή, αφού έχει κατανοηθεί η κατασκευή και η λειτουργία του γαστρεντερικού σωλήνα, θα αναλυθούν οι σημαντικότερες παθήσεις του πεπτικού συστήματος. Αρχικά, θα γίνει αναφορά στις κινητικές διαταραχές του οισοφάγου (αχαλασία, διάχυτος οισοφαγικός σπασμός) και στη γαστροοισοφαγική παλινδρόμηση. Στο πλαίσιο της νόσου του πεπτικού έλκους, θα αποτυπωθούν οι οντότητες του δωδεκαδακτυλικού και του γαστρικού, με επισήμανση των διαφορών στην κλινική τους εκδήλωση και των επιπλοκών που τα χαρακτηρίζουν. Θα περιγραφούν οι κυριότερες φλεγμονώδεις παθήσεις του λεπτού (νόσος Crohn) και του παχέος εντέρου (ελκώδης κολίτιδα) και θα αναδειχθούν οι διαφορές στην κλινική τους εικόνα, τη θεραπεία και την πρόγνωση. Θα εξηγηθούν η οξεία σκωληκοειδίτιδα καθώς και η εκκολπωματική

νόσος, με έμφαση στις δυνητικά επικίνδυνες επιπλοκές τους. Σε ό,τι αφορά τα νοσήματα του παγκρέατος, θα αναπτυχθεί η οξεία και η χρόνια παγκρεατίτιδα, ενώ στα νοσήματα του ήπατος και των χοληφόρων, η οντότητα του ικτέρου, οι ηπατίτιδες, η κίρρωση και η χολολιθίαση/χολοκυστίτιδα. Παράλληλα, θα γίνει αναφορά σε σύνδρομα πλημμελούς απορρόφησης, όπως η κοιλιοκάκη, στους πολύποδες του παχέος εντέρου και σε όλα τα νεοπλασμάτα που αφορούν το πεπτικό σύστημα (οισοφάγου, στομάχου, εντέρου, ήπατος, παγκρέατος, χοληφόρων).

Θα επιδιωχθεί η εμπλουτισμένη διδασκαλία με εικόνες, βίντεο και παρουσίαση παθολογικών περιπτώσεων, αλλά και διαγνωστικών (ενδοσκοπηση) και θεραπευτικών παρεμβάσεων (σκληροκοιλεκτομή, λαπαροσκοπική χολοκυστεκτομή, ρομποτική χειρουργική). Θα ζητηθεί από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να ανακαλέσουν στη μνήμη τους περιπτώσεις γαστρεντερολογικών παθήσεων στο περιβάλλον τους και θα συζητηθεί η σημασία και η αξία της κατάλληλης φυσικοθεραπευτικής παρέμβασης στην ομαλή λειτουργία του πεπτικού συστήματος.

2.1.Γ.4 | ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Στην υποενότητα αυτή, θα πραγματοποιηθεί η κατηγοριοποίηση των διαφόρων μορφών λοιμώξεων του αναπνευστικού, τοπογραφικά (ανώτερο/κατώτερο) και με βάση την αιτιολογία τους (ιοί, μικρόβια, μύκητες, παράσιτα, από εισρόφηση ή ακτινοβολία). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να διακρίνουν το κοινό κρυολόγημα από τη γρίπη, ενώ θα αναλυθεί η φυματίωση, μία λοιμώδης νόσος που οφείλεται στο μυκοβακτηρίδιο ή βακτηρίδιο του Koch. Ιδιαίτερα κοινή κατάσταση αποτελεί η χρόνια αποφρακτική πνευμονοπάθεια και θα εξηγηθεί η επιδημιολογία της, η παθογένεια, οι βασικοί αιτιολογικοί παράγοντες, η κλινική εικόνα και η αντιμετώπισή της. Θα αναλυθεί η έννοια της βρογχεκτασίας, καθώς και οι καταστάσεις που μπορεί να συνυπάρχουν με αυτή. Θα προσδιοριστεί η σημαντική βοήθεια που προσφέρει η φυσικοθεραπεία στην παροχέτευση των εκκρίσεων που χαρακτηρίζουν τη νόσο, μέσω ειδικών προγραμμάτων ασκήσεων και θέσεων του/της ασθενούς. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την κυστική ίνωση, μία γενετική νόσο, αναγνωρίζοντας την παθογένεια, την κλινική εικόνα, τη διάγνωση, την αντιμετώπιση και την πρόγνυσή της, καθώς και με το βρογχικό άσθμα, με εστίαση στην παθοφυσιολογία του, τις συνηθέστερες αιτίες που το προκαλούν, την κλινική του εικόνα, τη διάγνωση και την αντιμετώπισή του. Θα ταξινομηθούν οι διάμεσες πνευμονοπάθειες, οι παθήσεις του υπεζωκότα, τα επαγγελματικά νοσήματα του πνεύμονα και η αναπνευστική ανεπάρκεια. Ιδιαίτερη μνεία θα γίνει στον βρογχογενή καρκίνο και ειδικότερα στην αιτιολογία του, τις κλινικές του εκδηλώσεις, την αντιμετώπιση και την πρόγνυσή του.

Θα επιχειρηθεί η παρουσίαση μέσω οπτικού υλικού θεσπισμένων πρωτοκόλλων πνευμονικής αποκατάστασης, προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να υιοθετήσουν θετική στάση απέναντι στην ορθή εφαρμογή μεθόδων βελτίωσης των παθήσεων του αναπνευστικού.

2.1.Γ.5 | ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Αφού οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν εξοικειωθεί με την ανατομία και τη λειτουργία των οργάνων του ουροποιητικού, στην παρούσα υποενότητα θα αναλυθεί η παθολογία που χαρακτηρίζει το σύστημα αυτό. Αρχικά, θα ταξινομηθούν τα συμπτώματα σε τοπικά (ο πόνος, οι διαταραχές της ποιότητας των ούρων [αιματοουρία, πυουρία, δηλαδή η παρουσία αίματος ή πύου αντίστοιχα στα ούρα], οι διαταραχές της ποσότητας των ούρων [πολυουρία, ολιγουρία, ανουρία] και οι διαταραχές της ούρησης [συχνουρία, δυσουρία, επίσχεση, ακράτεια ούρων]). Στη συνέχεια, θα γίνει αναφορά στις συστηματικές εκδηλώσεις, όπως ο πυρετός, η καταβολή, η απώλεια βάρους, το οίδημα, η υπέρταση, οι οποίες μπορεί να αφορούν είτε καλοήθεις είτε κακοήθεις παθήσεις του ουροποιητικού. Με βάση την ανωτέρω ταξινόμηση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να αξιολογούν και να ερμηνεύουν τις κλινικές εκδηλώσεις που αφορούν το συγκεκριμένο σύστημα. Θα περιγραφούν οι λοιμώξεις και ειδικότερα του νεφρού, της ουροδόχου κύστης, του προστάτη, της επιδιδυμίδας, του όρχεως και της ουρήθρας. Σε ό,τι αφορά την ουρολιθίαση, θα αναφερθούν οι θεωρίες σχηματισμού των λίθων, η κλινική εικόνα (με έμφαση στον χαρακτήρα και στην ένταση του πόνου), η διαφορική διάγνωση, η αντιμετώπιση και τα μέτρα αποφυγής υποτροπής της λιθίασης. Θα εξηγηθεί η έννοια της νεφρικής ανεπάρκειας και θα επισημανθούν οι διαφοροποιήσεις που χαρακτηρίζουν την οξεία και τη χρόνια κατάσταση. Επίσης, θα αναλυθεί η πολυκυστική νόσος των νεφρών, τα είδη της ακράτειας των ούρων, η νεφροτοξική επίδραση των φαρμάκων και οι κακοήθεις καταστάσεις του ουροποιητικού.

Ιδιαίτερα σημαντική κρίνεται η μελέτη αντιπροσωπευτικών κλινικών περιπτώσεων, ενώ θα μπορούσε να ζητηθεί από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να ανακαλέσουν στη μνήμη τους ανάλογες καταστάσεις από το περιβάλλον τους.

2.1.Γ.6 | ΜΕΤΑΒΟΛΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Στην παρούσα υποενότητα, είναι θεμελιώδους σημασίας η ανάλυση της έννοιας του μεταβολισμού ως του συνόλου των χημικών αντιδράσεων του ανθρώπινου σώματος, καθώς επίσης του αναβολισμού, του καταβολισμού, του ισοζυγίου και του ρόλου των ενζύμων που διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στις άνω διεργασίες. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι απαραίτητο να είναι ικανοί/-ές να προσδιορίσουν τους μηχανισμούς που εμπλέκονται στον μεταβολισμό των υδατανθράκων, των λιπών, των αμινοξέων και της ομοιοστασίας του ασβεστίου. Στο πλαίσιο αυτό, αρχικά, θα εξηγηθεί τι είναι ο σακχαρώδης διαβήτης και θα γίνει η κατηγοριοποίησή τους στις διάφορες μορφές. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατατάξουν την αιτιολογία της νόσου ανάλογα με τους τύπους του διαβήτη, και θα περιγραφούν η φυσική εξέλιξη, η κλινική εικόνα, η αντιμετώπιση και οι επιπλοκές της πάθησης. Σε ό,τι αφορά τις διαταραχές των λιπιδίων, θα περιγραφούν οι υπερλιπιδαιμίες και θα προσδιοριστεί η έννοια του μεταβολικού συνδρόμου, το οποίο χαρακτηρίζεται από σπλαγχνική παχυσαρκία, δυσλιπιδαιμία, αντίσταση στην ινσουλίνη και υπέρταση. Ιδιαίτερη επισήμανση θα γίνει στα κληρονομικά με-

ταβολικά νοσήματα και στην αξία της έγκαιρης διάγνωσής τους, επειδή η κατάλληλη θεραπεία επιτρέπει πλέον σε αρκετούς/-ές ασθενείς να ζουν φυσιολογικά. Επίσης, θα αναλυθούν οι διαταραχές του οστικού μεταβολισμού, με περιγραφή της οστεοπόρωσης, της ραχίτιδας, της οστεομαλακίας και της νόσου Paget. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στο τέλος της υποενότητας, θα είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τη σημασία των διαταραχών των λιπιδίων στην παθογένεια της καρδιαγγειακής νόσου, τις βασικές αρχές διάγνωσης και θεραπείας του μεταβολικού συνδρόμου, του σακχαρώδους διαβήτη, των κληρονομικών μεταβολικών νοσημάτων και της αποφυγής καταγμάτων.

Κρίνεται σκόπιμη η παρουσίαση και συζήτηση μέτρων πρόληψης και αντιμετώπισης αντιπροσωπευτικών κλινικών περιπτώσεων.

2.1.Γ.7 | ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΔΕΡΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΡΓΙΚΕΣ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ

Στην υποενότητα, αρχικά, θα πραγματοποιηθεί μια σύντομη υπενθύμιση της δομής των στιβάδων του δέρματος και των λειτουργιών που αυτό επιτελεί. Στη συνέχεια, θα ορισθούν οι στοιχειώδεις βλάβες του δέρματος και θα ταξινομηθούν σε πρωτογενείς (εκδηλώνονται σε υγιές δέρμα) και σε δευτερογενείς (ως εξέλιξη των πρωτογενών βλαβών). Θα εξηγηθούν οι δερματοπάθειες που οφείλονται σε βακτηρίδια (στρεπτόκοκκο, σταφυλόκοκκο), ιούς (έρπη, μυρμηκίες), μύκητες και παράσιτα (φθειρίωση, ψώρα). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την ακμή και, συγκεκριμένα, με την αιτιοπαθογένειά της, την κλινική εικόνα, τις μορφές και την αντιμετώπισή της. Θα γίνει αναφορά στη λεύκη, στην ψωρίαση, στις φωτοδερματοπάθειες, στις δερματοπάθειες που οφείλονται σε εξωτερικά φυσικά αίτια, σε διαταραχές της θρέψης, στις κληρονομικές δερματοπάθειες, στα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα και στους όγκους του δέρματος. Επιπλέον, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να γίνει σύνοψη των δερματικών εκδηλώσεων σε διάφορες συστηματικές παθήσεις. Στο πλαίσιο των αλλεργιών, κρίνεται αναγκαία η εξήγηση του μηχανισμού αντίδρασης άμεσου τύπου υπερευαισθησίας (ανοσοαντίδραση τύπου Ι). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα διακρίνουν τις σημαντικότερες δερματοπάθειες με αλλεργιολογικό υπόβαθρο, όπως είναι η ατοπική δερματίτιδα και η δερματίτιδα εξ επαφής. Επιπλέον, θα γνωρίσουν την οντότητα της κνίδωσης και ειδικά την αιτιοπαθογένειά της, τις κλινικές της μορφές, τη διάγνωση και την αντιμετώπισή της, ενώ παράλληλα θα προσδιοριστεί και το αγγειοοίδημα. Οι ανεπιθύμητες αντιδράσεις από φάρμακα αποτελούν σημαντικό πρόβλημα και, για τον λόγο αυτόν, θα εξηγηθεί η φαρμακευτική αλλεργία, ενώ ειδική μνεία θα γίνει στην έγκαιρη αναγνώριση και αντιμετώπιση της συστηματικής αναφυλακτικής αντίδρασης.

Ιδιαίτερη βοήθεια στη διαδικασία της μάθησης προσφέρει η παρουσίαση και η συζήτηση αντιπροσωπευτικών κλινικών περιπτώσεων.

2.1.Γ.8 | ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΟΛΛΑΓΟΝΟΥ

Στην υποενότητα «Στοιχεία Ρευματολογίας», μελετήθηκε η ρευματοειδής αρθρίτιδα, η χρόνια αρθρίτιδα παίδων, ο ερυθρελάτης λύκος και η αγκυλοποιητική σπονδυ-

λίτιδα. Στην παρούσα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τα νοσήματα του κολλαγόνου/συνδετικού ιστού, ώστε να αναδειχθεί η αξία της φυσικοθεραπευτικής παρέμβασης στη βελτίωση ή τη διατήρηση όσον είναι εφικτό της γενικότερης κατάστασης των ασθενών. Θα γίνει αναφορά στην ψωριασική αρθρίτιδα (αιτιοπαθογένεια, κλινική εικόνα, αντιμετώπιση, πρόγνωση), στις αρθριτιδικές εκδηλώσεις των φλεγμονωδών νόσων του εντέρου (Crohn, ελκώδης κολίτιδα), καθώς και στις εντεροπαθητικές αρθρίτιδες που χαρακτηρίζονται είτε από περιφερική αρθρίτιδα είτε από αγκυλωτική σπονδυλίτιδα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα διακρίνουν το σύνδρομο Reiter από την αντιδραστική αρθρίτιδα, η οποία εμφανίζεται κατά κανόνα μετά από λοιμώξεις του γαστρεντερικού ή του ουροποιητικού συστήματος, κυρίως σε γενετικά προδιατεθειμένα άτομα. Σε ό,τι αφορά το αντιφωσfolιπιδικό σύνδρομο, θα υπογραμμιστεί η συχνά πολλαπλή αρτηριακή ή φλεβική θρόμβωση και η υποτροπιάζουσα μη αιτιολογημένη απώλεια του κυήματος, ενώ έμφαση θα δοθεί σε μια μεγάλη ετερογενή ομάδα συνδρόμων που χαρακτηρίζεται από φλεγμονή και νέκρωση του τοιχώματος των αγγείων, οδηγώντας σε μείωση της αιματικής ροής ή/και τέλεια κατάργησή της και αφορά στις αγγειίτιδες. Θα γίνει αναφορά στη γιγαντοκυτταρική αρτηρίτιδα/ρευματική πολυμυαλγία, στη σκληροδερμία, στην πολυμυοσίτιδα/δερματομυοσίτιδα, στο σύνδρομο Sjögren, στη μεικτή νόσο του συνδετικού ιστού, στην ουρική αρθρίτιδα και στο σύνδρομο της ινομυαλγίας.

Με την ολοκλήρωση της υποεπένδυσης και μέσω βίντεο ή επίδειξης φυσικοθεραπευτικών πρωτοκόλλων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να τα εφαρμόζουν στην αντιμετώπιση νοσημάτων του κολλαγόνου, στοχεύοντας στη βελτιστοποίηση του εύρους κίνησης των αρθρώσεων, στην ενδυνάμωση αλλά και την εκπαίδευση των ασθενών στις δραστηριότητες της καθημερινής ζωής.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. ΔΕΠ Παθολογίας ΕΚΠΑ. (2017). *Εσωτερική Παθολογία* (3η έκδοση). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
2. Αραπάκης, Γ. Ι. (2020). *Κλινική σημειολογία και διαγνωστική* (5η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Νέον.

Συμπληρωματικές

1. Συλλογικό Έργο. (2017). *Chamberlain's Κλινική Σημειολογία & Διαγνωστική* (13η αγγλική έκδοση), (μτφρ. Π. Διαμαντόπουλος, Α. Δ. Ρουμελιώτης & Μ. Σαμάρκος). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
2. Καραγιάννης, Α. (επιμ.). (2017). *Εσωτερική παθολογία* (5η έκδοση). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.

2.1.Δ • ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΗΣ/ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας «Στοιχεία Ορθοπεδικής/Χειρουργικής» είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές έννοιες της παθολογίας και τραυματολογίας του ορθοπεδικού/χειρουργημένου ασθενούς, ώστε να αποκτήσουν το απαραίτητο θεωρητικό υπόβαθρο για την κατάλληλη αντιμετώπιση του/της ασθενούς, υπό τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας. Ειδικότερα, παρουσιάζονται οι βασικές αρχές της ορθοπεδικής και χειρουργικής, περιγράφονται τα κύρια σημεία και συμπτώματα των κακώσεων του μυοσκελετικού συστήματος, καθώς επίσης των οργάνων και των συστημάτων που επηρεάζουν τη λειτουργία του. Αναφέρονται, ακόμη, οι συνηθέστερες χειρουργικές παθήσεις και τα πιθανότερα αίτια που προκαλούν την εμφάνισή τους. Η ενότητα, επιπρόσθετα, πραγματεύεται τη διαγνωστική και τη θεραπευτική προσέγγιση (συντηρητική ή χειρουργική) των ανωτέρω κακώσεων και παθήσεων και επισημαίνει τον ρόλο της φυσικοθεραπείας στην αποτελεσματική αντιμετώπισή τους, αλλά τονίζει και τον σημαντικό ρόλο που κατέχει η πρόληψη στην αντιμετώπιση των μυοσκελετικών παθήσεων. Τέλος, γίνεται αναφορά στη σπουδαιότητα του ρόλου της φυσικοθεραπείας στην αποτελεσματική και ποιοτική αντιμετώπιση των ορθοπεδικών και των χειρουργικών ασθενών.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Προσδιορίζουν τις βασικές αρχές της ορθοπεδικής και χειρουργικής,
- Αναγνωρίζουν τα κύρια σημεία και συμπτώματα κακώσεων του μυοσκελετικού συστήματος (κατάγματα και κακώσεις γόνατος, κακώσεις ποδοκνημικής, κατάγματα σπονδυλικής στήλης, φλεγμονώδεις παθήσεις οστών, ακρωτηριασμοί, τραυματισμοί περιφερικών νεύρων και αγγείων, παθήσεις της σπονδυλικής στήλης, παθήσεις άνω και κάτω άκρου),
- Διακρίνουν τα κύρια σημεία και συμπτώματα χειρουργικών παθήσεων (π.χ. μόλυνση – λοίμωξη – φλεγμονή, εκδορές – εκχυμώσεις – αιματώματα, τραύματα, κακώσεις κρανίου, παθήσεις θώρακα – πνευμόνων, παθήσεις πεπτικού, κήλες, κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις, κακώσεις σπονδυλικής στήλης, κακώσεις νεύρων, όγκοι),
- Διατυπώνουν τη διαγνωστική προσέγγιση ορθοπεδικών/χειρουργικών παθήσεων,
- Κατατάσσουν τα είδη των ορθοπεδικών/χειρουργικών επεμβάσεων,
- Αντιλαμβάνονται τη θεραπευτική προσέγγιση των ορθοπεδικών/χειρουργικών παθήσεων,
- Αναλύουν τα πιθανότερα αίτια των μυοσκελετικών κακώσεων,
- Ανακαλύπτουν τον ρόλο της φυσικοθεραπείας στην αντιμετώπιση των ορθοπεδικών και χειρουργημένων ασθενών,

- Κατατάσσουν τις κακώσεις με βάση τον προσβεβλημένο ιστό (κακώσεις μαλακών μορίων, κάταγμα, εξάρθρωμα),
- Συμμετέχουν στην ομάδα αποκατάστασης του ορθοπεδικού/χειρουργημένου ασθενούς, υπό την επίβλεψη του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας,
- Προτρέπουν άτομα ως προς τη σημασία της πρόληψης των ορθοπεδικών/χειρουργικών παθήσεων.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Οστό / Κάταγμα / Διάστρεμμα / Μυϊκή θλάση / Εξάρθρωμα / Μόλυνση / Λοίμωξη / Φλεγμονή / Τραύμα / Νεοπλάσματα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΗ ΚΑΙ ΤΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ
2	ΓΕΝΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΩΝ ΚΑΚΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΜΥΟΣΚΕΛΕΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
3	ΚΑΚΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΛΑΚΩΝ ΜΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΣΕΩΝ
4	ΚΑΚΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΝΩ ΚΑΙ ΚΑΤΩ ΑΚΡΩΝ, ΤΗΣ ΠΥΕΛΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΠΟΝΔΥΛΙΚΗΣ ΣΤΗΛΗΣ
5	ΚΡΑΝΙΟΕΓΚΕΦΑΛΙΚΕΣ ΚΑΚΩΣΕΙΣ, ΤΡΑΥΜΑΤΙΣΜΟΙ ΑΓΓΕΙΩΝ – ΝΕΥΡΩΝ ΚΑΙ ΑΚΡΩΤΗΡΙΑΣΤΙΚΕΣ ΒΛΑΒΕΣ
6	ΛΟΙΜΩΞΕΙΣ, ΦΛΕΓΜΟΝΩΔΕΙΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΟΣΤΩΝ ΚΑΙ ΑΡΘΡΩΣΕΩΝ, ΠΑΡΑΛΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ, ΜΕΤΑΒΟΛΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΝΕΟΠΛΑΣΜΑΤΑ
7	ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΘΩΡΑΚΑ – ΠΝΕΥΜΟΝΩΝ – ΠΕΠΤΙΚΟΥ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Δ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΗ ΚΑΙ ΤΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την ειδικότητα της Γενικής Χειρουργικής και της Ορθοπεδικής. Θα γίνει σύντομη ιστορική αναδρομή στις δύο ειδικότητες μέχρι σήμερα (κλασική – λαπαροσκοπική – ελάχιστης παρεμβατικότητας – ρομποτική χειρουργική) σε παγκόσμιο και εθνικό επίπεδο. Θα αναλυθούν οι βασικές έννοιες και αρχές της χειρουργικής, όπως η έννοια της ασηψίας, της αντισηψίας, της απολύμανσης, της αποστείρωσης, καθώς και τα είδη των χειρουργικών επεμβάσεων (καθαρές, δυνητικά μολυσμένες, μολυσμένες, σηπτικές), των χειρουργικών τομών, αλλά και τα στάδια επούλωσης ενός τραύματος, οι πιθανές μετεγχειρητικές επιπλοκές, ενώ θα προσδιοριστούν ποια περιστατικά απαιτούν άμεση χειρουργική αντιμετώπιση (πολυτραυματίας, οξεία κοιλία, ανοικτό κάταγμα).

Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη μεταβολική δραστηριότητα του οστίτη ιστού και τη δυναμική της ανακατασκευής του. Θα είναι σε θέση να αξιολογούν αδρά έναν Χειρουργικό ή Ορθοπεδικό ασθενή, λαμβάνοντας το ιστορικό και κατανοώντας βασικά συμπτώματα (τα οποία αναφέρει ο/η ασθενής) και σημεία (τα οποία διαπιστώνει ο/η εξεταστής/-τρια), όπως τον χαρακτήρα του πόνου (διάρκεια, εντόπιση, αντανάκλαση), τη δυσκαμψία, τη διόγκωση, την παραμόρφωση, τη μυϊκή αδυναμία και τη μυϊκή ατροφία. Επίσης, θα εξοικειωθούν με τις εφαρμοζόμενες διαγνωστικές μεθόδους, όπως είναι η επισκόπηση, η ψηλάφηση και οι απλές κινητικές δοκιμασίες. Επιπλέον, θα είναι σε θέση να αναγνωρίζουν την πιθανότητα εμφάνισης επιπλοκών, όπως για παράδειγμα οιδήματος μετά την εφαρμογή γύψου, προτείνοντας μέτρα για την πιθανή πρόληψή τους.

Η παρουσίαση εμπλουτισμένου ψηφιακού υλικού που να αποτυπώνει την ορθή λήψη ιστορικού και κλινικής εξέτασης θα εξοικειώσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τη θεμελιώδη αξία της διαγνωστικής προσέγγισης των ασθενών.

2.1.Δ.2 | ΓΕΝΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΩΝ ΚΑΚΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΜΥΟΣΚΕΛΕΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η παρούσα υποενότητα στοχεύει στο να μπορούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες να ορίζουν το κάταγμα και να ταξινομούν τη συγκεκριμένη βλάβη ανάλογα με την ένταση της βίας, την κλινική εικόνα και τον μηχανισμό πρόκλησής της, καθώς και να αναγνωρίζουν τις ιδιαιτερότητες των κακώσεων αυτών στα παιδιά. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την κλινική εικόνα του κατάγματος (πόνος, οίδημα, διαταραχή λειτουργικότητας, παραμόρφωση, εκχύμωση, κριγμός), τη διαδικασία επούλωσης/πώρωσης της κάκωσης, αλλά και τις πιθανές επιπλοκές (άμεσες και απώτερες). Θα μάθουν να εφαρμόζουν τις βασικές αρχές ακινητοποίησης κατάγματος με απλές μεθόδους, όπως είναι η ανάρτηση, η περίδεση, η τοποθέτηση γύψινου επιδέσμου. Επίσης, θα εξοικειωθούν με τις βασικές χειρουργικές μεθόδους αντιμετώπισης των μυοσκελετικών κακώσεων (εσωτερική, εξωτερική οστεοσύνθεση). Θα διδαχθούν έννοιες όπως η θλάση, ο μώλωπας, η εκχύμωση, το αιμάτωμα, η εκδορά.

Με την ολοκλήρωση της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έχουν αποκτήσει γνώση των κύριων σημείων και συμπτωμάτων της οστικής κάκωσης, καθώς και των πιθανών άλλων δομών που εμπλέκονται στη δεδομένη βλάβη (αγγεία, νεύρα, όργανα). Επίσης, θα έχουν αποκτήσει τις απαραίτητες δεξιότητες ώστε να συμμετέχουν σε μια διαφορική διάγνωση και να γνωρίζουν τις συντηρητικές (μη χειρουργικές) θεραπευτικές επιλογές για κάθε κάκωση του μυοσκελετικού. Επιπλέον, θα έχουν κατανοήσει σε βάθος τις βασικές αρχές των χειρουργικών επεμβάσεων, τις ενδείξεις και τις επιπλοκές τους.

Μέσω εποπτικού υλικού, θα παρουσιαστούν περιστατικά τα οποία οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κληθούν, μέσω ομάδων εργασίας, να αντιμετωπίζουν με ορθά θεραπευτικά πρωτόκολλα. Χρήσιμη θεωρείται η επίδειξη τοποθέτησης απλών θεραπευ-

τικών μέσων (περίδεση, ανάρτηση, αυχενικό κολλάρο) στα μέλη της εκπαιδευτικής ομάδας και η παροχή περαιτέρω οδηγιών που δίνονται στους/στις ασθενείς μετά την εφαρμογή τους.

2.1.Δ.3 | ΚΑΚΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΛΑΚΩΝ ΜΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΣΕΩΝ

Στην υποεπένεση αυή, θα αναλυθούν οι κακώσεις των μαλακών μορίων του μυοσκελετικού, δηλαδή το διάστρεμμα, η μυϊκή θλάση και οι κακώσεις των τενόντων (οξείες και χρόνιες). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αναγνωρίζουν τον μηχανισμό πρόκλησης των παραπάνω καταστάσεων, την κλινική τους εικόνα και τους τρόπους αντιμετώπισης. Ειδικότερα για το διάστρεμμα (τη βίαια διάταση αρθρικού θυλάκου και συνδέσμων) και τη μυϊκή θλάση (τραυματισμός του μυϊκού ιστού), θα είναι σε θέση να καθοδηγούν τον/την τραυματία (ενημέρωση πρωτοκόλλου αποκατάστασης) και να εφαρμόζουν την παγοθεραπεία, την ανάρρωση θέση του μέλους και την ελαστική περίδεση. Στις οξείες κακώσεις των τενόντων, θα ενημερώνουν τον/την ασθενή για τους τρόπους επίτευξης μείωσης του πόνου και την επάνοδο της λειτουργικότητας μέσω της ανάπαυσης, της παγοθεραπείας και της εφαρμογής της απλής ανάρτησης του μέλους. Στις χρόνιες περιπτώσεις, θα υιοθετήσουν τη σημασία της τροποποίησης των καθημερινών δραστηριοτήτων (αποφυγή έκλυσης πόνου), προκειμένου να υφεθούν τα συμπτώματα και να αποκατασταθεί η βλάβη. Θα επισημανθεί η έννοια του εξαρθρήματος ως επείγουσας κατάστασης με πλήρη απώλεια επαφής των αρθρικών επιφανειών και η σημασία της άμεσης ανάταξης, της επανόδου δηλαδή των οστών στην αρχική φυσιολογική τους θέση λόγω δυσπραγίας των αγγείων και των νεύρων. Είναι αναγκαίο να υπογραμμιστεί ότι η πλήρης ρήξη τενόντων και συνδέσμων απαιτεί χειρουργική αποκατάσταση, ιδιαίτερα σε νέα και δραστήρια άτομα, και ότι η συντηρητική αντιμετώπιση δεν συστήνεται στη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα λόγω παραμένουσας υπολειμματικής βλάβης.

Μέσω παρουσίασης πραγματικών κλινικών περιπτώσεων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τις ενδείξεις αλλά και τους περιορισμούς της συντηρητικής θεραπείας στους μυοσκελετικούς τραυματισμούς.

2.1.Δ.4 | ΚΑΚΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΝΩ ΚΑΙ ΚΑΤΩ ΑΚΡΩΝ, ΤΗΣ ΠΥΕΛΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΠΟΝΔΥΛΙΚΗΣ ΣΤΗΛΗΣ

Στη συγκεκριμένη υποεπένεση, θα αναλυθούν οι κακώσεις ολόκληρου του σκελετού. Αρχικά, των άνω άκρων, δηλαδή κατάγματα της κλείδας, του βραχιονίου οστού, του αγκώνα, του αντιβραχίου, της πηχεοκαρπικής και της άκρας χειρός. Επίσης, θα περιγραφούν κακώσεις τενόντων και συνδέσμων των ανωτέρω περιοχών. Παρόμοια, θα αναπτυχθούν οι κακώσεις της πυέλου, με έμφαση στη συνοδό απώλεια σημαντικής ποσότητας αίματος που συνοδεύει τα κατάγματα της λεκάνης, τα κατάγματα της περιοχής του ισχίου, που είναι τα συχνότερα σε μια ορθοπεδική κλινική, του μηρού, του γόνατος, της ποδοκνημικής και του άκρου ποδός. Έμφαση θα δοθεί στις κακώσεις

της σπονδυλικής στήλης και του νωτιαίου μυελού. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τον μηχανισμό πρόκλησης των συγκεκριμένων κακώσεων, την κλινική τους εικόνα (παραμόρφωση, παράδοση κινητικότητα, τετραπληγία, παραπληγία), τις βασικές αρχές αντιμετώπισης (ακινητοποίηση, μέθοδοι έλξης) και τον τρόπο αποφυγής περαιτέρω βλάβης (δέρματος, νεύρων και αγγείων). Επίσης, θα αναλυθούν οι σημαντικότερες παθήσεις της σπονδυλικής στήλης (αυχενική μυελοπάθεια, σπονδυλοαρθροπάθεια, ισχιαλγία, σκολίωση, κύφωση, σπονδυλόλυση, σπονδυλολίσθηση).

Με την ολοκλήρωση της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να αξιολογούν τη σημασία του μυοσκελετικού τραύματος και τις συνέπειές του στη βιωσιμότητα ενός άκρου. Θα αναγνωρίζουν την κρισιμότητα της αιμορραγίας από κατάγματα λεκάνης και μακρών οστών, αλλά και τη συμβολή της πρώιμης ακινητοποίησης στον έλεγχο της αιμορραγίας, την ελάττωση του πόνου και την πρόληψη περαιτέρω νευραγγειακής βλάβης και τραυματισμού μαλακών ιστών.

Χρήσιμες πληροφορίες που θα αντληθούν από τη συγκεκριμένη υποενότητα, μέσω εικονικών σεναρίων τραυματισμών, θα παροτρύνουν τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να υιοθετούν τις ορθές πρακτικές αντιμετώπισης των κακώσεων του σκελετού.

2.1.Δ.5 | ΚΡΑΝΙΟΕΓΚΕΦΑΛΙΚΕΣ ΚΑΚΩΣΕΙΣ, ΤΡΑΥΜΑΤΙΣΜΟΙ ΑΓΓΕΙΩΝ – ΝΕΥΡΩΝ ΚΑΙ ΑΚΡΩΤΗΡΙΑΣΤΙΚΕΣ ΒΛΑΒΕΣ

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα διδαχθούν τις αρχές της ταχείας πρωτογενούς εκτίμησης (αεραγωγού, αναπνοής, αιμορραγίας) ενός/μίας τραυματία και να αναγνωρίζουν τις σημαντικότερες και άμεσα απειλητικές για τη ζωή κακώσεις (εγκεφάλου, καρδιάς, πνευμόνων, μεγάλων αγγείων, κοιλιακών σπλάγχχνων). Θα μάθουν να αναγνωρίζουν τις κακώσεις των αγγείων και των νεύρων, που συνοδεύονται από διαταραχές της αιμάτωσης, της κινητικότητας, της μυϊκής ισχύος και της αισθητικότητας, ώστε να εφαρμόζουν τα βασικά μέτρα αντιμετώπισης σε περίπτωση ακρωτηριασμού (διασφάλιση βιωσιμότητας αρχικά της ζωής και στη συνέχεια του ακρωτηριασθέντος τμήματος). Σε ό,τι αφορά τις κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις, θα μάθουν να αναγνωρίζουν τη βαρύτητα της βλάβης, το επίπεδο συνείδησης, χρησιμοποιώντας την κλίμακα Γλασκώβης, να αναγνωρίζουν τους διάφορους τύπους ενδοκράνιας αιμορραγίας, τα κλινικά σημεία που δείχνουν επιδείνωση της εγκεφαλικής λειτουργίας και ότι ο κύριος στόχος της αντιμετώπισης ασθενών με υποψία τραύματος εγκεφάλου είναι η πρόληψη της δευτερογενούς βλάβης στον νευρικό ιστό.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούσαν να εμπλακούν κατά ομάδες σε εικονικά σενάρια αντιμετώπισης πολυτραυματιών – πολυκαταγματιών.

Ολοκληρώνοντας τη συγκεκριμένη υποενότητα, θα είναι σε θέση να αξιολογούν τη σημασία του τραύματος (αγγείων, νεύρων, εγκεφάλου) και να εφαρμόζουν διαγνωστικά πρωτόκολλα αναγνωρίζοντας τις προτεραιότητες της αρχικής αντιμετώπισης των βλαβών που μπορεί να απειλήσουν τη βιωσιμότητα όχι μόνο ενός άκρου αλλά και ολόκληρου του οργανισμού, όπως για παράδειγμα μια σοβαρή εγκεφαλική

κάκωση ή μια μαζική αιμορραγία. Ιδιαίτερη επίσης έμφαση θα δοθεί σε τραυματισμούς της σπονδυλικής στήλης με ή χωρίς νευρολογικό έλλειμμα και θα τονιστεί ότι, στις περιπτώσεις αυτές, απαιτείται περιορισμός της κίνησης της σπονδυλικής στήλης, ως μέτρο προστασίας της από περαιτέρω βλάβη, μέχρι να αποκλειστεί η παρουσία κάκωσης στη συγκεκριμένη περιοχή.

2.1.Δ.6 | ΛΟΙΜΩΞΕΙΣ, ΦΛΕΓΜΟΝΩΔΕΙΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΟΣΤΩΝ ΚΑΙ ΑΡΘΡΩΣΕΩΝ, ΠΑΡΑΛΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ, ΜΕΤΑΒΟΛΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΝΕΟΠΛΑΣΜΑΤΑ

Στην υποενότητα αυτή, θα περιγραφούν οι σημαντικότερες μικροβιακές παθήσεις, όπως η οστεομυελίτιδα και η σηπτική αρθρίτιδα, καθώς και οι σημαντικότερες μη μικροβιακές, όπως η ρευματοειδής αρθρίτιδα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να αναγνωρίζουν τις εκφυλιστικές παθήσεις των αρθρώσεων (οστεοαρθρίτιδα), τις παραλυτικές παραμορφώσεις (πολιομυελίτιδα, εγκεφαλική παράλυση) και τις μεταβολικές παθήσεις, με κύριο εκπρόσωπο την οστεοπόρωση. Επιπλέον, θα εξοικειωθούν με ειδικές παθολογικές καταστάσεις των οστών, όπως είναι τα νεοπλάσματα (πρωτοπαθή και μεταστατικά). Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην αναγνώριση της κλινικής εικόνας των ανωτέρω καταστάσεων, στα αίτια που τις προκαλούν και, επιπλέον, στην αντιμετώπιση των μικροβιακών παθήσεων με χορήγηση της κατάλληλης αντιβίωσης, ακινητοποίηση με νάρθηκα και παροχέτευση της περιοχής (οστού ή σηπτικής άρθρωσης).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσα από ατομικές ή ομαδικές εργασίες, θα έχουν την ευκαιρία να διερωτηθούν τους λόγους για τους οποίους οι ανωτέρω παθήσεις μπορεί να προκαλέσουν σημαντικές και μόνιμες αναπηρίες στη μετέπειτα ζωή των ασθενών. Με αυτόν τον τρόπο, θα υιοθετήσουν την ορθή πρακτική της έγκαιρης διάγνωσης ή υποψίας τέτοιων καταστάσεων (φλεγμονές, παραλυτικές παραμορφώσεις, νεοπλάσματα) και θα εφαρμόζουν τα ενδεδειγμένα θεραπευτικά πρωτόκολλα.

Ιδιαίτερη αναφορά θα γίνει στη θεμελιώδη αξία της πρόληψης των μυοσκελετικών λοιμώξεων (οστεομυελίτιδας και σηπτικής αρθρίτιδας), καθώς αποτελεί την αποτελεσματικότερη μορφή αντιμετώπισής τους και οφείλει να αποτελεί διαρκές μέλημα όλων των επαγγελματιών που εμπλέκονται στην παροχή θεραπείας και φροντίδας υγείας.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες παροτρύνονται να αποδεχθούν ότι οι υποκειμενικές προτιμήσεις και επιλογές, η ανεπαρκής μέριμνα από οποιοδήποτε επίπεδο αντιμετώπισης ασθενών (πρωτοβάθμιο, δευτεροβάθμιο ή τριτοβάθμιο) και η αλόγιστη χρήση αντιβιοτικών θα πρέπει να εκλείψουν από την καθημερινή πρακτική. Σε αυτό θα συμβάλει εποικοδομητικά η παρουσίαση στοιχείων και η συζήτηση γύρω από το παγκόσμιο πρόβλημα της μικροβιακής αντοχής.

2.1.Δ.7 | ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΘΩΡΑΚΑ – ΠΝΕΥΜΟΝΩΝ – ΠΕΠΤΙΚΟΥ

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με το γεγονός ότι ο τραυματισμός του θώρακα γίνεται απειλητικός για τη ζωή αν δεν αναγνωρισθεί και

δεν αντιμετωπισθεί κατά την πρωτοβάθμια εκτίμηση (αξιολόγηση αεραγωγού, αναπνοής, κυκλοφορίας). Θα οριστούν οι έννοιες του πνευμοθώρακα, του αιμοθώρακα, του χαλαρού θώρακα, της πνευμονικής θλάσης, του καρδιακού επιπωματισμού, της τραυματικής ρήξης διαφράγματος, και θα προσδιοριστούν οι διαφορές στην κλινική εικόνα μεταξύ πνευμοθώρακα υπό τάση και ανοικτού πνευμοθώρακα. Θα επισημανθεί ότι δυνητικά απειλητικά για τη ζωή τραύματα εξελίσσονται σε άμεσο κίνδυνο αν δεν αντιμετωπισθούν έγκαιρα και με τον κατάλληλο τρόπο (π.χ. ο απλός πνευμοθώρακας μπορεί να εξελιχθεί σε υπό τάση). Σε ό,τι αφορά τις κοιλιακές κακώσεις, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να αναγνωρίζουν τις ανατομικές περιοχές της κοιλίας που είναι κρίσιμες για την εκτίμηση και αντιμετώπιση του/της τραυματία (ήπαρ, σπλήνας, οπισθοπεριτοναϊκός χώρος). Θα μάθουν να αξιολογούν την πιθανότητα ύπαρξης κοιλιακής και πυελικής κάκωσης, ανάλογα με τον μηχανισμό τραυματισμού και θα αναγνωρίζουν τον/την τραυματία που χρειάζεται χειρουργική εκτίμηση και ενδεχόμενη χειρουργική παρέμβαση.

Έμφαση θα δοθεί σε μη τραυματικές παθήσεις του θώρακα (φλεγμονές, παθήσεις του μεσοθωρακίου, του μαστού) και της κοιλίας (κήλης). Θα αποτυπωθεί η σημασία της προκύπτουσας εντερικής απόφραξης και αιμορραγίας, ενώ θα γίνει αναφορά στις χειρουργικές παθήσεις του περιτοναίου, του ήπατος – χοληφόρων (νεοπλάσματα, χολολιθίαση – χολοκυστίτιδα), του παγκρέατος, του σπληνός (νεοπλάσματα, αποστήματα) και των επινεφριδίων (αδενώματα, κακοήθεις όγκοι). Θα επισημανθούν, επίσης, οι παθήσεις των αρτηριών, των φλεβών και των λεμφαγγείων. Ιδιαίτερη μνεία θα γίνει στην κλινική οντότητα της οξείας κοιλίας (αίτια, διαφοροδιάγνωση, αντιμετώπιση). Οι βασικότερες χειρουργικές επεμβάσεις (ορθοπεδικές [άνω/κάτω άκρων, σπονδυλικής στήλης], θωρακοχειρουργικές και κοιλίας) μπορούν να παρουσιαστούν μέσω ψηφιακού εποπτικού υλικού ή χειρουργικού άτλαντα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Μπονάτσος Γ., Κακλαμάνος, Ι. & Γολεμάτης, Β. (2006). *Χειρουργική παθολογία*. Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.
2. Συμεωνίδης, Π. (1996). *Κακώσεις και παθήσεις του μυοσκελετικού συστήματος* (2η έκδοση). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.

Συμπληρωματικές

1. Κωστάκης, Α. Ι. (2005). *Σύγχρονη χειρουργική και θεραπευτική* (τόμος ΙΙ). Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.
2. Miller, M. D. & Thompson, S. R. (2017). *Review ορθοπαιδικής* (2η έκδοση), (μτφρ. Γ. Τριανταφυλλόπουλος). Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

2.1.E • ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΡΕΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας «Στοιχεία Ρευματολογίας» είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν βασικές γνώσεις ρευματολογίας, ώστε να εμπεδώσουν την απαραίτητη θεωρητική κατάρτιση για την ορθή προσέγγιση και αντιμετώπιση του/της πάσχοντα/-ουσας από ρευματική νόσο κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Πιο συγκεκριμένα, στην ενότητα αυτή, παρουσιάζονται οι συχνότερες ρευματικές παθήσεις σε ενήλικες και παιδιά, η κατηγοριοποίηση, τα πιθανότερα αίτια, τα κύρια συμπτώματα, καθώς και οι ιδιαιτερότητες των ρευματικών νοσημάτων. Γίνεται, επίσης, αναφορά στις εργαστηριακές μεθόδους έγκαιρης διάγνωσης, στους παράγοντες κινδύνου που συντελούν στην εμφάνιση ή στην ενεργοποίηση μιας ρευματικής νόσου, στη δυνατότητα πρόληψης της εκδήλωσης αυτής, στις σύγχρονες δυνατότητες θεραπείας και στην αποκατάσταση του/της ασθενούς με ρευματική νόσο (φαρμακευτική, άσκηση, φυσικοθεραπεία κ.ά.). Τέλος, η ενότητα πραγματεύεται το μέγεθος των επιπτώσεων των ρευματικών παθήσεων σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, το πώς επηρεάζεται το άτομο στην καθημερινότητά του (ατομικό επίπεδο) και, εν συνεχεία, το πώς επηρεάζεται το κοινωνικό σύνολο/κοινωνία (κοινωνικό επίπεδο).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Κατονομάζουν τις συχνότερες ρευματικές παθήσεις (εκφυλιστικές αρθρίτιδες, ρευματοειδής αρθρίτιδα, χρόνια αρθρίτιδα παιδών, σύνδρομο ερυθρελάτης, λύκου, αγκυλοποιητική σπονδυλίτιδα),
- Διατυπώνουν τους συνηθέστερους τρόπους αντιμετώπισης/θεραπείας των ρευματικών νοσημάτων,
- Προσδιορίζουν τα αίτια για καθεμία ρευματική νόσο,
- Διακρίνουν τα κύρια συμπτώματα μεταξύ των ρευματικών νόσων,
- Αναγνωρίζουν τους παράγοντες κινδύνου για την εμφάνιση ρευματικής νόσου,
- Αντιστοιχούν σε κάθε ρευματική νόσο τους ενδεχόμενους τρόπους αντιμετώπισης,
- Περιγράφουν την κλινική εικόνα των ασθενών με ρευματική νόσο,
- Διευκρινίζουν τις ιδιαιτερότητες των συχνότερων ρευματικών νοσημάτων,
- Υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στην αντιμετώπιση των ασθενών με ρευματοπάθειες,
- Ερμηνεύουν τις επιπτώσεις των ρευματικών παθήσεων σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο,
- Υποστηρίζουν την ενημέρωση για τη διάγνωση, τη θεραπεία και την αποκατάσταση της ρευματικής νόσου,
- Αντιμετωπίζουν τον/την ασθενή με ρευματική νόσο με ενσυναίσθηση.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Συνδετικός ιστός / Εκφυλιστική αρθρίτιδα / Ρευματοειδής αρθρίτιδα / Χρόνια αρθρίτιδα παιδίων / Σύνδρομο ερυθματώδους λύκου / Αγκυλοποιητική σπονδυλίτιδα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΤΙΚΟΥ ΙΣΤΟΥ
2	ΡΕΥΜΑΤΟΕΙΔΗΣ ΑΡΘΡΙΤΙΔΑ
3	ΧΡΟΝΙΑ ΑΡΘΡΙΤΙΔΑ ΠΑΙΔΩΝ
4	ΑΓΚΥΛΟΠΟΙΗΤΙΚΗ ΣΠΟΝΔΥΛΑΡΘΡΙΤΙΔΑ
5	ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΟΣ ΕΡΥΘΗΜΑΤΩΔΗΣ ΛΥΚΟΣ
6	ΟΣΤΕΟΑΡΘΡΙΤΙΔΑ

Κείμενο αναφοράς

2.1.E.1 | ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΤΙΚΟΥ ΙΣΤΟΥ

Στην παρούσα υποενότητα, θα πραγματοποιηθεί σύντομη αναφορά στη δομή του συνδετικού ιστού, προκειμένου να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες το ανατομικό υπόβαθρο της παθολογίας των ρευματικών παθήσεων. Παράλληλα, θα εξοικειωθούν με τους μηχανισμούς που εμπλέκονται στην πρόκληση φλεγμονώδους αντίδρασης στον οργανισμό και με εκείνους που σχετίζονται με την ιστική βλάβη και αποκατάσταση. Θα διαπιστώσουν με απλό τρόπο τη λειτουργία του ανοσιακού συστήματος, την έννοια της αυτοανοσίας και τους μηχανισμούς πρόκλησης και εκδήλωσης των αυτοάνοσων νοσημάτων. Με αυτόν τον τρόπο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αναγνωρίζουν το παθοφυσιολογικό υπόστρωμα των νοσημάτων του συνδετικού ιστού. Θα περιγραφεί η ολοκληρωμένη λήψη ιστορικού, μιας και οι συγκεκριμένες παθήσεις συχνά εκδηλώνονται με ποικίλα συμπτώματα στα συστήματα του οργανισμού. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν τις σημαντικότερες κλινικές εκδηλώσεις των συγκεκριμένων παθήσεων, αλλά και τα χαρακτηριστικά συμπτώματα που περιγράφουν οι ασθενείς (πρωινή δυσκαμψία, εύκολη κόπωση, μυαλγίες). Θα είναι σε θέση να χρησιμοποιούν όρους που περιγράφουν τις συνηθέστερες βλάβες, όπως τενοντοπάθεια, θυλακίτιδα, κριγμός, ενθεσοπάθεια, να εκτιμούν κλινικά ευρήματα μέσω της μεθόδου της επισκόπησης, της ψηλάφησης και της αξιολόγησης της κινητικότητας των αρθρώσεων, και στη συνέχεια να ταξινομούν τα ευρήματα αναγνωρίζοντας την κλινική τους σημασία.

Ιδιαίτερα χρήσιμη κρίνεται η μελέτη χαρακτηριστικών περιπτώσεων που αποτυπώνουν τις τυπικότερες κλινικές εκδηλώσεις των σημαντικότερων ρευματικών παθήσεων. Οι αποκτηθείσες γνώσεις και δεξιότητες θα καταστήσουν τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες ικανούς/-ές να ανακαλούν το ανατομικό – παθοφυσιολογικό υπόβαθρο των συγκεκριμένων παθήσεων και να συνεργάζονται με άλλους/-ες επαγγελματίες υγείας στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών φροντίδας υγείας πρόληψης, διάγνωσης, θεραπείας και αποκατάστασης.

2.1.E.2 | ΡΕΥΜΑΤΟΕΙΔΗΣ ΑΡΘΡΙΤΙΔΑ

Στην υποενότητα αυτή, θα αναλυθεί το συχνότερο και σπουδαιότερο νόσημα του συνδετικού ιστού, η ρευματοειδής αρθρίτιδα, η οποία αποτελεί μία χρόνια, συμμετρική, πολυαρθρική και συστηματική φλεγμονώδη νόσο. Θα επισημανθεί η επιδημιολογία της νόσου, η παθογένειά της, η φυσική της πορεία με τη μεγάλη διακύμανση και ετερογένεια που τη χαρακτηρίζει, η διαφορική διάγνωση που απαιτείται να γίνει και η σημασία της μετέπειτα πορείας και της μακροχρόνιας έκβασής της, μιας και αποτελεί αιτία λειτουργικής ανικανότητας, αναπηρίας, νοσηρότητας και θνησιμότητας. Θα τονιστούν οι σημαντικότεροι πιθανοί προδιαθεσικοί παράγοντες (γενετικοί, περιβαλλοντικοί, λοιμώδεις, ανοσολογικοί) εμφάνισης της νόσου και θα επισημανθούν οι αρθρικές (δυσκαμψία, υμνίτιδα, παραμόρφωση) και εξωαρθρικές κλινικές της εκδηλώσεις (αγγειίτιδα, νευρολογικές, πνευμονολογικές, νεφρικές, οφθαλμολογικές, καρδιολογικές, δερματολογικές, αιματολογικές). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να κατανοούν και να αναγνωρίζουν τα κύρια εργαστηριακά και ακτινολογικά ευρήματα της νόσου και να εφαρμόζουν τα διαγνωστικά κριτήρια ταξινόμησής της, όπως είναι η πρωινή δυσκαμψία διάρκειας τουλάχιστον μίας ώρας, η προσβολή τουλάχιστον τριών αρθρώσεων, η συμμετρική αρθρίτιδα, τα υποδόρια ρευματικά οζίδια, οι ακτινολογικές αλλοιώσεις και ο θετικός ρευματοειδής παράγοντας. Θα υπογραμμιστεί ότι στους θεραπευτικούς στόχους περιλαμβάνονται η ανακούφιση από τα συμπτώματα (πόνος, δυσκαμψία), η διατήρηση της λειτουργικής ικανότητας, η παρεμπόδιση των βλαβών των αρθρώσεων, των παραμορφώσεων, της αναπηρίας, καθώς και η διατήρηση του φυσιολογικού τρόπου ζωής του/της ασθενούς.

Θα επισημανθεί ότι στα ανωτέρω, πέραν της φαρμακευτικής αγωγής ή της χειρουργικής αντιμετώπισης, σημαντική είναι και η συμβολή της φυσικοθεραπείας. Ειδικότερα, μέσω της μεθόδου της επίδειξης, μπορεί να αποτυπωθεί ο τρόπος επίτευξης μυϊκής ενδυνάμωσης, κινητοποίησης των αρθρώσεων, και βελτίωσης ή διατήρησης του εύρους κίνησής τους.

2.1.E.3 | ΧΡΟΝΙΑ ΑΡΘΡΙΤΙΔΑ ΠΑΙΔΩΝ

Στην παρούσα υποενότητα, θα αναλυθεί η συχνότερη ρευματική νόσος της παιδικής ηλικίας, η οποία ταυτόχρονα αποτελεί και σημαντική αιτία αναπηρίας. Θα τονιστεί η διαφοροποίησή της από την αρθρίτιδα των ενηλίκων σε ό,τι αφορά την αιτιοπαθογένε-

νεια και την κλινική της εικόνα. Θα διευκρινιστεί ότι τα χαρακτηριστικά που την ξεχωρίζουν είναι ο τύπος της αρθρίτιδας, οι διαταραχές στην ανάπτυξη και η προσβολή των οφθαλμών. Θα υπογραμμιστεί ότι δεν πρόκειται για μία μόνο πάθηση αλλά για ετερογενή ομάδα νοσημάτων, καθώς υφίστανται υποομάδες της νόσου, όπως αυτή με συστηματική έναρξη (νόσος του Still), ο πολυαρθρικός τύπος, η ολιγοαρθρική μορφή και οι νεανικές σπονδυλοαρθροπάθειες. Θα επισημανθεί η επιδημιολογία της νόσου, η αιτιολογία - παθογένειά της και τα διαγνωστικά κριτήρια που τη χαρακτηρίζουν, όπως η έναρξη σε νεαρή ηλικία (μικρότερη των 16 ετών), η διάρκεια και ο εντοπισμός της. Επίσης, θα διευκρινισθεί ότι δεν υπάρχει παθογενωμονική εξέταση για τη χρόνια αρθρίτιδα παιδιών και, για τον λόγο αυτόν, η διάγνωση τίθεται εξ αποκλεισμού. Θα γίνει αναφορά στην εξέλιξη (τονίζοντας παράλληλα τους δυσμενείς προγνωστικούς παράγοντες), στη μακροχρόνια έκβαση και στις χρόνιες βλάβες της νόσου, όπως επιπλοκές στις αρθρώσεις και στους οφθαλμούς. Θα αποτυπωθεί, επίσης, η σημασία εφαρμογής ενός προγράμματος ασκήσεων, ώστε να επιτυγχάνεται το πλήρες εύρος των κινήσεων, η ελαστικότητα των μαλακών μορίων και η μυϊκή ενδυνάμωση. Επιπλέον, θα τονιστεί η χρησιμότητα ειδικών ορθωτικών που συγκρατούν τις αρθρώσεις σε θέσεις αποφυγής μόνιμων παραμορφώσεων.

Η εκπαιδευτική επίσκεψη σε κέντρα αποκατάστασης τέτοιων παθήσεων μπορεί να αναδείξει τη θετική συμβολή της κινησιοθεραπείας, της υδροθεραπείας και της εκπαίδευσης των ασθενών σε δραστηριότητες της καθημερινής τους ζωής.

2.1.E.4 | ΑΓΚΥΛΟΠΟΙΗΤΙΚΗ ΣΠΟΝΔΥΛΑΡΘΡΙΤΙΔΑ

Στην υποενότητα αυτή, θα αναλυθεί η κλινική οντότητα της αγκυλοποιητικής σπονδυλαρθρίτιδας/σπονδυλίτιδας, γνωστή και ως νόσος του Bechterew ή νόσος Marie-Strumpell. Θα τονιστεί η προοδευτική οστεοποίηση των συνδέσμων και η χαρακτηριστική συνένωση των σπονδύλων, με αποτέλεσμα τον περιορισμό της κινητικότητας και, τελικά, την αγκύλωση της σπονδυλικής στήλης. Θα επισημανθεί η επιδημιολογία της νόσου, η διαφορετική γεωγραφική κατανομή και η σημαντική οικογενής προδιάθεση που τη χαρακτηρίζει. Θα γίνει αναφορά στην αιτιοπαθογένεια της νόσου και στην κλινική εικόνα, με ανάλυση των πρώιμων συμπτωμάτων (χαμηλή οσφυαλγία με αντανάκλαση στους γλουτούς – μηρούς, νυχτερινή ραχιαλγία, πρωινή δυσκαμψία, ενθεσπάθειες και οφθαλμοπάθεια/ραγοειδίτιδα) και τα συμπτώματα επί προχωρημένης νόσου (ελαττωμένη κινητικότητα σπονδυλικής στήλης, κύφωση, αυχενική δυσκαμψία, περιφερική αρθρίτιδα, ενθεσίτιδες, κατάγματα). Θα υπογραμμιστούν οι εξωαρθρικές εκδηλώσεις της νόσου με προσβολή διαφόρων οργάνων (οφθαλμοί, πνεύμονες, καρδιαγγειακό, νεφροί, νευρολογικά σύνδρομα, προστάτης), τα χαρακτηριστικά ακτινολογικά της ευρήματα (αλλοιώσεις ιερολαγονίων αρθρώσεων, τετραγωνισμός και συνένωση των σπονδύλων, αλλοιώσεις των οστών της πυέλου και των περιφερικών αρθρώσεων) και η διαφοροποίηση ανάμεσα στη φλεγμονώδη οσφυαλγία της συγκεκριμένης πάθησης σε σχέση με τη μηχανικής αιτιολογίας οσφυ-

αλγία. Θα αναφερθεί η πρόγνωση της νόσου και η θεραπευτική της αντιμετώπιση, με εστίαση στα γενικά μέτρα που στοχεύουν στην εκπαίδευση του/της ασθενούς για σωστή στάση σώματος, με διόρθωση και διατήρηση που να προσεγγίζει όσο το δυνατόν περισσότερο τα φυσιολογικά όρια της κινητικότητας και θέσης-στάσης της σπονδυλικής στήλης.

Με τη βοήθεια εποπτικού υλικού, θα παρουσιαστούν περιστατικά που οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κληθούν, μέσω ομάδων εργασίας, να αντιμετωπίσουν με ορθά θεραπευτικά πρωτόκολλα (ασκήσεις έκτασης της ράχης και συστηματική κολύμβηση).

2.1.E.5 | ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΟΣ ΕΡΥΘΗΜΑΤΩΔΗΣ ΛΥΚΟΣ

Στην παρούσα υποενότητα, θα αναλυθεί ο συστηματικός ερυθηματώδης λύκος, μια χρόνια φλεγμονώδης νόσος άγνωστης αιτιολογίας, χαρακτηριζόμενη από μεγάλη ποικιλία κλινικών εκδηλώσεων. Θα αποτυπωθεί η πολύπλοκη παθογένεση, με εμπλοκή πολλαπλών παραγόντων όπως: γενετικών, λοιμωδών, περιβαλλοντικών (υπεριώδης ακτινοβολία), διαιτητικών (δίαιτα πλούσια σε θερμίδες ή κεκορεσμένα λίπη που επηρεάζει την παραγωγή των διαβιβαστών της φλεγμονής), στρεσογόνων, που μέσω νευροενδοκρινικών μεταβολών επηρεάζουν τη λειτουργία των ανοσοκυττάρων, και τοξινών ή φαρμάκων που τροποποιούν την κυτταρική απάντηση. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την ποικιλομορφία της κλινικής συμπτωματολογίας και θα μπορούν να ταξινομήσουν τις εκδηλώσεις της νόσου σύμφωνα με τη συχνότητα που αυτές εμφανίζονται. Τα γενικά συμπτώματα (εύκολη κόπωση, πυρετός, απώλεια βάρους) διαπιστώνονται πολύ συχνά κατά την έναρξη της νόσου και πολλές φορές προηγούνται των μυοσκελετικών εκδηλώσεων (αρθραλγίες, αρθρίτιδες, μυαλγίες, τενοντοπάθειες), που αποτελούν τη συχνότερη κλινική εκδήλωση. Ιδιαίτερα χαρακτηριστικές, που χρειάζεται να αναφερθούν, είναι οι εκδηλώσεις στο δέρμα (με το κλασικό εξάνθημα των ζυγωματικών [δίκην πεταλούδας], φωτοευαισθησία), στους βλεννογόνους (αφθώδεις εξελκώσεις) και το τριχωτό της κεφαλής (αλωπεκία). Επιπλέον, αξιοσημείωτες είναι οι εκδηλώσεις στους νεφρούς, των οποίων η προσβολή αποτελεί καθοριστικό προγνωστικό παράγοντα στην επιβίωση των ασθενών. Επίσης, θα περιγραφούν οι νευροψυχιατρικές εκδηλώσεις, οι καρδιαγγειακές, οι πνευμονικές και οι γαστρεντερικές και εκείνες στο δικτυοενδοθηλιακό και τους οφθαλμούς. Τέλος, θα καθοριστούν τα διαγνωστικά κριτήρια της νόσου και θα αναφερθεί η πρόγνωσή της.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω μελέτης περιπτώσεων, θα είναι ικανοί/-ές να αξιολογούν την κλινική εμφάνιση και τη βαρύτητα της νόσου, ώστε να εφαρμόζουν ορθά φυσικοθεραπευτικά πρωτόκολλα για τις συχνότερες εκδηλώσεις της στο μυοσκελετικό σύστημα.

2.1.E.6 | ΟΣΤΕΟΑΡΘΡΙΤΙΔΑ

Σε αντίθεση με τη ρευματοειδή αρθρίτιδα που η βλάβη αρχίζει από τον αρθρικό υμένιο, στην οστεοαρθρίτιδα η αλλοίωση έχει ως αφετηρία τον αρθρικό χόνδρο. Έχει ση-

μασία να θυμηθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες την ιδιαίτερη δομή του αρθρικού χόνδρου σε ό,τι αφορά την ανατομία του, τη λειτουργία του, τον τρόπο που ο ίδιος λιπαίνεται και την ικανότητα ή μη αναγέννησής του. Θα επισημανθεί η ταξινόμηση της οστεοαρθρίτιδας σε πρωτοπαθή/ιδιοπαθή και σε δευτεροπαθή, η επιδημιολογία, τονίζοντας τους επιβαρυντικούς προδιαθεσικούς παράγοντες (όπως η ηλικία, το θήλυ φύλο, το αυξημένο σωματικό βάρος, η κληρονομικότητα), τα στάδια βαρύτητας και τη φυσική εξέλιξη της νόσου. Στην ανάλυση της αιτιολογίας/παθογένειας θα επισημανθεί η πολυπλοκότητα των μηχανισμών που επισυμβαίνουν σε επίπεδο χόνδρου, υποχόνδριου οστού, μαλακών μορίων της άρθρωσης, που έχουν ως τελικό αποτέλεσμα την ανατομική αποδιοργάνωση και λειτουργική υποβάθμιση όλων των ανωτέρω δομών. Θα καθοριστούν οι συχνότερες εντοπίσεις εμφάνισης της οστεοαρθρίτιδας, όπως η άκρα χείρα, η άρθρωση του γόνατος, του ισχίου, οι αποφυσιακές αρθρώσεις της αυχενικής/οσφυϊκής μοίρας της σπονδυλικής στήλης. Θα αναλυθεί η συμπτωματολογία της πάθησης καθώς και τα χαρακτηριστικά ακτινολογικά της σημεία, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι εξοικειωμένοι/-ες με τα κλινικά και απεικονιστικά της ευρήματα.

Ιδιαίτερη μνεία θα γίνει στην αντιμετώπιση της νόσου και ειδικά στα αρχικά στάδια της με διατήρηση του σωματικού βάρους σε επιτρεπτά όρια, τροποποίηση δραστηριοτήτων, μυϊκή ενδυνάμωση, διατάσεις, ασκήσεις ισορροπίας, συντονισμού και ιδιοδεκτικότητας. Επίσης, έμφαση θα δοθεί στις μεθόδους αποφυγής πτώσης σε άτομα με οστεοαρθρίτιδα των κάτω άκρων μέσω επίδειξης ή παρακολούθησης εποπτικών μέσων που παρουσιάζουν κατάλληλες φυσικοθεραπευτικές στρατηγικές.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Klippel, J. H. (2005). *Ρευματολογία* (μτφρ. Κ. Βουδούρης). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
2. Fauci, A. S. (2011). *Harrison's Ρευματολογία* (μτφρ. Θ. Ν. Πρωτόπαπας). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Συμπληρωματικές

1. Klippel, J. & Dieppe, P. (2005). *Βασική κλινική ρευματολογία* (μτφρ. Κ. Βουδούρης). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
2. Swales, C. & Bulstrode, C. (2016). *Ρευματολογία, ορθοπαιδική και τραυματολογία με μια ματιά* (2η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

2.1.ΣΤ • ΚΙΝΗΣΙΟΛΟΓΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΚΟΡΜΟΥ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας «Κινησιολογία ανθρώπινου κορμού» είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν βασικές γνώσεις αναφορικά με τις αρχές και τους κανόνες που διέπουν την κίνηση του ανθρώπινου σώματος, με έμφαση στις κινήσεις του κορμού, της πυέλου και της κεφαλής. Η συγκεκριμένη ενότητα αποτελεί μια ισχυρή βάση για το γνωστικό αντικείμενο της κινησιολογίας του ανθρώπου και συνδέεται με τη μαθησιακή ενότητα «Κινησιολογία Άκρων» του εξαμήνου Β΄. Ειδικότερα, στην ενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εισάγονται στην ορολογία των κινήσεων του ανθρώπινου σώματος. Στο πλαίσιο της ενότητας, περιγράφονται οι λειτουργίες και οι ιδιότητες των βιολογικών ιστών και των ανατομικών στοιχείων του κορμού της πυέλου και της κεφαλής. Αναφέρονται, επίσης, οι εσωτερικές και εξωτερικές δυνάμεις που ασκούνται στο ανθρώπινο σώμα, καθώς και στα συστήματα μοχλών που δημιουργούνται σε αυτό. Τέλος, παρουσιάζονται οι παράμετροι που επηρεάζουν την όρθια στάση και την κίνηση του κορμού, καθώς και οι πιθανές παρεκκλίσεις από τα φυσιολογικά πρότυπα κίνησης.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν τις αρθρώσεις που συμμετέχουν στην κίνηση του κορμού του ανθρώπου,
- Κατονομάζουν τις κινήσεις του κορμού και της κεφαλής, καθώς και τα επίπεδα πάνω στα οποία γίνονται οι κινήσεις αυτές,
- Περιγράφουν την κινηματική των αρθρώσεων της σπονδυλικής στήλης, της πυελικής ζώνης και της κεφαλής,
- Απαριθμούν τα αρθρικά και περιαρθρικά στοιχεία μιας άρθρωσης,
- Εξηγούν τους νόμους του Νεύτωνα και την επίδρασή τους στην εκτέλεση μιας κίνησης,
- Αναλύουν τα επίπεδα και τους άξονες εκτέλεσης μιας κίνησης,
- Ερμηνεύουν τις πιθανές παρεκκλίσεις από τα φυσιολογικά πρότυπα κίνησης,
- Σχεδιάζουν τις φορτίσεις που δέχεται η σπονδυλική στήλη σε διάφορες στάσεις (όρθια, καθιστή, ύπτια, πλάγια),
- Αναλύουν παραμέτρους που επηρεάζουν την όρθια στάση και την κίνηση του κορμού (κέντρο βάρους, γραμμή βαρύτητας, βάση στήριξης, μυϊκή δραστηριότητα, μοχλοβραχίονας αντίστασης κ.λπ.),
- Αναπαριστούν την έκκεντρη και τη σύγκεντρη μυϊκή δραστηριότητα,
- Πραγματοποιούν ψηλάφηση στις ανατομικές δομές του κορμού,
- Υιοθετούν σωστά πρότυπα στάσης στην καθημερινότητά τους,
- Υποκινούν τους/τις ασθενείς να υιοθετούν σωστά πρότυπα στάσης.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Νόμοι Νεύτωνα / Κινητική / Επίπεδα & Άξονες κίνησης / Ορισμός κινήσεων / Συστήματα μοχλών / Κινηματική αρθρώσεων / Σπονδυλική στήλη / Θώρακας / Πύελος / Μυϊκή συστολή / Ανθρώπινος σκελετός.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ
2	ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΣΚΕΛΕΤΟΥ
3	ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΣΕΩΝ
4	ΕΙΔΗ ΜΥΩΝ – ΜΥΪΚΗ ΣΥΣΤΟΛΗ
5	ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΣΠΟΝΔΥΛΙΚΗΣ ΣΤΗΛΗΣ
6	ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΠΥΕΛΟΥ (ΛΕΚΑΝΗΣ)

Κείμενο αναφοράς

2.1.ΣΤ.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ

Η πρώτη μαθησιακή υποενότητα αποτελεί την εισαγωγή στην κινησιολογία, η οποία θεμελιώνεται από τρεις επιστημονικούς κλάδους, την ανατομία, τη μηχανική και τη φυσιολογία, και μελετά και αναλύει την ανθρώπινη κίνηση και τους παράγοντες που την επηρεάζουν. Ειδικότερα, αναφέρεται στην κινητική, η οποία αφορά τις δυνάμεις που ασκούνται στο ανθρώπινο σώμα, στην επίδραση της βαρύτητας, του κέντρου βάρους, των ροπών και στους νόμους του Νεύτωνα (αδράνεια, επιτάχυνση, δράση – αντίδραση) κατά την εκτέλεση της ανθρώπινης κίνησης. Επίσης, αναφέρεται στην κινηματική, η οποία αφορά τα επίπεδα και τους άξονες κίνησης του ανθρώπινου σώματος, τις κινήσεις που εκτελεί κάθε άρθρωση και το εύρος τροχιάς τους, ανάλογα με το επίπεδο και τον άξονα κίνησης. Επιπρόσθετα, παρουσιάζονται τα συστήματα των μοχλών που δημιουργούνται στις κινήσεις και αναλύονται με παραδείγματα. Η υποενότητα αποτελεί τη βάση του γνωστικού αντικειμένου της ερμηνείας της ανθρώπινης κίνησης και συνδέεται με τη μαθησιακή ενότητα «Κινησιολογία Άκρων» του εξαμήνου Β΄.

Στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών τεχνικών, προτείνεται η εμπλουτισμένη εισήγηση με τη χρήση ανατομικού προπλάσματος ή άτλαντα, ή η παρουσίαση με Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ), καθώς ελκύει το ενδιαφέρον των εκπαιδευομένων, ενώ, συνδυάζοντας την παρουσίαση σχετικών παραδειγμάτων, θα κατανοήσουν τις δυνάμεις στην ανθρώπινη κίνηση. Επιπλέον, οι εκπαιδευτές/-τριες θα ενεργοποιήσουν τη συμμετοχή των εκπαιδευομένων με την εκτέλεση κινήσεων σε

ομάδες εργασίας και τον προσδιορισμό του επιπέδου, του άξονα κίνησης και του μοχλού, ώστε να εμπεδώσουν και να αποκτήσουν ευχέρεια στην ανάλυσή τους.

Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής ενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να χρησιμοποιούν την ορολογία της κινησιολογίας, να αναγνωρίζουν και να επιδεικνύουν τα επίπεδα του ανθρωπίνου σώματος και τους άξονες αυτών, καθώς και να ερμηνεύουν τη σχέση μεταξύ μηχανικών και φυσιολογικών παραγόντων που επηρεάζουν τις καθημερινές δραστηριότητες του ανθρώπου.

2.1.ΣΤ.2 | ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΣΚΕΛΕΤΟΥ

Στη δεύτερη μαθησιακή υποενότητα, καθορίζεται ο ρόλος του σκελετού στο ανθρώπινο σώμα, ο οποίος αποτελεί τη βάση στήριξης του σώματος και καθορίζει τη μορφή του, προστατεύει τα όργανα σχηματίζοντας κοιλότητες, αποτελεί αποθήκη αλάτων (ασβεστίου και φωσφόρου), παράγει στον ερυθρό μυελό τα κύτταρα του αίματος και συμβάλλει στην ανθρώπινη κίνηση με τη συνεργασία των σκελετικών μυών. Η υποενότητα επικεντρώνεται στον σκελετό της κεφαλής και του κορμού, ο οποίος περιλαμβάνει τα οστά της σπονδυλικής στήλης και του θώρακα (Σ.Σ. & Θώρακα), καθώς και στα οστά της πυέλου (λεκάνης). Αναφέρονται τα οστά που σχηματίζουν τον σκελετό του κορμού και τα φυσιολογικά κυρτώματα της Σ.Σ., με παρουσίαση του ρόλου των παρεκκλίσεων στην ανάπτυξη παθολογικών καταστάσεων (λόρδωση, κύφωση, σκολίωση). Ειδικότερα, αναλύεται η σύσταση των οστών, που διακρίνεται σε οργανικό και ανόργανο μέρος, η κατασκευή, τα είδη των οστών και η μορφολογία τους, που συντελούν στον σχηματισμό της τελικής τους μορφής.

Εκπαιδευτικές τεχνικές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους/τις εκπαιδευτές/-τριες στο πλαίσιο των μαθησιακών μεθόδων είναι η εμπλουτισμένη εισήγηση με την προβολή βίντεο ή PowerPoint και η χρήση ανατομικού προπλάσματος ή άτλαντα. Επιπλέον, με φύλλο εργασίας (π.χ. αντιστοίχιση οστών ανά τμήμα του κορμού κ.ά.) και με μελέτες περιπτώσεων (case studies), θα ενεργοποιηθεί η συμμετοχή των εκπαιδευομένων.

Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοούν τον ρόλο του σκελετού και τη σπουδαιότητά του ως βάση στήριξης και πρόσφυσης μυών κατά την πραγματοποίηση της ανθρώπινης κίνησης, καθώς και τις παθολογικές καταστάσεις που συμβάλλουν στην παρέκκλιση από τον φυσιολογικό σχηματισμό των κυρτωμάτων της Σ.Σ., επηρεάζοντας τη φυσιολογική λειτουργία κατσκευών του ανθρωπίνου σώματος.

2.1.ΣΤ.3 | ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΣΕΩΝ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, ορίζεται η άρθρωση, λειτουργία της οποίας είναι η σύνδεση των οστών, η οποία ποικίλει σε σταθερότητα και διακρίνεται: α) σε διαρθρώσεις και β) σε συναρθρώσεις (συνδεσμώσεις, συγχονδρώσεις, συνοστεώσεις), ταξινόμηση η οποία είναι συνυφασμένη με την κατασκευή και το εύρος

κίνησης της άρθρωσης. Αναλύονται τα ανατομικά στοιχεία των διαρθρώσεων, που είναι οι αρθρικές επιφάνειες, ο αρθρικός θύλακος, η αρθρική κοιλότητα, ο αρθρικός υμένας και το αρθρικό υγρό, καθώς και τα είδη των διαρθρώσεων. Επιπλέον, ερμηνεύεται ο ρόλος των συνδέσμων και των μεσοσπονδύλιων δίσκων στη λειτουργία της άρθρωσης και γενικότερα στην εκτέλεση μιας κίνησης. Αναφέρεται η κροταφογναθική διάρθρωση, η οποία αποτελεί τη μοναδική διάρθρωση της κεφαλής, και παρουσιάζονται αναλυτικά οι αρθρώσεις της Σ.Σ. και οι κινήσεις τους, με ερμηνεία της κινησιολογικής ιδιαιτερότητας, σύμφωνα με την οποία η κάθε μοίρα της εμφανίζει κινήσεις που είναι το άθροισμα επιμέρους κινήσεων των σπονδύλων μεταξύ τους, δικαιολογώντας το διαφορετικό εύρος κίνησης σε κάθε μοίρα. Επιπλέον, παρουσιάζονται οι αρθρώσεις, οι κινήσεις καθώς και ο ρόλος του θώρακα στην αναπνευστική λειτουργία. Η μαθησιακή ενότητα ολοκληρώνεται με την παρουσίαση των αρθρώσεων της πυέλου.

Προτεινόμενες εκπαιδευτικές τεχνικές στο πλαίσιο των μαθησιακών μεθόδων είναι η εμπλουτισμένη εισήγηση, όπου οι εκπαιδευτές/-τριες χρησιμοποιούν ανατομικά προπλάσματα και άτλαντες ή εποπτικά μέσα για να ενεργοποιήσουν τη συμμετοχή των εκπαιδευομένων με ερωτήσεις και απαντήσεις, προτρέποντάς τους/τες στην εκτέλεση κινήσεων στις αρθρώσεις τους και στον προσδιορισμό του βαθμού ελευθερίας και της κινητικότητας κάθε άρθρωσης.

Με την ολοκλήρωση της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να περιγράφουν τα στοιχεία της άρθρωσης και τη λειτουργική τους σημασία στη δομή της, να εξηγούν τις διαφορές των αρθρώσεων και τη λειτουργία τους ανάλογα με τους βαθμούς ελευθερίας, να συζητούν τη χρησιμότητα των συνδέσμων και των μεσοσπονδύλιων δίσκων, να εντοπίζουν περιορισμούς του εύρους κίνησης των αρθρώσεων και να αιτιολογούν τις τροποποιημένες κινήσεις σε καθημερινές δραστηριότητες.

2.1.ΣΤ.4 | ΕΙΔΗ ΜΥΩΝ – ΜΥΪΚΗ ΣΥΣΤΟΛΗ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, αναφέρονται οι μύες και τα είδη τους ανάλογα με τη λειτουργία που επιτελούν, με επικέντρωση στους σκελετικούς (ή γραμμωτούς μυς). Οι σκελετικοί μύες με τους καταφυτικούς τους τένοντες ενεργοποιούν εκούσια την κίνηση των οστών για την πραγματοποίηση της ανθρώπινης κίνησης. Αναφέρεται η ταξινόμησή τους, ανάλογα με το σχήμα και την τοπογραφική τους τοποθέτηση στο ανθρώπινο σώμα, καθώς και τα χαρακτηριστικά των μυϊκών ινών. Παρουσιάζονται οι ιδιότητες των μυών (ελαστικότητα, μυϊκός τόνος, συσταλτικότητα, διεγερσιμότητα, μυϊκός κάματος), η κατανομή των μυών ανάλογα με τη χρησιμότητα και ο χαρακτηρισμός τους βάσει της λειτουργίας τους σε σταθεροποιούς, πρωταγωνιστές, ανταγωνιστές, εξουδετεροποιούς και συνεργούς. Ορίζονται και αναλύονται μέσω παραδειγμάτων τα είδη των μυϊκών συστολών, καθώς και οι μυϊκοί υποδοχείς, ενώ στη συνέχεια αναλύεται η διαδικασία της μυϊκής συστολής.

Στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών τεχνικών, οι εκπαιδευτές/-τριες παράλληλα με την εισήγηση προβάλλουν βίντεο εξηγώντας τη διαδικασία της μυϊκής συστολής, ενώ ενεργοποιούν τη συμμετοχή των εκπαιδευομένων προτρέποντάς τους/τες να εφαρμόσουν τα είδη των μυϊκών συστολών σε ομάδες εργασίας.

Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να αναλύουν τα είδη των μυϊκών συστολών και να περιγράφουν τη διαδικασία της μυϊκής συστολής.

2.1.ΣΤ.5 | ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΣΠΟΝΔΥΛΙΚΗΣ ΣΤΗΛΗΣ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, προσεγγίζεται εκτενέστερα η λειτουργία της Σ.Σ. με όλα τα στοιχεία που τη συνθέτουν, η οποία αποτελείται από 24 σπονδύλους, οι οποίοι κατανέμονται στις αντίστοιχες μοίρες της Σ.Σ. ως εξής: 7 αυχενικοί, 12 θωρακικοί, 5 οσφυϊκοί, το ιερό οστό και ο κόκκυγας, και παρουσιάζονται τα 4 κυρτώματά της: το αυχενικό με το κυρτό μπροστά, το θωρακικό με το κυρτό πίσω, το οσφυϊκό με το κυρτό μπροστά και το ιεροκοκκυγικό με το κυρτό πίσω. Περιγράφονται οι σπόνδυλοι και τα ανατομικά τους μέρη (τρήματα, εγκάρσιες και ακανθώδεις αποφύσεις) με τις πρόσθιες και οπίσθιες αρθρώσεις τους. Ερμηνεύεται ο ρόλος των μεσοσπονδύλιων δίσκων και αναφέρονται οι σημαντικότεροι σύνδεσμοι της Σ.Σ. (πρόσθιος επιμήκης, οπίσθιος επιμήκης και χωροί σύνδεσμοι). Παρουσιάζονται οι αρθρώσεις και οι κινήσεις που εκτελούνται σε κάθε μοίρα της Σ.Σ., καθώς και οι μύες που ενεργούν αντίστοιχα, με αναφορά στην έκφυση, την κατάφυση και την ενέργειά τους. Απαριθμούνται τα οστά που συνθέτουν τον θώρακα, ο οποίος σχηματίζεται από την ένωση των πλευρών, του στέρνου και των θωρακικών σπονδύλων, και αναλύονται οι κινήσεις και ο ρόλος του θώρακα στη λειτουργία της αναπνοής. Επιπλέον, απαριθμούνται οι κύριοι (διάφραγμα, έσω και έξω μεσοπλευριοί, ανελκτήρες πλευρών) και οι επικουρικοί αναπνευστικοί μύες (κοιλιακοί, ιερωνωτιαίοι, στερνοκλειδομαστοειδής, σκαληνοί, εκτείνοντες της αυχενικής και θωρακικής μοίρας, μείζων και ελάσσων θωρακικός), με αναφορά στην έκφυση, την κατάφυση και την ενέργειά τους.

Ως εκπαιδευτικές τεχνικές χρησιμοποιούνται η εμπλουτισμένη εισήγηση/παρουσίαση με ΤΠΕ, η προβολή βίντεο, το ανατομικό πρόπλασμα ή άτλας για την επίδειξη των ανατομικών στοιχείων και κυρτωμάτων της Σ.Σ. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενεργοποιούνται μέσω της εκτέλεσης των κινήσεων της Σ.Σ. ή μέσω συμπλήρωσης φύλλου εργασίας ατομικά ή ομαδικά (π.χ. αντιστοίχιση των οστών της Σ.Σ. στις μοίρες που ανήκουν).

Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να ερμηνεύουν τον ρόλο των μεσοσπονδύλιων δίσκων, θα αναγνωρίζουν τις κινήσεις που εκτελούνται στη Σ.Σ. και θα εντοπίζουν τοπογραφικά τους μυς που ενεργούν στη Σ.Σ. ονομάζοντάς τους.

2.1.ΣΤ.6 | ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΠΥΕΛΟΥ (ΛΕΚΑΝΗΣ)

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, παρουσιάζεται αναλυτικότερα η πύελος (λεκάνη) με τα οστά που τη συνθέτουν, η οποία αποτελεί το κατώτερο τμήμα του κορμού και της κοιλιακής χώρας, ενώνοντας τον κορμό με τα κάτω άκρα. Περιγράφεται το οστικό τμήμα της πύελου που σχηματίζεται από τα δύο ανώνυμα οστά (αποτελούμενα από το ηβικό, το λαγόνιο και το ισχιακό), τα οποία συνενώνονται προς τα εμπρός σχηματίζοντας την ηβική σύμφυση και προς τα πίσω αρθρώνονται με το ιερό οστό, το οποίο με τη σειρά του καταλήγει στον κόκκυγα. Αναφέρεται ο ρόλος της πύελου και περιγράφονται οι αρθρώσεις της, όπως η ιερολαγόνια, η οσφυοϊερή και η ηβική, καθώς και οι αντίστοιχοι σύνδεσμοι με την οριοθέτηση των επιτρεπόμενων κινήσεων, ενώ αναφέρεται ο σχηματισμός της οσφυοϊερής γωνίας. Ορίζονται η πρόσθια και η οπίσθια κλίση της πύελου καθώς και οι πλάγιες κλίσεις που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια της βάδισης, και παρουσιάζονται οι μύες που ενεργούν στην περιοχή με την έκφυση, την κατάφυση και την ενέργειά τους και οι οποίοι είναι οι εξής: οι ιερονωτιαίοι της οσφυϊκής μοίρας, οι καμπήρες των ισχίων, οι κοιλιακοί μύες, ο μεγάλος γλουτιαίος, οι ισchioκνημιαίοι, ο τετράγωνος οσφυϊκός και οι απαγωγοί. Επιπλέον, αναλύεται ο οσφυοπυελικός ρυθμός που αφορά την αρμονική συνεργασία κορμού, πύελου και ισχίων κατά την όρθια στάση, τη βάδιση και γενικότερα στις καθημερινές δραστηριότητες.

Η εμπλουτισμένη εισήγηση του/της εκπαιδευτή/-τριας με τη χρήση προπλάσματος και ατλάντων, καθώς και η εκτέλεση των κινήσεων για την καλύτερη κατανόησή τους, ενεργοποιούν τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες. Στην ενεργοποίησή τους συμβάλλουν επίσης τεχνικές όπως οι ερωτήσεις-απαντήσεις και ο καταιγισμός ιδεών.

Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να ονομάζουν τα οστά και τις αρθρώσεις της πύελου, να περιγράφουν τις κινήσεις της κατά τη διάρκεια της βάδισης, να εξηγούν τον ρόλο της και να αναλύουν τον οσφυοπυελικό ρυθμό.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Neumann, D. A. (2018). *Κινησιολογία του μυοσκελετικού συστήματος*. Θεμέλια της αποκατάστασης (3η έκδοση), (μτφρ. Η. Τσέπης). Αθήνα: Εκδόσεις Συμμετρία.
2. Hamilton, N., Weimar, E. & Luttgens, K. (2013). *Κινησιολογία: Επιστημονική βάση της ανθρώπινης κίνησης* (12η έκδοση), (μτφρ. Κ. Δ. Κατσουλάκης). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
3. Oatis, C. A. (2016). *Κινησιολογία I-II: Η μηχανική & παθομηχανική της ανθρώπινης κίνησης* (3η έκδοση), (μτφρ. Ρ. Ε. Λαγουδάκη & Ι. Θ. Σταθόπουλος). Αθήνα: Εκδόσεις Gotsis.

Συμπληρωματικές

1. Στεργιούλας, Α. & Αγγελίδης, Α. (2023). *Κινησιολογία – Γ΄ ΕΠΑ.Λ., Ειδικότητα: Βοηθών Φυσικοθεραπευτών, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3834>

2.1.Z • ΑΡΧΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ/ΒΙΟΗΘΙΚΗΣ ΤΗ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Αρχές Δεοντολογίας/Βιοηθικής στη Φυσικοθεραπεία» έχει σκοπό να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις αρχές δεοντολογίας και στους κανόνες ηθικής που διέπουν το επιστημονικό και επαγγελματικό πεδίο της φυσικοθεραπείας. Σε γενικές γραμμές, είναι μια εισαγωγή στους γραπτούς και άγραφους νόμους και στις αρχές που ακολουθούν τα επαγγέλματα υγείας στην Ελλάδα αλλά και διεθνώς. Συγκεκριμένα, στην ενότητα αυτή, παρουσιάζεται το ισχύον θεσμικό πλαίσιο που ρυθμίζει το επάγγελμα του/της «Βοηθού Φυσικοθεραπευτή/-τριας» και αναλύονται τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτό. Αναφέρονται, επίσης, οι αρχές δεοντολογίας και ηθικής που πρέπει να χαρακτηρίζουν τη συμπεριφορά τους απέναντι στους/στις φυσικοθεραπευτές/-τριες, στους/στις άλλους/-ες επαγγελματίες υγείας, στους/στις ασθενείς και στο συγγενικό τους περιβάλλον. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, τέλος, έρχονται σε επαφή με αξίες όπως είναι ο σεβασμός, η κατανόηση, η εξασφάλιση της συναίνεσης και η φροντίδα προς τον/την ασθενή, αλλά και με την ανάλυση βασικών σύγχρονων προβληματισμών βιοηθικής που προκύπτουν από την εξέλιξη στον χώρο της υγείας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν το ισχύον θεσμικό πλαίσιο στο οποίο υπάγεται το επάγγελμα του/της «Βοηθού Φυσικοθεραπευτή/-τριας»,
- Περιγράφουν τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά τους όπως απορρέουν από αυτό το πλαίσιο,
- Προσδιορίζουν τις βασικές αρχές δεοντολογίας και τους κανόνες ηθικής στον χώρο της υγείας,
- Εφαρμόζουν τις βασικές αρχές δεοντολογίας και τους κανόνες ηθικής στην επικοινωνία τους με τους/τις επαγγελματίες υγείας και τους/τις ασθενείς,
- Εξετάζουν το ισχύον θεσμικό πλαίσιο που διέπει το επάγγελμα του/της «Βοηθού Φυσικοθεραπευτή/-τριας»,
- Αναλύουν σύνθετες κοινωνιολογικές έννοιες στον χώρο της υγείας,
- Προσομοιάζουν στην τάξη περιπτώσεις επαγγελματικής και δεοντολογικής συμπεριφοράς προς συναδέλφους και λοιπούς συνεργάτες,
- Αναλύουν βασικούς σύγχρονους προβληματισμούς βιοηθικής που προκύπτουν από την εξέλιξη στον χώρο της υγείας,
- Δημιουργούν ρεαλιστικούς στόχους ως προς την επαγγελματική τους αποκατάσταση στον χώρο της φυσικοθεραπείας, στον ιδιωτικό ή τον δημόσιο τομέα,
- Συνεργάζονται με άτομα για την επίλυση καταστάσεων/προβλημάτων βάσει των αρχών δεοντολογίας και των κανόνων ηθικής στον χώρο της υγείας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Αρχές ηθικής δεοντολογίας / Ηθικά προβλήματα / Σεβασμός, δικαιώματα ασθενούς / Σύγχρονοι προβληματισμοί.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΒΙΟΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ
2	ΑΡΧΕΣ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ
3	ΗΘΙΚΑ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
4	ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΣΕ ΑΣΘΕΝΕΙΣ
5	ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ – ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗΣ/-ΤΡΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ
6	ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Z.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΒΙΟΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ

Η υποενότητα αυτή αναφέρεται σε θεωρίες Βιοηθικής και Δεοντολογίας. Γίνεται ιστορική αναδρομή και συζητούνται οι θεωρητικές προϋποθέσεις εφαρμογής της ηθικής και της δεοντολογίας στον χώρο της υγείας. Επίσης, γίνεται προσπάθεια, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τους κυριότερους διεθνείς κώδικες ηθικών καθηκόντων, καθώς και με το τρέχον νομικό πλαίσιο σε επιστημονικά θέματα της Φυσικοθεραπείας, όπως με τον Κώδικα Δεοντολογίας του Πανελλήνιου Συλλόγου Φυσικοθεραπευτών. Απώτερος σκοπός είναι να κατανοήσουν τις έννοιες και τις αρχές της επιστημονικής και επαγγελματικής ηθικής και να εφαρμόζουν τις ιδιαίτερες δεοντολογικές διαστάσεις που υπεισέρχονται κατά την εξάσκηση των καθηκόντων τους. Ο τρόπος με τον οποίο οργανώνεται η εκπαιδευτική διαδικασία έχει ως βασικό άξονα την ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευομένων μέσω καταιγισμού ιδεών και ομάδων εργασίας, ενώ οι εκπαιδευτές/-τριες οικειοποιούνται τον ρόλο των συντονιστών και διευκολυντών στην κατάκτηση της νέας γνώσης.

Ως κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές συστήνονται η εισήγηση, προκειμένου να ενισχυθεί το γνωστικό υπόβαθρο των εκπαιδευομένων, και στη συνέχεια η ομαδο-συνεργατική μέθοδος μέσω της ανάπτυξης μικρών ομάδων εργασίας. Η συνεργατική μάθηση μπορεί να υποστηρίζεται από χρήση υπολογιστή, ώστε να επιτευχθεί βελτίωση της μαθησιακής διαδικασίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να διεκπεραιώσουν δραστηριότητες με χρήση Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών, ώστε, παράλληλα με την εκπλήρωση των μαθησιακών στόχων της υποενότητας, να καλλιεργήσουν σημαντικές δεξιότητες, χρήσιμες για την επαγγελματική και προσωπική τους ζωή.

2.1.Z.2 | ΑΡΧΕΣ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

Η παρούσα υποενότητα έχει ως σκοπό την εισαγωγή στην εξέταση των ηθικών αρχών και κανόνων δεοντολογίας που διέπουν την άσκηση των επαγγελματιών υγείας και, ιδιαίτερα, κατά πόσο οι οδηγίες και οι κώδικες αυτοί διαμορφώνουν και ρυθμίζουν την επαγγελματική στάση των ειδικών και την προώθηση και προαγωγή της υγείας, απέναντι σε προκλήσεις και ηθικά διλήμματα που προκύπτουν στην καθημερινή επαγγελματική πρακτική. Γίνεται παρουσίαση σημαντικών στοιχείων και πληροφοριών που αφορούν ή σχετίζονται άμεσα με το εξεταζόμενο θέμα. Η υποενότητα αυτή βασίζεται κυρίως στην ανάλυση ισχυρών επιστημονικών στοιχείων και επιχειρημάτων, καταλήγοντας στη διαπίστωση ότι η χρησιμότητα της ύπαρξης καθορισμένων αρχών, αξιών και κωδίκων ηθικής και δεοντολογίας, στο πλαίσιο των επαγγελματιών υγείας, έγκειται στο ότι υπαγορεύουν τόσο τον τύπο επαγγελματικής συμπεριφοράς όσο και τον τρόπο αντιμετώπισης σημαντικών ηθικών διλημάτων που εγείρονται κατά την άσκηση του επαγγέλματος.

Ο τρόπος με τον οποίο οργανώνεται η εκπαιδευτική διαδικασία έχει ως βασικό άξονα την ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευομένων μέσω καταιγισμού ιδεών και ομάδων εργασίας, ενώ οι εκπαιδευτές/-τριες οικειοποιούνται τον ρόλο των συντονιστών και διευκολυντών στην κατάκτηση της νέας γνώσης.

Ως κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές συστήνονται η εισήγηση, προκειμένου να καλλιεργηθεί το γνωστικό υπόβαθρο των εκπαιδευομένων και, στη συνέχεια, η ομαδοσυνεργατική μέθοδος, με την ανάπτυξη μικρών ομάδων εργασίας με αλληλεπίδραση των εκπαιδευομένων.

2.1.Z.3 | ΗΘΙΚΑ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Στην υποενότητα αυτή, παρουσιάζονται συγκεκριμένα παραδείγματα καθημερινών ηθικών και δεοντολογικών προβλημάτων στον χώρο της υγείας, αλλά και οι πιθανοί τρόποι προσέγγισής τους, προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις ώστε να μπορούν να εφαρμόζουν ορθά τις σχετικές αρχές και αξίες για να αντιμετωπίζουν κατάλληλα τα ηθικά και δεοντολογικά προβλήματα που προκύπτουν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Στον χώρο της υγείας, τα ηθικά και δεοντολογικά διλήμματα που ανακύπτουν είναι πολλά και πολυδιάστατα και φέρνουν το ανθρώπινο δυναμικό αντιμέτωπο με κώδικες και πρωτόκολλα που συχνά αντίκεινται στην προσωπική του θεώρηση. Για τον λόγο αυτόν, προτείνεται στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες, μέσω παρουσιάσεων, ένας τρόπος σκέψης περί των ζητημάτων ηθικής και δεοντολογίας που φωτίζει την πολυπλοκότητά τους και τους επιτρέπει να «εξετάζουν» τα ηθικά ζητήματα με απροκατάληπτο και χρήσιμο βλέμμα. Ειδικότερα, αναλύεται σε βάθος μια σειρά από συναφή ζητήματα, όπως θεραπευτικές παρεμβάσεις σε ευαίσθητες ομάδες ασθενών (παιδιά, άτομα με νοητική στέρση, βαρέως πάσχοντες ασθενείς, άτομα με ψυχική νόσο), τα δικαιώματα και η εκπροσώπηση του/της ασθενούς, η εκούσια και η ακούσια νοσηλεία κ.λπ., ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μπορούν να τα εντοπίζουν, να τα επεξεργάζονται σε ένα πλαίσιο ηθικής και δεοντολογίας και να ανταποκρίνονται ορθά σε αυτά.

Ως κατάλληλη εκπαιδευτική τεχνική για την ενεργοποίηση και τη συμμετοχή τους συνιστάται η μελέτη περίπτωσης, που τους δίνει την ευκαιρία να αναλύσουν σε βάθος ένα υποθετικό σενάριο που αντανακλά μια κατάσταση και να εξαγάγουν συμπεράσματα που αφορούν γενικότερες καταστάσεις. Εξίσου χρήσιμη τεχνική είναι και ο καταιγισμός ιδεών.

2.1.Z.4 | ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΣΕ ΑΣΘΕΝΕΙΣ

Στην υποενότητα αυτή, γίνεται συζήτηση γύρω από ζητήματα ηθικής σε μια προσπάθεια αναζήτησης απαντήσεων και καθορισμού ενός σταθερού πλαισίου αναφοράς, που θα διασφαλίζει ότι οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι σε θέση να λογοδοτούν για τους τρόπους μεταχείρισης των ασθενών, σεβόμενοι/-ες πρωτίστως τα δικαιώματα, την αξιοπρέπεια, τις ανάγκες και τις αξίες τους, σε συνεργασία με τον/τη φυ-

σικοθεραπευτή/-τρια, αλλά και να παρέχουν αποτελεσματική θεραπεία. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να αναγνωρίσουν τον δεοντολογικό ρόλο τους στον χώρο εργασίας και, έχοντας αποκτήσει τις ικανότητες, μαθαίνουν να εφαρμόζουν κριτήρια δεοντολογικής θεώρησης και αποκτούν ιδίαν άποψη πάνω σε σύγχρονα ηθικά ζητήματα, λειτουργώντας προς όφελος του/της ασθενούς. Θέματα όπως η αξία της ζωής, η προστασία του/της ασθενούς, ο πατερναλισμός και η αντιπαράθεση μεταξύ ωφέλειας και αυτονομίας του/της ασθενούς, η διασφάλιση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, η ενημέρωση του/της ασθενούς και η κατανόηση των πληροφοριών, η ανάγκη συναίνεσης του/της ασθενούς μετά την πληροφόρηση, η εμπιστευτικότητα και το ιατρικό απόρρητο, ο σεβασμός του απορρήτου και της ιδιωτικότητας του/της ασθενούς συζητούνται στην υποενοότητα. Απώτερος σκοπός είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να δρουν με ακεραιότητα και σωστή κρίση για το γενικότερο κοινωνικό συμφέρον.

Ως κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές συστήνονται η εισήγηση, ώστε να ενισχυθεί το γνωστικό υπόβαθρο των εκπαιδευομένων και, στη συνέχεια, η ομαδοσυνεργατική με την ανάπτυξη μικρών ομάδων εργασίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μετέχουν σε παρουσίαση εργασίας και παιχνίδια ρόλων, ενώ οι εκπαιδευτές/-τριες δίνουν παραδείγματα, όπου επεξηγείται ο ρόλος τους κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Προτείνεται η διαμορφωτική αξιολόγηση των εκπαιδευομένων.

2.1.Z.5 | ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ – ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗΣ/-ΤΡΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

Η υποενοότητα αυτή έχει ως σκοπό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοούν τις ηθικές θεωρίες και τη δεοντολογική θεώρηση στον χώρο της υγείας, να διατυπώνουν με καθαρότητα τις αρχές που πρέπει να διέπουν τις σχέσεις τους με τον/την υπεύθυνο/-η φυσικοθεραπευτή/-τρια, τους/τις επαγγελματίες και τους/τις συνεργάτες/-ιδές τους στον χώρο εργασίας, να κατανοούν αυτούς τους διαφορετικούς και συνεχώς μεταβαλλόμενους ρόλους και σχέσεις, καθώς και τον ρόλο των επιτροπών ηθικής και δεοντολογίας. Γίνεται αναφορά στα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις του/της επαγγελματία υγείας και του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας σε θέματα ηθικής και δεοντολογίας, σε σχέση με την ελληνική και την ξένη νομοθεσία, ενώ πραγματοποιείται μια συνοπτική ιστορική αναδρομή στη νομοθεσία της φυσικοθεραπείας. Θίγονται θέματα που αφορούν την υπευθυνότητα απέναντι στους/στις ασθενείς, στους/στις επαγγελματίες υγείας και στην κοινωνία, καθώς και το ηθικό καθήκον των επαγγελματιών υγείας για την προστασία της δημόσιας υγείας, την αγωγή και την πρόληψη της υγείας, αλλά και την αποδοχή της διαφορετικότητας.

Κατάλληλες τεχνικές για την ενεργοποίηση των εκπαιδευομένων και τη συμμετοχή τους κρίνονται η εισήγηση με παρουσίαση βίντεο και η μελέτη περίπτωσης, που δίνει την ευκαιρία στους/στις συμμετέχοντες/-ουσες να αναλύσουν σε βάθος ένα υποθετικό παράδειγμα που αντανάκλα μια ευρύτερη κατάσταση και να εξαγάγουν συμπεράσματα που αφορούν γενικότερες καταστάσεις. Εξίσου χρήσιμη τεχνική είναι και ο καταγισμός ιδεών.

2.1.Ζ.6 | ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

Στην υποενότητα αυτή, γίνεται συζήτηση για την ομαλή ενσωμάτωση των υψηλών επιτευγμάτων στην καθημερινή πρακτική, χωρίς να θίγονται θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, όπως η ανθρώπινη αξιοπρέπεια, η ισότητα μεταξύ των ασθενών, χωρίς διακρίσεις με βάση το φύλο, την προέλευση, την εθνικότητα, τη θρησκεία και την οικονομική κατάσταση, η πρόληψη του «υποφέρειν», η αξιοπιστία, η αυτονομία, η ποιότητα και η ασφάλεια, η σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ επαγγελματιών και ασθενών, η ελεύθερη βούληση, η ανεξαρτησία, η υπευθυνότητα, η ιδιωτικότητα και η διασφάλιση των προσωπικών δεδομένων. Καθώς οι μεταβολές της βιοτεχνολογίας φέρνουν τους/τις επαγγελματίες υγείας αντιμέτωπους/-ες με νέα ηθικά διλήμματα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να δραστηριοποιηθούν σε ένα εξαιρετικά σύνθετο περιβάλλον, ενώ οι αποφάσεις τους πρέπει να διαμορφώνονται όχι μόνο από τους Κώδικες Δεοντολογίας αλλά και από άλλες παραμέτρους, όπως η κουλτούρα του/της κάθε επαγγελματία υγείας. Απαιτείται η καλλιέργεια γνώσεων και δεξιοτήτων ηθικής και δεοντολογίας, οι οποίες θα τους επιτρέψουν να προχωρήσουν από την τυπική τήρηση των κανόνων στην ουσιαστική ηθική πράξη κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Απώτερος σκοπός είναι να επιδεικνύουν επαγγελματισμό και υπευθυνότητα στις σχέσεις τους με τους/τις ασθενείς και σε συνεργασία με τους/τις υπόλοιπους/-ες επαγγελματίες υγείας και το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο.

Για την ενεργοποίηση των εκπαιδευομένων και τη συμμετοχή τους, κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές αποτελούν η εισήγηση με παρουσίαση και η μελέτη περίπτωσης, που δίνει την ευκαιρία στους/στις συμμετέχοντες/-ουσες να αναλύσουν σε βάθος ένα υποθετικό παράδειγμα που αντανάκλα μια ευρύτερη κατάσταση και να εξαγάγουν συμπεράσματα που αφορούν σε γενικότερες καταστάσεις. Εξίσου χρήσιμη τεχνική είναι και ο καταγισμός ιδεών.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Πουλής, Ι. & Βλάχου, Ε. (2016). *Βιοηθική. Δεοντολογία και νομοθεσία στις επιστήμες υγείας*. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
2. Μαργαριτίδου, Β. (1999). *Βιοηθική. Ηθική και δεοντολογία στην υγεία και τη νοσηλευτική: AIDS, ηθικές διαστάσεις*. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Λίτσα.

Συμπληρωματικές

1. Ηγουμενίδης, Μ. (2020). *Βασική βιοηθική. Δεοντολογία – Νομοθεσία για επαγγελματίες υγείας*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
2. Πανελλήνιος Σύλλογος Φυσικοθεραπευτών. (2023). *Κώδικας Δεοντολογίας Φυσικοθεραπευτών*. Ανακτήθηκε από: <https://www.psf.org.gr/psf-news-8038.htm>
3. Πανελλήνιος Σύλλογος Φυσικοθεραπευτών. (2012). *Κώδικας Δεοντολογίας Φυσικοθεραπευτών*. Ανακτήθηκε από: <https://www.psf.org.gr/psf-news-625.htm>

2.1.Η • ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΜΑΛΑΞΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας «Εισαγωγή στη Μάλαξη» είναι η εισαγωγή των εκπαιδευομένων στην έννοια και στις αρχές της μάλαξης. Πρόκειται για μια εισαγωγική ενότητα και αποτελεί το πρώτο μέρος και συνεπώς τη βάση του γενικότερου γνωστικού αντικειμένου της μάλαξης. Συνδέεται με τις μαθησιακές ενότητες «Βασικές Αρχές Μάλαξης» και «Ειδικά Θέματα Μάλαξης», που πραγματοποιούνται στα εξάμηνα Β΄ και Γ΄ αντίστοιχα. Στη συγκεκριμένη ενότητα, αναλύονται τα ευεργετικά αποτελέσματα και η επίδραση της μάλαξης –και γενικότερα της κινητοποίησης των μαλακών μορίων του ανθρώπου– στους ιστούς και στα συστήματα του ανθρώπινου σώματος. Γίνεται, επίσης, ιδιαίτερη αναφορά στην προετοιμασία του χώρου και του εξοπλισμού του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας, καθώς και στη σωστή τοποθέτηση (ανατομική) του/της ασθενούς πριν από την υποβοήθηση του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας στην εφαρμογή της μάλαξης.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν τις βασικές αρχές της μάλαξης,
- Προσδιορίζουν τις βασικές τεχνικές μάλαξης (θωπείες, ολισθήσεις, ανατρίψεις, πλήξεις, δονήσεις, ζυμώματα, πελεκισμούς),

- Ερμηνεύουν την επίδραση της μάλαξης στα συστήματα του ανθρώπινου οργανισμού,
- Κατονομάζουν τα κατάλληλα υλικά επαφής για τη μάλαξη (έλαια, λοσιόν, πούδρα, θεραπευτικές αλοιφές κ.ά.),
- Εφαρμόζουν ψηλάφηση στις ανατομικές δομές του ανθρώπινου σώματος,
- Οργανώνουν κατάλληλα τον χώρο εφαρμογής της μάλαξης (θερμοκρασία, φωτισμός, μουσική, κρεβάτια, εξοπλισμός και αναλώσιμα υλικά), όπως απαιτείται κάθε φορά,
- Προετοιμάζονται κατάλληλα οι ίδιοι/-ες για την υποβοήθηση του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας στην εφαρμογή της μάλαξης,
- Τοποθετούν τον/την ασθενή σε κατάλληλη θέση χαλάρωσης ανάλογα με την περιοχή ή το μέλος όπου θα εφαρμοστεί μάλαξη,
- Παρατηρούν τη γενική κατάσταση του/της ασθενούς (συχνότητα αναπνοής, χρώμα δέρματος, εφίδρωση κ.λπ.) για την εφαρμογή της μάλαξης,
- Υιοθετούν σωστά πρότυπα συμπεριφοράς προς τους/τις ασθενείς,
- Υιοθετούν τις αρχές δεοντολογίας, διαπολιτισμικότητας και βιοηθικής για τη βέλτιστη επικοινωνία με τον/την ασθενή.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ιστορική αναδρομή μάλαξης / Θέσεις τοποθέτησης ασθενούς / Θέσεις εργασίας φυσικοθεραπευτή/-τριας / Υλικά επαφής μάλαξης / Εξοπλισμός μάλαξης / Διαμόρφωση χώρου μάλαξης.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (1), Εργαστήριο (2), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΚΑΙ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΜΑΛΑΞΗΣ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ
2	ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ ΜΑΛΑΞΗΣ ΣΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ
3	ΑΡΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΜΑΛΑΞΗΣ
4	ΑΝΑΛΥΣΗ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ
5	ΑΝΑΛΥΣΗ ΘΕΣΕΩΝ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΘΕΡΑΠΕΥΟΜΕΝΟΥ/-ΗΣ
6	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΘΕΡΑΠΕΥΟΜΕΝΟΥ/-ΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΜΑΛΑΞΗΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Η.1 | ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΚΑΙ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΜΑΛΑΞΗΣ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποεπένεση αποτελεί την εισαγωγή στην τεχνική της μάλαξης, με σύντομη ιστορική αναδρομή, προσδιορίζοντας τη θέση της στη σύγχρονη κοινωνία. Πιο συγκεκριμένα, γίνεται ιστορική αναδρομή από τα βάθη των αιώνων ως τις ημέρες μας, με σπουδαίες αναφορές που αντλούνται από τον πολιτισμό της Κίνας, της Ινδίας, της Βαβυλωνίας, της Ασσυρίας, της Αιγύπτου και της αρχαίας Ελλάδας. Σύμφωνα με αυτές, απεικονίζεται η εφαρμογή μάλαξης σε έργα τέχνης (σε διάφορες ανατομικές περιοχές του σώματος) σε πυγμάχους (στη ράχη, τον κορμό και τον θώρακα), σε δρομείς (στον αχίλλειο τένοντα) αλλά και σε πολεμιστές. Αναφέρεται η ακμή της κατά την περίοδο της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας με την ίδρυση σχολής από τον Έλληνα γιατρό Ασκληπιάδη, προσδιορίζοντας τις παραμέτρους εκτέλεσης της μάλαξης (ένταση, διάρκεια, υλικό), η εφαρμογή της στα πασίγνωστα ρωμαϊκά λουτρά και η διάδοσή της από τους Έλληνες γιατρούς Γαληνό και Παύλο Αιγινήτη, καθώς και η παρακμή της κατά τον Μεσαίωνα. Επιπλέον, αναφέρεται η ανάδειξή της από τα τέλη του 15ου αιώνα (Αναγέννηση), όταν η μάλαξη αναδείχθηκε μέσα από την ανάπτυξη της ιατρικής επιστήμης, εκτιμήθηκε και αναγνωρίστηκε παγκοσμίως η προσφορά της, εξελίχθηκε ως μέθοδος στη σύγχρονη θεραπευτική, οπότε και αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της φυσικοθεραπείας στην αποκατάσταση και γενικότερα τη σωματική και την ψυχική ευεξία.

Στο πλαίσιο των τεχνικών διδασκαλίας, προτείνεται η εισήγηση/παρουσίαση του υλικού (εικόνες έργων τέχνης από τον αρχαίο πολιτισμό, επιγραφές κ.ά.) με τη χρήση ΤΠΕ.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποεπένεσης, θα είναι σε θέση να αναφέρουν τη χρήση και την εξέλιξη της μάλαξης από τα βάθη των αιώνων ως τον σύγχρονο πολιτισμό.

2.1.Η.2 | ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ ΜΑΛΑΞΗΣ ΣΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ

Η δεύτερη μαθησιακή υποεπένεση παρουσιάζει τον σκοπό της μάλαξης και την επίδρασή της στα διάφορα συστήματα του ανθρώπινου οργανισμού. Ειδικότερα, αναφέρεται ότι στόχος της μάλαξης είναι ο περιορισμός του πόνου, ο έλεγχος του άγχους και η γενικότερη χαλάρωση που συντελεί στη σωματική και ψυχική ευεξία του/της θεραπευομένου/-ης. Παρουσιάζεται η ευεργετική επίδραση της μάλαξης στο δέρμα και στα διάφορα συστήματα του ανθρώπινου οργανισμού, όπως στο μυϊκό για την αντιμετώπιση των μυϊκών σπασμών και της μυϊκής κόπωσης, αλλά και για την καλύτερη οξυγόνωση, καθώς και στο κυκλοφορικό και το λεμφικό για τη βελτίωση της κυκλοφορίας του αίματος, την απομάκρυνση των προϊόντων του μεταβολισμού και την καλύτερη οξυγόνωση. Επιπρόσθετα, αναλύονται οι ευεργετικές επιδράσεις στο ανα-

πνευστικό για την απομάκρυνση των εκκρίσεων από τους πνεύμονες, τη διευκόλυνση της απόχρεμψης και τη βελτίωση της οξυγόνωσης· στο πεπτικό για τη βελτίωση των περισταλτικών κινήσεων του παχέος εντέρου και τη διευκόλυνση της αφόδευσης, καθώς και στο νευρικό (ανάλογα με τις τεχνικές που χρησιμοποιούνται, διεγείρει ή κατευνάζει), με αναφορά των διεργασιών μέσω των οποίων επιφέρει μείωση του άγχους και χαλάρωση. Επιπλέον, επισημαίνεται η συνεισφορά της στην πρόληψη ανάπτυξης συμφύσεων κατευθύνοντας τις μυϊκές ίνες κατά τη δημιουργία ουλώδη ιστού, μετά από τραυματισμό.

Ως εκπαιδευτική τεχνική, προτείνεται η εμπλουτισμένη εισήγηση/παρουσίαση με τη χρήση ΤΠΕ, καθώς και η χρήση ανατομικού άτλαντα με τα συστήματα του ανθρώπινου οργανισμού. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω τεχνικών όπως είναι ο καταγιγισμός ιδεών και το παιχνίδι ρόλων, ενεργοποιούνται και συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να κατανοούν τους μηχανισμούς επίδρασης της μάλαξης στα διάφορα συστήματα του ανθρώπινου οργανισμού και να προσδιορίζουν τα ευεργετικά οφέλη της ανά σύστημα.

2.1.Η.3 | ΑΡΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΜΑΛΑΞΗΣ

Η τρίτη μαθησιακή υποενότητα πραγματεύεται τις προϋποθέσεις για την εφαρμογή μάλαξης, οι οποίες αφορούν, αφενός, τη διαμόρφωση του χώρου και το απαραίτητο υλικό/εξοπλισμό και, αφετέρου, την εμφάνιση του/της θεραπευτή/-τριας για την επίτευξη των αναμενόμενου αποτελέσματος. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρονται οι προδιαγραφές του χώρου εφαρμογής της μάλαξης, σύμφωνα με τις οποίες αυτός πρέπει να είναι ευρύχωρος και ελεύθερος από αντικείμενα που εμποδίζουν την άνετη μετακίνηση του/της θεραπευτή/-τριας γύρω από το ειδικό κρεβάτι. Πρέπει να είναι ήσυχος και απομονωμένος από θορύβους, καθαρός και τακτοποιημένος, καθώς και να αερίζεται επαρκώς μεταξύ των συνεδριών. Πρέπει να έχει την κατάλληλη θερμοκρασία (22-23 °C), το χρώμα των τοίχων να είναι απαλό, ο φωτισμός χαμηλός και να έχει τη δυνατότητα αναπαραγωγής απαλής μουσικής, που προδιαθέτει στη χαλάρωση του/της θεραπευομένου/-ης. Ο ιματισμός, επίσης, πρέπει να είναι σε απαλά χρώματα που προκαλούν χαλάρωση. Ακολουθώντας, αναφέρεται ο εξοπλισμός, όπως διάφορα μαξιλάρια, ρολά, σφήνες, βοηθητικά τραπέζια, παραβάν κ.ά., καθώς και οι προδιαγραφές που επιβάλλεται να έχει το θεραπευτικό κρεβάτι ή το ειδικό κάθισμα, ώστε να εξασφαλίζεται η άνεση του/της θεραπευομένου/-ης στις διάφορες θέσεις τοποθέτησης αλλά και του/της θεραπευτή/-τριας. Παρουσιάζονται τα υλικά επαφής που χρησιμοποιούνται στην εφαρμογή της μάλαξης, όπως η πούδρα, τα διάφορα έλαια (αμυγδαλέλαιο, καρυδέλαιο, ελαιόλαδο, σουσαμέλαιο, παραφινέλαιο, αιθέρια έλαια), οι λοσιόν και οι θεραπευτικές αλοιφές, με αναφορά των πλεονεκτημάτων και των μειονεκτημάτων τους. Περιγράφεται η εμφάνιση που οφείλει να έχει ο/η Βοηθός Φυσικο-

θεραπευτής/-τριας και παρουσιάζονται οι κανόνες επαγγελματικής συμπεριφοράς, συμβάλλοντας στην ομαλή εφαρμογή της συνεδρίας και στην επίτευξη του στόχου.

Ως εκπαιδευτική τεχνική προτείνεται η εμπλουτισμένη εισήγηση/παρουσίαση με τη χρήση ΤΠΕ. Στο εργαστήριο, επιδεικνύονται τα λιπαντικά μέσα και ο εξοπλισμός και οι εκπαιδευόμενοι/-ες με παιχνίδι ρόλων εξοικειώνονται με τη χρήση του εξοπλισμού, την αναγνώριση των υλικών επαφής και τη ρύθμιση του θεραπευτικού κρεβατιού. Επίσης, δύναται η πραγματοποίηση επίσκεψης σε οργανωμένους χώρους θεραπειών.

Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να αναφέρουν τις προδιαγραφές του χώρου εφαρμογής της μάλαξης και του θεραπευτικού κρεβατιού, να αναφέρουν τα λιπαντικά μέσα με τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματά τους, καθώς και να παρουσιάζουν την κατάλληλη επαγγελματική εμφάνιση και συμπεριφορά του/της Βοηθού Φυσικοθεραπευτή/-τριας.

2.1.Η.4 | ΑΝΑΛΥΣΗ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ

Στην τέταρτη μαθησιακή υποενότητα, παρουσιάζονται οι θέσεις εργασίας του/της θεραπευτή/-τριας κατά την εφαρμογή της μάλαξης, οι οποίες προσαρμόζονται ανάλογα με τη θέση τοποθέτησης του/της θεραπευομένου/-ης και την τεχνική που χρησιμοποιείται. Αρχικά, επισημαίνεται η σημασία της υιοθέτησης εργονομικής θέσης από τον/τη θεραπευτή/-τρια για οικονομία στις κινήσεις, πρόληψη επιβάρυνσης της οσφύς του και για την επίτευξη του επιθυμητού αποτελέσματος, και παρουσιάζεται η ενδεικνυόμενη θέση, η οποία εναρμονίζεται με τις τεχνικές. Ακολουθως, περιγράφεται η θέση εργασίας που χαρακτηρίζεται ως θέση «βηματισμού» (ή ξιφομάχου), σύμφωνα με την οποία το ένα κάτω άκρο μετακινείται προς τα εμπρός (το εξωτερικό άκρο πάντα), με ελαφρώς λυγισμένο το γόνατο και σε διαγώνια κατεύθυνση προς το πρόσωπο του/της θεραπευομένου/-ης (με τον/τη θεραπευόμενο/-η στο ειδικό κρεβάτι), οι αγκώνες είναι σε έκταση και σε απόσταση από το σώμα, ενώ η δύναμη κατά τη διάρκεια της μάλαξης εφαρμόζεται με το βάρος του σώματος, με μετατόπισή του ανάλογα με την κατεύθυνση της μάλαξης. Επίσης, παρουσιάζονται οι θέσεις εργασίας με τον/τη θεραπευόμενο/-η σε κάθισμα, όπου ο/η θεραπευτής/-τρια βρίσκεται πίσω του και, ανάλογα με το είδος του χειρισμού, εναλλάσσεται η θέση βηματισμού με τη θέση απαγωγής των κάτω άκρων του/της, ενώ σε περίπτωση που η μάλαξη εφαρμόζεται στο αντιβράχιο και στην άκρα χείρα, ο/η θεραπευτής/-τρια και ο/η θεραπευόμενος/-η κάθονται αντικριστά, με το άκρο τοποθετημένο στο θεραπευτικό κρεβάτι ή σε τραπέζι.

Στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών τεχνικών, προτείνεται η εμπλουτισμένη εισήγηση/παρουσίαση μέσω ΤΠΕ, που ελκύει το ενδιαφέρον των εκπαιδευομένων. Στο εργαστηριακό μέρος, οι εκπαιδευτές/-τριες επιδεικνύουν τις θέσεις και οι εκπαιδευόμενοι/-ες, σε ομάδες εργασίας με παιχνίδι ρόλων, εφαρμόζουν τις θέσεις.

Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να εφαρμόζουν με ευχέρεια τις εργονομικές θέσεις εργασίας του/της θεραπευτή/-τριας και να τις εναλλάσσουν ανάλογα με την κατεύθυνση της μάλαξης.

2.1.Η.5 | ΑΝΑΛΥΣΗ ΘΕΣΕΩΝ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΘΕΡΑΠΕΥΟΜΕΝΟΥ/-ΗΣ

Στην πέμπτη μαθησιακή υποενότητα, παρουσιάζονται οι θέσεις τοποθέτησης του/της θεραπευομένου/-ης κατά την εφαρμογή της μάλαξης, οι οποίες προσαρμόζονται ανάλογα με την υπό θεραπεία ανατομική περιοχή του σώματος. Αναλύονται οι θέσεις τοποθέτησης του/της θεραπευομένου/-ης με τις αντίστοιχες θέσεις τοποθέτησης των μαξιλαριών, όπως η ύπτια, η οποία ενδείκνυται για τη μάλαξη στο πρόσωπο και στην πρόσθια επιφάνεια του σώματος· η πρηνής, η οποία είναι ιδανική για τη μάλαξη στον αυχένα και στην οπίσθια επιφάνεια του σώματος· η πλάγια κατάκλιση, που επιλέγεται για τη μάλαξη στην ωμική ζώνη και στην εξωτερική επιφάνεια της ελεύθερης πλευράς του άνω και κάτω άκρου· η ημικαθιστή, που προσφέρεται για τη μάλαξη στην πρόσθια επιφάνεια των κάτω άκρων· η καθιστή στο ειδικό κάθισμα ή σε κάθισμα (με κλίση του κορμού προς τα εμπρός), που επιλέγεται για τη μάλαξη στον αυχένα, στην ωμική ζώνη και στην πλάτη σε άτομα στα οποία αντενδείκνυται η πρηνής κατάκλιση, και η καθιστή με τοποθέτηση του άνω άκρου στο κρεβάτι ή σε τραπέζι για την εφαρμογή μάλαξης στο άνω άκρο και στην ωμική ζώνη.

Στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών τεχνικών, προτείνεται η εμπλουτισμένη εισήγηση/παρουσίαση με τη χρήση ΤΠΕ ή η προβολή βίντεο που ενεργοποιεί το ενδιαφέρον των εκπαιδευομένων. Στο εργαστηριακό μέρος, επιδεικνύονται από τους/τις εκπαιδευτές/-τριες οι θέσεις και οι εκπαιδευόμενοι/-ες, σε ομάδες εργασίας, τις εφαρμόζουν. Επιπλέον, τεχνικές όπως το παιχνίδι ρόλων, οι ερωτήσεις και απαντήσεις και η μελέτη περίπτωσης (case study) ενισχύουν τη συμμετοχή τους.

Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να τοποθετούν με ευχέρεια σε διάφορες θέσεις τον/τη θεραπευόμενο/-η και να υιοθετούν τις θέσεις του/της θεραπευτή/-τριας ανάλογα με την υπό θεραπεία περιοχή και τις ενδεικνυόμενες τεχνικές.

2.1.Η.6 | ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΘΕΡΑΠΕΥΟΜΕΝΟΥ/-ΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΜΑΛΑΞΗΣ

Η έκτη μαθησιακή υποενότητα επικεντρώνεται στην προετοιμασία για την εφαρμογή της μάλαξης και στη γενική αξιολόγηση του/της θεραπευομένου/-ης κατά την προσέλευση και πριν από την έναρξη της συνεδρίας έως το τέλος της. Ειδικότερα, αναφέρονται οι οδηγίες προς τον/τη θεραπευόμενο/-η που αφορούν την προετοιμασία για την εφαρμογή της μάλαξης, όπως η τήρηση των κανόνων υγιεινής, η λήψη του τελευταίου γεύματος και η κένωση εντέρου, ενώ επισημαίνεται η ανάγκη αξιολόγησης με επισκόπηση και ψηλάφηση της ανατομικής δομής στην οποία θα εφαρμοσθεί η μάλαξη, καθώς και της γενικότερης κατάστασης του/της θεραπευομένου/-ης. Πιο συγκεκριμένα, αξιολογείται η κατάσταση του δέρματος, του μυϊκού συστήματος, της άρθρωσης ή των αρθρώσεων που συνθέτουν την ανατομική δομή, των αγγείων (ύπαρξη κιρσών ή φλεβίτιδας) και παρατηρείται η ύπαρξη οιδήματος. Ακολούθως, αναφέρονται οι αντιδράσεις που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής κατά τη διάρκεια έως και το τέλος της

συνεδρίας, απαιτώντας τη διακοπή της όπως: υπερβολική εφίδρωση, μεταβολή της αρτηριακής πίεσης και ταχυκαρδία, ταχύπνοια, αλλεργικές αντιδράσεις στο δέρμα και αιμάτωμα στην περιοχή της μάλαξης. Επιπρόσθετα, με το πέρας της συνεδρίας, παρακολουθείται η γενική κατάσταση του/της θεραπευομένου/-ης, όπως ο ρυθμός των καρδιακών παλμών και των αναπνοών, το χρώμα του δέρματος, η ανησυχία και η υπερένταση ή αντίθετα η υπερβολική ηρεμία που εμφανίζει.

Προτεινόμενη εκπαιδευτική τεχνική είναι η εμπλουτισμένη εισήγηση με παρουσίαση με ΤΠΕ ή η προβολή βίντεο. Στο εργαστηριακό μέρος, επιδεικνύεται η διαδικασία της αξιολόγησης και οι εκπαιδευόμενοι/-ες σε ομάδες εργασίας ενεργοποιούνται, παρατηρώντας και ψηλαφώντας ανατομικές δομές. Επιπλέον, μέσω τεχνικών όπως το παιχνίδι ρόλων ή η μελέτη περίπτωσης (case study) ενισχύεται η συμμετοχή τους.

Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έχουν εμπεδώσει τη διαδικασία της αξιολόγησης, θα διακρίνουν τις διαφορές στην ψηλάφηση και θα αντιλαμβάνονται τη σοβαρότητα μιας αντίδρασης κατά τη διάρκεια της μάλαξης.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Chaitow, S., Γκρίλιας, Π., Στασινόπουλος, Δ., Δημητριάδης, Ζ., Καλλίστρατος, Η., Φουσέκης, Κ., Τσεκούρα, Μ. & Παπανδρέου, Μ. (2022). *Τεχνικές μαλακών μορίων στη φυσικοθεραπεία*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
2. Χριστάρα-Παπαδοπούλου, Α. & Παπαδοπούλου, Ο. (2017). *Τεχνικές μάλαξης*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.
3. Σακελλάρη, Β. & Γώγου, Β. (2014). *Τεχνικές θεραπευτικής μάλαξης*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
4. Στασινόπουλος, Δ. & Παπαγιάννης, Γ. (2021). *Τεχνικές μάλαξης μαλακών μορίων*. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
5. Σφετσιώρης, Κ. Δ. (2003). *Θεραπευτική μάλαξη*. Αθήνα: Εκδόσεις DKS.

Συμπληρωματικές

1. Γαρίνης, Γ., Καρύγιαννης, Π. & Πεταλά-Μπασιαδάκη, Μ. (χ.χ.). *Μάλαξη Ι – Γ΄ ΕΠΑ.Λ., Ειδικότητα: Βοηθών Φυσικοθεραπευτών, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3835>
2. Ζευκιλής, Ι., Τσιγάρα, Β. & Κούκος, Α. (χ.χ.). *Μάλαξη ΙΙ – Γ΄ ΕΠΑ.Λ., Ειδικότητα: Βοηθών Φυσικοθεραπευτών, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/pdf/8547/4348/24-0267-02_Malaksi-II_B-EPAL_Vivlio-Mathiti/

2.1.Θ • ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Πρακτική εφαρμογή στην ειδικότητα» έχει σκοπό την εμπέδωση, εμβάθυνση και διεύρυνση των θεωρητικών και εργαστηριακών γνώσεων και την ανάπτυξη των επαγγελματικών ικανοτήτων/δεξιοτήτων των εκπαιδευομένων, μέσω της εκπόνησης εργασιών και δραστηριοτήτων που τους ανατίθενται. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της πρακτικής εφαρμογής της ειδικότητας, δίνεται η δυνατότητα ανάπτυξης εργασιών και δραστηριοτήτων όπως: διαθεματικά προγράμματα/σχέδια δραστηριοτήτων (projects), μελέτες περίπτωσης (case studies) προς διερεύνηση και ανάλυση, επισκέψεις σε χώρους εργασίας (φυσικοθεραπευτήριο, κέντρο αποκατάστασης, νοσοκομείο, αθλητικό σωματείο κ.α.), συναντήσεις με έμπειρους/-ες επαγγελματίες της

ειδικότητας ή ειδικούς του συγκεκριμένου κλάδου. Οι συγκεκριμένες δραστηριότητες μπορούν να αναπτύσσονται σε μεγαλύτερη ή μικρότερη χρονική έκταση.

Πιο συγκεκριμένα, προτείνεται η εκπόνηση σεναρίων εφαρμογής πάνω στις αρμοδιότητες/καθήκοντα του/της Βοηθού Φυσικοθεραπευτή/-τριας (υποδοχή και τοποθέτηση ασθενούς, προετοιμασία χώρου, υποβοήθηση φυσικοθεραπευτή/-τριας κατά την εφαρμογή φυσικοθεραπευτικών μεθόδων) και η ανάθεση και η εκπόνηση εργασιών με θεωρητικό και πρακτικό μέρος επί συγκεκριμένων θεματικών ενοτήτων (ορθοπεδικής/χειρουργικής, νοσολογίας, ρευματολογίας), με σκοπό την πρακτική εφαρμογή και τον εμπλουτισμό των γνώσεων που αποκόμισαν οι εκπαιδευόμενοι/-ες στις μαθησιακές ενότητες του εξαμήνου Α΄.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Ανακαλούν τις κατάλληλες κάθε φορά θεωρητικές και εργαστηριακές γνώσεις τους προκειμένου να αντεπεξέλθουν στην εργασία που τους ανατίθεται,
- Συνδυάζουν τις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες για την ανταπόκρισή τους σε σύνθετα θέματα,
- Προσεγγίζουν διαθεματικά τα ζητήματα που εμπίπτουν στο πεδίο των μαθησιακών ενοτήτων του εξαμήνου Α΄, διευρύνοντας την οπτική τους,
- Εφαρμόζουν στην πράξη γνώσεις και δεξιότητες για να αντεπεξέλθουν σε project με πρακτικό θέμα,
- Αξιοποιούν οριζόντιες δεξιότητες (επικοινωνιακές, ομαδοσυνεργατικές, ψηφιακές) κατά την εκτέλεση των εργασιών τους,
- Επιδεικνύουν επαγγελματικές και οριζόντιες δεξιότητες που ενισχύουν την επαγγελματική τους συμπεριφορά,
- Χρησιμοποιούν τις τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ) για την ανάπτυξη και τη σύνθεση εργασιών και δραστηριοτήτων,
- Αναπτύσσουν κριτικό στοχασμό μέσα σε ένα περιβάλλον γόνιμης αλληλεπίδρασης,
- Υιοθετούν τις αξίες της συλλογικότητας και της συνεργασίας,
- Συνεργάζονται αρμονικά και δημιουργικά σε ομάδες εργασίας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Υποδοχή και τοποθέτηση ασθενούς / Προετοιμασία χώρου / Υποβοήθηση φυσικοθεραπευτή/-τριας κατά την εφαρμογή φυσικοθεραπευτικών μεθόδων.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΥΠΟΔΟΧΗ ΚΑΙ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΑΣΘΕΝΟΥΣ
2	ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΧΩΡΟΥ
3	ΥΠΟΒΟΗΘΗΣΗ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΘΟΔΩΝ
4	ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΗ/ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ
5	ΝΟΣΟΛΟΓΙΑ
6	ΡΕΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑ
7	ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Θ.1 | ΥΠΟΔΟΧΗ ΚΑΙ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΑΣΘΕΝΟΥΣ

Η υποενότητα αφορά την ανάθεση εργασίας με θέμα την «Υποδοχή και τοποθέτηση ασθενούς», με στόχο την πρακτική εφαρμογή και τον εμπλουτισμό των γνώσεων που αποκόμισαν οι εκπαιδευόμενοι/-ες μέσα στο εξάμηνο. Η εργασία μπορεί να έχει τη μορφή γραπτού κειμένου ή έργου-κατασκευής. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια εποπτεύει τη διαδικασία και διευκολύνει, παρέχοντας πηγές αλλά και διευκρινίσεις σχετικές με το θέμα και τη μορφή της εργασίας.

Προτείνεται η εργασία να προσαρμόζεται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των εκπαιδευομένων μέσω της διερεύνησης ενός πρακτικού θέματος, υιοθετώντας τη μέθοδο μικρών projects. Το κάθε project θα έχει τον χαρακτήρα μικρού διαθεματικού πρακτικού έργου και θα μπορεί, εκτός του πρακτικού αποτελέσματος, να παρουσιάζεται, εφόσον είναι επιθυμητό, από τους/τις συμμετέχοντες/-ουσες (άτομο ή ομάδα). Επίσης, μπορούν να αξιοποιηθούν άλλες τεχνικές συμμετοχικής δράσης, όπως το παιχνίδι ρόλων (για θέματα που αφορούν στάσεις ή συμπεριφορές) ή να πραγματοποιηθούν μελέτες περίπτωσης, επισκέψεις σε χώρους εργασίας (φυσικοθεραπευτήριο, κέντρο αποκατάστασης, νοσοκομείο, αθλητικό σωματείο κ.α.), συναντήσεις με έμπειρους/-ες επαγγελματίες της ειδικότητας ή ειδικούς του συγκεκριμένου κλάδου. Επισημαίνεται ότι ενδείκνυται η χρήση των κατάλληλων εποπτικών μέσων διδασκαλίας – εκπαιδευτικής τεχνολογίας (διαφάνειες, βιντεοταινίες, Διαδίκτυο, χρήση ΤΠΕ) για την ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος των εκπαιδευομένων.

2.1.Θ.2 | ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΧΩΡΟΥ

Η υποενότητα επικεντρώνεται στην ανάθεση εργασίας με θέμα την «Προετοιμασία χώρου», με στόχο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν σε βάθος τις απαιτήσεις οργάνωσης, ασφάλειας και λειτουργικότητας ενός θεραπευτικού περιβάλλοντος. Η σωστή προετοιμασία χώρου αποτελεί θεμελιώδη παράμετρο της επαγγελματικής

πρακτικής, καθώς επηρεάζει άμεσα την ποιότητα της παρεχόμενης φροντίδας, την αποτελεσματικότητα των θεραπευτικών μεθόδων και την ασφάλεια τόσο των ασθενών όσο και των επαγγελματιών υγείας. Στο πλαίσιο της εργασίας, οι συμμετέχοντες/-ουσες καλούνται να διερευνήσουν πτυχές όπως η διάταξη του εξοπλισμού, η υγιεινή και η καθαριότητα, η προσβασιμότητα, η εργονομία, η διαχείριση υλικών και η προσαρμογή του χώρου στις ανάγκες διαφορετικών περιστατικών.

Η εργασία μπορεί να λάβει τη μορφή γραπτού κειμένου, μικρού project ή δημιουργικής κατασκευής, επιτρέποντας στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες να συνδυάσουν θεωρητικές γνώσεις με πρακτικές δεξιότητες. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια καθοδηγεί τη διαδικασία, παρέχοντας πηγές, παραδείγματα και διευκρινίσεις σχετικά με τις προδιαγραφές ενός σύγχρονου θεραπευτικού χώρου. Παράλληλα, ενθαρρύνεται η αξιοποίηση συμμετοχικών τεχνικών μάθησης, όπως το παιχνίδι ρόλων για την κατανόηση επαγγελματικών στάσεων, οι μελέτες περίπτωσης που αναδεικνύουν πραγματικές συνθήκες εργασίας, καθώς και οι οργανωμένες επισκέψεις σε φυσικοθεραπευτήρια, κέντρα αποκατάστασης, νοσοκομεία ή αθλητικούς συλλόγους.

Η επαφή με έμπειρους/-ες επαγγελματίες συμβάλλει ουσιαστικά στη σύνδεση θεωρίας και πράξης, επιτρέποντας στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες να αντιληφθούν τις πραγματικές απαιτήσεις της προετοιμασίας χώρου και να αναπτύξουν δεξιότητες παρατήρησης, οργάνωσης και επαγγελματικής συμπεριφοράς. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, η προετοιμασία χώρου αναδεικνύεται όχι μόνο ως τεχνική δεξιότητα αλλά και ως βασικό στοιχείο της συνολικής ποιότητας φροντίδας.

2.1.Θ.3 | ΥΠΟΒΟΗΘΗΣΗ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΘΟΔΩΝ

Η υποεπένδυση επικεντρώνεται στη μελέτη του ρόλου του/της Βοηθού Φυσικοθεραπευτή/-τριας κατά την εφαρμογή θεραπευτικών μεθόδων και τεχνικών. Στόχος είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναπτύξουν πρακτική αντίληψη για το πώς υποστηρίζεται αποτελεσματικά ο/η φυσικοθεραπευτής/-τρια μέσα στο θεραπευτικό περιβάλλον, καθώς και να κατανοήσουν τις απαιτήσεις συνεργασίας, ασφάλειας και επαγγελματικής συμπεριφοράς. Η εργασία μπορεί να λάβει μορφή γραπτού κειμένου, συνοπτικού project ή δημιουργικής κατασκευής, ανάλογα με τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των συμμετεχόντων/-ουσών.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια έχει ενεργό ρόλο στη μαθησιακή πορεία, οργανώνοντας το πλαίσιο εργασίας και προσφέροντας στοχευμένες πηγές, ενδεικτικά παραδείγματα και απαραίτητες διευκρινίσεις που αφορούν τις θεραπευτικές διαδικασίες, τον διαθέσιμο εξοπλισμό και τις μορφές υποστήριξης που εφαρμόζονται στην κλινική πράξη. Η αξιοποίηση συνοπτικών projects λειτουργεί ως γέφυρα ανάμεσα στη θεωρητική γνώση και την πρακτική εφαρμογή, επιτρέποντας στους/στις συμμετέχοντες/-ουσες να αναπτύξουν δεξιότητες μέσα από βιωματική μάθηση. Παράλληλα, η παρουσίαση των εργασιών ενισχύει την ικανότητα επικοινωνίας, την αυτοπεποίθηση και την ανα-

στοχαστική σκέψη, καθώς οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να τεκμηριώσουν τις επιλογές τους και να συνδέσουν τα συμπεράσματά τους με πραγματικές επαγγελματικές ανάγκες.

Στο πλαίσιο της υποεπάρκειας, μπορούν να αξιοποιηθούν ποικίλες συμμετοχικές τεχνικές, όπως παιχνίδι ρόλων για την κατανόηση επαγγελματικών στάσεων, μελέτες περίπτωσης που αναδεικνύουν πραγματικές κλινικές συνθήκες, καθώς και οργανωμένες επισκέψεις σε χώρους εργασίας (φυσικοθεραπευτήρια, κέντρα αποκατάστασης, νοσοκομεία, αθλητικούς συλλόγους). Η επαφή με έμπειρους/-ες επαγγελματίες συμβάλλει στην ουσιαστική σύνδεση θεωρίας και πράξης.

2.1.Θ.4 | ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΗ/ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ

Η υποεπάρκεια επικεντρώνεται στη διερεύνηση θεμάτων που σχετίζονται με την ορθοπεδική και τη χειρουργική αποκατάσταση, με έμφαση στις ανάγκες του/της ασθενούς πριν και μετά από τραυματισμούς ή χειρουργικές επεμβάσεις. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να εκπονήσουν εργασία που αναδεικνύει την πολυπλοκότητα της ορθοπεδικής φροντίδας, εξετάζοντας παραμέτρους όπως η κινητική δυσλειτουργία, η σταδιακή επανένταξη στις δραστηριότητες, η πρόληψη επιπλοκών (π.χ. δυσκαμψία, μυϊκή ατροφία, πτώσεις), η διαχείριση του πόνου και η συνεργασία με το διεπιστημονικό θεραπευτικό προσωπικό. Η εργασία μπορεί να λάβει τη μορφή μελέτης περίπτωσης, ανάλυσης συγκεκριμένης επέμβασης (π.χ. αρθροπλαστική ισχίου, αποκατάσταση συνδέσμων), παρουσίασης θεραπευτικών πρωτοκόλλων ή δημιουργίας μοντέλου/κατασκευής που αποτυπώνει την ανατομία και τη λειτουργία του μυοσκελετικού συστήματος, συνδέοντας θεωρητικές γνώσεις με πρακτικές δεξιότητες.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια ενθαρρύνει την αξιοποίηση πραγματικών κλινικών παραδειγμάτων, την παρατήρηση σε χώρους αποκατάστασης, τη συζήτηση με επαγγελματίες του κλάδου και τη χρήση εποπτικών μέσων, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν σφαιρική εικόνα των απαιτήσεων της ορθοπεδικής θεραπείας. Η διαθεματική προσέγγιση, όπου συνδυάζονται στοιχεία ανατομίας, κινησιολογίας, εργονομίας, ασφάλειας, ψυχολογικής υποστήριξης και εκπαίδευσης ασθενούς, ενισχύει την κατανόηση της λειτουργικής αποκατάστασης και της σημασίας της σωστής υποστήριξης του/της ασθενούς.

Η υποεπάρκεια συμβάλλει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων κλινικής παρατήρησης, κριτικής σκέψης, τεκμηριωμένης επιλογής παρεμβάσεων, επικοινωνίας με τον/την ασθενή και επαγγελματικής συμπεριφοράς, προετοιμάζοντας τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες για πραγματικές συνθήκες εργασίας σε ορθοπεδικά και χειρουργικά περιβάλλοντα.

2.1.Θ.5 | ΝΟΣΟΛΟΓΙΑ

Η υποεπάρκεια στοχεύει στην εις βάθος κατανόηση βασικών νοσολογικών εννοιών και κλινικών εκδηλώσεων, όπως τα συμπτώματα, τα σημεία, η πορεία της νόσου, οι επι-

πλοκές και η πρόγνωση. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να εκπονήσουν εργασία που αναδεικνύει τη σύνδεση μεταξύ παθοφυσιολογίας, κλινικής εικόνας και λειτουργικής κατάστασης του/της ασθενούς, εξετάζοντας πώς οι διάφορες παθήσεις επηρεάζουν την κινητικότητα, την αντοχή, την αυτονομία, τη συμμετοχή σε δραστηριότητες και την ποιότητα ζωής. Η εργασία μπορεί να περιλαμβάνει ανάλυση συγκεκριμένης πάθησης (π.χ. καρδιακή ανεπάρκεια, ΧΑΠ, σακχαρώδης διαβήτης, νευρολογικές νόσοι), παρουσίαση παραγόντων κινδύνου, διερεύνηση πιθανών επιπλοκών, σύνδεση με λειτουργικές περιοριστικές καταστάσεις ή δημιουργία μικρού project που ενσωματώνει μελέτη περιστατικού και κλινικό συλλογισμό.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια ενθαρρύνει την αναζήτηση σύγχρονης βιβλιογραφίας, κλινικών οδηγιών, διαγραμμάτων, πινάκων και εικόνων, καθώς και τη συζήτηση πραγματικών περιστατικών, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναπτύξουν δεξιότητες αναγνώρισης και ερμηνείας κλινικών δεδομένων. Η συμμετοχική μάθηση, μέσα από παιχνίδι ρόλων, αναστοχασμό, ομαδικές συζητήσεις και παρουσίαση εργασιών, βοηθά τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να κατανοήσουν πώς η νοσολογία επηρεάζει την επιλογή θεραπευτικών παρεμβάσεων, την πρόγνωση, την επικοινωνία με τον/την ασθενή και την καθημερινή φροντίδα.

Η υποεπαισθησία συμβάλλει στην ανάπτυξη κριτικής σκέψης, ικανότητας σύνθεσης πληροφοριών, τεκμηριωμένης λήψης αποφάσεων και επαγγελματικής ετοιμότητας σε κλινικά περιβάλλοντα, όπου η σωστή κατανόηση της νόσου αποτελεί θεμέλιο της αποτελεσματικής φροντίδας. Κατά την εκπαιδευτική διαδικασία, η χρήση εποπτικών μέσων ενισχύει την εμπέδωση των νοσολογικών εννοιών και των κλινικών εκδηλώσεων της εκάστοτε πάθησης.

2.1.Θ.6 | ΡΕΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

Η υποεπαισθησία αναδεικνύει τη σημασία της κατανόησης των ρευματικών παθήσεων, οι οποίες συχνά συνοδεύονται από χρόνιο πόνο, φλεγμονή, δυσκαμψία, κόπωση, παραμορφώσεις και λειτουργικούς περιορισμούς. Στους/Στις εκπαιδευόμενους/-ες ανατίθεται η εκπόνηση εργασίας που εξετάζει τις ανάγκες των ασθενών με ρευματολογικές παθήσεις, λαμβάνοντας υπόψη τη μακροχρόνια πορεία της νόσου, τις εξάρσεις και τις υφέσεις, τις επιπτώσεις στην καθημερινή ζωή, την εργασία, την αυτοφροντίδα και την ψυχοκοινωνική λειτουργία, καθώς και τις θεραπευτικές προσεγγίσεις που εφαρμόζονται (φαρμακευτική αγωγή, φυσικοθεραπεία, εργοθεραπεία, εκπαίδευση ασθενούς, τροποποίηση δραστηριοτήτων). Η εργασία μπορεί να περιλαμβάνει παρουσίαση συγκεκριμένης ρευματικής νόσου (π.χ. ρευματοειδής αρθρίτιδα, αγκυλοποιητική σπονδυλαρθρίτιδα, συστηματικός ερυθηματώδης λύκος), ανάλυση θεραπευτικών πρωτοκόλλων, δημιουργία ενημερωτικού υλικού για ασθενείς ή σύνθεση μελέτης περίπτωσης που αναδεικνύει τις προκλήσεις της διαχείρισης του χρόνιου πόνου, της λειτουργικής επιβάρυνσης και της συμμόρφωσης στη θεραπεία.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια ενθαρρύνει τη χρήση σύγχρονων πηγών, την παρατήρηση σε κλινικά περιβάλλοντα, τη συζήτηση με επαγγελματίες υγείας και την αξιοποίηση εποπτικών μέσων, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν ολοκληρωμένη και ουσιαστική αντίληψη της ρευματολογικής φροντίδας. Η διαθεματική σύνδεση με τις υπόλοιπες μαθησιακές ενότητες ενισχύει την κατανόηση της ολιστικής προσέγγισης που απαιτείται.

Η υποενότητα συμβάλλει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων ενσυναίσθησης, κλινικής παρατήρησης, προσαρμογής θεραπευτικών παρεμβάσεων, υποστήριξης της αυτοδιαχείρισης της νόσου και αποτελεσματικής επικοινωνίας με άτομα που ζουν με χρόνιες ρευματικές παθήσεις.

2.1.Θ.7 | ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Η υποενότητα αυτή αφορά τη διαθεματική προσέγγιση, η οποία επικεντρώνεται σε πιθανούς συνδέσμους μεταξύ των διαφόρων θεμάτων/μαθημάτων του εξαμήνου Α΄, υπό το πρίσμα ενός συγκεκριμένου θέματος, το οποίο προσεγγίζεται και αναλύεται από διάφορες οπτικές γωνίες. Η αναζήτηση εννοιολογικών διασυνδέσεων των μαθημάτων, όταν αυτά παρουσιάζουν παιδαγωγική ή και διδακτική συνάφεια και σε πολλά σημεία οι στόχοι τους αλληλοσυμπληρώνονται, αποβλέπει στην ολόπλευρη διαμόρφωση των εκπαιδευομένων, στη διεύρυνση των διδακτικών στόχων και την πολύπλευρη ανάπτυξη της τάξης.

Η μέθοδος project προβάλλεται ως η πιο κατάλληλη για την αξιοποίηση της προσέγγισης αυτής στην καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική, ενώ παράλληλα λειτουργεί θετικά και σε πολλά επίπεδα στη μαθησιακή διαδικασία.

Απώτερος στόχος είναι η πολύπλευρη ανάπτυξη των εκπαιδευομένων και, ειδικότερα, η διαμόρφωση θετικών στάσεων, αξιών και συμπεριφορών. Αξίζει να τονιστεί ότι η μάθηση πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μια ενεργητική διαδικασία, η οποία συντελείται μέσα από τη διαρκή αλληλεπίδραση των εκπαιδευομένων. Επίσης, μπορούν να αξιοποιηθούν και άλλες τεχνικές συμμετοχικής δράσης, όπως το παιχνίδι ρόλων (για θέματα που αφορούν στάσεις ή συμπεριφορές) ή να πραγματοποιηθούν μελέτες περίπτωσης. Επιπλέον, χρήσιμες δραστηριότητες είναι η μελέτη πηγών με στόχο την απόκτηση γνώσεων, η βιωματική προσέγγιση μέσω κατάλληλων ερωτήσεων και διαλόγων, η παρουσίαση επίκαιρων γεγονότων από εφημερίδες, ταινίες, το Διαδίκτυο κ.λπ., καθώς και η διοργάνωση ομαδικών συζητήσεων, σχετικών με το περιεχόμενο του μαθήματος, η διεξαγωγή μικρής έρευνας με τη χρήση ερωτηματολογίων, συνεντεύξεων, βιβλιογραφίας κ.ά. για τη διερεύνηση του θέματος. Τέλος, η χρήση εποπτικών και άλλων μέσων διευκολύνει τη διαδικασία.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Χρυσαφίδης, Κ. (2002). *Βιωματική – επικοινωνιακή διδασκαλία. Η εισαγωγή της μεθόδου project στο σχολείο*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
2. Manske, R. C. (2015). *Fundamental orthopedic management for the physical therapist assistant* (4th edition). St. Louis, MO: Mosby Publications.
3. Moini, J. & Chaney, C. (2020). *Introduction to pathology for the physical therapist assistant* (2nd edition). Burlington, MA: Jones & Bartlett Learning.

Συμπληρωματικές

1. Barrett, C. M. (2019). *Dreeben-Irimia's introduction to physical therapy practice for physical therapist assistants* (4th edition). Burlington, MA: Jones & Bartlett Learning.
2. Cikulin-Kulinski, K. (2017). *Physical therapy clinical handbook for PTAs* (3rd edition). Burlington, MA: Jones & Bartlett Learning.

2.2 • ΕΞΑΜΗΝΟ Β΄

2.2.A • ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥΣ/-ΕΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας «Βασικές αρχές φυσικοθεραπείας σε παιδιά και εφήβους/-ες» είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις βασικές γνώσεις σχετικά με τη φυσιολογική ανάπτυξη και την παθοφυσιολογία που οδηγούν σε παθήσεις σε παιδιά και εφήβους/-ες, ώστε να έχουν την απαραίτητη θεωρητική κατάρτιση για την ορθή προσέγγιση και αντιμετώπιση των παιδιών και εφήβων κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Ειδικότερα, στην ενότητα αυτή, αρχικά περιγράφονται οι φυσιολογικές λειτουργίες και τα στάδια ανάπτυξης των παιδιών και των εφήβων και οι ιδιαίτερες ανάγκες τους για υγιή σωματική και ψυχική ανάπτυξη. Στη συνέχεια, επισημαίνονται οι συχνότερες παθήσεις παιδιών και εφήβων (επιδημιολογία, κλινικές εκδηλώσεις, μακροχρόνιες επιπτώσεις, θεραπευτικές προσεγγίσεις) και αναλύονται οι πιθανότερες αιτίες εμφάνισης των συγκεκριμένων παθήσεων, καθώς επίσης και οι νεότερες και πιο διαδεδομένες θεραπευτικές προσεγγίσεις για την αποκατάστασή τους. Τέλος, η ενότητα πραγματεύεται τη φυσικοθεραπευτική προσέγγιση σε παιδιά και εφήβους/-ες με αισθητικοκινητικά προβλήματα/εγκεφαλική δυσλειτουργία και νευροαναπτυξιακές διαταραχές (ΑμεΑ).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν τις κυριότερες παθήσεις των παιδιών και εφήβων,
- Περιγράφουν τη φυσιολογική ανάπτυξη του παιδιού και του/της έφηβου/-ης,
- Διατυπώνουν προβλήματα φυσιολογικής ανάπτυξης των παιδιών και των εφήβων,
- Προσδιορίζουν τις αισθητικο-κινητικές διαταραχές των νευρολογικών παθήσεων των παιδιών και των εφήβων (βλάβες ΚΝΣ και ΠΝΣ),
- Ονοματίζουν τα κυριότερα συμπτώματα των παθήσεων του μυοσκελετικού συστήματος των παιδιών και των εφήβων (π.χ. νεανική ιδιοπαθής αρθρίτιδα),
- Αναλύουν αισθητικά, κινητικά και λειτουργικά ελλείμματα μετά από βλάβη του νευρικού ή του μυοσκελετικού συστήματος σε παιδιά και εφήβους/-ες,
- Ερμηνεύουν τους ρυθμιστικούς κινητικούς μηχανισμούς του βρέφους/παιδιού,
- Παρουσιάζουν τα φυσιολογικά στάδια κινητικής και ψυχοδιανοητικής ανάπτυξης (φυσιολογικά αντανakλαστικά),
- Αναλύουν τις βασικότερες θεραπευτικές παρεμβάσεις στις παθήσεις των βρεφών/παιδιών/εφήβων,

- Υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στην εκπαίδευση και προσαρμογή των παιδιών/εφήβων με αισθητικοκινητικά προβλήματα (ΑμεΑ) σε παραγωγικές δραστηριότητες, μέσα σε περιβάλλον που έχει σχεδιαστεί από ειδικούς/-ές φυσικοθεραπευτές/-τριες για τις ανάγκες εγκεφαλικής δυσλειτουργίας,
- Συμπεριφέρονται με ενσυναίσθηση σε παιδιά και εφήβους/-ες με ιδιαίτερες ανάγκες,
- Συμμετέχουν σε διεπιστημονικές ομάδες αποκατάστασης παιδιών και εφήβων με παθοφυσιολογία, υπό την επίβλεψη του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Παιδιά και έφηβοι/-ες / Φυσιολογική ανάπτυξη / Παθοφυσιολογία / ΑμεΑ / Θεραπευτική παρέμβαση / Υπεύθυνος φυσικοθεραπευτής/-τρια / Ομάδα αποκατάστασης.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΝΕΥΡΟΤΥΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
2	ΠΑΘΟΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΩΝ
3	ΜΥΟΣΚΕΛΕΤΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΩΝ
4	ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΩΝ
5	ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΩΝ
6	ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑ, ΕΦΗΒΟΥΣ/-ΕΣ, ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ
7	ΟΜΑΔΑ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥΣ/-ΕΣ

Κείμενο αναφοράς

2.2.A.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΝΕΥΡΟΤΥΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Στην υποενότητα αυτή, γίνεται εισαγωγή στο μάθημα και σε βασικές έννοιες, στην ορολογία και σε θέματα που αφορούν τη φυσικοθεραπεία σε παιδιά και εφήβους/-ες. Ειδικότερα, στην υποενότητα αυτή, αρχικά περιγράφονται οι φυσιολογικές λειτουργίες και τα στάδια ανάπτυξης των παιδιών και των εφήβων, καθώς και οι ιδιαίτερες ανάγκες τους για υγιή σωματική και ψυχική ανάπτυξη. Στη συνέχεια, αναλύονται έννοιες και θέματα που αφορούν τη φυσιολογική ανάπτυξη του παιδιού, τα φυσιολογικά στάδια κινητικής ανάπτυξης, τα φυσιολογικά στάδια ψυχοδιαφορικής ανάπτυξης, τα φυσιολογικά αντανakλαστικά και τον έλεγχο των φυσιολογικών αντανakλαστικών.

Προτεινόμενες μεθοδολογίες διδασκαλίας για την υποεπάρκεια αποτελούν η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης, μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής των εκπαιδευομένων, υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών, όπως είναι ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις και απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τη θεματολογία τους από τη μαθησιακή υποεπάρκεια και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας των εκπαιδευομένων.

2.2.A.2 | ΠΑΘΟΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΩΝ

Σκοπός της υποεπάρκειας είναι να γνωρίσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τα ελλείμματα της τυπικής ανάπτυξης και την παθοφυσιολογία που οδηγούν σε παθήσεις σε παιδιά και εφήβους/-ες, ώστε να έχουν την απαραίτητη θεωρητική κατάρτιση για την ορθή προσέγγιση και αντιμετώπιση των παιδιών και των εφήβων κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Στο πλαίσιο αυτό, αναλύονται τα προβλήματα στη φυσιολογική ανάπτυξη και οι τρόποι αντιμετώπισής τους, ο ρυθμιστικός κινητικός μηχανισμός, ο έλεγχος και η παθολογία τους, η εξέταση του μυϊκού τόνου, η εξέταση των φυσιολογικών αντανακλαστικών, η ισχύς τους και τέλος τα παθολογικά αντανακλαστικά.

Προτεινόμενες μεθοδολογίες διδασκαλίας για την υποεπάρκεια αποτελούν η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης, μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής των εκπαιδευομένων, υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών όπως είναι ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις και απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τη θεματολογία τους από τη μαθησιακή υποεπάρκεια και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας των εκπαιδευομένων.

2.2.A.3 | ΜΥΟΣΚΕΛΕΤΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΩΝ

Η υποεπάρκεια αυτή αναφέρεται σε παιδιά και εφήβους/-ες με μυοσκελετικές παθήσεις και προβλήματα όπως η σκολίωση, η νεανική ρευματοειδής αρθρίτιδα παιδιών, η ραιβοϊπποποδία και τα κατάγματα. Επισημαίνονται οι συχνότερες μυοσκελετικές παθήσεις παιδιών και εφήβων και η επιδημιολογία τους και αναλύονται οι πιθανότερες αιτίες εμφάνισης, οι κλινικές εκδηλώσεις, οι μακροχρόνιες επιπτώσεις των συγκεκριμένων παθήσεων, καθώς επίσης και οι νεότερες και πιο διαδεδομένες θεραπευτικές

προσεγγίσεις για την αποκατάστασή τους, με σκοπό τον εμπλουτισμό των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των στάσεων των εκπαιδευομένων για την αποκατάσταση μυοσκελετικών παθήσεων παιδιών και εφήβων, υπό την επίβλεψη και τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας.

Προτεινόμενες μεθοδολογίες διδασκαλίας για την υποενότητα αποτελούν η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης, μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής των εκπαιδευομένων, υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών όπως είναι ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις και απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τη θεματολογία τους από τη μαθησιακή υποενότητα και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας των εκπαιδευομένων.

2.2.A.4 | ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΩΝ

Η υποενότητα αυτή αναφέρεται κυρίως σε παιδιά, νεογνά και βρέφη με αναπτυξιακές διαταραχές ή νευρομυϊκές δυσλειτουργίες, όπως η εγκεφαλική παράλυση και ένα πλήθος νευρομυϊκών νοσημάτων. Επισημαίνονται οι συχνότερες νευρολογικές παθήσεις παιδιών και εφήβων, η επιδημιολογία τους και αναλύονται οι πιθανότερες αιτίες εμφάνισής τους, οι κλινικές εκδηλώσεις, οι μακροχρόνιες επιπτώσεις των συγκεκριμένων παθήσεων, καθώς επίσης και οι νεότερες και πιο διαδεδομένες θεραπευτικές προσεγγίσεις για την αποκατάστασή τους, με σκοπό τον εμπλουτισμό των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των στάσεων των εκπαιδευομένων για την αποκατάσταση νευρολογικών παθήσεων παιδιών και εφήβων, υπό την επίβλεψη και τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας στον χώρο εργασίας τους.

Προτεινόμενες μεθοδολογίες διδασκαλίας για την υποενότητα αποτελούν η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης, μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής των εκπαιδευομένων, υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών όπως είναι ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις και απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τη θεματολογία τους από τη μαθησιακή υποενότητα και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας των εκπαιδευομένων.

2.2.A.5 | ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΩΝ

Η υποεπινότητα αυτή αναφέρεται σε παιδιά, νεογνά και βρέφη με αναπνευστικές παθήσεις και δυσλειτουργίες, όπως κυστική ίνωση και ένα πλήθος αναπνευστικών νοσημάτων. Επισημαίνονται οι συχνότερες αναπνευστικές παθήσεις παιδιών και εφήβων και η επιδημιολογία τους, αναλύονται οι πιθανότερες αιτίες εμφάνισής τους, οι κλινικές εκδηλώσεις, οι μακροχρόνιες επιπτώσεις των συγκεκριμένων παθήσεων, καθώς επίσης και οι νεότερες και πιο διαδεδομένες θεραπευτικές προσεγγίσεις για την αποκατάστασή τους, με σκοπό τον εμπλουτισμό των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των στάσεων των εκπαιδευόμενων για την αποκατάσταση αναπνευστικών παθήσεων παιδιών και εφήβων, υπό την επίβλεψη και τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας στον χώρο εργασίας τους.

Προτεινόμενες μεθοδολογίες διδασκαλίας για την υποεπινότητα αποτελούν η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης, μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής των εκπαιδευόμενων, υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών όπως είναι ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις και απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τη θεματολογία τους από τη μαθησιακή υποεπινότητα και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας των εκπαιδευόμενων.

2.2.A.6 | ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑ, ΕΦΗΒΟΥΣ/-ΕΣ, ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΣ

Στην υποεπινότητα αυτή, αρχικά, αναλύονται οι βασικές αρχές της παιδιατρικής φυσικοθεραπείας, η οποία προάγει τις κινητικές λειτουργίες και δεξιότητες, ενισχύει την αισθητηριακή ανάπτυξη, υποστηρίζει το μυοσκελετικό και το καρδιοαναπνευστικό σύστημα και προετοιμάζει την ομαλή και αποτελεσματική προσαρμογή των παιδιών και εφήβων στο σχολικό και κοινωνικό περιβάλλον. Στη συνέχεια, καθορίζεται ο ρόλος των βοηθών φυσικοθεραπευτών/-τριών, οι οποίοι/-ες υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στην εκπαίδευση και προσαρμογή των παιδιών/εφήβων με αισθητικοκινητικά προβλήματα (ΑμεΑ) σε παραγωγικές δραστηριότητες, μέσα σε περιβάλλον που έχει σχεδιαστεί από ειδικούς/-ές φυσικοθεραπευτές/-τριες για τις ανάγκες της εγκεφαλικής δυσλειτουργίας. Δίνονται κατευθυντήριες οδηγίες στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες ώστε να καταστούν ικανοί/-ές να συνεργάζονται αρμονικά με τον/την υπεύθυνο/-η φυσικοθεραπευτή/-τρια του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας. Επίσης, απώτερος σκοπός της υποεπινότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να υιοθετήσουν καλές πρακτικές διαπροσωπικής επικοινωνίας και προσέγγισης, οι οποίες διακρίνονται από σεβασμό και ενσυναίσθηση προς τα παιδιά και τους/τις εφήβους/-ες με χρόνιες ασθένειες και προβλήματα και τις οικογένειές τους.

Προτεινόμενες μεθοδολογίες διδασκαλίας για την υποεπάρκεια αποτελούν η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης, μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής των εκπαιδευομένων, υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών όπως είναι ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις και απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τη θεματολογία τους από τη μαθησιακή υποεπάρκεια και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας των εκπαιδευομένων.

2.2.A.7 | ΟΜΑΔΑ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΕΦΗΒΟΥΣ/-ΕΣ

Η υποεπάρκεια αυτή αναφέρεται σε διεπιστημονικές ομάδες αποκατάστασης παιδιών και εφήβων με παθολογία, στις οποίες συμμετέχουν οι βοηθοί φυσικοθεραπευτών/-τριών υπό τις οδηγίες και την επίβλεψη του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας. Σκοπός της υποεπάρκειας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν και να υιοθετήσουν μία άριστη και άμεση επικοινωνία με όλους/-ες τους/τις εμπλεκόμενους/-ες επαγγελματίες υγείας και τις ειδικότητες που στελεχώνουν μια ομάδα αποκατάστασης παιδιών και εφήβων, όπως αυτή του/της νευρολόγου, του/της ορθοπαιδικού, του/της αναπτυξιολόγου, όπως επίσης και του φυσικοθεραπευτή/-τριας, του/της εργοθεραπευτή/-τριας, του/της λογοπεδικού και του/της παιδοψυχολόγου, ειδικότητες που συμβάλλουν ουσιαστικά στην αντιμετώπιση κάθε περιστατικού, διασφαλίζοντας ένα μεγάλο πλεονέκτημα συνεργασίας και πληροφόρησης προς όφελος των ασθενών.

Προτεινόμενες μεθοδολογίες διδασκαλίας για την υποεπάρκεια αποτελούν η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης, μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής των εκπαιδευομένων, υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών όπως είναι ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις και απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τη θεματολογία τους από τη μαθησιακή υποεπάρκεια και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας των εκπαιδευομένων.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Χριστάρα-Παπαδοπούλου, Α., Γεωργιάδου, Α. & Παπαδοπούλου, Ουρ. (2015). *Φυσικοθεραπεία στην παιδιατρική*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.
2. Palisano, R. J., Orlin, M. N. & Schreiber, J. (2021). *Campbell's φυσικοθεραπεία για παιδιά* (μτφρ. Κ. Δ. Κατσουλάκης). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.

Συμπληρωματικές

1. Shepherd, R. B. (2015). *Εγκεφαλική παράλυση στη βρεφική ηλικία* (μτφρ. Β. Χ. Σκουτέλης). Αθήνα: Health Action.

2.2.B • ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑΣ/ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Στοιχεία Νευρολογίας/Ψυχιατρικής» έχει σκοπό να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές έννοιες και αρχές της νευρολογίας και της ψυχιατρικής, ώστε να αποκτήσουν τις βάσεις για την κατανόηση των κυριότερων παθήσεων του νευρικού συστήματος του ανθρώπου. Στην ενότητα αυτή, περιγράφονται οι βασικές αρχές και λειτουργίες του νευρικού συστήματος του ανθρώπου, καθώς και οι αποκλίσεις από τη φυσιολογική λειτουργία του. Γίνεται επίσης αναφορά στις ιδιαιτερότητες ατόμων με ψυχικά νοσήματα, ατόμων με συνύπαρξη ψυχικής και σωματικής νόσου, στα κλινικά συμπτώματα, στα πιθανότερα αίτια, καθώς και στις φυσικοθεραπευτικές μεθόδους προσέγγισης και αντιμετώπισης των νευρολογικών/ψυχιατρικών παθήσεων. Τέλος, πραγματοποιείται ειδική αναφορά στον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν οι ψυχολογικοί παράγοντες στην υγεία ενός ατόμου, στην πρόληψη της ψυχολογικής αντίδρασης στη σωματική νόσο, στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ασθενών με ψυχική και σωματική νόσο, στην ευαισθητοποίηση και την εκπαίδευση του προσωπικού υγείας και στη βελτίωση της επικοινωνίας του/της Βοηθού Φυσικοθεραπευτή/-τριας με τον/την ασθενή.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Αναγνωρίζουν τις βασικές αρχές νευρολογίας και ψυχιατρικής,
- Προσδιορίζουν τις κυριότερες παθήσεις του νευρικού συστήματος,

- Αναγνωρίζουν την ψυχιατρική νοσολογία (σχιζοφρένεια, διπολική διαταραχή, αγχώδεις και καταθλιπτικές διαταραχές),
- Περιγράφουν τα κυριότερα συμπτώματα των κυριότερων παθολογικών καταστάσεων νευρολογικής και ψυχιατρικής φύσης,
- Ορίζουν τις αιτίες εκδήλωσης παθολογίας νευρολογικής/ψυχιατρικής φύσης,
- Παρουσιάζουν τα φυσιολογικά τενόντια αντανakλαστικά του/της ασθενούς,
- Ενημερώνουν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια για το ιστορικό-κάρτα του/της ασθενούς,
- Υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στην εφαρμογή φυσικοθεραπευτικών μεθόδων για την αντιμετώπιση ασθενών με νευρολογικές/ψυχιατρικές παθήσεις,
- Συνεργάζονται με άτομα με νευρολογικές/ψυχιατρικές παθήσεις,
- Προσφέρουν ηθική και ψυχολογική στήριξη σε άτομα με νευρολογικές/ψυχιατρικές παθήσεις,
- Αποδέχονται τα άτομα με νευρολογικές/ψυχιατρικές παθήσεις.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Νευρολογία / Ψυχιατρική / Εγκέφαλος / Νωτιαίος μυελός / Νεύρα /

Νευρολογικό έλλειμμα / Ψυχική διαταραχή / Φυσικοθεραπευτική παρέμβαση.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ
2	ΚΛΙΝΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΟΥ ΑΣΘΕΝΟΥΣ
3	ΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ
4	ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ
5	ΒΑΣΙΚΕΣ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ

Κείμενο αναφοράς

2.2.B.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις έννοιες και τις αρχές της επιστήμης της νευρολογίας και της ψυχιατρικής. Στον τομέα της νευρολογίας, θα επιχειρηθεί μια ολοκληρωμένη θεωρητική και πρακτική επαναληπτική γνώση του νευρικού συστήματος του ανθρώπου σε φυσιολογικές και παθολογικές συνθήκες, κάτι που προκύπτει από την ήδη υπάρχουσα γνώση της ανατομίας και της φυσιολο-

γίας του συγκεκριμένου συστήματος. Στον τομέα της ψυχιατρικής, θα αναγνωρίσουν την εμπλοκή της στη μελέτη, τη διάγνωση και τη θεραπεία των ψυχικών διαταραχών και, παράλληλα, θα ευαισθητοποιηθούν απέναντι στην ανθρώπινη ψυχοπαθολογία και στις κλινικές μορφές της. Θα είναι σε θέση να ταξινομήσουν τις σημαντικότερες κατηγορίες του Διαγνωστικού και Στατιστικού Εγχειριδίου Ψυχικών Διαταραχών (DSM), δηλαδή τις αγχώδεις διαταραχές, τις διαταραχές προσωπικότητας, σίτισης και πρόσληψης τροφής, τις σχετιζόμενες με τραυματικές ή ψυχοπιεστικές καταστάσεις, τις διαταραχές ελέγχου των παρορμήσεων και της διαγωγής, τις διαταραχές σωματικών συμπτωμάτων, τη διπολική, την ιδεοψυχαναγκαστική και συναφείς διαταραχές, τις καταθλιπτικές, τις νευροαναπτυξιακές και το φάσμα σχιζοφρενικών και άλλων ψυχωτικών διαταραχών. Η υποενότητα στοχεύει, επίσης, στην κατανόηση του ρόλου που διαδραματίζουν οι ψυχολογικοί παράγοντες στην υγεία ενός ατόμου, καθώς και στη σημασία των αντιλήψεων, των στάσεων και της συμπεριφοράς στην προαγωγή της υγείας και την πρόληψη της ασθένειας και της σωματικής νόσου. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν δεξιότητες όπως ενσυναίσθηση και υπομονή, ώστε να αναγνωρίζουν, να αποδέχονται και να κατανοούν μία υποκείμενη ψυχική παθολογία.

Χρήση ψηφιακού υλικού που να παρουσιάζει το κλινικό φάσμα των πιο αντιπροσωπευτικών νευρολογικών και ψυχιατρικών παθήσεων, όπως αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο, νόσο Parkinson, μανία, κατάθλιψη, κρίνεται ιδιαίτερα βοηθητικό.

2.2.B.2 | ΚΛΙΝΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΟΥ ΑΣΘΕΝΟΥΣ

Η υποενότητα αυτή πραγματεύεται την εκμάθηση λήψης νευρολογικού – ψυχιατρικού ιστορικού, τη νευρολογική – ψυχιατρική εξέταση, την αναγνώριση των παθολογικών κλινικών σημείων και την εξοικείωση με τη νευρολογική – ψυχιατρική ορολογία και σημειολογία. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν, μέσω κλινικών σεναρίων και παραδειγμάτων, την εξέταση των κρανιακών νεύρων, τον εκτελεστικό, τον ρυθμιστικό κινητικό μηχανισμό, τα αντανάκλαστικά, την επιπολής και την εν τω βάθει αισθητικότητα. Στη συνέχεια, θα υπογραμμιστούν οι διαταραχές που προκύπτουν από τη δυσλειτουργία των ανωτέρω νευρικών δομών και μηχανισμών. Ειδικά για την εκτίμηση ενός/μιας ασθενούς σε κώμα και αφού παρθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα για τις πρώτες βοήθειες και τη διατήρηση των ζωτικών λειτουργιών, θα δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην αποκόμιση πληροφοριών με προσεκτική παρατήρηση και με ιδιαίτερους χειρισμούς λόγω των περιορισμών κατά την εξέταση που οφείλονται στην απουσία ουσιαστικής αντιδραστικότητας και συμμετοχής του/της αρρώστου. Η αξιολόγηση του επιπέδου της συνείδησης θα γίνει με την κλίμακα της Γλασκώβης, η οποία αποτελεί εύκολη και πρακτική μέθοδο αξιολόγησης του βάθους και της πορείας του κώματος του/της ασθενούς. Σε ό,τι αφορά τον ψυχιατρικό ασθενή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να αναγνωρίζουν τα σημεία και τα συμπτώματα των κυριότερων ψυχικών διαταραχών και θα είναι σε θέση να εκτιμούν τη βαρύτητα, την πορεία και την πρόγνυσή τους. Θα βελτιώσουν τις δεξιότητες διαπροσωπικής επικοινωνίας

με ασθενείς που παρουσιάζουν σημαντικές αποκλίσεις στη συμπεριφορά και θα αναγνωρίζουν τις διαταραχές λεκτικής και μη λεκτικής επικοινωνίας που εμφανίζουν οι ψυχικά πάσχοντες/-ουσες.

Το παιχνίδι ρόλων θα αποτελέσει ιδιαίτερα βοηθητική τεχνική, συμβάλλοντας στην υιοθέτηση θετικής στάσης από πλευράς των εκπαιδευομένων ως ατόμων και ως επαγγελματιών υγείας για τη μείωση του στίγματος της ψυχικής ασθένειας.

2.2.B.3 | ΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν σύγχρονη και τεκμηριωμένη γνώση για την κατανόηση της επιδημιολογίας, της αιτιοπαθογένειας, της κλινικής εικόνας, της διάγνωσης και αντιμετώπισης των σημαντικότερων νευρολογικών νοσημάτων. Θα αναλυθούν τα σημαντικότερα συμπτώματα και καταστάσεις του νευρολογικού ασθενούς, όπως η κεφαλαλγία, ο ίλιγγος, η ζάλη, οι διαταραχές στη βάρδιση, στην ομιλία. Θα περιγραφούν οι αγγειακές παθήσεις του εγκεφάλου και του νωτιαίου μυελού, με εστίαση στην αιτιολογία των παθήσεων αυτών και στην έγκαιρη και ορθή αναγνώριση των κλινικών εκδηλώσεών τους. Έμφαση θα δοθεί στις κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις και τις τραυματικές βλάβες του νωτιαίου μυελού, καθώς επίσης στις λοιμώξεις και στους όγκους του νευρικού συστήματος. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν με απλό τρόπο τις εκφυλιστικές και απομυελινωτικές νόσους του νευρικού συστήματος, όπως τις άνοιες, τις νόσους του ανώτερου και κατώτερου κινητικού νευρώνα, τις εξωπυραμιδικές νόσους και σύνδρομα (νόσο του Parkinson, χορεία του Huntington, δυστονίες), την πολλαπλή σκλήρυνση. Θα διακρίνουν τις φακωματώσεις ή νευροδερματικές νόσους, με κύριο εκπρόσωπο τη νευροϊνωμάτωση, και τα νοσήματα από κληρονομικές ανωμαλίες του μεταβολισμού των υδατανθράκων, των αμινοξέων, των λιπιδίων, τις βλεννοπολυσακχαριδώσεις και τις διαταραχές του μεταβολισμού των μετάλλων (ηπατοφακοειδής εκφύλιση). Θα τονιστεί η έννοια της επιληψίας και θα μελετηθεί πώς ταξινομείται, πού οφείλεται, πώς εκδηλώνεται και ποια είναι τα βασικά πρώτα μέτρα αντιμετώπισης μιας επιληπτικής κρίσης και κατάστασης. Σημαντικό επίσης είναι να επισημανθούν οι ψυχικές διαταραχές των επιληπτικών ασθενών (επηρεασμός νοητικών λειτουργιών, ψύχωση, διαταραχές θυμικού).

Η παρουσίαση χαρακτηριστικών κλινικών περιπτώσεων κρίνεται ιδιαίτερα βοηθητική για την καλύτερη κατανόηση της κλινικής εικόνας των ανωτέρω παθήσεων και καταστάσεων.

2.2.B.4 | ΟΙΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ

Στην υποενότητα αυτή, αρχικά, θα αναλυθούν οι γνωσιακές λειτουργίες του ανθρώπου, όπως η μνήμη, η συγκέντρωση, η προσοχή, η αντίληψη, η κρίση, το συναίσθημα, η γλώσσα και η γενική συμπεριφορά. Θα δοθεί βαρύτητα στις βασικές κλινικές-νοσολογικές οντότητες, σύμφωνα με τη σύγχρονη ταξινόμηση των ψυχιατρικών νόσων σε ενήλικους/-ες, παιδιά και εφήβους/-ες. Αυτές αφορούν τις οργανικές ψυχιατρικές

διαταραχές με βασικό σύμπτωμα κάποια γνωστική δυσλειτουργία (μνήμης, προσοχής, συγκέντρωσης, γλώσσας), τις διαταραχές της προσωπικότητας (παρανοειδής, σχιζοειδής, σχιζοτυπική, ναρκισσιστική, ιδεοψυχαναγκαστική), τις ψυχωσικές διαταραχές (σχιζοφρένεια), τις αγχώδεις και καταθλιπτικές διαταραχές, τις διαταραχές πρόσληψης τροφής και ύπνου, τις διαταραχές από τη χρήση ουσιών, τις σεξουαλικές δυσλειτουργίες και ψυχοσεξουαλικές διαταραχές, τα οργανικά ψυχοσύνδρομα, την αυτοκτονία και τις απόπειρες, την ψυχιατρική παιδιού – εφήβου/-ης (αυτισμός, υπερκινητικά σύνδρομο, αναπτυξιακές και μαθησιακές διαταραχές), τις ιδιαιτερότητες της εφηβείας και τη διαφοροποίηση της συμπτωματολογίας της από την αντίστοιχη των ενηλίκων, την ψυχογριατρική και την επείγουσα ψυχιατρική. Θα επισημανθεί, επιπλέον, η διαφοροποίηση ανάμεσα στις νευρώσεις και τις ψυχώσεις.

Μέσω παρουσίασης πραγματικών κλινικών περιπτώσεων και στη συνέχεια με την τεχνική της συζήτησης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καταστούν ικανοί/-ές να αντιλαμβάνονται την πολυπλοκότητα της ψυχιατρικής νοσολογίας των ενηλίκων, των παιδιών, των εφήβων και των ηλικιωμένων, καθώς και να αποδέχονται και να σέβονται τη διαφορετικότητα. Επίσης, να εκτιμούν καταστάσεις επικινδυνότητας (αυτοκτονικότητα, αυτοκαταστροφικές ή ετεροκαταστροφικές συμπεριφορές, παραμέληση, παραβατικότητα, επικινδυνότητα των ψυχοφαρμάκων), να κατέχουν γνώσεις της πρακτικής εφαρμογής του νόμου (εισαγγελικές παραγγελίες για ακούσια νοσηλεία, αναγκαστικός περιορισμός του ατόμου, ανθρώπινα δικαιώματα, συνεργασία με αστυνομία/εισαγγελία/φυλακές) και να υιοθετήσουν νοοτροπία εξάλειψης του στικματισμού της ψυχικής ασθένειας.

2.2.B.5 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ

Στην υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις βασικότερες φυσικοθεραπευτικές παρεμβάσεις, αναγνωρίζοντας τη συμβολή τους στην άρση, την τροποποίηση ή την επιβράδυνση της επιδείνωσης ήδη υπάρχοντων ψυχιατρικών συμπτωμάτων, τη διαμεσολάβηση για την τροποποίηση δυσλειτουργικών μοντέλων συμπεριφοράς και την προώθηση της ανάπτυξης της προσωπικότητας του ατόμου με θετικό τρόπο σκέψης. Μια χαρακτηριστική τέτοια παρέμβαση είναι η φυσικοθεραπεία στην ψυχική υγεία, η οποία προάγει την ευεξία και ενισχύει την αυτοεικόνα του ατόμου και την αυτοβελτίωση μέσω της λειτουργικής κίνησης και της άσκησης βάσει θεωριών θερμογένεσης, ενδορφινών, μονοαμινών με ενδείξεις θετικής επίδρασης σε διάφορους νοητικούς τομείς, όπως την ταχύτητα νοητικής επεξεργασίας/προσοχής, εκτελεστικών λειτουργιών και σφαιρικής νόησης. Επίσης, ιδιαίτερα σημαντικό είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες την αποκατάσταση και επανένταξη των ψυχικά πασχόντων μέσω των ψυχιατρικών υπηρεσιών στην κοινότητα και τη σχέση τους με την πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια περίθαλψη. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν γενικές αρχές και δεξιότητες επαφής με τους/τις ψυχιατρικούς/-ές

ασθενείς σε θέματα ασφάλειας του/της ασθενούς, σεβασμού της προσωπικότητας και της διαφορετικότητάς του/της, διασφάλισης των προσωπικών δεδομένων, αποβάλλοντας τυχόν στερεότυπα και προκαταλήψεις. Θα είναι, επίσης, σε θέση να συμμετέχουν σε διεπιστημονικές ομάδες εργασίας για την καλύτερη αντιμετώπιση των προβλημάτων του/της ασθενούς. Η αξία της φυσικοθεραπείας σε νευρολογικά περιστατικά είναι αποδεδειγμένη και θα επισημανθεί η σημασία της κινησιοθεραπείας, της ενδυνάμωσης, των διατάσεων, των ασκήσεων ισορροπίας και συντονισμού.

Ιδιαίτερης παιδαγωγικής αξίας, στη συγκεκριμένη υποενότητα, είναι η παρουσίαση κλινικών περιστατικών ή μελέτης περιπτώσεων, μέσα από τα οποία οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αναγνωρίσουν την ξεχωριστή αντιμετώπιση κάθε κλινικής οντότητας και ταυτόχρονα θα ευαισθητοποιηθούν στην ανίχνευση της πιθανής ψυχικής ή νευρολογικής διαταραχής, με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ασθενών.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Λογοθέτης, Ι. & Μυλωνάς, Ι. (2016). *Νευρολογία* (5η έκδοση). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.
2. Harrison, P., Cowen, P., Burns, T. & Fazel, M. (2020). *Oxford Ψυχιατρική: Βασικές αρχές* (μτφρ. Χ. Καλαϊτζή). Λευκωσία: Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.

Συμπληρωματικές

1. Βασιλόπουλος, Δ. (2015). *Νευρολογία*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
2. Sadock, B. J. & Sadock, V. A. (2007). *Εγχειρίδιο κλινικής ψυχιατρικής* (μτφρ. Γ. Ν. Παπαδημητρίου). Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Λίτσα.

2.2.Γ • ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΗ ΗΛΙΚΙΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της ενότητας «Βασικές αρχές Φυσικοθεραπείας στην τρίτη ηλικία» είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες βασικές γνώσεις αναφορικά με τη γηριατρική και τους τρόπους θεραπευτικής προσέγγισης των ατόμων τρίτης ηλικίας. Πιο συγκεκριμένα, στην ενότητα αυτή, περιγράφονται αρχικά οι χρόνιες παθήσεις που συνδέονται με τη διαδικασία της γήρανσης και αναλύεται ο τρόπος με τον οποίο επιδρά η γήρανση στη λειτουργία, στις δεξιότητες και τις βιολογικές δομές του ανθρώπινου οργανισμού. Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η θεραπευτική προσέγγιση στη γηριατρική και οι μέθοδοι αποκατάστασης παθήσεων σε άτομα τρίτης ηλικίας. Γίνεται αναφορά στη φυσικοθεραπευτική αντιμετώπιση των συνηθέστερων καταστάσεων, κακώσεων και

ασθενειών που συνδέονται με τη γήρανση, η οποία έχει στόχο τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου, των καθημερινών δραστηριοτήτων, την πρόληψη των πτώσεων και τη διατήρηση της ανεξαρτησίας και της αυτοεξυπηρέτησης των ατόμων τρίτης ηλικίας στο νοσοκομείο και σε άλλους φορείς στην κοινότητα. Τέλος, η ενότητα πραγματεύεται τη σημασία της πρόληψης και της θεραπείας για τα άτομα τρίτης ηλικίας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναφέρουν τις επιδράσεις της γήρανσης στις βιολογικές δομές και στα συστήματα του ανθρώπινου οργανισμού,
- Περιγράφουν τις χρόνιες παθήσεις ατόμων τρίτης ηλικίας (οστεοπόρωση, σαρκοπενία, άνοια, αρθρίτιδες, άτομα με κίνδυνο πτώσης κ.ά.),
- Κατονομάζουν ειδικά προβλήματα θεραπείας ατόμων τρίτης ηλικίας,
- Διατυπώνουν τις γενικές αρχές αντιμετώπισης των ασθενών τρίτης ηλικίας,
- Αναλύουν την επίδραση του γήρατος στα συστήματα του οργανισμού,
- Ερμηνεύουν τη θεραπευτική προσέγγιση στη γηριατρική,
- Αναλύουν τις μεθόδους αποκατάστασης στη γηριατρική,
- Υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στην πρόληψη και αποκατάσταση παθολογικών καταστάσεων που συνδέονται με τη γήρανση,
- Υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στην εφαρμογή προγραμμάτων ομαδικών και ατομικών δραστηριοτήτων για ασθενείς τρίτης ηλικίας,
- Προσφέρουν ηθική και ψυχολογική στήριξη σε άτομα τρίτης ηλικίας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Γήρας / Ηλικιωμένοι/-ες / Χρόνιες παθήσεις / Γηριατρική / Φυσικοθεραπεία / Διεπιστημονική ομάδα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	Ο/Η ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΣ/-Η ΑΣΘΕΝΗΣ
2	ΧΡΟΝΙΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΓΗΡΑΣ
3	ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΗ ΓΗΡΙΑΤΡΙΚΗ
4	ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΣΕ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ/-ΕΣ
5	ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑ, ΑΣΘΕΝΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ
6	Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΗ ΗΛΙΚΙΑ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Γ.1 | Ο/Η ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΣ/-Η ΑΣΘΕΝΗΣ

Στην υποενότητα αυτή, γίνεται εισαγωγή στην ενότητα και σε βασικές έννοιες, ορολογία και θέματα που αφορούν το γήρας, τη γηριατρική και τη φυσικοθεραπεία σε άτομα τρίτης ηλικίας. Ειδικότερα, στην υποενότητα αυτή, αρχικά περιγράφονται έννοιες και θέματα που αφορούν τη φυσιολογική γήρανση, τον/την ηλικιωμένο/-η ασθενή και τις χρόνιες παθήσεις που συνδέονται με τη διαδικασία της γήρανσης. Στο πλαίσιο αυτό, αναλύεται ο τρόπος με τον οποίο επιδρά η γήρανση στη λειτουργία, στις δεξιότητες και τις βιολογικές δομές του ανθρώπινου οργανισμού των ηλικιωμένων. Στη συνέχεια, αναλύονται οι ιδιαίτερες ανάγκες των ηλικιωμένων για υγειονομική περίθαλψη, ώστε να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες την απαραίτητη θεωρητική κατάρτιση για την ορθή προσέγγιση και αντιμετώπιση των ηλικιωμένων ασθενών κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

2.2.Γ.2 | ΧΡΟΝΙΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΓΗΡΑΣ

Στόχος της υποενότητας αυτής είναι να γνωρίσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες την παθοφυσιολογία της τρίτης ηλικίας και τα αίτια και τους παράγοντες που οδηγούν σε παθήσεις σε ηλικιωμένους/-ες, ώστε να έχουν την απαραίτητη θεωρητική κατάρτιση για την ορθή προσέγγιση και αντιμετώπιση των ηλικιωμένων ασθενών κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Επισημαίνονται οι συχνότερες μυοσκελετικές, νευρολογικές και αναπνευστικές παθήσεις της τρίτης ηλικίας και η επιδημιολογία τους, ενώ αναλύονται οι πιθανότερες αιτίες εμφάνισης, οι κλινικές εκδηλώσεις, οι μακροχρόνιες επιπτώσεις των συγκεκριμένων παθήσεων, καθώς επίσης και οι νεότερες και πιο διαδεδομένες θεραπευτικές προσεγγίσεις για την αποκατάστασή τους, με σκοπό τον εμπλουτισμό των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των στάσεων των εκπαιδευόμενων για την αποκατάσταση των παθήσεων αυτών, υπό την επίβλεψη και τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας. Ειδικότερα, παρουσιάζονται μυοσκελετικές παθήσεις και προβλήματα (κατάγματα από πτώσεις, αρθρίτιδες), νευρολογικές παθήσεις και νευρομυϊκές δυσλειτουργίες, όπως ημιπληγία, η νόσος του Πάρκινσον, ΣΚΠ, αναπνευστικές παθήσεις, όπως χρόνια αποφρακτική πνευμονοπάθεια (ΧΑΠ).

2.2.Γ.3 | ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΗ ΓΗΡΙΑΤΡΙΚΗ

Στην υποενότητα αυτή, παρουσιάζεται η θεραπευτική προσέγγιση στη γηριατρική και οι μέθοδοι αποκατάστασης παθήσεων σε άτομα τρίτης ηλικίας. Γίνεται αναφορά στη θεραπευτική αντιμετώπιση και προσέγγιση των συνηθέστερων καταστάσεων, κακώσεων και ασθενειών που συνδέονται με τη γήρανση, (οστεοπόρωση, σαρκοπενία, άνοια, αρθρίτιδες, άτομα με κίνδυνο πτώσης κ.ά.) η οποία έχει ως στόχο τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου, των καθημερινών δραστηριοτήτων, την πρόληψη των

πτώσεων και τη διατήρηση της ανεξαρτησίας και της αυτοεξυπηρέτησης των ατόμων της τρίτης ηλικίας στο νοσοκομείο και σε άλλους φορείς στην κοινότητα.

2.2.Γ.4 | ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΣΕ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ/-ΕΣ

Στην υποενότητα αυτή, αρχικά, αναλύονται οι βασικές αρχές της πρόληψης, της αποκατάστασης παθολογικών καταστάσεων που συνδέονται με τη γήρανση μέσω της φυσικοθεραπείας, με στόχο την κατάλληλη αντιμετώπιση χρόνιων προβλημάτων σε ηλικιωμένους/-ες. Παρουσιάζονται οι παρεμβάσεις που προάγουν τις κινητικές λειτουργίες και δεξιότητες, υποστηρίζουν το μυοσκελετικό και το καρδιοαναπνευστικό σύστημα και προετοιμάζουν την ομαλή λειτουργικότητα και αποτελεσματική επάνταξη του/της ηλικιωμένου/-ης ασθενούς στο κοινωνικό περιβάλλον. Στη συνέχεια, καθορίζεται ο ρόλος των βοηθών φυσικοθεραπευτών/-τριών, οι οποίοι/-ες υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στην εκπαίδευση και προσαρμογή των ατόμων τρίτης ηλικίας με αισθητικοκινητικά προβλήματα σε ομαδικά και ατομικά προγράμματα αποκατάστασης και σε παραγωγικές δραστηριότητες, μέσα σε περιβάλλον που έχει σχεδιαστεί από ειδικούς/-ές φυσικοθεραπευτές/-τριες για τις ειδικές ανάγκες των ηλικιωμένων.

2.2.Γ.5 | ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑ, ΑΣΘΕΝΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ

Στην υποενότητα αυτή, δίνονται στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες οι κατευθυντήριες οδηγίες, ώστε να καταστούν ικανοί/-ές να συνεργάζονται αρμονικά και να υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στην εφαρμογή προγραμμάτων ομαδικών και ατομικών δραστηριοτήτων για ασθενείς τρίτης ηλικίας. Επίσης, απώτερος στόχος της υποενότητας είναι να υιοθετήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλές πρακτικές δι-απροσωπικής επικοινωνίας και προσέγγισης, οι οποίες διακρίνονται από σεβασμό και ενσυναίσθηση προς τους/τις ηλικιωμένους/-ες ασθενείς και τις οικογένειές τους, προσφέροντας ηθική και ψυχολογική υποστήριξη.

2.2.Γ.6 | Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΗ ΗΛΙΚΙΑ

Η υποενότητα αυτή αναφέρεται σε διεπιστημονικές ομάδες αποκατάστασης ηλικιωμένων, στις οποίες συμμετέχουν οι βοηθοί φυσικοθεραπευτών/-τριών υπό τις οδηγίες και την επίβλεψη του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας. Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν και να υιοθετήσουν μία άριστη και άμεση επικοινωνία με όλους/-ες τους/τις εμπλεκόμενους/-ες επαγγελματίες υγείας και τις ειδικότητες που στελεχώνουν μια ομάδα αποκατάστασης ηλικιωμένων, όπως αυτή του/της νευρολόγου, του/της ορθοπαιδικού, όπως επίσης του/της φυσιοθεραπευτή/-τριας, του/της εργοθεραπευτή/-τριας, του/της ψυχολόγου, που όλοι μαζί συμβάλλουν από κοινού στην αντιμετώπιση κάθε περιστατικού, προς όφελος των ασθενών.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Avers D. & Wong, R. A. (2022). *Guccione's φυσικοθεραπεία στη γηριατρική* (μτφρ. Κ. Δ. Κατσουλάκης). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
2. Παναγιωτόπουλος, Ι. Σ. (2014). *Γηριατρική φυσικοθεραπεία*. Αθήνα: Εκδόσεις Ownbook.
3. Ιακωβίδης, Π. (2023). *Φυσικοθεραπεία σε άτομα τρίτης ηλικίας* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://dx.doi.org/10.57713/kallipos-325>

Συμπληρωματικές

1. Καραθάνος, Β. & Τατσιώνη, Α. (2015). «Ολοκληρωμένη φροντίδα για τους ηλικιωμένους» [Κεφάλαιο], στο: Τατσιώνη, Α., Καραθάνος, Β. & Μίσσιου, Α. (2015). *Εισαγωγή στη Γενική Ιατρική* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://hdl.handle.net/11419/3814>

2.2.Δ • ΚΙΝΗΣΙΟΛΟΓΙΑ ΑΚΡΩΝ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας «Κινησιολογία άκρων» είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν γνώσεις αναφορικά με τις βασικές αρχές και κανόνες που διέπουν τις κινήσεις των άκρων του ανθρώπινου σώματος, με έμφαση στις κινήσεις των δομών που συνθέτουν το άνω και το κάτω άκρο του ανθρώπου. Η ενότητα αυτή συνδέεται και αποτελεί συνέχεια της μαθησιακής ενότητας «Κινησιολογία Ανθρώπινου Κορμού» του προηγούμενου εξαμήνου. Πιο συγκεκριμένα, στην ενότητα αυτή, περιγράφεται η κινητική, η κινηματική, η μυϊκή και η αρθροκινηματική λειτουργία των άκρων του ανθρώπου (άνω και κάτω άκρο). Αναλύεται η αλληλεπίδραση των ανατομικών δομών των αρθρούμενων οστών (βραχιόνιο, οστό – ωμοπλάτη, οσφύς – πύελος). Αναφέρονται, επίσης, οι πιθανές παρεκκλίσεις από τα φυσιολογικά πρότυπα κίνησης, αλλά και από το φυσιολογικό εύρος τροχιάς της κίνησης κάθε άρθρωσης. Η ενότητα, τέλος, πραγματεύεται τις φάσεις του φυσιολογικού κύκλου βάδισης του ανθρώπου, καθώς και τους παράγοντες που συμμετέχουν σε αυτή τη διαδικασία (μαλακά μόρια, οστά, αρθρώσεις).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναφέρουν τις αρθρώσεις που συμμετέχουν στην κίνηση των άκρων του ανθρώπου,
- Κατονομάζουν τις κινήσεις και τα επίπεδα πάνω στα οποία γίνονται οι κινήσεις των άκρων του ανθρώπου,
- Περιγράφουν τις κινήσεις και τις δυνάμεις (εσωτερικές και εξωτερικές) που επιδρούν στις αρθρώσεις του άνω, του κάτω άκρου και της πυέλου,
- Αναγνωρίζουν τους μυς που δρουν στις αρθρώσεις των άκρων του ανθρώπου,
- Αναλύουν τα επίπεδα και τους άξονες όπου εκτελείται μια κίνηση,
- Ερμηνεύουν τις πιθανές παρεκκλίσεις από τα φυσιολογικά πρότυπα κίνησης,
- Σχεδιάζουν τις φορτίσεις που δέχονται τα άκρα σε διαφορετικές θέσεις (μεγάλος – μικρός μοχλοβραχίονας αντίστασης),
- Αναλύουν παραμέτρους που επηρεάζουν την κίνηση των άκρων (μέγεθος εξωτερικής δύναμης, μοχλοβραχίονας δύναμης, μοχλοβραχίονας αντίστασης),
- Παρουσιάζουν έκκεντρη και σύγκεντρη μυϊκή δραστηριότητα στα άκρα,
- Αναπαριστούν τις φάσεις του φυσιολογικού κύκλου βάδισης του ανθρώπου,
- Υιοθετούν λειτουργικά πρότυπα στάσης και κίνησης στην καθημερινότητά τους,
- Υποκινούν και τους/τις ασθενείς να υιοθετούν λειτουργικά πρότυπα στάσης και κίνησης στην καθημερινότητά τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Κινητική / Κινηματική αρθρώσεων / Επίπεδα κίνησης / Άξονες κίνησης / Μοχλοί / Οστά άκρων / Αρθρώσεις άκρων / Μύες άκρων / Ανάλυση κίνησης / Κύκλος βάδισης / Παθολογικά πρότυπα βάδισης.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΩΜΙΚΗΣ ΖΩΝΗΣ – ΑΝΩ ΑΚΡΟ
2	ΟΜΑΔΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΜΥΩΝ ΤΟΥ ΩΜΟΥ
3	ΜΥΕΣ ΤΗΣ ΩΜΟΠΛΑΤΗΣ
4	ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΡΘΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΑΓΚΩΝΑ
5	ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΚΡΑΣ ΧΕΙΡΑΣ
6	ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΡΘΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΙΣΧΙΟΥ – ΚΑΤΩ ΑΚΡΟ
7	ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΡΘΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΓΟΝΑΤΟΣ
8	ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΑΚΡΟΥ ΠΟΔΟΣ
9	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΒΑΔΙΣΗ – ΑΝΑΛΥΣΗ ΒΑΔΙΣΗΣ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Δ.1 | ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΩΜΙΚΗΣ ΖΩΝΗΣ – ΑΝΩ ΑΚΡΟ

Η πρώτη μαθησιακή υποενότητα συνδέεται και αποτελεί συνέχεια της μαθησιακής ενότητας «Κινησιολογία κορμού» του εξαμήνου Α', και επικεντρώνεται στην ωμική ζώνη, κινησιολογικά από τις πιο πολύπλοκες στο ανθρώπινο σώμα, η οποία ενώνει τα άνω άκρα με τον κορμό. Αρχικά, αναφέρονται τα οστά που συνθέτουν την ωμική ζώνη, η οποία σχηματίζεται από τους πρώτους θωρακικούς σπονδύλους και τις δύο πρώτες πλευρές, τη θήκη του στέρνου, την κλείδα, την ωμοπλάτη με τα τρία χείλη της και το βραχιόνιο οστό με τα ογκώματά του, καθώς και από τις αρθρώσεις που ενισχύουν και προσδίδουν σταθερότητα στην περιοχή και είναι: η γληνοβραχιόνιος, η οποία επιτρέπει τον μεγαλύτερο βαθμό ελευθερίας στην κίνηση του ώμου, η υπακρωμιοδελτοειδής, η ακρωμιοκλειδική, η ωμοπλατοθωρακική, η στερνοκλειδική, η στερνοπλευρική και η σπονδυλοπλευρική. Επίσης, αναφέρεται το φυσιολογικό εύρος τροχιάς κίνησης των αρθρώσεων και οι πιθανές παρεκκλίσεις από τα φυσιολογικά πρότυπα κίνησης. Στη συνέχεια, περιγράφονται οι κινήσεις που εκτελούνται στην άρθρωση του ώμου, όπου επιτρέπονται κινήσεις σε όλα τα επίπεδα και τους άξονες κίνησης (κάμψη – έκταση – υπερέκταση, προσαγωγή – απαγωγή, οριζόντια προσαγωγή – οριζόντια απαγωγή, έσω – έξω στροφή, περιαγωγή), καθώς και οι κινήσεις της ωμοπλάτης (ανάσπαση, κατάσπαση, απαγωγή, προσαγωγή, στροφή προς τα άνω, στροφή προς τα κάτω). Επιπλέον, αναλύεται ο ωμοβραχιόνιος ρυθμός, που αφορά τη συντονισμένη συνεργασία του βραχιονίου κατά την εκτέλεση κάμψης, ιδιαίτερα πάνω από τις 90ο, καθώς εναρμονίζεται με τις κινήσεις της ωμοπλάτης και της κλείδας για την ομαλή ολοκλήρωση της κίνησης.

Προτεινόμενη εκπαιδευτική τεχνική είναι η εμπλουτισμένη εισήγηση με εποπτικά μέσα, ανατομικό πρόπλασμα ή άτλαντα. Η προτροπή εκτέλεσης των κινήσεων για

την κατανόησή τους σε ομάδες εργασίας ενεργοποιεί τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες, οι οποίοι/-ες, με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας, θα είναι ικανοί/-ές να αναφέρουν τα οστά που συνθέτουν την ωμική ζώνη και τις αρθρώσεις της, να αναλύουν κινήσεις και να ερμηνεύουν τον ωμοβραχιόνιο ρυθμό, εντοπίζοντας παρεκκλίσεις από τον φυσιολογικό ρυθμό κατά την εκτέλεση καθημερινών δραστηριοτήτων.

2.2.Δ.2 | ΟΜΑΔΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΜΥΩΝ ΤΟΥ ΩΜΟΥ

Στη δεύτερη μαθησιακή υποενότητα, αναφέρεται το μυϊκό σύστημα της ωμικής ζώνης, με ομαδοποίηση των μυών σύμφωνα με την τοπογραφική τους θέση ως εξής: α) μύες της πρόσθιας επιφάνειας, β) μύες της οπίσθιας επιφάνειας, γ) μύες της άνω επιφάνειας και δ) μύες της κάτω επιφάνειας του ώμου. Αναλύεται η έκφυση, η κατάφυση και η ενέργεια των μυών, οι οποίοι διακρίνονται ανάλογα με τη λειτουργία τους σε σταθεροποιητές, πρωταγωνιστές, ανταγωνιστές, εξουδετεροποιητές και συνεργούς. Πιο συγκεκριμένα, στην πρώτη ομάδα ανήκουν ο μεγάλος θωρακικός, ο κορακοβραχιόνιος, ο υποπλάτιος και ο δικέφαλος βραχιόνιος, ενώ στη δεύτερη ομάδα ανήκουν ο υπακάνθιος και ο ελάσσων στρογγύλος. Στην τρίτη ομάδα ανήκουν ο δελτοειδής, που σε ενεργοποίηση της πρόσθιας μοίρας του παρουσιάζει κάμψη, έσω στροφή και οριζόντια προσαγωγή, σε ενεργοποίηση της μέσης μοίρας παρουσιάζει απαγωγή και σε ενεργοποίηση της οπίσθιας μοίρας έκταση – υπερέκταση, οριζόντια απαγωγή και έξω στροφή, ενώ ο υπερακάνθιος ως πρωταγωνιστής παρουσιάζει την κίνηση της απαγωγής και επικουρεί στην έξω στροφή. Στην τέταρτη ομάδα ανήκουν ο πλατύς ραχιαίος, που είναι πρωταγωνιστής στις κινήσεις προσαγωγής, έκτασης – υπερέκτασης, ο μείζων στρογγύλος, που παρουσιάζει έκταση (πρωταγωνιστής), προσαγωγή και έσω στροφή επικουρικά στη γληνοβραχιόνια άρθρωση, και η μακρά κεφαλή του τρικεφάλου βραχιονίου, που παρουσιάζει την κίνηση της έκτασης του αγκώνα (πρωταγωνιστής).

Προτεινόμενες εκπαιδευτικές τεχνικές είναι η εμπλουτισμένη εισήγηση/παρουσίαση με τη χρήση ΤΠΕ, ανατομικού προπλάσματος ή άτλαντα, καθώς και η ενεργοποίηση των εκπαιδευομένων με ερωτήσεις και απαντήσεις, καταιγισμό ιδεών, με φύλλο εργασίας ατομικά ή κατά ομάδες (τοπογραφική εντόπιση των μυών), με μελέτη περίπτωσης και παιχνίδι ρόλων.

Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να ομαδοποιούν τους μυς και να κατονομάζουν αυτούς που ενεργοποιούνται κατά την εκτέλεση κινήσεων.

2.2.Δ.3 | ΜΥΕΣ ΤΗΣ ΩΜΟΠΛΑΤΗΣ

Στην τρίτη μαθησιακή υποενότητα, αναφέρονται οι μύες που προσφύονται στην ωμοπλάτη και ενεργοποιούνται κατά τις κινήσεις της ωμοπλάτης και παρουσιάζεται η έκφυση, η κατάφυση και η ενέργειά τους. Πιο συγκεκριμένα, οι μύες που προσφύονται στην ωμοπλάτη είναι ο ανεκκτήρας, ο οποίος κατά την ενεργοποίησή του προκαλεί

ανάσπαση της ωμοπλάτης και στροφή προς τα κάτω· ο ρομβοειδής, που παρουσιάζει την προσαγωγή και στροφή προς τα κάτω της ωμοπλάτης, και ο πρόσθιος οδοντωτός, που κατά την ενεργοποίησή του παρουσιάζει απαγωγή και προς τα πάνω στροφή της ωμοπλάτης. Επιπρόσθετα, ο ελάσσων (μικρός) θωρακικός, ο οποίος παρουσιάζει την κατάσπαση και την προς τα κάτω στροφή της ωμοπλάτης· ο υποκλείδιος, που με την ενεργοποίησή του κατασπά την κλείδα, και ο τραπεζοειδής, ο οποίος χωρίζεται σε 4 τμήματα καλύπτοντας κατά μήκος μεγάλο μέρος της ωμοπλάτης. Η ενεργοποίηση του πρώτου τμήματος παρουσιάζει ανάσπαση της ωμοπλάτης και της κλείδας, εκτείνει την κεφαλή και τη στρέφει στην ίδια πλευρά ή στην αντίθετη, ενώ σε αμφοτερόπλευρη ενεργοποίησή του παρουσιάζει έκταση και υπερέκταση στην αυχενική μοίρα της Σ.Σ. Το δεύτερο τμήμα κατά την ενεργοποίησή του παρουσιάζει ανάσπαση και στροφή προς τα πάνω και επικουρικά, προσαγωγή της ωμοπλάτης, ενώ το τρίτο τμήμα παρουσιάζει μόνο προσαγωγή της ωμοπλάτης. Σε ενεργοποίηση του τέταρτου τμήματος, παρουσιάζεται στροφή προς τα πάνω και επίσης κατάσπαση της ωμοπλάτης, ενώ σε ενεργοποίηση ολόκληρου του τραπεζοειδή παρουσιάζεται προσαγωγή των ωμοπλάτων.

Ως εκπαιδευτική τεχνική προτείνεται η εμπλουτισμένη εισήγηση με εποπτικά μέσα, ανατομικό πρόπλασμα ή άτλαντα, ενώ οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενεργοποιούνται με ερωτήσεις και απαντήσεις, καταιγισμό ιδεών ή με φύλλο εργασίας ατομικά ή ομαδικά.

Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να αναλύουν κινήσεις και να κατονομάζουν τους μυς που ενεργοποιούνται στην αντίστοιχη κίνηση.

2.2.Δ.4 | ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΡΘΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΑΓΚΩΝΑ

Στην τέταρτη μαθησιακή υποενότητα, αναλύεται η άρθρωση του αγκώνα, η οποία αποτελείται από τρεις αρθρώσεις: τη βραχιονο-κερκιδική, τη βραχιονο-ωλενική και την άνω κερκιδωλενική, οι οποίες βρίσκονται εντός κοινής αρθρικής κοιλότητας ανάμεσα στο βραχιόνιο οστό και στα οστά του πήχη ή αντιβραχίου. Αποτελεί σημαντική άρθρωση που συνδέει τον βραχίονα με το αντιβράχιο, το οποίο συνδέεται με την άρθρωση του καρπού. Αναφέρονται τα οστά που τη συνθέτουν, που είναι το βραχιόνιο με τα αρθρικά του ογκώματα, τον κόνδυλο και την τροχίλια, και τις αποφύσεις του, την παρακονδύλιο και παρατροχίλιο, που είναι σημείο πρόσφυσης μυών, και τα οστά της κερκίδας και της ωλένης, η οποία σχηματίζει δύο αποφύσεις, το ωλέκρανο και την κορωνοειδή απόφυση. Παρουσιάζονται οι αρθρώσεις που συνδέουν τα οστά του αντιβραχίου μεταξύ τους και είναι οι άνω και κάτω κερκιδωλενικές και ο μεσόστεος σύνδεσμος, και επιπρόσθετα οι σύνδεσμοι που σταθεροποιούν την άρθρωση του αγκώνα. Ορίζονται οι κινήσεις του υπτιασμού και του πρηνισμού και περιγράφονται οι κινήσεις κάμψης και έκτασης που εκτελούνται στην άρθρωση του αγκώνα, με αναφορά στο εύρος κίνησής τους. Στη συνέχεια, αναφέρονται οι μύες που ενεργούν στην άρθρωση του αγκώνα και παρουσιάζεται η έκφυση, η κατάφυση και η ενέργειά

τους και είναι οι εξής: ο διάρθριος δικέφαλος βραχιόνιος, ο πρόσθιος βραχιόνιος, ο βραχιονοκερκιδικός, ο τρικέφαλος βραχιόνιος, ο τετράγωνος και ο στρογγύλος πρη- νιστής και ο υπτιαστής.

Εκπαιδευτικές τεχνικές που προτείνονται είναι η εμπλουτισμένη εισήγηση με ΤΠΕ, ανατομικό πρόπλασμα ή άτλαντα και η ενεργοποίηση των εκπαιδευομένων με φύλλο εργασίας σε ομάδες (τοπογραφική εντόπιση των μυών), με παιχνίδι ρόλων, ερωτήσεις και απαντήσεις και καταγισμό ιδεών.

Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να περιγράψουν την άρθρωση του αγκώνα με τα οστά που τη σχη- ματίζουν, τα αρθρικά και τα συνδεσμικά στοιχεία που τη συνθέτουν, καθώς και να παρουσιάζουν τις κινήσεις που εκτελούνται στον αγκώνα, ονομάζοντας τους πρωτα- γωνιστές μυς.

2.2.Δ.5 | ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΚΡΑΣ ΧΕΙΡΑΣ

Στην πέμπτη μαθησιακή υποενότητα, περιγράφεται ο σκελετός του καρπού, των με- τακαρπίων και των δακτύλων που συνθέτουν την άκρα χείρα και οι κινησιολογικές ιδιαιτερότητες. Ειδικότερα, περιγράφεται η διάταξη των δακτύλων από έσω προς τα έξω με πρώτο δάκτυλο τον αντίχειρα και ακολουθούν ο δείκτης, ο μέσος, ο παρά- μεσος και ο μικρός, ενώ απαριθμούνται τα οστά του καρπού που σχηματίζουν δύο σειρές ανά τέσσερα, όπου στην πρώτη σειρά από έσω προς τα έξω είναι το σκαφοει- δές, το μηνοειδές, το πυραμοειδές και το πιρσοειδές, ενώ στη δεύτερη σειρά το μείζον πολύγωνο, το ελάσσον πολύγωνο, το κεφαλωτό και το αγκιστρωτό. Επίσης, απαριθ- μούνται τα οστά των μετακαρπίων, τα οποία είναι 5 και αντιστοιχούν 1 σε κάθε δά- κτυλο, και τα οστά των δακτύλων, που καλούνται φάλαγγες (πρώτη, δεύτερη, τρίτη ή ονυχοφόρος με κατανομή από πάνω προς τα κάτω) και αντιστοιχούν 3 οστά σε κάθε δάκτυλο, εκτός από αυτό του αντίχειρα, στο οποίο αντιστοιχούν 2 φάλαγγες. Στη συνέχεια, αναλύονται οι εξής αρθρώσεις: πηχεοκαρπική, μεσοκαρπικές, καρπομετα- κάρπιες και καρπομετακάρπιος άρθρωση του αντίχειρα, μετακαρπιοφαλαγγικές και μεσοφαλαγγικές αρθρώσεις. Αναφέρονται, επίσης, οι αρθρικές επιφάνειες της πη- χεοκαρπικής άρθρωσης, οι κινήσεις που εκτελούνται, το εύρος τους και οι κινήσεις του αντίχειρα. Επιπλέον, παρουσιάζονται οι μύες που ενεργούν στην άκρα χείρα με την έκφυση, την κατάφυση και την ενέργειά τους.

Ως εκπαιδευτική τεχνική προτείνεται η εμπλουτισμένη εισήγηση με ΤΠΕ, ανα- τομικό πρόπλασμα ή άτλαντα, καθώς και η ενεργοποίηση των εκπαιδευομένων με φύλλο εργασίας για την τοπογραφική εντόπιση των μυών και την αντιστοίχιση των οστών ανά σειρά ονομάζοντάς τα και επίσης μέσω της τεχνικής «παιχνίδι ρόλων».

Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εί- ναι σε θέση να αναφέρουν τα οστά που συνθέτουν την άκρα χείρα και τις αρθρώσεις της, καθώς και τις κινήσεις που εκτελούνται στα δάκτυλα, ονομάζοντας τους μυς.

2.2.Δ.6 | ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΡΘΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΙΣΧΙΟΥ – ΚΑΤΩ ΑΚΡΟ

Η έκτη μαθησιακή υποενότητα περιγράφει την άρθρωση του ισχίου, η οποία ενώνει τον κορμό με τα κάτω άκρα και έχει ιδιαίτερη κινησιολογική αξία γιατί δέχεται το βάρος που μεταβιβάζεται από την πύελο κατά την όρθια στάση, τη βάδιση και γενικότερα κατά τις καθημερινές δραστηριότητες του ανθρώπου. Ειδικότερα, αποτελεί σφαιροειδή διάρθρωση που σχηματίζεται από την κεφαλή του μηριαίου οστού και την αρθρική επιφάνεια του ανώνυμου οστού, την κοτύλη της πυέλου, και σταθεροποιείται από ισχυρό αρθρικό θύλακα, τένοντες και συνδέσμους, επιτρέποντας κινήσεις σε όλα τα επίπεδα και τους άξονες κίνησης. Περιγράφεται το μηριαίο οστό και οι σύνδεσμοι με τις εκφύσεις και καταφύσεις τους, οι οποίοι είναι ο θυλακοειδής, ο λαγονομηρικός, ο ηβομηρικός, ο ισχιομηρικός και ο στρογγύλος. Παρουσιάζονται οι κινήσεις της άρθρωσης με το εύρος κίνησής τους, ενώ στη συνέχεια αναφέρονται οι μύες που ενεργοποιούνται ανάλογα την κίνηση, καθώς και η έκφυση, η κατάφυση και η ενέργειά τους, και είναι οι εξής: ο λαγονοψοΐτης, ο ορθός μηριαίος, ο ραπτικός, ο δικέφαλος μηριαίος, ο ημιϋμενώδης και ο ημιτενοντώδης, που καλούνται και οπίσθιοι μηριαίοι, ο μεγάλος γλουτιαίος, ο μέσος γλουτιαίος και ο μικρός γλουτιαίος, ο τείνων την πλατεία περιτονία, ο κτενίτης, ο μακρός- βραχύς- μέγας προσαγωγός, ο απιοειδής, οι θυροειδής, ο άνω και κάτω δίδυμος και ο τετράγωνος μηριαίος.

Προτεινόμενες εκπαιδευτικές τεχνικές είναι η εμπλουτισμένη εισήγηση με χρήση ανατομικού άτλαντα ή προπλάσματος και η ενεργοποίηση των εκπαιδευομένων μέσω επίδειξης και ανάλυσης κινήσεων στην άρθρωση του ισχίου.

Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να περιγράφουν την άρθρωση του ισχίου με τα στοιχεία που τη συνθέτουν, να αναγνωρίζουν τις κινήσεις της άρθρωσης κατονομάζοντας τους υπεύθυνους μύες, καθώς και να συζητούν τη σημαντικότητα της ορθής κατανομής του βάρους στη διατήρηση της ισορροπίας.

2.2.Δ.7 | ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΡΘΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΓΟΝΑΤΟΣ

Στην έβδομη μαθησιακή υποενότητα, παρουσιάζεται η άρθρωση του γόνατος με τα οστά και τα περιαρθρικά στοιχεία που τη συνθέτουν. Ειδικότερα, η άρθρωση του γόνατος θεωρείται από τις πιο ανθεκτικές κατασκευές στο ανθρώπινο σώμα, επειδή δέχεται πολύ μεγάλα φορτία και λόγω αυτού ενισχύεται με ισχυρούς συνδέσμους και μύες που την περιβάλλουν. Ειδικότερα, αναφέρονται τα οστά που σχηματίζουν την άρθρωση του γόνατος, όπως το κάτω τμήμα του μηριαίου οστού, το άνω τμήμα της κνήμης και της περόνης και η επιγονατίδα, καθώς και οι επιμέρους διαρθρώσεις, η κνημομηριαία και η επιγονατιδομηριαία. Επίσης, αναφέρονται οι σύνδεσμοι, οι οποίοι είναι ο πρόσθιος και ο οπίσθιος χιαστός, ο έσω και ο έξω πλάγιος, ο επιγονατιδικός και οι καθεκτικοί, καθώς και η λειτουργία τους, και παρουσιάζονται οι κινήσεις της κάμψης, της έκτασης και οι παθητικές στροφές που πραγματοποιούνται στην άρθρωση με το εύρος κίνησής τους. Επιπλέον, παρουσιάζονται ο Ανατομικός και ο

Μηχανικός άξονας του κάτω άκρου και η σημαντικότητά τους στον σχηματισμό της γωνίας Q, καθώς και ο ρόλος της επιγονατίδας και των μηνίσκων στην άρθρωση του γόνατος. Στη συνέχεια, αναφέρονται οι μύες που ενεργούν στην άρθρωση του γόνατος με την έκφυση, την κατάφυση και την ενέργειά τους, με τον τετρακέφαλο να πρωταγωνιστεί στην έκταση του γόνατος και τους οπίσθιους μηριαίους (δικέφαλος μηριαίος, ημιμυμνωδής, ημιτενοντώδης) στην κάμψη, που ήδη έχουν αναπτυχθεί στην προηγούμενη μαθησιακή υποενότητα.

Κατά τη μαθησιακή διαδικασία, οι εκπαιδευτές/-τριες θα εμπλουτίσουν την εισήγηση με χρήση εποπτικών μέσων, προπλάσματος ή ανατομικού άτλαντα, ενώ θα ενεργοποιήσουν τη συμμετοχή των εκπαιδευομένων αναλύοντας κινήσεις στην άρθρωση του γόνατος.

Ολοκληρώνοντας τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να περιγράψουν την άρθρωση του γόνατος, να παρουσιάζουν τις κινήσεις ονομάζοντας τους μυς, καθώς και να εξηγούν τη λειτουργία των συνδέσμων και τον ρόλο των μηνίσκων.

2.2.Δ.8 | ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΑΚΡΟΥ ΠΟΔΟΣ

Στην όγδοη μαθησιακή υποενότητα, περιγράφεται η ποδοκνημική άρθρωση, μέσω της οποίας συνδέεται ο σκελετός του άκρου ποδός με τον σκελετό της κνήμης και της περόνης που τη συνθέτουν, συμπεριλαμβανομένου και του αστραγάλου. Αρχικά, αναφέρονται τα τρία μέρη του άκρου ποδός, που είναι ο ταρσός, το μετατάρσιο και τα δάκτυλα, με τον ταρσό να αποτελείται από 7 οστά ταξινομημένα σε τρεις σειρές. Ακολούθως, παρουσιάζεται το μετατάρσιο, αποτελούμενο από 5 οστά, και στη συνέχεια σχηματίζονται τα δάκτυλα με τις φάλαγγες, όπου όλα τα δάκτυλα αποτελούνται από τρεις φάλαγγες, ενώ το μεγάλο από δύο. Αναλύεται η ποδοκνημική άρθρωση με τους συνδέσμους της, η υπαστραγαλική και η μεσοταρσική, οι μεταταρσιοφαλαγγικές αρθρώσεις και οι αρθρώσεις των φαλάγγων των δακτύλων, και ορίζονται οι κινήσεις της ποδοκνημικής, των αρθρώσεων του ταρσού, οι κινήσεις στις ταρσομετατάρσιες και τις μεσοφαλαγγικές αρθρώσεις. Επιπρόσθετα, αναλύονται οι μύες που ενεργούν στην περιοχή με την έκφυση, την κατάφυση και την ενέργειά τους και είναι οι εξής: γαστροκνήμιος, υποκνημίδιος, μακρός περνιαίος, μικρός περνιαίος, πρόσθιος ή τρίτος περνιαίος, πρόσθιος κνημιαίος, οπίσθιος κνημιαίος, μακρός καμπτήρας των δακτύλων, μακρός καμπτήρας του μεγάλου δακτύλου, μακρός εκτείνων τα δάκτυλα, μακρός εκτείνων τον μεγάλο δάκτυλο και οι έσω, έξω και μέσοι πελματιαίοι μύες.

Προτεινόμενες εκπαιδευτικές τεχνικές είναι η εμπλουτισμένη εισήγηση με ταυτόχρονη χρήση ανατομικού προπλάσματος ή άτλαντα, ή παρουσίαση με ΤΠΕ και η ενεργοποίηση των εκπαιδευομένων με φύλλο εργασίας (π.χ. αντιστοίχιση των οστών με τα μέρη του άκρου ποδός) ή σε ομάδες εργασίας αναλύοντας ένα υποθετικό σενάριο (π.χ. δυσλειτουργία του άκρου ποδός).

Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να περιγράψουν τον άκρο πόδα με όλα τα στοιχεία που τον συνθέτουν και τις κινήσεις των αρθρώσεων, καθώς και να παρατηρούν τη στάση στον άκρο πόδα, εντοπίζοντας τυχόν παρεκκλίσεις του.

2.2.Δ.9 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΒΑΔΙΣΗ – ΑΝΑΛΥΣΗ ΒΑΔΙΣΗΣ

Η ένατη μαθησιακή υποεπάρκεια αποτελεί σημαντικό κεφάλαιο της κινησιολογίας που μελετά τη βάδιση και τους παράγοντες που επηρεάζουν τα φυσιολογικά πρότυπα της, επισημαίνοντας ότι η ακεραιότητα και η συνεργασία των αρθρώσεων, του νευρικού και του μυοσκελετικού συστήματος αποτελεί προϋπόθεση για την πραγματοποίηση της βάδισης. Αναφέρεται συνοπτικά η αλληλένδετη σύνδεσή τους και, ακολούθως, εξετάζονται οι χρονικές παράμετροι, όπως ο χρόνος και η απόσταση που λαμβάνονται υπόψη στην κινηματική για τη μελέτη της βάδισης. Επίσης, αναφέρονται η ταχύτητα και η βάση της βάδισης (εύρος βήματος), καθώς και το μήκος διασκελισμού, ο ρυθμός του βήματος, ο χρόνος βήματος, ο χρόνος στήριξης, ο χρόνος αιώρησης και ο χρόνος μονοποδικής ή διποδικής στήριξης, που περιλαμβάνονται στις χωροχρονικές παραμέτρους. Ορίζεται ο κύκλος και οι φάσεις της βάδισης, που διακρίνονται στη φάση στήριξης, που αποτελεί το 60%, και στη φάση αιώρησης, που αποτελεί το 40% ενός βήματος αντίστοιχα. Στη συνέχεια, αναλύεται η φάση στήριξης, η οποία χωρίζεται σε δύο επιμέρους φάσεις: α) τη φάση αναχαίτισης και β) τη φάση προώθησης, καθώς και η φάση αιώρησης, η οποία χωρίζεται επίσης σε δύο επιμέρους φάσεις: α) τη φάση επιτάχυνσης και β) τη φάση επιβράδυνσης. Επιπλέον, αναλύονται οι υποδιαίρεσεις των φάσεων βάδισης και αιώρησης, οι κινήσεις που εκτελούνται σε όλες τις αρθρώσεις και το εύρος τροχιάς τους κατά τις διάφορες φάσεις βάδισης με αναφορά στην ενεργοποίηση των εμπλεκόμενων μυών. Επιπρόσθετα, παρουσιάζονται τα παθολογικά πρότυπα βάδισης και προσδιορίζονται τα αίτια πρόκλησής τους (παθήσεις).

Ως εκπαιδευτική τεχνική προτείνεται η εισήγηση/παρουσίαση με χρήση ΤΠΕ καθώς και η προβολή βίντεο, ενώ οι εκπαιδευόμενοι/-ες, σε ομάδες εργασίας, συμμετέχουν σε μελέτες περίπτωσης (case studies) που αφορούν παθολογικά πρότυπα βάδισης, την ανάλυση των φάσεων βάδισης, ονομάζοντας τους μυς που συμμετέχουν κ.ά.

Ολοκληρώνοντας τη μαθησιακή υποεπάρκεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να αναλύουν τις φάσεις βάδισης, να ονομάζουν τους μυς που συμμετέχουν σε κάθε φάση, να αναγνωρίζουν τα παθολογικά πρότυπα βάδισης και να παρατηρούν ως σύνολο το ανθρώπινο σώμα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Neumann, D. A. (2018). *Κινησιολογία του μυοσκελετικού συστήματος. Θεμέλια της αποκατάστασης* (3η έκδοση), (μτφρ. Η. Τσέπης). Αθήνα: Εκδόσεις Συμμετρία.
2. Hamilton, N., Weimar, E. & Luttgens, K. (2013). *Κινησιολογία: Επιστημονική βάση της ανθρώπινης κίνησης* (12η έκδοση), (μτφρ. Κ. Δ. Κατσουλάκης). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
3. Oatis, C. A. (2016). *Κινησιολογία I-II: Η μηχανική & παθομηχανική της ανθρώπινης κίνησης* (3η έκδοση), (μτφρ. Ρ. Ε. Λαγουδάκη & Ι. Θ. Σταθόπουλος). Αθήνα: Εκδόσεις Gotsis

Συμπληρωματικές

1. Στεργιούλας, Α. & Αγγελίδης, Α. (2023). *Κινησιολογία – Γ΄ ΕΠΑ.Λ., Ειδικότητα: Βοηθών Φυσικοθεραπευτών, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
- Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3834>

2.2.Ε • ΑΣΚΗΣΗ: ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΟ ΜΥΟΣΚΕΛΕΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας «Άσκηση: ασφάλεια και εφαρμογή στο μυοσκελετικό σύστημα» είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν γνώσεις αναφορικά με τη φυσιολογία της άσκησης, τα μέσα εφαρμογής της και τα θέματα ασφάλειας που προκύπτουν σε περιπτώσεις αποκατάστασης ασθενών με μυοσκελετικά προβλήματα. Έτσι, θα είναι σε θέση να συνεργάζονται αποτελεσματικά και αρμονικά με τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια κατά την εφαρμογή του προγράμματος αποκατάστασης. Ειδικότερα, στην ενότητα αυτή, περιγράφεται διεξοδικά τι συμβαίνει στο ανθρώπινο σώμα όταν αυτό υποβάλλεται σε κάποια μορφή άσκησης, αναλύονται τα στοιχεία φυσιολογίας της άσκησης και οι ιδιαιτερότητες των ασθενών με μυοσκελετικά προβλήματα, ενώ ερμηνεύονται και οι διαφορετικές ανάγκες άσκησης, ανάλογα με την πάθηση των ασθενών. Επιπλέον, αναφέρονται τα μέσα-εργαλεία που χρησιμοποιούνται για την εφαρμογή της άσκησης και την επίτευξη του στόχου του φυσικοθεραπευτικού προγράμματος αποκατάστασης, ανάλογα με την πάθηση του/της ασθενούς και τον σκοπό που εξυπηρετεί κάθε φορά. Τέλος, γίνεται αναφορά στις συνθήκες ασφάλειας κατά την εκτέλεση των ασκήσεων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Διατυπώνουν τα στοιχεία φυσιολογίας της άσκησης,
- Διακρίνουν τις διαφοροποιήσεις των αναγκών στην άσκηση ασθενών με συνδεσμική, μυοτενόντια και οστική παθολογία,
- Ερμηνεύουν την επίδραση της άσκησης στην αποθεραπεία μιας μυοσκελετικής κάκωσης,
- Περιγράφουν τις αρχές ασφάλειας κατά την άσκηση,
- Κατονομάζουν τα μέσα εφαρμογής της άσκησης με στόχο τη βελτίωση της δύναμης, του νευρομυϊκού συντονισμού, της ελαστικότητας,
- Ερμηνεύουν την ορθή χρήση του ειδικού εξοπλισμού άσκησης που χρησιμοποιεί ο/η ασθενής,
- Δημιουργούν τις κατάλληλες συνθήκες για τη σωστή και ασφαλή εκτέλεση των ασκήσεων του προγράμματος αποκατάστασης, υπό την επίβλεψη του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας,
- Εκτιμούν τη σημασία της άσκησης για την αποκατάσταση μυοσκελετικών παθήσεων,
- Υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στην εκτέλεση κινήσεων και ασκήσεων,
- Συμμετέχουν σε ομάδες αποκατάστασης μυοσκελετικών κακώσεων, υπό την επίβλεψη του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Μυοσκελετικό σύστημα / Παθήσεις / Κινησιοθεραπεία / Ανάγκες / Ιδιαιτερότητες / Ασθενείς / Ασφάλεια άσκησης / Μέσα άσκησης.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ
2	ΑΡΧΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ
3	ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΜΥΟΣΚΕΛΕΤΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ
4	ΑΝΑΓΚΕΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΚΑΚΩΣΕΙΣ ΣΠΟΝΔΥΛΙΚΗΣ ΣΤΗΛΗΣ
5	ΑΝΑΓΚΕΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΚΑΚΩΣΕΙΣ ΑΝΩ ΑΚΡΟΥ
6	ΑΝΑΓΚΕΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΚΑΚΩΣΕΙΣ ΚΑΤΩ ΑΚΡΟΥ
7	ΑΝΑΓΚΕΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΜΕΤΑΒΟΛΙΚΑ ΚΑΙ ΡΕΥΜΑΤΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ
8	ΜΕΣΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ

Κείμενο αναφοράς

2.2.E.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ

Στην υποεπάρκεια αυτή, γίνεται εισαγωγή στο μάθημα, επισημαίνεται η σημασία της κίνησης και της σωματικής δραστηριότητας για τη διατήρηση της υγείας και πραγματοποιείται συζήτηση για τον κίνδυνο εμφάνισης χρόνιων μυοσκελετικών παθήσεων. Επίσης, αναλύονται τα στοιχεία φυσιολογίας της άσκησης και πώς η δομή και οι λειτουργίες του οργανισμού αλλάζουν όταν εκτίθεται σε άσκηση. Μελετάται η συνεργασία και ο συντονισμός μεταξύ των συστημάτων του οργανισμού και ο τρόπος εφαρμογής των εννοιών της φυσιολογίας της άσκησης. Στόχος είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τι συμβαίνει στο ανθρώπινο σώμα όταν αυτό υποβάλλεται σε κάποια μορφή θεραπευτικής άσκησης σε μια συνεδρία φυσικοθεραπείας, ώστε να μπορούν να συνεργαστούν αποτελεσματικά με τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια και τον/την ασθενή κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Η υποεπάρκεια αυτή περιλαμβάνει θέματα όπως είναι οι αιτίες της ασκησιογενούς μυϊκής κόπωσης, οι αλλαγές στον μυ εξαιτίας της γήρανσης, καθώς και οι παράγοντες που επηρεάζουν την απόδοση στην κινησιοθεραπεία και τη βελτίωση της λειτουργικότητας.

Στις μεθόδους διδασκαλίας της υποεπάρκειας του μαθήματος μπορούν να περιλαμβάνονται διαλέξεις-εισηγήσεις, συζήτηση στην τάξη και ανατροφοδότηση, εργασία σε μικρές ομάδες ή ατομική, παρουσιάσεις εργασιών, χρήση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) (πολυμέσων, ηλεκτρονική συζήτηση μέσω πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου). Επίσης, για την ενεργοποίηση των εκπαιδευομένων και τη συμμετοχή τους, κατάλληλη εκπαιδευτική τεχνική αποτελεί, π.χ., η μελέτη περίπτωσης, που τους δίνει την ευκαιρία να αναλύσουν σε βάθος ένα υποθετικό παράδειγμα που αντανάκλα μια ευρύτερη κατάσταση και να εξαγάγουν συμπεράσματα που αφορούν γενικότερες καταστάσεις.

2.2.E.2 | ΑΡΧΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ

Στην υποεπάρκεια αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να προσδιορίζουν τις παραμέτρους ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένων των προφυλάξεων και των αντενδείξεων, καθώς και τις φυσιολογικές και μη φυσιολογικές αποκρίσεις που σχετίζονται με διάφορες μορφές θεραπευτικής άσκησης που εφαρμόζεται στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας κατά τη διαχείριση ασθενών με μυοσκελετικά προβλήματα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες πρέπει να διδαχθούν την ασφαλή χρήση των εργαλείων, του εξοπλισμού, των οργάνων και των υλικών, τη σωστή σειρά εκτέλεσης όλων των κρίσιμων βημάτων για την κατάλληλη τοποθέτηση τόσο τη δική τους όσο και του/της ασθενούς, αλλά και τους κανόνες και τις διαδικασίες ασφάλειας, ώστε να μπορούν να επιδεικνύουν την ενδεδειγμένη και ασφαλή τεχνική προσέγγισης και επικοινωνίας με τον/την ασθενή. Απώτερος σκοπός της υποεπάρκειας είναι να συνεργάζονται με τον/την υπεύθυνο/-η φυσικοθεραπευτή/-τρια με ασφάλεια και επάρκεια γνώσεων και δεξιοτήτων

στον κύκλο φυσικοθεραπευτικής παρέμβασης και αποκατάστασης των ασθενών με μυοσκελετικά προβλήματα στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας.

Στις μεθόδους διδασκαλίας της υποενότητας μπορούν να περιλαμβάνονται διαλέξεις-εισηγήσεις, συζήτηση στην τάξη και ανατροφοδότηση, εργασία σε μικρές ομάδες ή ατομική, παρουσιάσεις εργασιών, χρήση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) (πολυμέσων, ηλεκτρονική συζήτηση μέσω πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου). Επίσης, για την ενεργοποίηση των εκπαιδευομένων και τη συμμετοχή τους, κατάλληλη εκπαιδευτική τεχνική αποτελεί, π.χ., η μελέτη περίπτωσης, που τους δίνει την ευκαιρία να αναλύσουν σε βάθος ένα υποθετικό παράδειγμα που αντανακλά μια ευρύτερη κατάσταση και να εξαγάγουν συμπεράσματα που αφορούν γενικότερες καταστάσεις.

2.2.E.3 | ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΜΥΟΣΚΕΛΕΤΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ

Στην υποενότητα αυτή, γίνεται σύντομη παρουσίαση της φυσικοθεραπευτικής παρέμβασης σε μυοσκελετικές παθήσεις μέσω της κινησιοθεραπείας. Η υποενότητα παρουσιάζει θεμελιώδεις γνώσεις για την εφαρμογή της κινησιοθεραπείας και τη βελτίωση των λειτουργικών αποτελεσμάτων σε ασθενείς διαφορετικών διαγνώσεων, ηλικιών και καταστάσεων, με σκοπό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τη συσχέτιση της κίνησης με την ανατομία, τη φυσιολογία, την αρθροκινητική, θεμελιώδη στοιχεία για την εξέλιξη της θεραπευτικής άσκησης. Οι πρωταρχικοί τομείς μελέτης περιλαμβάνουν έννοιες όπως: εύρος κίνησης, διατάσεις, κινητοποίηση αρθρώσεων, άσκηση με αντίσταση. Επίσης, παρουσιάζονται οι ιδιαιτερότητες των ασθενών με μυοσκελετικές παθήσεις, παραμορφώσεις, εκφυλιστικές και μεταβολικές παθήσεις των οστών και φλεγμονές. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξερευνήσουν και θα αναγνωρίσουν τις ιδιαιτερότητες σε διαφορετικούς προσομοιωμένους πληθυσμούς ασθενών με μυοσκελετικές παθήσεις, με απώτερο στόχο την εξοικείωσή τους με τη διαδικασία προσέγγισης και αποκατάστασης αυτών μέσω της κινησιοθεραπείας.

Στις μεθόδους διδασκαλίας της υποενότητας μπορούν να περιλαμβάνονται διαλέξεις-εισηγήσεις, συζήτηση στην τάξη και ανατροφοδότηση, εργασία σε μικρές ομάδες ή ατομική, παρουσιάσεις εργασιών, χρήση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) (πολυμέσων, ηλεκτρονική συζήτηση μέσω πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου). Επίσης, για την ενεργοποίηση των εκπαιδευομένων και τη συμμετοχή τους, κατάλληλη εκπαιδευτική τεχνική αποτελεί, π.χ., η μελέτη περίπτωσης, που τους δίνει την ευκαιρία να αναλύσουν σε βάθος ένα υποθετικό παράδειγμα που αντανακλά μια ευρύτερη κατάσταση και να εξαγάγουν συμπεράσματα που αφορούν γενικότερες καταστάσεις.

2.2.E.4 | ΑΝΑΓΚΕΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΚΑΚΩΣΕΙΣ ΣΠΟΝΔΥΛΙΚΗΣ ΣΤΗΛΗΣ

Στην υποενότητα αυτή, επιχειρείται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες στην προσέγγιση ασθενούς με οστική, συνδεσμική, μυοτενόντια πα-

θολογία της σπονδυλικής στήλης. Συγκεκριμένα, γίνεται εισαγωγή στις επώδυνες καταστάσεις της σπονδυλικής στήλης και περιγράφεται η φυσικοθεραπευτική προσέγγιση στην περιοχή του αυχένα, του θώρακα και του οσφύος. Γίνεται ενημέρωση πάνω στις σύγχρονες τεχνικές και δυνατότητες ενδυνάμωσης του σώματος, με έμφαση στις σταθεροποιητικές ασκήσεις για παθήσεις και τραυματισμούς στη σπονδυλική στήλη και με επίκεντρο την αύξηση της μυϊκής μάζας, την ιδιοδεκτικότητα και τον κινηματικό έλεγχο.

Απώτερος στόχος της υποεπάρκειας είναι η απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων από πλευράς των εκπαιδευομένων για την ασφαλέστερη προσέγγιση των ασθενών αυτών και για τη συνεργασία στο πρόγραμμα κινησιοθεραπείας με τον/την υπεύθυνο/-η φυσικοθεραπευτή/-τρια, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας.

Στις μεθόδους διδασκαλίας της υποεπάρκειας μπορούν να περιλαμβάνονται διαλέξεις-εισηγήσεις, συζήτηση στην τάξη και ανατροφοδότηση, εργασία σε μικρές ομάδες ή ατομική, παρουσιάσεις εργασιών, χρήση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) (πολυμέσων, ηλεκτρονική συζήτηση μέσω πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου). Επίσης, για την ενεργοποίηση των εκπαιδευομένων και τη συμμετοχή τους, κατάλληλη εκπαιδευτική τεχνική αποτελεί, π.χ., η μελέτη περίπτωσης, που τους δίνει την ευκαιρία να αναλύσουν σε βάθος ένα υποθετικό παράδειγμα που αντανάκλα μια ευρύτερη κατάσταση και να εξαγάγουν συμπεράσματα που αφορούν γενικότερες καταστάσεις.

2.2.E.5 | ΑΝΑΓΚΕΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΚΑΚΩΣΕΙΣ ΑΝΩ ΑΚΡΟΥ

Στην υποεπάρκεια αυτή, επιχειρείται οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες στην προσέγγιση ασθενούς με οστική, συνδεσμική, μυοτενόντια παθολογία άνω άκρου (ώμου, αγκώνα, καρπού, άκρας χειρός). Συγκεκριμένα, γίνεται εισαγωγή στις επώδυνες καταστάσεις των τμημάτων του άνω άκρου και περιγράφεται η φυσικοθεραπευτική προσέγγιση παθήσεων στην περιοχή του ώμου, όπως η τενοντίτιδα, η αστάθεια, η αρθρίτιδα· στην περιοχή του αγκώνα, όπως η έσω και έξω επικονδυλίτιδα, και στην περιοχή του καρπού, όπως το σύνδρομο καρπιαίου σωλήνα. Γίνεται ενημέρωση πάνω στις σύγχρονες τεχνικές και δυνατότητες γενικής ενδυνάμωσης του σώματος, με επίκεντρο την αύξηση της μυϊκής μάζας, την ιδιοδεκτικότητα και τον κινηματικό έλεγχο των άνω άκρων. Απώτερος στόχος είναι η απόκτηση γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων από πλευράς των εκπαιδευομένων για την ασφαλέστερη προσέγγιση των ασθενών αυτών και τη συνεργασία στο πρόγραμμα κινησιοθεραπείας με τον/την υπεύθυνο/-η φυσικοθεραπευτή/-τρια, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας.

Στις μεθόδους διδασκαλίας της υποεπάρκειας μπορούν να περιλαμβάνονται διαλέξεις-εισηγήσεις, συζήτηση στην τάξη και ανατροφοδότηση, εργασία σε μικρές ομάδες ή ατομική, παρουσιάσεις εργασιών, χρήση τεχνολογιών πληροφορικής και

επικοινωνιών (ΤΠΕ) (πολυμέσων, ηλεκτρονική συζήτηση μέσω πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου). Επίσης, για την ενεργοποίηση των εκπαιδευομένων και τη συμμετοχή τους, κατάλληλη εκπαιδευτική τεχνική αποτελεί, π.χ., η μελέτη περίπτωσης, που τους δίνει την ευκαιρία να αναλύσουν σε βάθος ένα υποθετικό παράδειγμα που αντανάκλα μια ευρύτερη κατάσταση και να εξαγάγουν συμπεράσματα που αφορούν γενικότερες καταστάσεις.

2.2.E.6 | ΑΝΑΓΚΕΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΚΑΚΩΣΕΙΣ ΚΑΤΩ ΑΚΡΟΥ

Στην υποενότητα αυτή, επιχειρείται εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες στην προσέγγιση ασθενούς με οστική, συνδεσμική, μυοτενόντια παθολογία κάτω άκρου (πυέλου, ισχίου, γόνατος, ποδοκνημικής). Συγκεκριμένα, γίνεται εισαγωγή στις επώδυνες καταστάσεις των τμημάτων του κάτω άκρου και περιγράφεται η φυσικοθεραπευτική προσέγγιση στην περιοχή (πυέλου, ισχίου, γόνατος, ποδοκνημικής). Παρέχεται ενημέρωση πάνω τις σύγχρονες τεχνικές και δυνατότητες ενδυνάμωσης του σώματος, με επίκεντρο την αύξηση της μυϊκής μάζας, την ισοδεκτικότητα και τον κινηματικό έλεγχο των κάτω άκρων. Απώτερος στόχος είναι η απόκτηση γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων από πλευράς των εκπαιδευομένων για την ασφαλέστερη προσέγγιση των ασθενών με μυοσκελετικές κακώσεις των κάτω άκρων και τη συνεργασία και υποβοήθηση κατά το πρόγραμμα κινησιοθεραπείας του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας.

Στις μεθόδους διδασκαλίας της υποενότητας μπορούν να περιλαμβάνονται διαλέξεις-εισηγήσεις, συζήτηση στην τάξη και ανατροφοδότηση, εργασία σε μικρές ομάδες ή ατομική, παρουσιάσεις εργασιών, χρήση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) (πολυμέσων, ηλεκτρονική συζήτηση μέσω πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου). Επίσης, για την ενεργοποίηση των εκπαιδευομένων και τη συμμετοχή τους, κατάλληλη εκπαιδευτική τεχνική αποτελεί, π.χ., η μελέτη περίπτωσης, που τους δίνει την ευκαιρία να αναλύσουν σε βάθος ένα υποθετικό παράδειγμα που αντανάκλα μια ευρύτερη κατάσταση και να εξαγάγουν συμπεράσματα που αφορούν γενικότερες καταστάσεις.

2.2.E.7 | ΑΝΑΓΚΕΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΜΕΤΑΒΟΛΙΚΑ ΚΑΙ ΡΕΥΜΑΤΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Η υποενότητα αυτή αφορά τη θεραπευτική άσκηση σε μεταβολικά νοσήματα όπως η οστεοπόρωση, αλλά και σε ρευματοειδή νοσήματα, όπως η ρευματοειδής αρθρίτιδα, καθώς αυτή βελτιώνει την ισορροπία, προλαμβάνοντας πτώσεις, αλλά και τη γενική δύναμη των ασθενών, μειώνοντας τον πόνο και τις υποτροπές και βελτιώνοντας την ποιότητα ζωής. Συγκεκριμένα, γίνεται εισαγωγή στις επώδυνες καταστάσεις των παραπάνω παθήσεων και περιγράφεται η φυσικοθεραπευτική προσέγγιση μέσω της κινησιοθεραπείας, η οποία επιτυγχάνει τη μείωση των συμπτωμάτων, στοχεύει στην αύξηση της μυϊκής δύναμης, την επούλωση των ιστών, την επαναφορά μυϊκών

ισορροπιών σε μια περιοχή του σώματος και την αύξηση του εύρους κίνησης των αρθρώσεων, στη διατήρηση των αποτελεσμάτων και την πρόληψη πιθανών υποτροπών. Γίνεται ενημέρωση πάνω στις σύγχρονες τεχνικές και δυνατότητες γενικής ενδυνάμωσης του σώματος, με επίκεντρο την αύξηση της μυϊκής μάζας, την ιδιοδεκτικότητα και τον κινηματικό έλεγχο. Απώτερος στόχος είναι η απόκτηση γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων από πλευράς των εκπαιδευομένων για την ασφαλέστερη προσέγγιση των ασθενών αυτών και τη συνεργασία στο πρόγραμμα κινησιοθεραπείας με τον/την υπεύθυνο/-η φυσικοθεραπευτή/-τρια, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας.

Στις μεθόδους διδασκαλίας της υποενότητας μπορούν να περιλαμβάνονται διαλέξεις-εισηγήσεις, συζήτηση στην τάξη και ανατροφοδότηση, εργασία σε μικρές ομάδες ή ατομική, παρουσιάσεις εργασιών, χρήση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) (πολυμέσων, ηλεκτρονική συζήτηση μέσω πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου). Επίσης, για την ενεργοποίηση των εκπαιδευομένων και τη συμμετοχή τους, κατάλληλη εκπαιδευτική τεχνική αποτελεί, π.χ., η μελέτη περίπτωσης, που τους δίνει την ευκαιρία να αναλύσουν σε βάθος ένα υποθετικό παράδειγμα που αντανακλά μια ευρύτερη κατάσταση και να εξαγάγουν συμπεράσματα που αφορούν γενικότερες καταστάσεις.

2.2.E.8 | ΜΕΣΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, αναφέρονται οι μέθοδοι, τα στοιχεία επιβάρυνσης, όπως ένταση, επαναλήψεις, σειρές, διάλειμμα, τα μέσα, όπως βάρη, εμπόδια, σκαλοπάτια, κώνοι, ιατρικές μπάλες, σχοινάκια που χρησιμοποιούνται για την ανάπτυξη της δύναμης, του νευρομυϊκού συντονισμού, της ελαστικότητας, της αντοχής, της ταχυδύναμης μέσω της θεραπευτικής άσκησης στη φυσικοθεραπεία σε ασθενείς με μυοσκελετικές παθήσεις. Επίσης, αναφέρονται βασικές οδηγίες και προφυλάξεις, σημεία προσοχής κατά τη θεραπευτική άσκηση, με στόχο την πιο αποτελεσματική βελτίωση των παραπάνω και κατ' επέκταση τη βελτίωση της λειτουργικότητας του/της ασθενούς. Τέλος, στη συγκεκριμένη υποενότητα, παρουσιάζονται ενδεικτικά προγράμματα θεραπευτικής άσκησης για την ανάπτυξη της δύναμης, του νευρομυϊκού συντονισμού, της ελαστικότητας, της αντοχής, της ταχυδύναμης σε ασθενείς με μυοσκελετικές παθήσεις.

Απώτερος στόχος της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τις αρχές ενός προγράμματος θεραπευτικής άσκησης στη φυσικοθεραπευτική παρέμβαση, ώστε να προετοιμαστούν κατάλληλα για την αποτελεσματική συνεργασία με τον/την υπεύθυνο/-η φυσικοθεραπευτή/-τρια κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Στις μεθόδους διδασκαλίας της υποενότητας μπορούν να περιλαμβάνονται διαλέξεις-εισηγήσεις, συζήτηση στην τάξη και ανατροφοδότηση, εργασία σε μικρές ομάδες ή ατομική, παρουσιάσεις εργασιών, χρήση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) (πολυμέσων, ηλεκτρονική συζήτηση μέσω πλατφόρμας ασύγ-

χρονης εκπαίδευσης και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου). Επίσης, για την ενεργοποίηση των εκπαιδευομένων και τη συμμετοχή τους, κατάλληλη εκπαιδευτική τεχνική αποτελεί, π.χ., η μελέτη περίπτωσης, που τους δίνει την ευκαιρία να αναλύσουν σε βάθος ένα υποθετικό παράδειγμα που αντανάκλα μια ευρύτερη κατάσταση και να εξαγάγουν συμπεράσματα που αφορούν γενικότερες καταστάσεις.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Κοτζαηλίας, Δ. Α. (2011). *Φυσικοθεραπεία σε παθήσεις του μυοσκελετικού συστήματος*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.
2. Πουλής, Α., Πουλή, Σ. & Πουλής, Γ. (2008). *Η Φυσικοθεραπεία στην ορθοπαιδική. Αρθρίτιδες και αρθροπλαστικές*. Αθήνα: Εκδόσεις DKS.
3. Πουλής, Ι. (2016). *Φυσικοθεραπεία στις μυοσκελετικές παθήσεις*. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

Συμπληρωματικές

1. Monroe, L. G. & Cameron, M. H. (2010). *Physical rehabilitation for the physical therapist assistant*. St. Louis, MO: Elsevier/Saunders.
2. Raffensperger, M. (2019). *Orthopedic interventions for the physical therapist assistant*. Philadelphia, PA: F. A. Davis Company.
3. Dutton, M. (2018). *Orthopaedics for the physical therapist assistant* (2nd edition). Burlington, MA: Jones & Bartlett Learning.
4. Αλατζατζή, Α., Ανδρέαδη, Α., Κωτσιοπούλου, Γ. & Γεωργακόπουλος, Π. (2024). *Φυσικοθεραπεία – Γ΄ ΕΠΑ.Λ., Ειδικότητα: Βοηθών Φυσικοθεραπευτών, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3841>

2.2.ΣΤ • ΚΙΝΗΣΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας «Κινησιοθεραπεία» είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν βασικές γνώσεις πάνω στη θεραπεία μέσω της κίνησης. Ειδικότερα, στην ενότητα αυτή, περιγράφονται οι βασικές αρχές της κινησιοθεραπείας και τα είδη των κινήσεων (ενεργητικές, παθητικές). Αναλύεται, επίσης, η σχέση της βαρύτητας, του βάρους του μέλους που κινείται, του αρχικού μήκους των μυών (μηκοδυναμική σχέση, μηχανικό πλεονέκτημα), καθώς και της ταχύτητας με την κίνηση. Σε αυτή τη θεωρητική βάση, ερμηνεύονται οι ουσιαστικές αρχές του σχεδιασμού προγραμμάτων αποκα-

τάστασης, παθητικής, υποβοηθούμενης, υποστηριζόμενης και ενεργητικής άσκησης, καθώς και οι αρχές που είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με τον στόχο του φυσικοθεραπευτικού προγράμματος αποκατάστασης (διατήρηση ή αύξηση του εύρους τροχιάς της άρθρωσης, βελτίωση της δύναμης, της ισχύος, της αντοχής και της ελαστικότητας του μυϊκού συστήματος). Τέλος, η ενότητα πραγματεύεται την τοποθέτηση του/της ασθενούς στην κατάλληλη ανατομική θέση, τον έλεγχο της ασφάλειας του εξοπλισμού της κινησιοθεραπείας, τη χρήση κατάλληλων τεχνικών λαβής για την ασφάλεια των ασθενών, κατά την υποβοήθηση του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας στην εφαρμογή κινησιοθεραπείας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Διακρίνουν τα είδη των κινήσεων (παθητικές – ενεργητικές),
- Αναγνωρίζουν κινήσεις που εκτελεί ο/η φυσικοθεραπευτής/-τρια στον/στην ασθενή,
- Ταξινομούν τις ενεργητικές ασκήσεις (υποβοηθούμενες, υποστηριζόμενες, αναρτώμενες, απλές ενεργητικές, με αντίσταση),
- Κατονομάζουν τις κατηγορίες των διατάσεων (που μπορούν να εκτελέσουν οι ασθενείς),
- Αντιπαραθέτουν παραμέτρους διαφοροποίησης στη δυσκολία εκτέλεσης της άσκησης (μοχλοβραχίονες αντίστασης, μηχανικό πλεονέκτημα),
- Διατυπώνουν ασκήσεις κλειστής και ανοικτής κινητικής αλυσίδας,
- Εκτιμούν τη σημασία της χαλάρωσης των ασθενών στην αρχή και στο τέλος μιας φυσικοθεραπευτικής παρέμβασης,
- Τοποθετούν τον/την ασθενή σε κατάλληλη ανατομική θέση για την εφαρμογή κινησιοθεραπείας, υπό την επίβλεψη φυσικοθεραπευτή/-τριας,
- Ελέγχουν την ασφάλεια του εξοπλισμού κινησιοθεραπείας,
- Υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια κατά την εφαρμογή κινησιοθεραπείας,
- Υιοθετούν κατάλληλες τεχνικές λαβής και σωματικής επαφής για την ασφάλεια του/της ασθενούς κατά την εφαρμογή κινησιοθεραπείας από τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια,
- Συνεργάζονται αρμονικά με τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια και τον/την ασθενή κατά τη διάρκεια της κινησιοθεραπείας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Παθητική κίνηση / Ενεργητική κίνηση / Διάταση / Τεχνικές χαλάρωσης / Εύρος κίνησης / Αξιολόγηση κίνησης / Βιολογικά υλικά / Μηκοδυναμική σχέση / Ταχοδυναμική σχέση / Λαβές κινητοποίησης / Τροχαλίες / Μοχλοί.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα
Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενότητων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΗΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ
2	ΟΙ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΚΑΙ Η ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΤΟΥΣ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ
3	ΕΥΡΟΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
4	ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΚΙΝΗΣΕΩΝ – ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ
5	ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ
6	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΣΕΩΝ
7	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΧΑΛΑΡΩΣΗΣ

Κείμενο αναφοράς

2.2.ΣΤ.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΗΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ

Στην πρώτη μαθησιακή υποενότητα, παρουσιάζονται οι βασικές αρχές που διέπουν την εκτέλεση της θεραπευτικής άσκησης στην αποκατάσταση. Ειδικότερα, γίνεται σύντομη αναφορά στην κινητική που αφορά τις δυνάμεις που εφαρμόζονται στο ανθρώπινο σώμα κατά την εκτέλεση της ανθρώπινης κίνησης, στην κινηματική που αφορά τα επίπεδα και τους άξονες κίνησης του ανθρώπινου σώματος, τις κινήσεις που εκτελεί κάθε άρθρωση και το εύρος τροχιάς τους, που ήδη έχουν αναλυθεί στη μαθησιακή υποενότητα «Κινησιολογία κορμού», και επίσης αναλύεται ο ρόλος του εκκρεμούς, της τροχαλίας, της ευσταθούς και ασταθούς ισορροπίας στον σχεδιασμό της θεραπευτικής άσκησης. Επιπρόσθετα, παρουσιάζονται τα συστήματα των μοχλών που δημιουργούνται στις κινήσεις και αναλύονται με παραδείγματα. Επιπλέον, ερμηνεύεται ο ρόλος των μυϊκών ινών και των μοχλών στην άσκηση και οι παράγοντες που επηρεάζουν την αποκατάσταση της ελλειμματικής κίνησης.

Στις μεθόδους διδασκαλίας της υποενότητας περιλαμβάνονται εμπλουτισμένες εισηγήσεις, συζήτηση, ανατροφοδότηση, εργασία σε μικρές ομάδες και παρακίνηση των εκπαιδευομένων για συνεργατική μάθηση με κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές, όπως παιχνίδι ρόλων και μελέτη περίπτωσης σε ομάδες εργασίας.

2.2.ΣΤ.2 | ΟΙ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΚΑΙ Η ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΤΟΥΣ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ

Στη δεύτερη μαθησιακή υποενότητα, παρουσιάζονται οι μηχανικές ιδιότητες των υλικών που αφορούν τη συμπεριφορά τους κατά τη διάρκεια της καταπόνησης και υπολογίζονται στον σχεδιασμό του προγράμματος αποκατάστασης. Πιο συγκεκριμένα, οι μηχανικές ιδιότητες των υλικών είναι η ελαστικότητα, η οποία εκφράζει την

ικανότητα του υλικού να επανέρχεται στην αρχική κατάσταση μετά την αφαίρεση του φορτίου που εφαρμόστηκε· η πλαστικότητα, η οποία εκφράζει το μέγεθος της μόνιμης παραμόρφωσης ακόμα και μετά την αφαίρεση του φορτίου· η γλοιότητα, η οποία εκφράζει την ικανότητα των υλικών να αντιστέκονται στη διατμητική φόρτιση, και η μηχανική αντοχή, η οποία εκφράζει το μέγιστο φορτίο και τις μέγιστες επαναλήψεις καταπόνησης που μπορεί να δεχτεί το υλικό. Απαριθμούνται τα βιολογικά υλικά που έχουν καθοριστικό ρόλο στην κίνηση και είναι τα οστά, οι αρθρικοί θύλακες, οι τένοντες, οι χόνδροι, οι σύνδεσμοι, οι μύες και το δέρμα. Ερμηνεύεται το φαινόμενο του ερπυσμού (creep) στα γλοιελαστικά υλικά, σύμφωνα με το οποίο προκαλείται μόνιμη παραμόρφωση όταν το φορτίο παραμένει σταθερό για μεγάλο χρονικό διάστημα, και το φαινόμενο της χαλάρωσης, καθώς, όταν η παραμόρφωση διατηρείται σταθερή, το υλικό μειώνει την αντίσταση που προβάλλει, με αποτέλεσμα τη χαλάρωση. Επιπρόσθετα, γίνεται αναφορά στους παράγοντες που προσδιορίζουν τη μηχανική συμπεριφορά των κολλαγόνων ιστών και αναλύονται οι προσαρμογές των ιστών κατά την ακινητοποίηση. Ακολούθως, αναλύεται η ταχοδυναμική σχέση του μυός, που εκφράζει την ταχύτητα της μυϊκής συστολής και την παραγωγή μυϊκής δύναμης, όπως αυτή εκδηλώνεται σε ισοτονική (πλειομετρική και μειομετρική) και ισομετρική συστολή, η μηκοδυναμική σχέση του μυός όπου η παραγόμενη δύναμη του μυός είναι εξαρτώμενη από το μήκος του κατά τη συστολή (μηχανικό πλεονέκτημα), η σχέση χρόνου – τάσης, η σημασία της προδιάτασης του μυός και ο ρόλος τους στην αποκατάσταση.

Στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών τεχνικών, η εισήγηση με ταυτόχρονη προβολή βίντεο, η επίδειξη και η προσομοίωση των τεχνικών ελκύει το ενδιαφέρον των εκπαιδευομένων. Επίσης, εκπαιδευτικές τεχνικές όπως οι ερωτήσεις και απαντήσεις, ο καταιγισμός ιδεών και οι μελέτες περιπτώσεων (case studies) ενεργοποιούν τη συμμετοχή των εκπαιδευομένων για την κατανόηση της σημαντικότητας τροποποίησης της άσκησης σε διάφορες συνθήκες, καθιστώντας τους/τες ικανούς/-ές να υποβοηθούν με ασφάλεια τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στο θεραπευτικό πρόγραμμα.

2.2.ΣΤ.3 | ΕΥΡΟΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η τρίτη μαθησιακή υποενότητα πραγματεύεται την κατάταξη των κινήσεων του ανθρώπινου σώματος με βάση την παρουσία ή μη εξωτερικής δύναμης. Αρχικά, ορίζεται το εύρος κίνησης της άρθρωσης, δηλαδή η κίνηση που παρουσιάζει μια άρθρωση στο πλήρες εύρος της με τη σύσπαση των μυών της περιοχής· το παθητικό εύρος τροχιάς, όπου η άρθρωση φτάνει στα όρια που κινείται με την επίδραση εξωτερικής δύναμης, καθώς και το λειτουργικό μήκος, που ορίζει την απόσταση βράχυνσης του μυός μετά τη μέγιστη επιμήκυνσή του. Επιπρόσθετα, ορίζεται η έξω, η έσω και η μέση τροχιά και αναφέρονται οι παράγοντες που επηρεάζουν το εύρος τροχιάς μιας άρθρωσης. Ακολούθως, δίνεται ο ορισμός της φυσιολογικής κίνησης, η οποία πραγματοποιείται ομαλά σε όλο το εύρος κίνησης, ενάντια στη βαρύτητα ή σε μια εξωτερική δύνα-

μη, και προσδιορίζονται οι κινήσεις που διακρίνονται σε παθητικές και ενεργητικές. Παρουσιάζεται η διαδικασία αξιολόγησης των αρθρώσεων από τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια σε ό,τι αφορά την ομαλότητα και το εύρος κίνησης (ενεργητική και παθητική τροχιά), την ελαστικότητα των ιστών και τη δύναμη (κλίμακα Οξφόρδης) των εμπλεκόμενων μυών και, επιπλέον, η διαδικασία μέτρησης της κινητικότητας των αρθρώσεων με τα κατάλληλα γωνιόμετρα, που περιλαμβάνει την κατάλληλη θέση τοποθέτησης του/της εξεταζομένου/-ης, την κατάλληλη τοποθέτηση και σταθεροποίηση της άρθρωσης, την ορθή χρήση του γωνιομέτρου και την καταγραφή των ευρημάτων.

Κατά την εκπαιδευτική διαδικασία, οι εκπαιδευτές/-τριες θα εμπλουτίσουν την εισήγηση μέσω παρουσίασης με εποπτικά μέσα, πρόπλασμα ή ανατομικούς άτλαντες, και θα ενεργοποιήσουν τη συμμετοχή των εκπαιδευομένων στην αξιολόγηση του εύρους τροχιάς των αρθρώσεων σε ομάδες εργασίας.

2.2.ΣΤ.4 | ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΚΙΝΗΣΕΩΝ – ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

Η τέταρτη μαθησιακή υποενότητα πραγματεύεται την ταξινόμηση των κινήσεων του ανθρώπινου σώματος, κατατάσσοντάς τις σε ενεργητικές και παθητικές ανάλογα με το αν μια μυϊκή ομάδα είναι ικανή να εκτελέσει την κίνηση ή απαιτείται επικουρικά μια εξωτερική δύναμη για την πραγματοποίησή της, και παρουσιάζεται αναλυτικά η ενεργητική κίνηση με τους διάφορους τύπους της. Ειδικότερα, ορίζονται η ενεργητική κίνηση, η οποία εκτελείται ενάντια στη βαρύτητα μέσα στο μη περιορισμένο εύρος κίνησης ενός τμήματος που προέρχεται από την ενεργητική σύσπαση της μυϊκής ομάδας· η ενεργητική με αντίσταση, κατά τη διάρκεια της οποίας υπερνικάται η βαρύτητα ή η εξωτερική δύναμη που εφαρμόζεται, και η υποβοηθούμενη ενεργητική, όπου μια επικουρική εξωτερική δύναμη (μηχανικά ή διά χειρός) ενισχύει το αδύναμο τμήμα για την ολοκλήρωση της κίνησης. Παρουσιάζονται οι υποβοηθούμενες ενεργητικές, οι οποίες διακρίνονται σε: α) αναρτώμενες (κατακόρυφη και αξονική σταθεροποίηση), β) υποστηριζόμενες, γ) υποβοηθούμενες, δ) απλές ενεργητικές και ε) κινήσεις με αντίσταση, και περιγράφεται η τεχνική, ο τρόπος εφαρμογής (μηχανική, διά χειρός κ.α.) και ο απαραίτητος εξοπλισμός για εφαρμογή σε κλειστή και ανοιχτή κινητική αλυσίδα (βάρη, αλτήρες, τροχαλίες, στατικό ποδήλατο, Cybex/Eagle· κ.ά.). Αναλύονται οι κατάλληλες ανατομικές θέσεις τοποθέτησης του/της θεραπευομένου/-ης και η χρήση των κατάλληλων λαβών. Επιπρόσθετα, ερμηνεύεται ο ρόλος της ισοτονικής (μειομετρική και πλειομετρική), της ισοκινητικής και της ισομετρικής κίνησης με αντίσταση στο πρόγραμμα αποκατάστασης, εξηγείται το φαινόμενο Valsava, καθορίζονται οι στόχοι, επισημαίνονται οι ενδείξεις και οι αντενδείξεις της κίνησης με αντίσταση και αναφέρονται οι παράμετροι της προοδευτικής ενδυνάμωσης.

Αναφορικά με τις μεθόδους διδασκαλίας, η εισήγηση με ταυτόχρονη προβολή βίντεο, η επίδειξη και η προσομοίωση των τεχνικών ενεργοποιεί το ενδιαφέρον των εκπαιδευομένων, οι οποίοι/-ες συμμετέχουν σε ομάδες εργασίας στην εφαρμογή των

τεχνικών, δραστηριότητα που τους/τις καθιστά ικανούς/-ές να αναγνωρίζουν τον εξοπλισμό και τη χρήση του και να υποβοηθούν με ασφάλεια τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στο θεραπευτικό πρόγραμμα.

2.2.ΣΤ.5 | ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ

Η πέμπτη μαθησιακή υποενότητα αναλύει τη χρήση και τη διαδικασία των παθητικών κινήσεων, οι οποίες εφαρμόζονται σε περίπτωση αδυναμίας ενεργητικής κινητοποίησης ενός τμήματος ή τμημάτων του σώματος από τον/την ασθενή, εξαιτίας μιας παθολογικής ή επώδυνης κατάστασης, στοχεύοντας στη διατήρηση του εύρους κίνησης της άρθρωσης και της ελαστικότητας των περιαρθρικών στοιχείων και των μυών, προλαμβάνοντας έτσι δυσκαμψίες και μυϊκές βραχύνσεις.

Πιο συγκεκριμένα, ορίζεται η παθητική κίνηση, κατά την οποία δεν υπάρχει μυϊκή σύσπαση, γιατί η κίνηση παράγεται από μια εξωτερική δύναμη προερχόμενη από μια συσκευή ή τμήμα του σώματος του/της ασθενούς ή του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας. Αναφέρονται οι ενδείξεις, τα αίτια περιορισμού του εύρους της παθητικής κίνησης, οι στόχοι και οι παράμετροι εφαρμογής ανάλογα με τον στόχο, καθώς και η ταξινόμηση των παθητικών κινήσεων, οι οποίες διαχωρίζονται σε: α) απλές παθητικές, που η δύναμη παράγεται από κάποια εξωτερική δύναμη (φυσικοθεραπευτή/-τρια, μηχανήμα, αυτοβοήθεια), β) βίαιες παθητικές, οι οποίες εφαρμόζονται εντός των ορίων της άρθρωσης από ιατρό υπό τοπικής ή γενικής νάρκωσης, και γ) παθητικούς χειρισμούς, όπως οι τεχνικές mobilization (υπό τον έλεγχο του/της ασθενούς) manipulation (χωρίς έλεγχο του/της ασθενούς) και παθητική έλξη, που εφαρμόζονται από εξειδικευμένο/-η φυσικοθεραπευτή/-τρια στα όρια της τροχιάς κίνησης της άρθρωσης, και επισημαίνονται οι αντενδείξεις τους. Ακολουθώντας, ορίζεται η συνεχόμενη παθητική κίνηση (Continuous Passive Motion) και οι διάφορες συσκευές. Επιπλέον, αναλύονται οι κατάλληλες ανατομικές θέσεις τοποθέτησης του/της θεραπευομένου/-ης και η χρήση των κατάλληλων λαβών.

Στις μεθόδους διδασκαλίας, η εισήγηση με ταυτόχρονη προβολή βίντεο, η επίδειξη και η προσομοίωση των τεχνικών ελκύει το ενδιαφέρον των εκπαιδευομένων, γιατί ενεργοποιούνται κατά την πρακτική εφαρμογή των τεχνικών. Επιπλέον, οι ερωτήσεις και απαντήσεις, ο καταιγισμός ιδεών και η συμμετοχή σε ομάδες συμβάλλουν αποτελεσματικά στην εμπέδωση της μαθησιακής υποενότητας, καθιστώντας τους/τες ικανούς/-ές, με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας, να υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στην εφαρμογή των τεχνικών, διακρίνοντας τον εξοπλισμό, τα σημεία προσοχής και τις ιδιαιτερότητες.

2.2.ΣΤ.6 | ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΣΕΩΝ

Στην έκτη μαθησιακή υποενότητα, παρουσιάζονται οι διατάσεις με τις ενδείξεις, τις αντενδείξεις, τα οφέλη, τα θεραπευτικά αποτελέσματα και την τεχνική εφαρμογής τους. Ειδικότερα, ορίζεται η διάταση, η οποία αποτελεί χειρισμό που εφαρμόζεται

κατά την επιμήκυνση των μαλακών ιστών σε παθολογικά βραχυμένες αρθρώσεις για την αύξηση του εύρους κίνησής τους και αναφέρονται τα αίτια βράχυνσης των μαλακών ιστών, όπως οι διάφοροι τραυματισμοί, τα χειρουργεία στην περιοχή, οι παθήσεις του συνδετικού ιστού (σκληρόδερμα, δερματομυοσίτιδα κ.ά.), οι νευρολογικές παθήσεις και τα οστικά μπλοκ που ακινητοποιούν την άρθρωση. Περιγράφεται η μηχανική συμπεριφορά των συσταλών στοιχείων στη διάταση, καθώς και οι νευροφυσιολογικές ιδιότητες των συσταλών και μη συσταλών στοιχείων, και η προσαρμογή τους σε ελαστικές και πλαστικές επιδράσεις. Ακολούθως, αναφέρονται τα είδη των διατάσεων, τα οποία είναι η ενεργητική διάταση, η οποία χρησιμοποιείται για ιστούς που έχουν τη δυνατότητα να συσπαστούν, να χαλαρώσουν και να διαταθούν, και η παθητική διάταση, η οποία εφαρμόζεται κυρίως σε ιστούς που δεν έχουν τη δυνατότητα σύσπασης – διάτασης και απαιτείται εξωτερική δύναμη για την επιμήκυνσή τους. Παρουσιάζονται αναλυτικά οι τεχνικές διάτασης μέσω νευρομυϊκής διευκόλυνσης που βασίζεται στη Σύσπαση – Χαλάρωση (Κράτα – Χαλάρωση), όπου εφαρμόζεται ισομετρική σύσπαση στο τέλος της τροχιάς του βραχυμένου μυός, που τη διαδέχεται παθητική στατική διάταση, η βαλλιστική διάταση, η παρατεταμένη παθητική διάταση μέσω μηχανικού εξοπλισμού και η αυτοδιάταση με τις παραμέτρους εφαρμογής τους, τις θέσεις τοποθέτησης του/της θεραπευομένου/-ης και τις ενδεδειγμένες λαβές του/της φυσικοθεραπευτής/-τριας.

Κατά την εκπαιδευτική διαδικασία, οι εκπαιδευτές/-τριες θα εμπλουτίσουν την εισήγηση μέσω παρουσίασης με εποπτικά μέσα και προβολή βίντεο και θα ενεργοποιήσουν τη συμμετοχή των εκπαιδευομένων με την εφαρμογή των τεχνικών σε ομάδες εργασίας για την εξοικείωσή τους με τις τεχνικές καθώς και με μελέτες περιπτώσεων (case studies).

2.2.ΣΤ.7 | ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΧΑΛΑΡΩΣΗΣ

Η έβδομη μαθησιακή υποενότητα πραγματεύεται τις μεθόδους τοπικής και γενικής χαλάρωσης που αφορούν την εκμάθηση των σχετικών τεχνικών, την ικανότητα αναγνώρισης της τάσης σε διάφορα τμήματα του σώματος και την επικέντρωση στη χαλάρωση συγκεκριμένων μυών για την διαχείριση του πόνου και των σωματικών και ψυχικών δυσλειτουργιών. Πιο συγκεκριμένα, παρουσιάζονται οι τεχνικές ενεργητικής αναστολής, οι οποίες χρησιμοποιούνται για την απομάκρυνση της μυϊκής τάσης μέσω νευρομυϊκής διευκόλυνσης (Σύσπαση – Χαλάρωση) και οι οποίες αναλύθηκαν στην προηγούμενη υποενότητα, με έμφαση στις αναπνοές. Γίνεται αναφορά στις τεχνικές μέσω των οποίων επιτυγχάνεται τοπική χαλάρωση, όπως η θερμότητα (επιπολής και εν τω βάθει) των ιστών, η οποία διευκολύνει την επιμήκυνση και προστατεύει από πιθανό τραυματισμό κατά τη διάταση· η εν τω βάθει μάλαξη, η οποία αυξάνει την κυκλοφορία, θερμαίνει την περιοχή τοπικά και μειώνει τον μυϊκό σπασμό· η αρθρική έλξη ή οι εκκρεμοειδείς κινήσεις, οι οποίες αποσυμφορούν την περιοχή, και η βιολογική ανατροφοδότηση (Biofeedback) με ηλεκτρομυογραφία μέσα από οπτικά ή

ακουστικά ερεθίσματα, που δείχνουν το επίπεδο της τάσης των μυών που ελέγχονται. Ακολούθως, αναφέρονται οι τεχνικές που επιφέρουν γενική χαλάρωση, όπως η αυτογενής χαλάρωση (Schultz) όπου απαιτείται η αναγνώριση της τάσης και ο συνειδητός προοδευτικός έλεγχός της, και η τεχνική Jacobson· όπου προτείνεται η προοδευτική συνειδητή σύσπαση και χαλάρωση από την περιφέρεια προς το κέντρο κ.ά. Επιπρόσθετα, αναλύεται η διαδικασία όλων των τεχνικών χαλάρωσης και, μέσω παραδειγμάτων, προτείνονται προγράμματα συνδυασμού τοπικής και γενικής χαλάρωσης για αποτελεσματική μυϊκή χαλάρωση και κατ' επέκταση την επανάκτηση της μέγιστης μυϊκής ελαστικότητας.

Όσον αφορά τις μεθόδους διδασκαλίας, η εισήγηση με ταυτόχρονη προβολή βίντεο, η επίδειξη και η προσομοίωση των τεχνικών ενεργοποιούν το ενδιαφέρον των εκπαιδευομένων, καθώς οι ίδιοι/-ες συμμετέχουν κατά την πρακτική εφαρμογή των τεχνικών, με στόχο την εμπέδωση και την εξοικείωσή τους με αυτές, ώστε να είναι ικανοί/-ές να αναγνωρίζουν και να εξηγούν τη σημασία των τεχνικών χαλάρωσης.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Bryan, E. (2019). *Εγχειρίδιο θεραπευτικών ασκήσεων* (μτφρ. Κ. Δ. Κατσουλάκης). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
2. Kisner, C., Colby, L. A. & Borstad, J. (2019). *Θεραπευτικές ασκήσεις. Βασικές αρχές και τεχνικές* (μτφρ. Γ. Τριανταφυλλόπουλος). Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
3. Ryf, C. & Weymann, A. (2004). *Εύρος κίνησης-ουδέτερη -0- μέθοδος της Α.Ο.: Μέτρηση και τεκμηρίωση* (μτφρ. Δ. Κατσουλάκης). Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.
4. Κουτσαμπέλας, Χ. Ν. (2006). *Εφαρμογή ειδικών διατάσεων σε όλους τους μυς του ανθρώπινου σώματος*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Συμπληρωματικές

1. Αλατζατζή, Α., Ανδρέαδη, Α., Κωτσιοπούλου, Γ. & Γεωργακόπουλος, Π. (2024). *Φυσικοθεραπεία – Γ΄ ΕΠΑ.Λ., Ειδικότητα: Βοηθών Φυσικοθεραπευτών, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3841>
2. Δαλάκα, Ε., Πασσά, Μ. & Δανάσκος, Δ. (2016). *Εισαγωγή στη Φυσικοθεραπεία – Β΄ ΕΠΑ.Λ., Επιλογής, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3832>

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Βασικές αρχές Μάλαξης» συνδέεται και αποτελεί συνέχεια της ενότητας «Εισαγωγή στη μάλαξη» του εξαμήνου Α΄. Σκοπός της συγκεκριμένης μαθησιακής ενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με τους βασικούς χειρισμούς της μάλαξης, ώστε να είναι σε θέση να υποβοηθούν αποτελεσματικά τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στην εφαρμογή της μάλαξης για τη βελτίωση των δυσλειτουργιών που αφορούν το δέρμα, τις περιτονίες, το μυοτενόντιο σύστημα, το περιφερικό κυκλοφορικό και λεμφικό σύστημα. Ειδικότερα, στην ενότητα αυτή, περιγράφονται οι βασικοί χειρισμοί της μάλαξης και οι κινήσεις που χαρακτηρίζουν κάθε χειρισμό. Αναφέρονται, επίσης, οι ενδείξεις και οι αντενδείξεις (συνολικές, τοπικές, ιατρικές, συγκεκριμένες περιοχές σώματος) που θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη ο/η Βοηθός Φυσικοθεραπευτή/-τριας πριν από την υποβοήθηση του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας στην εφαρμογή της μάλαξης. Έμφαση δίνεται στην προετοιμασία των υλικών και του εξοπλισμού, καθώς και στην κατάλληλη προετοιμασία/τοποθέτηση του/της ασθενούς, ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά/πάθηση, σε σχέση με τις τεχνικές μάλαξης που πρόκειται να εφαρμοστούν από τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Κατονομάζουν τους βασικούς χειρισμούς μάλαξης,
- Προσδιορίζουν τις ενδείξεις και τις αντενδείξεις της μάλαξης,
- Ταξινομούν τις κινήσεις του κάθε χειρισμού της μάλαξης,
- Αναγνωρίζουν τη διαφοροποίηση στην ένταση και στον ρυθμό των τεχνικών μάλαξης ανάλογα με το προσδοκώμενο αποτέλεσμα (χαλάρωση, τόνωση),
- Προετοιμάζουν τα κατάλληλα υλικά για την εφαρμογή μάλαξης,
- Υποδέχονται τον/την ασθενή με ευγένεια και σεβασμό στον χώρο του φυσικοθεραπευτηρίου,
- Ελέγχουν αδρά τη γενική κατάσταση της υγείας του/της ασθενούς, για παράδειγμα πίεση, σφίξεις, πριν από την εφαρμογή της κατάλληλης τεχνικής μάλαξης από τον φυσικοθεραπευτή/-τρια,
- Ενημερώνουν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια για το ιστορικό-κάρτα του/της ασθενούς,
- Υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στην εφαρμογή μάλαξης,
- Αντιδρούν εγκαίρως και με κατάλληλο τρόπο σε έκτακτες περιπτώσεις που χρειάζεται να διακοπεί η μάλαξη, υπό τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας,

- Υιοθετούν κατάλληλη εργονομική στάση, κατά την υποβοήθηση του φυσικοθεραπευτή/-τριας στην εφαρμογή της μάλαξης,
- Ενθαρρύνουν το αίσθημα εμπιστοσύνης και ασφάλειας του/της ασθενούς ως προς τους/τις ίδιους/-ες.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Χειρισμοί της μάλαξης / Επιδράσεις, ενδείξεις, αντενδείξεις μάλαξης / Προετοιμασία υλικών και εξοπλισμού / Υποδοχή και τοποθέτηση ασθενούς / Συνεργασία με τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΧΕΙΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΜΑΛΑΞΗΣ
2	ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ – ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ – ΑΝΤΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΜΑΛΑΞΗΣ
3	ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΥΛΙΚΩΝ – ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ
4	ΥΠΟΔΟΧΗ ΑΣΘΕΝΟΥΣ
5	ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΑΣΘΕΝΟΥΣ
6	ΥΠΟΒΟΗΘΗΣΗ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Z.1 | ΧΕΙΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΜΑΛΑΞΗΣ

Στην υποενότητα αυτή, περιγράφονται οι βασικοί χειρισμοί της μάλαξης και οι κινήσεις που χαρακτηρίζουν κάθε χειρισμό. Παρουσιάζονται από τον/την εκπαιδευτή/-τρια χειρισμοί όπως το γλίστρημα (effleurage) και τα είδη γλιστρήματος (επιπολής και εν τω βάθει), οι θωπιές (stroking), το ζύμωμα (petrissage), οι ανατρίψεις (friction), οι κρούσεις (tapotement, percussions), οι δονήσεις (vibrations). Επίσης, δίνονται οι κατάλληλες οδηγίες ώστε, με το πέρας της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τη διαφοροποίηση στην ένταση και στον ρυθμό των τεχνικών μάλαξης, ανάλογα με το προσδοκώμενο αποτέλεσμα (χαλάρωση, τόνωση). Απώτερος σκοπός της υποενότητας είναι να μπορούν να υποβοηθούν αποτελεσματικά τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στην εφαρμογή της μάλαξης για τη βελτίωση των δυσλειτουργιών που αφορούν το δέρμα, τις περιτονίες, το μυοτενόντιο σύστημα, το περιφερικό κυκλοφορικό και το λεμφικό σύστημα.

Όσον αφορά τις τεχνικές διδασκαλίας της υποενότητας για την ενεργοποίηση των εκπαιδευομένων, προτείνεται το παιχνίδι ρόλων, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες

αναγνωρίζουν τους ενδεδειγμένους χειρισμούς σε διάφορες περιπτώσεις ασθενών και εφαρμόζουν τις κατάλληλες πρακτικές υποβοήθησης του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας κατά την εφαρμογή μάλαξης στη συνεδρία φυσικοθεραπείας που ακολουθεί στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας. Στη συνέχεια, γίνεται συζήτηση στην ολομέλεια για τις ενδεδειγμένες ενέργειες που απαιτούνται για τους/τις ασθενείς που πρόκειται να δεχτούν μάλαξη κατά τη συνεδρία φυσικοθεραπείας.

2.2.Z.2 | ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ – ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ – ΑΝΤΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΜΑΛΑΞΗΣ

Στην υποενότητα αυτή, περιγράφονται τα αποτελέσματα, οι ενδείξεις και οι αντενδείξεις της μάλαξης (συνολικές, τοπικές, ιατρικές, συγκεκριμένες περιοχές σώματος) που θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη ο/η Βοηθός Φυσικοθεραπευτή/-τριας πριν από την υποβοήθηση του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας στην εφαρμογή της μάλαξης. Με την ολοκλήρωση της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να κατανοούν την επίδραση των χειρισμών και να αναγνωρίζουν τις ενδείξεις και αντενδείξεις της μάλαξης. Απώτερος σκοπός της ενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να συνεργάζονται αποτελεσματικά στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας με τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια, υπό την επίβλεψη και τις οδηγίες του, στην εφαρμογή της μάλαξης για τη βελτίωση των δυσλειτουργιών που αφορούν το δέρμα, τις περιτονίες, το μυοτενόντιο σύστημα, το περιφερικό κυκλοφορικό και το λεμφικό σύστημα.

Στις μεθόδους διδασκαλίας της υποενότητας για την ενεργοποίηση των εκπαιδευομένων, προτείνονται η συζήτηση στην τάξη και η ανατροφοδότηση, η εργασία σε μικρές ομάδες ή ατομική, η παρουσίαση – ανάλυση περιπτώσεων, οι παρουσιάσεις εκπαιδευομένων με χρήση πολυμέσων, η ηλεκτρονική συζήτηση μέσω πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σε θέμα της υποενότητας, π.χ. προτείνεται παιχνίδι ρόλων με θέμα σεναρίου που αφορά την υποενότητα, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν και κατονομάζουν τις επιδράσεις και τις ενδείξεις και αντενδείξεις σε διάφορες περιπτώσεις ασθενών που πρόκειται να δεχτούν μάλαξη στη συνεδρία φυσικοθεραπείας στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας. Ακολουθεί σχετική συζήτηση στην ολομέλεια για την υποβοήθηση του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας κατά την εφαρμογή μάλαξης στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας.

2.2.Z.3 | ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΥΛΙΚΩΝ – ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ

Στο πλαίσιο της υποενότητας, θα δοθεί έμφαση τόσο στην προετοιμασία του/της Βοηθού Φυσικοθεραπευτή/-τριας με τη λήψη των απαραίτητων μέτρων προσωπικής προστασίας και ασφάλειας, όσο και στην προετοιμασία του εξοπλισμού και των υλικών που θα χρειαστούν κατά την άσκηση των καθηκόντων του/της, ώστε η φυσικοθεραπευτική παρέμβαση να πραγματοποιείται με άνεση και να εγκαθίσταται μία σχέση ασφάλειας και εμπιστοσύνης με τον/την ασθενή κατά τη διάρκεια εφαρμογής της μάλαξης. Παρουσιάζεται ο χώρος στον οποίο γίνεται η μάλαξη, ο οποίος θα πρέπει να προδιαθέτει ευνοϊκά τον/τη μαλασσόμενο/-η, και τα συμπληρωματικά

βοηθήματα της μάλαξης, όπως σεντόνια, λάδια κ.λπ. Επίσης, ο εξοπλισμός που χρησιμοποιείται για την αποτελεσματική εφαρμογή της μάλαξης, όπως κρεβάτια, που διευκολύνουν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια (ρυθμίζονται κατάλληλα, έχουν τις σωστές διαστάσεις και το κατάλληλο ύψος, είναι σταθερά και με υλικό σύμφωνο με τους κανόνες υγιεινής). Περιγράφεται, επίσης, το κατάλληλο κάθισμα και η χρήση του για την εφαρμογή μάλαξης, που απαιτεί προσοχή, ώστε να εξασφαλίζεται χαλαρή θέση στο σώμα.

Υλοποιείται παιχνίδι ρόλων, κατά το οποίο οι εκπαιδευόμενοι/-ες ακολουθούν τις ενδεδειγμένες ενέργειες προετοιμασίας υλικών/εξοπλισμού για διάφορες περιπτώσεις ασθενών και εφαρμόζουν τις κατάλληλες πρακτικές για τη συνεδρία φυσικοθεραπείας που θα ακολουθήσει στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας. Ακολουθεί σχετική συζήτηση στην ολομέλεια.

2.2.Z.4 | ΥΠΟΔΟΧΗ ΑΣΘΕΝΟΥΣ

Στην υποενότητα αυτή, παρουσιάζονται οι ενδεδειγμένες ενέργειες κατά την υποδοχή και την προετοιμασία των ασθενών που πρόκειται να δεχτούν φυσικοθεραπεία. Γίνεται επίδειξη των τρόπων καταγραφής και ελέγχου των ζωτικών σημείων ενός/μιας ασθενούς και παρακολούθηση σχετικού βίντεο της διαδικασίας. Ακολουθεί συζήτηση για την αναγκαιότητα ελέγχου των ζωτικών σημείων πριν και μετά τη φυσικοθεραπευτική συνεδρία, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες, με το πέρας της υποενότητας, να είναι σε θέση να εφαρμόζουν την καταγραφή των ζωτικών σημείων. Απώτερος σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι ικανοί/-ές να ελέγχουν αδρά τη γενική κατάσταση της υγείας, για παράδειγμα την πίεση, τις σφίξεις, πριν από την εφαρμογή της κατάλληλης τεχνικής μάλαξης από τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια και να τον/την ενημερώνουν για το ιστορικό-κάρτα ασθενούς, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας.

Στις προτεινόμενες τεχνικές διδασκαλίας είναι το παιχνίδι ρόλων με συναφές σενάριο, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες καταγράφουν τα ζωτικά σημεία ενός/μιας ασθενούς, περιγράφουν τους ορθούς τρόπους καταγραφής τους, προσδιορίζουν τις φυσιολογικές, ή μη, τιμές των ζωτικών σημείων και ενημερώνουν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια για το ιστορικό-κάρτα ασθενούς.

2.2.Z.5 | ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΑΣΘΕΝΟΥΣ

Στην υποενότητα αυτή, περιγράφεται η κατάλληλη προετοιμασία και τοποθέτηση του/της ασθενούς, ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά/πάθηση. Η μάλαξη αποτελεί αυτοδύναμη θεραπευτική παρέμβαση και εντάσσεται σχεδόν πάντα σε μια φυσικοθεραπευτική συνεδρία. Για την εφαρμογή της, επιλέγεται προσεκτικά η κατάλληλη θέση, ώστε ο/η ασθενής να νιώθει αναπαυτικά και χαλαρά. Όποιον στόχο και να έχει η μάλαξη, θα πρέπει να είναι αποδεκτή από τον/την ασθενή, δηλαδή να νιώθει ήρεμος/-η και άνετα, πχ. να αφαιρούνται κοσμήματα, γυαλιά. Τέλος, δίνονται οδηγίες

για τη διασφάλιση της απαιτούμενης ιδιωτικότητας του/της ασθενούς, με σεβασμό στην προσωπικότητα και την ιδιαιτερότητά του/της. Επιδεικνύονται από τον/την εκπαιδευτή/-τρια οι κατάλληλες θέσεις και στη συνέχεια με παιχνίδι ρόλων οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στην τοποθέτηση του/της ασθενούς για την εφαρμογή της φυσικοθεραπευτικής συνεδρίας. Επίσης, παρουσιάζεται η διαφοροποίηση της θέσης για την εφαρμογή μάλαξης, καθώς και οι ασκήσεις και η εφαρμογή άλλων φυσικοθεραπευτικών μέσων που θα ακολουθήσουν.

Στη συνέχεια, γίνεται συζήτηση για την αναγκαιότητα της κατάλληλης τοποθέτησης του/της ασθενούς σε μια φυσικοθεραπευτική συνεδρία και ακολουθεί πρακτική εξάσκηση των εκπαιδευομένων, οι οποίοι καλούνται να προσδιορίσουν ή και να επιλέξουν και να εφαρμόσουν τις ενδεδειγμένες θέσεις τοποθέτησης ενός/μιας ασθενούς, ανάλογα με την περιοχή εφαρμογής της μάλαξης και της φυσικοθεραπευτικής πράξης, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

2.2.2.6 | ΥΠΟΒΟΗΘΗΣΗ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ

Σκοπός της συγκεκριμένης μαθησιακής υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες ώστε να είναι σε θέση να υποβοηθούν αποτελεσματικά τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στην εφαρμογή της μάλαξης. Επίσης, στην υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να υιοθετούν καλές πρακτικές διαπροσωπικής επικοινωνίας και προσέγγισης, που διακρίνονται από σεβασμό και ενσυναίσθηση, ώστε να υποστηρίξουν τους/τις ασθενείς που προσέρχονται στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας, υπό την επίβλεψη του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας. Απώτερος σκοπός της υποενότητας είναι να κατανοήσουν και να υιοθετήσουν άριστη και άμεση επικοινωνία με όλους/-ες τους/τις εμπλεκόμενους/-ες στην ομάδα αποκατάστασης, οι οποίοι συμβάλλουν ουσιαστικά στην αντιμετώπιση του κάθε περιστατικού με εφαρμογή μάλαξης, γεγονός που ενισχύει τη συνεργασία και την ενημέρωση προς όφελος των ασθενών.

Στις μεθόδους διδασκαλίας της υποενότητας για την ενεργοποίηση των εκπαιδευομένων προτείνονται συζήτηση στην τάξη και ανατροφοδότηση, εργασία σε μικρές ομάδες, παρουσίαση – ανάλυση περιπτώσεων, παρουσιάσεις εκπαιδευομένων με χρήση πολυμέσων πάνω σε θέμα της υποενότητας, π.χ. προτείνεται παιχνίδι ρόλων, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες επιδεικνύουν κατάλληλες πρακτικές υποβοήθησης σε διάφορες περιπτώσεις ασθενών που πρόκειται να δεχτούν μάλαξη στη συνεδρία φυσικοθεραπείας στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας. Ακολουθεί σχετική συζήτηση στην ολομέλεια για την υποβοήθηση του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας κατά την εφαρμογή της μάλαξης, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να προετοιμαστούν κατάλληλα για την άσκηση των καθηκόντων τους.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Χριστάρα Παπαδοπούλου, Α. & Παπαδοπούλου, Ουρ. (2017). *Τεχνικές μάλαξης*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.
2. Σφετσιώρης, Κ. Δ. (2003). *Θεραπευτική μάλαξη*. Αθήνα: Εκδόσεις DKS.
3. Hollis, M. & Fletcher-Cook, P. (2005). *Πρακτικές θεραπευτικές ασκήσεις* (4η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Συμπληρωματικές

1. Σακελλάρη, Β. & Γώγου, Β. (2014). *Τεχνικές θεραπευτικής μάλαξης*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
2. Γαρίνης, Γ., Καρύγιαννης, Π. & Πεταλά-Μπασιαδάκη, Μ. (χ.χ.). *Μάλαξη Ι – Γ΄ ΕΠΑ.Λ., Ειδικότητα: Βοηθών Φυσικοθεραπευτών, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3835>
3. Ζευκιλής, Ι., Τσιγάρα, Β. & Κούκος, Α. (χ.χ.). *Μάλαξη ΙΙ – Γ΄ ΕΠΑ.Λ., Ειδικότητα: Βοηθών Φυσικοθεραπευτών, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/pdf/8547/4348/24-0267-02_Malaksi-II_B-EPAL_Vivlio-Mathiti/

2.2.Η • ΑΡΧΕΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ ΑΣΘΕΝΩΝ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας «Αρχές μετακίνησης ασθενών» είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές μετακίνησης και μεταφοράς ασθενών, ώστε να συνεργάζονται με τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια για την ασφαλή μετακίνηση/μεταφορά ασθενών. Συγκεκριμένα, στην παρούσα μαθησιακή ενότητα, αναφέρονται οι αρχές ασφαλούς μετακίνησης και μεταφοράς ασθενών και παρουσιάζονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ασθενών με προβλήματα διαφόρων τύπων (μυοσκελετικά, νευρολογικά, μεταβολικά, κατακλίσεις), που απαιτούν ιδιαίτερους χειρισμούς κατά τη μετακίνησή τους. Περιγράφονται επίσης –υπό τη μορφή κατηγοριών– τα μέσα/βοηθήματα που χρησιμοποιούνται για τη μετακίνηση των ασθενών (ζώνες έγερσης – μεταφοράς, όπως σανίδες μεταφοράς, δίσκοι περιστροφής, υπόστρωμα μετακίνησης, ανυψωτικά μηχανήματα, ηλεκτρικά κρεβάτια κ.ά.) και επισημαίνονται τα θέματα ασφάλειας. Τέλος, στο πλαίσιο της ενότητας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εφαρμόζουν στο εργαστήριο λαβές και τεχνικές μετακίνησης/μεταφοράς

ασθενών, και εκπαιδεύονται στην ασφαλή μετακίνησή τους από την κλίνη, το αναπηρικό αμαξίδιο, την καρέκλα και το πάτωμα.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Προσδιορίζουν τις αρχές ασφαλούς μεταφοράς/μετακίνησης ασθενών,
- Κατονομάζουν τα μέσα μεταφοράς/μετακίνησης ασθενών,
- Χρησιμοποιούν τις κατάλληλες λαβές μεταφοράς/μετακίνησης ασθενούς,
- Τροποποιούν τεχνικές χειρωνακτικής μεταφοράς,
- Αναγνωρίζουν τις δυσχέρειες μετακίνησης ορθοπαιδικών/νευρολογικών ασθενών, βαρέως πασχόντων (πολυκαταγματιών, ημιπληγικών, παραπληγικών, τετραπληγικών) και μετεγχειρητικών ασθενών,
- Προετοιμάζουν τον κατάλληλο εξοπλισμό για τη μεταφορά/μετακίνηση ασθενών, υπό τις οδηγίες του υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας,
- Ελέγχουν τον χώρο για την ασφαλή μεταφορά/μετακίνηση του/της ασθενούς, υπό τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας,
- Εφαρμόζουν την κατάλληλη τεχνική μεταφοράς/μετακίνησης του/της ασθενούς, ανάλογα με την ικανότητα και την προθυμία κατανόησης και συνεργασίας του/της (ασθενής μη συνεργάσιμος/-η, με τετραπληγία, ηλικιωμένος/-η κ.λπ.), υπό τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας,
- Εφαρμόζουν μεθόδους μεταφοράς /μετακίνησης ασθενών επί και εκτός κλίνης, υπό τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας,
- Εφαρμόζουν τις κατάλληλες τεχνικές μεταφοράς/μετακίνησης βαρέως πασχόντων/-ουσών (πολυκαταγματιών, ημιπληγικών, παραπληγικών, τετραπληγικών) και μετεγχειρητικών ασθενών, υπό τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας,
- Εκτελούν άρση ασθενών από το έδαφος, υπό τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας,
- Υιοθετούν τις βασικές αρχές εργονομίας στις δραστηριότητές τους, με στόχο την αναχαίτιση εμφάνισης μυοσκελετικών κακώσεων ή επαγγελματικών νόσων, λόγω καταπόνησης,
- Εκτιμούν τη σημασία της ασφαλούς μεταφοράς/μετακίνησης ασθενών.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Εργονομία / Χειρισμός ασθενών / Ασφαλής μεταφορά/μετακίνηση / Εξοπλισμός μετακίνησης / Τεχνικές χειρισμού / Μοχλοί/λαβές / Οδηγίες μεταφοράς/μετακίνησης.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΕΡΓΟΝΟΜΙΑΣ
2	ΔΥΣΧΕΡΕΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ/ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ ΑΣΘΕΝΩΝ
3	ΑΡΧΕΣ ΑΣΦΑΛΟΥΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ/ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ ΑΣΘΕΝΩΝ
4	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΧΕΙΡΙΣΜΟΥ ΑΣΘΕΝΩΝ
5	ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ/ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ ΑΣΘΕΝΩΝ
6	ΜΟΧΛΟΙ ΚΑΙ ΛΑΒΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ/ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ
7	ΟΔΗΓΙΕΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ/ΤΗΝ ΑΣΘΕΝΗ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΟΙΚΕΙΟΥΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Η.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΕΡΓΟΝΟΜΙΑΣ

Η υποενότητα αποτελεί εισαγωγή στο μάθημα και εστιάζεται σε έννοιες που αφορούν την εργονομία, τον εργονομικό χειρισμό ασθενών, τα επιδημιολογικά στοιχεία και τα εμβιομηχανικά στοιχεία, με στόχο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αντιληφθούν τη σημασία του θέματος, ώστε να αποτρέπουν μέσω προληπτικών εργονομικών παρεμβάσεων τις παθήσεις που προκύπτουν στον εργασιακό χώρο και να προωθούν την υγεία μέσω ενός επιστημονικά εμπεδωμένου τρόπου. Γίνεται επικέντρωση στους παράγοντες κινδύνου, αλλά και τις σύγχρονες θεωρίες γύρω από τους μηχανισμούς κάκωσης των μυοσκελετικών παθήσεων που σχετίζονται με την εργασία, καθώς και άλλες διαταραχές. Παράλληλα, η υποενότητα περιλαμβάνει εκπαίδευση στις τεχνικές μεθόδους για την εμβιομηχανική αξιολόγηση των δραστηριοτήτων της.

Η υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης, μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής των εκπαιδευομένων, υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση τεχνικών όπως ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις – απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τη θεματολογία τους από τη μαθησιακή υποενότητα και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας των εκπαιδευομένων. Για παράδειγμα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τις δυναμικές επιδράσεις των παραγόντων κινδύνου και ακολουθεί συζήτηση στην ολομέλεια επικεντρωμένη σε έναν παράγοντα κινδύνου, στην ανάλυση μιας πραγματικής συνθήκης ή σε αναφορά άλλων παραγόντων (ψυχοκοινωνικών, οργανωτικών).

2.2.H.2 | ΔΥΣΧΕΡΕΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ/ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ ΑΣΘΕΝΩΝ

Στην υποενότητα αυτή, γίνεται παρουσίαση των δυσχερειών μεταφοράς/μετακίνησης των ασθενών, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, να είναι σε θέση να εφαρμόζουν την κατάλληλη τεχνική, ανάλογα με τον βαθμό βοήθειας που χρειάζεται ο/η ασθενής. Γίνεται αναφορά σε πληθώρα περιστατικών όπου παρουσιάζονται δυσχέρειες και απαιτείται η κατάλληλη τεχνική μεταφοράς/μετακίνησης, όπως στην περίπτωση ασθενούς μη συνεργάσιμου/-ης, με τετραπληγία, ηλικιωμένου/-ης ή υπέρβαρου/-ης, του/της οποίου/-ας η ανύψωση είναι αδύνατη χωρίς μηχανική βοήθεια. Επίσης, παρουσιάζονται περιπτώσεις όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να εφαρμόσουν την κατάλληλη τεχνική μεταφοράς/μετακίνησης βάσει των αναγκών και των ικανοτήτων του/της ασθενούς, αλλά και των συνθηκών που επηρεάζουν την επιλογή της ενδεδειγμένης μεθόδου (τραύματα στην κοιλιακή χώρα, μυϊκές συσπάσεις, ύπαρξη σωλήνων, εγκυμοσύνη και γενικά περιπτώσεις που καθιστούν τη μεταφορά/μετακίνηση πιο απαιτητική), υπό τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας.

Αναφορικά με τις τεχνικές διδασκαλίας της υποενότητας, γίνεται επίδειξη με βίντεο ή χρήση άλλων εποπτικών μέσων μεταφοράς ασθενών με προβλήματα (μυοσκελετικά, νευρολογικά, μεταβολικά, κατακλίσεις) και ακολουθεί συζήτηση, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν την ανάγκη διαφοροποίησης του τρόπου μετακίνησής τους, καθώς και τις αρχές που διέπουν την ασφαλή μεταφορά και μετακίνησή τους.

2.2.H.3 | ΑΡΧΕΣ ΑΣΦΑΛΟΥΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ/ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ ΑΣΘΕΝΩΝ

Η υποενότητα εστιάζεται στους παράγοντες που επηρεάζουν την προστασία και την ασφάλεια των ασθενών κατά τη μεταφορά/μετακίνησή τους, καθώς και στον ρόλο του/της Βοηθού Φυσικοθεραπευτή/-τριας. Παρουσιάζονται τα στάδια ασφαλούς προσέγγισης και χειρισμού των ασθενών και περιγράφονται οι αρχές ασφαλούς μεταφοράς/μετακίνησής τους, καθώς και ο απαραίτητος εξοπλισμός. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζονται τα μέτρα προστασίας και πρόληψης τραυματισμών (π.χ. ασφαλής χειρισμός ασθενών, πρόληψη πτώσης, συντήρηση εξοπλισμού, περιβαλλοντική ασφάλεια). Επίσης, αναφέρονται οι προφυλάξεις σχετικά με ενδοφλέβιες γραμμές, σωλήνες, καθετήρες, συσκευές παρακολούθησης και μηχανικούς αναπνευστήρες/συσκευές παροχής οξυγόνου, αλλά και τρόποι αποφυγής πτώσης κατά τη μετακίνηση, πρόληψης τραυματισμών μετακινούμενου/-ης ασθενούς, η σωστή χρήση του χώρου για την ορθή μετακίνηση. Τέλος, γίνεται αναφορά σε διαδικασίες ελέγχου λοιμώξεων κατά τη μεταφορά/μετακίνηση.

Απώτερος στόχος της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να συνεργάζονται με τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια για την ασφαλή μεταφορά/μετακίνηση των ασθενών.

Σε ό,τι αφορά τις μεθόδους διδασκαλίας, γίνεται επίδειξη διά ζώσης της πρακτικής από τους/τις εκπαιδευτικούς ή προβολή βίντεο. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμε-

νοι/-ες, βάσει σεναρίου, καλούνται να συνεργαστούν αρμονικά με τον/την υπεύθυνο/-η φυσικοθεραπευτή/-τρια για την ασφαλή μεταφορά/μετακίνηση ασθενούς. Προτείνεται, επίσης, παιχνίδι ρόλων ανά ζεύγη (Βοηθός Φυσικοθεραπευτή/-τριας – ασθενής) με επίδειξη της ασφαλούς και αποτελεσματικής μεταφοράς/μετακίνησης ασθενούς, βάσει σεναρίου που θα τους δοθεί, ή/και εργασία σε ομάδες, με θέμα από τη μαθησιακή υποενότητα.

2.2.H.4 | ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΧΕΙΡΙΣΜΟΥ ΑΣΘΕΝΩΝ

Στην υποενότητα αυτή, παρουσιάζεται η κατάλληλη τεχνική χειρισμού ασθενούς ανάλογα με τις συνθήκες, όπως κατά τη μεταφορά/μετακίνηση επί κλίνης, εκτός κλίνης, καθώς και άρσης από το έδαφος. Απώτερος σκοπός της υποενοτήτας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να εφαρμόζουν ορθά και με ασφάλεια τεχνικές μεταφοράς ασθενών (βαρέως πασχόντων/-ουσών, πολυκαταγματιών, ημιπληγικών, παραπληγικών, τετραπληγικών και μετεγχειρητικών) επί κλίνης, εκτός κλίνης, καθώς και άρσης ασθενών από το έδαφος κατά την άσκηση των καθηκόντων τους και να συνεργάζονται αποτελεσματικά με τον/την υπεύθυνο/-η φυσικοθεραπευτή/-τρια, υπό τις οδηγίες του/της.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια επιδεικνύει παραδείγματα μετακίνησης ασθενών επί κλίνης, εκτός κλίνης, καθώς άρσης από το έδαφος, διά ζώσης ή με τη χρήση φωτογραφιών, βίντεο ή άλλων εποπτικών μέσων. Ακολουθεί πρακτική εφαρμογή από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες, οι οποίοι/-ες καλούνται να οργανώσουν τη μεταφορά/μετακίνηση ασθενούς με τη βοήθεια συνεργάτη/-ιδας, όπου απαιτείται, σχεδιάζοντας τη σωστή χρήση του χώρου για την ορθή μεταφορά/μετακίνηση του/της ασθενούς, υπό τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας. Προτείνεται επίσης, πρακτική εφαρμογή σε μελέτες περίπτωσης, όπου οι καταρτιζόμενοι/-ες καλούνται να επιλέξουν, βάσει σεναρίου που θα τους δοθεί, ποιος θα πρέπει να είναι ο καταλληλότερος τρόπος μεταφοράς/μετακίνησης.

2.2.H.5 | ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ/ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ ΑΣΘΕΝΩΝ

Στην υποενότητα αυτή, γίνεται παρουσίαση του ασφαλούς τρόπου χρήσης των μέσων και του ειδικού εξοπλισμού μεταφοράς/μετακίνησης ασθενών και δίνονται οδηγίες, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναγνωρίζουν και να ταξινομούν τις μεθόδους μεταφοράς/μετακίνησης ασθενών, καθώς και να χρησιμοποιούν τα αντίστοιχα μέσα και συσκευές. Απώτερος σκοπός είναι να είναι σε θέση να υποβοηθούν τον/την υπεύθυνο/-η φυσικοθεραπευτή/-τρια στην ορθή και ασφαλή χρήση του κατάλληλου εξοπλισμού μεταφοράς/μετακίνησης κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, υπό τις οδηγίες του/της.

Γίνεται επίδειξη από τον/την εκπαιδευτή/-τρια των μέσων και των συσκευών μεταφοράς και μετακίνησης ασθενών διά ζώσης ή με βίντεο, φωτογραφίες ή άλλο οπτικοακουστικό υλικό και χρήση των κατάλληλων εποπτικών μέσων. Ακολουθεί πρακτι-

κή εφαρμογή των τρόπων χρήσης των μέσων και του ειδικού εξοπλισμού μεταφοράς και μετακίνησης ασθενών, ενώ ο/η εκπαιδευτής/-τρια εξηγεί τον ορθό τρόπο χρήσης. Γίνεται επίδειξη των τρόπων μεταφοράς με τη χρήση βοηθημάτων (ζώνες ένεσης – μεταφοράς, σανίδες μεταφοράς, δίσκοι περιστροφής, υπόστρωμα μετακίνησης, ανυψωτικά μηχανήματα, ηλεκτρικά κρεβάτια) και ακολουθεί πρακτική εφαρμογή από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες. Επιπρόσθετα, βάσει σεναρίου, γίνεται πρακτική εφαρμογή στην προσαρμογή των μέσων μεταφοράς και του ειδικού εξοπλισμού στον σωματότυπο διαφορετικών ασθενών, όπου οι καταρτιζόμενοι/-ες ονομάζουν τις συσκευές μετακίνησης ενός/μιας ασθενούς και τις προσαρμόζουν κατά τη μετακίνηση στον σωματότυπό του/της. Προτείνεται, επίσης, παιχνίδι ρόλων ανά ζεύγη (Βοηθός Φυσικοθεραπευτή/-τριας – ασθενής), με επίδειξη της κατάλληλης χρήσης του εξοπλισμού μεταφοράς/μετακίνησης, σε σενάριο που θα τους δοθεί, με θέμα από τη υποενότητα.

2.2.H.6 | ΜΟΧΛΟΙ ΚΑΙ ΛΑΒΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ/ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ

Στην υποενότητα αυτή, γίνεται παρουσίαση των κατάλληλων μοχλών του σώματος, καθώς και των κατάλληλων λαβών που χρειάζεται να εφαρμόζονται κατά τη μεταφορά και τη μετακίνηση των ασθενών. Απώτερος σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να χρησιμοποιούν τους κατάλληλους μοχλούς σώματος και λαβές, καθώς και να γνωρίζουν την ορθή χρήση τους, κατά τη μεταφορά/μετακίνηση ασθενών. Στο πλαίσιο αυτό, συνεξετάζεται η ικανότητα και η προθυμία κατανόησης και συνεργασίας του/της ασθενούς, με εστίαση σε ιδιαίτερες περιπτώσεις (ασθενής μη συνεργάσιμος/-η, με τετραπληγία, ηλικιωμένος/-η). Επίσης, γίνεται συζήτηση για την αναγκαιότητα ορθής χρήσης του σώματος του/της θεραπευτή/-τριας κατά τη μετακίνηση του/της ασθενούς με κινητικά προβλήματα. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια επιδεικνύει μέσω βίντεο τους τρόπους μεταφοράς των ασθενών από τους/τις θεραπευτές/-τριες και το υγειονομικό προσωπικό. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καταγράφουν τους τρόπους και ακολουθεί συζήτηση στην ολομέλεια.

Παρουσιάζονται παραδείγματα πρακτικής εφαρμογής και περιγράφεται η ορθή χρήση των λαβών κατά τη μετακίνηση/μεταφορά του/της ασθενούς. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια επιδεικνύει μεθόδους χειρωνακτικής μεταφοράς, με παράλληλη προβολή βίντεο με μετακίνηση ασθενών από φυσικοθεραπευτές/-τριες που χρησιμοποιούν το σώμα τους ή ειδικό εξοπλισμό, και ακολουθεί συζήτηση στην ολομέλεια.

2.2.H.7 | ΟΔΗΓΙΕΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ/ΤΗΝ ΑΣΘΕΝΗ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΟΙΚΕΙΟΥΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ

Στην υποενότητα αυτή, παρουσιάζονται στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες οι αποτελεσματικές κατευθυντήριες οδηγίες, ώστε να καταστούν ικανοί/-ές να συνεργάζονται αρμονικά και να δίνουν τις κατάλληλες οδηγίες μεταφοράς/μετακίνησης στον/στην ασθενή και στους οικείους του/της, όταν υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια κατά την άσκηση των καθηκόντων τους στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας.

Επίσης, απώτερος στόχος της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να υιοθετήσουν καλές πρακτικές υγείας και ασφάλειας, αλλά και διαπροσωπικής επικοινωνίας και προσέγγισης, που διακρίνονται από σεβασμό και ενσυναίσθηση προς άτομα με κινητικά προβλήματα και τις οικογένειές τους.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια κάνει επίδειξη της πρακτικής διά ζώσης ή/και με προβολή βίντεο, ώστε στη συνέχεια οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση, βάσει σεναρίου, να επιδεικνύουν την αποτελεσματική συνεργασία με τον/την υπεύθυνο/-η φυσικοθεραπευτή/-τρια για την ασφαλή μεταφορά/μετακίνηση. Προτείνεται επίσης, παιχνίδι ρόλων ανά ζεύγη (Βοηθός Φυσικοθεραπευτή/-τριας – ασθενής) με επίδειξη της κατάλληλης και ασφαλούς μεταφοράς/μετακίνησης, σε σενάριο που θα τους δοθεί, ή/και εργασία σε ομάδες, με θέμα από τη μαθησιακή ενότητα. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια περιγράφει ή παρουσιάζει σε βίντεο τις κατάλληλες οδηγίες μεταφοράς/μετακίνησης στον/στην ασθενή και στους οικείους του. Στη συνέχεια, σε παιχνίδι ρόλων και βάσει σεναρίου, οι εκπαιδευόμενοι/-ες δίνουν στους/στις ασθενείς και τους οικείους τους τις κατάλληλες οδηγίες ασφαλούς μεταφοράς/μετακίνησης ασθενών, ώστε οι οικείοι τους να συνδράμουν σε αυτές.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Occupational Safety and Health Administration (OSHA). (2020). *Safe patient handling*. U.S. Department of Labor. Retrieved from: <https://www.osha.gov/healthcare/safe-patient-handling/>
2. Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία. (2020-2022). *Τεχνικές χειρισμού των ασθενών για την πρόληψη ΜΣΠ στην υγειονομική περίθαλψη* (E-fact 28). Bilbao: EU-OSHA. Ανακτήθηκε από: https://osha.europa.eu/sites/default/files/el_efact28.pdf
3. Ευρωπαϊκή Εκστρατεία Επιθεώρησης και Ενημέρωσης SLIC. (2007). *Μειώστε την καταπόνηση! Η πρόληψη των οσφυϊκών προβλημάτων στον τομέα της υγείας/φροντίδας*. Λευκωσία: Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Κυπριακή Δημοκρατία. Ανακτήθηκε από: [https://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dli/dliup.nsf/All/72E2C7766500195BC2257E0A003E49CB/\\$file/Meiwstetin_kataponisi_tomeas_ygias.pdf](https://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dli/dliup.nsf/All/72E2C7766500195BC2257E0A003E49CB/$file/Meiwstetin_kataponisi_tomeas_ygias.pdf)
4. European Agency for Safety and Health at Work. (2007). *Patient handling techniques to prevent MSDs in health care* (E-fact 28). Bilbao: EU-OSHA. Retrieved from: https://osha.europa.eu/sites/default/files/E-fact_28_-_Patient_handling_techniques_to_prevent_MSDs_in_health_care.pdf

Συμπληρωματικές

1. Cikulin-Kulinski, K. (2017). *Physical therapy clinical handbook for PTAs* (3rd edition). Burlington, MA: Jones & Bartlett Learning.
2. Massachusetts Nurses Association (MNA). (2021). *Safe patient handling and mobility toolkit*. Canton MA: MNA. Retrieved from: <https://www.massnurses.org/files/file/SPH-Toolkit.pdf>
3. Δαλάκα, Ε., Πασσά, Μ. & Δανάσκος, Δ. (2016). *Εισαγωγή στη Φυσικοθεραπεία* (Κεφάλαιο 10: «Μεταφορές») – Β' ΕΠΑ.Λ., Επιλογής, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: https://blogs.sch.gr/atrents/files/2015/10/kef_10.pdf
4. Δαλάκα, Ε., Πασσά, Μ. & Δανάσκος, Δ. (2016). *Εισαγωγή στη Φυσικοθεραπεία – Β' ΕΠΑ.Λ., Επιλογής, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3832>
5. Occupational Safety and Health Administration (OSHA). (2014, February). *Safe patient handling: Preventing musculoskeletal disorders in nursing homes* (OSHA Publication 3108). U.S. Department of Labor. Retrieved from: <https://www.osha.gov/sites/default/files/publications/OSHA3708.pdf>

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Πρακτική εφαρμογή στην ειδικότητα» έχει σκοπό την εμπέδωση, εμβάθυνση και διεύρυνση των θεωρητικών και εργαστηριακών γνώσεων και την ανάπτυξη των επαγγελματικών ικανοτήτων/δεξιοτήτων των εκπαιδευομένων, μέσω της εκπόνησης εργασιών – δραστηριοτήτων που τους ανατίθενται. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της πρακτικής εφαρμογής της ειδικότητας, δίνεται η δυνατότητα πραγματοποίησης εργασιών και δραστηριοτήτων όπως είναι τα διαθεματικά προγράμματα/σχέδια δραστηριοτήτων (projects), οι μελέτες περίπτωσης (case studies) προς διερεύνηση και ανάλυση, οι επισκέψεις σε χώρους εργασίας (φυσικοθεραπευτήριο, κέντρο αποκατάστασης, νοσοκομείο, αθλητικό σωματείο κ.ά.), οι συναντήσεις με έμπειρους/-ες επαγγελματίες της ειδικότητας ή ειδικούς του συγκεκριμένου κλάδου. Οι συγκεκριμένες δραστηριότητες μπορούν να πραγματοποιούνται σε μεγαλύτερη ή μικρότερη χρονική έκταση. Πιο συγκεκριμένα, προτείνεται η εκπόνηση σεναρίων εφαρμογής πάνω στις αρμοδιότητες/καθήκοντα του/της Βοηθού Φυσικοθεραπευτή/-τριας (υποβοήθηση φυσικοθεραπευτή/-τριας κατά την εφαρμογή φυσικοθεραπευτικών μεθόδων) και η ανάθεση και η εκπόνηση εργασιών με θεωρητικό και πρακτικό μέρος επί συγκεκριμένων θεματικών ενοτήτων (νευρολογικές παθήσεις, παθήσεις παιδιών – εφήβων, παθήσεις στην τρίτη ηλικία, μετακίνηση/μεταφορά ασθενών, κινησιοθεραπεία), με σκοπό την πρακτική εφαρμογή και τον εμπλουτισμό των γνώσεων που αποκόμισαν οι εκπαιδευόμενοι/-ες στις μαθησιακές ενότητες του εξαμήνου Β΄.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Ανακαλούν τις κατάλληλες κάθε φορά θεωρητικές και εργαστηριακές γνώσεις, προκειμένου να αντεπεξέλθουν στην εργασία που τους ανατίθεται,
- Συνδυάζουν τις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες για την ανταπόκρισή τους σε σύνθετα θέματα,
- Προσεγγίζουν διαθεματικά τα ζητήματα που εμπίπτουν στο πεδίο μαθησιακών ενοτήτων του εξαμήνου Β΄, διευρύνοντας την οπτική τους,
- Εφαρμόζουν στην πράξη γνώσεις και δεξιότητες για να αντεπεξέλθουν σε project με πρακτικό θέμα,
- Αξιοποιούν οριζόντιες δεξιότητες (επικοινωνιακές, ομαδοσυνεργατικές, ψηφιακές) κατά την εκτέλεση των εργασιών τους,
- Επιδεικνύουν επαγγελματικές και οριζόντιες δεξιότητες που ενισχύουν την επαγγελματική τους συμπεριφορά,
- Χρησιμοποιούν τις τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ) για την ανάπτυξη και σύνθεση εργασιών και δραστηριοτήτων,

- Αναπτύσσουν κριτικό στοχασμό μέσα σε ένα περιβάλλον γόνιμης αλληλεπίδρασης,
- Υιοθετούν τις αξίες της συλλογικότητας και της συνεργασίας,
- Συνεργάζονται αρμονικά και δημιουργικά σε ομάδες εργασίας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Υποβοήθηση φυσικοθεραπευτή/-τριας κατά την εφαρμογή φυσικοθεραπευτικών μεθόδων / Νευρολογικές παθήσεις / Παθήσεις παιδιών – εφήβων / Παθήσεις στην τρίτη ηλικία / Μετακίνηση/μεταφορά ασθενών.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΥΠΟΒΟΗΘΗΣΗ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΘΟΔΩΝ
2	ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ
3	ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΠΑΙΔΙΩΝ – ΕΦΗΒΩΝ
4	ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΗ ΗΛΙΚΙΑ
5	ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ – ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΑΣΘΕΝΩΝ
6	ΚΙΝΗΣΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑ
7	ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Θ.1 | ΥΠΟΒΟΗΘΗΣΗ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΘΟΔΩΝ

Η υποενότητα αφορά την ανάθεση εργασίας με θέμα σχετικό με την υποβοήθηση του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας κατά την εφαρμογή φυσικοθεραπευτικών μεθόδων, με στόχο την πρακτική εφαρμογή και τον εμπλουτισμό των γνώσεων που αποκόμισαν οι εκπαιδευόμενοι/-ες μέσα στο εξάμηνο. Η εργασία μπορεί να αναπτυχθεί με διάφορες μορφές, όπως γραπτό κείμενο ή εμπλουτισμένο εικονογραφημένο δοκίμιο. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια εποπτεύει τη διαδικασία και διευκολύνει, παρέχοντας πηγές αλλά και διευκρινίσεις σχετικές με το θέμα και τη μορφή της εργασίας. Ενδείκνυται η εργασία να προσαρμόζεται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των εκπαιδευομένων, υιοθετώντας τη μέθοδο συνοπτικών projects με χαρακτήρα διαθεματικού πρακτικού έργου, ενώ θα μπορεί, εκτός του πρακτικού αποτελέσματος, να παρουσιάζεται, εφόσον είναι επιθυμητό, από τους/τις συμμετέχοντες/-ουσες (άτομο ή ομάδα). Επίσης, μπορούν να αξιοποιηθούν άλλες τεχνικές συμμετοχικής δράσης, όπως το παιχνίδι

ρόλων (για θέματα που αφορούν στάσεις ή συμπεριφορές) ή να αναπτυχθούν μελέτες περίπτωσης και να χρησιμοποιηθούν εποπτικά μέσα. Επιπλέον, συμπεριλαμβάνονται δραστηριότητες όπως:

- Μελέτη πηγών, π.χ. αναζήτηση και αξιοποίηση βιβλιογραφίας, άρθρων, οδηγιών και ψηφιακών πηγών για την κατανόηση των φυσικοθεραπευτικών μεθόδων και του ρόλου της υποβοήθησης,
- Βιωματική προσέγγιση με ενεργητική μάθηση μέσω καθοδηγούμενων ερωτήσεων, διαλόγων και συζήτησης πραγματικών ή υποθετικών περιστατικών φυσικοθεραπείας,
- Ομαδικές συζητήσεις στην τάξη για τις απαιτήσεις της υποβοήθησης, τις δυσκολίες που προκύπτουν και τις βέλτιστες πρακτικές συνεργασίας με τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια,
- Εκπαιδευτικές επισκέψεις σε φυσικοθεραπευτήρια, κέντρα αποκατάστασης ή νοσοκομεία για παρατήρηση πραγματικών συνθηκών υποβοήθησης θεραπευτικών μεθόδων,
- Ατομικές εργασίες με την ανάπτυξη προσωπικού έργου που εστιάζεται σε συγκεκριμένη φυσικοθεραπευτική μέθοδο και στον τρόπο υποστήριξης του/της θεραπευτή/-τριας,
- Ομαδικές εργασίες με συνεργατική παραγωγή project, το οποίο παρουσιάζει βήμα βήμα την υποβοήθηση σε θεραπευτικές τεχνικές.

2.2.Θ.2 | ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ

Η συγκεκριμένη υποενότητα επικεντρώνεται στη σύνθετη φύση των νευρολογικών παθήσεων και στις επιπτώσεις τους στη λειτουργικότητα, την κίνηση και την ποιότητα ζωής. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να διερευνήσουν νευρολογικές διαταραχές μέσα από πολυεπίπεδη ανάλυση: παθοφυσιολογία, κλινική εικόνα, λειτουργική αξιολόγηση, θεραπευτικές προσεγγίσεις και σύγχρονα μοντέλα αποκατάστασης. Η εργασία αναπτύσσεται με τη μορφή κλινικής μελέτης περίπτωσης, χαρτογράφησης νευρικών οδών, δημιουργίας εκπαιδευτικού οδηγού, ανάλυσης βίντεο πραγματικών περιστατικών, ή σύνθεσης βιβλιογραφικής ανασκόπησης. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια ενθαρρύνει την κριτική σκέψη, την τεκμηριωμένη αναζήτηση, τη χρήση ψηφιακών εργαλείων απεικόνισης και την εμβάθυνση σε σύγχρονες θεραπευτικές προσεγγίσεις. Επιπρόσθετα, προτείνονται οι παρακάτω δραστηριότητες:

- Ανάλυση κινητικών προτύπων σε ασθενείς με ΑΕΕ,
- Σχεδιασμός πρωτοκόλλου αποκατάστασης σε ασθενείς με Πάρκινσον,
- Δημιουργία infographic για νευροπλαστικότητα,
- Συζήτηση βιντεοσκοπημένων περιστατικών,
- Διεξαγωγή συνοπτικής έρευνας για την επίδραση της κόπωσης σε νευρολογικούς ασθενείς.

2.2.Θ.3 | ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΠΑΙΔΙΩΝ – ΕΦΗΒΩΝ

Η υποεπένεση αναδεικνύει τις ιδιαιτερότητες της παιδιατρικής και εφηβικής παθολογίας, όπου η ανάπτυξη, η ωρίμανση του νευρικού συστήματος και οι ψυχοκοινωνικοί παράγοντες παίζουν καθοριστικό ρόλο. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες διερευνούν παθήσεις που επηρεάζουν την κινητικότητα, τη συμπεριφορά, τη μάθηση και την καθημερινή λειτουργικότητα παιδιών και εφήβων. Η εργασία μπορεί να περιλαμβάνει σχεδιασμό παιδοκεντρικών παρεμβάσεων, δημιουργία υλικού για γονείς, ανάλυση αναπτυξιακών σταδίων, παρουσίαση περιστατικών με κινητικές ή νευρολογικές δυσκολίες, ή σύνθεση οδηγού πρώιμης παρέμβασης. Επίσης, αξιοποιούνται: παιχνίδια ρόλων, προσομοιώσεις, συζήτηση πραγματικών κλινικών σεναρίων, καθώς και τεχνολογικά μέσα για την οπτικοποίηση της ανάπτυξης. Τέλος, συμπεριλαμβάνονται διάφορες σχετικές δραστηριότητες όπως:

- Ο σχεδιασμός προγράμματος άσκησης για παιδί με ΔΕΠΥ,
- Η μελέτη περίπτωσης παιδιού με εγκεφαλική παράλυση,
- Η δημιουργία οδηγού για γονείς σχετικά με την κινητική ανάπτυξη,
- Η ανάλυση βίντεο παιδιατρικών κινητικών προτύπων,
- Η διεξαγωγή συνοπτικής έρευνας για την επίδραση της σχολικής τσάντας στη στάση σώματος.

2.2.Θ.4 | ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΗ ΗΛΙΚΙΑ

Η παρούσα υποεπένεση επικεντρώνεται στις παθήσεις που εμφανίζονται συχνότερα στην τρίτη ηλικία, με έμφαση στη λειτουργική αυτονομία, την πρόληψη επιπλοκών, την πολυσυννοσηρότητα και τη διατήρηση της ποιότητας ζωής. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενθαρρύνονται να αναπτύξουν εργασίες που αναδεικνύουν τις ανάγκες των ηλικιωμένων, λαμβάνοντας υπόψη τη φυσιολογική γήρανση, τις συννοσηρότητες, την ευπάθεια και τους κινδύνους πτώσεων. Η εργασία μπορεί να περιλαμβάνει ανάλυση παραγόντων κινδύνου, σχεδιασμό προγραμμάτων άσκησης, μελέτη περιστατικών με πτώσεις, αξιολόγηση περιπτώσεων με άνοια, ή δημιουργία οδηγού πρόληψης επιπλοκών. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια ενθαρρύνει την ολιστική προσέγγιση, τη χρήση εποπτικών μέσων, την παρατήρηση σε δομές φροντίδας ηλικιωμένων και τη συζήτηση περιστατικών. Επιπρόσθετα, οι παρακάτω δραστηριότητες ενισχύουν τη βιωματική μάθηση:

- Σχεδιασμός προγράμματος άσκησης για άτομο με οστεοαρθρίτιδα,
- Ανάλυση περιστατικού με πτώση και προτάσεις πρόληψης,
- Δημιουργία οδηγού για φροντιστές/-τριες ηλικιωμένων,
- Διεξαγωγή μελέτης για την επίδραση της πολυφαρμακίας στη λειτουργικότητα.

2.2.Θ.5 | ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ/ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΑΣΘΕΝΩΝ

Η υποεπένεση στοχεύει στην κατανόηση των αρχών ασφαλούς μετακίνησης και μεταφοράς ασθενών, με έμφαση στην πρόληψη τραυματισμών και στην εφαρμογή

εργονομικών τεχνικών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες διερευνούν τις απαιτήσεις διαφορετικών κλινικών περιβαλλόντων, τον διαθέσιμο εξοπλισμό και τις διεθνείς οδηγίες ασφαλούς χειρισμού. Η εργασία μπορεί να περιλαμβάνει σχεδιασμό πρωτοκόλλων, αξιολόγηση εξοπλισμού, ανάλυση περιστατικών με πτώσεις, δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού για προσωπικό, ή παρουσίαση βέλτιστων πρακτικών από OSHA/ANA. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια ενθαρρύνει πρακτικές ασκήσεις, προσομοιώσεις, χρήση εποπτικών μέσων και συζήτηση πραγματικών κλινικών σεναρίων. Στο πλαίσιο αυτό, κατάλληλες εκπαιδευτικές δραστηριότητες αποτελούν:

- Ο σχεδιασμός πρωτοκόλλου ασφαλούς μεταφοράς βαριατρικού ασθενούς,
- Η ανάλυση εξοπλισμού (ανυψωτικά, ιμάντες, σανίδες μεταφοράς),
- Η δημιουργία infographic για εργονομικές αρχές,
- Η προσομοίωση περιστατικού με πτώση,
- Η διεξαγωγή συνοπτικής έρευνας για τη χρήση μηχανικών μέσων σε κλινικές δομές.

2.2.Θ.6 | ΚΙΝΗΣΙΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

Η υποενότητα εστιάζεται στη θεραπευτική αξιοποίηση της κίνησης και στη δομημένη εφαρμογή κινησιοθεραπευτικών τεχνικών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες διερευνούν τις αρχές της κινησιοθεραπείας, την προσαρμογή των ασκήσεων στις ανάγκες του/της ασθενούς και τη σύνδεση της κίνησης με τη λειτουργική αποκατάσταση. Η εργασία μπορεί να περιλαμβάνει σχεδιασμό εξατομικευμένων προγραμμάτων άσκησης, ανάλυση θεραπευτικών πρωτοκόλλων, παρουσίαση τεχνικών ενδυνάμωσης, δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού, ή μελέτη περίπτωσης με λειτουργική αποκατάσταση. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια ενθαρρύνει τη βιωματική μάθηση, την παρατήρηση κλινικών εφαρμογών, τη χρήση βίντεο και ψηφιακών εργαλείων για την οπτικοποίηση της κίνησης. Επιπλέον, μπορούν να ενταχθούν οι εξής δραστηριότητες:

- Σχεδιασμός προγράμματος άσκησης για ασθενή με μυϊκή αδυναμία,
- Ανάλυση τεχνικών διάταξης και ενδυνάμωσης,
- Δημιουργία οδηγού ασκήσεων για κατ' οίκον εφαρμογή,
- Μελέτη περίπτωσης με λειτουργική αποκατάσταση μετά από χειρουργείο,
- Διεξαγωγή συνοπτικής έρευνας για την επίδραση της άσκησης στον χρόνιο πόνο.

2.2.Θ.7 | ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Η υποενότητα προάγει τη σύνδεση των μαθημάτων του εξαμήνου μέσα από έναν κοινό θεματικό άξονα, ενισχύοντας τη διεπιστημονική σκέψη και την ολιστική κατανόηση. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να αναπτύξουν ένα ολοκληρωμένο project που συνδυάζει στοιχεία από διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα, αναδεικνύοντας την αλληλένδετη σχέση τους. Η εργασία μπορεί να περιλαμβάνει διεπιστημονική μελέτη περίπτωσης, δημιουργία πολυμεσικού υλικού, σύνθεση γνώσεων από νευρολογία, παιδιατρική, εργονομία, κινησιοθεραπεία, ομαδικές παρουσιάσεις ή σχεδιασμό ολοκληρωμένης παρέμβασης. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια αξιοποιεί παιχνίδια ρόλων, μελέτες

περίπτωσης, έρευνα πεδίου, συζητήσεις και τεχνολογικά μέσα για την ενίσχυση της ενεργητικής μάθησης. Προτείνονται οι εξής δραστηριότητες:

- Σύνθεση project που συνδέει νευρολογική πάθηση με εργονομικές ανάγκες,
- Δημιουργία πολυμεσικού υλικού για εκπαιδευτική χρήση,
- Ανάλυση περιστατικού που απαιτεί διεπιστημονική συνεργασία,
- Ομαδική εργασία με συνδυασμό θεωρίας και πράξης,
- Διεξαγωγή συνοπτικής έρευνας για τη συνεργασία επαγγελματιών υγείας σε κλινικό περιβάλλον.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Χρυσαφίδης, Κ. (2002). *Βιωματική – επικοινωνιακή διδασκαλία. Η εισαγωγή της μεθόδου project στο σχολείο*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
2. Manske, R. C. (2015). *Fundamental orthopedic management for the physical therapist assistant* (4th edition). St. Louis, MO: Mosby Publications.
3. Moini, J. & Chaney, C. (2020). *Introduction to pathology for the physical therapist assistant* (2nd edition). Burlington, MA: Jones & Bartlett Learning.

Συμπληρωματικές

1. Barrett, C. M. (2019). *Dreeben-Irimia's introduction to physical therapy practice for physical therapist assistants* (4th edition). Burlington, MA: Jones & Bartlett Learning.
2. Cikulin-Kulinski, K. (2017). *Physical therapy clinical handbook for PTAs* (3rd edition). Burlington, MA: Jones & Bartlett Learning.
3. Δαλάκα, Ε., Πασσά, Μ. & Δανάσκος, Δ. (2016). *Εισαγωγή στη Φυσικοθεραπεία – Β΄ ΕΠΑ.Λ., Επιλογής, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3832>

2.3 • ΕΞΑΜΗΝΟ Γ΄

2.3.A • ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΜΑΛΑΞΗΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Ειδικά θέματα Μάλαξης» αποτελεί συνέχεια των εννοιών «Εισαγωγή στη Μάλαξη» και «Βασικές αρχές Μάλαξης», που αναφέρονται στις τεχνικές μάλαξης και στον ευεργετικό τους ρόλο στον ανθρώπινο οργανισμό. Η συγκεκριμένη ενότητα έχει σκοπό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν εξειδικευμένες γνώσεις σε θέματα μάλαξης που αφορούν τις ειδικές πληθυσμιακές ομάδες. Ειδικότερα, στην ενότητα αυτή, αρχικά αναλύονται οι παράγοντες που επηρεάζουν την κατάλληλη θέση για μάλαξη του/της ασθενούς. Οι θέσεις που τοποθετούσαν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τους/τις ασθενείς για μάλαξη στα προηγούμενα εξάμηνα τροποποιούνται τώρα σεβόμενοι/-ες τις ιδιαιτερότητες των εκάστοτε ασθενών που ανήκουν στις ειδικές πληθυσμιακές ομάδες. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται ειδικές πληθυσμιακές ομάδες ασθενών (έγκυοι, υπέρβαροι/-ες ασθενείς, ασθενείς με αναπνευστικά προβλήματα κ.ά.), των οποίων τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά απαιτούν προσεκτικούς και εξειδικευμένους χειρισμούς από τη στιγμή της τοποθέτησης στο φυσικοθεραπευτικό κρεβάτι μέχρι και την υποβοήθηση του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας στην εφαρμογή της μάλαξης. Τέλος, η ενότητα πραγματεύεται τη φυσικοθεραπευτική προσέγγιση του/της ασθενούς, καθώς και τα οφέλη της παγομάλαξης και της ηλεκτρομάλαξης.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Κατονομάζουν τις ειδικές πληθυσμιακές ομάδες ασθενών,
- Προσδιορίζουν τα χαρακτηριστικά των ασθενών που ανήκουν σε ειδικές πληθυσμιακές ομάδες,
- Αναγνωρίζουν τους παράγοντες που επηρεάζουν την κατάλληλη θέση του/της ασθενούς,
- Προσδιορίζουν τις θέσεις τοποθέτησης για μάλαξη που αντενδείκνυνται σε ειδικές πληθυσμιακές ομάδες,
- Τοποθετούν τον/την ασθενή στην κατάλληλη θέση για μάλαξη, σεβόμενοι/-ες τις ιδιαιτερότητες των ειδικών πληθυσμιακών ομάδων,
- Τροποποιούν τη θέση μάλαξης ανάλογα με τα ειδικά χαρακτηριστικά των ασθενών, υπό τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας,
- Παρατηρούν τον/την ασθενή για πιθανές αρνητικές αντιδράσεις κατά τη διάρκεια της μάλαξης, υπό τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας,
- Υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στην εφαρμογή μάλαξης σε ειδικές πληθυσμιακές ομάδες,

- Εκτιμούνται τα οφέλη της χρήσης παγομάλαξης και ηλεκτρομάλαξης στους/στις ασθενείς,
- Συνεργάζονται με ασθενείς ειδικών πληθυσμιακών ομάδων, υπό τις οδηγίες του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας,
- Υιοθετούν την ασφαλή και αποτελεσματική προσέγγιση ασθενών ειδικών πληθυσμιακών ομάδων,
- Συμπεριφέρονται με βάση τις αρχές της συμπερίληψης και της ηθικής του επαγγέλματος σε ασθενείς ειδικών πληθυσμιακών ομάδων.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ειδικές πληθυσμιακές ομάδες ασθενών / Ειδικά χαρακτηριστικά / Μάλαξη σε ειδικές πληθυσμιακές ομάδες ασθενών / Οφέλη παγομάλαξης και ηλεκτρομάλαξης / Ασφαλή και αποτελεσματική προσέγγιση ασθενών ειδικών πληθυσμιακών ομάδων / Συμπερίληψη / Ηθική του επαγγέλματος / Υποδοχή ασθενούς / Τοποθέτηση ασθενούς / Υποβοήθηση φυσικοθεραπευτή/-τριας.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (2), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ
2	ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΕΙΔΙΚΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ
3	ΜΑΛΑΞΗ ΣΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΑΣΘΕΝΩΝ
4	ΥΠΟΔΟΧΗ ΑΣΘΕΝΟΥΣ
5	ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΑΣΘΕΝΟΥΣ
6	ΠΑΓΟΜΑΛΑΞΗ – ΗΛΕΚΤΡΟΜΑΛΑΞΗ
7	ΥΠΟΒΟΗΘΗΣΗ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ

Κείμενο αναφοράς

2.3.A.1 | ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

Στην υποενότητα αυτή, γίνεται εισαγωγή στο μάθημα και σε έννοιες που αφορούν τη μάλαξη και τις ειδικές πληθυσμιακές ομάδες ασθενών. Παρουσιάζονται συνοπτικά οι ειδικές πληθυσμιακές ομάδες (έγκυοι, υπέρβαροι/-ες ασθενείς, ασθενείς με αναπνευστικά προβλήματα κ.ά.), των οποίων τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά απαιτούν προσεκτικούς και εξειδικευμένους χειρισμούς, από τη στιγμή της υποδοχής και της τοποθέτησης στο φυσικοθεραπευτικό κρεβάτι, μέχρι και την υποβοήθηση του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας στην εφαρμογή της μάλαξης. Ακολουθεί σχετική συζήτηση

ση στην ολομέλεια για την υποβοήθηση του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας κατά την εφαρμογή μάλαξης σε ειδικές πληθυσμιακές ομάδες ασθενών στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να προετοιμαστούν κατάλληλα για την άσκηση των καθηκόντων τους.

Την ύπαρξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης υποστηρίζει η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η ενίσχυση της συμμετοχής των εκπαιδευόμενων υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών, όπως ο καταιγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις και απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τη θεματολογία τους από τη μαθησιακή υποεπένδυση και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας των εκπαιδευομένων.

2.3.A.2 | ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΕΙΔΙΚΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ

Στην υποεπένδυση αυτή, παρουσιάζονται τα ειδικά χαρακτηριστικά των ασθενών που ανήκουν σε ειδικές πληθυσμιακές ομάδες. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξερευνήσουν και θα αναγνωρίσουν τις ιδιαιτερότητες σε διαφορετικούς προσομοιωμένους πληθυσμούς ασθενών με παθήσεις, με απώτερο στόχο την εξοικείωσή τους με την προσέγγιση και την αποκατάσταση αυτών μέσω της μάλαξης. Πραγματοποιείται συζήτηση για την αξία της μάλαξης, η οποία δεν καθυστερεί απλώς μια πάθηση, αλλά μπορεί και να αναστρέψει την εξέλιξη των συμπτωμάτων της σε άτομα με ειδικά θέματα. Επίσης, υλοποιείται σύντομη παρουσίαση της φυσικοθεραπευτικής παρέμβασης σε ειδικές πληθυσμιακές ομάδες ασθενών μέσω της μάλαξης.

Η υποεπένδυση προσφέρει θεμελιώδεις γνώσεις για την εφαρμογή της μάλαξης και τη βελτίωση των λειτουργικών αποτελεσμάτων σε ασθενείς διαφορετικών διαγνώσεων, ηλικιών και καταστάσεων, με σκοπό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τη συσχέτιση της μάλαξης με την ανατομία, τη φυσιολογία, καθώς και με θεμελιώδη στοιχεία για την εφαρμογή της. Παρουσιάζεται η θετική επίδραση της μάλαξης στο νευρικό σύστημα, το καρδιοαναπνευστικό και το μυϊκό σύστημα, προάγοντας τη φυσική κατάσταση και την ευεξία. Έμφαση δίνεται στην αξιοποίηση του ρόλου του/της Βοηθού Φυσικοθεραπευτή/-τριας και στις στρατηγικές επικοινωνίας στο πλαίσιο του καθιερωμένου σχεδίου της φυσικοθεραπευτικής συνεδρίας, ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαιτερότητες του/της κάθε ασθενούς.

Οι εκπαιδευτές/-τριες, στο πλαίσιο της χρήσης των κατάλληλων εκπαιδευτικών τεχνικών, μπορούν να χρησιμοποιήσουν την εισήγηση μαζί με πρακτικές ασκήσεις, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να συμμετάσχουν ενεργά, ενώ με αυτή τη μέθοδο γίνονται περισσότερο υπεύθυνοι/-ες και αυξάνεται η αυτοπεποίθησή τους μετά την επιτυχή αντιμετώπιση των πρακτικών προβλημάτων.

2.3.A.3 | ΜΑΛΑΞΗ ΣΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΑΣΘΕΝΩΝ

Στην υποενότητα αυτή, παρουσιάζονται ο στόχος και τα αποτελέσματα της μάλαξης σε ειδικές ομάδες ασθενών με παθήσεις του νευρικού, του ερειστικού ή του μυϊκού συστήματος, καθώς και τα κριτήρια επιλογής διαφόρων χειρισμών και ο χρόνος εφαρμογής τους. Έμφαση δίνεται στην αξιοποίηση του ρόλου του/της Βοηθού Φυσικοθεραπευτή/-τριας στο πλαίσιο του καθιερωμένου σχεδίου της φυσικοθεραπευτικής συνεδρίας, ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαιτερότητες του/της κάθε ασθενούς που ανήκει σε ειδικές πληθυσμιακές ομάδες (έγκυοι, υπέρβαροι/-ες ασθενείς, ασθενείς με αναπνευστικά προβλήματα κ.ά.), των οποίων τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά απαιτούν προσεκτικούς χειρισμούς στην υποβοήθηση του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας κατά την εφαρμογή της μάλαξης, όπως π.χ. παρατήρηση του/της ασθενούς για πιθανές αρνητικές αντιδράσεις κατά τη διάρκεια της μάλαξης, υπό τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας. Απώτερος στόχος είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες ώστε να υιοθετούν ασφαλή και αποτελεσματική προσέγγιση των ασθενών ειδικών πληθυσμιακών ομάδων και να είναι σε θέση να υποβοηθούν αποτελεσματικά τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια κατά την εφαρμογή της μάλαξης.

Την ύπαρξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης υποστηρίζει η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η ενίσχυση της συμμετοχής των εκπαιδευομένων υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών, όπως ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις και απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τη θεματολογία τους από τη μαθησιακή υποενότητα και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας των εκπαιδευομένων.

2.3.A.4 | ΥΠΟΔΟΧΗ ΑΣΘΕΝΟΥΣ

Στην υποενότητα αυτή, παρουσιάζονται οι κατάλληλες ενέργειες που απαιτούνται για την υποδοχή και την προετοιμασία ειδικών πληθυσμιακών ομάδων ασθενών που πρόκειται να δεχτούν φυσικοθεραπεία. Γίνεται επίδειξη των τρόπων καταγραφής και ελέγχου των ζωτικών σημείων ενός/μιας ασθενούς και παρακολούθηση βίντεο με την καταγραφή των ζωτικών σημείων. Ακολουθεί συζήτηση για την αναγκαιότητα ελέγχου των ζωτικών σημείων πριν και μετά τη φυσικοθεραπευτική συνεδρία και εφαρμογή της μάλαξης, ώστε, μετά το πέρας της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να εφαρμόζουν την καταγραφή των ζωτικών σημείων του/της ασθενούς.

Απώτερος στόχος της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να ελέγχουν αδρά τη γενική κατάσταση της υγείας ενός/μιας ασθενούς που ανήκει στις ειδικές πληθυσμιακές ομάδες, για παράδειγμα την πίεση και τις σφίξεις πριν από

την εφαρμογή της κατάλληλης τεχνικής μάλαξης από τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια, και να ενημερώνουν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια για το ιστορικό-κάρτα ασθενούς κατά την άσκηση των καθηκόντων τους στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας. Επίσης, να είναι ικανοί/-ές, κατά την υποδοχή του/της ασθενούς, να συμπεριφέρονται με βάση τις αρχές της συμπερίληψης και της ηθικής του επαγγέλματος.

Στις προτεινόμενες τεχνικές διδασκαλίας της υποενότητας εντάσσεται και το παιχνίδι ρόλων βάσει σεναρίου που εδράζεται στην υποενότητα. Για παράδειγμα, γίνεται πρακτική εφαρμογή της καταγραφής των ζωτικών σημείων ενός/μιας ασθενούς και οι εκπαιδευόμενοι/-ες περιγράφουν τους ορθούς τρόπους καταγραφής, ενημερώνουν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια για το ιστορικό-κάρτα ασθενή και υποδέχονται τον/την ασθενή σύμφωνα με τις αρχές της συμπερίληψης και της ηθικής του επαγγέλματος σε ασθενείς ειδικών πληθυσμιακών ομάδων.

2.3.A.5 | ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΑΣΘΕΝΟΥΣ

Στην υποενότητα αυτή, περιγράφεται η κατάλληλη προετοιμασία/τοποθέτηση του/της ασθενούς ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά/πάθηση και αναλύονται οι παράγοντες που επηρεάζουν την κατάλληλη θέση για την εφαρμογή μάλαξης. Δίνεται έμφαση στο γεγονός ότι η θέση τροποποιείται ανάλογα, με σεβασμό στις ιδιαιτερότητες των εκάστοτε ασθενών που ανήκουν στις ειδικές πληθυσμιακές ομάδες. Τέλος, δίνονται οδηγίες για την κατάλληλη προετοιμασία/τοποθέτηση του/της ασθενούς, με τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η απαιτούμενη ιδιωτικότητα του/της ασθενούς και με σεβασμό στην προσωπικότητα και την ιδιαιτερότητά του/της, σύμφωνα με τις αρχές και της συμπερίληψης και της ηθικής του επαγγέλματος σε ασθενείς ειδικών πληθυσμιακών ομάδων.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια επιδεικνύει τις κατάλληλες θέσεις και ακολουθεί πρακτική εφαρμογή από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες, οι οποίοι/-ες, συμμετέχοντας σε παιχνίδι ρόλων, αναπαράγουν τις σωστές θέσεις του/της ασθενούς. Γίνεται επίδειξη και διαφοροποίηση των θέσεων για την εφαρμογή μάλαξης και άλλων φυσικοθεραπευτικών παρεμβάσεων. Έπεται συζήτηση για την αναγκαιότητα της κατάλληλης τοποθέτησης του/της ασθενούς σε μία φυσικοθεραπευτική συνεδρία και πρακτική εφαρμογή των θέσεων, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να προσδιορίσουν τις δυνατές θέσεις τοποθέτησης και να επιλέξουν την κατάλληλη θέση ανάλογα με την περιοχή εφαρμογής της μάλαξης και τη φυσικοθεραπευτική πράξη που θα ακολουθήσει.

2.3.A.6 | ΠΑΓΟΜΑΛΑΞΗ – ΗΛΕΚΤΡΟΜΑΛΑΞΗ

Στην υποενότητα αυτή, παρουσιάζεται η μάλαξη με πάγο, η οποία εφαρμόζεται κυρίως για τη θεραπεία συνδρόμων υπέρχρησης και υπερβολικής μυϊκής τάσης, ανακουφίζοντας τον πόνο που σχετίζεται με τους τραυματισμούς στο σκελετικό, το αγγειακό και το μυϊκό σύστημα. Γίνεται αναφορά στην επιφανειακή τοποθέτηση πάγου, που οδηγεί σε αλλαγές στο δέρμα, καθώς και σε εν τω βάθει, ενδομυϊκές και αρθρικές θερ-

μοκρασίες. Η μείωση στη θερμοκρασία των ιστών συμβάλλει στη μείωση του πόνου και του μυϊκού σπασμού. Η διαδικασία αυτή καταλήγει σε μείωση του μεταβολισμού, γεγονός που μειώνει τη φλεγμονώδη απάντηση, την αγγειακή διαπερατότητα και τον σχηματισμό οιδήματος. Στη συνέχεια, γίνεται παρουσίαση της συσκευής ηλεκτρομάλαξης, συσκευής κατάλληλης για τη βελτιστοποίηση της μάλαξης προετοιμασίας και της αποθεραπείας, ιδανική για τοπική θεραπεία μικρών τμημάτων του σώματος και με ιδιαίτερο πλεονέκτημα την προσαρμοστικότητα σε διάφορες καταστάσεις, ανάλογα με τις ανάγκες του/της ασθενούς. Δίνεται έμφαση στο γεγονός ότι η ηλεκτρομάλαξη έχει αξιόπιστο και εργονομικό σχεδιασμό που διευκολύνει τη μετακίνησή της πάνω στο σώμα, ενώ ο ιδιαίτερος σχεδιασμός της βοηθά τον/τη χρήστη/-τρια να ασκεί πίεση στο σώμα, χωρίς να καταβάλλει σωματική δύναμη.

Στις μεθόδους διδασκαλίας της υποενότητας για την ενεργοποίηση των εκπαιδευομένων προτείνονται η συζήτηση στην τάξη με ανατροφοδότηση, η εργασία σε μικρές ομάδες, η ανάλυση – παρουσίαση περιπτώσεων, οι παρουσιάσεις των εκπαιδευομένων με χρήση πολυμέσων πάνω σε θέμα της υποενότητας (προτείνεται παιχνίδι ρόλων με θέμα σεναρίου την παγομάλαξη ή/και την ηλεκτρομáλαξη, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες επιδεικνύουν τις κατάλληλες πρακτικές υποβοήθησης του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας σε διάφορες περιπτώσεις ασθενών).

Απώτερος στόχος της υποενότητας είναι η κατάλληλη προετοιμασία των εκπαιδευομένων για την αποτελεσματική άσκηση των καθηκόντων τους στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας.

2.3.A.7 | ΥΠΟΒΟΗΘΗΣΗ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ

Σκοπός της συγκεκριμένης μαθησιακής ενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να είναι σε θέση να υποβοηθούν αποτελεσματικά τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια κατά την εφαρμογή της μάλαξης. Επίσης, στην υποενότητα αυτή, οι καταρτιζόμενοι/-ες μαθαίνουν να υιοθετούν καλές πρακτικές διαπροσωπικής επικοινωνίας και προσέγγισης, που διακρίνονται από σεβασμό και ενσυναίσθηση, ώστε να υποστηρίζουν ασθενείς που προσέρχονται στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας, υπό την επίβλεψη του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας.

Απώτερος στόχος της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν και να υιοθετήσουν άριστη και άμεση επικοινωνία με όλους/-ες τους/τις εμπλεκόμενους/-ες σε μια ομάδα αποκατάστασης, οι οποίοι/-ες συμβάλλουν ουσιαστικά στην αντιμετώπιση του κάθε περιστατικού με την εφαρμογή της μάλαξης, διασφαλίζοντας ένα μεγάλο πλεονέκτημα συνεργασίας και πληροφόρησης προς όφελος των ασθενών.

Στις μεθόδους διδασκαλίας της υποενότητας για την ενεργοποίηση των εκπαιδευομένων προτείνονται η συζήτηση στην τάξη και η ανατροφοδότηση, η εργασία σε μικρές ομάδες, η ανάλυση – παρουσίαση περιπτώσεων, οι παρουσιάσεις εκπαιδευομένων με χρήση πολυμέσων πάνω σε θέμα της υποενότητας (π.χ. προτείνεται

παιχνίδι ρόλων με θέμα σεναρίου που αφορά την υποενότητα, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες επιδεικνύουν κατάλληλες πρακτικές υποβοήθησης σε διάφορες περιπτώσεις ασθενών που πρόκειται να δεχτούν μάλαξη στη συνεδρία φυσικοθεραπείας στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας). Ακολουθεί σχετική συζήτηση στην ολομέλεια για την υποβοήθηση του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας κατά την εφαρμογή μάλαξης στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να προετοιμαστούν κατάλληλα για την άσκηση των καθηκόντων τους.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Χριστάρα Παπαδοπούλου, Α. & Παπαδοπούλου, Ουρ. (2017). *Τεχνικές μάλαξης*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.
2. Σφετσιώρης, Κ. Δ. (2003). *Θεραπευτική μάλαξη*. Αθήνα: Εκδόσεις DKS.
3. Σακελλάρη, Β. & Γώγου, Β. (2014). *Τεχνικές θεραπευτικής μάλαξης*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Συμπληρωματικές

1. Γαρίνης, Γ., Καρύγιαννης, Π. & Πεταλά-Μπασιαδάκη, Μ. (χ.χ.). *Μάλαξη Ι – Γ΄ ΕΠΑ.Λ., Ειδικότητα: Βοηθών Φυσικοθεραπευτών, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3835>
2. Ζευκιλής, Ι., Τσιγάρα, Β. & Κούκος, Α. (χ.χ.). *Μάλαξη ΙΙ – Γ΄ ΕΠΑ.Λ., Ειδικότητα: Βοηθών Φυσικοθεραπευτών, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/pdf/8547/4348/24-0267-02_Malaksi-II_B-EPAL_Vivlio-Mathiti/

2.3.B • ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας «Συντήρηση και τεχνολογία εργαστηρίου φυσικοθεραπείας» είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες αναφορικά με τη λειτουργία και τη συντήρηση του εξοπλισμού του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας. Στο πλαίσιο της ενότητας αυτής, παρουσιάζονται οι ηλεκτρικές και μηχανικές συσκευές και τα μηχανήματα που αποτελούν τον βασικό εξοπλισμό ενός εργαστηρίου φυσικοθεραπείας, καθώς και οι αρχές λειτουργίας τους. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε μια πρώτη επαφή με τα φυσικά μέσα του εργαστηρίου φυσι-

κοθεραπείας, γεγονός που αναδεικνύει τη σύνδεση της συγκεκριμένης μαθησιακής ενότητας με τη μαθησιακή ενότητα «Αρχές εφαρμογής φυσικών μέσων» του ίδιου εξαμήνου. Ειδικότερα, αναλύονται οι κανόνες και τα μέτρα υγιεινής που θα πρέπει να εφαρμόζονται πριν και μετά τη χρήση των φυσικών μέσων. Επίσης, τονίζεται η σημασία του τακτικού ελέγχου της καλής λειτουργίας των μηχανημάτων και συσκευών και η σχολαστική τήρηση του προγράμματος συντήρησής τους για την ασφάλεια των ασθενών και του προσωπικού. Τέλος, αναφέρονται οι αρνητικές επιπτώσεις και οι πιθανοί κίνδυνοι που απορρέουν από την κακή συντήρηση του εξοπλισμού του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Κατονομάζουν τον βασικό εξοπλισμό του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας,
- Διατυπώνουν τις αρχές λειτουργίας των συσκευών υπερήχων, ψυχρών/θερμών επιθεμάτων,
- Προσδιορίζουν τις αρχές λειτουργίας των συσκευών θερμών λουτρών (παραφινόλουτρου, δινόλουτρου),
- Ταξινομούν τις αρχές λειτουργίας των ηλεκτρομαγνητικών συσκευών και των συσκευών laser,
- Παρουσιάζουν μεθόδους μέτρησης διαφόρων τύπων ακτινοβολίας για διασφάλιση ασφαλών επιπέδων,
- Παρακολουθούν το πρόγραμμα συντήρησης των φυσικοθεραπευτικών μηχανημάτων,
- Ελέγχουν την καλή λειτουργία των μηχανημάτων,
- Εφαρμόζουν τους κανόνες υγιεινής για την αποφυγή μετάδοσης μολυσματικών ασθενειών, λόγω κοινής χρήσης συσκευών και μέσων φυσικοθεραπείας (σωστή απολύμανση/αποστείρωση),
- Τροποποιούν τη διάταξη των συσκευών για την καλύτερη εργονομία του χώρου του φυσικοθεραπευτηρίου,
- Οργανώνουν τη διακίνηση και την προμήθεια των απαραίτητων αναλώσιμων υλικών,
- Υποστηρίζουν την αναγκαιότητα συντήρησης και οργάνωσης του χώρου φυσικοθεραπείας,
- Υιοθετούν κανόνες υγείας και ασφάλειας στον χώρο εργασίας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Συντήρηση / Λειτουργία συσκευών / Ψυχρά / Θερμά / Υπέρηχος / Laser / Ηλεκτρομαγνητικά πεδία / Εργαστήριο φυσικοθεραπείας.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα
Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενότητων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΣΥΣΚΕΥΩΝ
2	ΑΡΧΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΥΠΕΡΗΧΩΝ ΚΑΙ ΨΥΧΡΩΝ/ΘΕΡΜΩΝ ΕΠΙΘΕΜΑΤΩΝ
3	ΑΡΧΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΘΕΡΜΩΝ ΛΟΥΤΡΩΝ
4	ΑΡΧΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΜΑΓΝΗΤΙΚΩΝ ΠΕΔΙΩΝ ΚΑΙ LASER
5	ΟΔΗΓΙΕΣ ΟΡΘΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ
6	ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΜΟΛΥΝΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΥΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΧΡΗΣΗ ΣΥΣΚΕΥΩΝ
7	ΕΛΕΓΧΟΣ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ
8	ΑΡΧΕΙΟΘΕΤΗΣΗ ΕΛΕΓΧΩΝ/ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΔΥΣΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.3.B.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΣΥΣΚΕΥΩΝ

Η υποενότητα αποτελεί την εισαγωγή στη μαθησιακή ενότητα, στην οποία περιγράφονται οι βασικές έννοιες και η ορολογία σχετικά με τη λειτουργία και τη συντήρηση του εξοπλισμού του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας. Γίνεται μια επιγραμματική αναφορά στις βασικές αρχές λειτουργίας του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας και ιδιαίτερα στις προδιαγραφές, τη διαρρύθμιση, καθώς και τον απαιτούμενο εξοπλισμό για την εύρυθμη λειτουργία του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι συσκευές και τα μηχανήματα που αποτελούν τον βασικό εξοπλισμό ενός εργαστηρίου φυσικοθεραπείας, γίνεται ταξινόμηση των συσκευών και αναφέρονται οι βασικές αρχές λειτουργίας τους.

Καθώς το εργαστήριο φυσικοθεραπείας είναι ο κατεξοχήν χώρος εργασίας και απασχόλησης του Βοηθού Φυσικοθεραπευτή/-τριας, υπό την επίβλεψη του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας, απώτερος σκοπός της υποενότητας είναι η ευαισθητοποίηση των εκπαιδευομένων όσον αφορά τη συμβολή του/της Βοηθού Φυσικοθεραπευτή/-τριας στην οργάνωση και λειτουργία του χώρου, καθώς και τη συντήρηση των συσκευών. Η ευαισθητοποίηση αυτή είναι ιδιαίτερης σημασίας για τη συνεργασία με τον/την υπεύθυνο/-η φυσικοθεραπευτή/-τρια αλλά και για την καλύτερη εξυπηρέτηση και ασφάλεια των ασθενών.

Στις μεθόδους διδασκαλίας της υποενότητας μπορούν να περιληφθούν διαλέξεις – εισηγήσεις με χρήση πίνακα, διαφανοσκοπίου, σταθερό προβολικό σύστημα (overhead projector), βίντεο και τηλεόραση, συζήτηση στην τάξη και ανατροφοδότηση, εργασία σε μικρές ομάδες ή ατομική, ανάλυση – παρουσίαση περιπτώσεων, πα-

ρουσιάσεις εκπαιδευομένων, χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) (Πολυμέσων, ηλεκτρονική συζήτηση μέσω πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου).

2.3.B.2 | ΑΡΧΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΥΠΕΡΗΧΩΝ ΚΑΙ ΨΥΧΡΩΝ/ΘΕΡΜΩΝ ΕΠΙΘΕΜΑΤΩΝ

Στην υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται ώστε να κατανοήσουν τις βασικές αρχές λειτουργίας των συσκευών υπερήχων, ψυχρών/θερμών επιθεμάτων, τον τρόπο ασφαλούς χρήσης, καθώς και τα θεραπευτικά τους αποτελέσματα. Αναφέρονται οι επιδράσεις, οι ενδείξεις καθώς και οι αντενδείξεις των συσκευών αυτών για τον ανθρώπινο οργανισμό. Γίνεται παρουσίαση των συσκευών και της τεχνολογίας τους, με αναφορά στην αξιοποίηση φυσικών παραγόντων, όπως η θερμοκρασία, με στόχο την αποκατάσταση. Παρουσιάζονται τα θεραπευτικά τους αποτελέσματα, όπως η επιτάχυνση της επούλωσης των ιστών και η μείωση του πόνου. Γίνεται σαφής αναφορά στην αλληλεπίδραση των συσκευών και των ιστών, καθώς και στις παραμέτρους των υπερήχων και των ψυχρών/θερμών επιθεμάτων που επηρεάζουν ευρέως την απόκριση των βιολογικών ιστών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται για τη θεραπεία με υπέρηχους και ψυχρά/θερμά επιθέματα, η οποία προσφέρει κλινική ανακούφιση από τον πόνο και επιφέρει βέλτιστα αποτελέσματα στην έκβαση του/της ασθενούς, είτε εφαρμόζεται αυτόνομα είτε σε συνδυασμό με άλλες φυσικοθεραπευτικές παρεμβάσεις.

Η κατανόηση των βασικών στοιχείων της λειτουργίας των συσκευών του υπερήχου και των ψυχρών/θερμών επιθεμάτων είναι απαραίτητη για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες, ώστε να είναι σε θέση να εργαστούν ως βοηθοί φυσικοθεραπευτών/-τριών, υπό την επίβλεψη και τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας.

Στις μεθόδους διδασκαλίας της υποενότητας του μαθήματος μπορούν να περιληφθούν διαλέξεις –εισηγήσεις, συζήτηση στην τάξη και ανατροφοδότηση, εργασία σε μικρές ομάδες ή ατομική, παρουσιάσεις εκπαιδευομένων, χρήση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) (πολυμέσων, ηλεκτρονική συζήτηση μέσω πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου).

2.3.B.3 | ΑΡΧΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΘΕΡΜΩΝ ΛΟΥΤΡΩΝ

Στην υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν τον τρόπο χρήσης και ασφαλούς λειτουργίας των συσκευών των θερμών λουτρών, καθώς και τα θεραπευτικά τους αποτελέσματα. Αναφέρονται οι επιδράσεις, οι ενδείξεις και οι αντενδείξεις των συσκευών για τον ανθρώπινο οργανισμό. Γίνεται παρουσίαση των συσκευών και της τεχνολογίας και αναφορά στη βοήθεια που προσφέρεται κατά τη χρήση τους μέσω των φυσικών παραγόντων όπως η θερμοκρασία, με στόχο την αποκατάσταση. Παρουσιάζονται τα θεραπευτικά αποτελέσματα που επιτυγχάνονται, όπως η επιτάχυνση της επούλωσης των ιστών και η μείωση του πόνου, με στόχο την αποκατά-

σταση. Γίνεται σαφής αναφορά στην αλληλεπίδραση των συσκευών και των ιστών και στις παραμέτρους που επηρεάζουν ευρέως την απόκριση των βιολογικών ιστών. Η θεραπεία με χρήση θερμών λουτρών προσφέρει κλινικά ανακούφιση από τον πόνο και επιφέρει βέλτιστα αποτελέσματα στην έκβαση του/της ασθενούς, τόσο μόνη όσο και σε συνδυασμό με φυσικοθεραπευτικές παρεμβάσεις.

Η κατανόηση των βασικών στοιχείων της λειτουργίας των συσκευών θερμών λουτρών, όπως το παραφινόλουτρο και το δινόλουτρο, είναι απαραίτητη για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες, ώστε να είναι σε θέση να εργαστούν ως βοηθοί φυσικοθεραπευτών/-τριών, υπό την επίβλεψη και τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας.

Στις μεθόδους διδασκαλίας της υποεπάρκειας μπορούν να περιληφθούν διαλέξεις – εισηγήσεις με χρήση πίνακα, διαφανοσκοπίου, σταθερό προβολικό σύστημα (overhead projector), βίντεο και τηλεόραση, συζήτηση στην τάξη και ανατροφοδότηση, εργασία σε μικρές ομάδες ή ατομική, ανάλυση – παρουσίαση περιπτώσεων, παρουσιάσεις εκπαιδευομένων, χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) (Πολυμέσων, ηλεκτρονική συζήτηση μέσω πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου).

2.3.B.4 | ΑΡΧΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΜΑΓΝΗΤΙΚΩΝ ΠΕΔΙΩΝ ΚΑΙ LASER

Στην υποεπάρκεια αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις συσκευές ηλεκτρομαγνητικών πεδίων και laser καθώς και με τις βασικές αρχές λειτουργίας τους, με εστίαση στην υιοθέτηση καλών πρακτικών για την ασφαλή χρήση τους, στην αυστηρή τήρηση των γραπτών πρωτοκόλλων που αφορούν την ασφάλεια λειτουργίας τους στον χώρο του φυσικοθεραπευτηρίου, καθώς και στη γνώση των κινδύνων από τη χρήση τους.

Στόχος της υποεπάρκειας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να κατανοούν τη λειτουργία των συσκευών ηλεκτρομαγνητικών πεδίων και laser, αλλά και τα θεραπευτικά τους αποτελέσματα. Αναφέρονται οι επιδράσεις, οι ενδείξεις και οι αντενδείξεις των συσκευών για τον ανθρώπινο οργανισμό. Γίνεται παρουσίαση των συσκευών και της τεχνολογίας και αναφορά στη βοήθεια που προσφέρεται κατά τη χρήση τους, με στόχο την αποκατάσταση. Παρουσιάζονται τα θεραπευτικά αποτελέσματα που επιτυγχάνονται, όπως η επιτάχυνση της επούλωσης των ιστών και η μείωση του πόνου, με στόχο την αποκατάσταση.

Στις μεθόδους διδασκαλίας της υποεπάρκειας μπορούν να περιληφθούν διαλέξεις – εισηγήσεις με χρήση πίνακα, διαφανοσκοπίου, σταθερό προβολικό σύστημα (overhead projector), βίντεο και τηλεόραση, συζήτηση στην τάξη και ανατροφοδότηση, εργασία σε μικρές ομάδες ή ατομική, ανάλυση – παρουσίαση περιπτώσεων, παρουσιάσεις εκπαιδευομένων, χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) (Πολυμέσων, ηλεκτρονική συζήτηση μέσω πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου).

2.3.B.5 | ΟΔΗΓΙΕΣ ΟΡΘΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ

Στην υποενότητα αυτή, δίνεται βαρύτητα στη συντήρηση και γενικότερα τη διαχείριση του εξοπλισμού, δραστηριότητες στις οποίες οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα πρέπει να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή κατά την άσκηση των καθηκόντων τους ως βοηθοί φυσικοθεραπευτή/-τριας. Η συντήρηση των μηχανημάτων είναι καίριας σημασίας, καθώς η έλλειψη συντήρησης επηρεάζει αρνητικά τόσο την απόδοσή τους όσο και την ασφάλεια των ασθενών. Η υποενότητα καλύπτει θέματα που αφορούν την ορθή χρήση των συσκευών για την προστασία του/της ασθενούς, του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας και του προσωπικού του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας, καθώς και θέματα τεχνικής υποστήριξης και συντήρησης των μηχανημάτων αυτών.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται ότι για τη μέγιστη αξιοποίηση του εξοπλισμού απαιτείται πρωτίστως μια καλά οργανωμένη και σωστά μελετημένη διαδικασία συντήρησης. Με την εφαρμογή μιας αποδοτικής συντήρησης, οι αστοχίες όπως η απώλεια μιας ημέρα εξαιτίας απρόσμενης διακοπής, περιορίζονται στο ελάχιστο. Η ορθή χρήση και συντήρηση έχουν επίδραση στην απόδοση, την ποιότητα, το κόστος, το περιβάλλον και την ασφάλεια.

Είναι σημαντική η κατάρτιση των εκπαιδευομένων, ώστε να κατανοήσουν ότι η αποτελεσματικότητα και η αποδοτικότητα ενός εργαστηρίου φυσικοθεραπείας το οποίο απασχολεί προσωπικό που χειρίζεται μηχανολογικό εξοπλισμό εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από τον τρόπο οργάνωσης και ορθής χρήσης του.

Στις μεθόδους διδασκαλίας της υποενότητας μπορούν να περιληφθούν διαλέξεις – εισηγήσεις με χρήση πίνακα, διαφανοσκοπίου, σταθερό προβολικό σύστημα (overhead projector), βίντεο και τηλεόραση, συζήτηση στην τάξη και ανατροφοδότηση, εργασία σε μικρές ομάδες ή ατομική, ανάλυση – παρουσίαση περιπτώσεων, παρουσιάσεις εκπαιδευομένων, χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) (Πολυμέσων, ηλεκτρονική συζήτηση μέσω πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου).

2.3.B.6 | ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΜΟΛΥΝΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΥΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΧΡΗΣΗ ΣΥΣΚΕΥΩΝ

Η υποενότητα αυτή εστιάζεται στην ασφάλεια του/της ασθενούς κατά τη φυσικοθεραπευτική παρέμβαση με τη χρήση συσκευών και φυσικών μέσων, καθώς και στα προβλήματα που μπορεί να προκαλέσει η λανθασμένη χρήση τους. Οι καταρτιζόμενοι/-ες εκπαιδεύονται στον εντοπισμό και τον περιορισμό των ανασφαλών πρακτικών, με στόχο την πρόληψη δυσμενών περιστατικών που οφείλονται στα λεγόμενα «ιατρικά λάθη».

Βασικός σκοπός της παρούσας υποενότητας είναι να μελετηθούν οι επιδράσεις της ακτινοβολίας στον άνθρωπο και, κατ' επέκταση, να επισημανθούν οι τρόποι προστασίας της υγείας και η τήρηση των ασφαλών επιπέδων χρήσης των συσκευών. Γίνεται αναφορά στις επιδράσεις των συσκευών, καθώς και στα όρια έκθεσης και στους κανόνες ασφάλειας για την αποφυγή σφαλμάτων, όπως εγκαυμάτων και μολύνσεων.

Γίνεται αναφορά σε θέματα ασφαλείας που ανακύπτουν κατά τη φυσικοθεραπευτική αποκατάσταση κατά τη χρήση των συσκευών, καθώς και σε προφυλάξεις που είθισται να υιοθετούνται προκειμένου να επιτυγχάνεται μια κουλτούρα ασφαλείας. Γίνεται σαφές στους/στις καταρτιζόμενους/-ες ότι η χρήση των συσκευών, εφόσον γίνει με τον σωστό τρόπο, τηρηθούν οι προφυλάξεις, ληφθούν υπόψη οι ενδείξεις και οι αντενδείξεις στον χώρο εργασίας και εφαρμοστούν κατάλληλα στον/στην ασθενή ανάλογα με τις ανάγκες του, δεν τίθεται θέμα περί ασφάλειας.

Στις μεθόδους διδασκαλίας της υποενότητας μπορούν να περιληφθούν διαλέξεις – εισηγήσεις με χρήση πίνακα, διαφανοσκοπίου, σταθερό προβολικό σύστημα (overhead projector), βίντεο και τηλεόραση, συζήτηση στην τάξη και ανατροφοδότηση, εργασία σε μικρές ομάδες ή ατομική, ανάλυση – παρουσίαση περιπτώσεων, παρουσιάσεις εκπαιδευομένων, χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) (Πολυμέσων, ηλεκτρονική συζήτηση μέσω πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου).

2.3.B.7 | ΕΛΕΓΧΟΣ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ

Στην υποενότητα αυτή, επιχειρείται οι καταρτιζόμενοι/-ες να κατανοήσουν πως είναι αναγκαίο να γίνεται λογική και υπεύθυνη χρήση των συσκευών και μέσων φυσικοθεραπείας, καθώς και να τηρούνται τα απαραίτητα μέτρα προστασίας και ελέγχου των συσκευών για την υγεία, τόσο του/της ασθενούς, όσο και του προσωπικού του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας.

Στους/Στις καταρτιζόμενους/-ες αναφέρονται θέματα που αφορούν τη χρήση βέλτιστων και ασφαλών πρακτικών σε σχέση με τη χρήση των συσκευών και μέσων φυσικοθεραπείας, όπως τρόπους αποφυγής βραχυκυκλώματος και περιοδικό έλεγχο μηχανημάτων, ώστε να επιτυγχάνονται τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα για το προσωπικό και τον/την εκάστοτε ασθενή.

Γίνεται κατανοητό ότι για την ασφαλή χρήση των συσκευών, η οποία έχει αναμφισβήτητη σημασία στην παροχή υπηρεσιών φυσικοθεραπείας, υπάρχουν περιπτώσεις όπου οι υπεύθυνοι/-ες φυσιοθεραπευτές/-τριες και το προσωπικό του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας μπορεί να χρειαστεί να αξιολογήσουν και να διαχειριστούν κινδύνους που μπορεί να επιφέρει η εφαρμογή μιας παρέμβασης, μέσω της χρήσης συσκευών, προκειμένου να επιτευχθούν τα βέλτιστα για τους/τις ίδιους/-ες και τους/τις ασθενείς τους.

Στις μεθόδους διδασκαλίας της υποενότητας μπορούν να περιληφθούν διαλέξεις – εισηγήσεις με χρήση πίνακα, διαφανοσκοπίου, σταθερό προβολικό σύστημα (overhead projector), βίντεο και τηλεόραση, συζήτηση στην τάξη και ανατροφοδότηση, εργασία σε μικρές ομάδες ή ατομική, ανάλυση – παρουσίαση περιπτώσεων, παρουσιάσεις εκπαιδευομένων, χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) (Πολυμέσων, ηλεκτρονική συζήτηση μέσω πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου).

2.3.B.8 | ΑΡΧΕΙΟΘΕΤΗΣΗ ΕΛΕΓΧΩΝ/ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΔΥΣΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ

Στην υποεπάρκεια αυτή, οι καταρτιζόμενοι/-ες ενημερώνονται ότι χρειάζεται να τηρείται αρχείο ελέγχου καλής λειτουργίας και συντήρησης των μηχανημάτων και ημερολόγιο για κάθε συσκευή (αρχείο ελέγχων ποιότητας, έλεγχοι αποδοχής/εγκατάστασης, περιοδικοί τεχνικοί έλεγχοι, έλεγχοι μετά από κάθε φυσιοθεραπευτική επέμβαση κ.λπ.). Επίσης, εκπαιδεύονται ώστε να έχουν επάρκεια γνώσεων και κατάρτισης σε θέματα ακτινοπροστασίας, γραπτών πρωτοκόλλων ελέγχου των συσκευών (π.χ. βλάβη στο καλώδιο, παρατήρηση για λειτουργική συμπεριφορά του μηχανήματος), να τηρούν ημερολόγιο βλαβών (αναγραφή βλαβών, μετατροπών, επιδιορθώσεων και του προσωπικού που τις διαπίστωσε και αυτούς που διόρθωσαν την βλάβη), να πληρούν τις απαραίτητες παραμέτρους για την προσωπική τους προστασία, αλλά και για την προστασία των ασθενών, όσο και για τη σωστή συντήρηση των μηχανημάτων.

Στην υποεπάρκεια αυτή, οι καταρτιζόμενοι/-ες εκπαιδεύονται κατάλληλα, ώστε να είναι ικανοί/-ές ως μελλοντικό ανθρώπινο δυναμικό ενός εργαστηρίου φυσικοθεραπείας να εφαρμόζουν τόσο τις προστατευτικές παραμέτρους όσο και τις απαραίτητες διαδικασίες συντήρησης, ελέγχου, αλλά και ενημέρωσης των υπευθύνων για τυχόν δυσλειτουργίες των μηχανημάτων και συσκευών.

Στις μεθόδους διδασκαλίας της υποεπάρκειας μπορούν να περιληφθούν διαλέξεις – εισηγήσεις με χρήση πίνακα, διαφανοσκοπίου, σταθερό προβολικό σύστημα (overhead projector), βίντεο και τηλεόραση, συζήτηση στην τάξη και ανατροφοδότηση, εργασία σε μικρές ομάδες ή ατομική, ανάλυση – παρουσίαση περιπτώσεων, παρουσιάσεις εκπαιδευομένων, χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) (Πολυμέσων, ηλεκτρονική συζήτηση μέσω πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου).

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Φραγκοράπτης, Ε. (2008). *Εφαρμοσμένη ηλεκτροθεραπεία. Θεωρία και πράξη μεθόδων ηλεκτροθεραπείας*. Θεσσαλονίκη: Ιδιωτική έκδοση.
2. Robertson, V., Ward, A., Low, J. & Reed, A. (2010). *Ηλεκτροθεραπεία: βασικές αρχές και πρακτική εφαρμογή* (μτφρ. Κ. Δ. Κατσουλάκης). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
3. Watson, T. (2011). *Ηλεκτροθεραπεία: Τεκμηριωμένη πρακτική* (μτφρ. Ν. Στριμπάκος). Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.

Συμπληρωματικές

1. Αθανασιάδης, Ε., Κοτινοπούλου, Χ. & Ρουσβανίδου, Δ. (2020). *Φυσικά μέσα – Β΄ ΕΠΑ.Λ., Επιλογής – Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <http://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3836>
2. Ιωάννου, Π., Κουτσαμπέλας, Χ. & Λεβεντούδης, Φ. (2021). *Ηλεκτροθεραπεία II – Γ΄ ΕΠΑ.Λ., Ειδικότητα: Βοηθών Φυσικοθεραπευτών, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/4346>
3. Κυριάκης, Κ. & Ψάλτη, Κ. (2021). *Εφαρμογή φυσικών μέσων – Γ΄ ΕΠΑ.Λ., Ειδικότητα: Βοηθών Φυσικοθεραπευτών, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://www.ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3837>
4. Μιχαλάτου, Μ. & Πετρουτσόπουλος, Λ. (2021). *Ηλεκτροθεραπεία I – Γ΄ ΕΠΑ.Λ., Ειδικότητα: Βοηθών Φυσικοθεραπευτών, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3833>

2.3.Γ • ΑΡΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι η απόκτηση από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων γύρω από τις αρχές εφαρμογής των φυσικών μέσων, ώστε να εκτελούν ορθά τις οδηγίες του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας, κατά την υποβοήθησή του/της στην εφαρμογή ηλεκτροθεραπευτικών μεθόδων και μέσων, σε θεραπευτικά σχήματα για διάφορες παθήσεις και σύνδρομα. Στο πλαίσιο της ενότητας αυτής, παρουσιάζονται τα είδη των φυσικών μέσων που συναντώνται

στον χώρο του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας, οι ιδιότητές τους, η ταξινόμηση αυτών (κρυοθεραπεία, θερμοθεραπεία), η επίδρασή τους στους ιστούς του ανθρώπινου σώματος, καθώς και οι ενδείξεις και οι αντενδείξεις για τη σωστή εφαρμογή τους. Αναλύονται ακόμη οι κυριότερες μέθοδοι χρήσης φυσικών μέσων και αναφέρονται τα υλικά και τα μέσα εφαρμογής που απαιτούνται κάθε φορά κατά τη φυσικοθεραπευτική παρέμβαση. Τέλος, επισημαίνεται και ερμηνεύεται η σημασία της τήρησης των μέτρων υγιεινής και ασφάλειας πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τη χρήση των φυσικών μέσων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Κατονομάζουν τα φυσικά μέσα,
- Κατηγοριοποιούν τα φυσικά μέσα με βάση την επίδρασή τους στον ανθρώπινο οργανισμό,
- Διατυπώνουν τις βασικές αρχές εφαρμογής των φυσικών μέσων,
- Ταξινομούν τις κυριότερες μεθόδους χρήσης φυσικών μέσων,
- Διακρίνουν τα φυσικά μέσα που δρουν εν τω βάθει από εκείνα που δρουν σε επιπολής ιστούς,
- Προμηθεύουν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια με τα υλικά και τα εργαλεία που θα ζητούνται κατά τη διάρκεια των φυσικοθεραπευτικών πράξεων,
- Ελέγχουν αδρά τη γενική κατάσταση των ασθενών πριν, κατά τη διάρκεια και έπειτα από κάθε φυσικοθεραπευτική συνεδρία,
- Οργανώνουν τη διακίνηση αναλώσιμων υλικών για την εφαρμογή των φυσικών μέσων,
- Εφαρμόζουν τα μέτρα υγιεινής του χώρου πριν και μετά την εφαρμογή των φυσικών μέσων,
- Υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στην εφαρμογή μέσων ηλεκτροθεραπείας, θερμοθεραπείας και ακτινοθεραπείας,
- Εκτιμούν τη σημασία της χρήσης των φυσικών μέσων ως μέσων θεραπείας και αποκατάστασης των ασθενών.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Στάδια φλεγμονής / Τύποι και υποδοχείς του πόνου / Φυσικά μέσα /

Θερμοθεραπεία / Ιαματική λουτροθεραπεία / Κρυοθεραπεία / Ηλεκτροθεραπεία /

Υπέρυθρη – Υπεριώδης ακτινοβολία / Υδροθεραπεία / Μαγνητικά πεδία / Laser.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (2), Σύνολο (4).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΦΥΣΙΚΑ ΜΕΣΑ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΣΤΟΝ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ
2	ΦΛΕΓΜΟΝΗ – ΠΟΝΟΣ
3	ΕΠΙΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΕΝ ΤΩ ΒΑΘΕΙ ΘΕΡΜΟΘΕΡΑΠΕΙΑ
4	ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΡΥΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ
5	ΜΟΡΦΕΣ ΥΔΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ
6	ΙΑΜΑΤΙΚΗ ΛΟΥΤΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑ
7	ΗΛΕΚΤΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ
8	ΜΑΓΝΗΤΟΘΕΡΑΠΕΙΑ
9	ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΙΑ

Κείμενο αναφοράς

2.3.Γ.1 | ΦΥΣΙΚΑ ΜΕΣΑ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΣΤΟΝ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

Στην πρώτη μαθησιακή υποενότητα, γίνεται σύντομη ιστορική αναδρομή, με αναφορές από τους αρχαιότετους χρόνους, σχετικά με τη χρήση των φυσικών μέσων και την εξέλιξή τους στον σύγχρονο πολιτισμό, ως μέσων που συμβάλλουν στην αποκατάσταση της υγείας του ανθρώπου. Ειδικότερα, σύμφωνα με ιστορικές αναφορές, οι θεραπείες με φυσικά μέσα αναδύονται από τα βάθη των αιώνων και αποτελούν τη βάση σε έρευνες και μελέτες που συντέλεσαν στην ανέλιξή τους ως θεραπευτικές μεθόδους στη σύγχρονη κοινωνία. Παρουσιάζονται στοιχεία που αντλούνται από αρχαίους πολιτισμούς, όπως των Ελλήνων, των Αιγυπτίων, των Ασσυρίων, των Περσών, των Εβραίων, των Ιαπώνων, των Κινέζων κ.ά., για τη θεραπευτική χρήση του νερού στην αντιμετώπιση πληγών και ασθενειών καθώς και στη σωματική ευεξία. Γίνεται αναφορά στους αρχαίους Έλληνες, όπως στον Όμηρο και τον Ιπποκράτη, τον Ασκληπιό, που χρησιμοποίησαν την υδροθεραπεία για την αντιμετώπιση ρευματικών νοσημάτων και τραυμάτων, καθώς και για την αντιμετώπιση της κατάθλιψης, την ανακούφιση από μυϊκούς και αρθρικούς πόνους και σε διάφορες μορφές παράλυσης. Επίσης, γίνεται αναφορά στην αρχαία Ρώμη και στα ρωμαϊκά λουτρά, τα οποία χρησιμοποιούνταν για τα ίδια θεραπευτικά αποτελέσματα (330 μ.Χ.) και εξελίχθηκαν σε κέντρα χαλάρωσης και ευεξίας. Τονίζεται η αναγνώριση της υδροθεραπείας ως θεραπευτικού μέσου την πρώτη δεκαετία του 19ου αιώνα, καθώς και η ένταξή της ως διδακτικού αντικειμένου στις ιατρικές σχολές της Αμερικής. Επιπλέον, παρουσιάζεται η αξιοποίηση του ηλιακού φωτός στη θεραπεία δερματικών παθήσεων, παθήσεων του μυοσκελετικού και των αρθρώσεων από πολλούς πολιτισμούς, καθώς και του ηλεκτρικού ρεύματος τον 17ο αιώνα, πρακτικές που αποτέλεσαν το έναυσμα για τη μελέτη και την ένταξή τους ως θεραπευτικά μέσα στον σύγχρονο πολιτισμό.

Στο πλαίσιο των τεχνικών διδασκαλίας, προτείνεται η εισήγηση με ταυτόχρονη παρουσίαση υλικού (εικόνες με χώρους εφαρμογής υδροθεραπείας σε αρχαίους πολιτισμούς, επιγραφές κ.ά.) μέσω ΤΠΕ ή σταθερό προβολικό σύστημα (overhead projector).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας, θα είναι σε θέση να αναφέρουν τη χρήση και την εξέλιξη των φυσικών μέσων από τα βάθη των αιώνων ως τον σύγχρονο πολιτισμό.

2.3.Γ.2 | ΦΛΕΓΜΟΝΗ – ΠΟΝΟΣ

Η δεύτερη μαθησιακή υποενότητα πραγματεύεται τη διαδικασία της φλεγμονής και τον ρόλο της εφαρμογής των φυσικών μέσων στην αποκατάσταση της φυσιολογικής λειτουργίας της πάσχουσας περιοχής. Πιο συγκεκριμένα, αναλύονται τα στάδια της φλεγμονώδους διεργασίας, τα οποία είναι: α) το οξύ στάδιο ή φλεγμονώδης αντίδραση, που περιλαμβάνει κυτταρικές και χημικές αντιδράσεις τις πρώτες 48 ώρες και διαρκεί 4 έως 6 ημέρες από τον τραυματισμό, β) το υποξύ στάδιο ή στάδιο επούλωσης, που χαρακτηρίζεται από αναπαραγωγή των κυττάρων, τη σύνθεση και εναπόθεση κολλαγόνου ιστού και διαρκεί έως την 21η ημέρα από τον τραυματισμό, και γ) το χρόνιο στάδιο ή στάδιο ωρίμανσης και ανάπλασης, που διαρκεί από την 21η έως την 60ή μέρα. Ορίζεται ο πόνος, οι τύποι του και οι οδοί αγωγής του πόνου, ενώ παρουσιάζεται η επίδραση των φυσικών μέσων στην ανακούφιση των συμπτωμάτων και στην αποκατάσταση των δυσλειτουργιών ως αποτέλεσμα τραυματισμού ή ανάπτυξης παθολογίας στην περιοχή. Επιπλέον, γίνεται αναφορά σε καταστάσεις που ενεργοποιούν τη φλεγμονώδη διεργασία, όπως οι τραυματισμοί, οι θερμικοί και χημικοί παράγοντες και τα αυτοάνοσα νοσήματα κατά την έξαρσή τους, και προσδιορίζονται οι παρεμβάσεις με τη χρήση φυσικών μέσων ανάλογα με το στάδιο της φλεγμονής και τα ενδεικνυόμενα φυσικά μέσα. Τέλος, αναφέρονται τα ευεργετικά αποτελέσματα από την εφαρμογή φυσικών μέσων στην αναλγησία, τη μείωση του οιδήματος, την επούλωση των τραυμάτων και γενικότερα την αποκατάσταση των δυσλειτουργιών.

Στις τεχνικές διδασκαλίας, προτείνεται η εμπλουτισμένη εισήγηση και η παρακίνηση συμμετοχής των εκπαιδευομένων μέσω τεχνικών όπως ο καταιγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις και απαντήσεις, το παιχνίδι ρόλων και η επίλυση προβλήματος σε ομάδες εργασίας, ώστε να είναι σε θέση να αναφέρουν τη διαδικασία της φλεγμονώδους διεργασίας ανά στάδιο, τη νευρική μετάδοση του πόνου και τις παρεμβάσεις με τη χρήση φυσικών μέσων ανάλογα με το στάδιο της φλεγμονής και τα ενδεικνυόμενα φυσικά μέσα.

2.3.Γ.3 | ΕΠΙΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΕΝ ΤΩ ΒΑΘΕΙ ΘΕΡΜΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

Η τρίτη μαθησιακή υποενότητα παρουσιάζει τη θερμοθεραπεία και τις μορφές με τις οποίες μεταβιβάζεται στο σώμα, τα είδη, τις ενδείξεις και αντενδείξεις, τις μεθόδους εφαρμογής και τα θεραπευτικά της αποτελέσματα. Πιο συγκεκριμένα, δίνεται ο ορισμός της θερμοκρασίας και της θερμότητας, η διάδοση της οποίας επιτυγχάνεται με

4 τρόπους: α) αγωγή, β) μεταφορά, γ) ακτινοβολία και δ) μετατροπή, και αναφέρονται τα φυσιολογικά αποτελέσματα της επιφανειακής θερμοθεραπείας (μεταβολικά, αγγειακά και χημικά), καθώς και ο τρόπος δράσης της θερμότητας. Επίσης, αναφέρονται τα είδη θερμοθεραπείας, τα οποία, ανάλογα με το βάθος διάδοσης της θερμότητας, διακρίνονται σε: α) επιπολής, που επιτυγχάνεται με θεραπευτικά μέσα όπως το παραφινόλουτρο, τα θερμά επιθέματα, τα επιθέματα παραφάνκο, οι περιτυλίξεις, τα θερμά λουτρά (στερεά, υγρά και αέρια), η υπέρυθρη και η υπεριώδης ακτινοβολία (αναλύονται στην υποενότητα της θεραπευτικής ακτινοβολίας) και β) εν τω βάθει, με θεραπευτικά μέσα τους υπέρηχους και τη διαθερμία βραχέων κυμάτων και μικροκυμάτων (αναλύονται στην υποενότητα της ηλεκτροθεραπείας), με λεπτομερή ανάλυση του καθενός από αυτά. Ειδικότερα, αναλύονται η μέθοδος εφαρμογής και η προετοιμασία της προς θεραπεία περιοχής, οι ενδείξεις, οι αντενδείξεις, τα σημεία προσοχής για την αποφυγή εγκαυμάτων και άλλων ανεπιθύμητων παρενεργειών, η θερμοκρασία, η διάρκεια και η συχνότητα της θεραπείας, ο τρόπος δράσης της θερμότητας και τα θεραπευτικά αποτελέσματα.

Στο πλαίσιο των τεχνικών διδασκαλίας, περιλαμβάνονται εισηγήσεις και ταυτόχρονη παρουσίαση με τη χρήση ΤΠΕ, καθώς και η ενεργοποίηση των εκπαιδευομένων με την αξιοποίηση τεχνικών όπως ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις και απαντήσεις, το παιχνίδι ρόλων, προσφέροντας και τη δυνατότητα της συνεργατικής μάθησης.

2.3.Γ.4 | ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΡΥΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Η τέταρτη μαθησιακή υποενότητα παρουσιάζει την κρυοθεραπεία, τις μεθόδους και τις τεχνικές εφαρμογής της, τις ενδείξεις, τις αντενδείξεις και τα θεραπευτικά αποτελέσματα από την εφαρμογή της. Ειδικότερα, ορίζεται η κρυοθεραπεία ως η χρήση χαμηλής θερμοκρασίας στο σώμα ή σε τμήμα του, μια μέθοδος ιδιαίτερα αποτελεσματική στην οξεία φάση του τραυματισμού και στις οξείες φλεγμονώδεις καταστάσεις. Αναφέρονται οι μηχανισμοί μέσω των οποίων επιτυγχάνονται τα ευεργετικά αποτελέσματα της κρυοθεραπείας, όπως η μείωση της μεταβολικής δραστηριότητας των τραυματισμένων ιστών και ο περιορισμός της φλεγμονής, η μείωση της αιμορραγίας και του οιδήματος, καθώς και η μείωση του πόνου και του μυϊκού σπασμού. Γίνεται λεπτομερής αναφορά στις μεθόδους και τις τεχνικές εφαρμογής της, όπως η μάλαξη με πάγο, όπου με τη χρήση ενός κύβου πάγου μαλάσσεται η πάσχουσα περιοχή· τα ψυχρά επιθέματα, που επιλέγονται για εφαρμογή σε μεγαλύτερες επιφάνειες· το ψυχρό δινόλουτρο, που επιλέγεται για τη βύθιση των άνω ή κάτω άκρων· τα ψυκτικά σπρέι, που ενδείκνυνται σε άμεσο τραυματισμό (συνήθως σε αθλητικούς χώρους)· τα λουτρά αντίθεσης (εμβαπτίσεις σε εναλλασσόμενα λουτρά), όπου εναλλάσσεται κρύο με ζεστό νερό· η κρυοθεραπεία με ξηρό ψυχρό αέρα και η κρυοσάουνα, που εφαρμόζονται με καινοτόμες συσκευές της σύγχρονης τεχνολογίας. Επιπρόσθετα, επισημαίνονται τα σημεία προσοχής για την ασφαλή εφαρμογή της κρυοθεραπείας και η τήρηση των μέτρων υγιεινής και ασφάλειας.

Στο πλαίσιο των τεχνικών διδασκαλίας, περιλαμβάνονται εισηγήσεις/παρουσίαση με ΤΠΕ και ενεργοποίηση των εκπαιδευομένων με τεχνικές όπως ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις και απαντήσεις, το παιχνίδι ρόλων και η μελέτη περίπτωσης (case study), τεχνικές που παρέχουν τη δυνατότητα της αυτενέργειας και της συνεργατικής μάθησης.

Με την ολοκλήρωση της υποεπένδυσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να αναφέρουν τις παραμέτρους εφαρμογής, τον εξοπλισμό και τους κανόνες ασφάλειας που διέπουν την κρυοθεραπεία, ώστε να υποβοηθούν με ασφάλεια τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια κατά τη θεραπεία.

2.3.Γ.5 | ΜΟΡΦΕΣ ΥΔΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Η πέμπτη μαθησιακή υποεπένδυση αναφέρεται στην υδροθεραπεία, στις μορφές της, στις θεραπευτικές ιδιότητες του νερού και τις εφαρμογές της σε διάφορες παθήσεις, σύμφωνα με τα επιδιωκόμενα θεραπευτικά αποτελέσματα. Ειδικότερα, αναλύονται οι μορφές της υδροθεραπείας, όπως η στερεά (παγοθεραπεία), η υγρή (δινόλουτρο, πισίνα, ιαματική λουτροθεραπεία) και η αέρια (ατμόλουτρα, εισπνοθεραπεία). Παρουσιάζονται αναλυτικά οι ιδιότητες του νερού (υδροστατική πίεση, άνωση, αντίσταση και θερμοκρασία), οι επιδράσεις της υδροθεραπείας μέσω μηχανικών, θερμικών και χημικών ερεθισμάτων στα διάφορα συστήματα του ανθρώπινου οργανισμού, και αναφέρονται οι αντενδείξεις, οι ενδείξεις και τα θεραπευτικά αποτελέσματα. Επιπρόσθετα, αναφέρονται οι μέθοδοι και οι χώροι εφαρμογής υδροθεραπείας, οι παράμετροι που αφορούν τη θερμοκρασία και τη δίνη του νερού, τον χρόνο παραμονής και τη συχνότητα, λαμβάνοντας υπόψη τις ευεργετικές επιδράσεις του νερού στη συγκεκριμένη πάθηση, καθώς και ο εξοπλισμός και οι κανόνες που διέπουν την εφαρμογή της. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στη χρήση της θεραπευτικής πισίνας και στον σχεδιασμό της, προκειμένου να εφαρμόζεται ο ειδικός εξοπλισμός-βοηθήματα (διάδρομος βάδισης, πάγκοι και καθίσματα, πέδιλα, σανίδες κ.ά.) με άνεση και ασφάλεια, στο πρόγραμμα υδροκινησιοθεραπείας, και παρατίθενται διάφορες ασκήσεις και θέσεις εκτέλεσης της άσκησης στο νερό. Ακολούθως, περιγράφονται το δινόλουτρο και οι τύποι του ανάλογα με την προς θεραπεία περιοχή, η λειτουργία του, η επιλογή της δίνης και της θερμοκρασίας του νερού, ο τρόπος εφαρμογής και η συντήρησή του.

Στο πλαίσιο των τεχνικών διδασκαλίας, περιλαμβάνονται εισηγήσεις/παρουσίαση με τη χρήση ΤΠΕ ή με σταθερό προβολικό σύστημα (overhead projector), καθώς και η ενεργοποίηση των εκπαιδευομένων με την αξιοποίηση τεχνικών όπως ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις και απαντήσεις, το παιχνίδι ρόλων, προσφέροντας και τη δυνατότητα της συνεργατικής μάθησης.

2.3.Γ.6 | ΙΑΜΑΤΙΚΗ ΛΟΥΤΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

Η έκτη μαθησιακή υποεπένδυση πραγματεύεται τα ευεργετικά αποτελέσματα του φυσικού πλούτου των ιαματικών πηγών, αναλύοντας το ιαματικό θερμομεταλλικό νερό

και τις μορφές του ως συμπληρωματική θεραπεία σε διάφορες παθήσεις και στη βελτίωση της υγείας και της σωματικής ευεξίας. Πιο συγκεκριμένα, ορίζεται η λουτροθεραπεία, δηλαδή η εμβύθιση του σώματος ή μέρους του σε υλικό όπως το νερό ή η λάσπη για θεραπευτικούς λόγους, και εξετάζονται οι μέθοδοι εφαρμογής της, που είναι οι εξής: λούσεις, καταιονήσεις, λασπόλουτρα, επιθέματα, περιτυλίξεις, υδρομάλαξη και δινόλουτρα. Άλλες μορφές είναι η ποσιθεραπεία, η οποία επιτυγχάνεται με την πόση καθορισμένης ποσότητας ιαματικού νερού, και η εισπνοθεραπεία, κατά την οποία το βλεννογόνο του αναπνευστικού συστήματος έρχεται σε επαφή με ατμό ή σταγονίδια ιαματικού νερού. Προσδιορίζονται η συχνότητα και η διάρκεια των διαφόρων μορφών θεραπείας, ενώ τονίζεται η σημαντική συνεισφορά της λουτροθεραπείας, συνδυαστικά με τη φυσικοθεραπεία, σε οργανωμένες λουτροπόλεις (με φυσικοθεραπευτήριο εντός αυτών) στην αποτελεσματική αντιμετώπιση ρευματικών και μυοσκελετικών παθήσεων. Συμπληρωματικά, γίνεται αναφορά στην πηλοθεραπεία, την ατμοθεραπεία, την αμμοθεραπεία καθώς και στα τεχνητά ιαματικά λουτρά, όπου το νερό εμπλουτίζεται με οργανικές ή ανόργανες ουσίες. Ακολούθως, αναφέρονται οι ιαματικές πηγές της Ελλάδας και γίνεται κατάταξή τους ανάλογα με τα θερμομεταλλικά στοιχεία, τη θερμοκρασία και τις ενδείξεις τους σε διάφορες παθήσεις. Τέλος, αναφέρονται οι γενικότερες αντενδείξεις της ιαματικής λουτροθεραπείας.

Στο πλαίσιο των τεχνικών διδασκαλίας, περιλαμβάνονται εισηγήσεις/παρουσίαση με τη χρήση ΤΠΕ, καθώς και η ενεργοποίηση των εκπαιδευομένων με την αξιοποίηση τεχνικών όπως ο καταιγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις και απαντήσεις, το παιχνίδι ρόλων, προσφέροντας και τη δυνατότητα της συνεργατικής μάθησης.

2.3.Γ.7 | ΗΛΕΚΤΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ

Η έβδομη μαθησιακή υποενότητα πραγματεύεται τις βασικές αρχές της χρήσης του ηλεκτρικού ρεύματος για θεραπευτικούς σκοπούς και τα είδη των θεραπευτικών ρευμάτων. Πιο συγκεκριμένα, για την κατανόηση του ηλεκτρισμού, αναφέρονται οι βασικές έννοιες, όπως ο νόμος του Ohm, η ένταση του ηλεκτρικού ρεύματος, η αντίσταση του αγωγού, η διαφορά δυναμικού και η συχνότητα των ηλεκτρικών ρευμάτων. Γίνεται αναφορά στη συμπεριφορά των ιστών κατά τη δίοδο του ηλεκτρικού ρεύματος και αναλύονται τα είδη των ηλεκτρικών ρευμάτων, που είναι τα εξής: α) τα συνεχή θεραπευτικά ηλεκτρικά ρεύματα (ρεύματα χαμηλής συχνότητας), που διακρίνονται σε αμιγώς συνεχή ή γαλβανικά και σε διακοπτόμενα ή παλμικά συνεχή, β) τα εναλλασσόμενα ηλεκτρικά ρεύματα (ρεύματα χαμηλής συχνότητας), που, ανάλογα με τον αριθμό των φάσεων ανά παλμό, καλούνται μονοφασικό, διφασικό ή πολυφασικό, και η μορφή της καμπύλης μπορεί να είναι ημιτονοειδής, τετραγωνική, τριγωνική και τραπεζοειδής, ενώ αναφέρεται το φαραδικό ρεύμα ως μια μορφή εναλλασσόμενου ρεύματος. Ακολούθως, αναλύονται τα μέσης συχνότητας θεραπευτικά ρεύματα, γνωστά ως παρεμβαλλόμενα ή διασταυρούμενα, με τους τύπους τους: τα υψηλής συχνότητας ρεύματα, που είναι οι διαθερμίες και οι υπέρηχοι· τα διαδυναμικά ρεύματα, που

προκύπτουν από τον συνδυασμό εναλλασσόμενου με γαλβανικό ρεύμα, και τέλος τα TENS (Transcutaneous Electrical Nerve Stimulation) με τις μορφές τους (κλασική, βελονιστική, εκρηκτική και διαμορφούμενη). Επιπρόσθετα, αναλύονται λεπτομερώς οι ενδείξεις, οι αντενδείξεις, οι παράμετροι και οι μέθοδοι εφαρμογής των ρευμάτων, τα θεραπευτικά πρωτόκολλα, τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματά τους, τα θεραπευτικά αποτελέσματα και η ασφάλεια της χρήσης των συσκευών ηλεκτροθεραπείας σε όλα τα είδη των προαναφερόμενων ρευμάτων.

Στο πλαίσιο των μεθόδων διδασκαλίας, παρουσιάζονται εμπλουτισμένες εισηγήσεις με τη χρήση ΤΠΕ ή με σταθερό προβολικό σύστημα (overhead projector), ενώ οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενεργοποιούνται με τεχνικές όπως ο καταιγισμός ιδεών, οι εργασίες σε μικρές ομάδες και οι μελέτες περιπτώσεων (case studies).

2.3.Γ.8 | ΜΑΓΝΗΤΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

Στην όγδοη μαθησιακή υποενότητα, παρουσιάζεται η χρήση των μαγνητικών πεδίων ως θεραπευτικών μέσων και τα ευεργετικά τους αποτελέσματα στην αντιμετώπιση διαφόρων παθήσεων του ανθρώπινου οργανισμού. Ειδικότερα, εξηγείται ο τρόπος με τον οποίο τα μαγνητικά πεδία ενεργοποιούν βιοφυσικές και βιοχημικές μεταβολές επιφέροντας θεραπευτικές επιδράσεις. Πιο συγκεκριμένα, το μαγνητικό πεδίο προκαλεί κίνηση των ιόντων σε κυτταρικό επίπεδο, η οποία οδηγεί στην υπερπόλωση της κυτταρικής μεμβράνης, επιταχύνοντας τον μεταβολισμό μέσω της διέγερσης ενεργειακών διαδικασιών του οργανισμού. Επίσης, γίνεται αναλυτική αναφορά στους μηχανισμούς μέσω των οποίων επιτυγχάνεται η θεραπευτική δράση. Παρουσιάζονται οι ενδείξεις, οι αντενδείξεις και τα θεραπευτικά αποτελέσματα της μαγνητοθεραπείας, όπως η αναλγησία μέσω της απελευθέρωσης ενδορφινών, η αποιδηματική δράση και η μείωση του οιδήματος με τη ρύθμιση της ανταλλαγής των υγρών διαμέσου της κυτταρικής μεμβράνης, η αύξηση της δραστηριότητας των οστεοβλαστών και η ενεργοποίηση της οστεογένεσης, επιταχύνοντας την πώρωση των καταγμάτων, και, επίσης, η ενίσχυση του ανοσοποιητικού συστήματος και η αντιμικροβιακή δράση με την αναγέννηση και ανάπλαση των κυττάρων και την επούλωση άτονων ελκών και εγκαυμάτων. Επιπρόσθετα, παρουσιάζονται ο εξοπλισμός της μαγνητοθεραπείας και η διαδικασία εφαρμογής, και αναλύονται οι παράμετροι εφαρμογής και τα θεραπευτικά πρωτόκολλα.

Στο πλαίσιο των τεχνικών διδασκαλίας, περιλαμβάνονται εισηγήσεις/παρουσίαση με τη χρήση ΤΠΕ ή με σταθερό προβολικό σύστημα (overhead projector, καθώς και η ενεργοποίηση των εκπαιδευόμενων με την αξιοποίηση τεχνικών όπως ο καταιγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις και απαντήσεις, το παιχνίδι ρόλων, προσφέροντας και τη δυνατότητα της συνεργατικής μάθησης.

2.3.Γ.9 | ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΙΑ

Η ένατη μαθησιακή υποενότητα παρουσιάζει την επίδραση της ακτινοβολίας και τα θεραπευτικά της αποτελέσματα στους ιστούς. Αναφέρονται τα είδη του laser ανάλογα με

την επίδρασή τους στους ακτινοβολούμενους ιστούς, με εστίαση στη χρήση τους στη φυσικοθεραπεία. Ειδικότερα, γίνεται αναφορά στην επίδραση της ακτινοβολίας του laser στους ιστούς, π.χ. στο δέρμα, στον λιπώδη, τον μυϊκό, τον οστίτη και τον νευρικό ιστό, καθώς και στους τρόπους, στα σημεία εφαρμογής, στις ενδείξεις, τις αντενδείξεις και τα σημεία προσοχής. Ακολούθως, παρουσιάζεται η επίδραση της ηλιακής ακτινοβολίας στους ιστούς, η οποία διακρίνεται στην υπέρυθη, που προκαλεί άμεσο ερύθημα στην επιδερμίδα, το οποίο επιφέρει αναλγησία, υπεραιμία στην περιοχή και λύση του μυϊκού σπασμού, και στην υπεριώδη, που έχει διεγερτική δράση στον ανθρώπινο οργανισμό, προσφέροντας αντιμικροβιακή προστασία (σε κατακλίσεις), και συμβάλλει στη θεραπεία δερματικών παθήσεων (π.χ. ψωρίασης) δρώντας επιφανειακά, στην αποστείρωση (καταστροφή μικροβίων) και στην παραγωγή βιταμίνης D με τη βιολογική της δράση. Επίσης, γίνεται αναφορά στις μεθόδους εφαρμογής, τις ενδείξεις, τις αντενδείξεις και τα θεραπευτικά αποτελέσματα. Επιπλέον, επισημαίνονται οι προφυλάξεις που λαμβάνονται για την αποφυγή των κινδύνων και των ανεπιθύμητων παρενεργειών.

Στο πλαίσιο των τεχνικών διδασκαλίας, περιλαμβάνονται εισηγήσεις/παρουσίαση με ΤΠΕ και ενεργοποίηση των εκπαιδευομένων με τεχνικές όπως ο καταιγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις και απαντήσεις, το παιχνίδι ρόλων και η μελέτη περίπτωσης (case study), τεχνικές που παρέχουν τη δυνατότητα της αυτενέργειας και της συνεργατικής μάθησης.

Με την ολοκλήρωση της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να διακρίνουν τα είδη της ακτινοβολίας και τα σημεία προσοχής για την αποφυγή των κινδύνων και των ανεπιθύμητων παρενεργειών.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Αγγελίδης, Ζ. (2008). *Ιαματικοί φυσικοί πόροι και θερμαλισμός – Εκπαιδευτικό υλικό*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κορδελιού & Βερτίσκου. Ανακτήθηκε από: <https://www.openbook.gr/iamatikoi-fysikoi-poroi-kai-thermalismos/>
2. Κουσκούκης, Κ. Ε. (2019). *Ιαματική ιατρική: συμπληρωματικές θεραπείες*. Αθήνα: Έκδοση Ελληνικής Ακαδημίας Ιαματικής Ιατρικής.
3. Φραγκοράπτης, Ε. (2009). *Εφαρμογές μεθόδων υδροθεραπείας*. Θεσσαλονίκη: Libro d'Oro.
4. Φραγκοράπτης, Ε. Δ. (2008). *Εφαρμοσμένη ηλεκτροθεραπεία. Θεωρία και πράξη μεθόδων ηλεκτροθεραπείας*. Θεσσαλονίκη: Ιδιωτική έκδοση.
5. Cameron, M. H. (2022). *Φυσικά μέσα και ηλεκτροθεραπεία στην αποκατάσταση. Μια εφαρμοστική προσέγγιση με βάση τις ενδείξεις* (5η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

συνέχεια >>

6. Prentice, W. E. (2020). *Θεραπευτικά μέσα στην αποκατάσταση*. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
7. Watson, T. (2011). *Ηλεκτροθεραπεία: Τεκμηριωμένη πρακτική* (μτφρ. Ν. Στριμπάκος). Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.
8. Robertson, V., Ward, A., Low, J. & Reed, A. (2010). *Ηλεκτροθεραπεία: βασικές αρχές και πρακτική εφαρμογή* (μτφρ. Κ. Δ. Κατσουλάκης). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
9. Norm, A. & Hanson, B. (2000). *Θεραπευτική άσκηση στο νερό* (μτφρ. Α. Φιλίππου). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Συμπληρωματικές

1. Αθανασιάδης, Ε., Κοτινοπούλου, Χ. & Ρουσβανίδου, Δ. (2020). *Φυσικά μέσα – Β΄ ΕΠΑ.Λ., Επιλογής – Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <http://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3836>
2. Ιωάννου, Π., Κουτσαμπέλας, Χ. & Λεβεντούδης, Φ. (2021). *Ηλεκτροθεραπεία ΙΙ – Γ΄ ΕΠΑ.Λ., Ειδικότητα: Βοηθών Φυσικοθεραπευτών, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/4346>
3. Κυριάκης, Κ. & Ψάλτη, Κ. (2021). *Εφαρμογή φυσικών μέσων – Γ΄ ΕΠΑ.Λ., Ειδικότητα: Βοηθών Φυσικοθεραπευτών, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://www.ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3837>
4. Μιχαλάτου, Μ. & Πετρουτσόπουλος, Λ. (2021). *Ηλεκτροθεραπεία Ι – Γ΄ ΕΠΑ.Λ., Ειδικότητα: Βοηθών Φυσικοθεραπευτών, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3833>
5. Kisner, C., Colby, L. A. & Borstad, J. (2019). *Θεραπευτικές ασκήσεις. Βασικές αρχές και τεχνικές* (μτφρ. Γ. Τριανταφυλλόπουλος). Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

2.3.Δ • ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ/ΠΕΡΙΔΕΣΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Πρώτες βοήθειες/Περίδεση» έχει σκοπό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες αναφορικά με τις πρώτες βοήθειες και την περίδεση, ώστε, αν παραστεί ανάγκη –εντός του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας–, να μπορούν να συνεργαστούν με τον/την υπεύθυνο/-η φυ-

σικοθεραπευτή/-τρια στην παροχή πρώτων βοηθειών και περίδεσης σε ασθενείς ή τραυματίες. Στην ενότητα αυτή, παρουσιάζονται οι κυριότερες αιφνίδιες-επείγουσες καταστάσεις που απειλούν την ανθρώπινη ζωή, τα σημάδια εκδήλωσής τους, καθώς και ο κατάλληλος τρόπος παροχής πρώτων βοηθειών, ανάλογα με την εκάστοτε κατάσταση και τα διαθέσιμα μέσα. Περιγράφεται στη συνέχεια ο απαραίτητος εξοπλισμός για τις πρώτες βοήθειες που θα πρέπει να υπάρχει στον χώρο εργασίας του φυσικοθεραπευτηρίου, όπως και η σωστή οργάνωση και ο κατάλληλος τρόπος χρήσης του. Αναφέρονται, τέλος, οι βασικές αρχές περίδεσης, τα είδη των επιδέσμων και των ενδιάμεσων υλικών, καθώς και ο τρόπος εφαρμογής (κατάγματα, τραυματισμοί, πληγές, εξάρθρωση κ.λπ.).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Προσδιορίζουν τις επείγουσες καταστάσεις που απειλούν την ανθρώπινη ζωή,
- Αναγνωρίζουν τα πρώιμα σημάδια εκδήλωσης μιας επείγουσας κατάστασης που απειλεί την ανθρώπινη ζωή,
- Περιγράφουν τον κατάλληλο τρόπο προσέγγισης του θύματος ανάλογα με την επείγουσα κατάσταση κάθε φορά,
- Διατυπώνουν τις βασικές αρχές περίδεσης,
- Αναπαριστούν τους σωστούς αλγόριθμους πρώτων βοηθειών σε περιπτώσεις όπως: λιποθυμία, εγκεφαλικό επεισόδιο, επιληπτική κρίση, έμφραγμα, στηθάγχη, ρινορραγία,
- Ελέγχουν τα ζωτικά σημεία ενός ατόμου (ρυθμό αναπνοής, καρδιακούς παλμούς, θερμοκρασία σώματος κ.λπ.),
- Ταξινομούν επιδέσμους διαφορετικής σκληρότητας και ενδιάμεσα υλικά τοποθέτησης,
- Χρησιμοποιούν τον εξοπλισμό πρώτων βοηθειών που παρέχεται στους χώρους εργασίας, υπό τις οδηγίες του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας,
- Υποβοηθούν τον/την υπεύθυνο/-η φυσικοθεραπευτή/-τρια στην παροχή πρώτων βοηθειών σε αιμορραγία, κακώσεις (όπως εκδορές, θλάσεις, διαστρέμματα, κατάγματα), ηλεκτροπληξία, δηλητηριάσεις, αλλεργικές αντιδράσεις, πνιγμονή, καρδιοαναπνευστική αναζωογόνηση(ΚΑΡΠΑ),
- Εφαρμόζουν επιδέσμους (τριγωνικούς, κυλινδρικούς) όπου αυτοί είναι αναγκαίοι, όπως σε περίδεση αρθρώσεων άνω ή και κάτω άκρου, υπό τις οδηγίες του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας,
- Εφαρμόζουν ασφαλή μεταφορά (διακομιδή) ασθενούς,
- Οργανώνουν σωστά το φαρμακείο πρώτων βοηθειών και περίδεσης του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας,

- Συνεργάζονται με τον/την υπεύθυνο/-η φυσικοθεραπευτή/-τρια για την παροχή πρώτων βοηθειών και την εφαρμογή περίδεσης στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας,
- Υποστηρίζουν τον/την ασθενή ψυχολογικά κατά την παροχή πρώτων βοηθειών και περίδεσης.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Επείγουσες καταστάσεις / Αλγόριθμοι πρώτων βοηθειών / Φαρμακείο / Διακομιδή τραυματία / Επίδεσμοι / Καρδιοαναπνευστική αναζωογόνηση.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (2), Σύνολο (4).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ
2	ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ ΠΡΩΤΩΝ ΒΟΗΘΕΙΩΝ
3	ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
4	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΩΤΩΝ ΒΟΗΘΕΙΩΝ
5	ΚΑΡΔΙΟΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΗ ΑΝΑΖΩΟΓΟΝΗΣΗ (ΚΑΡΠΑ)
6	ΠΕΡΙΔΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ
7	ΥΠΟΒΟΗΘΗΣΗ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ

Κείμενο αναφοράς

2.3.Δ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ

Στην υποενότητα αυτή, γίνεται εισαγωγή στην έννοια και στον σκοπό των πρώτων βοηθειών, καθώς και στις πρώτες ενέργειες για την αξιολόγηση και τη φροντίδα του/της πάσχοντος/-ουσας. Ακολουθεί παρουσίαση των βασικών αρχών παροχής πρώτων βοηθειών, καθώς και των κανόνων ατομικής υγιεινής και προστασίας κατά την παροχή πρώτων βοηθειών. Οι εκπαιδευτές/-τριες επιδεικνύουν τη σχετική διαδικασία με τη χρήση οπτικοακουστικών μέσων και ακολουθεί συζήτηση για την αξιολόγηση του/της πάσχοντος/-ουσας, αλλά και την αναγκαιότητα της ατομικής υγιεινής και προστασίας κατά την παροχή πρώτων βοηθειών. Παρουσιάζεται, επίσης, η παροχή πρώτων βοηθειών εντός του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας και έπεται συζήτηση για την κατανόηση της σημασίας και αναγκαιότητας της παροχής πρώτων βοηθειών εντός του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας.

Μετά το πέρας της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να περιγράφουν την αξιολόγηση του πάσχοντος/-ουσας και τις βασικές αρχές ατομικής υγιεινής και προστασίας κατά την παροχή πρώτων βοηθειών, καθώς και να διακρίνουν

τα κατάλληλα μέτρα αυτών στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας, υπό την επίβλεψη και τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας.

Απώτερος σκοπός της υποεπάρκειας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναγνωρίζουν την αναγκαιότητα παροχής πρώτων βοηθειών στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

2.3.Δ.2 | ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ ΠΡΩΤΩΝ ΒΟΗΘΕΙΩΝ

Η υποεπάρκεια αυτή περιγράφει τον εξοπλισμό και τα υλικά που απαιτείται να περιλαμβάνονται σε ένα φαρμακείο πρώτων βοηθειών του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας. Γίνεται παρουσίαση από τον/την εκπαιδευτή/-τρια και ακολουθεί καταιγισμός ιδεών με θέμα το περιεχόμενο ενός φαρμακείου πρώτων βοηθειών στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας και στη συνέχεια επίδειξη, διά ζώσης ή με τη χρήση εποπτικών μέσων, των υλικών που περιλαμβάνονται σε αυτό, ενώ ακολουθούν τυχόν ερωτήσεις και απαντήσεις για το περιεχόμενο και την αναγκαιότητά του.

Σκοπός της υποεπάρκειας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να κατονομάζουν το περιεχόμενο ενός φαρμακείου πρώτων βοηθειών, να εξηγούν τη χρήση κάθε υλικού, καθώς και να το οργανώνουν σωστά στο πλαίσιο ενός εργαστηρίου φυσικοθεραπείας. Μετά τη σχετική επίδειξη, γίνεται από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες πρακτική εφαρμογή οργάνωσης του φαρμακείου πρώτων βοηθειών του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας. Τέλος, υπό τις οδηγίες του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας και βάσει σεναρίου γίνεται παρουσίαση του εξοπλισμού πρώτων βοηθειών που παρέχεται στους χώρους εργασίας και της χρήσης του.

Ο τρόπος με τον οποίο οργανώνεται η εκπαιδευτική διαδικασία έχει ως βασικό άξονα την ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευομένων μέσω καταιγισμού ιδεών και εργασίας σε ομάδες, με τον/την εκπαιδευτή/-τρια σε ρόλο συντονιστή/-τριας. Η συνεργατική μάθηση μπορεί να υποστηρίζεται από υπολογιστή και οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να διεκπεραιώσουν δραστηριότητες με χρήση Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών, ώστε, ταυτόχρονα με την εκπλήρωση των μαθησιακών στόχων, να καλλιεργηθούν σημαντικές δεξιότητες, χρήσιμες για την επαγγελματική και προσωπική τους ζωή.

2.3.Δ.3 | ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Στην υποεπάρκεια αυτή, γίνεται εκτενής αναφορά στα πρώιμα σημεία εκδήλωσης μιας επείγουσας κατάστασης, όπως λιποθυμία, έμφραγμα, άσθμα κ.λπ., και στον τρόπο έγκαιρης και ασφαλούς αναγνώρισής τους. Δίνεται έμφαση σε μελέτες περίπτωσης επείγουσας κατάστασης και στην έγκαιρη και ασφαλή διάκριση των πρώιμων σημείων εκδήλωσής της στον χώρο εργασίας. Παρουσιάζονται και εκτελούνται ασκήσεις προσομοίωσης και ετοιμότητας για τον τρόπο αντίδρασης σε περίπτωση ανάγκης παροχής πρώτων βοηθειών.

Απώτερος σκοπός της μαθησιακής υποεπάρκειας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τα πρώιμα σημεία εκδήλωσης μιας επείγουσας κα-

τάστασης που μπορεί να παρουσιαστεί στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας, ώστε να ενεργούν αποτελεσματικά και προς το συμφέρον όλων, υπό τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας.

Ο τρόπος με τον οποίο οργανώνεται η εκπαιδευτική διαδικασία έχει ως βασικό άξονα την ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευομένων μέσω καταίγισμου ιδεών και εργασίας σε ομάδες, με τον/την εκπαιδευτή/-τρια σε ρόλο συντονιστή/-τριας. Η συνεργατική μάθηση μπορεί να υποστηρίζεται από υπολογιστή και οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να διεκπεραιώσουν δραστηριότητες με χρήση Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών, ώστε, ταυτόχρονα με την εκπλήρωση των μαθησιακών στόχων, να καλλιεργηθούν σημαντικές δεξιότητες, χρήσιμες για την επαγγελματική και προσωπική τους ζωή.

2.3.Δ.4 | ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΩΤΩΝ ΒΟΗΘΕΙΩΝ

Η υποεπάρκεια αυτή περιγράφει τις τεχνικές Πρώτων Βοηθειών. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια παρουσιάζει και επιδεικνύει τις ανάλογες τεχνικές (για αιμορραγία, τραύματα, ρινορραγία, τραύματα οφθαλμών, κακώσεις μυοσκελετικού συστήματος, λιποθυμία, επιληψία, σπασμούς, έμφραγμα του μυοκαρδίου, στηθάγχη, ηλεκτροπληξία, θερμοπληξία και υποθερμία, δηλητηριάσεις, τσιμπήματα εντόμων, αλλεργίες και άσθμα, εγκαύματα, παρουσία ξένου σώματος στον λάρυγγα και πνιγμονή) διά ζώσης ή με τη χρήση βίντεο και εποπτικών μέσων. Ακολουθεί πρακτική εφαρμογή από πλευράς των εκπαιδευομένων βάσει μελετών περίπτωσης ή υποθετικού σεναρίου για αιμορραγία, τραύματα, ρινορραγία, τραύματα οφθαλμών, κακώσεις μυοσκελετικού συστήματος, λιποθυμία, επιληψία, σπασμούς, έμφραγμα του μυοκαρδίου, στηθάγχη, ηλεκτροπληξία, θερμοπληξία και υποθερμία, δηλητηριάσεις, τσιμπήματα εντόμων, αλλεργίες και άσθμα, εγκαύματα, παρουσία ξένου σώματος στον λάρυγγα και πνιγμονή.

Απώτερος σκοπός της υποεπάρκειας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να αντιλαμβάνονται τα περιστατικά που χρήζουν παροχής Πρώτων Βοηθειών και να περιγράφουν τα βήματα που πρέπει να ακολουθήσουν για την εκτίμηση και αντιμετώπισή τους υποβοηθώντας τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στον χώρο εργασίας.

2.3.Δ.5 | ΚΑΡΔΙΟΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΗ ΑΝΑΖΩΟΓΟΝΗΣΗ (ΚΑΡΠΑ)

Η υποεπάρκεια αυτή αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά κεφάλαια των Πρώτων Βοηθειών και στοχεύει στην εκμάθηση της Καρδιοπνευμονικής Αναζωογόνησης (ΚΑΡΠΑ). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω εισήγησης και πρακτικής εξάσκησης πάνω σε προπλάσματα, αποκτούν γνώσεις και δεξιότητες στην έγκαιρη αναγνώριση των σημείων ανακοπής και της παροχής πρώτων βοηθειών, ώστε να αυξηθούν οι πιθανότητες του/της ασθενούς να φτάσει στο νοσοκομείο για να του/της παρασχεθεί εξειδικευμένη βοήθεια.

Ενδεδειγμένη μαθησιακή διαδικασία για την εκπαίδευση στην ΚΑΡΠΑ όπου χρειαστεί αποτελεί η εισήγηση με την αξιοποίηση κατάλληλων εποπτικών μέσων. Αρχικά, ο/η εκπαιδευτής/-τρια αναλύει τα κριτήρια επιλογής της μεθόδου σε επείγοντα περιστατικά και στη συνέχεια προχωρά στην επίδειξη της καρδιοαναπνευστικής

αναζωογόνησης, χρησιμοποιώντας προπλάσματα, εποπτικά μέσα και οπτικοακουστικό υλικό. Ακολουθεί πρακτική εφαρμογή, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να περιγράψουν και να εφαρμόσουν καρδιοαναπνευστική αναζωογόνηση (ΚΑΡΠΑ). Συμπληρωματικά με την καρδιοπνευμονική αναζωογόνηση, μπορεί να συμπεριλαμβάνεται η χρήση του αυτόματου εξωτερικού απινιδωτή, τον οποίο οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έχουν μάθει να χειρίζονται με την ολοκλήρωση της υποεπένδυσης.

Ο τρόπος με τον οποίο οργανώνεται η εκπαιδευτική διαδικασία έχει ως βασικό άξονα την ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευομένων μέσω καταίγισης ιδεών και εργασίας σε ομάδες, με τον/την εκπαιδευτή/-τρια σε ρόλο συντονιστή/-τριας. Η συνεργατική μάθηση μπορεί να υποστηρίζεται από υπολογιστή και οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να διεκπεραιώσουν δραστηριότητες με χρήση Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών, ώστε, ταυτόχρονα με την εκπλήρωση των μαθησιακών στόχων, να καλλιεργηθούν σημαντικές δεξιότητες, χρήσιμες για την επαγγελματική και προσωπική τους ζωή.

2.3.Δ.6 | ΠΕΡΙΔΕΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ

Η παρούσα υποεπένδυση περιγράφει τις τεχνικές των περιδέσεων και της ακινητοποίησης μιας κάκωσης στο πλαίσιο της εργασίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της υποεπένδυσης, θα είναι σε θέση να αναγνωρίζουν και να κατονομάζουν τα είδη των επιδέσεων, να διακρίνουν την κατάλληλη επίδεση ανάλογα με το είδος της ακινητοποίησης, να εξηγούν τα είδη και τη σημασία της περίδεσης.

Απώτερος σκοπός της υποεπένδυσης είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να υποβοηθούν τον/την υπεύθυνο/-η φυσικοθεραπευτή/-τρια και να υποστηρίξουν τον/την ασθενή κατά την εφαρμογή περίδεσης/ακινητοποίησης στον χώρο εργασίας.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια περιγράφει τις τεχνικές επίδεσης και τη χρήση αναρτήσεων και ναρθήκων (βραχίονα, άκρου ποδός και άκρας χείρας) και γίνεται παρουσίαση με τη βοήθεια βίντεο και εποπτικών μέσων των εφαρμογών επίδεσης και της κατηγοριοποίησης των τρόπων περίδεσης σε διαφορετικά σημεία του σώματος.

Ακολουθεί συζήτηση για τους στόχους της περίδεσης, ανάλογα με το είδος της και επίδειξη στο εργαστήριο, διά ζώσης ή μέσω βίντεο και εποπτικών μέσων, των υλικών και των επιδέσεων που χρησιμοποιούνται στις περιδέσεις, όπως η επίδεση με χρήση τριγωνικού επιδέσμου, η ελαστική περίδεση στο άνω και κάτω άκρο. Στη συνέχεια, γίνεται πρακτική εφαρμογή βάσει υποθετικού σεναρίου και/ή ομαδικών εργασιών με θέμα από τη μαθησιακή υποεπένδυση ή/και μελετών περίπτωσης, όπως π.χ. η κατάλληλη υποστήριξη ασθενούς και η υποβοήθηση του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας κατά την εφαρμογή περίδεσης/ακινητοποίησης στον χώρο εργασίας.

2.3.Δ.7 | ΥΠΟΒΟΗΘΗΣΗ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ

Η υποεπένδυση αυτή επικεντρώνεται στην υποβοήθηση του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας από τον Βοηθό Φυσικοθεραπευτή/-τριας κατά την παροχή πρώτων βοηθειών. Παρουσιάζονται διάφορες περιπτώσεις πρώτων βοηθειών στο εργαστήριο

φυσικοθεραπείας και ακολουθεί παιχνίδι ρόλων σε μελέτες περίπτωσης όπως: αιμορραγία, κακώσεις, αλλεργικές αντιδράσεις, πνιγμονή, ΚΑΡΠΑ κ.λπ. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να υποβοηθήσουν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια κατά την παροχή πρώτων βοηθειών στον χώρο εργασίας εφαρμόζοντας τους κατάλληλους, ασφαλείς και αποτελεσματικούς τρόπους. Απώτερος σκοπός είναι η αρμονική συνεργασία με τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια για την παροχή πρώτων βοηθειών στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας, προς το συμφέρον του/της ασθενούς.

Η εκπαιδευτική διαδικασία περιλαμβάνει τη συζήτηση και την παρουσίαση συναφούς βίντεο, όπως και την εργασία σε ομάδες βάσει σεναρίου με θέμα από τη μαθησιακή υποεπάρκεια, π.χ. όπου ο/η εκπαιδευόμενος/-η υποβοηθά τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια και υποστηρίζει τον/την ασθενή ψυχολογικά κατά την παροχή πρώτων βοηθειών στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας.

Ο τρόπος με τον οποίο οργανώνεται η εκπαιδευτική διαδικασία έχει ως βασικό άξονα την ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευόμενων μέσω καταιγισμού ιδεών και εργασίας σε ομάδες, με τον/την εκπαιδευτή/-τρια σε ρόλο συντονιστή/-τριας. Η συνεργατική μάθηση μπορεί να υποστηρίζεται από υπολογιστή και οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να διεκπεραιώσουν δραστηριότητες με χρήση Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών, ώστε, ταυτόχρονα με την εκπλήρωση των μαθησιακών στόχων, να καλλιεργηθούν σημαντικές δεξιότητες, χρήσιμες για την επαγγελματική και προσωπική τους ζωή.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Αποστόλου, Θ. Μ. & Χατζηπροδρομίου, Ι. Π. (2021). *Πρώτες βοήθειες στις επιστήμες υγείας*. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
2. Μπαλτόπουλος, Γ. Ι. (2009). *Πρώτες βοήθειες & πρακτική θεραπευτική συνήθων καταστάσεων*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδης & Broken Hill Publishers.
3. Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, Τομέας Υγείας. (2017). *Πρώτες βοήθειες*. Αθήνα: Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός.

Συμπληρωματικές

1. Παπαλεξανδρή, Στ. (2018). *Πρώτες βοήθειες*. Αθήνα: ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ. Ανακτήθηκε από: https://imagevee.gr/wp-content/uploads/2018/02/prwtes_voitheies.pdf
2. Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας (ΕΚΑΒ). (2017). *Πρώτες βοήθειες*. Αθήνα: ΕΚΑΒ. Ανακτήθηκε από ekab.gr: <https://www.ekab.gr/files/entypa/EKAB-protos-voithies.pdf>
3. Μάκος, Κ., Μπάρλας, Κ. & Χείλαρης, Σ. (2011). *Πρώτες βοήθειες – Β' ΕΠΑ.Λ., Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3807>

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας «Βασικές αρχές Φυσικοθεραπείας στον αθλητισμό» είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν γνώσεις αναφορικά με τις βασικές αρχές της φυσικοθεραπείας στον χώρο του αθλητισμού, ώστε να έχουν την απαραίτητα κατάρτιση –κατά την άσκηση των καθηκόντων τους– για τη σωστή υποβοήθηση του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας στην αντιμετώπιση αθλητικών κακώσεων. Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης ενότητας, αρχικά παρουσιάζονται οι βασικότερες αθλητικές κακώσεις των μαλακών μορίων, των οστών και των αρθρώσεων που συμβαίνουν στα κυριότερα αθλήματα και η συχνότητα των κακώσεων αυτών ανά άθλημα. Στη συνέχεια, αναλύονται οι πιθανότερες αιτίες, οι μηχανισμοί και οι βασικότεροι παράγοντες (εξωγενείς και ενδογενείς) που συμβάλλουν στη δημιουργία τους. Τέλος, αναφέρονται οι τρόποι αντιμετώπισης των αθλητικών κακώσεων και επισημαίνεται ο σημαντικός ρόλος που κατέχει η πρόληψη από τους εξωγενείς παράγοντες και η λειτουργική αποκατάσταση του/της αθλούμενου/-ης, κυρίως για την αποφυγή των κακώσεων αυτών και την ομαλή επανένταξή του/της στις αθλητικές δραστηριότητες.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναφέρουν τον σκοπό της φυσικοθεραπείας στον αθλητισμό,
- Διακρίνουν τις διαφορές μεταξύ των αθλητικών κακώσεων (θλάση, διάστρεμμα, κάταγμα, σύνδρομο υπέρχρησης, οξεία κάκωση, τενοντοπάθεια, κ.λπ.),
- Αναγνωρίζουν τα αίτια που προκαλούν τις αθλητικές κακώσεις,
- Ανακαλύπτουν τη σημασία της πρόληψης για την αποφυγή αθλητικών κακώσεων,
- Ερμηνεύουν τον μηχανισμό της αθλητικής κάκωσης,
- Υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στην αντιμετώπιση αθλητικών κακώσεων,
- Δρουν βοηθητικά στον/στη φυσικοθεραπευτή/-τρια κατά την εφαρμογή περίδεσης σε αθλητές/-τριες,
- Υποστηρίζουν τα άτομα που αθλούνται και ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες (π.χ. διαβητικοί, τρίτη ηλικία, ΑμεΑ), υπό την επίβλεψη φυσικοθεραπευτή/-τριας,
- Υιοθετούν υγιείς συμπεριφορές άθλησης στην καθημερινότητά τους,
- Ενθαρρύνουν τους/τις ασθενείς να υιοθετήσουν υγιείς συμπεριφορές άθλησης στην καθημερινότητά τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Αθλητικές κακώσεις / Θεραπεία αθλητικών κακώσεων / Πρόληψη αθλητικών κακώσεων / Αθλητική περίδεση / Αθλητική φυσικοθεραπεία / Ενημέρωση αθλούμενου πληθυσμού.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΠΕΡΙ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΚΑΚΩΣΕΩΝ
2	ΣΥΧΝΟΤΕΡΕΣ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΚΑΚΩΣΕΙΣ
3	ΑΡΧΕΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΚΑΚΩΣΕΩΝ
4	ΠΡΟΛΗΨΗ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΚΑΚΩΣΕΩΝ
5	ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΔΕΣΗ
6	ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑ
7	ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΑΣΠΙΣΗ ΥΓΕΙΑΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Κείμενο αναφοράς

2.3.Ε.1 | ΠΕΡΙ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΚΑΚΩΣΕΩΝ

Στην υποενότητα αυτή, γίνεται εισαγωγή σε βασικές έννοιες, την ορολογία και θέματα που αφορούν τις αθλητικές κακώσεις και τη φυσικοθεραπεία στον χώρο του αθλητισμού. Σκοπός είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις βασικές αρχές της αθλητιατρικής και της φυσικοθεραπείας, ώστε να μπορούν να συνεργάζονται με τους/τις υπεύθυνους/-ες φυσικοθεραπευτές/-τριες σε αθλητικούς χώρους και σε εργαστήρια φυσικοθεραπείας, κατά τη φυσικοθεραπευτική παρέμβαση σε αθλητές/-τριες.

Ειδικότερα, στην υποενότητα αυτή, αρχικά περιγράφονται οι συχνότερες αθλητικές κακώσεις και αναλύονται έννοιες και θέματα που αφορούν την αθλητική φυσικοθεραπεία, όπως: ορισμός κάκωσης, κακώσεις οξείας μορφής και υπέρχρησης, χρόνιες βλάβες, προληπτικός ιατρικός έλεγχος αθλητών/-τριών, γενικά μέτρα πρόληψης αθλητικών κακώσεων, ενδείξεις/αντενδείξεις άσκησης.

Προτεινόμενες μεθοδολογίες διδασκαλίας για την υποενότητα αποτελούν η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης, μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής των εκπαιδευομένων, υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών, όπως είναι ο καταιγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις και απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η ερ-

γασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τη θεματολογία τους από τη μαθησιακή υποεπάρκεια και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας των εκπαιδευομένων.

2.3.E.2 | ΣΥΧΝΟΤΕΡΕΣ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΚΑΚΩΣΕΙΣ

Σκοπός της υποεπάρκειας είναι να γνωρίσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες την παθοφυσιολογία που οδηγεί σε συνήθεις αθλητικές κακώσεις, ώστε να έχουν την απαραίτητη θεωρητική κατάρτιση για την ορθή προσέγγιση και αντιμετώπιση των αθλητών/-τριών και των τραυματισμών τους, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Αναφέρονται οι συχνότερες κακώσεις/τραυματισμοί που συναντώνται στην άθληση, όπως η θλάση, το διάστρεμμα, το κάταγμα, το σύνδρομο υπέρχρησης, η οξεία κάκωση, η τενοντοπάθεια κ.λπ., η επιδημιολογία και τα αίτια, αναλύονται οι πιθανότεροι παράγοντες εμφάνισης και οι διαφορές τους, ο μηχανισμός κάκωσης, οι κλινικές εκδηλώσεις και οι μακροχρόνιες επιπτώσεις τους.

Προτεινόμενες μεθοδολογίες διδασκαλίας για την υποεπάρκεια αποτελούν η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης, μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής των εκπαιδευομένων, υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών, όπως είναι ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις και απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τη θεματολογία τους από τη μαθησιακή υποεπάρκεια και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας των εκπαιδευομένων.

2.3.E.3 | ΑΡΧΕΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΚΑΚΩΣΕΩΝ

Στην υποεπάρκεια αυτή, αναφέρονται οι βασικές αρχές θεραπείας της αθλητικής κάκωσης, καθώς και οι νεότερες και πιο διαδεδομένες θεραπευτικές προσεγγίσεις για την αποκατάστασή τους, με σκοπό τον εμπλουτισμό των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των στάσεων των εκπαιδευομένων για την αποκατάσταση αθλητικών παθήσεων, υπό την επίβλεψη και τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας στον χώρο εργασίας τους.

Ειδικότερα, αναλύονται οι αρχές θεραπείας των αθλητικών κακώσεων, όπως οι μυϊκές κακώσεις αθλητών/-τριών, τα αιματώματα κατά την άθληση, οι κακώσεις συνδέσμων, οι τενοντίτιδες και τα εξάρθρατα κατά την άθληση.

Προτεινόμενες μεθοδολογίες διδασκαλίας για την υποεπάρκεια αποτελούν η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η υποστήριξη ενός

αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης, μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής των εκπαιδευομένων, υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών, όπως είναι ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις και απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τη θεματολογία τους από τη μαθησιακή υποεπάρκεια και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας των εκπαιδευομένων.

2.3.E.4 | ΠΡΟΛΗΨΗ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΚΑΚΩΣΕΩΝ

Στην υποεπάρκεια αυτή, επισημαίνεται ο σημαντικός ρόλος της πρόληψης αθλητικών κακώσεων, η προστασία από τους εξωγενείς παράγοντες και η λειτουργική αποκατάσταση του/της αθλούμενου/-ης, κυρίως για την αποφυγή των κακώσεων αυτών και την ομαλή επανένταξή του/της στις αθλητικές δραστηριότητες. Αναλύεται ο ρόλος του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας στην πρόληψη αθλητικών κακώσεων, με απώτερο σκοπό την καλλιέργεια των γνώσεων και δεξιοτήτων των εκπαιδευομένων για τη βέλτιστη υποβοήθηση των φυσικοθεραπευτών/-τριών κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Τέλος γίνεται μια αναφορά στον ρόλο της βέλτιστης αθλητικής διατροφής (σωστή ποιότητα, ποσότητα και σε ενδεδειγμένο χρόνο πρόσληψης) για τη διασφάλιση της υγείας, τη μεγιστοποίηση της αθλητικής απόδοσης των αθλούμενων και των αθλητών/-τριών, αλλά και τη μετα-προπονητική/ μετα-αγωνιστική αποκατάσταση του οργανισμού.

Προτεινόμενες μεθοδολογίες διδασκαλίας για την υποεπάρκεια αποτελούν η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης, μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής των εκπαιδευομένων, υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών, όπως είναι ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις και απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τη θεματολογία τους από τη μαθησιακή υποεπάρκεια και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας των εκπαιδευομένων.

2.3.E.5 | ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΠΕΡΙΔΕΞΗ

Στην υποεπάρκεια, γίνεται αναφορά στον σκοπό και τους γενικούς κανόνες της αθλητικής περίδεσης. Στόχος είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εμβαθύνουν τις γνώσεις τους με τα νεότερα δεδομένα γύρω από τις εφαρμογές περίδεσης για την πρόληψη και αποκατάσταση μυοσκελετικών και αθλητικών κακώσεων και παθήσεων.

Στην υποεπάρκεια αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται έννοιες όπως η Αθλητική Περίδεση, που αφορά διάφορες τεχνικές υποστήριξης μιας ανατομικής δομής του/της αθλητή/-τριας με χρήση ταινίας, και οι τύποι περίδεσης, όπως η ελαστική, η ανελαστική περίδεση κ.ά.

Προτεινόμενες μεθοδολογίες διδασκαλίας για την υποεπάρκεια αποτελούν η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης, μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής των εκπαιδευομένων, υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών, όπως είναι ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις και απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τη θεματολογία τους από τη μαθησιακή υποεπάρκεια και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας των εκπαιδευομένων.

2.3.E.6 | ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑ

Στην υποεπάρκεια αυτή, αναλύονται οι βασικές αρχές της αθλητικής φυσικοθεραπείας, η οποία προάγει τις κινητικές λειτουργίες και δεξιότητες, υποστηρίζει το μυοσκελετικό και το καρδιοαναπνευστικό σύστημα και προετοιμάζει την ομαλή και αποτελεσματική προσαρμογή των ατόμων στο αθλητικό περιβάλλον, ενώ δίνονται στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες οι κατευθυντήριες οδηγίες ώστε να καταστούν ικανοί/-ές να συνεργάζονται αρμονικά με τον/την υπεύθυνο/-η φυσικοθεραπευτή/-τρια στον χώρο εργασίας τους.

Επίσης, στην υποεπάρκεια αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να υιοθετούν καλές πρακτικές προσέγγισης και διαπροσωπικής επικοινωνίας, οι οποίες διακρίνονται από σεβασμό και ενσυναίσθηση, ώστε να υποστηρίζουν άτομα που αθλούνται, ιδιαίτερα όσα ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες (π.χ. διαβητικοί, άτομα τρίτης ηλικίας, ΑμεΑ), υπό την επίβλεψη φυσικοθεραπευτή/-τριας.

Απώτερος σκοπός της υποεπάρκειας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν και να υιοθετήσουν μία άριστη και άμεση επικοινωνία με όλους/-ες τους/τις εμπλεκόμενους/-ες επαγγελματίες και τις ειδικότητες που στελεχώνουν μια ομάδα αθλητικής αποκατάστασης, οι οποίοι/-ες συμβάλλουν ουσιαστικά στην αντιμετώπιση του κάθε περιστατικού, διασφαλίζοντας ένα μεγάλο πλεονέκτημα συνεργασίας και πληροφόρησης προς όφελος των αθλουμένων.

Προτεινόμενες μεθοδολογίες διδασκαλίας για την υποεπάρκεια αποτελούν η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης, μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής των εκπαιδευομένων, υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών, όπως

είναι ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις και απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τη θεματολογία τους από τη μαθησιακή υποεπάρκεια και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας των εκπαιδευομένων.

2.3.Ε.7 | ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΑΣΠΙΣΗ ΥΓΕΙΑΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Στην υποεπάρκεια αυτή, αναλύονται θέματα που συνδέονται με την αθλητική ιατρική και φυσικοθεραπεία, την ενημέρωση του αθλούμενου πληθυσμού αλλά και την προώθηση της σωματικής άσκησης των ασθενών και του γενικού πληθυσμού για την προάσπιση της υγείας. Πληροφορίες σχετικά με την ανάγκη της σωματικής άσκησης και της άθλησης, τον καλύτερο τρόπο εισαγωγής της στην καθημερινή ζωή, την αλλαγή του τρόπου ζωής διατίθενται κατά την επαγγελματική κατάρτιση των εκπαιδευομένων.

Η άσκηση που συνταγογραφείται για τη βελτίωση της κατάστασης της υγείας ή για τη μείωση του κινδύνου εμφάνισης μιας ασθένειας αρχίζει να κερδίζει έδαφος στην ιατρική και τη φυσικοθεραπεία. Για τον λόγο αυτόν, οι εκπαιδευόμενοι/-ες χρειάζεται να γνωρίζουν τη σημασία της σωματικής άσκησης και άθλησης για την πρόληψη ενός μεγάλου φάσματος ασθενειών, καθώς και να είναι προετοιμασμένοι/-ες να παρέχουν τις κατάλληλες οδηγίες και συμβουλές σε αθλούμενους/-ες, ασθενείς και υγιή πληθυσμό στον χώρο εργασίας τους, υπό την επίβλεψη και τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας.

Προτεινόμενες μεθοδολογίες διδασκαλίας για την υποεπάρκεια αποτελούν η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης, μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής των εκπαιδευομένων, υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών, όπως είναι ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις και απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τη θεματολογία τους από τη μαθησιακή υποεπάρκεια και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας των εκπαιδευομένων.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Φουσέκης, Κ. (2015). *Εφαρμοσμένη αθλητική φυσικοθεραπεία*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
2. Κίτσιος, Α. Θ. (2001). *Αθλητική φυσικοθεραπεία*. Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.

Συμπληρωματικές

1. Sharkey, B. J. & Gaskill, S. E. (2011). *Άσκηση & υγεία*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
2. Αλατζατζή, Α., Ανδρέαδη, Α., Κωτσιοπούλου, Γ. & Γεωργακόπουλος, Π. (2024). *Φυσικοθεραπεία – Γ΄ ΕΠΑ.Λ., Ειδικότητα: Βοηθών Φυσικοθεραπευτών, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από:
<https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3841>

2.3.ΣΤ • ΑΣΚΗΣΗ: ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Άσκηση: ασφάλεια και εφαρμογή σε νευρολογικές παθήσεις» συνδέεται και είναι συνέχεια της μαθησιακής ενότητας «Άσκηση: ασφάλεια και εφαρμογή στο μυοσκελετικό σύστημα» του εξαμήνου Β΄. Σκοπός της ενότητας αυτής είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν γνώσεις αναφορικά με τη φυσιολογία της άσκησης, τα μέσα εφαρμογής της και θέματα ασφάλειας σε περιπτώσεις ασθενών με νευρολογικές παθήσεις, ώστε να μπορούν να συνεργαστούν αποτελεσματικά με τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στην εφαρμογή προγράμματος αποκατάστασης. Ειδικότερα, στην ενότητα αυτή, αρχικά περιγράφονται οι ιδιαιτερότητες των ασθενών με νευρολογικά προβλήματα, όπως τραυματισμοί της σπονδυλικής στήλης, του εγκεφάλου (κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις, αγγειακά εγκεφαλικά επεισόδια) και απομυελινωτικές και εκφυλιστικές παθήσεις του νευρικού συστήματος (πολλαπλή σκλήρυνση, Πάρκινσον, μυοπάθειες). Στη συνέχεια, παρουσιάζονται τα στοιχεία φυσιολογίας της άσκησης, αναλύονται και ερμηνεύονται οι διαφορετικές ανάγκες άσκησης ανάλογα με την πάθηση και την ηλικία των ασθενών. Επιπλέον, αναφέρονται τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την εφαρμογή της άσκησης ανάλογα με την πάθηση του/της ασθενούς και τον σκοπό που εξυπηρετεί κάθε φορά. Τέλος, γίνεται αναφορά στις συνθήκες ασφάλειας κατά την εκτέλεση των ασκήσεων και την εφαρμογή των φυσικοθεραπευτικών προγραμμάτων αποκατάστασης.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν την κλινική εικόνα των ασθενών με νευρολογικές παθήσεις,
- Αναγνωρίζουν τις αρχές της ασφαλούς άσκησης,
- Περιγράφουν τα κυριότερα συμπτώματα των παθήσεων του κεντρικού νευρικού συστήματος (ΚΝΣ) και του περιφερικού νευρικού συστήματος (ΠΝΣ),
- Διατυπώνουν τις θεραπευτικές προσεγγίσεις στις παθολογικές εκδηλώσεις του ΚΝΣ και του ΠΝΣ,
- Ερμηνεύουν τα στοιχεία φυσιολογίας της άσκησης που ενδείκνυται για ασθενείς με νευρολογικά προβλήματα,
- Διακρίνουν τις διαφορετικές ανάγκες ασθενών με παθολογία κεντρικού και περιφερικού νευρικού συστήματος,
- Αναλύουν τις διαφοροποιήσεις στις ανάγκες ενηλίκων και παιδιών ασθενών,
- Παρουσιάζουν τα μέσα εφαρμογής της άσκησης, με στόχο τη βελτίωση της λειτουργικότητας, τη μείωση του αυξημένου μυϊκού τόνου, τη βελτίωση της βάδισης και της ισορροπίας,
- Δημιουργούν τις κατάλληλες συνθήκες για τη σωστή και ασφαλή εκτέλεση των ασκήσεων του προγράμματος αποκατάστασης νευρολογικών ασθενών,
- Υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στην κινητοποίηση βαρέως πασχόντων/-ουσών ασθενών (ημιπληγικών, παραπληγικών, τετραπληγικών),
- Υποστηρίζουν τα μέλη της ομάδας αποκατάστασης, αναγνωρίζοντας τον ρόλο κάθε μέλους,
- Αποδέχονται τους/τις ασθενείς με νευρολογικές παθήσεις.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Φυσιολογία της άσκησης / Ασφάλεια της άσκησης / Νευρολογικές παθήσεις / Ανάγκες ασθενών, ενηλίκων και παιδιών / Παθολογία κεντρικού και περιφερικού νευρικού συστήματος / Μέσα εφαρμογής της άσκησης.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ
2	ΑΡΧΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ
3	ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ
4	ΑΝΑΓΚΕΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΝΕΥΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
5	ΑΝΑΓΚΕΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΙΚΟΥ ΝΕΥΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
6	ΑΝΑΓΚΕΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ
7	ΜΕΣΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ

Κείμενο αναφοράς

2.3.ΣΤ.1 | ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ

Στην υποενότητα αυτή, γίνεται εισαγωγή στο μάθημα, επισημαίνεται η σημασία της κίνησης και της σωματικής δραστηριότητας για τη διατήρηση της υγείας και γίνεται συζήτηση για τα αίτια και τους παράγοντες κινδύνου για την εμφάνιση νευρολογικών παθήσεων. Επίσης, αναλύονται τα στοιχεία φυσιολογίας της άσκησης και πώς η δομή και οι λειτουργίες του οργανισμού αλλάζουν όταν εκτίθεται σε άσκηση. Μελετάται η συνεργασία και ο συντονισμός μεταξύ των συστημάτων του οργανισμού και πώς εφαρμόζονται οι έννοιες της φυσιολογίας της άσκησης. Στόχος είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τι συμβαίνει στο ανθρώπινο σώμα όταν αυτό υποβάλλεται σε κάποια μορφή θεραπευτικής άσκησης, κατά τη συνεδρία φυσικοθεραπείας, ώστε να μπορούν να συνεργάζονται αποτελεσματικά με τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια και τον/την ασθενή, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Η υποενότητα περιλαμβάνει θέματα όπως είναι οι αλλαγές που σχετίζονται με τη γήρανση, η επίδραση της άσκησης, που κυρίως οφείλεται σε μηχανισμούς που λαμβάνουν χώρα στο Κεντρικό Νευρικό Σύστημα (ΚΝΣ) αλλά και το Περιφερικό Νευρικό Σύστημα (ΠΝΣ), καθώς και οι παράγοντες που επηρεάζουν την απόδοση στην κινησιοθεραπεία και τη βελτίωση της λειτουργικότητας.

Οι εκπαιδευτές/τριες, στο πλαίσιο της χρήσης των κατάλληλων εκπαιδευτικών τεχνικών, μπορούν να χρησιμοποιήσουν την εισήγηση μαζί με πρακτικές ασκήσεις, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να συμμετάσχουν ενεργά. Παρέχονται παραδείγματα και έντυπα εφαρμογών, ενώ κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου οι συμμετέχοντες/-ουσες καλούνται να εφαρμόσουν στην πράξη συγκεκριμένες δραστηριότητες, όπως ερωτήσεις για ένα περιστατικό, χωρισμό σε ομάδες, παρακολούθηση βίντεο, κοινή δραστηριότητα, διάλογο και αναστοχασμό.

2.3.ΣΤ.2 | ΑΡΧΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ

Στην υποενότητα αυτή, δίνεται έμφαση στην ενημέρωση των εκπαιδευομένων σε θέματα ασφάλειας της άσκησης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα προσδιορίσουν τις παραμέ-

τρους ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένων των προφυλάξεων και των αντενδείξεων, και τις φυσιολογικές και μη φυσιολογικές αποκρίσεις που σχετίζονται με διάφορες μορφές θεραπευτικής άσκησης που εφαρμόζεται στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας κατά την προσέγγιση ασθενών με νευρολογικά προβλήματα. Γίνεται σαφές ότι οι εκπαιδευόμενοι/-ες πρέπει να εξασκηθούν στην ορθή χρήση του εξοπλισμού, των οργάνων και των υλικών, καθώς και στην εκτέλεση όλων των κρίσιμων βημάτων με την ενδεδειγμένη σειρά για τη σωστή τοποθέτηση, τη δική τους και του/της ασθενούς, έτσι ώστε να ακολουθούν τις διαδικασίες ασφάλειας και να επιδεικνύουν την κατάλληλη τεχνική προσέγγισης και επικοινωνίας με τον/την ασθενή. Δίνεται έμφαση στο γεγονός ότι η θεραπευτική άσκηση πρέπει κατά τον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την καθοδήγησή της να είναι ασφαλής και αποτελεσματική.

Απώτερος στόχος της υποεπάρκειας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να έχουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες ώστε να συμμετέχουν με ασφάλεια στον κύκλο της φυσικοθεραπευτικής παρέμβασης και αποκατάστασης ασθενών με νευρολογικά προβλήματα, συνεργαζόμενοι/-ες με τον/την υπεύθυνο/-η φυσικοθεραπευτή/-τρια στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας.

Όσον αφορά τις κατάλληλες μαθησιακές τεχνικές, οι εκπαιδευτές/-τριες μπορούν να συνδυάσουν την εισήγηση με πρακτικές ασκήσεις, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να συμμετάσχουν ενεργά. Στο πλαίσιο αυτό, παρέχονται παραδείγματα και έντυπα εφαρμογών, ενώ κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου οι συμμετέχοντες/-ουσες καλούνται να εφαρμόσουν στην πράξη συγκεκριμένες δραστηριότητες, όπως οι ερωτήσεις για ένα περιστατικό, ο χωρισμός σε ομάδες, η παρακολούθηση βίντεο, η κοινή δραστηριότητα, ο διάλογος και ο αναστοχασμός.

2.3.ΣΤ.3 | ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ

Στην υποεπάρκεια αυτή, παρουσιάζονται οι ιδιαιτερότητες των ασθενών με νευρολογικές παθήσεις. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μελετήσουν και θα αναγνωρίσουν τις ιδιαιτερότητες σε διαφορετικούς προσομοιωμένους πληθυσμούς ασθενών, με απώτερο σκοπό την εξοικείωσή τους με τις διαδικασίες προσέγγισης και αποκατάστασης μέσω της κινησιοθεραπείας. Διεξάγεται συζήτηση για τη θεραπευτική άσκηση, η οποία δεν καθυστερεί απλώς, αλλά μπορεί να αναστρέψει την εξέλιξη των συμπτωμάτων σε άτομα με νευρολογικά προβλήματα. Επίσης, γίνεται σύντομη παρουσίαση της φυσικοθεραπευτικής παρέμβασης σε νευρολογικές παθήσεις μέσω της κινησιοθεραπείας. Η υποεπάρκεια προσφέρει θεμελιώδεις γνώσεις πάνω στην εφαρμογή της κινησιοθεραπείας και τη βελτίωση των λειτουργικών αποτελεσμάτων σε ασθενείς διαφορετικών διαγνώσεων, ηλικιών και καταστάσεων, με στόχο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τη συσχέτιση της κίνησης με την ανατομία, τη φυσιολογία και βασικά στοιχεία για την εξέλιξη της θεραπευτικής άσκησης. Παρουσιάζεται η θετική επίδραση της κινησιοθεραπείας, πέραν του νευρικού συστήματος, στο καρδιοαναπνευστικό, προάγοντας τη φυσική κατάσταση, στο μυϊκό, αυξάνοντας τη μυϊκή

δύναμη και ισχύ, βοηθώντας στην καλύτερη ισορροπία, μειώνοντας τις πτώσεις των ασθενών και διασφαλίζοντας καλύτερη και ασφαλέστερη διαβίωση. Έμφαση δίνεται στην αξιοποίηση του ρόλου του/της Βοηθού Φυσικοθεραπευτή/-τριας και στις στρατηγικές επικοινωνίας στο πλαίσιο του καθιερωμένου σχεδίου της φυσικοθεραπευτικής συνεδρίας, ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαιτερότητες κάθε ασθενούς.

Όσον αφορά τις κατάλληλες μαθησιακές τεχνικές, οι εκπαιδευτές/-τριες μπορούν να συνδυάσουν την εισήγηση με πρακτικές ασκήσεις, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να συμμετέχουν ενεργά. Παράλληλα, μέσω της μεθόδου αυτής, γίνονται περισσότερο υπεύθυνοι/-ες και αυξάνεται η αυτοπεποίθησή τους μετά την επιτυχή αντιμετώπιση πρακτικών ζητημάτων.

2.3.ΣΤ.4 | ΑΝΑΓΚΕΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΝΕΥΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Στόχος της υποεπάρκειας είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις ιδιαιτερότητες των ασθενών με νευρολογικά προβλήματα και παθολογία του κεντρικού νευρικού συστήματος, όπως οι νευροεκφυλιστικές ασθένειες, η Νόσος του Πάρκινσον, η Σκλήρυνση Κατά Πλάκας, το Εγκεφαλικό επεισόδιο, οι Μυοπάθειες, παθήσεις που μπορούν να οδηγήσουν σε διαταραχές της αισθητικότητας, μυϊκή αδυναμία, πόνο ή και παράλυση. Διεξάγεται συζήτηση για τα κινητικά και μη κινητικά συμπτώματα, την επιδημιολογία, τους παράγοντες κινδύνου, την παθοφυσιολογία και την κατάλληλη θεραπευτική άσκηση. Γίνεται αναφορά στα οφέλη της θεραπευτικής άσκησης, η οποία συμβάλλει τόσο στη σωματική όσο και την ψυχική ευεξία των ατόμων με παθολογία του κεντρικού νευρικού συστήματος, και είναι χρήσιμη στη διαχείριση των συμπτωμάτων, στην πρόληψη των επιπλοκών και της συννοσηρότητας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται για τα οφέλη των διαφορετικών πρωτοκόλλων θεραπευτικής άσκησης, καθώς και για τον σχεδιασμό προτεινόμενων προγραμμάτων άσκησης, που μπορεί να είναι κατάλληλα και ευεργετικά για αυτόν τον πληθυσμό ασθενών.

Όσον αφορά τις κατάλληλες μαθησιακές τεχνικές, οι εκπαιδευτές/-τριες μπορούν να συνδυάσουν την εισήγηση με πρακτικές ασκήσεις, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να συμμετάσχουν ενεργά. Παράλληλα, μέσω της μεθόδου αυτής, γίνονται περισσότερο υπεύθυνοι/-ες και αυξάνεται η αυτοπεποίθησή τους μετά την επιτυχή αντιμετώπιση πρακτικών ζητημάτων. Στο πλαίσιο αυτό, παρέχονται παραδείγματα και έντυπα εφαρμογών, ενώ κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου οι συμμετέχοντες/-ουσες καλούνται να εφαρμόσουν στην πράξη συγκεκριμένες δραστηριότητες, όπως οι ερωτήσεις για ένα περιστατικό, ο χωρισμός σε ομάδες, η παρακολούθηση βίντεο, η κοινή δραστηριότητα, ο διάλογος και ο αναστοχασμός.

2.3.ΣΤ.5 | ΑΝΑΓΚΕΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΙΚΟΥ ΝΕΥΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Στόχος της υποεπάρκειας είναι να δώσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τη δυνατότητα να κατανοήσουν τις ιδιαιτερότητες των ασθενών με νευρολογικά προβλήματα και με παθολογία περιφερικού νευρικού συστήματος (ΠΝΣ). Περιγράφονται συνοπτικά οι

παθολογοανατομικές αλλοιώσεις στις περιφερικές νευροπάθειες, η ιατρική και φυσικοθεραπευτική αντιμετώπιση των περιφερικών νευροπαθειών, καθώς και οι στόχοι των φυσικοθεραπευτικών μέσων και μεθόδων. Γίνεται περιγραφή της κλινικής εικόνας, των αιτιών και της φυσικοθεραπευτικής αντιμετώπισης της μαιευτικής παράλυσης (βλάβης του βραχιονίου πλέγματος κατά τον τοκετό), περιγράφονται οι βλάβες περιφερικών νεύρων, όπως του προσωπικού και του τριδύμου νεύρου, του αυχενικού και βραχιονίου πλέγματος, του οσφυϊκού και ιερού πλέγματος, καθώς και των νεύρων των κάτω άκρων. Επίσης, γίνεται αναφορά στα οφέλη της θεραπευτικής άσκησης, η οποία συμβάλλει τόσο στη σωματική όσο και την ψυχική ευεξία των ατόμων με παθολογία περιφερικού νευρικού συστήματος και είναι χρήσιμη στη διαχείριση των συμπτωμάτων, στην πρόληψη επιπλοκών και συννοσηρότητας. Οι καταρτιζόμενοι/-ες ενημερώνονται σχετικά με τα οφέλη των διαφορετικών πρωτοκόλλων θεραπευτικής άσκησης σε άτομα με παθολογία ΠΝΣ και για τον σχεδιασμό προτεινόμενων προγραμμάτων άσκησης, που μπορεί να είναι κατάλληλα και ευεργετικά για αυτόν τον πληθυσμό ασθενών.

Όσον αφορά τις κατάλληλες μαθησιακές τεχνικές, οι εκπαιδευτές/-τριες μπορούν να συνδυάσουν την εισήγηση με πρακτικές ασκήσεις, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να συμμετάσχουν ενεργά. Στο πλαίσιο αυτό, παρέχονται παραδείγματα και έντυπα εφαρμογών, ενώ κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου οι συμμετέχοντες/-ουσες καλούνται να εφαρμόσουν στην πράξη συγκεκριμένες δραστηριότητες, όπως οι ερωτήσεις για ένα περιστατικό, ο χωρισμός σε ομάδες, η παρακολούθηση βίντεο, η κοινή δραστηριότητα, ο διάλογος και ο αναστοχασμός.

2.3.ΣΤ.6 | ΑΝΑΓΚΕΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ

Στην υποενότητα αυτή, αρχικά γίνεται αναφορά στο πλήθος των ανατομικών, φυσιολογικών και αναπτυξιακών παραμέτρων που διακρίνουν τα παιδιά από τους/τις ενηλίκους/-ες. Στη συνέχεια, επισημαίνεται ότι τα παιδιά και οι ενήλικοι/-ες με νευρολογικές παθήσεις διαφοροποιούνται στην ιατρική και φυσικοθεραπευτική τους αντιμετώπιση, λόγω της διαφοράς στη φυσιολογία και την ανάπτυξη των παιδιών, η οποία μπορεί να επιδεινώσει τα συμπτώματα της ασθένειάς τους. Επίσης, ο ψυχολογικός παράγοντας διαφοροποιείται στη φροντίδα των ανηλίκων. Σημαντικό στοιχείο στη φροντίδα τους αποτελεί το γεγονός ότι δεν επιλέγουν τα ίδια τον τρόπο με τον οποίο λαμβάνουν βοήθεια αλλά οι γονείς τους. Η διαπίστωση αυτή καταλήγει στο λογικό συμπέρασμα ότι δεν μπορεί να είναι αποδεκτή η αντιμετώπιση του παιδιού ως μικρού/-ής ενηλίκου/-ης. Υπογραμμίζεται ότι, αν δεν ληφθούν υπόψη οι διαφορές μεταξύ παιδιών και ενηλίκων κατά τον σχεδιασμό ενός φυσικοθεραπευτικού προγράμματος και τη διαχείριση του/της ασθενούς, είναι δυνατό να οδηγήσουν σε μείζονος σημασίας σφάλματα που θέτουν σε κίνδυνο την υγεία και την ακεραιότητα τόσο του/της παιδιατρικού/-ής ασθενούς όσο και ασθενών που ανήκουν στις λοιπές ηλικιακές ομάδες.

Όσον αφορά τις κατάλληλες μαθησιακές τεχνικές, οι εκπαιδευτές/-τριες μπορούν να συνδυάσουν την εισήγηση με πρακτικές ασκήσεις, ώστε οι εκπαιδευόμε-

νοι/-ες να συμμετάσχουν ενεργά. Στο πλαίσιο αυτό, παρέχονται παραδείγματα και έντυπα εφαρμογών, ενώ κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου οι συμμετέχοντες/-ουσες καλούνται να εφαρμόσουν στην πράξη συγκεκριμένες δραστηριότητες, όπως οι ερωτήσεις για ένα περιστατικό, ο χωρισμός σε ομάδες, η παρακολούθηση βίντεο, η κοινή δραστηριότητα, ο διάλογος και ο αναστοχασμός.

2.3.ΣΤ.7 | ΜΕΣΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, αναφέρονται οι μέθοδοι, τα στοιχεία επιβάρυνσης, όπως ένταση, επαναλήψεις, σειρές, διάλειμμα και τα μέσα εφαρμογής της θεραπευτικής άσκησης, με στόχο τη βελτίωση της λειτουργικότητας, τη μείωση του αυξημένου μυϊκού τόνου, τη βελτίωση της βάδισης, της ισορροπίας, της κιναισθησίας και της νευρομυϊκής συναρμογής σε ασθενείς με νευρολογικές παθήσεις. Επίσης, αναφέρονται βασικές οδηγίες και προφυλάξεις, σημεία προσοχής κατά τη θεραπευτική άσκηση, με στόχο τη μεγαλύτερη βελτίωση των παραπάνω και, κατ' επέκταση, τη βελτίωση της λειτουργικότητας του/της ασθενούς με νευρολογική πάθηση. Τέλος, στη συγκεκριμένη υποενότητα, παρουσιάζονται ενδεικτικά προγράμματα θεραπευτικής άσκησης, όπως με το βάρος του σώματος, με βοηθητικά όργανα, με μηχανήματα και προοδευτικά αυξανόμενη δυσκολία στη συγκεκριμένη ομάδα ασθενών.

Απώτερος σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τις αρχές ενός προγράμματος θεραπευτικής άσκησης στη φυσικοθεραπευτική παρέμβαση, ώστε να προετοιμαστούν κατάλληλα για την αποτελεσματική συνεργασία με τον/την υπεύθυνο/-η φυσικοθεραπευτή/-τρια κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, καθώς και να γνωρίσουν τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών στους/στις συγκεκριμένους/-ες ασθενείς.

Όσον αφορά τις κατάλληλες μαθησιακές τεχνικές, οι εκπαιδευτές/-τριες μπορούν να συνδυάσουν την εισήγηση με πρακτικές ασκήσεις, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να συμμετάσχουν ενεργά. Στο πλαίσιο αυτό, παρέχονται παραδείγματα και έντυπα εφαρμογών, ενώ κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου οι συμμετέχοντες/-ουσες καλούνται να εφαρμόσουν στην πράξη συγκεκριμένες δραστηριότητες, όπως οι ερωτήσεις για ένα περιστατικό, ο χωρισμός σε ομάδες, η παρακολούθηση βίντεο, η κοινή δραστηριότητα, ο διάλογος και ο αναστοχασμός.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Αθανασιάδης, Ε. (2009). *Φυσικοθεραπεία για παιδιά. Θεραπευτική αντιμετώπιση μυοσκελετικών προβλημάτων σε παιδιά με αιμορροφιλία*. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Βήτα.
2. Δελληνγιάννης, Α. & Κουϊδή, Ε. (2019). *Η άσκηση ως θεραπεία. Ο ρόλος της επαναδραστηριοποίησης (Rehabilitation) σε ασθενείς με χρόνιες παθήσεις*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.
3. Ρόσμπογλου, Στ. Κ. (2012). *Νευρολογική φυσικοθεραπεία*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη.
4. Dustine, J. L. & Moore, E. G. (2005). *ACM's άσκηση, χρόνιες παθήσεις & αναπηρίες* (μτφρ. Χ. Τσίντζος). Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.

Συμπληρωματικές

1. Barnes, M. P. & Johnson, G. R. (2008). *Σύνδρομο ανωτέρου κινητικού νευρώνα και σπαστικότητα. Κλινική αντιμετώπιση και νευροφυσιολογία* (μτφρ. Κ. Δ. Κατσουλάκης). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
2. Sharkey, B. J. & Gaskill, S. E. (2011). *Άσκηση & υγεία*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
3. Monroe, L. G. & Cameron, M. H. (2010). *Physical rehabilitation for the physical therapist assistant*. St. Louis, MO: Elsevier/Saunders.
4. Γριβέας, Π., Καννέλος, Γ. & Κολοβός, Σ. (2024). *Πρακτική φυσικοθεραπεία – Γ' ΕΠΑ.Λ., Ειδικότητα: Βοηθών Φυσικοθεραπευτών, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από:
<https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3840>

2.3.Z • ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Πρακτική εφαρμογή στην ειδικότητα» έχει σκοπό την εμπέδωση, εμβάθυνση και διεύρυνση των θεωρητικών και εργαστηριακών γνώσεων και την ανάπτυξη των επαγγελματικών ικανοτήτων/δεξιοτήτων των εκπαιδευομένων, μέσω της εκπόνησης εργασιών-δραστηριοτήτων που τους ανατίθενται. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της πρακτικής εφαρμογής της ειδικότητας, δίνεται η δυνατότητα ανάπτυξης εργασιών και δραστηριοτήτων όπως τα διαθεματικά προγράμματα/σχέδια δραστηριοτήτων (projects), οι μελέτες περίπτωσης (case studies) προς διερεύνηση και ανάλυση, οι επισκέψεις σε χώρους εργασίας (φυσικοθεραπευτήριο, κέντρο αποκατάστασης, νοσοκομείο, αθλητικό σωματείο κ.ά.), οι συναντήσεις με έμπειρους/-ες

επαγγελματίες της ειδικότητας ή ειδικούς του κλάδου. Οι συγκεκριμένες δραστηριότητες μπορούν να αναπτύσσονται σε μεγαλύτερη ή μικρότερη χρονική έκταση.

Πιο συγκεκριμένα, προτείνεται η εκπόνηση σεναρίων εφαρμογής που αφορούν τις αρμοδιότητες/καθήκοντα του/της Βοηθού Φυσικοθεραπευτή/-τριας (συντήρηση και τεχνολογία εργαστηρίου φυσικοθεραπείας), η ανάθεση και η εκπόνηση εργασιών με θεωρητικό και πρακτικό μέρος επί συγκεκριμένων θεματικών ενοτήτων (φυσικοθεραπεία στον αθλητισμό, φυσικά μέσα, πρώτες βοήθειες και περίδεση), με σκοπό την πρακτική εφαρμογή και τον εμπλουτισμό των γνώσεων που αποκόμισαν οι εκπαιδευόμενοι/-ες στις μαθησιακές ενότητες του εξαμήνου Γ΄.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Ανακαλούν τις κατάλληλες κάθε φορά θεωρητικές και εργαστηριακές γνώσεις τους προκειμένου να αντεπεξέλθουν στην εργασία που τους ανατίθεται,
- Συνδυάζουν τις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες για την ανταπόκρισή τους σε σύνθετα ζητήματα,
- Προσεγγίζουν διαθεματικά τα ζητήματα που εμπίπτουν στο πεδίο των μαθησιακών ενοτήτων του εξαμήνου Γ΄, διευρύνοντας την οπτική τους,
- Εφαρμόζουν στην πράξη γνώσεις και δεξιότητες για να αντεπεξέλθουν σε project με πρακτικό θέμα,
- Αξιοποιούν οριζόντιες δεξιότητες (επικοινωνιακές, ομαδοσυνεργατικές, ψηφιακές) στην εκτέλεση των εργασιών τους,
- Επιδεικνύουν επαγγελματικές και οριζόντιες δεξιότητες που ενισχύουν την επαγγελματική τους συμπεριφορά,
- Χρησιμοποιούν τις τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ) για την ανάπτυξη και σύνθεση εργασιών και δραστηριοτήτων,
- Αναπτύσσουν κριτικό στοχασμό μέσα σε ένα περιβάλλον γόνιμης αλληλεπίδρασης,
- Υιοθετούν τις αξίες της συλλογικότητας και της συνεργασίας,
- Συνεργάζονται αρμονικά και δημιουργικά σε ομάδες εργασίας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Συντήρηση και τεχνολογία εργαστηρίου φυσικοθεραπείας / Φυσικοθεραπεία στον αθλητισμό / Φυσικά μέσα / Πρώτες βοήθειες / Περίδεση / Υποβοήθηση φυσικοθεραπευτή/-τριας.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ
2	ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΣΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ
3	ΦΥΣΙΚΑ ΜΕΣΑ
4	ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ
5	ΠΕΡΙΔΕΣΗ
6	ΥΠΟΒΟΗΘΗΣΗ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ
7	ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Κείμενο αναφοράς

2.3.Z.1 | ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Η υποενότητα αφορά την ανάθεση εργασίας με θέμα σχετικό με τη συντήρηση και την τεχνολογία του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας, με στόχο την πρακτική εφαρμογή και τον εμπλουτισμό των γνώσεων που αποκόμισαν οι εκπαιδευόμενοι/-ες μέσα στο εξάμηνο. Η εργασία μπορεί να έχει τη μορφή γραπτού κειμένου ή έργου-κατασκευής. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια εποπτεύει τη διαδικασία και διευκολύνει, παρέχοντας πηγές αλλά και διευκρινίσεις σχετικές με το θέμα και τη μορφή της εργασίας. Ενδείκνυται η εργασία να προσαρμόζεται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των εκπαιδευομένων, υιοθετώντας τη μέθοδο μικρών projects. Το κάθε project θα έχει τον χαρακτήρα μικρού διαθεματικού πρακτικού έργου και θα μπορεί, εκτός του πρακτικού αποτελέσματος, να παρουσιάζεται, εφόσον είναι επιθυμητό, από τους/τις συμμετέχοντες/-ουσες (άτομο ή ομάδα). Επίσης, μπορούν να αξιοποιηθούν άλλες τεχνικές συμμετοχικής δράσης, όπως το παιχνίδι ρόλων (για θέματα που αφορούν στάσεις ή συμπεριφορές) ή να πραγματοποιηθούν μελέτες περίπτωσης. Επιπλέον, χρήσιμες δραστηριότητες είναι η μελέτη πηγών με στόχο την προσέγγιση της γνώσης, η βιωματική προσέγγιση μέσω κατάλληλων ερωτήσεων και διαλόγων και η διοργάνωση ομαδικών συζητήσεων σχετικών με το περιεχόμενο της υποενότητας, αλλά και η οργάνωση επισκέψεων σε διάφορους φορείς, οι ατομικές και ομαδικές εργασίες των εκπαιδευομένων και η παρουσίασή τους στην τάξη, η διεξαγωγή μικρής έρευνας με τη χρήση ερωτηματολογίων, συνεντεύξεων, βιβλιογραφίας κ.λπ. για τη διερεύνηση του θέματος. Επισημαίνεται ότι ενδείκνυται η χρήση των κατάλληλων εποπτικών μέσων διδασκαλίας-εκπαιδευτικής τεχνολογίας (διαφάνειες, βιντεοταινίες, Διαδίκτυο, ΤΠΕ) για την ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος των εκπαιδευομένων.

2.3.Z.2 | ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑ ΣΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ

Η υποενότητα αφορά την ανάθεση εργασίας με θέμα σχετικό με τη φυσικοθεραπεία στον αθλητισμό, με στόχο την πρακτική εφαρμογή και τον εμπλουτισμό των γνώσε-

ων που αποκόμισαν οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο εξάμηνο. Η εργασία μπορεί να έχει τη μορφή γραπτού κειμένου ή έργου-κατασκευής. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια εποπτεύει τη διαδικασία και διευκολύνει παρέχοντας πηγές αλλά και διευκρινίσεις σχετικές με το θέμα και τη μορφή της εργασίας. Ενδείκνυται η εργασία να προσαρμόζεται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των εκπαιδευομένων, υιοθετώντας τη μέθοδο μικρών projects. Το κάθε project θα έχει τον χαρακτήρα μικρού διαθεματικού πρακτικού έργου και θα μπορεί, εκτός του πρακτικού αποτελέσματος, να παρουσιάζεται, εφόσον είναι επιθυμητό, από τους/τις συμμετέχοντες/-ουσες (άτομο ή ομάδα). Επίσης, μπορούν να αξιοποιηθούν άλλες τεχνικές συμμετοχικής δράσης, όπως το παιχνίδι ρόλων (για θέματα που αφορούν στάσεις ή συμπεριφορές) ή να πραγματοποιηθούν μελέτες περίπτωσης. Επιπλέον, χρήσιμες δραστηριότητες είναι η μελέτη πηγών με στόχο την προσέγγιση της γνώσης, η βιωματική προσέγγιση μέσω κατάλληλων ερωτήσεων και διαλόγων και η διοργάνωση ομαδικών συζητήσεων σχετικών με το περιεχόμενο της υποενότητας, αλλά και η οργάνωση επισκέψεων σε διάφορους φορείς, οι ατομικές και ομαδικές εργασίες των εκπαιδευομένων και η παρουσίασή τους στην τάξη, η διεξαγωγή μικρής έρευνας με τη χρήση ερωτηματολογίων, συνεντεύξεων, βιβλιογραφίας κ.λπ. για τη διερεύνηση του θέματος. Επισημαίνεται ότι ενδείκνυται η χρήση των κατάλληλων εποπτικών μέσων διδασκαλίας-εκπαιδευτικής τεχνολογίας (διαφάνειες, βιντεοταινίες, Διαδίκτυο, ΤΠΕ) για την ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος των εκπαιδευομένων.

2.3.Z.3 | ΦΥΣΙΚΑ ΜΕΣΑ

Η υποενότητα αφορά την ανάθεση εργασίας με θέμα σχετικό με φυσικά μέσα, με στόχο την πρακτική εφαρμογή και τον εμπλουτισμό των γνώσεων που αποκόμισαν οι εκπαιδευόμενοι/-ες μέσα στο εξάμηνο. Η εργασία μπορεί να έχει τη μορφή γραπτού κειμένου ή έργου-κατασκευής. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια εποπτεύει τη διαδικασία και διευκολύνει παρέχοντας πηγές αλλά και διευκρινίσεις σχετικές με το θέμα και τη μορφή της εργασίας. Ενδείκνυται η εργασία να προσαρμόζεται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των εκπαιδευομένων, υιοθετώντας τη μέθοδο μικρών projects. Το κάθε project θα έχει τον χαρακτήρα μικρού διαθεματικού πρακτικού έργου και θα μπορεί, εκτός του πρακτικού αποτελέσματος, να παρουσιάζεται, εφόσον είναι επιθυμητό, από τους/τις συμμετέχοντες/-ουσες (άτομο ή ομάδα). Επίσης, μπορούν να αξιοποιηθούν άλλες τεχνικές συμμετοχικής δράσης, όπως το παιχνίδι ρόλων (για θέματα που αφορούν στάσεις ή συμπεριφορές) ή να πραγματοποιηθούν μελέτες περίπτωσης. Επιπλέον, χρήσιμες δραστηριότητες είναι η μελέτη πηγών με στόχο την προσέγγιση της γνώσης, η βιωματική προσέγγιση μέσω κατάλληλων ερωτήσεων και διαλόγων και η διοργάνωση ομαδικών συζητήσεων σχετικών με το περιεχόμενο της υποενότητας, αλλά και η οργάνωση επισκέψεων σε διάφορους φορείς, οι ατομικές και ομαδικές εργασίες των εκπαιδευομένων και η παρουσίασή τους στην τάξη, η διεξαγωγή μικρής έρευνας με τη χρήση ερωτηματολογίων, συνεντεύξεων, βιβλιογραφίας

ας κ.λπ. για τη διερεύνηση του θέματος. Επισημαίνεται ότι ενδείκνυται η χρήση των κατάλληλων εποπτικών μέσων διδασκαλίας-εκπαιδευτικής τεχνολογίας (διαφάνειες, βιντεοταινίες, Διαδίκτυο, ΤΠΕ) για την ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος των εκπαιδευομένων.

2.3.Z.4 | ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ

Η υποενότητα αφορά την ανάθεση εργασίας με θέμα σχετικό με τις Πρώτες Βοήθειες, με στόχο την πρακτική εφαρμογή και τον εμπλουτισμό των γνώσεων που αποκόμισαν οι εκπαιδευόμενοι/-ες μέσα στο εξάμηνο. Η εργασία μπορεί να έχει τη μορφή γραπτού κειμένου ή έργου-κατασκευής. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια εποπτεύει τη διαδικασία και διευκολύνει παρέχοντας πηγές αλλά και διευκρινίσεις σχετικές με το θέμα και τη μορφή της εργασίας. Ενδείκνυται η εργασία να προσαρμόζεται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των εκπαιδευομένων, υιοθετώντας τη μέθοδο μικρών projects. Το κάθε project θα έχει τον χαρακτήρα μικρού διαθεματικού πρακτικού έργου και θα μπορεί, εκτός του πρακτικού αποτελέσματος, να παρουσιάζεται, εφόσον είναι επιθυμητό, από τους/τις συμμετέχοντες/-ουσες (άτομο ή ομάδα). Επίσης, μπορούν να αξιοποιηθούν άλλες τεχνικές συμμετοχικής δράσης, όπως το παιχνίδι ρόλων (για θέματα που αφορούν στάσεις ή συμπεριφορές) ή να πραγματοποιηθούν μελέτες περίπτωσης. Επιπλέον, χρήσιμες δραστηριότητες είναι η μελέτη πηγών με στόχο την προσέγγιση της γνώσης, η βιωματική προσέγγιση μέσω κατάλληλων ερωτήσεων και διαλόγων και η διοργάνωση ομαδικών συζητήσεων σχετικών με το περιεχόμενο της υποενότητας, αλλά και η οργάνωση επισκέψεων σε διάφορους φορείς, οι ατομικές και ομαδικές εργασίες των εκπαιδευομένων και η παρουσίασή τους στην τάξη, η διεξαγωγή μικρής έρευνας με τη χρήση ερωτηματολογίων, συνεντεύξεων, βιβλιογραφίας κ.λπ. για τη διερεύνηση του θέματος. Επισημαίνεται ότι ενδείκνυται η χρήση των κατάλληλων εποπτικών μέσων διδασκαλίας-εκπαιδευτικής τεχνολογίας (διαφάνειες, βιντεοταινίες, Διαδίκτυο, ΤΠΕ) για την ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος των εκπαιδευομένων.

2.3.Z.5 | ΠΕΡΙΔΕΣΗ

Η υποενότητα αφορά την ανάθεση εργασίας με θέμα σχετικό με την περίδεση, με στόχο την πρακτική εφαρμογή και τον εμπλουτισμό των γνώσεων που αποκόμισαν οι εκπαιδευόμενοι/-ες μέσα στο εξάμηνο. Η εργασία μπορεί να έχει τη μορφή γραπτού κειμένου ή έργου-κατασκευής. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια εποπτεύει τη διαδικασία και διευκολύνει παρέχοντας πηγές αλλά και διευκρινίσεις σχετικές με το θέμα και τη μορφή της εργασίας. Ενδείκνυται η εργασία να προσαρμόζεται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των εκπαιδευομένων, υιοθετώντας τη μέθοδο μικρών projects. Το κάθε project θα έχει τον χαρακτήρα μικρού διαθεματικού πρακτικού έργου και θα μπορεί, εκτός του πρακτικού αποτελέσματος, να παρουσιάζεται, εφόσον είναι επιθυμητό, από τους/τις συμμετέχοντες/-ουσες (άτομο ή ομάδα). Επίσης, μπορούν

να αξιοποιηθούν άλλες τεχνικές συμμετοχικής δράσης, όπως το παιχνίδι ρόλων (για θέματα που αφορούν στάσεις ή συμπεριφορές) ή να πραγματοποιηθούν μελέτες περίπτωσης. Επιπλέον, χρήσιμες δραστηριότητες είναι η μελέτη πηγών με στόχο την προσέγγιση της γνώσης, η βιωματική προσέγγιση μέσω κατάλληλων ερωτήσεων και διαλόγων και η διοργάνωση ομαδικών συζητήσεων σχετικών με το περιεχόμενο της υποενότητας, αλλά και η οργάνωση επισκέψεων σε διάφορους φορείς, οι ατομικές και ομαδικές εργασίες των εκπαιδευομένων και η παρουσίασή τους στην τάξη, η διεξαγωγή μικρής έρευνας με τη χρήση ερωτηματολογίων, συνεντεύξεων, βιβλιογραφίας κ.λπ. για τη διερεύνηση του θέματος. Επισημαίνεται ότι ενδείκνυται η χρήση των κατάλληλων εποπτικών μέσων διδασκαλίας-εκπαιδευτικής τεχνολογίας (διαφάνειες, βιντεοταινίες, Διαδίκτυο, ΤΠΕ) για την ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος των εκπαιδευομένων.

2.3.2.6 | ΥΠΟΒΟΗΘΗΣΗ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ

Η υποενότητα αφορά την ανάθεση εργασίας με θέμα σχετικό με την υποβοήθηση φυσικοθεραπευτή/-τριας, με στόχο την πρακτική εφαρμογή και τον εμπλουτισμό των γνώσεων που αποκόμισαν οι εκπαιδευόμενοι/-ες μέσα στο εξάμηνο. Η εργασία μπορεί να έχει τη μορφή γραπτού κειμένου ή έργου-κατασκευής. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια εποπτεύει τη διαδικασία και διευκολύνει παρέχοντας πηγές αλλά και διευκρινίσεις σχετικές με το θέμα και τη μορφή της εργασίας. Ενδείκνυται η εργασία να προσαρμόζεται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των εκπαιδευομένων, υιοθετώντας τη μέθοδο μικρών projects. Το κάθε project θα έχει τον χαρακτήρα μικρού διαθεματικού πρακτικού έργου και θα μπορεί, εκτός του πρακτικού αποτελέσματος, να παρουσιάζεται, εφόσον είναι επιθυμητό, από τους/τις συμμετέχοντες/-ουσες (άτομο ή ομάδα). Επίσης, μπορούν να αξιοποιηθούν άλλες τεχνικές συμμετοχικής δράσης, όπως το παιχνίδι ρόλων (για θέματα που αφορούν στάσεις ή συμπεριφορές) ή να πραγματοποιηθούν μελέτες περίπτωσης. Επιπλέον, χρήσιμες δραστηριότητες είναι η μελέτη πηγών με στόχο την προσέγγιση της γνώσης, η βιωματική προσέγγιση μέσω κατάλληλων ερωτήσεων και διαλόγων και η διοργάνωση ομαδικών συζητήσεων σχετικών με το περιεχόμενο της υποενότητας, αλλά και η οργάνωση επισκέψεων σε διάφορους φορείς, οι ατομικές και ομαδικές εργασίες των εκπαιδευομένων και η παρουσίασή τους στην τάξη, η διεξαγωγή μικρής έρευνας με τη χρήση ερωτηματολογίων, συνεντεύξεων, βιβλιογραφίας κ.λπ. για τη διερεύνηση του θέματος. Επισημαίνεται ότι ενδείκνυται η χρήση των κατάλληλων εποπτικών μέσων διδασκαλίας-εκπαιδευτικής τεχνολογίας (διαφάνειες, βιντεοταινίες, Διαδίκτυο, ΤΠΕ) για την ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος των εκπαιδευομένων.

2.3.2.7 | ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Η υποενότητα αυτή αφορά τη διαθεματική προσέγγιση πιθανών συνδέσμων μεταξύ των διαφόρων θεμάτων/μαθημάτων του εξαμήνου Γ΄, υπό το πρίσμα ενός συγκεκρι-

μένου θέματος, το οποίο προσεγγίζεται και αναλύεται από διάφορες οπτικές γωνίες. Η αναζήτηση εννοιολογικών διασυνδέσεων των μαθημάτων, όταν αυτά παρουσιάζουν παιδαγωγική ή και διδακτική συνάφεια και σε πολλά σημεία οι στόχοι τους αλληλοσυμπληρώνονται, αποβλέπει στην ολόπλευρη διαμόρφωση των εκπαιδευομένων, στη διεύρυνση των διδακτικών στόχων και την πολύπλευρη ανάπτυξη της τάξης.

Η μέθοδος project προβάλλεται ως η πιο κατάλληλη για την αξιοποίηση της προσέγγισης αυτής στην καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική, ενώ παράλληλα λειτουργεί θετικά και σε πολλά επίπεδα στη μαθησιακή διαδικασία.

Απώτερος στόχος είναι η ολόπλευρη ανάπτυξη των εκπαιδευομένων και, ειδικότερα, η διαμόρφωση θετικών στάσεων, αξιών και συμπεριφορών. Ιδιαίτερα, αξίζει να τονιστεί ότι η μάθηση πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μια ενεργητική διαδικασία που συντελείται μέσα από τη διαρκή αλληλεπίδραση των εκπαιδευομένων. Μπορούν, επίσης, να αξιοποιηθούν και άλλες τεχνικές συμμετοχικής δράσης, όπως το παιχνίδι ρόλων (για θέματα που αφορούν στάσεις ή συμπεριφορές) ή να πραγματοποιηθούν μελέτες περίπτωσης. Επιπλέον, χρήσιμες δραστηριότητες είναι η μελέτη πηγών με στόχο την κατάκτηση της γνώσης, η βιωματική προσέγγιση μέσω κατάλληλων ερωτήσεων και διαλόγων και η διοργάνωση ομαδικών συζητήσεων, η οργάνωση επισκέψεων σε διάφορους φορείς, ατομικές και ομαδικές εργασίες των μαθητών και η παρουσίασή τους στην τάξη, η διεξαγωγή μικρής έρευνας με τη χρήση ερωτηματολογίων, συνεντεύξεων, βιβλιογραφίας κ.λπ. Επισημαίνεται ότι ενδείκνυται η χρήση των κατάλληλων εποπτικών μέσων διδασκαλίας – εκπαιδευτικής τεχνολογίας (διαφάνειες, βιντεοταινίες, Διαδίκτυο, ΤΠΕ) για την ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος των εκπαιδευομένων.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Χρυσοφίδης, Κ. (2002). *Βιωματική – επικοινωνιακή διδασκαλία. Η εισαγωγή της μεθόδου project στο σχολείο*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
2. Manske, R. C. (2015). *Fundamental orthopedic management for the physical therapist assistant* (4th edition). St. Louis, MO: Mosby Publications.
3. Moini, J. & Chaney, C. (2020). *Introduction to pathology for the physical therapist assistant* (2nd edition). Burlington, MA: Jones & Bartlett Learning.

Συμπληρωματικές

1. Barrett, C. M. (2019). *Dreeben-Irimia's introduction to physical therapy practice for physical therapist assistants* (4th edition). Burlington, MA: Jones & Bartlett Learning.
2. Cikulin-Kulinski, K. (2017). *Physical therapy clinical handbook for PTAs* (3rd edition). Burlington, MA: Jones & Bartlett Learning.

2.4 • ΕΞΑΜΗΝΟ Δ΄

2.4.A • ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας «Νοσηλευτική» είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές έννοιες και αρχές της νοσηλευτικής θεωρίας, ώστε να αποκτήσουν τη βάση για την κατανόηση της νοσηλευτικής περίθαλψης. Ειδικότερα, στην ενότητα αυτή, αρχικά αναλύονται οι βασικές έννοιες και αρχές της νοσηλευτικής επιστήμης και στη συνέχεια περιγράφεται ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας του νοσοκομείου, ενώ παρουσιάζονται και τα μέσα και οι τρόποι εφαρμογής της νοσηλευτικής φροντίδας προς τους/τις ασθενείς και τους/τις νοσηλευόμενους/-ες. Τονίζεται ακόμη η σημασία της διασφάλισης των συνθηκών υγείας και ασφάλειας των ασθενών (εφαρμογή αποστείρωσης και απολύμανσης, αποφυγή κατακλίσεων, μετακίνηση και μεταφορά ασθενών, συμβουλευτική νοσηλευτική σε ασθενείς που χρειάζονται υποστήριξη κ.ά.). Τέλος, η ενότητα πραγματεύεται τη σημασία και την αναγκαιότητα της αρμονικής συνεργασίας του νοσηλευτικού προσωπικού με το υγειονομικό προσωπικό και, συγκεκριμένα, με τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια, με απώτερο στόχο την αποτελεσματική και ποιοτική φροντίδα των ασθενών/νοσηλευομένων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν τις βασικές έννοιες και αρχές της νοσηλευτικής,
- Περιγράφουν την οργάνωση και τη λειτουργία του νοσοκομείου (είσοδος – έξοδος ασθενούς, οργανόγραμμα κ.λπ.),
- Ελέγχουν τα ζωτικά σημεία των ασθενών,
- Προσδιορίζουν τις μεθόδους αποστείρωσης – απολύμανσης,
- Εφαρμόζουν τις βασικές αρχές αποστείρωσης και απολύμανσης για την πρόληψη λοιμώξεων,
- Ταξινομούν τα προεγχειρητικά και τα μετεγχειρητικά προβλήματα των ασθενών,
- Αναγνωρίζουν τη σωστή τοποθέτηση του/της ασθενούς για την αποφυγή ελκών κατάκλισης,
- Τροποποιούν το περιβάλλον του/της ασθενούς για τη διασφάλιση συνθηκών υγείας και ασφάλειας,
- Διατυπώνουν τα ενδονοσοκομειακά επείγοντα περιστατικά που μπορεί να προκύψουν,
- Εκτιμούν τη σημασία της ανοσοποίησης και του εμβολιασμού,
- Υιοθετούν στοιχεία διαπολιτισμικής νοσηλευτικής υποστηρίζοντας τη διαφορετικότητα,

- Συνεργάζονται με επιστήμονες υγείας στο νοσοκομείο (λ.χ. ιατρός, νοσηλεύτης/-τρια, φυσικοθεραπευτής/-τρια) για την αντιμετώπιση καταστάσεων/προβλημάτων.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Οργάνωση, διοίκηση νοσοκομείου / Ζωτικά σημεία / Προεγχειρητικά, μετεγχειρητικά προβλήματα / Αποστείρωση, απολύμανση / Διαπολιτισμική νοσηλευτική / Έλκη κατακλίσεων, πρόληψη / Ασφάλεια και υγιεινή.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ – ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ
2	ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗ – ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗ – ΠΡΟΛΗΨΗ ΕΝΔΟΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΩΝ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ
3	ΖΩΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ
4	ΕΛΚΗ ΚΑΤΑΚΛΙΣΕΩΝ – ΠΡΟΛΗΨΗ
5	ΠΡΟΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΑ – ΜΕΤΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΣΘΕΝΩΝ
6	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ
7	ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΕΝΔΟΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΣΘΕΝΩΝ – ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΥΓΙΕΙΝΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ

Κείμενο αναφοράς

2.4.A.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ – ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ

Η πρώτη υποενότητα αποτελεί εισαγωγή στην έννοια της Νοσηλευτικής επιστήμης, καθώς και στον τρόπο οργάνωσης και διοίκησης ενός νοσοκομείου. Σκοπός της είναι να διατυπώσει, να προσδιορίσει και να ερμηνεύσει βασικούς όρους και έννοιες που σχετίζονται άμεσα με το πεδίο δράσης του/της εργαζόμενου/-ης της συγκεκριμένης ειδικότητας, όπως είναι: ο ορισμός της νοσηλευτικής, οι τομείς άσκησης του νοσηλευτικού επαγγέλματος, οι κατηγορίες των νοσοκομείων, οι βασικοί χώροι διαίρεσης και οι σκοποί λειτουργίας ενός νοσοκομείου, η εσωτερική διαίρεση του νοσηλευτικού τμήματος και οι βασικές αρχές νοσηλείας. Επιπλέον, επιχειρείται η ευαισθητοποίηση των εκπαιδευομένων ως προς τον ρόλο του νοσηλευτικού προσωπικού κατά την εισαγωγή του/της ασθενούς στο νοσοκομείο, στο τι ακολουθεί μετά την εισαγωγή και την εγκατάστασή τους στο νοσηλευτικό τμήμα καθώς και στη διαδικασία που ακολουθείται για την έξοδό του/της από το νοσοκομείο.

Προτεινόμενη εκπαιδευτική πρακτική για τους/τις εκπαιδευτές/-τριες θα μπορούσε να είναι αρχικά η εισήγηση, κατά την οποία θα επιχειρηθεί η διατύπωση και η

ερμηνεία των σημαντικών όρων και εννοιών, ενώ σε δεύτερο χρόνο θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν μελέτες περίπτωσης, όπου θα κληθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες να χρησιμοποιήσουν ορθά τους κατάλληλους σχετικούς όρους και έννοιες της υγείας, της υγειονομικής περίθαλψης, της νοσηλευτικής και του οργανογράμματος, καθώς και του σκοπού λειτουργίας του νοσοκομείου. Απώτερος σκοπός είναι η ενθάρρυνση της χρήσης της συγκεκριμένης ορολογίας κατά την εργασία τους.

2.4.A.2 | ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗ – ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗ – ΠΡΟΛΗΨΗ ΕΝΔΟΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΩΝ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

Στη συγκεκριμένη υποενότητα ξεκινάει η εμβάθυνση σε ειδικούς όρους και έννοιες. Συγκεκριμένα, εδώ επιχειρείται η ανάλυση των εννοιών της μόλυνσης, της λοίμωξης, της ασηψίας – αντισηψίας, της αποστείρωσης και της απολύμανσης. Επίσης, παρουσιάζονται οι μέθοδοι και τα στάδια αποστείρωσης κατά περίπτωση, καθώς και οι κανόνες χρήσης του αποστειρωμένου υλικού και οι οδηγίες για ασφαλή χρήση του απολυμαντικού. Κατά την ανάπτυξη της υποενότητας, προσφέρονται απαντήσεις σε βασικά ερωτήματα όπως: α) ποια είναι τα επίπεδα απολύμανσης, β) ποια είναι η κατάταξη των μικροοργανισμών ανάλογα με τον βαθμό αντοχής τους στα απολυμαντικά, γ) πώς ταξινομούνται οι νοσοκομειακοί χώροι καθώς και τα αντικείμενα που χρησιμοποιούνται στον χώρο του νοσοκομείου σε σχέση με τα επίπεδα μετάδοσης μικροοργανισμών. Επιπλέον, παρουσιάζονται οι χώροι της Κεντρικής Αποστείρωσης και, τέλος, οι βασικές αρχές επιτήρησης και οι πρακτικές πρόληψης και ελέγχου των ενδονοσοκομειακών λοιμώξεων.

Ως εκπαιδευτικές τεχνικές, οι εκπαιδευτές/-τριες μπορούν να χρησιμοποιήσουν την εισήγηση με ταυτόχρονη χρήση σχετικού βίντεο για την παρουσίαση των μεθόδων και των σταδίων αποστείρωσης, των χώρων της Κεντρικής Αποστείρωσης, καθώς και του ορθού τρόπου πλυσίματος χεριών και χρήσης γαντιών. Για την ενεργοποίηση των εκπαιδευομένων και τη συμμετοχή τους, κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές είναι η μελέτη περίπτωσης, που δίνει την ευκαιρία στους/στις συμμετέχοντες/-ουσες να αναλύσουν σε βάθος ένα υποθετικό παράδειγμα που αντανακλά μια ευρύτερη κατάσταση και να εξαγάγουν συμπεράσματα που αφορούν γενικότερες καταστάσεις, όπως και ο καταγιγισμός ιδεών.

2.4.A.3 | ΖΩΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

Η τρίτη μαθησιακή υποενότητα μελετάει ένα σημαντικό κεφάλαιο της νοσηλευτικής, τα ζωτικά σημεία του/της ασθενούς. Τα ζωτικά σημεία αποτελούν βασικά κριτήρια για την εκτίμηση της κατάστασής του/της, αλλά συνιστούν και ευαίσθητους δείκτες που καταδεικνύουν τι συμβαίνει ή τι πρόκειται να συμβεί στον/στην ασθενή. Ειδικότερα, αξιολογούνται και καταγράφονται οι φυσιολογικές τιμές των ζωτικών σημείων, όπως επίσης υπογραμμίζεται ότι οποιαδήποτε παρέκκλιση είναι πιθανόν να αποτελεί ένδειξη κάποιας ασθένειας ή επιδείνωση της κατάστασης του/της ασθενούς. Επιπλέον,

ον, γίνεται αναφορά στη συχνότητα μέτρησής τους, σύμφωνα με τις σχετικές ερευνητικές μελέτες, καθώς και στους παράγοντες που καθορίζουν τη συχνότητα λήψης και καταγραφής τους. Κατόπιν, παρουσιάζονται αναλυτικότερα το κάθε ένα ζωτικό σημείο σχετικά με τους παράγοντες που το επηρεάζουν, τις παθολογικές μεταβολές του στον ανθρώπινο οργανισμό, τα ανατομικά σημεία λήψης καθώς και τα όργανα με τα οποία γίνεται η λήψη τους, καθώς και οι φυσιολογικές τιμές τους και η αξιολόγηση των καταμετρήσεων.

Ως κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές θα μπορούσαν να προταθούν από τους/τις εκπαιδευτές/-τριες η χρήση της εισήγησης με ταυτόχρονη παρουσίαση σχετικών βίντεο ή PowerPoint για τα ζωτικά σημεία, τις θέσεις και τα μέσα με τα οποία γίνεται η λήψη τους, όπως επίσης και για τον τρόπο καταγραφής τους. Επίσης, κατάλληλες εκπαιδευτικές τεχνικές αποτελούν η πρακτική άσκηση με στόχο να προωθηθεί η σύνδεση της θεωρίας με την πράξη και η ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευομένων, η μελέτη περίπτωσης, που δίνει την ευκαιρία στους/στις συμμετέχοντες/-ουσες να αναλύσουν σε βάθος ένα υποθετικό παράδειγμα και να εξαγάγουν συμπεράσματα που αφορούν σε γενικότερες καταστάσεις, όπως και ο καταγισμός ιδεών.

2.4.A.4 | ΕΛΚΗ ΚΑΤΑΚΛΙΣΕΩΝ – ΠΡΟΛΗΨΗ

Η τέταρτη μαθησιακή υποενότητα πραγματεύεται ένα μείζον κλινικό πρόβλημα που συνεχίζει να απασχολεί έντονα τους/τις νοσηλευτές/-τριες και τους/τις επαγγελματίες υγείας, τις κατακλίσεις. Οι κατακλίσεις προκαλούν στον/στην ασθενή έντονο πόνο και ανησυχία με ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις τόσο στον/στην ίδιο/-α όσο και στο οικογενειακό του/της περιβάλλον. Επιπλέον, απαιτούν αυξημένη νοσηλευτική φροντίδα, παρατείνουν τη διάρκεια νοσηλείας και καθυστερούν την ανάρρωση, αυξάνουν τη θνητότητα και επιβαρύνουν σημαντικά το κόστος νοσηλείας. Η εμφάνιση των κατακλίσεων ουσιαστικά αντανάκλα την ποιότητα της παρεχόμενης νοσηλευτικής φροντίδας. Η συχνότητα και η επίπτωση των κατακλίσεων χρησιμοποιούνται ως δείκτες ποιότητας της νοσηλευτικής φροντίδας. Σύμφωνα με μελέτες, ο επιπολασμός των κατακλίσεων στα Γενικά Νοσοκομεία κυμαίνεται από 2,4% έως 23%, ενώ η επίπτωση κυμαίνεται από 3% έως 30%. Η επίπτωση των κατακλίσεων δεν είναι η ίδια στα διάφορα τμήματα του νοσοκομείου, με τους/τις ασθενείς των Ορθοπεδικών τμημάτων και των ΜΕΘ να εμφανίζουν τα υψηλότερα ποσοστά.

Στόχος της υποενότητας είναι η παρουσίαση του κλινικού προβλήματος των κατακλίσεων. Για τον λόγο αυτόν, γίνεται αναφορά στον μηχανισμό δημιουργίας των κατακλίσεων, στους παράγοντες κινδύνου για τη δημιουργία κατακλίσεων, αλλά και στα μέτρα πρόληψης και θεραπείας των κατακλίσεων.

Στο πλαίσιο των μαθησιακών μεθόδων, οι εκπαιδευτές/-τριες μπορούν να συνδυάσουν την προβολή βίντεο με την εισήγηση, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να συσχετίσουν την πρόκληση των κατακλίσεων με τα ενδεδειγμένα μέτρα πρόληψής τους. Επιπρόσθετα, προτείνονται η παρουσίαση μελετών περίπτωσης, ο καταγισμός ιδεών

και οι ομάδες εργασίας, όπου τίθεται προς συζήτηση η αναζήτηση των ενδεδειγμένων προληπτικών μέτρων ανάλογα με τα αίτια των κατακλίσεων.

2.4.A.5 | ΠΡΟΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΑ – ΜΕΤΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΣΘΕΝΩΝ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, παρουσιάζονται τα προεγχειρητικά και μετεγχειρητικά προβλήματα του/της ασθενούς, καθώς η προσεκτική προεγχειρητική προετοιμασία ελαττώνει πολύ τον φόβο και το άγχος του/της, όπως και τον κίνδυνο των μετεγχειρητικών επιπλοκών. Η προεγχειρητική νοσηλευτική φροντίδα ξεκινά με την απόφαση ότι η χειρουργική επέμβαση είναι απαραίτητη και διαρκεί μέχρι τη στιγμή που ο/η ασθενής μεταφέρεται στο κρεβάτι του χειρουργείου. Επισημαίνονται όλα τα βήματα της διαδικασίας από την ημέρα εισαγωγής μέχρι την προηγούμενη της χειρουργικής επέμβασης, με ταυτόχρονη αιτιολόγηση των ενεργειών που γίνονται σε όλη τη διαδικασία, ακολουθεί η διαδικασία κατά την ημέρα της χειρουργικής επέμβασης και η αξιολόγηση και τεκμηρίωση της προσφερόμενης νοσηλευτικής φροντίδας. Γίνεται παρουσίαση της μετεγχειρητικής νοσηλευτικής φροντίδας, με επισήμανση των ενδείξεων εφαρμογής του πρωτοκόλλου, της νοσηλευτικής εκτίμησης και διάγνωσης, καθώς και των αναμενόμενων αποτελεσμάτων της νοσηλευτικής παρέμβασης και της αξιολόγησής της, με ιδιαίτερη αναφορά στα προβλήματα των ασθενών και την αποτελεσματική αντιμετώπισή τους.

Για τον σκοπό αυτόν και στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών μαθησιακών μεθόδων, οι εκπαιδευτές/-τριες μπορούν να συνδυάσουν την προβολή σχετικών βίντεο με εισήγηση, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να συσχετίσουν τη νοσηλευτική φροντίδα, προεγχειρητική και μετεγχειρητική, με την αποτελεσματική αντιμετώπιση των προβλημάτων του/της ασθενούς και τα ενδεδειγμένα μέτρα πρόληψής τους. Επιπρόσθετα, χρήσιμες μέθοδοι θα ήταν η παρουσίαση κατάλληλων παραδειγμάτων από την πραγματικότητα ως μελετών περίπτωσης, ο καταγισμός ιδεών και οι ομάδες εργασίας, όπου τίθεται προς συζήτηση η αναζήτηση των ενδεδειγμένων προληπτικών μέτρων ανάλογα με τα προεγχειρητικά ή μετεγχειρητικά προβλήματα.

2.4.A.6 | ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

Η πολυπολιτισμικότητα που χαρακτηρίζει τις κοινωνίες στις οποίες ζούμε υποδεικνύει έναν νέο τρόπο παροχής νοσηλευτικής φροντίδας, με την οποία ασχολείται η προτελευταία μαθησιακή υποενότητα. Η ενασχόληση με τη διαπολιτισμική νοσηλευτική κρίνεται αναγκαία, καθώς υπάρχει αύξηση της μετανάστευσης, απαίτηση των χρηστών/-τριών υγείας για σεβασμό των πολιτιστικών πεποιθήσεών τους, καθώς επίσης αναγνώριση της ετερότητας, της ισότητας, της δικαιοσύνης και της κοινωνικής συνοχής. Ειδικότερα, οι χρήστες/-τριες υπηρεσιών υγείας ενδέχεται να προέρχονται από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα, για τον λόγο αυτόν οι πάροχοι υπηρεσιών υγείας πρέπει να γνωρίζουν, να σέβονται τη διαφορετικότητα και να προσαρμόζουν τις υπηρεσίες τους ανάλογα με την πολιτισμική ταυτότητα των ασθενών.

Προς τούτο, η μαθησιακή υποενότητα σκοπό έχει να παράσχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες θεωρητικές και κλινικές γνώσεις για την απόκτηση δεξιοτήτων και στάσεων στην ολοκληρωμένη φροντίδα ατόμων με διαφορετική κουλτούρα. Επίσης, να τους/τις προετοιμάσει ώστε να είναι ικανοί/-ές να αναγνωρίζουν τα μοντέλα ανάπτυξης πολιτισμικής επάρκειας, καθώς και τις ανάγκες υγείας ατόμων με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο, προκειμένου να συμβάλλουν με ευαισθησία στην προαγωγή υγείας και να παρέχουν ποιοτική φροντίδα σε άτομα, οικογένειες και ομάδες.

Παρουσιάζονται μέθοδοι προσέγγισης των ατόμων διαμέσου της διαπολιτισμικής φροντίδας και της ανάλυσης διαφορετικών θεωρητικών προσεγγίσεων στη διαπολιτισμική φροντίδα. Επιχειρείται η ανάπτυξη ικανοτήτων στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες με σκοπό την καλλιέργεια γνώσεων που αφορούν τις τοπικές εθνικές μειονότητες. Μια καλή εκπαιδευτική τεχνική που μπορούν να ακολουθήσουν οι εκπαιδευτές/-τριες, πέραν της εισήγησης, είναι η μελέτη περίπτωσης, όπου θα μπορούσε να γίνει η αντιστοίχιση των πολιτισμικών παραγόντων που σχετίζονται με θέματα υγείας και των αντίστοιχων παρεμβάσεων της διαπολιτισμικής νοσηλευτικής.

2.4.A.7 | ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΕΝΔΟΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΣΘΕΝΩΝ – ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΥΓΙΕΙΝΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ

Στην τελευταία μαθησιακή υποενότητα, επιχειρείται η παρουσίαση των επειγόντων περιστατικών που μπορεί να προκύψουν στον χώρο του νοσοκομείου, καθώς και η ασφάλεια και υγιεινή στο νοσοκομειακό περιβάλλον. Κρίνεται σημαντική η εμβάθυνση στη συγκεκριμένη υποενότητα, επειδή, σύμφωνα με νέες επιστημονικές μελέτες, διαφαίνεται ότι οι ασθενείς που περιμένουν περισσότερες από πέντε ώρες στο τμήμα επειγόντων περιστατικών, προτού εισαχθούν στο νοσοκομείο, αντιμετωπίζουν αυξημένο κίνδυνο θανάτου από οποιαδήποτε αιτία μέσα στις επόμενες 30 μέρες. Υπολογίστηκε ότι, για κάθε 82 ασθενείς που καθυστερούν έξι με οκτώ ώρες στα επείγοντα πριν από την εισαγωγή τους, σημειώνεται ένας έξτρα θάνατος. Η μακρά αναμονή στα επείγοντα μπορεί να καθυστερήσει τη χορήγηση ζωτικών θεραπειών, αυξάνοντας τη διάρκεια της μετέπειτα νοσηλείας, ιδίως στους/στις ηλικιωμένους/-ες, ενώ παράλληλα αυξάνει τον κίνδυνο ενδονοσοκομειακής λοίμωξης. Επίσης, οι ερευνητές διαπίστωσαν ότι η καθυστερημένη εισαγωγή και μετακίνηση του/της ασθενούς σε κάποια νοσοκομειακή πτέρυγα μέσα στη νύχτα, όταν το προσωπικό είναι λιγότερο, σχετίζεται άμεσα με την πιθανότητα θανάτου, γιατί υπάρχει σαφώς αναλογική σχέση ανάμεσα στον χρόνο αναμονής και στην πιθανότητα θανάτου: όσο μεγαλύτερη είναι η πρώτη, τόσο μεγαλύτερη είναι και η δεύτερη. Επιπλέον, θίγεται ακόμα ένα ζωτικής σημασίας θέμα για τους/τις νοσηλευόμενους/-ες ασθενείς, όπως είναι η ασφάλειά τους κατά την περίθαλψη. Εξετάζονται οι ανθρωπίνι παράγοντες πρόκλησης βλαβών στους/στις ασθενείς, με ακούσιες και εκούσιες ενέργειες, αλλά και οι πρωτοβουλίες σχεδιασμού στρατηγικής για την ασφάλεια των ασθενών.

Ως ενδειγμένες μαθησιακές μέθοδοι προτείνονται η παρουσίαση μελετών περίπτωσης και το παιχνίδι ρόλων.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Παπαγεωργίου, Δ., Κελέση, Μ. & Φασόη, Γ. (2021). *Βασική νοσηλευτική: θεωρία, εκπαίδευση, εφαρμογή*. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
2. Peate, I. (2020). *Παθολογική – Χειρουργική νοσηλευτική με μια ματιά* (μτφρ. Γ. Βασιλόπουλος). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Συμπληρωματικές

1. Γκουργκούλη, Ε., Κισσούδη, Α., Λυκοστράτη, Α. & Πετροπούλου, Ε. (2021). *Νοσηλευτική: Θεωρία – Εργαστήριο – Β' και Γ' ΕΠΑ.Λ., Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Αθήνα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: ebooks.edu.gr/ebooks/v/pdf/8547/4282/24-0225-02_Nosileutiki-A_Theoria-Ergastirio_B-G-EPAL_Vivlio-Mathiti/
2. Αθανάτου, Ε. Κ. (2010). *Κλινική νοσηλευτική. Βασικές και ειδικές νοσηλίες*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

2.4.B • ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ ΒΑΔΙΣΗΣ, ΚΙΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας «Βοηθήματα βάδισης, κίνησης και αυτοεξυπηρέτησης» είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τα βοηθήματα βάδισης και κίνησης, ώστε να μπορούν να υποβοηθούν αποτελεσματικά τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στην εκπαίδευση των ασθενών, με στόχο τη βελτίωση των κινητικών προτύπων τους και την αυτοεξυπηρέτησή τους. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της ενότητας αυτής, αρχικά διατυπώνονται οι αρχές της κινησιολογίας και της μηχανικής που διέπουν την ανθρώπινη κίνηση και βάδιση. Παρουσιάζονται τα φυσιολογικά πρότυπα βάδισης και διακρίνονται από τα παθολογικά πρότυπα που εμφανίζουν ασθενείς με κινητικά ελλείμματα. Γίνεται, επίσης, αντιστοίχιση του παθολογικού προτύπου βάδισης (δρεπανοειδής, χήνεια, καλπαστική, αταξική κ.λπ.) με την παθοφυσιολογία του/της ασθενούς. Έτσι, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν μια πιο πλήρη εικόνα για τη χρήση και την αναγκαιότητα των βοηθημάτων βάδισης και αυτοεξυπηρέτησης. Στη συνέχεια, περιγράφονται τα μέσα υποβοήθησης της βάδισης, της κίνησης και της αυτοεξυπηρέτησης των ασθενών. Τέλος, η ενότητα πραγματεύεται μεθόδους και τεχνικές υποβοήθησης των ασθενών στη χρήση βοηθημάτων που διευκολύνουν τη βάδιση, την κίνηση και την αυτοεξυπηρέτησή τους.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Προσδιορίζουν τις αρχές της κινησιολογίας και της μηχανικής που διέπουν την ανθρώπινη κίνηση και βάδιση,
- Περιγράφουν τα φυσιολογικά και παθολογικά πρότυπα βάδισης,
- Αναγνωρίζουν τα μέσα για τη διευκόλυνση και εκπαίδευση της κίνησης σε ασθενείς με κινητική δυσχέρεια,
- Υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στη χρήση ορθοπεδικών ή ορθωτικών μηχανημάτων,
- Συνεπικουρούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στη χρήση προθετικών μηχανημάτων,
- Δρουν βοηθητικά υπό τις οδηγίες του/της υπεύθυνου φυσικοθεραπευτή/-τριας στη χρήση ανυψωτήρων και ανακλινόμενων κρεβατιών,
- Υποστηρίζουν τους/τις ασθενείς στη χρήση βακτηριών, αναπηρικών αμαξιδίων, περπατητήρων, υπό τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας,
- Υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στη χρήση σύγχρονων βοηθημάτων βάδισης (ρομποτικά μηχανήματα),
- Συνδράμουν στην καλύτερη αυτοεξυπηρέτηση του/της ασθενούς, υπό τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας,
- Αποδέχονται τις ιδιαιτερότητες των ασθενών με κινητικά ελλείμματα,
- Υποστηρίζουν τη διαχείριση ασθενών με ιδιαίτερα προβλήματα.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Κύκλος βάδισης / Διαταραχές βάδισης / Ασθενείς με κινητικές δυσκολίες / Βοηθήματα βάδισης, κίνησης και αυτοεξυπηρέτησης / Ορθοπεδικά, προσθετικά / Σύγχρονα βοηθήματα βάδισης.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (3), Σύνολο (5).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ ΒΑΔΙΣΗΣ – ΚΙΝΗΣΗΣ
2	ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ ΒΑΔΙΣΗΣ
3	ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΒΑΔΙΣΗΣ
4	ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΜΕΣΑ ΓΙΑ ΑΣΘΕΝΕΙΣ ΜΕ ΚΙΝΗΤΙΚΗ ΔΥΣΧΕΡΕΙΑ
5	ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ ΒΑΔΙΣΗΣ, ΚΙΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ
6	ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΑ, ΠΡΟΘΕΤΙΚΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ
7	ΑΝΥΨΩΤΗΡΕΣ, ΑΝΑΚΛΙΝΟΜΕΝΟ ΚΡΕΒΑΤΙ, ΑΜΑΞΙΔΙΟ
8	ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ ΒΑΔΙΣΗΣ

Κείμενο αναφοράς

2.4.B.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ ΒΑΔΙΣΗΣ – ΚΙΝΗΣΗΣ

Στην υποενότητα αυτή, γίνεται εισαγωγή στο μάθημα και σε βασικές έννοιες της αποκατάστασης της βάδισης, μέσω βοηθημάτων βάδισης, κίνησης και αυτοεξυπηρέτησης, ύστερα από παθήσεις που προκαλούν αποδιοργάνωσή της. Συζητείται η διατήρηση της σωστής εκτέλεσης της φυσιολογικής βάδισης και η αναγκαιότητα της υποβοήθησης των ασθενών με κινητικές δυσκολίες, στοιχεία που είναι ιδιαίτερα σημαντικά για την εξασφάλιση της λειτουργικότητας, της ανεξαρτησίας και της αυτοεξυπηρέτησης του ατόμου, καθώς και της ένταξής του στο κοινωνικό σύνολο και της βελτίωσης της ψυχολογικής κατάστασής του.

Σκοπός της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναγνωρίζουν την ορολογία και βασικές έννοιες των μέσων για τη διευκόλυνση και εκπαίδευση της κίνησης σε ασθενείς με κινητική δυσχέρεια, ενώ απώτερος σκοπός της υποενότητας είναι να εξοικειωθούν με τα μέσα και τα βοηθήματα βάδισης και κίνησης, ώστε να μπορούν να υποβοηθούν αποτελεσματικά τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στην εκπαίδευση των ασθενών, με στόχο τη βελτίωση των κινητικών προτύπων τους και την αυτοεξυπηρέτησή τους, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας.

Μία προτεινόμενη εκπαιδευτική πρακτική για τους/τις εκπαιδευτές/-τριες θα μπορούσε να είναι αρχικά η εισήγηση, με χρήση ΤΠΕ, κατά την οποία θα επιχειρηθεί η διατύπωση και η ερμηνεία των σημαντικών όρων και εννοιών, ενώ σε δεύτερο χρόνο στο εργαστηριακό μέρος θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν μελέτες περίπτωσης, όπου θα κληθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες να χρησιμοποιήσουν ορθά τους κατάλληλους σχετικούς όρους και έννοιες.

2.4.B.2 | ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ ΒΑΔΙΣΗΣ

Στην υποενότητα αυτή, γίνεται παρουσίαση του φυσιολογικού κύκλου-προτύπου της ανθρώπινης βάδισης. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια προσδιορίζει τις φάσεις του φυσιολο-

γικού κύκλου βάδισης, προχωρά σε κινησιολογική ανάλυση της βάδισης ενός ατόμου, αναφέροντας τα χαρακτηριστικά στοιχεία της φυσιολογικής βάδισης, επιδεικνύει τις φάσεις του φυσιολογικού κύκλου βάδισης και εξηγεί τη διαφορά της βάδισης από το τρέξιμο.

Στη συνέχεια, γίνεται χωρισμός των εκπαιδευομένων σε ομάδες, παρατήρηση της βάδισης των μελών των ομάδων και καταγραφή των ιδιομορφιών που παρουσιάζονται. Ακολουθεί συζήτηση στην ολομέλεια. Στο εργαστηριακό μέρος, προτείνεται χωρισμός σε ομάδες και άσκηση προσομοίωσης με επίδειξη-παρουσίαση του φυσιολογικού προτύπου βάδισης από τους/τις ίδιους/-ες τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες, παιχνίδι ρόλων ή/και μελέτη περίπτωσης.

Προτεινόμενες μεθοδολογίες διδασκαλίας για την υποεπάρκεια αποτελούν η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης, μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής των εκπαιδευομένων, υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών, όπως ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις – απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τη θεματολογία τους από τη μαθησιακή υποεπάρκεια και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας των εκπαιδευομένων.

2.4.B.3 | ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΒΑΔΙΣΗΣ

Στην υποεπάρκεια αυτή, ο/η εκπαιδευτής/-τρια προσδιορίζει τα παθολογικά πρότυπα βάδισης. Γίνεται παρουσίαση των παθολογικών τρόπων βάδισης (δρεπανωτό, σπαστικό, παρκινσονικό, χωλό, καλπαστικό και αταξικό βάδισμα, βάδισμα με παράλυση μέσου γλουτιαίου κ.λπ.) με χρήση οπτικοακουστικών μέσων. Ακολουθούν ανάλυση και καταγραφή των χαρακτηριστικών των παθολογικών τρόπων βάδισης, σύγκριση με τη φυσιολογική βάδιση και παρουσίαση στην ολομέλεια.

Στο εργαστηριακό μέρος, προτείνεται ο χωρισμός σε ομάδες και άσκηση προσομοίωσης με επίδειξη-παρουσίαση των παθολογικών τρόπων βάδισης (δρεπανωτό, σπαστικό, παρκινσονικό, χωλό, καλπαστικό και αταξικό βάδισμα, βάδισμα με παράλυση μέσου γλουτιαίου κ.λπ.) από τους/τις ίδιους/-ες τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες, παιχνίδι ρόλων ή/και μελέτη περίπτωσης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μετά το πέρας της υποεπάρκειας, θα πρέπει να είναι σε θέση να κατονομάζουν τα είδη των παθολογικών προτύπων βάδισης, να παρουσιάζουν τα παθολογικά πρότυπα βάδισης (δρεπανωτό, σπαστικό, παρκινσονικό, χωλό, καλπαστικό και αταξικό βάδισμα, βάδισμα με παράλυση μέσου γλουτιαίου κ.λπ.), καθώς και να περιγράφουν τις διαφορές των παθολογικών προτύπων βάδισης σε σχέση με τη φυσιολογική βάδιση. Απώτερος σκοπός είναι οι καταρτιζόμενοι/-ες να κατα-

νοούν την παθολογία και να υποστηρίζουν τη διαχείριση ασθενούς με ιδιαίτερα κινητικά προβλήματα και με διαταραχή βάδισης και κινητική δυσχέρεια, ώστε να συνδράμουν αποτελεσματικά στην καλύτερη αυτοεξυπηρέτησή του/της, υπό τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας.

2.4.B.4 | ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΜΕΣΑ ΓΙΑ ΑΣΘΕΝΕΙΣ ΜΕ ΚΙΝΗΤΙΚΗ ΔΥΣΧΕΡΕΙΑ

Σκοπός της μαθησιακής υποεπάρκειας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους σχετικά με τα μέσα που χρησιμοποιούνται από τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια για τη διευκόλυνση και την εκπαίδευση της κίνησης σε ασθενείς με κινητική δυσχέρεια. Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια προσδιορίζει τα βοηθητικά μέσα που χρησιμοποιούνται από τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια για τη διευκόλυνση και εκπαίδευση της βάδισης και κίνησης ασθενών με κινητική δυσχέρεια. Γίνεται παρουσίαση με τη βοήθεια πολυμορφικών εποπτικών μέσων (εικόνων, βίντεο) των συσκευών και μηχανημάτων αυτοεξυπηρέτησης του/της ασθενούς με κινητικά προβλήματα. Ακολουθεί συζήτηση στην ολομέλεια για την αναγκαιότητα των βοηθητικών αυτών μέσων σε ασθενείς με κινητικά προβλήματα, συμμετοχή σε ερωτήσεις και απαντήσεις και πρακτική εφαρμογή, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τους τύπους των βοηθητικών μέσων και να διακρίνουν το κατάλληλο βοηθητικό μέσο, ανάλογα με το κινητικό πρόβλημα του/της ασθενούς.

Παρουσιάζονται από τον/την εκπαιδευτή/-τρια βοηθητικά μέσα για ασθενείς με κινητική δυσχέρεια (ανάλογα με τον σωματότυπο, την περιοχή του σώματος, τη δραστηριότητα και τις ανάγκες του/της), με στόχο την επαρκή κατάρτιση των εκπαιδευόμενων, ώστε να είναι σε θέση να υποστηρίζουν αποτελεσματικά και με ασφάλεια τον/την ασθενή κατά τη χρήση βοηθημάτων, υπό τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας. Απώτερος σκοπός της υποεπάρκειας είναι να είναι ικανοί/-ές να υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στη χρήση βοηθημάτων βάδισης κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, αποδεχόμενοι/-ες τις ιδιαιτερότητες των ασθενών με κινητικά ελλείμματα.

2.4.B.5 | ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ ΒΑΔΙΣΗΣ, ΚΙΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ

Στην υποεπάρκεια αυτή, γίνεται από τον/την εκπαιδευτή/-τρια παρουσίαση των μεθόδων βάδισης με τη χρήση βακτηριών (μασχαλιαίων και αγκώνων), περιπατητήρα και μπαστουινιού. Ακολουθεί στη συνέχεια πρακτική εφαρμογή των μεθόδων βάδισης με τη χρήση βακτηριών (μασχαλιαίων και αγκώνων), περιπατητήρα και μπαστουινιού. Γίνεται παρουσίαση της κατάλληλης μεθόδου χρήσης βοηθημάτων βάδισης (μέθοδος 4 σημείων, 3 σημείων, 2 σημείων, μέθοδος αιώρησης) ανάλογα με το βοήθημα βάδισης. Τέλος, γίνεται επίδειξη και πρακτική εφαρμογή της ρύθμισης των βοηθητικών μέσων βάδισης (βακτηρίες, περιπατητήρας, μπαστούνι) στον σωματότυπο του/της ασθενούς, καθώς και πρακτική εφαρμογή στη ρύθμιση των βοηθητικών μέσων βά-

δισης (βακτηρίες), ενώ παρουσιάζονται με εποπτικά μέσα (π.χ. βίντεο) περιπτώσεις κατάλληλης προσέγγισης των ασθενών και αναγνώρισης των κατάλληλων τύπων βοηθημάτων βάδισης, κίνησης και αυτοεξυπηρέτησης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μετά το πέρας της υποεπότητας, θα είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τους τύπους βοηθημάτων βάδισης, κίνησης και αυτοεξυπηρέτησης, να καθοδηγούν τους/τις ασθενείς στη σωστή χρήση τους παρέχοντας τις κατάλληλες οδηγίες, ώστε οι ασθενείς να τα χρησιμοποιούν αποτελεσματικά και με ασφάλεια.

Απώτερος σκοπός της υποεπότητας είναι οι καταρτιζόμενοι/-ες να εκπαιδευθούν κατάλληλα ώστε να υποβοηθούν αποτελεσματικά τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια κατά την εφαρμογή βοηθημάτων βάδισης, κίνησης και αυτοεξυπηρέτησης στους/στις ασθενείς στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας.

2.4.B.6 | ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΑ, ΠΡΟΘΕΤΙΚΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ

Στην υποεπότητα αυτή, γίνεται από τον/την εκπαιδευτή/-τρια παρουσίαση με προβολή βίντεο ή φωτογραφιών με ομάδες ασθενών με κινητική δυσχέρεια, όπως ακρωτηριασμένων (με ή χωρίς προθέσεις). Επίσης, παρουσίαση των τύπων προθέσεων (προσωρινών, μόνιμων, μυοηλεκτρικών κ.λπ.) μέσω εικόνων, βίντεο και άλλων εποπτικών μέσων, και συζήτηση για τον τρόπο χρήσης των προθέσεων (άνω και κάτω άκρων) από έναν/μία ακρωτηριασμένο/-η ασθενή. Ακολουθεί, στο εργαστηριακό μέρος, πρακτική εφαρμογή, π.χ., τοποθέτησης και αφαίρεσης μιας προσωρινής πρόθεσης κάτω άκρου. Τέλος, γίνεται συζήτηση για τα αποτελέσματα των προθέσεων στους/στις ακρωτηριασμένους/-ες ασθενείς, τόσο σε κινητικό επίπεδο όσο και στην ψυχολογία τους.

Οι καταρτιζόμενοι/-ες εκπαιδεύονται ώστε να είναι σε θέση να κατονομάζουν τα είδη και τους τύπους των προθέσεων, να διακρίνουν τους τύπους των ορθοπεδικών και προθετικών, να προσδιορίζουν τη χρήση των ορθοπεδικών/προθετικών μηχανημάτων και των διαφόρων τύπων προθέσεων, να περιγράφουν τον τρόπο χρήσης των προθέσεων (άνω και κάτω άκρων), καθώς και να καθοδηγούν έναν/μία ασθενή στην τοποθέτηση και αφαίρεσή τους.

Στην παρούσα μαθησιακή υποεπότητα, προτεινόμενες εκπαιδευτικές τεχνικές αποτελούν η πρακτική άσκηση, με στόχο να προωθηθεί η σύνδεση της θεωρίας με την πράξη, και η ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευομένων μέσω μελέτης περίπτωσης, που δίνει την ευκαιρία στους/στις συμμετέχοντες/-ουσες να αναλύσουν σε βάθος ένα υποθετικό σενάριο και να εξαγάγουν συμπεράσματα που αφορούν γενικότερες καταστάσεις (π.χ. συζήτηση περίπτωσης ασθενών με κινητικές δυσκολίες, όπως ακρωτηριασμό/τεχνητό μέλος, για την κατανόηση των ιδιοτεροτήτων τους).

2.4.B.7 | ΑΝΥΨΩΤΗΡΕΣ, ΑΝΑΚΛΙΝΟΜΕΝΟ ΚΡΕΒΑΤΙ, ΑΜΑΞΙΔΙΟ

Στην υποεπότητα αυτή, οι εκπαιδευτές/-τριες, με τη χρήση εποπτικών μέσων, παρουσιάζουν και επιδεικνύουν βοηθήματα, όπως ανυψωτήρες, ανακλινόμενο κρεβάτι,

αμαξίδιο. Ακολουθεί, στο εργαστηριακό μέρος, χωρισμός των εκπαιδευομένων σε ομάδες και πρακτική εφαρμογή με παρατήρηση των εξαρτημάτων ενός αναπηρικού αμαξιδίου, καταγραφή τους και παρουσίασή τους στην ολομέλεια. Επίσης, πρακτική εφαρμογή στη χρήση ανυψωτήρων και ανακλινόμενου κρεβατιού και αμαξιδίου, καθώς και παιχνίδια ρόλων υποβοήθησης φυσικοθεραπευτή/-τριας στη χρήση των παραπάνω, σε σενάριο που θα δοθεί.

Μετά το πέρας της υποεπενότητας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα πρέπει να είναι σε θέση να κατονομάζουν τους τύπους των παραπάνω βοηθημάτων, να εξηγούν την αναγκαιότητά τους για έναν/μία ασθενή με κινητικά προβλήματα και να εφαρμόζουν τους τρόπους ρύθμισης των βοηθημάτων αυτών στον σωματότυπο του/της ασθενούς. Για τον σκοπό αυτόν, οι εκπαιδευτές/-τριες μπορούν να συνδυάσουν την προβολή βίντεο με εισήγηση, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να συσχετίσουν τα βοηθήματα με την αντιμετώπιση των κινητικών προβλημάτων του/της ασθενούς και τους ενδεδειγμένους τρόπους χρήσης τους. Επιπρόσθετα, κρίνεται χρήσιμη η παρουσίαση κατάλληλων παραδειγμάτων από την πραγματικότητα ως μελετών περίπτωσης, ο καταγισμός ιδεών και οι ομάδες εργασίας, όπου τίθεται προς συζήτηση θέμα της υποεπενότητας.

Απώτερος στόχος είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να επιδεικνύουν τον τρόπο με τον οποίο υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στη χρήση των βοηθημάτων αυτών, καθώς και στις μεθόδους υποβοήθησης και αυτοεξυπηρέτησης των ασθενών κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

2.4.B.8 | ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ ΒΑΔΙΣΗΣ

Στην υποεπενότητα αυτή, γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στα σύγχρονα βοηθήματα βάδισης και στη συμβολή τους στην επανεκπαίδευση της βάδισης, σε περιπτώσεις παθήσεων που προκαλούν την αποδιοργάνωσή της, η οποία είναι ιδιαίτερα σημαντική τόσο από άποψη λειτουργική όσο και ψυχολογική. Παράλληλα, παρουσιάζονται οι τρόποι χρήσης των βοηθημάτων αυτών.

Γίνεται αναφορά στον κλάδο της ρομποτικής, ο οποίος συνεχώς εξελίσσεται, καθώς και στη διείσδυση των ρομποτικών εφαρμογών σε πολλές επιστημονικές περιοχές, όπως της ιατρικής. Συζητείται το έντονο ερευνητικό ενδιαφέρον που παρουσιάζει τα τελευταία χρόνια η ρομποτική στη φυσικοθεραπεία, αλλά και ο καθοριστικός ρόλος της στην επίτευξη των στόχων της φυσικοθεραπείας, όπως η διατήρηση της κινητικής ικανότητας και η εκπαίδευση της αυτοφροντίδας του/της ασθενούς. Επίσης, γίνεται αναφορά σε προηγμένα ρομποτικά μηχανήματα που συμβάλλουν στην αποκατάσταση ορισμένων παθήσεων, π.χ. σε άτομα με νευρολογικά και κινητικά προβλήματα, ενώ αναλύεται ο τρόπος που ο/η ασθενής υποβοηθάται στην εκτέλεση διαφόρων λειτουργιών μέσω αυτών.

Παρουσιάζονται από τον/την εκπαιδευτή/-τρια, με τη χρήση κατάλληλων πολυμορφικών μέσων, σύγχρονα βοηθήματα, ρομποτικά μηχανήματα και τεχνολογία αποκατάστασης (Lokomat, ρομποτικό κάτω άκρων, ρομποτική συσκευή βάδισης,

ηλεκτρονικός διάδρομος, ειδική μονάδα ανάρτησης) και ακολουθεί συζήτηση στην ολομέλεια. Σε σενάριο που θα δοθεί (ανάλογα με τον σωματότυπο, την περιοχή του σώματος, τη δραστηριότητα και τις ανάγκες του/της ασθενούς), επιχειρείται οι κα-
ταρτιζόμενοι/-ες να εκπαιδευθούν επαρκώς, ώστε να μπορούν να υποστηρίξουν
αποτελεσματικά και με ασφάλεια τον/την ασθενή κατά τη χρήση σύγχρονων βοηθη-
μάτων, υπό τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας.

Απώτερος στόχος της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι ικανοί
/-ές να υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στη χρήση σύγχρονων βοηθη-
μάτων βάδισης κατά την άσκηση των καθηκόντων του/της.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Κοτταράς, Σ. (2006). *Ορθωτική – Προσθετική – Βοηθήματα: Σημειώσεις ΑΤΕΙΘ Φυσικοθεραπείας*. Θεσσαλονίκη: ΑΤΕΙΘ.
2. Giangarra, C. E., Brotzman, B. S. & Manske, R. C. (2024). *Ορθοπαιδική αποκατάσταση στην κλινική πράξη. Μια ομαδική προσέγγιση* (3η ελληνική έκδοση). Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
3. Chui, K. K., Jorge, M., Yen, S.-C. & Lusardi, M. M. (2020). *Orthotics and prosthetics in rehabilitation* (4th edition). St. Louis, MO: Elsevier.
4. Stergiou, N. (2023). *Εμβιομηχανική και ανάλυση βάδισης*. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
5. Webster, J. B. & Murphy, D. P. (2018). *Atlas of orthoses and assistive devices* (5th edition). St. Louis, MO: Elsevier.

Συμπληρωματικές

1. Gresham, B. B. (2016). *Concepts of evidence based practice for the physical therapist assistant*. Philadelphia, PA: F.A. Davis Company.
2. Memolo, J. (2019). *Procedures and patient care for the physical therapist assistant* [Kindle edition]. Burlington, MA: Jones & Bartlett Learning.
3. Αλατζατζή, Α., Ανδρέαδη, Α., Κωτσιοπούλου, Γ. & Γεωργακόπουλος, Π. (2024). *Φυσικοθεραπεία – Γ΄ ΕΠΑ.Λ., Ειδικότητα: Βοηθών Φυσικοθεραπευτών, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από:
<https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3841>
4. Δαλάκα, Ε., Πασσά, Μ. & Δανάσκος, Δ. (2016). *Εισαγωγή στη Φυσικοθεραπεία* (Κεφάλαιο 10: «Μεταφορές») – Β΄ ΕΠΑ.Λ., Επιλογής, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από:
https://blogs.sch.gr/atrents/files/2015/10/kef_10.pdf

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας «Οργάνωση και διοίκηση εργαστηρίου φυσικοθεραπείας» είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές έννοιες και αρχές της οργάνωσης και διοίκησης, ώστε να μπορούν να τις εφαρμόσουν στο πλαίσιο των καθηκόντων τους, με σκοπό την ποιοτική παροχή υπηρεσιών και την εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας. Ειδικότερα, στην ενότητα αυτή, παρουσιάζονται οι βασικές έννοιες και αρχές της οργάνωσης και διοίκησης ενός εργαστηρίου φυσικοθεραπείας και επισημαίνονται τα θετικά αποτελέσματα της εφαρμογής τους στη λειτουργία του. Στη συνέχεια, αναλύεται η σημασία του προγραμματισμού και της ταξινόμησης των αναγκών σε σημαντικές και επείγουσες για την αποτελεσματική λειτουργία του εργαστηρίου. Στο πλαίσιο της ενότητας αυτής, περιγράφονται επίσης τα καθήκοντά τους σχετικά με τη γραμματειακή υποστήριξη του εργαστηρίου και τη διεκπεραίωση της τηλεφωνικής επικοινωνίας και της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας. Τέλος, δίνεται έμφαση στους τρόπους επικοινωνίας (λεκτικής και μη λεκτικής) και συνεργασίας με τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια, τους/τις άλλους/-ες επιστήμονες υγείας και τους/τις ασθενείς.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Προσδιορίζουν τις βασικές έννοιες και αρχές της οργάνωσης και διοίκησης ενός εργαστηρίου φυσικοθεραπείας,
- Αναγνωρίζουν τις θετικές επιπτώσεις της ορθής οργάνωσης και διοίκησης στην ποιοτική και αποτελεσματική λειτουργία του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας,
- Σχεδιάζουν τις οργανωτικές και διοικητικές ανάγκες του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας, υπό τις οδηγίες του/της υπεύθυνου /-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας,
- Προγραμματίζουν το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσής τους, υπό τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας,
- Ιεραρχούν τις ανάγκες γραμματειακής υποστήριξης σε περισσότερο και λιγότερο σημαντικές και επείγουσες σε μια δεδομένη χρονική στιγμή,
- Διαχειρίζονται τον χώρο του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας, φροντίζοντας για την αρτιότερη λειτουργία του,
- Διεκπεραιώνουν τη γραμματειακή υποστήριξη του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας,
- Ταξινομούν ορθά τα παραπεμπτικά των ασφαλιστικών ταμείων,
- Φροντίζουν για την έγκαιρη διεκπεραίωσή τους, υπό τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας,
- Διεκπεραιώνουν επαρκώς την τηλεφωνική και ηλεκτρονική επικοινωνία του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας,

- Εφαρμόζουν τις αρχές της σαφούς και αποτελεσματικής επικοινωνίας (λεκτικής και μη λεκτικής) με τους/τις ασθενείς και τους/τις επαγγελματίες υγείας,
- Αναγνωρίζουν τη σημασία της διασφάλισης ποιότητας στην παροχή των υπηρεσιών υγείας,
- Διαμορφώνουν κοινή επαγγελματική κουλτούρα βασισμένη στους στόχους του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας,
- Υποστηρίζουν την ισότιμη πρόσβαση και τις ίσες ευκαιρίες για όλους/-ες ανεξαιρέτως τους/τις ασθενείς,
- Συζητούν με τα μέλη της ομάδας του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας σχετικά με θέματα οργάνωσης και διοίκησης του χώρου με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Οργάνωση και διοίκηση / Καθήκοντα βοηθού φυσικοθεραπευτή/-τριας / Τεχνικές επικοινωνίας / Ποιότητα υπηρεσιών υγείας / Διεπαγγελματική συνεργασία / Περιβάλλον εργασίας.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
2	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΒΟΗΘΟΥ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ
3	ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ
4	ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ
5	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
6	ΔΙΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
7	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

Κείμενο αναφοράς

2.4.Γ.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Η υποενότητα αποτελεί την εισαγωγή στο μάθημα, όπου περιγράφονται οι βασικές έννοιες και θεωρίες της διοικητικής επιστήμης, η έννοια της διοίκησης και του διοικητικού στελέχους, οι βασικές αρχές οργάνωσης και διοίκησης, ο ορισμός manager-ηγέτη, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μπορούν να τις εφαρμόσουν στο πλαίσιο των καθηκόντων τους, με σκοπό την ποιοτική παροχή υπηρεσιών και την εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας.

Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στις βασικές αρχές οργάνωσης και διοίκησης, καθώς και στις αρχές λειτουργίας του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας και ιδιαίτερα στο οργανόγραμμα και τις προδιαγραφές, τη διαρρύθμιση, αλλά και τα απαιτούμενα για την εύρυθμη λειτουργία του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας.

Επειδή το εργαστήριο φυσικοθεραπείας είναι ο κατεξοχήν χώρος εργασίας και απασχόλησης του/της Βοηθού Φυσικοθεραπευτή/-τριας υπό την επίβλεψη του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας, απώτερος σκοπός της υποεπενότητας είναι να ευαισθητοποιηθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες όσον αφορά τη συμβολή του/της Βοηθού Φυσικοθεραπευτή/-τριας στην οργάνωση και λειτουργία του χώρου, μιας και είναι ιδιαίτερης σημασίας για τη συνεργασία με τον/την υπεύθυνο/-η φυσικοθεραπευτή/-τρια, αλλά και για την καλύτερη εξυπηρέτηση των ασθενών.

Στις μεθόδους διδασκαλίας της θεωρίας του μαθήματος μπορούν να περιλαμβάνονται διαλέξεις – εισηγήσεις με χρήση πίνακα, σταθερό προβολικό σύστημα (overhead projector) και βίντεο, ενώ για την ενεργοποίηση των εκπαιδευομένων προτείνονται συζήτηση στην τάξη και ανατροφοδότηση, εργασία σε μικρές ομάδες ή ατομική, ανάλυση – παρουσίαση περιπτώσεων, παρουσιάσεις εκπαιδευομένων, χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) (Πολυμέσων, ηλεκτρονική συζήτηση μέσω πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου).

2.4.Γ.2 | ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΒΟΗΘΟΥ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ

Στην υποεπενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να προσδιορίζουν το αντικείμενο της φυσικοθεραπείας και τους τομείς εφαρμογής της, να διακρίνουν τις βασικές αρχές που διέπουν το επάγγελμα του/της Βοηθού Φυσικοθεραπευτή/-τριας και να ενημερώνονται γύρω από τις νεότερες εξελίξεις της επιστήμης της φυσικοθεραπείας.

Εξηγούνται ο ρόλος και τα καθήκοντα του/της Βοηθού Φυσικοθεραπευτή/-τριας και οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν την επιστημονική ορολογία που πρέπει αυτός/-ή να κατέχει και τη νομοθεσία. Στη συνέχεια, ενισχύουν τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους, με στόχο την αποτελεσματική συμβολή τους στην εύρυθμη λειτουργία του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας. Τέλος, έρχονται σε επαφή με τα καθήκοντα του/της Βοηθού Φυσικοθεραπευτή/-τριας: υποδοχή – προετοιμασία και χειρισμός ασθενών, προετοιμασία εργαστηρίου φυσικοθεραπείας, γραμματειακή υποστήριξη εργαστηρίου φυσικοθεραπείας, υποβοήθηση φυσικοθεραπευτή/-τριας.

Προτεινόμενες μεθοδολογίες διδασκαλίας για την υποεπενότητα αποτελούν η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης, μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής των εκπαιδευομένων, υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών όπως ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις – απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομα-

δικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης, π.χ. ανάθεση εργασίας σε σενάριο που θα δοθεί ή / και σε παιχνίδια ρόλων, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες συζητούν με μέλη της ομάδας σχετικά με ζητήματα γύρω από τις υποχρεώσεις τους σε ένα εργαστήριο φυσικοθεραπείας, με απώτερο στόχο τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

2.4.Γ.3 | ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Στην υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να κατανοήσουν τον τρόπο λειτουργίας και οργάνωσης ενός εργαστηρίου φυσικοθεραπείας, να γνωρίσουν το ημερήσιο πρόγραμμα του και τις ανάγκες που προκύπτουν, να μάθουν να ιεραρχούν τις ανάγκες υποστήριξης σε περισσότερο και λιγότερο σημαντικές και επείγουσες σε μια δεδομένη χρονική στιγμή και να προγραμματίζουν το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσής τους, υπό τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας. Στη συνέχεια, εκπαιδεύονται στη διαχείριση του χώρου ενός εργαστηρίου φυσικοθεραπείας, φροντίζοντας για την εύρυθμη λειτουργία του, για την ευταξία και υγιεινή του χώρου, του εξοπλισμού και των υλικών. Επίσης, μαθαίνουν να οργανώνουν το εργαστήριο φυσικοθεραπείας με βάση το καθημερινό πρόγραμμα, διαχειριζόμενοι/-ες τις ανάγκες και τις παραγγελίες αναλώσιμων ειδών, την αρχειοθέτησή τους και την αναζήτηση υλικών. Τέλος, μαθαίνουν να ενημερώνουν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια για το ημερήσιο πρόγραμμα θεραπειών και για τυχόν ανάγκες που προκύπτουν και χρήζουν διεκπεραίωσης.

Απώτερος στόχος της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι ικανοί /-ές να συμβάλλουν στη διαμόρφωση ενός ασφαλούς και οργανωμένου περιβάλλοντος ενός εργαστηρίου φυσικοθεραπείας, μέσα στο οποίο θα λειτουργούν με υπευθυνότητα, ευσυνειδησία, συνέπεια, υπομονή, εχεμύθεια και ενσυναίσθηση.

Προτεινόμενες μεθοδολογίες διδασκαλίας για την υποενότητα αποτελούν η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης, μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής των εκπαιδευόμενων, υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών όπως ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις – απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης, π.χ. ανάθεση εργασίας σε σενάριο που θα δοθεί ή / και σε παιχνίδια ρόλων, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες συζητούν με μέλη της ομάδας σχετικά με ζητήματα γύρω από τις υποχρεώσεις τους σε ένα εργαστήριο φυσικοθεραπείας, με απώτερο στόχο τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

2.4.Γ.4 | ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

Στην υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται ώστε να διεκπεραιώνουν τη γραμματειακή υποστήριξη του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας, να ταξινομούν ορθά τα παραπεμπτικά των ασφαλιστικών ταμείων και να φροντίζουν για την έγκαιρη διεκπεραίωσή τους, υπό τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης φυσικοθεραπευτή/-τριας. Στη συνέχεια, αποκτούν γνώσεις και δεξιότητες στις διαδικασίες ποιοτικής γραμματειακής υποστήριξης: ενημέρωση της κάρτας-ατομικού φακέλου ασθενούς (παρουσιολογίου), ενημέρωση των ασθενών για την επόμενη συνεδρία τους μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας και τηλεφωνικής επικοινωνίας, διατήρηση αρχείου ασθενών, τήρηση στατιστικών στοιχείων για το είδος και τον αριθμό των επισκέψεων φυσικοθεραπείας και χειρισμός προγραμμάτων του ηλεκτρονικού υπολογιστή.

Προτεινόμενες μεθοδολογίες διδασκαλίας για την υποενότητα αποτελούν η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης, μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής των εκπαιδευομένων, υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών όπως ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις – απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τη θεματολογία τους από τη μαθησιακή υποενότητα και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας των εκπαιδευομένων, όπως τη διαχείριση – επεξεργασία του ηλεκτρονικού φακέλου των ασθενών, η διεκπεραίωση τηλεφωνικής και ηλεκτρονικής επικοινωνίας, την τήρηση της αλληλογραφίας με ηλεκτρονικά μέσα.

2.4.Γ.5 | ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Στον χώρο της υγείας, οι επικοινωνιακές δεξιότητες βοηθούν τους/τις επαγγελματίες υγείας να ανταποκρίνονται στα καθήκοντά τους αναπτύσσοντας και διατηρώντας αποτελεσματικές σχέσεις με τους/τις ασθενείς. Η ποιότητα της επικοινωνίας αποτελεί βασικό κριτήριο αξιολόγησης του ιατρικού προσωπικού από τους/τις ασθενείς. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εφαρμόζουν τις αρχές της σαφούς και αποτελεσματικής επικοινωνίας (λεκτικής και μη λεκτικής) με τους/τις ασθενείς και τους/τις επαγγελματίες υγείας, διεκπεραιώνουν επαρκώς την τηλεφωνική και ηλεκτρονική επικοινωνία του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας με αποτελεσματικό τρόπο και διευκολύνουν την προσέγγιση του/της ασθενούς, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση μιας «θεραπευτικής» σχέσης, υπό την επίβλεψη και τις οδηγίες του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας. Η παρούσα υποενότητα είναι χρήσιμη για κάθε εκπαιδευόμενο/-η, παρουσιάζοντας περιπτώσεις πραγματικών διαλόγων με ασθενείς, και δίνοντας εμπειρικά τεκμηριωμένες οδηγίες σχετικά με το πώς μπορεί κάποιος/-α να επικοινωνεί αποτελεσματικά στο εργασιακό του περιβάλλον.

Προτεινόμενες μεθοδολογίες διδασκαλίας για την υποενότητα αποτελούν η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης, μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής των εκπαιδευομένων, υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών όπως ο καταγιγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις – απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τη θεματολογία τους από τη μαθησιακή υποενότητα και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας των εκπαιδευομένων, όπως τη διαχείριση – επεξεργασία του ηλεκτρονικού φακέλου των ασθενών, η διεκπεραίωση τηλεφωνικής και ηλεκτρονικής επικοινωνίας, την τήρηση της αλληλογραφίας με ηλεκτρονικά μέσα.

2.4.Γ.6 | ΔΙΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Στην υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν τη σημασία της διασφάλισης ποιότητας στην παροχή των υπηρεσιών υγείας και τη χρησιμότητα και συμβολή τους στη διαμόρφωση μια κοινής επαγγελματικής κουλτούρας, βασισμένης στους στόχους του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας, με απώτερο σκοπό την υποστήριξη της ισότιμης πρόσβασης και των ίσων ευκαιριών για όλους/-ες ανεξαιρέτως τους/τις ασθενείς. Οι καταρτιζόμενοι/-ες εκπαιδεύονται στις αρχές και τους κανόνες της βέλτιστης συνεργασίας με τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια, τη διοίκηση, το προσωπικό του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας και τους/τις συγγενείς των ασθενών, καθώς και στη διαχείριση καθημερινών προβλημάτων στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας.

Προτεινόμενες μεθοδολογίες διδασκαλίας για την υποενότητα αποτελούν η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης, μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής των εκπαιδευομένων, υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών όπως ο καταγιγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις – απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τη θεματολογία τους από τη μαθησιακή υποενότητα και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας των εκπαιδευομένων, όπως τη διαχείριση – επεξεργασία του ηλεκτρονικού φακέλου των ασθενών, η διεκπεραίωση τηλεφωνικής και ηλεκτρονικής επικοινωνίας, την τήρηση της αλληλογραφίας με ηλεκτρονικά μέσα.

2.4.Γ.7 | ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

Στην υποενότητα αυτή, αναλύονται θέματα που αφορούν το περιβάλλον εργασίας στις σύγχρονες υπηρεσίες υγείας και στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας, όπως για παράδειγμα την οργάνωση, διοίκηση, διαχείριση, επικοινωνία, καθώς επίσης ορισμένα θέματα ηγεσίας, λήψης αποφάσεων και αποτελεσματικότητας, με σκοπό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοούν τις ανάγκες που προκύπτουν από τις απαιτήσεις στην αγορά εργασίας, εντοπίζοντας τις ευκαιρίες και το θεσμικό πλαίσιο της σύγχρονης αγοράς εργασίας στον χώρο της υγείας γενικότερα.

Απώτερος σκοπός της υποενότητας είναι να αντιληφθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τον τρόπο σχεδιασμού των πολιτικών, των διαδικασιών και των συστημάτων, ώστε ως εργαζόμενοι/-ες να είναι σε θέση να ανταποκρίνονται στους οργανωτικούς στόχους και να αποκομίζουν προσωπική ικανοποίηση μέσα στο περιβάλλον εργασίας τους. Παρουσιάζονται οι ιδανικές συνθήκες για ένα υγιές εργασιακό περιβάλλον, φιλικό και υποστηρικτικό και εστιασμένο στον/στην ασθενή, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες ως αυριανοί/-ές εργαζόμενοι/-ες θα μπορούν να είναι παραγωγικοί/-ές ικανοποιώντας τις προσωπικές τους ανάγκες και παρέχοντας στους/στις ασθενείς ποιοτική φροντίδα.

Προτεινόμενες μεθοδολογίες διδασκαλίας για την υποενότητα αποτελούν η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης, μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής των εκπαιδευομένων, υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών όπως ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις – απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τη θεματολογία τους από τη μαθησιακή υποενότητα και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας των εκπαιδευομένων, όπως τη διαχείριση – επεξεργασία του ηλεκτρονικού φακέλου των ασθενών, η διεκπεραίωση τηλεφωνικής και ηλεκτρονικής επικοινωνίας, την τήρηση της αλληλογραφίας με ηλεκτρονικά μέσα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Πολύζος, Ν. Μ. (2014). *Διοίκηση και οργάνωση υπηρεσιών υγείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
2. Λιαρόπουλος, Λ. Α. (2010). *Οργάνωση υπηρεσιών και συστημάτων υγείας (Α΄-Β΄ τόμοι)*. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Βήτα.

Συμπληρωματικές

1. Κουράκος, Μ. Ι. & Καυκιά, Θ. Β. (επιμ.). (2021). *Αποτελεσματική επικοινωνία για τους λειτουργούς υγείας*. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
2. Lloyd, M., Bor, R. & Noble, L. (2021). *Κλινικές επικοινωνιακές δεξιότητες για επαγγελματίες υγείας* (μτφρ. Ε. Β. Καπρέλη). Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

2.4.Δ • ΑΣΚΗΣΗ: ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Άσκηση: ασφάλεια και εφαρμογή σε ειδικές πληθυσμιακές ομάδες» συνδέεται και είναι συνέχεια των μαθησιακών ενότητων «Άσκηση: ασφάλεια και εφαρμογή στο μυοσκελετικό σύστημα» του εξαμήνου Β΄ και «Άσκηση: ασφάλεια και εφαρμογή σε νευρολογικές παθήσεις» του εξαμήνου Γ΄. Η ενότητα αυτή έχει σκοπό να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην έννοια και στο περιεχόμενο του όρου «ειδικές πληθυσμιακές ομάδες» και στα ιδιαίτερα προβλήματα υγείας που αντιμετωπίζουν. Παράλληλα, σκοπεύει να τους/τις μυήσει στις μεθόδους θεραπευτικής προσέγγισης των ομάδων αυτών. Ειδικότερα, στην ενότητα αυτή, περιγράφονται οι ειδικές πληθυσμιακές ομάδες, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και οι ανάγκες τους. Στη συνέχεια, αναλύονται οι τρόποι φυσικοθεραπευτικής προσέγγισης και παρέμβασης που ενδείκνυνται στις συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες (π.χ. προγράμματα αποκατάστασης στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας, αποκατάσταση στο νερό). Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην υδροθεραπεία, τις ενδείξεις και αντενδείξεις της, καθώς και στον εξοπλισμό της. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εφαρμόζουν στο εργαστήριο ή/και σε ειδικές δομές μεθόδους και τεχνικές φυσικοθεραπευτικής αντιμετώπισης και αποκατάστασης ατόμων που ανήκουν σε ειδικές πληθυσμιακές ομάδες, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στην ασφάλειά τους.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Κατονομάζουν τις ειδικές πληθυσμιακές ομάδες (π.χ. παιδιά με νοητική αναπηρία και συγγενή προβλήματα, έγκυοι, διαβητικά άτομα, άτομα τρίτης ηλικίας, ακρωτηριασμένοι/-ες, πολυκαταγματιείς, ασθενείς που υποβάλλονται σε αιμοκάθαρση, ανοσοκατεσταλμένα άτομα, άτομα με αναπηρία),
- Αναγνωρίζουν τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες των ατόμων που ανήκουν σε αυτές τις ομάδες,
- Συσχετίζουν τα προγράμματα αποκατάστασης με την ειδική πληθυσμιακή ομάδα στην οποία στοχεύουν,
- Υποβοηθούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στην εκτέλεση προγραμμάτων αποκατάστασης,
- Συνεπικουρούν τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στην αντιμετώπιση-διαχείριση ατόμων που ανήκουν σε ειδικές πληθυσμιακές ομάδες,
- Φροντίζουν για την ορθή χρήση των συσκευών οξυγονοθεραπείας,
- Δρουν επικουρικά με τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στην εφαρμογή προγραμμάτων υδροθεραπείας – αποκατάστασης στο νερό,
- Αναλύουν τις φυσικές ιδιότητες του νερού και την ευεργετική του δράση στην αποκατάσταση,
- Χρησιμοποιούν με ασφαλή και ορθό τρόπο τον ειδικό εξοπλισμό υδροθεραπείας, υπό την επίβλεψη του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας,
- Δημιουργούν τις κατάλληλες συνθήκες για τη σωστή και ασφαλή εκτέλεση των ασκήσεων του προγράμματος αποκατάστασης, υπό την επίβλεψη του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας,
- Διακρίνουν τις ενδείξεις και αντενδείξεις της υδροθεραπείας,
- Αναπαριστούν βασικές ασκήσεις ενός προγράμματος αποκατάστασης ειδικών πληθυσμιακών ομάδων,
- Συμπεριφέρονται με ενσυναίσθηση σε άτομα που ανήκουν στις προαναφερθείσες πληθυσμιακές ομάδες.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Φυσιολογία της άσκησης / Ασφάλεια της άσκησης / Ειδικές πληθυσμιακές ομάδες ασθενών / Φυσικοθεραπευτική προσέγγιση / Ανάγκες ασθενών, ενηλίκων και παιδιών / Αποκατάσταση στο νερό / Μέσα εφαρμογής της άσκησης.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (3), Σύνολο (5).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ
2	ΑΡΧΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ
3	ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ
4	ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΕΙΔΙΚΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ
5	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟ ΝΕΡΟ
6	ΑΝΑΓΚΕΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ
7	ΜΕΣΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ

Κείμενο αναφοράς

2.4.Δ.1 | ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ

Στην υποενότητα αυτή, γίνεται εισαγωγή στο μάθημα, επισημαίνεται η σημασία της κίνησης και της σωματικής δραστηριότητας για τη διατήρηση της υγείας και προσεγγίζονται οι ειδικές πληθυσμιακές ομάδες ασθενών. Επίσης, αναλύονται τα στοιχεία φυσιολογίας της άσκησης και οι αλλαγές στη δομή και τις λειτουργίες του οργανισμού όταν αυτός ασκείται. Μελετάται η συνεργασία και ο συντονισμός των συστημάτων του οργανισμού και πώς εφαρμόζονται οι έννοιες της φυσιολογίας της άσκησης, ενώ επιχειρείται η κατανόηση από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες του τι συμβαίνει στο ανθρώπινο σώμα όταν αυτό υποβάλλεται σε κάποια μορφή θεραπευτικής άσκησης, κατά τη συνεδρία φυσικοθεραπείας, ώστε να είναι ικανοί/-ες να συνεργάζονται αποτελεσματικά με τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια και τον/την ασθενή, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Η υποενότητα περιλαμβάνει θέματα όπως οι αλλαγές που σχετίζονται με την άσκηση, η επίδραση της άσκησης και οι παράγοντες που επηρεάζουν την απόδοση στην κινησιοθεραπεία και τη βελτίωση της λειτουργικότητας.

Εκπαιδευτικές τεχνικές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους/τις εκπαιδευτές/-τριες στο πλαίσιο των μαθησιακών μεθόδων είναι η εμπλουτισμένη εισήγηση και οι πρακτικές ασκήσεις, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να συμμετάσχουν ενεργά. Παρέχονται παραδείγματα και έντυπα εφαρμογών, ενώ κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου οι συμμετέχοντες/-ουσες καλούνται να εφαρμόσουν στην πράξη συγκεκριμένες δραστηριότητες, όπως ερωτήσεις για ένα περιστατικό, χωρισμό σε ομάδες, παρακολούθηση βίντεο, κοινή δραστηριότητα, διάλογο και αναστοχασμό.

2.4.Δ.2 | ΑΡΧΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ

Στην υποενότητα αυτή, δίνεται έμφαση στην ενημέρωση των εκπαιδευομένων για θέματα ασφάλειας της θεραπευτικής άσκησης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες προσδιορίζουν τις παραμέτρους ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένων των προφυλάξεων και των αντενδείξεων, καθώς και τις φυσιολογικές και μη φυσιολογικές αποκρίσεις που σχε-

τίζονται με διάφορες μορφές θεραπευτικής άσκησης που εφαρμόζεται στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας κατά την προσέγγιση ειδικών πληθυσμιακών ομάδων ασθενών. Γίνεται σαφές ότι οι εκπαιδευόμενοι/-ες χρειάζεται να εξασκηθούν κατάλληλα στη σωστή και ασφαλή χρήση των εργαλείων, του εξοπλισμού, των οργάνων, των υλικών, καθώς και την εκτέλεση όλων των κρίσιμων βημάτων με την ενδεδειγμένη σειρά για τη σωστή τοποθέτηση, τη δική τους και του/της ασθενούς, έτσι ώστε, ακολουθώντας τις διαδικασίες ασφάλειας, να είναι σε θέση να επιδεικνύουν την κατάλληλη και ασφαλή τεχνική προσέγγισης και επικοινωνίας με τον/την ασθενή. Δίνεται έμφαση στο γεγονός ότι η θεραπευτική άσκηση θα πρέπει κατά τον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την καθοδήγησή της να είναι ασφαλής και αποτελεσματική.

Απώτερος στόχος της υποεπότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να μάθουν να μετέχουν και να συνεργάζονται με τον/την υπεύθυνο/-η φυσικοθεραπευτή/-τρια με ασφάλεια και επάρκεια γνώσεων και δεξιοτήτων στον κύκλο φυσικοθεραπευτικής παρέμβασης και αποκατάστασης των ειδικών πληθυσμιακών ομάδων ασθενών στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας.

Εκπαιδευτικές τεχνικές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους/τις εκπαιδευτές/-τριες στο πλαίσιο των μαθησιακών μεθόδων είναι η εμπλουτισμένη εισήγηση και οι πρακτικές ασκήσεις, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να συμμετάσχουν ενεργά. Παρέχονται παραδείγματα και έντυπα εφαρμογών, ενώ κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου οι συμμετέχοντες/-ουσες καλούνται να εφαρμόσουν στην πράξη συγκεκριμένες δραστηριότητες, όπως ερωτήσεις για ένα περιστατικό, χωρισμό σε ομάδες, παρακολούθηση βίντεο, κοινή δραστηριότητα, διάλογο και αναστοχασμό.

2.4.Δ.3 | ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ

Στην υποεπότητα αυτή, παρουσιάζονται οι ιδιαιτερότητες των ασθενών με νευρολογικές παθήσεις. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξερευνούν και αναγνωρίζουν, μέσω προσομοίωσης, τις ιδιαιτερότητες διαφορετικών ειδικών πληθυσμιακών ομάδων, με απώτερο σκοπό την εξοικειώσή τους με την προσέγγιση και την αποκατάστασή τους μέσω της κινησιοθεραπείας. Γίνεται συζήτηση για τη θεραπευτική άσκηση, η οποία δεν καθυστερεί απλώς αλλά αναστρέφει την εξέλιξη των συμπτωμάτων. Επίσης, πραγματοποιείται σύντομη παρουσίαση της φυσικοθεραπευτικής παρέμβασης μέσω της κινησιοθεραπείας. Η υποεπότητα προσφέρει θεμελιώδεις γνώσεις για την εφαρμογή της κινησιοθεραπείας και τη βελτίωση των λειτουργικών αποτελεσμάτων σε ασθενείς διαφορετικών διαγνώσεων, ηλικιών και καταστάσεων, με στόχο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τη συσχέτιση της κίνησης με την ανατομία και τη φυσιολογία, καθώς και με βασικές αρχές εξέλιξης της θεραπευτικής άσκησης.

Παρουσιάζεται η θετική επίδραση της κινησιοθεραπείας, πέραν του νευρικού συστήματος, στο καρδιοαναπνευστικό, προάγοντας τη φυσική κατάσταση, στο μυϊκό, αυξάνοντας τη μυϊκή δύναμη και ισχύ, βελτιώνοντας την ισορροπία, μειώνοντας τις πτώσεις των ασθενών και διασφαλίζοντας καλύτερη και ασφαλέστερη διαβίωση.

Εκπαιδευτικές τεχνικές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους/τις εκπαιδευτές/-τριες στο πλαίσιο των μαθησιακών μεθόδων είναι η εμπλουτισμένη εισήγηση και οι πρακτικές ασκήσεις, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να συμμετάσχουν ενεργά. Παράλληλα, μέσω των μεθόδων αυτών, γίνονται περισσότερο υπεύθυνοι/-ες και αυξάνεται η αυτοπεποίθησή τους μετά την επιτυχή αντιμετώπιση πρακτικών ζητημάτων.

2.4.Δ.4 | ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΕΙΔΙΚΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ

Στην υποενότητα αυτή, συσχετίζονται τα προγράμματα αποκατάστασης με κάθε ειδική πληθυσμιακή ομάδα στην οποία πρόκειται να εφαρμοστούν και αναλύονται οι ενδεχόμενοι τρόποι φυσικοθεραπευτικής προσέγγισης και παρέμβασης. Κατά τη διάρκεια της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έρχονται σε επαφή και αναλύουν διεξοδικά ειδικά θέματα και ανάγκες ασθενών όπως είναι τα παιδιά με νοητική αναπηρία και συγγενή προβλήματα, οι έγκυοι, τα διαβητικά άτομα, τα άτομα τρίτης ηλικίας, οι ακρωτηριασμένοι/-ες, οι πολυκαταγαγμένες, τα άτομα σε αιμοκάθαρση, τα ανοσοκατεσταλμένα άτομα, τα άτομα με αναπηρία.

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να κατονομάζουν τις ανάγκες των ασθενών που ανήκουν στις ειδικές πληθυσμιακές ομάδες και να κατανοούν τις βασικές αρχές της φυσικοθεραπευτικής προσέγγισης ανάλογα με την ηλικία τους και τις ιδιαίτερες νοσολογικές καταστάσεις που προσδιορίζουν τον δείκτη υγείας τους. Έμφαση δίνεται στην αξιοποίηση του ρόλου του/της Βοηθού Φυσικοθεραπευτή/-τριας και στις στρατηγικές επικοινωνίας στο πλαίσιο του καθιερωμένου σχεδίου της φυσικοθεραπευτικής συνεδρίας, ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαιτερότητες του/της κάθε ασθενούς.

Η υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης, μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής των εκπαιδευομένων, υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών όπως ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις – απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τα θέματά τους μέσα από τη μαθησιακή υποενότητα και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας των καταρτιζομένων.

2.4.Δ.5 | ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟ ΝΕΡΟ

Ο σκοπός της υποενότητας είναι διπλός. Αφενός, να δώσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τη δυνατότητα να κατανοήσουν τις ιδιαιτερότητες και τα μέσα εφαρμογής της θεραπευτικής άσκησης στο νερό, καθώς και τις ομάδες ασθενών στις οποίες μπορούν να εφαρμοστούν, ώστε να μπορούν να συνεργάζονται με τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στην εφαρμογή προγράμματος αποκατάστασης στο νερό. Αφετέρου, να δώσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τη δυνατότητα να κατανοήσουν τα προ-

γράμματα αποκατάστασης στο νερό που πρέπει να εφαρμόζονται στους/στις ασθενείς ανάλογα με την πάθηση και υπό τις οδηγίες του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας.

Γίνεται εισαγωγή στις φυσικές και θεραπευτικές ιδιότητες του νερού, παρουσίαση της φυσικοθεραπείας στο νερό, των ενδείξεων, των αντενδείξεων, των προφυλάξεων και του εξοπλισμού. Παράλληλα, παρουσιάζονται προγράμματα άσκησης για διάφορες παθήσεις, όπως ρευματικές, μυοσκελετικές και νευρολογικές, καθώς και για ειδικές πληθυσμιακές ομάδες ασθενών, όπως παιδιά με νοητική αναπηρία και συγγενή προβλήματα, εγκύους, διαβητικά άτομα, άτομα τρίτης ηλικίας, ακρωτηριασμένους/-ες, άτομα με αναπηρία.

Προτεινόμενες μεθοδολογίες διδασκαλίας για την υποεπάρκεια αποτελούν η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης, μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής των εκπαιδευομένων, υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών, όπως είναι ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις και απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τη θεματολογία τους από τη μαθησιακή υποεπάρκεια και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας των εκπαιδευομένων.

2.4.Δ.6 | ΑΝΑΓΚΕΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ

Στην υποεπάρκεια αυτή, αρχικά γίνεται αναφορά στο πλήθος των ανατομικών, φυσιολογικών και αναπτυξιακών παραμέτρων που διαφοροποιούν τα παιδιά από τους/τις ενήλικους/-ες. Στη συνέχεια, επισημαίνεται ότι τα παιδιά και οι ενήλικοι/-ες ειδικών πληθυσμιακών ομάδων ασθενών διαφοροποιούνται στην ιατρική και τη φυσικοθεραπευτική τους αντιμετώπιση, λόγω της διαφοράς στη φυσιολογία και την ανάπτυξη των παιδιών, η οποία μπορεί να επιδεινώσει τα συμπτώματα της ασθένειάς τους.

Υπογραμμίζεται ότι, αν δεν ληφθούν υπόψη αυτές οι διαφορές κατά την προετοιμασία και τη διαχείριση ενός φυσικοθεραπευτικού προγράμματος, είναι δυνατό να οδηγήσουν σε μείζονος σημασίας σφάλματα που θέτουν σε κίνδυνο την υγεία και την ακεραιότητα τόσο του/της παιδιατρικού/-ής ασθενούς όσο και των ασθενών που ανήκουν στις λοιπές ηλικιακές ομάδες, όπως παιδιά με νοητική αναπηρία και συγγενή προβλήματα, έγκυοι, διαβητικά άτομα, άτομα τρίτης ηλικίας, ακρωτηριασμένοι/-ες, άτομα με αναπηρία.

Εκπαιδευτικές τεχνικές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους/τις εκπαιδευτές/-τριες στο πλαίσιο των μαθησιακών μεθόδων είναι η εμπλουτισμένη εισήγηση και οι πρακτικές ασκήσεις, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να συμμετάσχουν ενεργά. Παρέχονται παραδείγματα και έντυπα εφαρμογών, ενώ κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου οι συμμετέχοντες/-ουσες καλούνται να εφαρμόσουν στην πράξη συγκεκρι-

μένες δραστηριότητες, όπως ερωτήσεις για ένα περιστατικό, χωρισμό σε ομάδες, παρακολούθηση βίντεο, κοινή δραστηριότητα, διάλογο και αναστοχασμό.

2.4.Δ.7 | ΜΕΣΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ

Στη συγκεκριμένη υποενότητα, αναφέρονται οι μέθοδοι, τα στοιχεία επιβάρυνσης, όπως ένταση, επαναλήψεις, σειρές, διάλειμμα, και τα μέσα εφαρμογής της θεραπευτικής άσκησης, με στόχο τη βελτίωση της λειτουργικότητας, τη μείωση του αυξημένου μυϊκού τόνου, τη βελτίωση της βάδισης, της ισορροπίας, της κιναισθησίας και της νευρομυϊκής συναρμογής σε ασθενείς ειδικών πληθυσμιακών ομάδων. Επίσης, αναφέρονται βασικές οδηγίες και προφυλάξεις, σημεία προσοχής για τη θεραπευτική άσκηση, με στόχο την πιο αποτελεσματική βελτίωση των παραπάνω και κατ'έπекταση τη βελτίωση της λειτουργικότητας του/της ασθενούς. Τέλος, στη συγκεκριμένη υποενότητα, παρουσιάζονται ενδεικτικά προγράμματα θεραπευτικής άσκησης, όπως με το βάρος του σώματος, με βοηθητικά όργανα, με μηχανήματα και προοδευτικά αυξανόμενη δυσκολία στη συγκεκριμένη ομάδα ασθενών.

Απώτερος στόχος της υποενότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τις αρχές ενός προγράμματος θεραπευτικής άσκησης στη φυσικοθεραπευτική παρέμβαση, ώστε να προετοιμαστούν κατάλληλα για την αποτελεσματική συνεργασία με τον/την υπεύθυνο/-η φυσικοθεραπευτή/-τρια κατά την άσκηση των καθηκόντων τους και να γνωρίσουν τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών στους/στις συγκεκριμένους/-ες ασθενείς.

Εκπαιδευτικές τεχνικές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους/τις εκπαιδευτές/-τριες στο πλαίσιο των μαθησιακών μεθόδων είναι η εμπλουτισμένη εισήγηση και οι πρακτικές ασκήσεις, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να συμμετάσχουν ενεργά. Παρέχονται παραδείγματα και έντυπα εφαρμογών, ενώ κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου οι συμμετέχοντες/-ουσες καλούνται να εφαρμόσουν στην πράξη συγκεκριμένες δραστηριότητες, όπως ερωτήσεις για ένα περιστατικό, χωρισμό σε ομάδες, παρακολούθηση βίντεο, κοινή δραστηριότητα, διάλογο και αναστοχασμό.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Αθανασιάδης, Ε. (2009). *Φυσικοθεραπεία για παιδιά. Θεραπευτική αντιμετώπιση μυοσκελετικών προβλημάτων σε παιδιά με αιμορροφιλία*. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Βήτα.
2. Bates, A. & Hanson, N. (2012). *Θεραπευτική άσκηση στο νερό* (μτφρ. Α. Φιλίππου). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
3. Dustine, J. L. & Moore, E. G. (2005). *ACM's άσκηση, χρόνιες παθήσεις & αναπηρίες* (μτφρ. Χ. Τσίντζος). Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.
4. Williamson, P. (2016). *Θεραπευτική άσκηση για ειδικούς πληθυσμούς* (μτφρ. Ελ. Β. Καπρέλη & Ευδ. Α. Μπίλλη). Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

Συμπληρωματικές

1. Monroe, L. G. & Cameron, M. H. (2010). *Physical rehabilitation for the physical therapist assistant*. St. Louis, MO: Elsevier/Saunders.
2. Αλατζατζή, Α., Ανδρέαδη, Α., Κωτσιοπούλου, Γ. & Γεωργακόπουλος, Π. (2024). *Φυσικοθεραπεία – Γ' ΕΠΑ.Λ., Ειδικότητα: Βοηθών Φυσικοθεραπευτών, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3841>
3. Γριβέας, Π., Καννέλος, Γ. & Κολοβός, Σ. (2024). *Πρακτική φυσικοθεραπεία – Γ' ΕΠΑ.Λ., Ειδικότητα: Βοηθών Φυσικοθεραπευτών, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3840>

2.4.Ε • ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟΥ

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας «Υγεία και ασφάλεια στον χώρο του φυσικοθεραπευτηρίου» είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν βασικές γνώσεις αναφορικά με τις αρχές ατομικής υγιεινής, υγιεινής χώρου και γενικότερα της υγείας (ψυχικής, σωματικής, κοινωνικής), ώστε να τις εφαρμόζουν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Συγκεκριμένα, στην ενότητα αυτή, αρχικά αναφέρονται οι βασικές αρχές και οι κανόνες της υγείας και ασφάλειας στον χώρο του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας. Στη συνέχεια, αναλύονται οι παράγοντες κινδύνου (φυσικοί, χημικοί, βιολογικοί, εργονομικοί) που ενδέχεται να εκδηλωθούν και οι μέθοδοι πρόληψης των παραγόντων αυτών. Τέλος, γίνεται αναφορά στα βασικότερα επαγγελματικά νοσήματα (ασθένειες οφειλόμενες σε χημικούς παράγοντες, λόγω εισπνοής ουσιών, οφειλόμενες σε φυσι-

κούς παράγοντες, λοιμώδεις και παρασιτικές ασθένειες και ασθένειες του δέρματος) και υπογραμμίζεται η σημασία τήρησης των μέτρων ατομικής προστασίας και εφαρμογής των νόμων και των διατάξεων σχετικά με την υγεία και την ασφάλεια στον χώρο εργασίας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Αναγνωρίζουν τις βασικές αρχές ατομικής και κοινωνικής υγιεινής,
- Προσδιορίζουν τους παράγοντες που επηρεάζουν τη δημόσια υγεία,
- Ερμηνεύουν τη σχέση της εργασίας με την υγεία,
- Κατονομάζουν τους παράγοντες κινδύνου για την ανθρώπινη υγεία,
- Εφαρμόζουν τους νόμους και τις διατάξεις περί υγείας και ασφάλειας στην εργασία,
- Εκτελούν την υγιεινή των χεριών σύμφωνα με τα πρωτόκολλα του Εθνικού Οργανισμού Δημόσιας Υγείας,
- Συνιστούν ενδεικνυόμενα μέτρα πρόληψης αναφορικά με τις επιβλαβείς για την υγεία συμπεριφορές και πολιτικές,
- Χρησιμοποιούν τα μέτρα ατομικής προστασίας (ΜΑΠ) που τους/τις παρέχονται,
- Ενημερώνουν τον/την υπεύθυνο/-η του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας για υπαρκτούς κινδύνους που πέφτουν στην αντίληψή τους,
- Υιοθετούν τα κατάλληλα μέτρα και κανόνες ατομικής προστασίας (ΜΑΠ) για την πρόληψη της μετάδοσης λοιμογόνων παραγόντων,
- Υιοθετούν τους κανόνες υγείας και ασφάλειας στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας, αλλά και στην καθημερινότητά τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Υγεία και ασφάλεια / Εργατικό ατύχημα / Εργατική Νομοθεσία / Αρχή ευθύνης εργοδότη/-τριας / Κίνδυνος / Εκτίμηση κινδύνου / Εργονομία / Επαγγελματική ασθένεια / Μέσα ατομικής προστασίας.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ
2	ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
3	ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ
4	ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΜΕΤΡΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΤΟ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟ
5	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ
6	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ
7	ΜΕΣΑ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
8	ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΣΤΟ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟ

Κείμενο αναφοράς

2.4.E.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η εισαγωγή στη μαθησιακή ενότητα πραγματοποιείται με την ανάλυση των εννοιών που σχετίζονται με την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων στον χώρο ενός φυσικοθεραπευτηρίου.

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, παρουσιάζονται οι έννοιες της υγείας και ασφάλειας στην εργασία, με εστίαση στην ισχυρή αλληλεπίδραση μεταξύ των δύο εννοιών στο πλαίσιο της κοινωνικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στη συνέχεια, περιγράφονται οι προτεραιότητες για ένα ευχάριστο και ασφαλές εργασιακό περιβάλλον, όπως η βελτίωση της ποιότητας και της παραγωγικότητας με τη συμμετοχή εργοδοτών/-τριών – εργαζομένων, και οι δραστηριότητες προσανατολισμού και προαγωγής ενός ασφαλούς και υγιεινού εργασιακού περιβάλλοντος, με πρωτοβουλίες των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε συνεργασία με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία. Ακολούθως, γίνονται αναφορές στα μέσα ατομικής προστασίας, στην εκτίμηση επαγγελματικού κινδύνου και τη συσχέτιση του εργατικού ατυχήματος με την επαγγελματική ασθένεια.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ανάλυση των πηγών έκθεσης του κινδύνου και της λήψης μέτρων πρόληψης, με τη χρήση εικόνων και οπτικοακουστικού υλικού από έγκυρες και αξιόπιστες πηγές, όπως την ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Υγεία και την Ασφάλεια στην εργασία.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να σχηματίσουν ομάδες εργασίες στις οποίες θα συζητήσουν θέματα που σχετίζονται με τον εντοπισμό των πηγών έκθεσης κινδύνων στον εργασιακό χώρο, με σκοπό να προσδιορίσουν τους εργασιακούς κινδύνους στον χώρο του φυσικοθεραπευτηρίου. Στο τέλος της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω επεξήγησης εννοιών και πρακτικών ασκήσεων, θα είναι σε θέση να αναγνωρίζουν την αξία της επαγγελματικής υγείας και ασφάλειας ως προηγμένη πτυχή της κοινωνικής προστασίας.

2.4.E.2 | ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, παρουσιάζονται τα σημαντικά θέματα του εθνικού και ευρωπαϊκού δικαίου στον τομέα της υγείας και ασφάλειας στην εργασία. Αρχικά, περιγράφεται ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια και Υγεία στην Εργασία, ως προς τη διατύπωση κανόνων λειτουργίας ορθών πρακτικών, ερευνητικών προσεγγίσεων και δημιουργίας τεχνικών εργαλείων. Εξετάζεται ο καθορισμός ενός πλαισίου με τις ελάχιστες απαιτήσεις θεμάτων ασφάλειας και υγείας σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, με ιδιαίτερη επισήμανση στους Ευρωπαϊκούς Κανονισμούς, οι οποίοι είναι νομικές πράξεις δεσμευτικού χαρακτήρα για όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

Αναλύεται η έννοια της αρχής ευθύνης, κατά την οποία ο/η εργοδότης/-τρια, σύμφωνα με την εργατική νομοθεσία, υποχρεούται να εξασφαλίζει την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων σε όλες τις πτυχές της παραγωγικής εργασίας. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στις διοικητικές κυρώσεις και ποινικές διώξεις που προβλέπονται στην εθνική νομοθεσία για διαπιστωμένες παραβάσεις. Ακολουθώντας, περιγράφονται τα καθήκοντα των τεχνικών ασφαλείας και των ιατρών εργασίας, οι οποίοι αναλαμβάνουν συμβουλευτικό ρόλο για την ασφαλή λειτουργία των επιχειρήσεων, καθώς και οι γενικές υποχρεώσεις των εργαζομένων. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι γενικές και ειδικές υποχρεώσεις των εργοδοτών/-τριών, όπως η εκτίμηση επαγγελματικού κινδύνου, τα πιστοποιητικά ηλεκτρολογικής εγκατάστασης και πυρασφάλειας, το φαρμακείο πρώτων βοηθειών και η υποχρεωτική αναγγελία των εργατικών ατυχημάτων στις αρμόδιες Αρχές.

Η κριτική σκέψη των εκπαιδευομένων ενισχύεται με τη συμμετοχή τους σε ασκήσεις προσομοιώσεων που βασίζονται σε επίκαιρα νομικά ζητήματα για την τήρηση των μέτρων στο εργασιακό περιβάλλον. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να σχηματίσουν ομάδες εργασίας και, μέσω πρακτικών ασκήσεων, να ερμηνεύσουν τις βασικές αρχές του νομοθετικού πλαισίου στα θέματα υγείας και ασφάλειας στην εργασία.

2.4.E.3 | ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, ορίζεται η έννοια του κινδύνου στην εργασία και παρουσιάζονται οι ταξινομήσεις των κινδύνων, με σκοπό τη σύνδεση των πηγών έκθεσης με την πρόκληση πιθανών βλαβών. Περιγράφονται οι μηχανικοί κίνδυνοι, οι ηλεκτρικοί, οι φυσικοί, οι βιολογικοί, οι χημικοί και οι εργονομικοί.

Ιδιαίτερες επισημάνσεις γίνονται στους κινδύνους από φυσικούς παράγοντες, όπως τον φωτισμό, τον θόρυβο και τη θερμοκρασία. Ακολουθώντας, αναλύονται οι κίνδυνοι που προκαλούνται από ελλιπή συντήρηση μηχανημάτων, οι πτώσεις στο ίδιο επίπεδο ή από ύψος, οι οποίες οφείλονται κυρίως στην επικινδυνότητα των μη αντιολισθητικών δαπέδων ή τις κλίμακες. Στη συνέχεια, προσδιορίζεται ή έννοια των επικίνδυνων χημικών ουσιών για τον ανθρώπινο οργανισμό που συναντώνται σε όλα τα εργασιακά περιβάλλοντα. Αναλύονται οι οξείες και μακροπρόθεσμες επιπτώ-

σεις των επικίνδυνων χημικών ουσιών στην υγεία και επιπροσθέτως επεξηγούνται οι δηλητηριάσεις, η ασφυξία, η έκρηξη και η πυρκαγιά, οι αντιδράσεις στους αεραγωγούς και τους πνεύμονες, που παραπέμπουν στις αναπνευστικές ασθένειες, όπως το άσθμα, η ρινίτιδα, καθώς και οι ασθένειες του δέρματος και οι αλλεργίες.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στους εργονομικούς παράγοντες, οι οποίοι ορίζονται ως οι παράγοντες κινδύνου που προκαλούν σωματική καταπόνηση, επειδή επιβαρύνουν σημαντικά το μυοσκελετικό σύστημα του/της εργαζομένου/-ης. Πιο αναλυτικά, εξετάζονται οι αρχές της εργονομίας, όπως η ευχρηστία των εργαλείων, η πρόσβαση στα όργανα ελέγχου, οι κατάλληλες στάσεις του κορμού ανάλογα με τη φύση της εργασίας και οι κανόνες χειρωνακτικής διακίνησης φορτίων, με σκοπό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εφαρμόζουν τις ορθές πρακτικές με βάση τον ανθρωποκεντρικό σχεδιασμό.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω παρουσιάσεων με εποπτικά μέσα και πρακτικών ασκήσεων, θα εντοπίσουν τους εργασιακούς κινδύνους και θα υιοθετήσουν ορθές πρακτικές αποφυγής τους.

2.4.E.4 | ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΜΕΤΡΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΤΟ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, παρουσιάζονται τα προληπτικά μέτρα ασφάλειας που λαμβάνονται στο φυσικοθεραπευτήριο για την προστασία των ασθενών και των εργαζομένων. Περιγράφεται η σημασία της πιστοποιημένης ηλεκτρολογικής εγκατάστασης, κατά την οποία διασφαλίζεται η εγκατάσταση θεμελιακής γείωσης και η χρήση αντιηλεκτροπληξιακού ρελέ στον κεντρικό πίνακα.

Ιδιαίτερες επισημάνσεις γίνονται στον έλεγχο λειτουργίας των μηχανημάτων, όπως των ηλεκτροθεραπειών, των διαθερμιών, των υπερήχων, για την αποφυγή κινδύνων ηλεκτρονικών παρεμβολών και προβλημάτων από στατικό ηλεκτρισμό. Τονίζεται η αναγκαιότητα συμμόρφωσης της κτιριακής εγκατάστασης του φυσικοθεραπευτηρίου στις αρχές της εργονομίας και τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας. Αναφέρεται η λήψη αναγκαίων μέτρων, όπως η διατήρηση ελεύθερων οδών κυκλοφορίας, η ύπαρξη προστατευτικών κιγκλιδωμάτων σε σταθερές κλίμακες, τα αντιολισθητικά δάπεδα, η κατάλληλη σήμανση, η πυρασφάλεια και η ύπαρξη σχεδίου διάσωσης σε περίπτωση εκκένωσης του κτιρίου. Στη συνέχεια, επεξηγείται η σημασία της διασφάλισης ευνοϊκών φυσικών παραγόντων, όπως ο επαρκής φωτισμός, η αποφυγή θάμβωσης, ο φυσικός αερισμός, ο περιορισμός του θορύβου και η διατήρηση της θερμοκρασίας στα επιτρεπτά και επιθυμητά επίπεδα.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω πρακτικών ασκήσεων και παραδειγμάτων, μπορούν να αναλύσουν ακολούθως τη σημασία των κατευθυντήριων οδηγιών για την υγιονομική προστασία από τυχόν μολύνσεις και την τήρηση των μέτρων περιορισμού της διασποράς πιθανών λοιμογόνων παραγόντων, που περιλαμβάνουν την απολύμανση, την προσωπική υγιεινή, την ασφαλή διατήρηση της φυσικής απόστασης από τον/την ασθενή και τη χρήση μέσων ατομικής προστασίας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες,

τέλος, μπορούν να σχηματίσουν ομάδες εργασίες και να συζητήσουν, μέσω πρακτικών ασκήσεων προσομοιώσεων, τους τρόπους με τους οποίους προφυλάσσονται οι ίδιοι/-ες και παραμένουν ασφαλείς κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

2.4.E.5 | ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, παρουσιάζεται η αιτιολογία των εργατικών ατυχημάτων και διερευνώνται οι επιπτώσεις τους για τους/τις εργαζομένους/-ες και την κοινότητα. Αρχικά, προσδιορίζεται εννοιολογικά το εργατικό ατύχημα ως κάθε ανεπιθύμητη σωματική βλάβη από βίαιο ή απροσδόκητο συμβάν κατά τη διάρκεια της εργασίας ή εξαιτίας αυτής. Στη συνέχεια, αναφέρονται οι κυριότεροι λόγοι πρόκλησης ανά κατηγορία επικινδυνότητας επιχειρήσεων σύμφωνα με τη νομοθεσία και επιχειρείται εκτενής αναφορά στη διάκριση των εργατικών ατυχημάτων ως προς τη σχέση εργασίας, τη σοβαρότητα και τον τόπο εκδήλωσής τους. Πιο συγκεκριμένα, επισημαίνονται ιδιαιτέρως τα εργατικά ατυχήματα προσωπικού, τα σοβαρά ή θανατηφόρα εργατικά και τα ατυχήματα εντός ή εκτός φυσικού χώρου της εργασίας.

Το πεδίο αυτό εμπλουτίζεται με την παρουσίαση στατιστικών στοιχείων, τα οποία οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να αναζητήσουν στις ιστοσελίδες του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία και της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής. Ακολουθούν νομικές αναφορές σχετικά με την πλήρη προστασία των εργαζομένων σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος, ιατροφαρμακευτικά και ασφαλιστικά, καθώς και τις υποχρεώσεις του/της εργοδότη/-τριας για την αποτροπή κινδύνων και την πρόληψη ατυχημάτων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω συζητήσεων και παραδειγμάτων, ανακαλούν στη μνήμη τους την αναγκαιότητα τήρησης των μέτρων υγείας και ασφάλειας για την προστασία των εργαζομένων και των τρίτων προσώπων. Στη συνέχεια, αναλύονται οι πολλαπλές, άμεσες και έμμεσες, κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες από την πρόκληση ενός σοβαρού εργατικού ατυχήματος.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να συγκροτήσουν ομάδες στις οποίες, μέσω πρακτικών ασκήσεων, θα συσχετίσουν τους παράγοντες κινδύνου με την πρόκληση εργατικών ατυχημάτων στο φυσικοθεραπευτήριο, ώστε να είναι σε θέση να υιοθετήσουν καλές συνήθειες για την προστασία της ατομικής εργασίας.

2.4.E.6 | ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, παρουσιάζονται οι κύριες επαγγελματικές ασθένειες και ευπάθειες που συνδέονται με την εργασιακή δραστηριότητα. Δίνεται ο ορισμός της επαγγελματικής ασθένειας, η οποία κατά κύριο λόγο οφείλεται στην παραπεταμένη έκθεση του/της εργαζομένου/-ης σε ανθυγιεινές συνθήκες, με ενδεικτικά παραδείγματα αναφορών στις επιχειρήσεις της βαριάς βιομηχανίας. Προσδιορίζεται εννοιολογικά η επαγγελματική ασθένεια σύμφωνα με την επιστήμη της ιατρικής, αλλά και με βάση την ασφαλιστική πραγματικότητα και την ισχύουσα εργατική νομοθεσία.

Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην επισήμανση της διαφοροποίησης της επαγγελματικής ασθένειας από το εργατικό ατύχημα, το οποίο αποτελεί γεγονός άμεσο και αυταπόδεικτο, ενώ η επαγγελματική ασθένεια είναι πιθανό να εμφανιστεί πολύ αργά στη ζωή του/της εργαζομένου/-ης, με συνέπεια την ασάφεια διασύνδεσής της με την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας. Στη συνέχεια, αναφέρονται οι κύριες ομάδες επαγγελματικών ασθενειών, όπως οι δηλητηριάσεις και οι αλλεργικές εκδηλώσεις, τα λοιμώδη ή παρασιτικά νοσήματα, τα οφειλόμενα νοσήματα σε φυσικά αίτια, οι συστηματικές δερματοπάθειες και οι συστηματικές παθήσεις των πνευμόνων. Ακολουθώντας, περιγράφονται οι συνήθεις αναδυόμενοι κίνδυνοι που παρατηρούνται στα εργαστήρια φυσικοθεραπείας, όπως η παρατεταμένη ορθοστασία, η χρήση μηχανημάτων σε λανθασμένη διάταξη ή χωροθέτηση, η έκθεση των εργαζομένων σε φυσικούς ή χημικούς παράγοντες σε συσχέτιση με τις επαγγελματικές ευπάθειες που είναι πιθανό να αποκτήσουν οι εργαζόμενοι/-ες.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω συζητήσεων και επεξηγήσεων, θα είναι ικανοί/-ές να αναγνωρίζουν τις επαγγελματικές ασθένειες στο περιβάλλον εργασίας. Στο τέλος της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω της συμμετοχής τους σε πρακτικές ασκήσεις, θα είναι σε θέση να αξιολογούν τους κινδύνους πρόκλησης επαγγελματικών ευπαθειών, με σκοπό να προτείνουν τα κατάλληλα μέτρα πρόληψης, και να υλοποιούν προγράμματα ασφάλειας στον χώρο εργασίας του φυσικοθεραπευτηρίου.

2.4.E.7 | ΜΕΣΑ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Στη μαθησιακή υποενότητα, παρουσιάζονται τα μέσα ατομικής προστασίας και τονίζεται η σημασία χρήσης τους κατά περίπτωση για την εξασφάλισή της. Οι μέθοδοι ατομικής προστασίας διαφέρουν ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του επαγγέλματος και της εργασίας.

Στην παρούσα υποενότητα, περιγράφονται, στο πλαίσιο της απόκτησης γνώσεων και δεξιοτήτων προστιθέμενης αξίας, τα μέσα ατομικής προστασίας που συνήθως χρησιμοποιούνται εκτεταμένως στα βιομηχανικά περιβάλλοντα, όπως το κράνος, οι μάσκες, τα γυαλιά, τα ακουστικά, τα υποδήματα, οι ειδικές φόρμες εργασίας, τα αδιάβροχα κ.ά. Στη συνέχεια, περιγράφονται τα μέσα ατομικής προστασίας που χρησιμοποιούν οι Βοηθοί Φυσικοθεραπευτή/-τριας στο εργαστήριο. Ιδιαίτερη επισήμανση γίνεται στην εκπαίδευση και επίβλεψη του/της εργαζομένου/-ης για την ορθή χρήση των μέσων ατομικής προστασίας που αφορά τον χορηγούμενο εξοπλισμό. Παράλληλα, τονίζονται τα μέτρα που λαμβάνονται από τον/την ίδιο/-α τον/την εργαζόμενο/-η και δεν αφορούν εξοπλισμό, αλλά συνήθειες και συμπεριφορές, όπως η προσωπική υγιεινή.

Ειδικότερα στον χώρο του φυσικοθεραπευτηρίου, επισημαίνεται η ιδιαίτερη σημασία της υγιεινής των χεριών, η οποία εξασφαλίζεται με τη χρήση εγκεκριμένων αντισηπτικών διαλυμάτων από τον ΕΟΦ. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις επισημάνσεις για την τήρηση των οδηγιών και των προδιαγραφών κάθε μέσου, με την προϋπό-

θεση ότι το χρησιμοποιούμενο μέσο είναι κατάλληλο για την προστασία από συγκεκριμένο εργασιακό κίνδυνο.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να σχηματίσουν ομάδες εργασίας και, μέσω ασκήσεων προσομοίωσης, να εξασκηθούν στη χρήση και τη σωστή συντήρηση των μέσων ατομικής προστασίας στον εργασιακό τους χώρο. Στο τέλος της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω πρακτικών ασκήσεων εφαρμογής και παρακολούθησης, θα αναγνωρίσουν τη συμβολή των μέσων ατομικής προστασίας στη διατήρηση της υγείας.

2.4.E.8 | ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΣΤΟ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟ

Στην τελευταία μαθησιακή υποενότητα, παρουσιάζεται η διαδικασία αξιολόγησης των κινδύνων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων που προκύπτουν από υπαρκτούς κινδύνους στον χώρο του φυσικοθεραπευτηρίου. Αρχικά, τονίζεται η σημασία της εκτίμησης επαγγελματικού κινδύνου και εξηγείται με παραδείγματα η μείωση των εργατικών ατυχημάτων και ασθενειών στους τομείς όπου αυτή εφαρμόζεται.

Ιδιαίτερη επισήμανση γίνεται στη νομική υποχρέωση των εργοδοτών/-τριών να τηρούν, εντός των εγκαταστάσεων της επιχείρησης, μελέτη εκτίμησης επαγγελματικού κινδύνου. Διευκρινίζεται στο πεδίο αυτό η σπουδαιότητα της διαβούλευσης μεταξύ εργοδοτών/-τριών και εργαζομένων στα θέματα πρόληψης επαγγελματικών κινδύνων. Ακολούθως, αναφέρονται οι διάφορες μέθοδοι υλοποίησης μιας μελέτης εκτίμησης και περιγράφονται ενδεικτικά τα στάδια της συνήθους μεθοδολογικής προσέγγισης των πέντε βημάτων, που συνίστανται στον προσδιορισμό κινδύνων, στον προσδιορισμό στόχων εργασίας, στην αξιολόγηση της επικινδυνότητας, στη λήψη μέτρων προστασίας και στον έλεγχο της αποτελεσματικότητας.

Ειδικότερα στον χώρο του φυσικοθεραπευτηρίου, εντοπίζονται οι σημαντικές πηγές έκθεσης κινδύνου, όπως είναι η χρήση μηχανημάτων, ο ηλεκτρισμός, οι κτιριο-λογικοί παράγοντες, οι φυσικοί, οι χημικοί, οι υγειονομικοί και εργονομικοί παράγοντες, με σκοπό να ελαχιστοποιούνται οι αρνητικές επιδράσεις στους/στις εργαζόμενους/-ες.

Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στα εργαλεία που χρησιμοποιούνται για την ξενάγηση στο περιβάλλον της μεθοδολογίας και, πιο συγκεκριμένα, στο επιγραμμικό διαδραστικό εργαλείο εκτίμησης επικινδυνότητας OiRAProject, το οποίο έχει δημιουργήσει ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και Υγεία στην Εργασία.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μπορούν να εισέλθουν στο ασφαλές περιβάλλον της εφαρμογής, να περιηγηθούν στα ειδικά διαμορφωμένα πεδία των θεματικών κατηγοριών πρόληψης κινδύνων και να παραγάγουν ως αποτέλεσμα μια ολοκληρωμένη εκτίμηση επαγγελματικού κινδύνου, η οποία σχεδιάζεται και εκτελείται ειδικά για τον χώρο του φυσικοθεραπευτηρίου.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Παπακωνσταντίνου, Κ. & Μπελιάς, Χ. (2017). *Εργασιακή υγεία και ασφάλεια & ανθρώπινος παράγοντας*. Αθήνα: Εκδόσεις Τσότρα.
2. Βελονάκης, Μ. & Τσαλικογλου, Φ. (2005). *Σύστημα διαχείρισης υγείας και ασφάλειας κατά την εργασία σε νοσοκομείο*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Συμπληρωματικές

1. Ζωγόπουλος, Ε. Α. (2004). *Υγιεινή και ασφάλεια στην εργασία*. Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.
2. Μουρούτσος, Σ. (2013). *Υγιεινή και ασφάλεια στην εργασία*. Αθήνα: Εκδόσεις Τσότρα.
3. Stranks, J. (2017). *Μάνατζμεντ ασφάλειας και υγείας των εργαζομένων* (μτφρ. Δ. Παχτίτης). Αθήνα: Εκδοτικός Οίκος Rosili.
4. Ληξουριώτης, Ι. (2009). *Εργατική Νομοθεσία*. Αθήνα: Εκδόσεις Νομικής Βιβλιοθήκης.
5. Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία. (χ.χ.). *Ευρωπαϊκή ψηφιακή πύλη για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία*. Ανακτήθηκε από: <https://osha.europa.eu/el>
6. Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού (ΕΙΕΑΔ). (χ.χ.). *Πληροφορίες για την εργασία και την υγεία*. Ανακτήθηκε από: <https://www.hli.gov.gr/>
7. Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΕΛΙΝΥΑΕ). (χ.χ.). *Εθνική Πύλη για την ΥΑΕ*. Ανακτήθηκε από: <https://www.elinyae.gr/arhiki>

2.4.ΣΤ • ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η μαθησιακή ενότητα «Πρακτική εφαρμογή στην ειδικότητα» έχει σκοπό την εμπέδωση, εμβάθυνση και διεύρυνση των θεωρητικών και εργαστηριακών γνώσεων, καθώς και την ανάπτυξη των επαγγελματικών ικανοτήτων/δεξιοτήτων των εκπαιδευομένων, μέσω της εκπόνησης εργασιών – δραστηριοτήτων που τους ανατίθενται. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της πρακτικής εφαρμογής της ειδικότητας, δίνεται η δυνατότητα ανάπτυξης εργασιών και δραστηριοτήτων όπως: διαθεματικά προγράμματα/σχέδια δραστηριοτήτων (projects), μελέτες περίπτωσης (case studies) προς διερεύνηση και ανάλυση, επισκέψεις σε χώρους εργασίας (φυσικοθεραπευτήριο, κέντρο αποκατάστασης, νοσοκομείο, αθλητικό σωματείο κ.ά.), συναντήσεις με έμπειρους/-ες επαγγελματίες της ειδικότητας ή ειδικούς του συγκεκριμένου κλάδου.

Οι συγκεκριμένες δραστηριότητες μπορούν να αναπτύσσονται σε μεγαλύτερη ή μικρότερη χρονική έκταση. Πιο συγκεκριμένα, προτείνεται η οργάνωση και λειτουργία ενός εργαστηρίου φυσικοθεραπείας με τη μέθοδο της μικροδιδασκαλίας, που καλύπτει τις αρμοδιότητες/καθήκοντα του/της Βοηθού φυσικοθεραπευτή/-τριας (προετοιμασία εργαστηρίου φυσικοθεραπείας), η εκπόνηση σεναρίων εφαρμογής πάνω στις αρμοδιότητες/καθήκοντα του/της Βοηθού φυσικοθεραπευτή/-τριας (γραμματειακή υποστήριξη εργαστηρίου φυσικοθεραπείας) και η ανάθεση και η εκπόνηση εργασιών με θεωρητικό και πρακτικό μέρος επί συγκεκριμένων θεματικών ενοτήτων (βοηθήματα βάδισης – κίνησης – αυτοεξυπηρέτησης, νοσηλευτική, υγεία και ασφάλεια στον χώρο εργασίας), με στόχο την πρακτική εφαρμογή και τον εμπλουτισμό των γνώσεων που αποκόμισαν οι εκπαιδευόμενοι/-ες στις μαθησιακές ενότητες του εξαμήνου Δ'.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί /-ές να:

- Ανακαλούν τις κατάλληλες κάθε φορά θεωρητικές και εργαστηριακές γνώσεις τους για να αντεπεξέλθουν στην εργασία που τους ανατίθεται,
- Συνδυάζουν τις απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες για την ανταπόκρισή τους σε σύνθετα θέματα,
- Προσεγγίζουν διαθεματικά τα ζητήματα που εμπίπτουν στο πεδίο των μαθησιακών ενοτήτων του εξαμήνου Δ', διευρύνοντας την οπτική τους,
- Εφαρμόζουν στην πράξη γνώσεις και δεξιότητες για να αντεπεξέλθουν σε projects με πρακτικό θέμα,
- Αξιοποιούν οριζόντιες δεξιότητες (επικοινωνιακές, ομαδοσυνεργατικές, ψηφιακές) στην εκτέλεση των εργασιών τους,
- Επιδεικνύουν επαγγελματικές και οριζόντιες δεξιότητες που ενισχύουν την επαγγελματική τους συμπεριφορά,
- Χρησιμοποιούν τις Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) για την ανάπτυξη και σύνθεση εργασιών και δραστηριοτήτων,
- Αναπτύσσουν κριτικό στοχασμό μέσα σε ένα περιβάλλον γόνιμης αλληλεπίδρασης,
- Υιοθετούν τις αξίες της συλλογικότητας και της συνεργασίας,
- Συνεργάζονται αρμονικά και δημιουργικά σε ομάδες εργασίας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Προετοιμασία εργαστηρίου φυσικοθεραπείας / Γραμματειακή υποστήριξη εργαστηρίου φυσικοθεραπείας / Βοηθήματα βάδισης – κίνησης – αυτοεξυπηρέτησης / Νοσηλευτική / Υγεία και ασφάλεια στον χώρο εργασίας / Υποβοήθηση φυσικοθεραπευτή/-τριας.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα.

Θεωρία (0), Εργαστήριο (3), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενότητων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ
2	ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ
3	ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ ΒΑΔΙΣΗΣ – ΚΙΝΗΣΗΣ – ΑΥΤΟΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ
4	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ
5	ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
6	ΥΠΟΒΟΗΘΗΣΗ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ
7	ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Κείμενο αναφοράς

2.4.ΣΤ.1 | ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Η υποενότητα αφορά την ανάθεση εργασίας με θέμα σχετικό με την προετοιμασία εργαστηρίου φυσικοθεραπείας, με στόχο την πρακτική εφαρμογή και τον εμπλουτισμό των γνώσεων που αποκόμισαν οι εκπαιδευόμενοι/-ες μέσα στο εξάμηνο. Η εργασία μπορεί να έχει τη μορφή γραπτού κειμένου ή έργου-κατασκευής.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια εποπτεύει τη διαδικασία και διευκολύνει, παρέχοντας πηγές αλλά και διευκρινίσεις σχετικές με το θέμα και τη μορφή της εργασίας. Ενδεικνύεται η εργασία να προσαρμόζεται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των εκπαιδευομένων, υιοθετώντας τη μέθοδο μικρών projects. Το κάθε project θα έχει τον χαρακτήρα μικρού διαθεματικού πρακτικού έργου και θα μπορεί, εκτός του πρακτικού αποτελέσματος, να παρουσιάζεται, εφόσον είναι επιθυμητό, από τους/τις συμμετέχοντες/-ουσες (άτομο ή ομάδα). Επίσης, μπορούν να αξιοποιηθούν άλλες τεχνικές συμμετοχικής δράσης, όπως το παιχνίδι ρόλων (για θέματα που αφορούν στάσεις ή συμπεριφορές) ή να πραγματοποιηθούν μελέτες περίπτωσης.

Επιπλέον, χρήσιμες δραστηριότητες είναι η μελέτη πηγών με στόχο την προσέγγιση της γνώσης, η βιωματική προσέγγιση μέσω κατάλληλων ερωτήσεων και διαλόγων και η διοργάνωση ομαδικών συζητήσεων, σχετικών με το περιεχόμενο της υποενότητας, η οργάνωση επισκέψεων σε διάφορους φορείς, οι ατομικές και ομαδικές εργασίες των εκπαιδευομένων και η παρουσίασή τους στην τάξη, η διεξαγωγή μικρής έρευνας με τη χρήση ερωτηματολογίων, συνεντεύξεων, βιβλιογραφίας κ.λπ. για τη διερεύνηση του θέματος. Επισημαίνεται ότι ενδείκνυται η χρήση των κατάλληλων εποπτικών μέσων διδασκαλίας – εκπαιδευτικής τεχνολογίας (διαφάνειες, βιντεοταινίες, Διαδίκτυο, ΤΠΕ) για την ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος των εκπαιδευομένων.

2.4.ΣΤ.2 | ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Η υποεπένδυση αφορά την ανάθεση εργασίας με θέμα σχετικό με τη γραμματειακή υποστήριξη εργαστηρίου φυσικοθεραπείας, με στόχο την πρακτική εφαρμογή και τον εμπλουτισμό των γνώσεων που αποκόμισαν οι εκπαιδευόμενοι/-ες μέσα στο εξάμηνο. Η εργασία μπορεί να έχει τη μορφή γραπτού κειμένου ή έργου-κατασκευής.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια εποπτεύει τη διαδικασία και διευκολύνει, παρέχοντας πηγές αλλά και διευκρινίσεις σχετικές με το θέμα και τη μορφή της εργασίας. Ενδείκνυται η εργασία να προσαρμόζεται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των εκπαιδευομένων, υιοθετώντας τη μέθοδο μικρών projects. Το κάθε project θα έχει τον χαρακτηριστήρα μικρού διαθεματικού πρακτικού έργου και θα μπορεί, εκτός του πρακτικού αποτελέσματος, να παρουσιάζεται, εφόσον είναι επιθυμητό, από τους/τις συμμετέχοντες/-ουσες (άτομο ή ομάδα). Επίσης, μπορούν να αξιοποιηθούν άλλες τεχνικές συμμετοχικής δράσης, όπως το παιχνίδι ρόλων (για θέματα που αφορούν στάσεις ή συμπεριφορές) ή να πραγματοποιηθούν μελέτες περίπτωσης.

Επιπλέον, χρήσιμες δραστηριότητες είναι η μελέτη πηγών με στόχο την προσέγγιση της γνώσης, η βιωματική προσέγγιση μέσω κατάλληλων ερωτήσεων και διαλόγων και η διοργάνωση ομαδικών συζητήσεων, σχετικών με το περιεχόμενο της υποεπένδυσης, η οργάνωση επισκέψεων σε διάφορους φορείς, οι ατομικές και ομαδικές εργασίες των εκπαιδευομένων και η παρουσίασή τους στην τάξη, η διεξαγωγή μικρής έρευνας με τη χρήση ερωτηματολογίων, συνεντεύξεων, βιβλιογραφίας κ.λπ. για τη διερεύνηση του θέματος. Επισημαίνεται ότι ενδείκνυται η χρήση των κατάλληλων εποπτικών μέσων διδασκαλίας – εκπαιδευτικής τεχνολογίας (διαφάνειες, βιντεοταινίες, Διαδίκτυο, ΤΠΕ) για την ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος των εκπαιδευομένων.

2.4.ΣΤ.3 | ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ ΒΑΔΙΣΗΣ – ΚΙΝΗΣΗΣ – ΑΥΤΟΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ

Η υποεπένδυση αφορά την ανάθεση εργασίας με θέμα σχετικό με τα βοηθήματα βάδισης – κίνησης – αυτοεξυπηρέτησης, με στόχο την πρακτική εφαρμογή και τον εμπλουτισμό των γνώσεων που αποκόμισαν οι εκπαιδευόμενοι/-ες μέσα στο εξάμηνο. Η εργασία μπορεί να έχει τη μορφή γραπτού κειμένου ή έργου-κατασκευής.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια εποπτεύει τη διαδικασία και διευκολύνει, παρέχοντας πηγές αλλά και διευκρινίσεις σχετικές με το θέμα και τη μορφή της εργασίας. Ενδείκνυται η εργασία να προσαρμόζεται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των εκπαιδευομένων, υιοθετώντας τη μέθοδο μικρών projects. Το κάθε project θα έχει τον χαρακτηριστήρα μικρού διαθεματικού πρακτικού έργου και θα μπορεί, εκτός του πρακτικού αποτελέσματος, να παρουσιάζεται, εφόσον είναι επιθυμητό, από τους/τις συμμετέχοντες/-ουσες (άτομο ή ομάδα). Επίσης, μπορούν να αξιοποιηθούν άλλες τεχνικές συμμετοχικής δράσης, όπως το παιχνίδι ρόλων (για θέματα που αφορούν στάσεις ή συμπεριφορές) ή να πραγματοποιηθούν μελέτες περίπτωσης.

Επιπλέον, χρήσιμες δραστηριότητες είναι η μελέτη πηγών με στόχο την προσέγγιση της γνώσης, η βιωματική προσέγγιση μέσω κατάλληλων ερωτήσεων και διαλό-

γων και η διοργάνωση ομαδικών συζητήσεων, σχετικών με το περιεχόμενο της υποενότητας, η οργάνωση επισκέψεων σε διάφορους φορείς, οι ατομικές και ομαδικές εργασίες των εκπαιδευομένων και η παρουσίασή τους στην τάξη, η διεξαγωγή μικρής έρευνας με τη χρήση ερωτηματολογίων, συνεντεύξεων, βιβλιογραφίας κ.λπ. για τη διερεύνηση του θέματος. Επισημαίνεται ότι ενδείκνυται η χρήση των κατάλληλων εποπτικών μέσων διδασκαλίας – εκπαιδευτικής τεχνολογίας (διαφάνειες, βιντεοταινίες, Διαδίκτυο, ΤΠΕ) για την ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος των εκπαιδευομένων.

2.4.ΣΤ.4 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Η υποενότητα αφορά την ανάθεση εργασίας με θέμα σχετικό με τη νοσηλευτική, με στόχο την πρακτική εφαρμογή και τον εμπλουτισμό των γνώσεων που αποκόμισαν οι εκπαιδευόμενοι/-ες μέσα στο εξάμηνο. Η εργασία μπορεί να έχει τη μορφή γραπτού κειμένου ή έργου-κατασκευής.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια εποπτεύει τη διαδικασία και διευκολύνει, παρέχοντας πηγές αλλά και διευκρινίσεις σχετικές με το θέμα και τη μορφή της εργασίας. Ενδείκνυται η εργασία να προσαρμόζεται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των εκπαιδευομένων, υιοθετώντας τη μέθοδο μικρών projects. Το κάθε project θα έχει τον χαρακτήρα μικρού διαθεματικού πρακτικού έργου και θα μπορεί, εκτός του πρακτικού αποτελέσματος, να παρουσιάζεται, εφόσον είναι επιθυμητό, από τους/τις συμμετέχοντες/-ουσες (άτομο ή ομάδα). Επίσης, μπορούν να αξιοποιηθούν άλλες τεχνικές συμμετοχικής δράσης, όπως το παιχνίδι ρόλων (για θέματα που αφορούν στάσεις ή συμπεριφορές) ή να πραγματοποιηθούν μελέτες περίπτωσης.

Επιπλέον, χρήσιμες δραστηριότητες είναι η μελέτη πηγών με στόχο την προσέγγιση της γνώσης, η βιωματική προσέγγιση μέσω κατάλληλων ερωτήσεων και διαλόγων και η διοργάνωση ομαδικών συζητήσεων, σχετικών με το περιεχόμενο της υποενότητας, η οργάνωση επισκέψεων σε διάφορους φορείς, οι ατομικές και ομαδικές εργασίες των εκπαιδευομένων και η παρουσίασή τους στην τάξη, η διεξαγωγή μικρής έρευνας με τη χρήση ερωτηματολογίων, συνεντεύξεων, βιβλιογραφίας κ.λπ. για τη διερεύνηση του θέματος. Επισημαίνεται ότι ενδείκνυται η χρήση των κατάλληλων εποπτικών μέσων διδασκαλίας – εκπαιδευτικής τεχνολογίας (διαφάνειες, βιντεοταινίες, Διαδίκτυο, ΤΠΕ) για την ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος των εκπαιδευομένων.

2.4.ΣΤ.5 | ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η υποενότητα αφορά την ανάθεση εργασίας με θέμα σχετικό με την υγεία και την ασφάλεια στον χώρο εργασίας, με στόχο την πρακτική εφαρμογή και τον εμπλουτισμό των γνώσεων που αποκόμισαν οι εκπαιδευόμενοι/-ες μέσα στο εξάμηνο. Η εργασία μπορεί να έχει τη μορφή γραπτού κειμένου ή έργου-κατασκευής.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια εποπτεύει τη διαδικασία και διευκολύνει, παρέχοντας πηγές αλλά και διευκρινίσεις σχετικές με το θέμα και τη μορφή της εργασίας. Ενδείκνυται η εργασία να προσαρμόζεται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των εκπαι-

δευομένων, υιοθετώντας τη μέθοδο μικρών projects. Το κάθε project θα έχει τον χαρακτήρα μικρού διαθεματικού πρακτικού έργου και θα μπορεί, εκτός του πρακτικού αποτελέσματος, να παρουσιάζεται, εφόσον είναι επιθυμητό, από τους/τις συμμετέχοντες/-ουσες (άτομο ή ομάδα). Επίσης, μπορούν να αξιοποιηθούν άλλες τεχνικές συμμετοχικής δράσης, όπως το παιχνίδι ρόλων (για θέματα που αφορούν στάσεις ή συμπεριφορές) ή να πραγματοποιηθούν μελέτες περίπτωσης.

Επιπλέον, χρήσιμες δραστηριότητες είναι η μελέτη πηγών με στόχο την προσέγγιση της γνώσης, η βιωματική προσέγγιση μέσω κατάλληλων ερωτήσεων και διαλόγων και η διοργάνωση ομαδικών συζητήσεων, σχετικών με το περιεχόμενο της υποενότητας, η οργάνωση επισκέψεων σε διάφορους φορείς, οι ατομικές και ομαδικές εργασίες των εκπαιδευομένων και η παρουσίασή τους στην τάξη, η διεξαγωγή μικρής έρευνας με τη χρήση ερωτηματολογίων, συνεντεύξεων, βιβλιογραφίας κ.λπ. για τη διερεύνηση του θέματος. Επισημαίνεται ότι ενδείκνυται η χρήση των κατάλληλων εποπτικών μέσων διδασκαλίας – εκπαιδευτικής τεχνολογίας (διαφάνειες, βιντεοταινίες, Διαδίκτυο, ΤΠΕ) για την ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος των εκπαιδευομένων.

2.4.ΣΤ.6 | ΥΠΟΒΟΗΘΗΣΗ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ

Η υποενότητα αφορά την ανάθεση εργασίας με θέμα σχετικό με την υποβοήθηση φυσικοθεραπευτή/-τριας, με στόχο την πρακτική εφαρμογή και τον εμπλουτισμό των γνώσεων που αποκόμισαν οι εκπαιδευόμενοι/-ες μέσα στο εξάμηνο. Η εργασία μπορεί να έχει τη μορφή γραπτού κειμένου ή έργου-κατασκευής.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια εποπτεύει τη διαδικασία και διευκολύνει, παρέχοντας πηγές αλλά και διευκρινίσεις σχετικές με το θέμα και τη μορφή της εργασίας. Ενδείκνυται η εργασία να προσαρμόζεται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των εκπαιδευομένων, υιοθετώντας τη μέθοδο μικρών projects. Το κάθε project θα έχει τον χαρακτήρα μικρού διαθεματικού πρακτικού έργου και θα μπορεί, εκτός του πρακτικού αποτελέσματος, να παρουσιάζεται, εφόσον είναι επιθυμητό, από τους/τις συμμετέχοντες/-ουσες (άτομο ή ομάδα). Επίσης, μπορούν να αξιοποιηθούν άλλες τεχνικές συμμετοχικής δράσης, όπως το παιχνίδι ρόλων (για θέματα που αφορούν στάσεις ή συμπεριφορές) ή να πραγματοποιηθούν μελέτες περίπτωσης.

Επιπλέον, χρήσιμες δραστηριότητες είναι η μελέτη πηγών με στόχο την προσέγγιση της γνώσης, η βιωματική προσέγγιση μέσω κατάλληλων ερωτήσεων και διαλόγων και η διοργάνωση ομαδικών συζητήσεων, σχετικών με το περιεχόμενο της υποενότητας, η οργάνωση επισκέψεων σε διάφορους φορείς, οι ατομικές και ομαδικές εργασίες των εκπαιδευομένων και η παρουσίασή τους στην τάξη, η διεξαγωγή μικρής έρευνας με τη χρήση ερωτηματολογίων, συνεντεύξεων, βιβλιογραφίας κ.λπ. για τη διερεύνηση του θέματος. Επισημαίνεται ότι ενδείκνυται η χρήση των κατάλληλων εποπτικών μέσων διδασκαλίας – εκπαιδευτικής τεχνολογίας (διαφάνειες, βιντεοταινίες, Διαδίκτυο, ΤΠΕ) για την ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος των εκπαιδευομένων.

2.4.ΣΤ.7 | ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Η υποενότητα αυτή αφορά τη διαθεματική προσέγγιση, η οποία επικεντρώνεται σε πιθανούς συνδέσμους μεταξύ των διαφόρων θεμάτων/μαθημάτων του εξαμήνου Δ', υπό το πρίσμα ενός συγκεκριμένου θέματος, το οποίο προσεγγίζεται και αναλύεται από διάφορες οπτικές γωνίες. Η αναζήτηση εννοιολογικών διασυνδέσεων των μαθημάτων, όταν αυτά παρουσιάζουν παιδαγωγική ή και διδακτική συνάφεια και σε πολλά σημεία οι στόχοι τους αλληλοσυμπληρώνονται, αποβλέπει στην ολόπλευρη διαμόρφωση των εκπαιδευομένων, στη διεύρυνση των διδακτικών στόχων και την πολύπλευρη ανάπτυξη της τάξης.

Η μέθοδος project προβάλλεται ως η πιο κατάλληλη για την αξιοποίηση της προσέγγισης αυτής στην καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική, ενώ παράλληλα λειτουργεί θετικά και σε πολλά επίπεδα στη μαθησιακή διαδικασία.

Απώτερος στόχος είναι η ολόπλευρη ανάπτυξη των εκπαιδευομένων και ειδικότερα η διαμόρφωση θετικών στάσεων, αξιών και συμπεριφορών. Ιδιαίτερα, κρίνεται σκόπιμο να τονιστεί ότι η μάθηση πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μια ενεργητική διαδικασία, η οποία συντελείται μέσα από τη διαρκή αλληλεπίδραση των εκπαιδευομένων. Επίσης, μπορούν να αξιοποιηθούν και άλλες τεχνικές συμμετοχικής δράσης, όπως το παιχνίδι ρόλων (για θέματα που αφορούν στάσεις ή συμπεριφορές) ή να πραγματοποιηθούν μελέτες περίπτωσης. Επιπλέον, χρήσιμες δραστηριότητες είναι η μελέτη πηγών με στόχο την κατάκτηση της γνώσης, η βιωματική προσέγγιση μέσω κατάλληλων ερωτήσεων και διαλόγων και η διοργάνωση ομαδικών συζητήσεων, η οργάνωση επισκέψεων σε διάφορους φορείς, ατομικές και ομαδικές εργασίες των μαθητών και η παρουσίασή τους στην τάξη, η διεξαγωγή μικρής έρευνας με τη χρήση ερωτηματολογίων, συνεντεύξεων, βιβλιογραφίας κ.λπ. Επισημαίνεται ότι ενδείκνυται η χρήση των κατάλληλων εποπτικών μέσων διδασκαλίας – εκπαιδευτικής τεχνολογίας (διαφάνειες, βιντεοταινίες, Διαδίκτυο, ΤΠΕ) για την ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος των εκπαιδευομένων.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Χρυσ αφίδης, Κ. (2002). *Βιωματική – επικοινωνιακή διδασκαλία. Η εισαγωγή της μεθόδου project στο σχολείο*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
2. Manske, R. C. (2015). *Fundamental orthopedic management for the physical therapist assistant* (4th edition). St. Louis, MO: Mosby Publications.
3. Moini, J. & Chaney, C. (2020). *Introduction to pathology for the physical therapist assistant* (2nd edition). Burlington, MA: Jones & Bartlett Learning.

Συμπληρωματικές

1. Barrett, C. M. (2019). *Dreeben-Irimia's introduction to physical therapy practice for physical therapist assistants* (4th edition). Burlington, MA: Jones & Bartlett Learning.
2. Cikulin-Kulinski, K. (2017). *Physical therapy clinical handbook for PTAs* (3rd edition). Burlington, MA: Jones & Bartlett Learning.

3 | Διδακτική μεθοδολογία

Στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών συναντήσεων, αξιοποιείται η συμμετοχική ή/και η βιωματική διδασκαλία. Έχοντας ως σημείο εκκίνησης τις βασικές αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων αλλά και τη σύνδεση της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας, η εκπαίδευση έχει ένα διπλό σημείο αναφοράς: την ενεργή ανταπόκριση στις μαθησιακές ανάγκες της συγκεκριμένης κάθε φορά ομάδας εκπαιδευομένων και τις ανάγκες που προκύπτουν στο περιβάλλον εργασίας της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια οργανώνει και καθοδηγεί την εκπαιδευτική πράξη, επιλύει τυχόν προβλήματα, υποστηρίζει, ανατροφοδοτεί και ενδυναμώνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες. Διαμεσολαβεί, διευκολύνει και ενισχύει τη διαδικασία μάθησης, σε ομαδικό και σε ατομικό επίπεδο, συνδέοντας την κατάρτιση με τον κόσμο της εργασίας.

Η συμμετοχική και βιωματική εκπαίδευση διαμορφώνει ένα δημιουργικό περιβάλλον μάθησης και ενισχύει την αλληλεπίδραση εκπαιδευτή/-τριας και εκπαιδευομένων. Προσφέρει τη δυνατότητα να γίνουν αντιληπτές αλλά και να αξιοποιηθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία οι ανάγκες, οι ιδιαιτερότητες, οι δυνατότητες, οι γνώσεις, οι δεξιότητες και οι εμπειρίες της συγκεκριμένης ομάδας των καταρτιζομένων. Προσφέρει τη δυνατότητα να γίνουν πρακτικές και ρεαλιστικές συνδέσεις με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Την υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης ενισχύουν η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η ενίσχυση της συμμετοχής των καταρτιζομένων υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών όπως είναι ο καταγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις-απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, οι μελέτες περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τα θέματά τους από τη θεματολογία της κάθε μαθησιακής ενότητας και τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας.

Η εκπαίδευση σε συγκεκριμένες –ατομικές ή/και ομαδικές– δραστηριότητες μέσα στην τάξη και στα εργαστήρια προετοιμάζει τα μέλη της ομάδας για τη συμμετοχή τους στην πρακτική άσκηση/μαθητεία. Η σταδιακή εξειδίκευση της γνώσης, η ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων/ικανοτήτων, καθώς και η καλλιέργεια κατάλληλων στάσεων και συμπεριφορών σε κρίσιμα ζητήματα δεοντολογίας, υγείας και ασφάλειας κ.λπ., προετοιμάζουν τη συγκεκριμένη κάθε φορά ομάδα εκπαιδευομένων για τα επόμενα βήματα. Το πρόγραμμα κατάρτισης συνδυάζει την απόκτηση θεωρητικών γνώσεων με την ανάπτυξη αναγκαίων πρακτικών δεξιοτήτων για την αποτελεσματική άσκηση του επαγγέλματος.

Σε ανάλογη κατεύθυνση, στο πλαίσιο της πρακτικής εφαρμογής της ειδικότητας, δίνεται και η δυνατότητα ανάπτυξης διαθεματικών προγραμμάτων/σχεδίων δραστηριοτήτων (projects), με σύγχρονη εφαρμογή διαφορετικών μαθησιακών ενοτήτων και θεματικών. Οι συγκεκριμένες δραστηριότητες μπορούν να αναπτύσσονται σε μεγαλύτερη ή μικρότερη χρονική έκταση και να συμπεριλαμβάνουν, ενδεικτικά, επισκέψεις σε χώρους εργασίας και εγκαταστάσεις παραγωγής, συναντήσεις με έμπειρους επαγγελματίες της ειδικότητας ή ειδικούς του συγκεκριμένου παραγωγικού τομέα και κλάδου, υλοποίηση ομαδικών εργασιών με συνδυασμό διαφορετικών μαθησιακών ενοτήτων υπό την καθοδήγηση ομάδας εκπαιδευτών/-τριών ή ακόμη και δημιουργία ομάδων εκπαιδευομένων με στόχο την αμοιβαία άσκηση, μελέτη και αλληλοδιδασκαλία. Το σύνολο των παραπάνω δραστηριοτήτων μπορούν να αξιοποιηθούν και αυτόνομα, ανεξάρτητα δηλαδή από την υλοποίηση ενός συνολικότερου project.

Η ανάπτυξη συνεργατικού κλίματος μεταξύ των εκπαιδευομένων και η καλλιέργεια σχέσης εμπιστοσύνης με τους/τις εκπαιδευτές/-τριες συντελούν στη δημιουργία μιας *κοινότητας μάθησης*, η οποία μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα σημαντική για την ενίσχυση των διεργασιών μάθησης τόσο κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας όσο και πέρα από αυτή, σε περιόδους μελέτης ή/και προετοιμασίας για τις διαδικασίες αξιολόγησης/πιστοποίησης των γνώσεων και δεξιοτήτων που έχουν αποκτηθεί.

Η ενίσχυση της συνεργασίας και της δημιουργίας μιας κοινότητας μάθησης είναι δυνατόν να επηρεάσει και τους τρόπους μελέτης των εκπαιδευομένων προς μια πιο ενεργητική, δημιουργική στάση διερεύνησης και εξοικείωσης με τη γνώση. Η τήρηση προσωπικών σημειώσεων και η ανταλλαγή τους μεταξύ των εκπαιδευομένων, η μελέτη πρόσθετων βιβλιογραφικών –ελληνόφωνων και ξενόγλωσσων– πηγών, η αναζήτηση συμπληρωματικών ερεθισμάτων στο ευρύτερο κοινωνικό και επαγγελματικό περιβάλλον (παρακολούθηση οπτικο-ακουστικού υλικού, επαγγελματικών περιοδικών, εξέλιξης θεσμικού πλαισίου κ.λπ.), σχετικών με την επαγγελματική ειδικότητα, είναι δυνατόν να αποτελέσουν σημαντικά συστατικά για τη διαμόρφωση μιας ισχυρής σχέσης με την εξειδικευμένη επαγγελματική γνώση και τις δεξιότητες που απαιτεί το επάγγελμα.

Η παρακολούθηση ενός εντατικού προγράμματος κατάρτισης μεγάλης διάρκειας αναγκαστικά επιφέρει αλλαγές στην καθημερινότητα των εκπαιδευομένων. Η αποδοτική διαχείριση του καθημερινού χρόνου απαιτεί προσωπικό προγραμματισμό και φροντίδα. Η συστηματική πρόβλεψη ενός χρονικού διαστήματος μελέτης, καθημερινά, καθώς και η τήρηση ενός ημερολογίου μάθησης όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καταγράφουν την καθημερινή τους πρόοδο, αλλά ενδεχομένως θα σημειώνουν και ερωτήματα ή παρατηρήσεις σχετικές με την κάθε μαθησιακή ενότητα, μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμες και πολύ δημιουργικές πρακτικές ενίσχυσης των διαδικασιών μάθησης.

Η φοίτηση στη Σχολή Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης είναι περίοδος διαμόρφωσης μιας μελλοντικής επαγγελματικής ταυτότητας. Είναι η αρχή μιας νέας προσωπικής ιστορίας και μιας διαρκούς εξέλιξης μπροστά σε απαιτήσεις και αναγκαιότητες που χαρακτηρίζουν την κάθε επαγγελματική ειδικότητα. Είναι η ευκαιρία διασύνδεσης του/της κάθε εκπαιδευομένου/-ης με τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις στάσεις που είναι κοινές στην επαγγελματική κοινότητα στην οποία σταδιακά θα ενταχθεί.

4 | Υγεία και ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης

Για την προστασία των καταρτιζομένων, τόσο στην αίθουσα διδασκαλίας και στους εργαστηριακούς χώρους της ΣΑΕΚ όσο και στις επιχειρήσεις που επισκέπτονται για την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης/μαθητείας, τηρούνται όλες οι προβλεπόμενες διατάξεις για τους κανόνες υγείας και ασφάλειας στην ειδικότητα και το επάγγελμα, αλλά και ευρύτερα, όπως προβλέπονται ιδίως από⁴:

- Τον κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων (βλ. Ν. 3850/2010), όπως ισχύει.
- Τις διατάξεις του κτιριοδομικού κανονισμού (βλ. 3046/304/89-ΦΕΚ 59/Δ/3-02-89), όπως ισχύει.
- Τον κανονισμό λειτουργίας των εργαστηριακών κέντρων (ΦΕΚ 1318 Β'/2015), όπως ισχύει.
- Το ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021, κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484 με θέμα την «Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων», όπως ισχύει.
- Το ΦΕΚ 4146/Β/9-9-2021, κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. ΦΒ7/108652/Κ3, με θέμα το «Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας», όπως ισχύει.

Παρακάτω, παρατίθενται οι βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας καθώς και ο σχετικός αναγκαίος ατομικός εξοπλισμός για τις συνθήκες άσκησης της ειδικότητας:

4.1 • Βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας

Στους/Στις καταρτιζόμενους/-ες πρέπει να παρέχονται άρτιες συνθήκες για την εκπαίδευσή τους στους χώρους της ΣΑΕΚ ή τους χώρους εργαστηριακής και πρακτικής άσκησης, δηλαδή πρέπει να διατίθεται ο απαραίτητος εξοπλισμός, να προσφέρονται όλα τα απαραίτητα μέσα ατομικής προστασίας (ΜΑΠ), να διενεργούνται δωρεάν οι ενδεδειγμένες ιατρικές πράξεις (π.χ. εμβολιασμοί, διαγνωστικές εξετάσεις κ.λπ.), να διεξάγονται τα σχετικά εκπαιδευτικά προγράμματα κ.ο.κ.

Οι καταρτιζόμενοι/-ες πρέπει να τηρούν τους κανόνες υγείας και ασφάλειας, όπως αυτοί προβλέπονται από τον φορέα στον οποίο εκτελούν την εργαστηριακή ή πρακτική άσκηση ή από τον/την εργοδότη/-τρια στην περίπτωση της μαθητείας (μέτρα υγιεινής, διαχείριση αποβλήτων, χειρισμός ασθενών και φορτίων, συμμόρφωση με το συνιστώμενο πρόγραμμα εμβολιασμών κ.λπ.).

4 [Οδηγός_Κατάρτισης_Βοηθός_φυσικοθεραπευτή.pdf](#)

Οι καταρτιζόμενοι/-ες θα πρέπει να εκπαιδεύονται στην εφαρμογή των πρωτοκόλλων και διαδικασιών που αφορούν τα ζητήματα υγείας και ασφάλειας που μπορεί να προκύψουν στις εγκαταστάσεις της ΣΑΕΚ και των μονάδων παροχής υπηρεσιών υγείας στο πλαίσιο της κατάρτισης.

Σε περίπτωση σχετιζόμενου με την κατάρτιση ατυχήματος ή νοσήματος, θα πρέπει να ενημερώνονται οι αρμόδιοι φορείς (ΣΑΕΚ και μονάδες υγείας) και να προβαίνουν σε όλες τις προβλεπόμενες ενέργειες.

Σε κάθε περίπτωση, τόσο για την κατάρτιση στη ΣΑΕΚ σε επιχειρήσεις και εργαστηριακούς χώρους όσο και για την πρακτική άσκηση ή τη μαθητεία, πέραν της τήρησης των κανόνων ασφάλειας στην ειδικότητα και στο επάγγελμα, τηρούνται οι κανόνες ασφάλειας και υγιεινής όπως προβλέπονται ιδίως από:

- τον κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων (βλ. Ν. 3850/2010, όπως ισχύει),
- τις διατάξεις του κτιριοδομικού κανονισμού (βλ. 3046/304/89-ΦΕΚ 59/Δ/03-02-89), όπως ισχύει,
- τον κανονισμό λειτουργίας των εργαστηριακών κέντρων (ΦΕΚ 1318B/2015),
- το αρ. 2 της υπ' αρ.139931/Κ1ΚΥΑ «Πρακτική Άσκηση ή Μαθητεία καταρτιζομένων ΙΕΚ» (ΦΕΚ1953B/2015),
- το υπ' αρ. /Κ1/146931/18-09-2015 έγγραφο του ΓΓΔΒΜΝΓ με θέμα «Πρακτική άσκηση καταρτιζομένων Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ)»,
- την παρ. 8 του άρθρου 17 του Ν. 4186/2013 «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις» (ΦΕΚ 193 Α), όπως ισχύει.

4.2 • Μέσα ατομικής προστασίας

Τα συνιστώμενα μέσα ατομικής προστασίας για τους/τις καταρτιζόμενους/-ες, ανάλογα με τους κινδύνους στους οποίους εκτίθενται, είναι:

- ιατρικά γάντια μιας χρήσης (λάτεξ ή βινυλίου ή νιτριλίου),
- προστατευτική ρόμπα, ή ποδιά, ή κουστούμι, ή ολόσωμη φόρμα μιας χρήσης, που χρησιμοποιείται επιπροσθέτως της καθημερινής στολής εργασίας (πλαστική ρόμπα, αποστειρωμένη ρόμπα, ολόσωμη φόρμα με κουκούλα κ.λπ.),
- μάσκες ιατρικής χρήσης (απλές χειρουργικές, FFP2 και FFP3, ανάλογα με το είδος έκθεσης),
- γυαλιά ή ασπίδες προσώπου για την οφθαλμική προστασία.

Η χρήση των παραπάνω μέσων εφαρμόζεται σε συνδυασμό με τις λοιπές συνιστώμενες προφυλάξεις (βασικές, ή επαφής, ή σταγονιδίων, ή αερογενείς), ανάλογα με τη φύση του κινδύνου στον οποίο εκτίθεται ο/η καταρτιζόμενος/-η.

Για την τήρηση των συνιστώμενων κατά περίπτωση μέτρων και προφυλάξεων, θα πρέπει να παρέχεται πλήρης και επαναλαμβανόμενη εκπαίδευση στους/στις καταρτιζόμενους/-ες.

Προδιαγραφές υλοποίησης πρακτικής άσκησης

1 | Ο θεσμός της πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση συνδέεται άρρηκτα με τη θεωρητική κατάρτιση, αφού, κατά τη διάρκειά της, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες ανακαλούν τη θεωρητική και εργαστηριακή γνώση τους για να την εφαρμόσουν στην πράξη και να αντεπεξέλθουν στις εργασίες που τους ανατίθενται. Καλούνται να αναλάβουν συγκεκριμένα καθήκοντα και να δώσουν λύση σε πρακτικά προβλήματα που ανακύπτουν, υπό την εποπτεία των εκπαιδευτών/-τριών. Έτσι, ο θεσμός της πρακτικής άσκησης στοχεύει στην ανάπτυξη επαγγελματικών ικανοτήτων/δεξιοτήτων σχετικών με την ειδικότητα, στην ενίσχυση της επαφής με τον εργασιακό χώρο και την προετοιμασία των εκπαιδευομένων για την παραγωγική διαδικασία, μέσω της απόκτησης εμπειριών ιδιαίτερα χρήσιμων για τη μετέπειτα επαγγελματική τους πορεία.

Αναλυτικότερα, η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες των Σχολών Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΑΕΚ) και θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση Βεβαίωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Άρθρο 27 του Ν. 4763/2020 για το Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης).

Στη συνέχεια αναφέρονται χρήσιμες πληροφορίες για το θεσμό της πρακτικής άσκησης, όπως περιγράφονται στη σχετική νομοθεσία⁵, και που αφορούν τις βασικές προϋποθέσεις, τον τρόπο και τους όρους υλοποίησής της.

Διάρκεια πρακτικής άσκησης

Η συνολική διάρκεια της περιόδου πρακτικής άσκησης είναι εννιακόσιες εξήντα (960) ώρες. Οι ώρες πρακτικής ανά ημέρα καθορίζονται σε τέσσερις (4) έως οκτώ (8) ανάλογα με τη φύση και το αντικείμενο της ειδικότητας κατάρτισης του/της ασκούμενου/-ης. Δεν επιτρέπεται η υπέρβαση του ημερήσιου ωραρίου πέραν των ωρών που ορίζονται στην ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης.

5 Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στο Μέρος Δ' του εκπαιδευτικού εγχειριδίου και που αφορούν τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, τους όρους υλοποίησης, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των πρακτικά ασκούμενων προέρχονται από το ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021. Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. Κ5/97484. Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Όροι υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση δύναται να πραγματοποιείται σε θέσεις που προσφέρονται από φυσικά πρόσωπα, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ, δημόσιες υπηρεσίες, ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμού και επιχειρήσεις. Εξαιρούνται οι φορείς:

- α) Προσωρινής απασχόλησης
- β) Τα νυχτερινά κέντρα
- γ) Παροχής καθαριότητας και φύλαξης
- δ) Τα πρακτορεία τυχερών παιχνιδιών
- ε) Κάθε επιχείρηση στην οποία δεν είναι εφικτός ο έλεγχος της εκπαίδευσης από τον αρμόδιο φορέα.

Ο/Η εκπαιδευόμενος/-η ΣΑΕΚ, προκειμένου να πραγματοποιήσει πρακτική άσκηση, υπογράφει ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης με τον/την εργοδότη/-τρια, η οποία θεωρείται από τη ΣΑΕΚ φοίτηση. Η ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης δεν συνιστά σύμβαση εξαρτημένης εργασίας.

Βασικός συντελεστής για την επιτυχή υλοποίηση της πρακτικής άσκησης είναι και ο/η εκπαιδευτής/-τρια της επιχείρησης ή υπηρεσίας, ο/η οποίος/-α αναλαμβάνει την παρακολούθηση και υποστήριξη των ασκουμένων. Σε αυτή την κατεύθυνση, ο/η εργοδότης/-τρια ορίζει έμπειρο στέλεχος συναφούς επαγγελματικής ειδικότητας με τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η ως «εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας», ο/η οποίος/-α αναλαμβάνει την αποτελεσματική υλοποίηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στον χώρο εργασίας και την παρακολούθηση της προόδου του/της πρακτικά ασκούμενου/-ης.

Η παρακολούθηση της προόδου του/της πρακτικά ασκούμενου/-ης γίνεται μέσω του βιβλίου πρακτικής άσκησης. Αναλυτικότερα, σε αυτό καταγράφει ο/η πρακτικά ασκούμενος/-η ανά εβδομάδα τις εργασίες με τις οποίες ασχολήθηκε και περιγράφει συνοπτικά τα καθήκοντα που του/της ανατέθηκαν στον χώρο πραγματοποίησης της πρακτικής άσκησης. Κάθε εβδομαδιαία καταχώρηση ελέγχεται και υπογράφεται από τον/την εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας.

2 | Οδηγίες για τον/την πρακτικά ασκουμένου/-ης

2.1 • Προϋποθέσεις εγγραφής στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες των Σχολών Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης και θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση Βεβαίωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Για την έναρξη της πρακτικής άσκησης στην ειδικότητα «Βοηθός Φυσικοθεραπευτή», οι εκπαιδευόμενοι/-ες πρέπει να έχουν συμπληρώσει το εξάμηνο Β⁶ της φοίτησής τους στις ΣΑΕΚ. Στην περίπτωση αυτή, μπορούν πια να τοποθετηθούν σε θέση πρακτικής της ειδικότητάς τους.

2.2 • Δικαιώματα και υποχρεώσεις του/της πρακτικά ασκούμενου/-ης

Βασική προϋπόθεση για την επιτυχή υλοποίηση ενός προγράμματος πρακτικής άσκησης είναι η γνώση και η εφαρμογή των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων κάθε εμπλεκόμενου μέλους όπως ορίζονται στην εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία. Στη συνέχεια, παρατίθενται κάποια δικαιώματα και υποχρεώσεις των πρακτικά ασκούμενων.

Δικαιώματα πρακτικά ασκούμενων

1. Τμηματική ή συνεχόμενη υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.
2. Δυνατότητα αποζημίωσης, η οποία ορίζεται στο 80% του νόμιμου, νομοθετημένου, κατώτατου ορίου του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, ή όπως αυτό διαμορφώνεται από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων ή αναλογικά, εάν η ημερήσια διάρκεια της πρακτικής είναι μικρότερη των οκτώ (8) ωρών. Η αποζημίωση καταβάλλεται στον/στην πρακτικά ασκούμενο/-η μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης. Σε περίπτωση μη δυνατότητας χρηματοδότησης της αποζημίωσης της πρακτικής άσκησης, δεν υφίσταται η υποχρέωση αποζημίωσής της, παρά μόνο η υποχρέωση του/της εργοδότη/-τριας να αποδίδει τις προβλεπόμενες ασφαλιστικές εισφορές.
3. Υπαγωγή στην ασφάλιση του e-ΕΦΚΑ (πρώην ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) για τον κλάδο του ατυχήματος. Για την ασφάλισή του/της καταβάλλονται οι προβλεπόμενες από την παρ. 1 του άρθρου 10 του Ν. 2217/1994 (Α' 83) ασφαλιστικές εισφορές, οι οποίες

6 [Οδηγός_Κατάρτισης_Βοηθός_φυσικοθεραπευτή.pdf](#)

βαρύνουν το φυσικό ή νομικό πρόσωπο (εργοδότη/-τρια) στο οποίο υλοποιείται η πρακτική άσκηση.

4. Δικαίωμα αναφοράς στη ΣΑΕΚ σε περίπτωση μη τήρησης των όρων πρακτικής άσκησης.
5. Δικαίωμα διακοπής πρακτικής άσκησης βάσει τεκμηρίωσης και έπειτα από σχετική δήλωση στη ΣΑΕΚ εποπτείας.
6. Αλλαγή εργοδότη/-τριας, εφόσον συντρέχει τεκμηριωμένος σοβαρότατος λόγος.
7. Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες δεν απασχολούνται την Κυριακή και τις επίσημες αργίες.

Υποχρεώσεις πρακτικά ασκουμένων

1. Τήρηση του ημερήσιου ωραρίου πρακτικής άσκησης, όπως ορίζεται στην ειδική σύμβαση.
2. Τήρηση των όρων υγείας και ασφάλειας του/της εργοδότη/-τριας.
3. Σεβασμός της κινητής και ακίνητης περιουσίας του/της εργοδότη/-τριας.
4. Αρμονική συνεργασία με τα στελέχη του/της εργοδότη/-τριας.
5. Προσκόμιση –όπου απαιτείται– όλων των απαραίτητων ιατρικών βεβαιώσεων για την εξάσκηση του επαγγέλματος.
6. Προσκόμιση στη ΣΑΕΚ των απαραίτητων δικαιολογητικών, πριν από την έναρξη και μετά τη λήξη της πρακτικής άσκησης, αλλά και σε περίπτωση διακοπής της.
7. Ενημέρωση σε περίπτωση απουσίας του/της ασκουμένου/-ης της επιχείρησης και της ΣΑΕΚ εποπτείας.
8. Τήρηση βιβλίου πρακτικής άσκησης, το οποίο διατίθεται από τη ΣΑΕΚ και στο οποίο αναγράφονται από τους/τις ασκούμενους/-ες ανά εβδομάδα οι εργασίες με τις οποίες ασχολήθηκαν και τα καθήκοντα που τους ανατέθηκαν στον χώρο πραγματοποίησης της πρακτικής άσκησης.
9. Προσκόμιση στο τέλος κάθε μήνα στη ΣΑΕΚ φοίτησης ή εποπτείας της πρακτικής άσκησης του βιβλίου πρακτικής άσκησης για έλεγχο.
10. Υποβολή μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης του βιβλίου πρακτικής άσκησης στη ΣΑΕΚ φοίτησης, συμπληρωμένου με τις εβδομαδιαίες εκθέσεις, τον χρόνο και το αντικείμενο απασχόλησης, τις ημέρες απουσίας και την επίδοση του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης. Υποβολή του εντύπου λήξης (Βεβαίωση Παρουσίας) της πρακτικής άσκησης, συμπληρωμένου, υπογεγραμμένου και σφραγισμένου από τον/την εργοδότη/-τρια-νόμιμο/-η εκπρόσωπο του φορέα απασχόλησης, στο οποίο βεβαιώνεται ότι ο/η εκπαιδευόμενος/-η πραγματοποίησε την πρακτική άσκηση στην επιχείρηση/οργανισμό, καθώς και το χρονικό διάστημα αυτής.
11. Άμεση ενημέρωση της ΣΑΕΚ φοίτησης από τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η σε περίπτωση διακοπής της πρακτικής άσκησης και προσκόμιση του βιβλίου πρακτικής και του εντύπου της λήξης (Βεβαίωση Παρουσίας) με τις ημέρες πρακτικής

άσκησης που έχουν πραγματοποιηθεί. Για να συνεχίσει ο/η εκπαιδευόμενος/-η την πρακτική άσκηση, για το υπόλοιπο του προβλεπόμενου διαστήματος, στον ίδιο ή σε άλλο φορέα απασχόλησης (εργοδότη/-τρια), θα πρέπει να ακολουθηθεί εκ νέου η διαδικασία έναρξης πρακτικής. Αν η διακοπή της πρακτικής άσκησης γίνει από τον/την εργοδότη/-τρια, τότε οφείλει ο/η τελευταίος/-α να ενημερώσει άμεσα της ΣΑΕΚ φοίτησης του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης.

2.3 • Φορείς υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Κάθε πρακτικά ασκούμενος/-η πραγματοποιεί την πρακτική άσκηση σε τμήματα των φορέων απασχόλησης αντίστοιχα με την ειδικότητά του/της, με την εποπτεία υπεύθυνου/-ης του φορέα, ειδικότητας αντίστοιχης με το αντικείμενο κατάρτισής του/της.

Ειδικότερα, στην ειδικότητα «Βοηθός Φυσικοθεραπευτή», οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν πρακτική άσκηση σε **τομείς** υγείας και πρόνοιας που σχετίζονται με τον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα **σε φορείς/επιχειρήσεις** και σε **θέσεις εργασίας** ως «Βοηθός Φυσικοθεραπευτή» (ή ως «Βοηθός Φυσικοθεραπείας ή «Βοηθός Φυσικοθεραπευτή/-τριας – Υπάλληλος Εργαστηρίου Φυσικοθεραπείας», προηγούμενοι τίτλοι της ειδικότητας) **όπως:**

- Εργαστήρια φυσικοθεραπείας
- Ιδρύματα και κέντρα αποθεραπείας και αποκατάστασης ΑμεΑ (κινητικές αναπηρίες)
- Κέντρα Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ)
- Ιατρεία θεραπευτικών λουτροπηγών
- Ειδικά κέντρα αποκατάστασης
- Νοσοκομεία, κλινικές, θεραπευτήρια που διαθέτουν τμήματα φυσικοθεραπείας
- Αθλητικά κέντρα και χώρους άθλησης

Απαιτείται η νόμιμη άδεια λειτουργίας εργαστηρίου φυσικοθεραπείας (σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του ΠΔ 29/87) και η παρουσία-επίβλεψη πτυχιούχου φυσικοθεραπευτή/-τριας, με άδεια άσκησης επαγγέλματος.

3 | Ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της πρακτικής άσκησης

Ο/Η εργοδότης/-τρια της επιχείρησης που προσφέρει θέση πρακτικής άσκησης ορίζει ένα έμπειρο στέλεχος συναφούς επαγγελματικής ειδικότητας με τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η ως «εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας», ο/η οποίος/-α αναλαμβάνει την αποτελεσματική υλοποίηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στον χώρο εργασίας, την παρακολούθηση της προόδου των εκπαιδευομένων και την ανατροφοδότηση των υπεύθυνων εκπαιδευτών/-τριών στην εκπαιδευτική δομή.

Αναλυτικότερα, ο/η εκπαιδευτής/-τρια είναι το συνδετικό πρόσωπο του/της εργοδότη/-τριας της επιχείρησης με την εκπαιδευτική δομή (ΣΑΕΚ) και, κατά συνέπεια, έχει συνεχή συνεργασία με αυτήν. Επιπλέον, ο ρόλος αφορά την παροχή συμβουλών, πληροφοριών ή καθοδήγησης, καθώς πρόκειται για ένα άτομο με χρήσιμη εμπειρία, δεξιότητες και εξειδίκευση, το οποίο υποστηρίζει την προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη των πρακτικά ασκούμενων.

4 | Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της πρακτικής άσκησης

Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, επιδιώκεται η αναβάθμιση των γνώσεων, των επαγγελματικών δεξιοτήτων και των ικανοτήτων των σπουδαστών/-τριών ΣΑΕΚ, με αποτέλεσμα την ομαλή μετάβασή τους από την αίθουσα κατάρτισης στον χώρο εργασίας, και μάλιστα υπό πραγματικές εργασιακές συνθήκες. Στο πλαίσιο αυτής της μετάβασης και της ομαλής ένταξης, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες καλούνται να καλλιεργήσουν όχι μόνο επαγγελματικές δεξιότητες που αφορούν την ειδικότητα και οι οποίες δεν εξαντλούνται στο πλαίσιο της αίθουσας κατάρτισης, αλλά και οριζόντιες δεξιότητες που ενισχύουν την επαγγελματική τους συμπεριφορά και καλλιεργούν την περιβαλλοντική αλλά και επιχειρηματική κουλτούρα. Έτσι, η πρακτική άσκηση αποτελεί ένα προπαρασκευαστικό στάδιο, κατά το οποίο αναβαθμίζονται οι γενικές και ειδικές γνώσεις, συντελούνται σημαντικές διεργασίες επαγγελματικού προσανατολισμού και διευκολύνεται η επαγγελματική ανάπτυξη του ατόμου.

Αναλυτικότερα, κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, παρέχεται η δυνατότητα στον/στην πρακτικά ασκούμενο/-η να ασκηθεί στις εργασίες που απορρέουν από τα επιμέρους μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης στην ειδικότητα. Η άσκηση μπορεί να επιτευχθεί μέσω της παρατήρησης της εργασίας, της συμμετοχής σε ομάδα εκτέλεσης της εργασίας, της καθοδηγούμενης εργασίας ή της δοκιμής/αυτόνομης εκτέλεσης της εργασίας από τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η.

Στον πίνακα που ακολουθεί, αποτυπώνονται οι ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης για την ειδικότητα «Βοηθός Φυσικοθεραπευτής/-τριας» και οι αντίστοιχες ενδεικτικές εργασίες και ειδικές προδιαγραφές ανά ενότητα κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης. Επισημαίνεται ότι οι εν λόγω εργασίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους/τις πρακτικά ασκούμενους/-ες για τη συμπλήρωση του βιβλίου πρακτικής άσκησης.

**Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
A. «Υποδοχή και προετοιμασία ασθενών»	- Υποδοχή του/της ασθενούς στον χώρο θεραπείας, - Τοποθέτηση ή/και μεταφορά του/της ασθενούς στην κατάλληλη θέση για την εφαρμογή θεραπείας, σύμφωνα με τους κανόνες ασφαλούς μετακίνησης ασθενών, - Καταγραφή (αδρός έλεγχος) της γενικής κατάστασης της υγείας του/της ασθενούς (π.χ. πίεση, σφίξεις), πριν από την έναρξη της φυσικοθεραπείας, - Ενημέρωση του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας για το ιστορικό-κάρτα ασθενούς, - Παροχή ηθικής και ψυχολογικής στήριξης στους/στις ασθενείς, σύμφωνα με τις αρχές της συμπερίληψης, - Εξασφάλιση των όρων ατομικής προστασίας των προσώπων που κινούνται στον χώρο του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας, - Φροντίδα υγιεινής του χώρου, του εξοπλισμού και των υλικών, σύμφωνα με τα ισχύοντα υγειονομικά πρωτόκολλα.	- Μέσα ατομικής προστασίας, - Έπιπλα εργαστηρίου φυσικοθεραπείας, - Ιατρικά όργανα, - Φυσικοθεραπευτικά έντυπα.
B. «Προετοιμασία εργαστηρίου φυσικοθεραπείας» συνέχεια >>	- Οργάνωση του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας με βάση τις καθημερινές ανάγκες του προγράμματος, - Προετοιμασία των απαραίτητων αναλώσιμων υλικών και των κατάλληλων μέσων που απαιτούνται στην εκάστοτε φυσικοθεραπευτική πράξη,	- Μέσα ατομικής προστασίας, - Υλικά, αναλώσιμα, - Βοηθήματα χειρισμού μεταφοράς ασθενών, - Φυσικοθεραπευτικά μηχανήματα/ συσκευές,

συνέχεια >>

Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων πρακτικής άσκησης

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
« συνέχεια Β. «Προετοιμασία εργαστηρίου φυσικοθεραπείας»	- Επιμέλεια διακίνησης αναλώσιμων υλικών και προμήθειας των απαραίτητων σε ποσότητα και των κατάλληλων σε ποιότητα υλικών, - Έλεγχος της καλής λειτουργίας και συντήρησης των φυσικοθεραπευτικών μηχανημάτων.	- Φυσικοθεραπευτικά εργαλεία/όργανα, - Βοηθήματα.
Γ. «Υποβοήθηση του/της φυσικοθεραπευτή /-τριας κατά την εφαρμογή φυσικοθεραπευτικών μεθόδων και μέσων» συνέχεια >>	- Υποβοήθηση φυσικοθεραπευτή/-τριας κατά την εκτέλεση κινήσεων και ασκήσεων, - Υποβοήθηση φυσικοθεραπευτή/-τριας κατά την εφαρμογή μέσω ηλεκτροθεραπείας, θερμοθεραπείας και ακτινοθεραπείας, - Υποβοήθηση φυσικοθεραπευτή/-τριας κατά την αντιμετώπιση ορθοπεδικών και αθλητικών κακώσεων, - Υποβοήθηση φυσικοθεραπευτή/-τριας κατά την εφαρμογή φυσικοθεραπευτικών μεθόδων για την αντιμετώπιση αναπνευστικών, καρδιαγγειακών, ρευματικών και νευρολογικών παθήσεων, - Υποβοήθηση φυσικοθεραπευτή/-τριας κατά την εφαρμογή ομαδικών και ατομικών δραστηριοτήτων για υπερήλικους/-ες (τρίτη ηλικία), - Υποβοήθηση φυσικοθεραπευτή/-τριας κατά την εκπαίδευση και προσαρμογή του ατόμου με αισθητικοκινητικά προβλήματα (ΑμεΑ) σε παραγωγικές δραστηριότητες, μέσα σε περιβάλλον που έχει σχεδιαστεί από ειδικούς/-ές φυσικοθεραπευτές/-τριες για τις ανάγκες εγκεφαλικής δυσλειτουργίας,	- Μέσα ατομικής προστασίας, - Υλικά, αναλώσιμα, - Βοηθήματα χειρισμού – μεταφοράς ασθενών, - Φυσικοθεραπευτικά μηχανήματα/ συσκευές, - Φυσικοθεραπευτικά εργαλεία/όργανα, - Βοηθήματα.

συνέχεια >>

Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων πρακτικής άσκησης

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
« συνέχεια Γ. «Υποβοήθηση του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας κατά την εφαρμογή φυσικοθεραπευτικών μεθόδων και μέσων»	- Υποβοήθηση φυσικοθεραπευτή/-τριας κατά την κινητοποίηση βαρέως πασχόντων/-ουσών ασθενών (πολυκαταγματιών, ημιπληγικών, παραπληγικών, τετραπληγικών) και μετεγχειρητικών ασθενών, - Υποβοήθηση φυσικοθεραπευτή/-τριας στη χρήση βοηθημάτων κίνησης, βάδισης και αυτοεξυπηρέτησης, - Υποβοήθηση φυσικοθεραπευτή/-τριας κατά την παροχή πρώτων βοηθειών σε άτομα που βρίσκονται σε επείγουσα κατάσταση, - Μέριμνα για την αποφυγή κατακλίσεων και για τη σωστή, λειτουργική και αναπαυτική θέση του/της ασθενούς στο κρεβάτι, - Φροντίδα για τη λειτουργία των συσκευών οξυγονοθεραπείας.	
Δ. «Γραμματειακή υποστήριξη εργαστηρίου φυσικοθεραπείας»	- Ενημέρωση κάρτας του/της ασθενούς (παρουσιολόγιο) και διατήρηση επικαιροποιημένου αρχείου, - Τήρηση στατιστικών στοιχείων σχετικά με το είδος και τον αριθμό των επισκέψεων φυσικοθεραπείας με τρόπο αξιοποιήσιμο από τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια, - Διεκπεραίωση της τηλεφωνικής επικοινωνίας του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας, - Τήρηση της αλληλογραφίας του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας, - Ταξινόμηση των παραπεμπτικών των ασφαλιστικών ταμείων.	- Έπιπλα γραφείου/ εργαστηρίου φυσικοθεραπείας, - Η/Υ, - Διαδίκτυο, - Έντυπα φυσικοθεραπείας, - Λογισμικά.

Ο ελάχιστος εξοπλισμός των εργαστηρίων αφορά την ύπαρξη των απαραίτητων μηχανημάτων φυσικοθεραπείας, όπως αναφέρονται στο ΠΔ 29/87 για την άδεια και ίδρυση εργαστηρίου φυσικοθεραπείας.

Ο ελάχιστος εξοπλισμός των εργαστηρίων θα καθορίζεται κάθε φορά από την αντίστοιχη νομοθεσία που διέπει το επάγγελμα.

5 | Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος πρακτικής άσκησης

5.1.A • ΥΠΟΔΟΧΗ ΚΑΙ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΑΣΘΕΝΩΝ

Κατά την έναρξη της πρακτικής άσκησης, ο/η υπεύθυνος/-η του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας ξεναγεί τον/την ασκούμενο/-η στον χώρο, τον/την ενημερώνει για τον τρόπο λειτουργίας του εργαστηρίου και τους εσωτερικούς κανονισμούς, ενώ ορίζεται ένα έμπειρο στέλεχος συναφούς ειδικότητας που αναλαμβάνει την υλοποίηση και καθοδήγηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, την παρακολούθηση της προόδου και την αξιολόγηση του/της ασκούμενου/-ης. Αναλυτικότερα, ο/η ασκούμενος/-η στο εργαστήριο φυσικοθεραπείας εγκλιματίζεται και καλλιεργεί σχέση εμπιστοσύνης με τους/τις συνεργάτες/-ιδες και τον/την ασθενή μέσω των τεχνικών επικοινωνίας και την εφαρμογή των κανόνων ηθικής και δεοντολογίας. Με επαγγελματισμό, ευγένεια και σεβασμό στη διαφορετικότητα, υποδέχεται τον/την ασθενή και ενημερώνει τον/την υπεύθυνο/-η φυσικοθεραπευτή/-τρια για την άφιξή του/της, έχοντας μεριμνήσει για την ενημέρωση του ιστορικού-κάρτας του/της ασθενούς. Συνοδεύει και τοποθετεί τον/την ασθενή στην ενδεικνυόμενη θέση για το προτεινόμενο θεραπευτικό πρόγραμμα, εφαρμόζοντας τις αρχές και τις τεχνικές μετακίνησης ασθενών με ασφάλεια. Πριν από την έναρξη της συνεδρίας και στο πλαίσιο της ασφαλούς παροχής υπηρεσιών υγείας, λειτουργεί προληπτικά με την παρατήρηση της γενικής κατάστασης του/της ασθενούς, φροντίζει για τη λήψη της αρτηριακής πίεσης και των σφίξεων και επί ενδείξεων, της θερμοκρασίας και των αναπνοών, σύμφωνα με τις τεχνικές λήψης των ζωτικών σημείων. Δημιουργεί κλίμα εμπιστοσύνης και με ενσυναίσθηση ενισχύει διακριτικά την ψυχολογία του/της ασθενούς κατά τη διάρκεια της συνεδρίας. Επιπλέον, εξοικειώνεται με τα μέσα ατομικής προστασίας και την εφαρμογή τους σύμφωνα με τις οδηγίες χρήσης τους, εξασφαλίζοντας την προστασία των ατόμων (ασθενών και εργαζομένων) που κινούνται στον χώρο του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας.

5.1.B • ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Στο πλαίσιο της προετοιμασίας του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας, ο/η ασκούμενος/-η εξοικειώνεται με τους χώρους του εργαστηρίου και την οργάνωσή τους ώστε να είναι λειτουργικοί και ασφαλείς, αφενός για τους/τις ασθενείς και αφετέρου για τους/τις εργαζόμενους/-ες, καθώς για και τους/τις συνοδούς των ασθενών που παρευρίσκονται στον χώρο. Η διασφάλιση των συνθηκών υγιεινής και ασφάλειας στον χώρο του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας αποτελούν παραμέτρους που βελτιώνουν και αναβαθμίζουν την ποιότητα των υπηρεσιών υγείας, προνοούν για τους κινδύνους και τα ατυχήματα και διατηρούν την εύρυθμη και ασφαλή λειτουργία του εργαστηρί-

ου φυσικοθεραπείας. Συνεπώς, στο στάδιο αυτό, ο/η ασκούμενος/-η επιμελείται την καθαριότητα του χώρου και του χρησιμοποιούμενου υλικού και εξοπλισμού σύμφωνα με τα ισχύοντα εθνικά και ευρωπαϊκά υγειονομικά πρωτόκολλα, τα εγχειρίδια οδηγιών και τις προβλεπόμενες διαδικασίες. Τακτοποιεί και απομακρύνει τα μηχανήματα και τον εξοπλισμό που δεν είναι σε χρήση, μέσω των διαδικασιών απομάκρυνσης και διάταξης, παρέχοντας εργονομία στον χώρο, προς αποφυγή ατυχημάτων. Πριν από την έναρξη κάθε συνεδρίας, πραγματοποιεί έλεγχο ρουτίνας για τη διαπίστωση της καλής λειτουργίας του μηχανήματος που πρόκειται να χρησιμοποιηθεί, σύμφωνα με το εγχειρίδιο χρήσης του κατασκευαστή, ενώ ανά τακτά χρονικά διαστήματα φροντίζει για τη συντήρηση των μηχανημάτων στα επιτρεπτά όρια (ή καλεί τον συντηρητή της κατασκευαστικής εταιρείας), σύμφωνα με τις αρχές συντήρησης και τεχνολογίας του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας, ενώ ενημερώνει έγκαιρα τον/την υπεύθυνο/-η φυσικοθεραπευτή/-τρια για πιθανές βλάβες. Αναλαμβάνει την προετοιμασία του απαραίτητου αναλώσιμου υλικού και του εξοπλισμού που απαιτείται για την εκάστοτε φυσικοθεραπευτική πράξη και υποβοηθά τον/την υπεύθυνο/-η φυσικοθεραπευτή/-τρια για την εφαρμογή της θεραπείας. Καταγράφει, επίσης, τις ελλείψεις σε αναλώσιμο υλικό και επιμελείται την προμήθειά τους με τυποποιημένες διαδικασίες και επιπλέον παραλαμβάνει και ταξινομεί το υλικό στην αποθήκη, μέσω εσωτερικών κανονισμών του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας.

5.1.Γ • ΥΠΟΒΟΗΘΗΣΗ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗ/-ΤΡΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΘΟΔΩΝ ΚΑΙ ΜΕΣΩΝ

Ειδικότερα, ο/η ασκούμενος/-η, κατά τη διάρκεια της συνεδρίας, υποβοηθά τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στην εκτέλεση μιας κίνησης ή μιας θεραπευτικής άσκησης κατόπιν υποδείξεων, εφαρμόζοντας τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απέκτησε από αντίστοιχες μαθησιακές ενότητες. Αναγνωρίζει τις συσκευές της ηλεκτροθεραπείας, της θερμοθεραπείας και γενικότερα των φυσικών μέσων σύμφωνα με την ταξινόμησή τους, καθώς και τη διαδικασία εφαρμογής τους ανάλογα με το επιδιωκόμενο θεραπευτικό αποτέλεσμα, ανταποκρινόμενος/-η υποστηρικτικά στις υποδείξεις του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας. Επίσης, υποβοηθά τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στην αντιμετώπιση καρδιαγγειακών, αναπνευστικών, ρευματικών και νευρολογικών παθήσεων, αναγνωρίζοντας τις διάφορες συσκευές παροχής οξυγόνου και τη λειτουργία τους, καθώς και τα βοηθήματα βάδισης, κίνησης και αυτοεξυπηρέτησης που χρησιμοποιούνται στην υποκατάσταση της ελλειμματικής κίνησης του νευρολογικού, του ορθοπεδικού και του ρευματολογικού ασθενούς. Διακρίνει, μέσα από τις γνώσεις και δεξιότητες που απέκτησε, τις ιδιαιτερότητες στην κινητοποίηση των βαρέως πασχόντων/-ουσών ασθενών και υποβοηθά τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στη συχνή αλλαγή θέσεων επί κλίνης για την πρόληψη κατακλίσεων, καθώς επίσης στη διατήρηση του εύρους κίνησης των αρθρώσεων και τη βελτίωση της κυκλοφορίας του αί-

ματος σύμφωνα με τις υποδείξεις του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας. Υποβοηθά τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στη διαχείριση του/της μετεγχειρητικού/-ής ασθενούς με την τοποθέτηση σε αναπαυτική θέση για τη μείωση του πόνου, τη βελτίωση της οξυγόνωσης των πνευμόνων και τη διευκόλυνση της αναπνοής. Επιπλέον, υποβοηθά στην έγερση και την κινητοποίηση του/της ασθενούς για την πρόληψη μετεγχειρητικών επιπλοκών και τη βέλτιστη μετεγχειρητική πορεία. Ανταποκρίνεται και υποβοηθά τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στην αντιμετώπιση αθλητικών κακώσεων, στην εφαρμογή ατομικών ή ομαδικών προγραμμάτων σε ειδικές ομάδες πληθυσμού (τρίτη ηλικία, παιδιά) ή σε ΑμεΑ με αισθητικοκινητικά προβλήματα κατά την εκπαίδευση και προσαρμογή τους με παραγωγικές δραστηριότητες και ερεθίσματα για τη διαχείριση της εγκεφαλικής δυσλειτουργίας. Επίσης, μέσω των γνώσεων και δεξιοτήτων που απέκτησε από τη μαθησιακή ενότητα «Πρώτες Βοήθειες/Περίδεση», αναγνωρίζει μια επείγουσα κατάσταση και υποβοηθά τον/τη φυσικοθεραπευτή/-τρια στην αντιμετώπισή της για τη διατήρηση της ζωής του ανθρώπου, ακολουθώντας τα βήματα των πρώτων βοηθειών και τις κατευθυντήριες οδηγίες.

5.1.Δ • ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

Στο πλαίσιο της γραμματειακής υποστήριξης, ο/η ασκούμενος/-η ανταποκρίνεται επαρκώς στη διεκπεραίωση εργασιών που συντελούν στην εύρυθμη λειτουργία του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας, ακολουθώντας τις οδηγίες και τις διατάξεις του εσωτερικού κανονισμού. Κατά συνέπεια, διεκπεραιώνει τις τηλεφωνικές επικοινωνίες διαφόρου αιτιολογίας (παραγγελίες αναλώσιμων υλικών, ραντεβού ασθενών, υπενθύμιση προγραμματισμένης συνεδρίας κ.ά.) και σημειώνει ό,τι αφορά την ενημέρωση του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας. Τηρεί ηλεκτρονικό ή έντυπο αρχείο ασθενών και καταχωρεί τις προγραμματισμένες συνεδρίες. Μεριμνά για την έκδοση και παράδοση των παραστατικών σύμφωνα με τις προβλεπόμενες διαδικασίες, διαχειρίζεται την αλληλογραφία, συμπληρώνει τα διάφορα έντυπα του εργαστηρίου φυσικοθεραπείας, ταξινομεί τα παραπεμπτικά των ασφαλιστικών ταμείων και φροντίζει για την έγκαιρη διεκπεραίωσή τους κατόπιν υποδείξεων του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας. Με την ολοκλήρωση της συνεδρίας, καταχωρεί το επόμενο ραντεβού με τυποποιημένη διαδικασία, ενημερώνει το ηλεκτρονικό ή έντυπο ατομικό δελτίο (ιστορικό-κάρτα) του/της ασθενούς με την παρεχόμενη υπηρεσία και τις παρατηρήσεις του/της φυσικοθεραπευτή/-τριας, διαφυλάσσοντας τα προσωπικά δεδομένα σύμφωνα με το νομοθετικό πλαίσιο περί προσωπικών δεδομένων (Ν. 4624/2019). Τέλος, διατηρεί στατιστικά στοιχεία σχετικά με τη συχνότητα των επισκέψεων και την υπηρεσία ή τις υπηρεσίες που παρασχέθηκαν.

5.2 • Μεθοδολογία υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Για την επιτυχή υλοποίηση της πρακτικής άσκησης, απαιτείται συνέργεια των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και αγοράς εργασίας, αλλά και συνεργασία του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού που συμμετέχει στη μαθησιακή διαδικασία και το οποίο περιλαμβάνει τον/την εργοδότη/-τρια που προσφέρει θέση πρακτικής άσκησης, τον/την εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας, τους/τις εργαζόμενους/-ες στην επιχείρηση, καθώς και τον/την εκπαιδευτή/-τρια και τον/την επόπτη/-τρια από την πλευρά της εκπαιδευτικής δομής. Η εν λόγω συνεργασία αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την αναβάθμιση της ποιότητας του τρόπου εφαρμογής της πρακτικής άσκησης και για την πραγμάτωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων της ειδικότητας.

Στο πλαίσιο της μάθησης στον χώρο εργασίας, ο/η ασκούμενος/-η έρχεται σε επαφή με πραγματικά εργασιακά περιβάλλοντα, ασκείται σε πραγματικές εργασιακές συνθήκες και συνεργάζεται με επαγγελματίες της ειδικότητας ή άλλων ειδικοτήτων που εργάζονται στην ίδια επιχείρηση. Για τον λόγο αυτόν, η ύπαρξη κουλτούρας μάθησης αποτελεί προαπαιτούμενο για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

Αναλυτικότερα, κομβικός είναι ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της επιχείρησης, ο/η οποίος/-α καλείται να λειτουργήσει ως μέντορας, να υποστηρίξει τον/την εκπαιδευόμενο/-η στη διερεύνηση των επαγγελματικών του/της στόχων, να ενθαρρύνει την ανάπτυξη δεξιοτήτων και την απόκτηση νέων εμπειριών, ώστε να εισέλθει στον κόσμο της πραγματικής εργασίας. Επομένως, καλείται να δημιουργήσει ένα περιβάλλον εμπιστοσύνης και ασφάλειας, το οποίο παρέχει στον/στην εκπαιδευόμενο/-η τη δυνατότητα δοκιμής και λάθους μέσω της ενθάρρυνσης της ατομικής πρωτοβουλίας. Απαραίτητα μεθοδολογικά βήματα, από την πλευρά του/της εκπαιδευτή/-τριας της επιχείρησης για την ομαλή ένταξη των εκπαιδευομένων στο εργασιακό περιβάλλον και την προώθηση της συνεργασίας με το υφιστάμενο προσωπικό της επιχείρησης είναι η περιγραφή της θέσης πρακτικής άσκησης, ο προσανατολισμός στο έργο και η εναλλαγή εργασιακών θέσεων.

Ειδικότερα, ως προς την περιγραφή της θέσης πρακτικής άσκησης, ο/η εκπαιδευτής/-τρια καλείται να λάβει υπόψη τη συνοπτική περιγραφή της ειδικότητας και τις αρμοδιότητες/καθήκοντα όπως αποτυπώνονται στον οδηγό κατάρτισης, γεγονός που προϋποθέτει τη συνεργασία με την εκπαιδευτική δομή. Καλείται να τροφοδοτήσει τους/τις ασκούμενους/-ες με τις απαραίτητες πληροφορίες που αφορούν την εκτελούμενη εργασία, τις ευθύνες, τις δεξιότητες και την εκπαίδευση που απαιτείται, τις συνθήκες κάτω από τις οποίες γίνεται η εργασία και τις σχέσεις της με άλλες εργασίες.

Παράλληλα, απαραίτητος κρίνεται και ο προσανατολισμός στο έργο με στόχο να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες το εργασιακό περιβάλλον στο οποίο εντάσσονται, να λάβουν υπόψη τα χαρακτηριστικά και τον τρόπο λειτουργίας της επιχείρησης, να γνωρίσουν το προσωπικό της και να αναπτύξουν το αίσθημα του ανήκειν. Στο πλαίσιο του προσανατολισμού, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται για την ιστορία της

επιχείρησης, την πολιτική της, τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες, την κτιριακή υποδομή, τη γενική δομή, τους κανόνες συμπεριφοράς, την πολιτική προαγωγών, τα συστήματα αξιολόγησης κ.λπ.

Τέλος, προτείνεται η εναλλαγή των εργασιακών θέσεων (job rotation), κατά την οποία ο/η εκπαιδευόμενος/-η περνάει διαδοχικά από όλες τις συναφείς ή συσχετιζόμενες θέσεις εργασίας, μέχρι να ασκηθεί σε όλο τον κύκλο της εργασίας. Η συγκεκριμένη πρακτική μειώνει τη μονοτονία, την κούραση και, κατά συνέπεια, τα σφάλματα, ενώ αυξάνει την απόδοση και την ικανοποίηση. Ωστόσο, δεν συνιστάται για τις ειδικότητες που απαιτούν υψηλή ειδικευση και οι οποίες χρειάζονται χρόνο, επομένως ο/η εκπαιδευτής/-τρια πρέπει να λάβει υπόψη του τον περιορισμένο χρόνο (εξάμηνο) υλοποίησης της πρακτικής άσκησης. Τέλος, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι το μικρό μέγεθος της επιχείρησης μπορεί να λειτουργήσει ανασταλτικά στην εφαρμογή της εν λόγω πρακτικής.

Βιβλιογραφία

Α | Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με την ειδικότητα

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

Αγγελίδης, Ζ. (2008). *Ιαματικοί φυσικοί πόροι και θερμαλισμός – Εκπαιδευτικό υλικό*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κορδελιού & Βερτίσκου. Ανακτήθηκε από:

<https://www.openbook.gr/iamatikoi-fysikoi-poroi-kai-thermalismos/>

Αθανασιάδης, Ε. (2009). *Φυσικοθεραπεία για παιδιά. Θεραπευτική αντιμετώπιση μυοσκελετικών προβλημάτων σε παιδιά με αιμορροφιλία*. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Βήτα.

Αθανασιάδης, Ε., Κοτινοπούλου, Χ. & Ρουσβανίδου, Δ. (2020). *Φυσικά μέσα – Β΄ ΕΠΑ.Λ., Επιλογής – Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <http://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3836>

Αθανάτου, Ε. Κ. (2010). *Κλινική νοσηλευτική. Βασικές και ειδικές νοσηλείες*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Αλατζατζή, Α., Ανδρέαδη, Α., Κωτσιοπούλου, Γ. & Γεωργακόπουλος, Π. (2024). *Φυσικοθεραπεία – Γ΄ ΕΠΑ.Λ., Ειδικότητα: Βοηθών Φυσικοθεραπευτών, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3841>

Αποστόλου, Θ. Μ. & Χατζηπροδρομίου, Ι. Π. (2021). *Πρώτες βοήθειες στις επιστήμες υγείας*. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

Αραπάκης, Γ. Ι. (2020). *Κλινική σημειολογία και διαγνωστική* (5η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Νέον.

Avers D. & Wong, R. A. (2022). *Guccione's φυσικοθεραπεία στη γηριατρική* (μτφρ. Κ. Δ. Κατσουλάκης). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.

- Barnes, M. P. & Johnson, G. R. (2008). *Σύνδρομο ανωτέρου κινητικού νευρώνα και σπαστικότητα. Κλινική αντιμετώπιση και νευροφυσιολογία* (μτφρ. Κ. Δ. Κατσουλάκης). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- Βασιλόπουλος, Δ. (2015). *Νευρολογία. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.*
- Bates, A. & Hanson, N. (2012). *Θεραπευτική άσκηση στο νερό* (μτφρ. Α. Φιλίππου). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- Βελονάκης, Μ. & Τσαλίκoglου, Φ. (2005). *Σύστημα διαχείρισης υγείας και ασφάλειας κατά την εργασία σε νοσοκομείο*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- Bryan, E. (2019). *Εγχειρίδιο θεραπευτικών ασκήσεων* (μτφρ. Κ. Δ. Κατσουλάκης). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
- Cameron, M. H. (2022). *Φυσικά μέσα και ηλεκτροθεραπεία στην αποκατάσταση. Μια εφαρμοστική προσέγγιση με βάση τις ενδείξεις* (5η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- Γαρίνης, Γ., Καρύγιαννης, Π. & Πεταλά-Μπασιαδάκη, Μ. (χ.χ.). *Μάλαξη Ι – Γ' ΕΠΑ.Λ., Ειδικότητα: Βοηθών Φυσικοθεραπευτών, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3835>
- Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. (χ.χ.) *Βοηθός Φυσικοθεραπευτή – Υπάλληλος Εργαστηρίου Φυσικοθεραπείας*. Ανακτήθηκε από: <https://gsvetlly.minedu.gov.gr/sxoles-anoteris-epaggelmatikis-katartisis-s-a-e-k/odigoi-katartisis-spoudon>
- Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. (1992). *Οδηγοί κατάρτισης αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης ΙΕΚ*.
- Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. (2022). *Καθορισμός των ειδικοτήτων που παρέχονται από τα ΙΕΚ*. Ανακτήθηκε από: https://diek.it.minedu.gov.gr/docs/fek_eidikotites.pdf

Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης και Νεολαίας. (2023). *Τροποποίηση της υπ' αριθμ. 5954/23-6-2021 απόφασης περί καθορισμού τίτλων ειδικοτήτων ΙΕΚ* [ΦΕΚ Β΄ 2955/04.05.2023]. Εθνικό Τυπογραφείο.

Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. (2024). *Οδηγός κατάρτισης: «Βοηθός Φυσικοθεραπευτή»* (Κωδικός: 27-00-01-1 ΣΑΕΚ). Ανακτήθηκε από: https://gsvetlly.minedu.gov.gr/publications/docs2023/Οδηγός_Κατάρτισης_Βοηθός_φυσικοθεραπευτή.pdf

Chaitow, S., Γκρίλιας, Π., Στασινόπουλος, Δ., Δημητριάδης, Ζ., Καλλίστρατος, Η., Φουσέκης, Κ., Τσεκούρα, Μ. & Παπανδρέου, Μ. (2022). *Τεχνικές μαλακών μορίων στη φυσικοθεραπεία*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.

Γκουργκούλη, Ε., Κισσούδη, Α., Λυκοστράτη, Α. & Πετροπούλου, Ε. (2021). *Νοσηλευτική: Θεωρία – Εργαστήριο – Β΄ και Γ΄ ΕΠΑ.Λ., Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Αθήνα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: ebooks.edu.gr/ebooks/v/pdf/8547/4282/24-0225-02_Nosileutiki-A_Theoria-Ergastirio_B-G-EPAL_Vivlio-Mathiti/

Costanzo, L. S. (2021). *Φυσιολογία* (6η έκδοση). Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Λαγός Δ.

Γριβέας, Π., Καννέλος, Γ. & Κολοβός, Σ. (2024). *Πρακτική φυσικοθεραπεία – Γ΄ ΕΠΑ.Λ., Ειδικότητα: Βοηθών Φυσικοθεραπευτών, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3840>

Δαλάκα, Α., Δανάσκος, Φ., Πάσσας, Δ. & Μέντη, Σ. (2015). *Εισαγωγή στη φυσικοθεραπεία* (Κεφάλαιο 10 – Μεταφορές) – Β΄ ΕΠΑ.Λ., Επιλογής, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας. Ανακτήθηκε από: https://blogs.sch.gr/atrents/files/2015/10/kef_10.pdf

Δαλάκα, Ε., Πασσά, Μ. & Δανάσκος, Δ. (2016). *Εισαγωγή στη Φυσικοθεραπεία – Β΄ ΕΠΑ.Λ., Επιλογής, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3832>

- Δελληγιάννης, Α. & Κουϊδή, Ε. (2019). *Η άσκηση ως θεραπεία. Ο ρόλος της επαναδραστηριοποίησης (Rehabilitation) σε ασθενείς με χρόνιες παθήσεις*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.
- ΔΕΠ Παθολογίας ΕΚΠΑ. (2017). *Εσωτερική Παθολογία* (3η έκδοση). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
- Dustine, J. L. & Moore, E. G. (2005). *ΑCM's άσκηση, χρόνιες παθήσεις & αναπηρίες* (μτφρ. Χ. Τσίντζος). Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.
- Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού (ΕΙΕΑΔ). (χ.χ.). *Πληροφορίες για την εργασία και την υγεία*. Ανακτήθηκε από: <https://www.hli.gov.gr/>
- Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας (ΕΚΑΒ). (2017). *Πρώτες βοήθειες*. Αθήνα: ΕΚΑΒ. Ανακτήθηκε από: <https://www.ekab.gr/files/entypa/EKAB-protos-voithies.pdf>
- Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ). (χ.χ.). *Εθνικό πλαίσιο προσόντων*. Ανακτήθηκε από: <http://www.nqf.gov.gr/index.php/ethniko-plaisio-prosonton>
- Ελληνική Δημοκρατία. (2008, 18 Μαρτίου). *Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, αρ. 476*. Ανακτήθηκε από: <https://physionewsongr.blogspot.com/2016/07/4762008.html>
- Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΕΙΝΥΑΕ). (χ.χ.). *Εθνική Πύλη για την ΥΑΕ*. Ανακτήθηκε από: <https://www.elinyae.gr/arhiki>
- Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, Τομέας Υγείας. (2017). *Πρώτες βοήθειες*. Αθήνα: Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός.
- Ευδοκίμης, Ι., Πόταγας, Κ. & Καρφάκης, Ν. (2015). *Νευρολογία*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
- Ευρωπαϊκή Εκστρατεία Επιθεώρησης και Ενημέρωσης SLIC. (2007). *Μειώστε την καταπόνηση! Η πρόληψη των οσφυϊκών προβλημάτων στον τομέα της υγείας/ φροντίδας*. Λευκωσία: Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Κυπριακή Δημοκρατία. Ανακτήθηκε από: [https://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dli/dliup.nsf/AII/72E2C7766500195BC2257E0A003E49CB/\\$file/Meiwste_tin_kataponisi_tomeas_ygias.pdf](https://www.mlsi.gov.cy/mlsi/dli/dliup.nsf/AII/72E2C7766500195BC2257E0A003E49CB/$file/Meiwste_tin_kataponisi_tomeas_ygias.pdf)

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2022). *Βοηθός Φυσικοθεραπείας (Code 3255.4)*, στο: Ευρωπαϊκή ταξινόμηση δεξιοτήτων, ικανοτήτων και επαγγελμάτων (ESCO). Ανακτήθηκε από: <https://esco.ec.europa.eu/sites/default/files/%CE%B2%CE%B7%CE%B8%CF%8C%CF%82%20%CF%86%CF%85%CF%83%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B8%CE%B5%CF%81%CE%B1%CF%80%CE%B5%CE%AF%CE%B1%CF%82.pdf>

Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην εργασία (EU-OSKHA). *Ασφαλής χειρισμός ασθενών*. Ανακτήθηκε από: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-agency-safety-and-health-work-eu-osha_el

Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία. (2020-2022). *Τεχνικές χειρισμού των ασθενών για την πρόληψη ΜΣΠ στην υγειονομική περίθαλψη* (E-fact 28). Bilbao: EU-OSHA. Ανακτήθηκε από: https://osha.europa.eu/sites/default/files/el_efact28.pdf

Ζευκιλής, Ι., Τσιγάρα, Β. & Κούκος, Α. (χ.χ.). *Μάλαξη II – Γ΄ ΕΠΑ.Λ., Ειδικότητα: Βοηθών Φυσικοθεραπευτών, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/pdf/8547/4348/24-0267-02_Malaksi-II_B-EPAL_Vivlio-Mathiti/

Ζωγόπουλος, Ε. (2004). *Υγιεινή και ασφάλεια στην εργασία*. Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.

Fauci, A. S. (2011). *Harrison's Ρευματολογία* (μτφρ. Θ. Ν. Πρωτόπαπας). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Giagarra, C. E., Brotzman, B. S. & Manske, R. C. (2024). *Ορθοπαιδική αποκατάσταση στην κλινική πράξη. Μια ομαδική προσέγγιση* (3η ελληνική έκδοση). Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

Gilroy, A. M. (2020). *Ανατομία του ανθρώπου* (2η έκδοση), (μτφρ. Γ. Τριανταφυλλόπουλος). Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

Hamilton, N., Weimar, E. & Luttgens, K. (2013). *Κινησιολογία: Επιστημονική βάση της ανθρώπινης κίνησης* (12η έκδοση), (μτφρ. Κ. Δ. Κατσουλάκης). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

- Harrison, P., Cowen, P., Burns, T. & Fazel, M. (2020). *Oxford Ψυχιατρική: Βασικές αρχές* (μτφρ. Χ. Καλαϊτζή). Λευκωσία: Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
- Ηγουμενίδης, Μ. (2020). *Βασική βιοηθική. Δεοντολογία – Νομοθεσία για επαγγελματίες υγείας*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
- Hollis, M. & Fletcher-Cook, P. (2005). *Πρακτικές θεραπευτικές ασκήσεις* (4η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- Ιακωβίδης, Π. (2023). *Φυσικοθεραπεία σε άτομα τρίτης ηλικίας* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://dx.doi.org/10.57713/kallipos-325>
- Ιωάννου, Π., Κουτσαμπέλας, Χ. & Λεβεντούδης, Φ. (2021). *Ηλεκτροθεραπεία II – Γ' ΕΠΑ.Λ., Ειδικότητα: Βοηθών Φυσικοθεραπευτών, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/4346>
- Καραγιάννης, Α. (επιμ.). (2017). *Εσωτερική παθολογία* (5η έκδοση). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.
- Καραθάνος, Β. & Τατσιώνη, Α. (2015). «Ολοκληρωμένη φροντίδα για τους ηλικιωμένους» [Κεφάλαιο], στο: Τατσιώνη, Α., Καραθάνος, Β. & Μίσσιου, Α. (2015). *Εισαγωγή στη Γενική Ιατρική* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ. Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Ανακτήθηκε από: <https://hdl.handle.net/11419/3814>
- Καρανάσιου, Ε. (2023). *Μελέτη αναγκών δεξιοτήτων. Επάγγελμα: Φυσικοθεραπευτής/-τρια*. Αθήνα: ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ. Ανακτήθηκε από: https://imegseevee.gr/wp-content/uploads/2024/01/fysikotherapeutis_ebook.pdf
- Καρανάσιου, Ε., Γαλανάκος, Σ., Κέντρου, Ε., Σαλβαρά, Μ., Τσιργής, Δ., Χατζηπέτρου, Μ. & Πανδής, Π. (2024). *Εκπαιδευτικό εγχειρίδιο ΣΑΕΚ: «Βοηθός Φυσικοθεραπευτής/-τριας»*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.
- Κατρίτση, Ε. Δ., Κελέκη, Δ. Α. & Κούβελα, Η. Δ. (2007). *Στοιχεία ανατομίας. Στοιχεία φυσιολογίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Ιδρύματος Ευγενίδου. Ανακτήθηκε από: https://www.eef.edu.gr/media/2196/e_f00020.pdf

- Kisner, C., Colby, L. A. & Borstad, J. (2019). *Θεραπευτικές ασκήσεις. Βασικές αρχές και τεχνικές* (μτφρ. Γ. Τριανταφυλλόπουλος). Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
- Κίτσιος, Α. Θ. (2001). *Αθλητική φυσικοθεραπεία*. Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.
- Klippel, J. & Dieppe, P. (2005). *Βασική κλινική ρευματολογία* (μτφρ. Κ. Βουδούρης). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
- Klippel, J. H. (2005). *Ρευματολογία* (μτφρ. Κ. Βουδούρης). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
- Κοτζαηλίας, Δ. Α. (2011). *Φυσικοθεραπεία σε παθήσεις του μυοσκελετικού συστήματος*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.
- Κουράκος, Μ. Ι. & Καυκιά, Θ. Β. (επιμ.). (2021). *Αποτελεσματική επικοινωνία για τους λειτουργούς υγείας*. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
- Κουσκούκης, Κ. Ε. (2019). *Ιαματική ιατρική: συμπληρωματικές θεραπείες*. Αθήνα: Έκδοση Ελληνικής Ακαδημίας Ιαματικής Ιατρικής.
- Κουτσαμπέας, Χ. Ν. (2006). *Εφαρμογή ειδικών διατάσεων σε όλους τους μυς του ανθρώπινου σώματος*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- Κυριάκης, Κ. & Ψάλτη, Κ. (2021). *Εφαρμογή φυσικών μέσων – Γ΄ ΕΠΑ.Λ., Ειδικότητα: Βοηθών Φυσικοθεραπευτών, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://www.ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3837>
- Κωστάκης, Α. Ι. (2005). *Σύγχρονη χειρουργική και θεραπευτική* (τόμος ΙΙ). Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.
- Ληξουριώτης, Ι. (2009). *Εργατική νομοθεσία*. Αθήνα: Εκδόσεις Νομικής Βιβλιοθήκης.
- Λιαρόπουλος, Λ. Λ. (2010). *Οργάνωση υπηρεσιών και συστημάτων υγείας* (Α΄-Β΄ τόμοι). Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Βήτα.
- Lloyd, M., Bor, R. & Noble, L. (2021). *Κλινικές επικοινωνιακές δεξιότητες για επαγγελματίες υγείας* (μτφρ. Ε. Β. Καπρέλη). Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

- Λογοθέτης, Ι. & Μυλωνάς, Ι. (2016). *Νευρολογία* (5η έκδοση). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.
- Μάκος, Κ., Μπάρλας, Κ. & Χείλαρης, Σ. (2011). *Πρώτες βοήθειες – Β΄ ΕΠΑ.Λ., Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3807>
- Μαργαριτίδου, Β. (1999). *Βιοηθική. Ηθική και δεοντολογία στην υγεία και τη νοσηλευτική: AIDS, ηθικές διαστάσεις*. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Λίτσα.
- Miller, M. D. & Thompson, S. R. (2017). *Review ορθοπαιδικής* (2η έκδοση), (μτφρ. Γ. Τριανταφυλλόπουλος). Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
- Μιχαλάτου, Μ. & Πετρουτσόπουλος, Λ. (2021). *Ηλεκτροθεραπεία Ι – Γ΄ ΕΠΑ.Λ., Ειδικότητα: Βοηθών Φυσικοθεραπευτών, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3833>
- Μουρούτσος, Σ. (2013). *Υγιεινή και ασφάλεια στην εργασία*. Αθήνα: Εκδόσεις Τσότρα.
- Μπαλτόπουλος, Γ. Ι. (2009). *Πρώτες βοήθειες & πρακτική θεραπευτική συνήθων καταστάσεων*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
- Μπονάτσος Γ., Κακλαμάνος, Ι. & Γολεμάτης, Β. (2006). *Χειρουργική παθολογία*. Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.
- Netter, F. H. (2016). *Άτλας ανατομίας του ανθρώπου* (3η έκδοση), (μτφρ. Γ. Βαράκης & Θ. Μαριόλης-Σαψάκος). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
- Neumann, D. A. (2018). *Κινησιολογία του μυοσκελετικού συστήματος. Θεμέλια της αποκατάστασης* (3η έκδοση), (μτφρ. Η. Τσέπης). Αθήνα: Εκδόσεις Συμμετρία.
- Norm, A. & Hanson, B. (2000). *Θεραπευτική άσκηση στο νερό* (μτφρ. Α. Φιλίππου). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

- Ξανθός, Ε., Γκούμα, Α., Καρανάσιου, Ε., Μουτάφης, Ν., Ρουμελιώτης, Σ. & Αυλωνίτου, Α. (2023). *Επαγγελματικό περίγραμμα: «Βοηθός Φυσικοθεραπευτή/-τριας»*. Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ). Ανακτήθηκε από: <https://ergonesti.eopep.gr/>
- Oatis, C. A. (2016). *Κινησιολογία Ι-ΙΙ: Η μηχανική & παθομηχανική της ανθρώπινης κίνησης* (3η έκδοση), (μτφρ. Ρ. Ε. Λαγουδάκη & Ι. Θ. Σταθόπουλος). Αθήνα: Εκδόσεις Gotsis.
- Palisano, R. J., Orlin, M. N. & Schreiber, J. (2021). *Campbell's φυσικοθεραπεία για παιδιά* (μτφρ. Κ. Δ. Κατσουλάκης). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
- Παναγιωτόπουλος, Ι. Σ. (2014). *Γηριατρική φυσικοθεραπεία*. Αθήνα: Ownbook.
- Πανελλήνιος Σύλλογος Φυσικοθεραπευτών. (2012). *Κώδικας Δεοντολογίας Φυσικοθεραπευτών*. Ανακτήθηκε από: <https://www.psf.org.gr/psf-news-625.htm>
- Πανελλήνιος Σύλλογος Φυσικοθεραπευτών. (2023). *Κώδικας Δεοντολογίας Φυσικοθεραπευτών*. Ανακτήθηκε από: <https://www.psf.org.gr/psf-news-8038.htm>
- Παπαγεωργίου, Δ., Κελέση, Μ. & Φασόη, Γ. (2021). *Βασική νοσηλευτική: θεωρία, εκπαίδευση, εφαρμογή*. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
- Παπακωνσταντίνου, Κ. & Μπελιάς, Χ. (2017). *Εργασιακή υγεία και ασφάλεια & ανθρώπινοι παράγοντες*. Αθήνα: Εκδόσεις Τσότρα.
- Παπαλεξανδρής, Στ. (2018). *Πρώτες βοήθειες*. Αθήνα: ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ. Ανακτήθηκε από: https://imegsevee.gr/wp-content/uploads/2018/02/prwtes_voitheies.pdf
- Peate, I. (2020). *Παθολογική – Χειρουργική νοσηλευτική με μια ματιά* (μτφρ. Γ. Βασιλόπουλος). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- Πολύζος, Ν. Μ. (2014). *Διοίκηση και οργάνωση υπηρεσιών υγείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- Πουλής, Α., Πουλή, Σ. & Πουλής, Γ. (2008). *Η Φυσικοθεραπεία στην ορθοπαιδική. Αρθρίτιδες και αρθροπλαστικές*. Αθήνα: Εκδόσεις DKS.

- Πουλής, Ι. (2016). *Φυσικοθεραπεία στις μυοσκελετικές παθήσεις*. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
- Πουλής, Ι. & Βλάχου, Ε. (2016). *Βιοηθική. Δεοντολογία και νομοθεσία στις επιστήμες υγείας*. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
- Prentice, W. E. (2020). *Θεραπευτικά μέσα στην αποκατάσταση*. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
- Robertson, V., Ward, A., Low, J. & Reed, A. (2010). *Ηλεκτροθεραπεία: βασικές αρχές και πρακτική εφαρμογή* (μτφρ. Κ. Δ. Κατσουλάκης). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- Ρόσμπογλου, Στ. Κ. (2012). *Νευρολογική φυσικοθεραπεία*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Αφοί Κυριακίδη.
- Ryf, C. & Weymann, A. (2004). *Εύρος κίνησης-ουδέτερη -0- μέθοδος της Α.Ο.: Μέτρηση και τεκμηρίωση* (μτφρ. Δ. Κατσουλάκης). Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.
- Sadock, B. J. & Sadock, V. A. (2007). *Εγχειρίδιο κλινικής ψυχιατρικής* (μτφρ. Γ. Ν. Παπαδημητρίου). Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Λίτσα.
- Σακελλάρη, Β. & Γώγου, Β. (2014). *Τεχνικές θεραπευτικής μάλαξης*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- Σαλβαρά, Μ., Μπούρος, Ε. & Κέντρου, Ε. (2024). *Οδηγός κατάρτισης: «Βοηθός Φυσικοθεραπευτή»* (Κωδικός ειδικότητας: 27-00-01-1; Σύμβουλος μεθοδολογίας: Φ. Φλαμπούρη). Αθήνα: Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης – ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.
Ανακτήθηκε από: https://gsvetlly.minedu.gov.gr/publications/docs2023/ΟδηγόςΚατάρτισηςΒοηθός_φυσικοθεραπευτή.pdf
- Sharkey, B. J. & Gaskill, S. E. (2011). *Άσκηση & υγεία*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- Shepherd, R. B. (2015). *Εγκεφαλική παράλυση στη βρεφική ηλικία* (μτφρ. Β. Χ. Σκουτέλης). Αθήνα: Health Action.
- Silverthorn, D. U. (2018). *Φυσιολογία του ανθρώπου* (μτφρ. Μ. Σ. Κωνσταντοπούλου & Στ. Κουναλάκης). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.

Στασινόπουλος, Δ. & Παπαγιάννης, Γ. (2021). *Τεχνικές μάλαξης μαλακών μορίων*. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

Στεργιούλας, Α. & Αγγελίδης, Α. (2023). *Κινησιολογία – Γ΄ ΕΠΑ.Λ., Ειδικότητα: Βοηθών Φυσικοθεραπευτών, Τομέας Υγείας – Πρόνοιας – Ευεξίας*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ». Ανακτήθηκε από: <https://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/3834>

Stergiou, N. (2023). *Εμβιομηχανική και ανάλυση βάδισης*. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

Stranks, J. (2017). *Μάνατζμεντ ασφάλειας και υγείας των εργαζομένων* (μτφρ. Δ. Παχτίτης). Αθήνα: Εκδοτικός Οίκος Rosili.

Συλλογικό Έργο. (2017). *Chamberlain's Κλινική Σημειολογία & Διαγνωστική* (13η αγγλική έκδοση), (μτφρ. Π. Διαμαντόπουλος, Α. Δ. Ρουμελιώτης & Μ. Σαμάρκος). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.

Συμεωνίδης, Π. (1996). *Κακώσεις και παθήσεις του μυοσκελετικού συστήματος* (2η έκδοση). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.

Σφετσιώρης, Κ. Δ. (2003). *Θεραπευτική μάλαξη*. Αθήνα: Εκδόσεις DKS.

Swales, C. & Bulstrode, C. (2016). *Ρευματολογία, ορθοπαιδική και τραυματολογία με μια ματιά* (2η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων – ΙΤΥΕ «Διόφαντος». (2017). *Οδηγός Σπουδών: Βοηθός Φυσικοθεραπευτή – ΙΕΚ*. Ανακτήθηκε από: https://www.gsvetlly.minedu.gov.gr/publications/docs2023/47.ΒΟΗΘΟΣ_ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ.pdf

Φουσέκης, Κ. (2015). *Εφαρμοσμένη αθλητική φυσικοθεραπεία*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.

Φραγκοράπτης, Ε. Δ. (2008). *Εφαρμοσμένη Ηλεκτροθεραπεία. Θεωρία και πράξη μεθόδων ηλεκτροθεραπείας*. Θεσσαλονίκη: Ιδιωτική έκδοση.

Φραγκοράπτης, Ε. (2009). *Εφαρμογές μεθόδων υδροθεραπείας*. Θεσσαλονίκη: Libro d'Oro.

- Χριστάρα-Παπαδοπούλου, Α. & Παπαδοπούλου, Ο. (2017). *Τεχνικές μάλαξης*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.
- Χριστάρα-Παπαδοπούλου, Α., Γεωργιάδου, Α. & Παπαδοπούλου, Ουρ. (2015). *Φυσικοθεραπεία στην παιδιατρική*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.
- Χρυσ αφίδης, Κ. (2002). *Βιωματική – επικοινωνιακή διδασκαλία. Η εισαγωγή της μεθόδου project στο σχολείο*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
- Waschke, J., Böckers, T. M. & Paulsen, F. (2021). *Sobotta ανατομία με έγχρωμο άτλαντα* (2η γερμ. έκδοση), (μτφρ. Δ. Ι. Ζερβουδάκης). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
- Watson, T. (2011). *Ηλεκτροθεραπεία: Τεκμηριωμένη πρακτική* (μτφρ. Ν. Στριμπάκος). Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.
- Williamson, P. (2016). *Θεραπευτική άσκηση για ειδικούς πληθυσμούς* (μτφρ. Ελ. Β. Καπρέλη & Ευδ. Α. Μπίλλη). Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

- Barrett, C. M. (2019). *Dreeben-Irimia's introduction to physical therapy practice for physical therapist assistants* (4th edition). Burlington, MA: Jones & Bartlett Learning.
- Chui, K. K., Jorge, M., Yen, S.-C. & Lusardi, M. M. (2020). *Orthotics and prosthetics in rehabilitation* (4th edition). St. Louis, MO: Elsevier.
- Cikulin-Kulinski, K. (2017). *Physical therapy clinical handbook for PTAs* (3rd edition). Burlington, MA: Jones & Bartlett Learning.
- Dutton, M. (2018). *Orthopaedics for the physical therapist assistant* (2nd edition). Burlington, MA: Jones & Bartlett Learning.
- European Agency for Safety and Health at Work. (2007). *Patient handling techniques to prevent MSDs in health care* (E-fact 28). Bilbao: EU-OSHA. Retrieved from: https://osha.europa.eu/sites/default/files/E-fact_28_-_Patient_handling_techniques_to_prevent_MSDs_in_health_care.pdf

Gresham, B. B. (2016). *Concepts of evidence based practice for the physical therapist assistant*. Philadelphia, PA: F.A. Davis Company.

International Labour Organization. (2012). *International Standard Classification of Occupations: ISCO-08* (Unit Group 3255). Geneva: Author. Retrieved from: <https://www.ilo.org/public/english/bureau/stat/isco/docs/publication08.pdf>

Manske, R. C. (2015). *Fundamental orthopedic management for the physical therapist assistant* (4th edition). St. Louis, MO: Mosby Publications.

Massachusetts Nurses Association (MNA). (2021). *Safe patient handling and mobility toolkit*. Canton MA: MNA. Retrieved from: <https://www.massnurses.org/files/file/SPH-Toolkit.pdf>

Memolo, J. (2019). *Procedures and patient care for the physical therapist assistant* [Kindle edition]. Burlington, MA: Jones & Bartlett Learning.

Moini, J. & Chaney, C. (2020). *Introduction to pathology for the physical therapist assistant* (2nd edition). Burlington, MA: Jones & Bartlett Learning.

Monroe, L. G. & Cameron, M. H. (2010). *Physical rehabilitation for the physical therapist assistant*. St. Louis, MO: Elsevier/Saunders.

Occupational Safety and Health Administration (OSHA). (2014, February). *Safe patient handling: Preventing musculoskeletal disorders in nursing homes* (OSHA Publication 3108). U.S. Department of Labor. Retrieved from: <https://www.osha.gov/sites/default/files/publications/OSHA3708.pdf>

Occupational Safety and Health Administration (OSHA). (2020). *Safe patient handling*. U.S. Department of Labor. Retrieved from: <https://www.osha.gov/healthcare/safe-patient-handling/>

OINET Resource Center*. (2024). *Physical therapist assistants*. U.S. Department of Labor, Employment and Training Administration. Retrieved from: <https://www.onetonline.org/link/summary/31-2021.00>

Raffensperger, M. (2019). *Orthopedic interventions for the physical therapist assistant*. Philadelphia, PA: F. A. Davis Company.

Webster, J. B. & Murphy, D. P. (2018). *Atlas of orthoses and assistive devices* (5th edition). St. Louis, MO: Elsevier.

World Health Organization. (2008). *WHO global report on falls prevention in older age*. Geneva, Switzerland: Author. Retrieved from: <https://www.who.int/publications/i/item/9789241563536>, <http://www.csp.org.uk/professional-union/practice/evidence-base/physiotherapy-works/falls-and-frailty>

B | Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με τη μεθοδολογία ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Γούλας, Χρ., Θεοδωρή, Ελ., Καρατράσογλου, Ι., Μαρκίδης, Κ., Μπαμπανέλου, Δ. & Νάτσης, Π. (2022). *Πρότυπος Οδηγός Κατάρτισης*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Ανάπτυξη οριζόντιας εκπαιδευτικής μεθοδολογίας/Εκπαιδευτικός σχεδιασμός στο πεδίο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Πρότυπο Εκπαιδευτικό Εγχειρίδιο*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Πρότυπη Τράπεζα Θεμάτων*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. Τμήμα Σπουδών, Προγραμμάτων και Οργάνωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης. (2020). *Οδηγοί σπουδών ειδικοτήτων ΙΕΚ του Ν. 4186/2013*. Ανακτήθηκε στις 5 Μαρτίου 2026 από: <https://gsvetlly.minedu.gov.gr/sxoles-anoteris-epaggelmatikis-katartisis-s-a-e-k/odigoi-katartisis-spoudon>

Γούλας, Χ. & Λιντζέρης, Π. (2017). *Διά Βίου Μάθηση, Επαγγελματική Κατάρτιση, Απασχόληση και Οικονομία: Νέα Δεδομένα, Προτεραιότητες και Προκλήσεις*. Αθήνα: ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, ΙΝΕ/ΓΣΕΕ.

Γούλας, Χ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2021). *Πρότυπο ανάπτυξης εκπαιδευτικών υλικών του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ* [Εσωτερική έκδοση]. Αθήνα: Ινστιτούτο Εργασίας της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας.

Δημουλάς, Κ., Βαρβιτσιώτη, Ρ. & Σπηλιώτη, Χ. (2007). *Οδηγός Ανάπτυξης Επαγγελματικών Περιγραμμάτων*. Αθήνα: ΓΣΕΕ, ΣΕΒ, ΓΣΕΒΕΕ, ΕΣΣΕ.

ΙΝΕ/ΓΣΕΕ. (2021). *Νέα βίντεο παρουσίασης επαγγελμαμάτων* [Video]. Ανακτήθηκε από: <https://oasi.inegsee.gr/>

- Καραλής, Θ., Καρατράσογλου, Ι., Μαρκίδης, Κ., Βαρβιτσιώτη, Ρ., Νάτσης, Π. & Παπαευσταθίου, Κ. (2021). *Μεθοδολογικές προσεγγίσεις ανάπτυξης επαγγελματικών περιγραμμάτων και πλαισίων εκπαιδευτικών προδιαγραφών προγραμμάτων*. Αθήνα: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ. Ανακτήθηκε στις 15 Μαρτίου 2022 από: https://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2021/07/Me8odologia_EP_Ebook.pdf
- Λευθεριώτου, Π. (χ.χ.). *Η Εκπαιδευτική Διεργασία στην Εκπαίδευση Ενηλίκων*. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων, Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων.
- Cedefop. (2014). *Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στη Ελλάδα: Συνοπτική Περιγραφή*. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Cedefop. (2014). *Terminology of European Education and Training Policy: A Selection of 130 Key Terms* (2nd edition). Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Cedefop. (2018). *Skills forecast, trends and challenges to 2030*. DOI: 10.2801/4492TI-RF-18-002-EN-NISBN: 978-92-896-2712-2/12/2018.
- Kopnov, V. A., Shmurygina, O., Shchipanova, D., Dremina, M. A., Papaloizou, L., Orphanidou, Y. & Morevs, P. (2018). "Functional Analysis and Functional Maps of Qualifications in ECVET Context", in: *The Education and Science Journal*, 20(6), pp. 90-117. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/326242379_Functional_Analysis_and_Functional_Maps_of_Qualifications_in_ECVET_Context
- Mansfield, B. & Schmidt, H. (2001). *Linking Vocational Education and Training Standards and Employment Requirements: An International Manual*. European Training Foundation. Retrieved June, 9, 2020, from: https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/m/C12578310056925BC12571FE00473D6B_NOTE6UAEET.pdf
- Μπουραντάς, Δ. Κ. (2002). *Μάνατζμεντ, θεωρητικό υπόβαθρο, σύγχρονες πρακτικές*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.

Psifidou, I. (2009). "What learning outcome based curricula imply for teachers and trainers", in: *7th International Conference "Comparative Education and Teacher Training"* (June 29-July 3, 2009), vol. 7, pp. 183-188. Sofia, Bulgaria: Bureau for Educational Services.

Γ | Σχετική εθνική νομοθεσία

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης (2006/962/ΕΚ). Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2026 από: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2006/962/oj>

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύσταση του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2018 σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης (2018/C 189/01). Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2026 από: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=PL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=PL)

Νόμος υπ' αρ. 4763/2020 «Εθνικό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/958 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 2018 σχετικά με τον έλεγχο αναλογικότητας πριν από τη θέσπιση νέας νομοθετικής κατοχύρωσης των επαγγελμάτων (ΕΕ L 173), κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας για το Ελληνογερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 254/Α/21-12-2020).

Υπ' αρ. ΦΒ7/108652/Κ3 Απόφαση Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων – Παιδείας και Θρησκευμάτων – Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων «Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας» (ΦΕΚ 4146/Β/9-9-2021).

Υπ' αρ. Κ5/97484 Απόφαση Υπουργών Οικονομικών – Ανάπτυξης και Επενδύσεων – Παιδείας και Θρησκευμάτων – Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων – Υγείας «Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων» (ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021).

Υπ' αρ. Κ1/118932/2017 Απόφαση Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης – Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων – Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Υγείας «Ρύθμιση θεμάτων επιδότησης και ασφάλισης της Μαθητείας των σπουδαστών των δημόσιων και ιδιωτικών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) και Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ)» (ΦΕΚ 2440/Β/18-7-2017).

Υπ' αρ. Κ1/54877/2017 Απόφαση Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
«Τροποποίηση του Κανονισμού λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής
Κατάρτισης (ΙΕΚ) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης
(ΓΓΔΒΜ)» (ΦΕΚ 1245/Β/11-4-2017).

Υπ' αρ. 5954/2014 Απόφαση Υφυπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων «Κανονισμός
Λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ)
που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ)»
(ΦΕΚ 1807/Β/2-7-2014).

Υπ' αρ. 110998/2006 Απόφαση Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών – Εθνικής
Παιδείας και Θρησκευμάτων – Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας
«Πιστοποίηση Επαγγελματικών Περιγραμμάτων» (ΦΕΚ 566/Β/8-5-2006).

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ

Συντακτική ομάδα

Ρένα Βαρβιτσιώτη

Ελένη Θεοδωρή

Κωνσταντίνος Μαρκίδης

Δέσποινα Μπαμπανέλου

Επιμέλεια σύνταξης

Δέσποινα Μπαμπανέλου

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο συντάχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης με τίτλο «Διαμόρφωση οδηγών κατάρτισης και εκπαιδευτικών εγχειριδίων Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (IEK)» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5069281 μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020» που συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο-Ε.Κ.Τ.).

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

